

Hemelsche Verborgenheden

Band v

Hemelsche Verborgenheden

(Arcana Coelestia)

In de Heilige Schrift of het Woord des Heeren

Onthuld

Hier die in Genesis

alsmede de wonderlijke dingen, gezien in de wereld der geesten
en in den hemel der engelen

door

Emanuel Swedenborg

EERSTE NEDERLANDSCHE VERTALING DER ARCANA
COELESTIA QUAE IN SCRIPTURA SACRA SEU VERBO DOMINI
SUNT, DETECTA. UNA CUM MIRABILIBUS QUAE VISA SUNT IN
MUNDO SPIRITUUM ET IN COELO ANGELORUM.

BAND V

Vertaling (1927) in opdracht van het Swedenborg Genootschap.

MATTHEÛS VI: 33.

*Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en zijne Gerechtigheid,
en alle dingen zullen u toegeworpen worden.*

Colofon

Swedenborg Bibliotheek ©2017

Genesis

Negen En Twintigste Hoofdstuk

3751. Voorafgaande aan het vorige, xxviii^{ste} hoofdstuk werd ontvouwd hetgeen de Heer over den laatsten tijd der Kerk bij Mattheus, hfdst. xxiv: 15, 16, 17, 18, heeft voorzegd; nu moet, overeenkomstig het opgevatte plan, voorafgaande aan dit hoofdstuk, worden ontvouwd hetgeen daar volgt in de verzen 19, 20, 21, 22, namelijk deze woorden: *Maar wee den in de baarmoeder dragenden of den zoogenden in die dagen; doch bidt, dat uwe vlucht niet geschiede in den winter, noch op den sabbat. Want dan zal groote verdrukking wezen, hoedanige niet is geweest van het begin der wereld tot nu toe, en ook niet zijn zal. En zoo die dagen niet verkort werden, geen vleesch zou behouden worden; maar om der uitverkorenen wil zullen die dagen verkort worden.*

3752. Wat deze woorden beteekenen, kan niemand ooit begrijpen, tenzij hij door den inwendigen zin is verlicht; dat zij niet zijn gezegd over de vernietiging van Jeruzalem, blijkt uit tal van dingen in dat hoofdstuk, als uit dit: “Zoo die dagen niet verkort werden, geen vleesch zou behouden worden; maar om der uitverkorenen wil zullen die dagen verkort worden”; en uit het volgende: “Na de verdrukking dier dagen zal de zon verduisterd worden, en de maan zal haar schijnsel niet geven, en de sterren zullen van den hemel vallen, en de krachten der hemelen zullen bewogen worden; en dan zal het teeken van den Zoon des Menschen verschijnen; en zij zullen den Zoon des Menschen zien, komende in de wolken des hemels met kracht en heerlijkheid”, en uit andere plaatsen. Dat zij ook niet zijn gezegd over den ondergang der wereld, blijkt eveneens uit tal van dingen in hetzelfde hoofdstuk, als uit hetgeen voorafgaat: “Die dan op het huis is, kome niet af, om iets uit zijn huis weg te nemen; en die op het veld is, keere niet weder achterwaarts, om zijne kleederen weg te nemen”; voorts uit dit hetgeen nu is aangehaald: “Bidt, dat uwe vlucht niet geschiede in den winter, noch op den sabbat”; en uit het volgende: “Dan zullen er twee op het veld zijn, de een zal aangenomen, en de ander zal verlaten worden; twee malenden, de eene zal aangenomen, en de andere zal verlaten worden”. Maar het is duidelijk dat zij gezegd zijn over den laatsten tijd der Kerk, dat is, over haar verwoesting; en van deze wordt gezegd dat zij verwoest is, wanneer er geen naastenliefde meer is.

3753. Ieder die heilig over den Heer denkt, en die gelooft dat het Goddelijke in Hem is geweest, en dat Hij vanuit het Goddelijke heeft gesproken, kan

weten en gelooven dat die dingen evenals de overige welke de Heer heeft geleerd en gesproken, niet over één enkele natie werden gezegd, maar over het geheele menschelijke geslacht; en niet over zijn wereldlijken staat, maar over zijn geestelijken staat; en eveneens dat des Heeren woorden die dingen samenvatten welke van Zijn Rijk zijn, en welke van de Kerk zijn, want deze zijn Goddelijk en eeuwig. Wie zoo gelooft, komt tot de gevolgtrekking dat deze woorden “Wee den in de baarmoeder dragenden of den zoogenden in die dagen” niet hen beteekenen die in de baarmoeder dragen en zoogen; en dat deze woorden “Bidt, dat uwe vlucht niet geschiede in den winter, noch op den sabbat”, niet een vlucht voor een wereldlijken vijand beteekenen, en zoo voort.

3754. In hetgeen voorafgaat, werd gehandeld over de drie staten van verdraaiing van het goede en ware in de Kerk; hier wordt nu over den vierden staat gehandeld, die tevens de laatste is; over den eersten staat, dat deze was dat zij zouden beginnen met niet langer te weten wat het goede en wat het ware is, maar daarover onder elkander zouden twisten, waaruit valscheden zouden komen, zie men n. 3354. Over den tweeden staat, dat deze was dat zij het goede en ware zouden verachten, en ook verafschuwen, en dat aldus het geloof in den Heer den geest zou geven, in de graden waarin de naastenliefde zou ophouden, zie n. 3487, 3488. Over den derden staat, dat deze was de verlatenheid der Kerk ten aanzien van het goede en ware, zie men n. 3651, 3652. Over den vierden staat wordt nu hier gehandeld, zijnde die van de ontwijding van het goede en ware; dat die staat hier wordt beschreven, kan vaststaan uit de af zonderlijke dingen daar in den inwendigen zin, welke zoodanig is.

3755. *Maar wee den in de baarmoeder dragenden en den zoogenden in die dagen*, beteekent hen die doordrenkt zijn van het goede der liefde in den Heer en van het goede der onschuld; wee is een formule welke het gevaar van de eeuwige verdoemenis beteekent; in de baarmoeder dragen, is het goede der hemelsche liefde ontvangen; zoogen is ook den staat der onschuld ontvangen; die dagen, zijn de staten waarin dan de Kerk is. *Doch bidt, dat uwe vlucht niet geschiede in den winter, noch op den sabbat*, beteekent zich daarvan verwijderen, dat dit niet overijld geschiede in een staat van te groote koude, en in een staat van te groote hitte; de vlucht is het zich verwijderen van den staat van het goede der liefde en der onschuld, waarover vlak boven; de vlucht in den winter is het zich daarvan verwijderen in een staat van al te groote koude; er is koude, wanneer er voor die dingen een afkeer is, welke door de liefden van zich wordt veroorzaakt; de vlucht op den sabbat, is zich daarvan verwijderen in een staat van al te groote hitte; de hitte is het uitwendig heilige, terwijl van

binnen de liefde van zich en van de wereld is. *Want dan zal groote verdrukking wezen, hoedanige niet is geweest van het begin der wereld tot nu toe, enre ook niet zijn zal*, beteekent den oppersten graad van verdraaiing en verwoesting der Kerk ten aanzien van het goede en ware, zijnde de ontwijding; want de ontwijding van het heilige veroorzaakt den eeuwigen dood, en een veel zwaarderden dan de overige staten van het booze, en des te zwaarder naarmate de goede en ware dingen welke ontwijd worden, innerlijker zijn; en omdat deze innerlijke dingen geopend en bekend zijn in de Christelijke Kerk, en zij ontwijd zijn, wordt gezegd dat er dan groote verdrukking zal zijn, hoedanige niet is geweest van het begin der wereld tot nu toe, en ook niet zijn zal. *En zoo die dagen niet verkort werden, geen vleesch zou behouden worden; maar om der uitverkorenen wil zullen die dagen verkort worden*, beteekenen de verwijdering dergenen die uit de Kerk zijn, van de innerlijke goede en ware dingen, tot de uiterlijke, opdat nochtans diegenen kunnen gezaligd worden die in het leven van het goede en ware zijn; door het verkort worden van de dagen wordt de staat der verwijdering aangeduid; door het niet behouden worden van eenig vleesch, wordt aangeduid dat anders niemand gezaligd zou kunnen worden; door de uitverkorenen worden zij aangeduid die in het leven van het goede en ware zijn.

3756. Dat dit de inwendige zin dier woorden is, zou ten volle hebben kunnen worden aangetoond, als dat door haar die in de baarmoeder dragen, diegenen worden aangeduid die zich eerst van het goede doordrenken; en dat door haar die zoogen, diegenen worden aangeduid die zich van den staat der onschuld doordrenken; door de vlucht het zich daarvan verwijderen; door den winter de afkeer van die goede dingen ten gevolge van de lief de van zich, welke zich van de innerlijke dingen meester maakt; en door de vlucht op den sabbat, de ontwijding, welke plaats grijpt wanneer het heilige in de uitwendige dingen is, en van binnen de lief de van zich en van de wereld; maar omdat diezelfde woorden en dergelijke uitdrukkingen in hetgeen volgt hier en daar voorkomen, zal daar, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, worden getoond dat hun beteekenis zoodanig is.

3757. Wat echter de ontwijding van het heilige is, weten weinigen, maar het kan vaststaan uit hetgeen eerder daarover is gezegd en getoond, hetwelk men zie, namelijk dat zij kunnen ontwijden die weten en erkennen, en zich doordrenken van het goede en het ware, maar niet zij die niet hebben erkend, te minder zij die niet weten, n. 593, 1008, 1010, 1059, 3398; dat aldus zij die binnen de Kerk zijn, de heilige dingen kunnen ontwijden, maar niet zij die buiten haar zijn, n. 2051. Dat zij die van de hemelsche Kerk zijn, de heilige

goede dingen kunnen ontwijden; zij die van de geestelijke Kerk zijn, de heilige ware dingen, n. 3399. Dat derhalve voor de Joden de innerlijke ware dingen niet werden ontsloten, opdat zij ze niet zouden ontwijden, n. 3398; dat de natiën het minst van allen kunnen ontwijden, n. 2051; dat de ontwijding een vermenging en verbinding is van het goede en het booze, voorts van het ware en het valsche, n. 1001, 1003, 2426; dat zulks werd aangeduid door het eten van bloed, hetgeen zoo streng verboden werd in de Joodsche Kerk, n. 1003; dat men derhalve zooveel mogelijk van de erkenning en het geloof van het goede en het ware wordt afgehouden, indien men daarin niet kan blijven, n. 3398, 3402; en dat men derhalve in onwetendheid wordt gehouden, n. 301, 302, 303; en dat ook deswege de eeredienst uitwendig wordt, n. 1327, 1328. Dat de inwendige ware dingen niet eerder worden onthuld dan wanneer de Kerk verwoest is, omdat dan het goede en ware niet langer ontwijd kan worden, n. 3398, 3399; dat de Heer derhalve eerst toen in de wereld is gekomen, n. 3398; welk een groot gevaar uit de ontwijding van het heilige en van het Woord voortkomt, n. 571, 582.

Negen En Twintigste Hoofdstuk.

1. En Jakob hief zijne voeten op, en hij ging tot het land der zonen van het oosten.
2. En hij zag, en ziet, een put in het veld, en ziet, daar drie kudden van kleinvee nevens dien nederliggende, omdat zij uit dien put de kudden drenkten; en een groote steen op den mond des puts.
3. En derwaarts werden al de kudden verzameld, en zij wentelden den steen van boven den mond des puts, en drenkten het kleinvee, en legden den steen weder op den mond des puts tot zijne plaats.
4. En Jakob zeide tot hen: Mijne broeders, vanwaar zijt gij; en zij zeiden: Van Charan zijn wij.
5. En hij zeide tot hen: Kent gij Laban, den zoon van Nachor; en zij zeiden: Wij kennen.
6. En hij zeide tot hen: Heeft hij vrede; en zij zeiden: Vrede; en zie, Rachel, zijne dochter, komt met het kleinvee.
7. En hij zeide: Ziet, nog is de dag groot, het is niet tijd het vee te verzamelen; drenkt het kleinvee, en gaat, weidt.
8. En zij zeiden: Wij kunnen niet totdat al de kudden verzameld worden, en zij den steen van boven den mond des puts afwentelen, en wij zullen het kleinvee drenken.
9. Nog was hij sprekende met hen, en Rachel kwam met het kleinvee hetwelk haar vader had, omdat zij eene herderin was.
10. En het geschiedde, als Jakob Rachel zag, de dochter van Laban, zijn moeders broeder, en het kleinvee van Laban, zijn moeders broeder, en Jakob trad toe, en wentelde den steen van boven den mond des puts, en drenkte het kleinvee van Laban, zijn moeders broeder.
11. En Jakob kuste Rachel; en hij hief zijne stem op, en roeende.
12. En Jakob gaf Rachel te kennen, dat hij de broeder van haren vader, en dat hij de zoon van Rebekka was; en zij snelde heen en gaf het aan haren vader te kennen.
13. En het geschiedde, als Laban de tijding hoorde van Jakob, zijn zusters zoon, en hij snelde hem te ontmoet, en omhelsde hem, en kuste hem, en bracht hem tot zijn huis; en hij vertelde Laban al die woorden.
14. En Laban zeide tot hem: Voorwaar, gij zijt mijn been en mijn vleesch; en hij woonde met hem eene maand der dagen.
15. En Laban zeide tot Jacob: Omdat gij mijn broeder zijt, en zoudt gij mij om niet dienen; geef mij te kennen, wat zal uw loon zijn.

16. En Laban had twee dochters, de naam der grootste was Leah, en de naam der kleinste was Rachel.
17. En de oogen van Leah waren zwak, en Rachel was schoon van vorm, en schoon van aanblik.
18. En Jakob had Rachel lief, en hij zeide: Ik zal u zeven jaren dienen voor Rachel, uwe kleinste dochter.
19. En Laban zeide: Het is beter, dat ik haar aan u geve, dan dat ik haar aan een anderen man geve; blijf met mij.
20. En Jakob diende voor Rachel zeven jaren; en zij waren in zijne oogen als eenige dagen in zijn lief de voor haar.
21. En Jakob zeide tot Laban: Geef mijne vrouw, omdat mijne dagen vervuld zijn, en ik tot haar kome.
22. En Laban verzamelde al de mannen der plaats, en hij maakte eenen maaltijd.
23. En het geschiedde in den avond, en hij nam Leth, zijne dochter, en leidde haar tot hem, en hij kwam tot haar.
24. En Laban gaf haar Zilpah, zijne dienstmaagd, aan Leah, zijne dochter, tot eene dienstmaagd.
25. En het geschiedde in den morgen, en ziet, zij was Leah, en hij zeide tot Laban: Wat is dit, dat gij mij gedaan hebt; heb ik niet voor Rachel met u gediend, en waarom hebt gij mij bedrogen?
26. En Laban zeide: Niet geschiedt alzoo in onze plaats, te geven de kleinste voor de eerstgeborene.
27. Vervul deze week, en wij zullen u ook haar geven voor den dienst welken gij met mij nog zeven andere jaren zult dienen.
28. En Jakob deed alzoo, en hij vervulde deze week; en hij gaf hem Rachel, zijne dochter, hem tot eene vrouw.
29. En Laban gaf aan Rachel, zijne dochter, Bilhah, zijne dienstmaagd, haar tot eene dienstmaagd.
30. En hij kwam ook tot Rachel, en hij had ook Rachel meer lief dan Leah; en hij diende met hem nog zeven andere jaren.
31. En **JEHOVAH** zag, dat Leah gehaat was, en Hij opende hare baarmoeder, en Rachel was onvruchtbaar.
32. En Leah ontving, en baarde eenen zoon, en zij noemde zijnen naam Ruben, omdat zij zeide: Daar **JEHOVAH** mijne verdrukking heeft gezien, omdat nu mijn man mij zal liefhebben.

33. En zij ontving nog, en baarde eenen zoon; en zij zeide: Omdat JEHOVAH gehoord heeft, dat ik gehaat was, en Hij heeft mij ook dezen gegeven; en zij noemde zijnen naam Sehimeon.
34. En zij ontving nog, en baarde eenen zoon, en zij zeide: Nu zal ditmaal mijn man aan mij kleven, omdat ik hem drie zonen gebaar heb; daarom noemde zij zijnen naam Levi.
35. En zij ontving nog, en baarde eenen zoon, en zij zeide: Ditmaal zal ik JEHOVAH belijden; daarom noemde zij zijnen naam Jehudah; en zij hield op van baren.

De Inhoud.

3758. In dit hoofdstuk wordt in den inwendigen zin door Jakob gehandeld over het Natuurlijke des Heeren, hoe het goede van het ware daar verbonden werd met het verwante goede uit Goddelijken oorsprong, zijnde Laban; eerst door de aandoening van het uitwendig ware, zijnde Leah; en daarna door de aandoening van het inwendig ware, zijnde Rachel.

3759. Daarna wordt door de geboorte der vier zonen van Jakob uit Leah in den hoogsten zin de opklimming uit het uitwendig ware tot het inwendig goede beschreven; doch in den uitbeeldenden zin wordt de staat der Kerk beschreven, welke zoodanig is dat zij niet de inwendige ware dingen welke in het Woord zijn, erkent en opneemt, maar de uitwendige ware dingen; en dat zij, omdat het zoo is, tot de innerlijke opklimt volgens deze orde, dat zij eerst het ware heeft hetwelk des geloofs wordt genoemd; dan de betrachting volgens dat ware; daarna vanuit die de naastenliefde; en ten slotte de hemelsche liefde; deze vier graden worden aangeduid door de vier zonen van Jakob uit Leah, namelijk door Ruben, Schimeon, Levi, en Jehudah.

De Inwendige Zin.

3760. Vers 1. *En Jakob hief zijne voeten op, en hij ging tot het land der zonen van het oosten.* Jakob hief zijne voeten op, beteekent de verheffing van het natuurlijke; en hij ging tot het land der zonen van het oosten, beteekent, tot de ware dingen der liefde.

3761. Jakob hief zijne voeten op; dat dit de verheffing van het natuurlijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van opheffen, zijnde de verheffing; en uit de beteekenis der voeten, zijnde het natuurlijke, waarover aanstonds; de verheffing welke hier wordt aangeduid, is die waarover in dit hoofdstuk wordt gehandeld, zijnde van het uitwendig ware tot het inwendig goede; in den hoogsten zin, hoe de Heer Zijn Natuurlijke verhief tot aan het Goddelijke toe, volgens de orde, door van het uitwendig ware door graden tot het inwendig goede op te klimmen; en in den uitbeeldenden zin, hoe de Heer het natuurlijke van den mensch, wanneer Hij hem wederverwekt, volgens een dergelijke orde, nieuw maakt. Dat de mensch die op volwassen leeftijd wordt wederverwekt, voortschrijdt volgens de orde welke in dit en in de volgende hoofdstukken in den inwendigen zin is beschreven, is aan weinigen bekend; dit komt omdat weinigen daarover nadenken, ook omdat weinigen heden wederverwekt kunnen worden; want het zijn de laatste tijden der Kerk, wanneer er niet langer eenige naastenliefde, bijgevolg geen geloof is; en omdat het zoo is, weet men zelfs niet eens wat het geloof is, hoewel het in aller mond is dat de mensch door het geloof wordt gezaligd; vandaar weet men nog minder wat de naastenliefde is; en waar deze dingen slechts naar de woorden alleen bekend zijn, en naar het wezen onbekend, is het daarvandaan dat gezegd werd dat weinigen kunnen nadenken over de orde volgens welke de mensch nieuw wordt of wederverwekt wordt, en ook dat weinigen kunnen wederverwekt worden. Omdat hier over het natuurlijke wordt gehandeld, en dit door Jakob wordt uitgebeeld, wordt er niet gezegd dat hij *opstond* en ging tot het land der zonen van het oosten, maar dat hij zijne voeten ophief; het eene en het andere beteekent de verheffing; dat opstaan het beteekent, zie men in n. 2401, 2785, 2912, 2927, 3171. Dat hier wordt gezegd de voeten opheffen, geschiedt met betrekking tot het natuurlijke, want de voeten beteekenen het natuurlijke, men zie n. 2162, 3147; dat de voeten het natuurlijke of de natuurlijke dingen beteekenen, is vanuit de overeenstemming met den Grootsten Mensch, waarover nu aan het einde der hoofdstukken is gehandeld, in wien, namelijk in den Grootsten Mensch, zij die tot de streek der voeten behooren, diegenen zijn die in het natuurlijk licht zijn, en weinig in het geestelijk licht; vandaar is

het ook, dat de dingen die onderaan de voeten zijn, als de zool en de hiel, de laagste natuurlijke dingen beteekenen, men zie n. 259; en vandaar de schoen, welke ook somtijds in het Woord wordt genoemd, het lichamenlijk natuurlijke, zijnde het laatste, n. 1748.

3762. En hij ging tot het land der zonen van het oosten; dat dit beteekent tot de ware dingen der liefde, namelijk de verheffing daartoe, staat vast uit de beteekenis van het land der zonen van het oosten; dat Aram of Syrië het land der zonen van het oosten werd genoemd, is duidelijk, omdat Jakob zich daarheen begaf, men zie ook n. 3249; dat door Syrië in het algemeen de erkentissen van het goede worden aangeduid, werd in n. 1232, 1234 getoond; doch in het bijzonder worden door Aram Naharaim of door het Syrië der rivieren de erkentissen van het ware aangeduid, n. 3051, 3664; hier wordt echter niet gezegd dat hij ging tot Aram of Syrië, maar tot het land der zonen van het oosten, opdat datgene worde aangeduid waarover in dit gansche hoofdstuk wordt gehandeld, namelijk, de opklimming tot de ware dingen der liefde; ware dingen der liefde worden die ware dingen genoemd, welke elders hemelsche ware dingen zijn genoemd, want het zijn de erkentissen aangaande de naastenliefde jegens den naaste, en aangaande de liefde tot den Heer; in den hoogsten zin, waarin over den Heer wordt gehandeld, zijn het de ware dingen der Goddelijke liefde; die ware dingen, namelijk aangaande de naastenliefde jegens den naaste en aangaande de liefde tot den Heer, moeten geleerd worden voordat de mensch wederverwekt kan worden, en zij moeten ook erkend en geloofd worden; en voor zooveel als zij worden erkend, worden geloofd, en met het leven doordrenkt, voor zooveel wordt ook de mensch wederverwekt, en voor zooveel worden zij dan in het natuurlijke van den mensch geplant, waarin zij zijn als in hun aardbodem; eerst worden zij daarin geplant door het onderricht uit de ouders en de leermeesters, dan vanuit des Heeren Woord, daarna vanuit eigen bespiegeling over die dingen; maar daardoor alleen worden zij slechts in het natuurlijke geheugen van den mensch weggelegd, en daar bij de erkentissen ondergebracht; maar nochtans worden zij niet erkend, geloofd, en wordt men er niet van doordrenkt, tenzij het leven dienovereenkomstig is, want dan komt de mensch in de aandoening, en voor zooveel als hij in de aandoening krachtens het leven komt, voor zooveel worden zij in zijn natuurlijke als in hun aardbodem geplant; die welke niet aldus worden ingeplant, zijn weliswaar bij den mensch, maar slechts in zijn geheugen als iets wat men kent, of als een of ander historische, hetwelk tot niets anders van nut is dan dat hij dagrover kan spreken, en daarmede naam maken, en door dezen naam rijkdommen

en eeren gewinnen; maar dan zijn zij niet ingeplant. Dat door het land der zonen van het oosten de ware dingen der liefde worden aangeduid, aldus de erkentnissen van het ware welke tot het goede strekken, kan vaststaan uit de beteekenis van de zonen, zijnde de ware dingen, waarover n. 489, 491, 533, 1147, 2623; en uit de beteekenis van het oosten, zijnde de liefde, waarover n. 101, 1250, 3249; hun land is de aardbodem waarin zij zijn. Dat de zonen van het oosten diegenen zijn die in de erkentnissen van het ware en het goede zijn, bijgevolg in de ware dingen der liefde, kan ook elders uit het Woord vaststaan, als in het eerste Boek der Koningen: “De wijsheid van Salomo werd vermenigvuldigd *meer dan de wijsheid van al de zonen van het oosten*, en meer dan alle wijsheid der Egyptenaren”, 1v: 30, waar door de wijsheid der zonen van het oosten de innerlijke erkentnissen van het ware en het goede worden aangeduid, dus diegenen die daarin zijn; door de wijsheid der Egyptenaren evenwel de wetenschap van deze zelfde erkentnissen, welke wetenschap in een lageren graad is; dat door de Egyptenaren de wetenschappelijke dingen in het algemeen worden aangeduid, zie men in n. 1164, 1165, 1462. Bij Jeremia: “Alzoo zeide Jehovah: Maakt u op, klimt op tegen Kedar, verwoest *de zonen van het oosten*; zij zullen hunne tenten en hunne kudden van kleinvee nemen, hunne gordijnen, en al hunne vaten, en hunne kemelen”, XLIX: 28; dat daar onder de zonen van het oosten diegenen worden verstaan, die in de erkentnissen van het goede en ware zijn, staat daaruit vast dat zij hunne tenten en kudden van kleinvee zullen nemen, voorts de gordijnen, en al hun vaten, alsmede de kemelen; want door de tenten worden de heilige dingen van het goede aangeduid, n. 414, 1102, 2145, 2152, 3312; door de kudden van kleinvee de goede dingen der naastenliefde, n. 343, 2566; door de gordijnen de heilige ware dingen, n. 2576, 3478; door de vaten de ware dingen des geloofs en de wetenschappelijke dingen, n. 3068, 3079; door de kemelen de wetenschappelijke dingen in het algemeen, n. 3048, 3071, 3143, 3145; aldus door de zonen van het oosten zij die daarin zijn, dat is, die in de erkentnissen van het goede en ware zijn. Dat de wijzen uit de oostersche streken, die tot Jezus kwamen toen Hij geboren werd, van diegenen waren die zonen van het oosten werden genoemd, kan hieruit vaststaan dat zij in de erkentnis waren dat de Heer zou geboren worden, en dat zij Zijn Komst wisten uit de ster die aan hen in het oosten verscheen, waarover aldus bij Mattheus: “Toen Jezus in Bethleem van Judea geboren was, ziet, er kwamen *wijzen uit de oostersche streken* te Jeruzalem, zeggende: Waar is de geboren Koning der Joden, want wij hebben Zijne ster uit het oosten gezien, en wij zijn gekomen, om Hem te aanbidden”, II: 1, 2; dat bij de zonen van het oosten, die uit Syrië waren, zulk

een profetische van oudsher heeft bestaan, blijkt uit de profetie van Bileam aangaande de Komst des Heeren, bij Mozes: “Ik zie Hem, en niet nu; Ik aanschouw Hem, en niet nabij; *een ster zal opgaan* uit Jakob, en een scepter zal opstaan uit Israël”, Num. xxiv: 17; dat Bileam uit het land der zonen van het oosten of uit Syrië was, blijkt uit het volgende bij Mozes: “Bileam uitte zijn uitspraak, en hij zeide: *Uit Syrië* heeft mij Balak toegeleid, uit *de bergen van het oosten*”, Num. xxiii: 7; die wijzen die tot Jezus kwamen toen Hij geboren werd, worden magiërs genoemd, maar zoo werden de wijzen te dien tijde genoemd, als uit meerdere plaatsen blijkt, als in Gen. xli: 8; Exod. vii: 11; Dan. ii: 27; hfst. iv: 6, 7; 1 Kon. iv: 30; en hier en daar bij de Profeten. Dat de zonen van het oosten in den tegenovergestelden zin de erkentissen van het booze en valsche beteekenen, dus diegenen die daarin zijn, blijkt bij Jesaja: “De nijd van Efraïm zal wijken, en de vijanden van Jehudah zullen uitgeroeid worden; zij zullen vliegen op den schouder der Filistijnen zeewaarts, en zij zullen te zamen de *zonen van het oosten* berooven”, xi: 13, 14. Bij Ezechiël: “Tegen de zonen Ammons, ziet, Ik heb u overgeleverd aan de *zonen van het oosten* tot eene erfenis, en zij zullen hunne ordeningen in u opstellen”, xxv: 4, 10. In het Boek der Richteren: “Als Israël gezaaid had, en Midian klom op, en Amalek, en de *zonen van het oosten*, en zij klommen op over hem”, vi: 3; Midian voor hen die in het valsche zijn, omdat zij niet in het goede des levens zijn, n. 3242; Amalek voor hen die in de valsche dingen zijn waarmede zij de ware dingen bestrijden, n. 1679; de zonen van het oosten voor hen die in de erkentissen van het valsche zijn.

3763. Vers 2, 3. *En hij zag, en ziet, een put in het veld, en ziet, daar drie kudde van kleinvee nevens dien nederliggende, omdat zij uit dien put de kudde drenkten; en een groote steen op den mond des puts. En derwaarts werden al de kudde verzameld, en zij wentelden den steen van boven den mond des puts, en drenkten het kleinvee, en legden den steen weder op den mond des puts tot zijne plaats.* Hij zag, beteekent de doorvatting; ziet, een put, beteekent het Woord; in het veld, beteekent voor de Kerken; en ziet, daar drie kudde van kleinvee nevens dien nederliggende, beteekent de heilige dingen der Kerken en der leerstellige dingen; omdat zij uit dien put de kudde drenkten, beteekent dat daaruit de wetenschap is; en een groote steen op den mond des puts, beteekent dat het gesloten was; en derwaarts werden al de kudde verzameld, beteekent dat alle Kerken en haar leerstellige dingen daaruit zijn; en zij wentelden den steen van boven den mond des puts, beteekent dat zij het ontsloten; en drenkten het kleinvee, beteekent dat daaruit de Leer is; en

legden den steen weder op den mond des puts tot zijne plaats, beteekent dat het ondertussehen gesloten was.

3764. Hij zag; dat dit de doorvatting beteekent, staat vast uit de beteekenis van zien, zijnde doorvatten, waarover in hetgeen volgt van dit hoofdstuk bij vers 32, waar over Ruben wordt gehandeld, die naar het woord zien genoemd werd.

3765. Ziet, een put; dat dit het Woord beteekent, staat vast uit de beteekenis van den put, zijnde het Woord, en ook de Leer vanuit het Woord, waarover n. 2702, 3096, 3424; het Woord wordt hier put genoemd, omdat over het natuurlijke wordt gehandeld, hetwelk, in zich geschouwd, het Woord slechts naar den letterlijken zin vat; doch het Woord wordt bron genoemd, wanneer over het redelijke wordt gehandeld, vanuit hetwelk het Woord volgens den inwendigen zin kan doorvat worden.

3766. In het veld; dat dit beteekent voor de Kerken, staat vast uit de beteekenis van het veld, zijnde de Kerk ten aanzien van het goede, waarover n. 2971; de Kerk wordt in het Woord aangeduid door land, door aardbodem, en door veld, doch met een verschil; dat het veld de Kerk is, komt omdat zij gelijk een veld de zaden van het goede en ware opneemt; want de Kerk heeft het Woord, vanuit hetwelk de zaden zijn; vandaar is het ook dat al wat in het veld is, ook dat beteekent wat der Kerk is, zooals het zaaisel, de oogst, het te veld staande gewas, de tarwe, de gerst, en de overige dingen, en ook deze met een verschil.

3767. En ziet, daar drie kudden van kleinvee nevens dien nederliggende; dat dit de heilige dingen der Kerken en der leerstellige dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van drie, zijnde het heilige, waarover n. 720, 901; uit de beteekenis van de kudden van kleinvee, zijnde die dingen welke der Kerk zijn, aldus de leerstellige dingen; in het bijzonder beteekent het kleinvee hen die binnen de Kerk zijn, en de goede dingen welke der naastenliefde, en de ware dingen welke des geloofs zijn, leeren en zich daarvan doordrenken, en dan beteekent de herder hem die deze dingen leert; in het algemeen echter beteekent het kleinvee al diegenen die in het goede zijn, aldus die tot des Heeren Kerk in het gansche aardrijk behooren; en omdat al diegenen door de leerstellige dingen in het goede en ware worden binnengeleid, worden derhalve door het kleinvee ook de leerstellige dingen aangeduid; want die dingen welke maken dat de mensch zoodanig zij, en de mensch zelf die zoodanig is, worden door hetzelfde woord in den inwendigen zin verstaan; want het subject, hetwelk de mensch is, wordt verstaan vanuit datgene krachtens hetwelk hij mensch is; vandaar is het, dat somtijds wordt gezegd dat namen dingen beteekenen, en ook hen bij wie die dingen zijn, zooals Tyrus en Zidon, dat zij de erkentenissen

van het goede en ware beteekenen, en ook hen die in die erkentnissen zijn; en dat Egypte de wetenschap beteekent, en Aschur de redeneering, maar dan worden diegenen verstaan die daarin zijn; evenzoo in de overige dingen; doch de spraak in den Hemel bij de Engelen geschiedt door dingen zonder de voorstelling van personen, dus door universeele dingen, en dit ter oorzake hiervan dat zij aldus ontelbare dingen samenvatten, maar vooral ter oorzake hiervan dat zij al het goede en ware aan den Heer toeschrijven, en niets aan zichzelf; vandaar zijn de ideen van hun spraak gezaaid had, en Midian klom op, en Amalek, en de *zonen van het oosten*, en zij klommen op over hem”, VI: 3; Midian voor hen die in het valsche zijn, omdat zij niet in het goede des levens zijn, n. 3242; Amalek voor hen die in de valsche dingen zijn waarmede zij de ware dingen bestrijden, n. 1679; de zonen van het oosten voor hen die in de erkentnissen van het valsche zijn.

3763. *Vers 2, 3. En hij zag, en ziet, een put in het veld, en ziet, daar drie kudden van kleinvee nevens dien nederliggende, omdat zij uit dien put de kudden drenkten; en een groote steen op den mond des puts. En derwaarts werden al de kudden verzameld, en zij wentelden den steen van boven den mond des puts, en drenkten het kleinvee, en legden den steen weder op den mond des puts tot zijne plaats.* Hij zag, beteekent de doorvatting; ziet, een put, beteekent het Woord; in het veld, beteekent voor de Kerken; en ziet, daar drie kudden van kleinvee nevens dien nederliggende, beteekent de heilige dingen der Kerken en der leerstellige dingen; omdat zij uit dien put de kudden drenkten, beteekent dat daaruit de wetenschap is; en een groote steen op den mond des puts, beteekent dat het gesloten was; en derwaarts werden al de kudden verzameld, beteekent dat alle Kerken en haar leerstellige dingen daaruit zijn; en zij wentelden den steen van boven den mond des puts, beteekent dat zij het ontsloten; en drenkten het kleinvee, beteekent dat daaruit de Leer is; en legden den steen weder op den mond des puts tot zijne plaats, beteekent dat het ondertusschen gesloten was.

3764. Hij zag; dat dit de doorvatting beteekent, staat vast uit de beteekenis van zien, zijnde doorvatten, waarover in hetgeen volgt van dit hoofdstuk bij vers 32, waar over Ruben wordt gehandeld, die naar het woord zien genoemd werd.

3765. Ziet, een put; dat dit het Woord beteekent, staat vast uit de beteekenis van den put, zijnde het Woord, en ook de Leer vanuit het Woord, waarover n. 2702, 3096, 3424; het Woord wordt hier put genoemd, omdat over het natuurlijke wordt gehandeld, hetwelk, in zich geschouwd, het Woord slechts naar den letterlijken zin vat; doch het Woord wordt bron genoemd, wanneer

over het redelijke wordt gehandeld, vanuit hetwelk het Woord volgens den inwendigen zin kan doorvat worden.

3766. In het veld; dat dit beteekent voor de Kerken, staat vast uit de beteekenis van het veld, zijnde de Kerk ten aanzien van het goede, waarover n. 2971; de Kerk wordt in het Woord aangeduid door land, door aardbodem, en door veld, doch met een verschil; dat het veld de Kerk is, komt omdat zij gelijk een veld de zaden van het goede en ware opneemt; want de Kerk heeft het Woord, vanuit hetwelk de zaden zijn; vandaar is het ook dat al wat in het veld is, ook dat beteekent wat der Kerk is, zooals het zaaisel, de oogst, het te veld staande gewas, de tarwe, de gerst, en de overige dingen, en ook deze met een verschil.

3767. En ziet, daar drie kudde van kleinvee nevens dien nederliggende; dat dit de heilige dingen der Kerken en der leerstellige dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van drie, zijnde het heilige, waarover n. 720, 901; uit de beteekenis van de kudde van kleinvee, zijnde die dingen welke der Kerk zijn, aldus de leerstellige dingen; in het bijzonder beteekent het kleinvee hen die binnen de Kerk zijn, en de goede dingen welke der naastenliefde, en de ware dingen welke des geloofs zijn, leeren en zich daarvan doordrenken, en dan beteekent de herder hem die deze dingen leert; in het algemeen echter beteekent het kleinvee al diegenen die in het goede zijn, aldus die tot des Heeren Kerk in het gansche aardrijk behooren; en omdat al diegenen door de leerstellige dingen in het goede en ware worden binnengeleid, worden derhalve door het kleinvee ook de leerstellige dingen aangeduid; want die dingen welke maken dat de mensch zoodanig zij, en de mensch zelf die zoodanig is, worden door hetzelfde woord in den inwendigen zin verstaan; want het subject, hetwelk de mensch is, wordt verstaan vanuit datgene krachtens hetwelk hij mensch is; vandaar is het, dat somtijds wordt gezegd dat namen dingen beteekenen, en ook hen bij wie die dingen zijn, zooals Tyrus en Zidon, dat zij de erkentissen van het goede en ware beteekenen, en ook hen die in die erkentissen zijn; en dat Egypte de wetenschap beteekent, en Aschur de redeneering, maar dan worden diegenen verstaan die daarin zijn; evenzoo in de overige dingen; doch de spraak in den Hemel bij de Engelen geschiedt door dingen zonder de voorstelling van personen, dus door universeele dingen, en dit ter oorzaak hiervan dat zij aldus ontelbare dingen samenvatten, maar vooral ter oorzaak hiervan dat zij al het goede en ware aan den Heer toeschrijven, en niets aan zichzelf; vandaar zijn de ideeën van hun spraak niet dan tot den Heer alleen bepaald; hieruit blijkt nu vanwaar het is dat gezegd wordt dat het kleinvee de Kerken beteekent, en ook de leerstellige dingen. Er wordt gezegd dat de kudde van kleinvee waren nederliggende

nevens den put, omdat de leerstellige dingen vanuit het Woord zijn; dat de put het Woord is, werd vlak boven, n. 3765, gezegd.

3768. Omdat zij uit dien put de kudden drenkten; dat dit beteekent dat daaruit de wetenschap is, namelijk vanuit het Woord, staat vast uit de beteekenis van den put, zijnde het Woord, waarover vlak boven, n. 3765; uit de beteekenis van drenken of doen drinken, zijnde onderricht worden, waarover n. 3069; en uit de beteekenis van de kudden, zijnde de wetenschap der leerstellige dingen, waarover ook vlak boven, n. 3767; hieruit blijkt dat door “uit den put drenkten zij de kudden” wordt aangeduid dat vanuit het Woord de wetenschap der leerstellige dingen van het goede en ware is. In deze dingen welke over Jakob volgen, wordt in den hoogsten zin gehandeld over den Heer, hoe Hijzelf Zijn Natuurlijke Goddelijk maakte, en in dit hoofdstuk over de inwijding; en in den uitbeeldenden inwendigen zin over hen die worden wederverwekt, hoe de Heer hun natuurlijken mensch vernieuwt, en in dit hoofdstuk over de inwijding; derhalve wordt hier over het Woord en over de Leer daaruit gehandeld, want door de Leer vanuit het Woord is er inwijding en wederverwekking; en omdat deze door den put en door de drie kudden van kleinvee worden aangeduid, worden derhalve deze dingen historisch vermeld; en als zij die dingen niet beteekenden, zouden zij te ongewichtig zijn om in het Goddelijk Woord vermeld te worden; wat zij behelzen, kan duidelijk zijn, namelijk dat alle wetenschap en Leer van het goede en ware vanuit het Woord is. De natuurlijke mensch kan weliswaar weten, en ook doorvatten, wat het goede en het ware is, maar slechts het natuurlijk en het burgerlijk goede en ware, doch het geestelijk goede en ware kan hij niet weten; dit zal vanuit onthulling, aldus vanuit het Woord zijn; zoo kan bijvoorbeeld de mensch vanuit het redelijke hetwelk iedereen heeft, weten dat men den naaste moet liefhebben, en dat men God moet vereeren, maar hoe de naaste geliefd en hoe God vereerd moet worden, kan hij niet dan vanuit het Woord weten, aldus wat het geestelijk goede en ware is; zooals dat het goede zelf de naaste is, bijgevolg zij die in het goede zijn, en dit overeenkomstig het goede waarin zij zijn; en dat derhalve het goede de naaste is, omdat in het goede de Heer is, en dat dus in de liefde van het goede de Heer wordt liefgehad. Insgelijks kunnen zij die het Woord niet hebben, ook niet weten dat al het goede uit den Heer is, en dat het bij den mensch invloeit, en de aandoening van het goede maakt, en dat die aandoening de naastenliefde wordt genoemd; zij die het Woord niet hebben, kunnen ook niet weten wie de God des heelals is; dat het de Heer is, is vpor hen verborgen, terwijl toch het binnenste der aandoening of der naastenliefde, bijgevolg het binnenste van het goede, Hemzelf zal beoogen;

hieruit blijkt, wat het geestelijk goede is, hetwelk men nergens anders vandaan kan weten dan vanuit het Woord. Doch wat de natin betreft, zij kunnen het, zoolang zij in de wereld zijn, weliswaar niet weten, maar nochtans zijn zij, wanneer zij onder elkander in wederzijdsche naastenliefde leven, vandaar in het vermogen om in het andere leven in zulke dingen onderricht te kunnen worden; en dat zij ook gemakkelijk opnemen en daarvan doordrenkt worden, zie men in n. 2589 tot 2604.

3769. En een groote steen op den mond des puts; dat dit beteekent, dat het gesloten was, namelijk het Woord, kan zonder ontvouwing duidelijk zijn. Het Woord wordt gesloten genoemd, wanneer het alleen naar den zin der letter wordt verstaan, en al wat daar staat voor het leerstellige wordt aangenomen; en nog meer is het gesloten, wanneer die dingen voor leerstelligheden worden erkend welke de begeerten der liefde van zich en van de wereld begunstigen, want deze vooral ventelen een grooten steen op den mond des puts, dat is, sluiten het Woord; en evenzoo als men dan niet weet, wil men ook niet weten dat er een of andere innerlijke zin in het Woord is; terwijl men dezen toch kan zien uit tal van plaatsen waar de zin der letter naar den innerlijken zin wordt ontvouwd; en ook vanuit de in de Kerk aanvaarde leerstellige dingen waarop men den geheelen zin der letter des Woords door verscheiden uitleggingen betreft. Wat het is, dat het Woord gesloten is, kan vooral uit de Joden blijken, die alle en de afzonderlijke dingen volgens de letter ontvouwen, en vandaar gelooven dat zij boven allen in het gansche aardrijk uitverkoren zijn, en dat de Messias zal komen die hen in het land Kanaän zal leiden, en hen boven alle natiën en volken der aarde verheffen; want zij zijn in aardse liehamelijke lief den, welke zoodanig zijn dat zij het Woord ten aanzien van de innerlijke dingen gansch en al sluiten; daarom weten zij ook nog niet of er eenig hemelsch rijk is, of zij na den dood zullen leven, wat de inwendige mensch is, zelfs niet eens dat er iets geestelijks bestaat; te minder, dat de Messias gekomen is om de zielen te zaligen; dat het Woord voor hen gesloten is, kan genoegzaam hieruit blijken dat zij, alhoewel zij tusschen de Christenen leven, nochtans hoegenamd niets van hun leerstellige dingen opnemen, overeenkomstig deze woorden bij Jesaja: “Zeg tot dit volk: boort hoorende, en verstaat niet, en ziet ziende, en kent niet; maak het hart dezès volks vet, en maak zijne ooren zwaar, en bestrijk zijne oogen; en ik zeide: Hoe lang, Heer; en Hij zeide: Totdat de steden verwoest zijn, totdat er geen bewoner zij, en de huizen, dat er geen mensch zij, en de aardbodem verwoest zij tot verlatings”, VI: 9, 10, 11; Matth. XIII: 14, 15; Joh. XII: 40, 41. Want voor zooveel als de mensch in de lief den van zich en van de wereld is, en in haar begeerten, voor zooveel wordt het

Woord voor hem gesloten; want die lief den hebben hem ten doel; welk doel het natuurlijk schijnsel aansteekt, maar het hemelsch licht uitdooft, zoodat zij scherp de dingen zien welke van zich en van de wereld zijn, en niet in het minst de dingen welke van den Heer en van Zijn Rijk zijn; en wanneer het zoo is, kunnen zij weliswaar het Woord lezen, maar vanuit het doel om eeren en schatten te gewinnen, of vanuit het doel om gezien te worden, of vanuit een liefde en de daaruit aangenomen gewoonte, of vanuit een vroomheid, en toch niet vanuit het doel om het leven te verbeteren; voor hen is het Woord op verschillende wijze gesloten, voor sommigen zoozeer, dat zij geenszins iets anders willen weten dan wat hun leerstellige dingen voorschrijven, hoe die ook urogen zijn; indien bijvoorbeeld iemand zou zeggen dat aan Petrus niet de macht is gegeven om den Hemel te openen en dien te sluiten, maar dat zij aan het geloof der liefde gegeven is, hetwelk door de sleutels van Petrus wordt aangeduid, zoo erkennen zij het geenszins, omdat de liefde van zich en van de wereld in den weg staat; en indien iemand zou zeggen dat de heiligen niet vereerd moeten worden, maar eenig en alleen de Heer, nemen zij ook dit niet op; indien iemand zou zeggen dat onder het brood en den wijn in het Heilig Avondmaal des Heeren Liefde jegens het gansche menschelijke geslacht, en de wederkeerige liefde des menschen tot den Heer wordt verstaan, gelooven zij dit evenmin; en indien iemand zou zeggen dat het geloof niets doet, tenzij er het goede des geloofs, dat is, de naastenliefde is, leggen zij dit andersom uit; evenzoo in de overige dingen. Zij die zoodanig zijn, kunnen van het ware hetwelk in het Woord is, hoegenaamd niets zien, maar blijven hardnekkig in hun dogma; en zij willen zelfs niet eens hooren dat er een inwendige zin is waarin de heiligheid en heerlijkheid des Woord is; ja zelfs, wanneer zij hooren dat er een is, walgen zij van afkeer bij het hooren alleen al daarvan; zoozeer is het Woord gesloten; terwijl toch het Woord zoodanig is, dat het tot in den Hemel, en door den Hemel tot den Heer open is, en alleen gesloten ten opzichte van den mensch voor zooveel als hij in de booze dingen der liefde van zich en van de wereld naar de doelen des levens, en in de beginselen van het valsche daaruit, is. Hieruit kan vaststaan, wat het is, dat een groote steen op den mond des puts was.

3770. En derwaarts werden al de kudden verzameld; dat dit beteekent, dat alle Kerken en haar leerstellige dingen daaruit zijn, blijkt uit de beteekenis van de kudden, zijnde de Kerken, en ook de leerstellige dingen welke van de Kerken zijn, waarover boven n. 3767, 3768; en dat deze vanuit het Woord zijn, wordt aangeduid door derwaarts verzameld worden.

3771. En zij wentelden den steen van boven den mond des puts; dat dit beteekent dat zij het ontsloten, blijkt uit hetgeen vlak boven, n. 3769, is gezegd over de beteekenis van den grooten steen op den mond des puts, zijnde dat het Woord gesloten was; hieruit blijkt dat “zij wentelden den steen van boven den mond des puts”, wil zeggen dat zij het ontsloten.

3772. En drenkten het kleinvee; dat dit beteekent dat daaruit de Leer is, blijkt uit de beteekenis van drenken of doen drinken, zijnde onderrichten, waarover n. 3069, 3768; en uit de beteekenis van het kleinvee, zijnde zij die in de goede en ware dingen des geloofs zijn, waarover n. 343, 3767; aldus is dat drenken, onderrichten vanuit het Woord, bijgevolg de Leer.

3773. En legden den steen weder op den mond des puts tot zijne plaats; dat dit beteekent dat het ondertussehen gesloten was, staat vast uit hetgeen over den steen op den mond des puts, n. 3769, 3771, is gezegd. Hiermede, namelijk dat het Woord voor de Kerken ontsloten is, en daarna dat het gesloten is, is het aldus gesteld; in het begin, wanneer een Kerk wordt ingesteld, is het Woord eerst voor hen gesloten, maar daarna wordt het, terwijl de Heer daarin aldus voorziening treft, ontsloten; en daaruit leeren zij dat de geheele Leer wordt gegrondvest op deze twee geboden, dat men den Heer boven alle dingen moet liefhebben, en den naaste zooals zichzelf; wanneer men deze twee geboden voor einddoel heeft, dan is het Woord ontsloten, want de geheele Wet en alle Profeten, dat is, het gansche Woord, hangen dermate daarvan af, dat alle dingen daaruit zijn, en wel zóó, dat alle dingen daarop betrekking hebben; en omdat zij dan in de beginselen van het ware en goede zijn, worden zij verlicht in de afzonderlijke dingen welke zij in het Woord zien, want de Heer is dan door de Engelen bij hen, en leert hen, hoewel zij het niet weten, en leidt hen ook in het leven van het ware en goede; dit kan ook duidelijk zijn uit alle Kerken, dat zij zoodanig zijn geweest in haar kindsheid, en dat zij den Heer hebben vereerd vanuit de lief de, en den naaste van harte hebben liefgehad; doch in den loop des tijds verwijderden de Kerken zich van deze twee geboden, en buigen van het goede der liefde en der naastenliefde af tot die dingen welke des geloofs worden genoemd, dus van het leven tot de leer, en voor zooveel als dit geschiedt, voor zooveel wordt het Woord gesloten; dit is het, wat door die woorden in den inwendigen zin wordt aangeduid “Ziet, een put in het veld, en ziet, daar drie kudden van kleinvee nevens dien nederliggende, omdat zij vanuit dien put de kudden drenkten, en een groote steen op den mond des puts. En derwaarts werden al de kudden verzameld, en zij wentelden den steen van boven den mond des puts, en drenkten het kleinvee, en legden den steen weder op den mond des puts tot zijne plaats”.

3774. Vers 4, 5, 6. *En Jakob zeide tot hen: Mijne broeders, vanwaar zijt gij; en zij zeiden: Van Charan zijn wij. En hij zeide tot hen: Kent gij Laban, den zoon van Nachor; en zij zeiden: Wij kennen. En hij zeide tot hen: Heeft hij vrede; en zij zeiden: Vrede; en ziet, Rachel, zijne dochter, komt met het kleinvee.* Jakob zeide tot hen, beteekent het ware van het goede; mijne broeders, vanwaar zijt gij, beteekent de naastenliefde, van welken oorsprong is zij daar; en zij zeiden: Van Charan zijn wij, beteekent vanuit het goede van gemeenschappelijken stam; en hij zeide tot hen: Kent gij Laban, den zoon van Nachor, beteekent, of zij het goede van dezen stam hebben; en zij zeiden: Wij kennen, beteekent het affirmatieve; en hij zeide tot hen, Heeft hij vrede, beteekent, is het niet vanuit het Rijk des Heeren; en zij zeiden: Vrede, beteekent het affirmatieve; en ziet, Rachel, zijne dochter, beteekent de aandoening van het innerlijk ware; komt met het kleinvee, beteekent de innerlijke leerstellige dingen.

3775. Jakob zeide tot hen; dat dit het ware van het goede beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het Goddelijk Natuurlijke des Heeren, waarover eerder; omdat alle en de afzonderlijke dingen waar dan ook op het goede en ware betrekking hebben, n. 3166, 3513, 3519, hebben de dingen welke in het natuurlijke zijn dat dus ook, en omdat het goede en ware in het natuurlijke, wanneer de mensch wordt wederverwekt, in het begin in een anderen staat is dan in den voortgang en aan het einde, wordt derhalve door Jakob het natuurlijke uitgebeeld ten aanzien van het ware en goede overeenkomstig den staat, hier ten aanzien van het ware van het goede; maar die verschillende dingen waar zij zich ook bevinden, afzonderlijk uiteenzetten, zou gelijk staan met de dingen in het duister te brengen, vooral bij hen die geen duidelijke voorstelling aangaande het ware en het goede hebben, en nog minder aangaande het ware waardoor het goede is, en aangaande het ware hetwelk vanuit het goede is.

3776. Mijne broeders, vanwaar zijt gij; dat dit de naastenliefde beteekent, van welken oorsprong zij daar is, staat vast uit de beteekenis van de broeders, zijnde zij die in het goede zijn, en vandaar zijnde het goede zelf, bijgevolg de naastenliefde, waarover n. 367, 2360, 3303, 3459; en uit de beteekenis van vanwaar zijt gij, zijnde, van welken oorsprong. Hieruit blijkt ook dat de dingen welke in den zin der letter dingen van een vraag zijn, en dat hetgeen tot per sonen bepaald is, in den inwendigen zin in een idee vallen welke niet tot iemand bepaald is; want de historische din gen der letter worden tot geene in den Hemel bij de Engelen wanneer zij den mensch verlaten en den Hemel binnengaan; hieruit kan blijken hoe het gesteld is met de vraag van Jakob tot de mannen van Charan: “Mijne broeders, vanwaar zijt gij”,

namelijk dat het beteekent, van welken oorsprong is de naastenliefde daar. Hiermede is het zoo gesteld: de naastenliefde welke in den uitwendigen vorm als naastenliefde verschijnt, is niet altijd de naastenliefde in den inwendigen vorm; aan het einddoel wordt onderkend van welken aard zij is, en vanwaar zij is; een naastenliefde welke ontstaat uit een einddoel ter wille van zich of ter wille van de wereld, is niet de naastenliefde in den inwendigen vorm, ja, zij mag zelfs ook geen naastenliefde worden genoemd; doch de naastenliefde welke ontstaat uit het einddoel ter wille van den naaste, ter wille van het algemeene welzijn, terwille van den Hemel, en aldus ter wille van den Heer, is de naastenliefde zelf, en heeft in zich de aandoening om van harte wel te doen, en vandaar het verkwikkelijke des levens, hetgeen in het andere leven het gezegende wordt. Het is van het grootste belang om dit te weten, opdat de mensch wete wat het Rijk des Heeren in zich is. Over het onderzoek naar deze naastenliefde, of, wat hetzelfde is, naar dit goede, wordt in deze verzen nu gehandeld; en hier wordt eerst gevraagd van welken oorsprong de naastenliefde daar is, hetgeen wordt aangeduid door mijne broeders, vanwaar zijt gij.

3777. En zij zeiden: Van Charan zijn wij; dat dit beteekent, vanuit het goede van gemeenschappelijken stam, blijkt uit de beteekenis van Charan, zijnde het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijken stam, waarover n. 3612.

3778. En hij teide tot hen: Kent gij Laban, den zoon van Nachor; dat dit beteekent, of zij het goede van dezen stam hebben, staat vast uit de uitbeelding van Laban, zijnde het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijken stam, waarover n. 3612, 3665; en uit de uitbeelding van Nachor, zijnde die gemeenschappelijke stam, waaruit het goede is hetwelk Laban uitbeeldt; dat kennen in den inwendigen zin is daaruit zijn, blijkt uit het verband. Hoe het gesteld is met de uitbeelding van het zijdelings verwante goede door Nachor, Bethuël, en Laban, moet in het kort worden gezegd; Therach, die de vader van drie zonen was, namelijk van Abram, Nachor, en Haran, Gen. xi: 27, beeldt den gemeenschappelijken stam uit waaruit de Kerken zijn; Therach zelf was weliswaar een afgodendienaar, doch de uitbeeldende dingen betreffen niet de persoon, maar de zaak, men zie n. 1361; en omdat de uitbeeldende Joodsche Kerk met Abraham inzette, en bij zijn nakomelingen uit Jakob werd ingesteld, trekt Therach en zijn drie zonen de uitbeelding van de Kerken aan; Abram trekt de uitbeelding van de echte Kerk aan, hoedanig zij is bij hen die het Woord hebben; doch Nachor, zijn broeder, trekt de uitbeelding van de Kerk aan hoedanig zij is bij de natiën welke het Woord niet hebben; dat des Heeren Kerk over het gansche aardrijk verspreid is, en dat zij ook is onder de natiën

welke in naastenliefde leven, blijkt uit hetgeen hier en daar aangaande de natiën werd getoond; vandaar nu is het, dat door Nachor, zijn zoon Bethuël, en diens zoon Laban het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijken stam wordt uitgebeeld, dat is, het goede waarin zij zijn die van des Heeren Kerk bij de natiën zijn; dit goede verschilt hierin van het goede van den gemeenschappelijken stam in rechte linie, dat het geen echte ware dingen zijn welke met hun goede worden verbonden, maar dat het meerendeels uitwendige schijnbaarheden zijn, welke zinsbegoochelingen worden genoemd, want zij hebben het Woord niet waaruit zij kunnen verlicht worden; weliswaar is het goede in zijn wezen eenig, maar het neemt het hoedanige aan van de ware dingen welke daarin geplant worden; daarvandaan wordt het verscheiden; de ware dingen welke aan de natiën als waar verschijnen, zijn in het algemeen dat zij een of anderen God vereeren, van wien zij hun goede vrager, en aan wien zij dat toeschrijven; en zoolang als zij in de wereld leven, weten zij niet dat die God de Heer is; en eveneens dat zij hun God onder beelden, welke zij heilig houden, aanbidden; behalve tal van andere dingen meer; maar nochtans verhinderen die dingen niet, dat zij evengoed als de Christenen gezaligd kunnen worden, zoo zij slechts in de liefde tot hun God en in de liefde jegens den naaste leven; want aldus zijn zij in het vermogen om in het andere leven de innerlijke ware dingen op te nemen, men zie n. 932, 1032, 1059, 2049, 2051, 2284, 2589 tot 2604, 2861, 2863, 3263: Hieruit blijkt wat er onder het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijken stam wordt verstaan; dat door Nachor diegenen buiten de Kerk worden uitgebeeld, die in broederschap vanuit het goede zijn, zie men in 2863, 2864, 2868; dat door Bethuël het goede der natiën van de eerste klasse wordt uitgebeeld, n. 2865, 3665; en door Laban de aandoening van het uitwendig of lichamenlijk goede, en eigenlijk het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijken stam, n. 3612, 3665, Met dit goede is het zoo gesteld, dat het den mensch allereerst als middel van dienst is om zich het geestelijk goede te verwerven, want het is lichamenlijk uitwendig, en vanuit uitwendige schijnbaarheden, welke in zich zinsbegoochelingen zijn; in de knapenjaren erkent de mensch niets anders voor waar en goed, en hoewel het hem geleerd wordt wat het inwendig goede en ware is, heeft hij er toch geen andere dan een lichamenlijke voorstelling van; en omdat de eerste voorstelling zoodanig is, is derhalve een zoodanig goede en ware het eerste middel waardoor de innerlijke ware en goede diegen worden binnengeleid; het is deze verborgenheid, welke hier door Jakob en Laban wordt uitgebeeld.

3779. En zij zeiden, Wij kennen; dat dit het af firmatieve beteekent, kan zonder ontvouwing duidelijk zijn.

3780. En hij zeide tot hen: Heeft hij vrede; dat dit beteekent, is het niet vanuit het Rijk des Heeren, namelijk het goede, blijkt uit de beteekenis van den vrede, waarover aanstonds; in den historischen zin wordt aangaande Laban gevraagd of hij vrede heeft, doch in den inwendigen zin aangaande het goede hetwelk door Laban wordt uitgebeeld; dat Laban het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijken stam is, dat is, hoedanig het bij de natin is welke in de gemeenschappelijke Kerk, dat is, in het Rijk des Heeren zijn, zie men vlak boven, n. 3778; hieruit blijkt, wat door die woorden, is het niet vanuit het Rijk des Heeren” wordt aangeduid. Wat den vrede aangaat, die beteekent in den hoogsten zin den Heer Zelf, en vandaar in den inwendigen zin Zijn Rijk; en de vrede is het Goddelijke des Heeren hetwelk het meest van binnen het goede aandoet waarin zij zijn die daar zijn; dat dit door den vrede in het Woord wordt aangeduid, kan uit tal van plaatsen vaststaan, als bij Jesaja: “Een Knaap is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, op wiens schouder de heerschappij, en Zijn Naam zal genoemd worden Wonderlijk, Raad, God, Held, Vader der eeuwigheid, *Vorst des vredes*: van het vermenigvuldigende der heerschappij en des *vredes* zal geen einde zijn op den troon van David, en op Zijn Rijk”, ix: 5, 6; alwaar Vorst des Vredes duidelijk voor den Heer, en vermenigvuldigende de heerschappij en den vrede, voor diegenen die in Zijn Rijk zijn, dus voor het Rijk zelf. Bij denzelfde: “Het werk der gerechtigheid zal *vrede* zijn, en de arbeid der gerechtigheid *rust*, en *zekerheid* tot in het eeuwig; en Mijn volk zal *in een habitakel des vredes* wonen”, xxxii: 17, 18, aldaar over het Rijk des Heeren, waar vrede, rust, en zekerheid op elkander volgen; het habitakel des vredes voor den Hemel. Bij denzelfde: “*De engelen. des vredes* weenen bitterlijk; de paden zijn verwoest, die over den weg gaat, heeft opgehouden”, xxxiii: 7, 8; engelen des vredes voor hen die in het Rijk des Heeren zijn, dus voor het Rijk zelf, en in den hoogsten zin voor den Heer; de paden zijn verwoest, en die over den weg gaat, heeft opgehouden, beteekent dat nergens meer het ware is; dat paden en wegen de ware dingen zijn, zie men in n. 627, 2333. Bij denzelfde: “Hoe verkwikkelijk zijn op de bergen de voeten desgenen die het goede boodschapt, *die den vrede doet hooren*, zeggende tot Zion, Uw God regeert”, lii: 7; die het goede boodschapt en den vrede doet hooren, voor het Rijk des Heeren. Bij denzelfde: “De bergen zullen wijken, en de heuvelen zullen heenbewogen worden, maar Mijne Barmhartigheid zal van met u niet wijken, en *het verbond Mijns vredes* zal niet heenbewogen worden”, liv: 10. Bij denzelfde: “*Den weg des vredes* hebben zij niet gekend,

en er is ook geen gericht in hunne gangen”, LIX: 8. Bij Jeremia: “*Ik zal Mijnen vrede wegrapen* van met dit volk, gezegde van Jehovah, de erbarming en de barmhartigheid”, XVI: 5. Bij denzelfde: “*De schaapskooien des vredes* zijn verwoest, van wege den gloed van Jehovah”, XXV: 37. Bij denzelfde: “De profeet die *profeteert van vrede*, wanneer het woord van den profeet komt, zal als profeet gekend worden, dat Jehovah hem gezonden heeft”, XXVIII: 9. Bij denzelfde: “Ik ken de gedachten welke Ik over u denk, gezegde van Jehovah, *gedachten des vredes*”, XXIX: 11. Bij Haggai: “De heerlijkheid van dit latere huis zal grooter zijn dan van het vorige, want in deze plaats *zal Ik vrede geven*”, II: 10. Bij Zacharia: “*Zij zullen een zaad des vredes zijn*, de wijnstok zal zijne vrucht geven, en de aarde zal haar inkomen geven, en de hemelen zullen hunnen dauw geven”, VIII: 12. Bij David: “Bewaar de ongereptheid, en zie het rechte, omdat *het laatste voor den man is vrede*”, Psalm XXXVII: 37. Bij Lukas: “Jezus tot de discipelen: In wat huis gij zult ingaan, zegt eerst *Vrede zij dezen huize*; en indien aldaar een *zoon des vredes* mocht geweest zijn, zoo zal uw vrede op hem rusten; maar indien niet, zoo zal hij op u wederkeeren”, X: 5, 6. Bij Johannes: “*Vrede* laat Ik u, *Mijnen vrede* geef ik u; niet gelijk de wereld geeft, geef Ik u”, XIV: 27. Bij denzelfde: “Jezus zeide: Deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat *gij in Mij vrede hebt*”, XVI: 33. In al deze plaatsen beteekent de vrede in den hoogsten zin den Heer; in den uitbeeldenden zin Zijn Rijk en het goede uit den Heer daar, dus het Goddelijke hetwelk invloet in het goede of in de aandoeningen van het goede, hetwelk ook vanuit het binnenste de vreugden en de gelukzaligheden maakt; hieruit blijkt wat er verstaan wordt onder deze woorden van den zegen: “Jehovah zal Zijne aangezichten tot u verheffen, en *zal u vrede geven*”, Num. VI: 26; en wat onder de van oudsher gebruikelijke begroeting, *Vrede zij ulieden*; en onder dezelfde, door den Heer tot de Apostelen gezegd, Joh XX: 19, 21, 26; men zie ook over den vrede n. 92, 93, 1726, 2780, 3170, 3696.

3781. En zij zeiden: Vrede; dat dit het affirmatieve beteekent, kan zonder ontvouwing duidelijk zijn, want het is een beamend antwoord.

3782. En ziet, Rachel, zijne dochter; dat dit de aandoening van het innerlijk ware beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het innerlijk ware; en van Leah, zijnde de aandoening van het uiterlijk ware, waarover in hetgeen volgt.

3783. Komt met het kleinvee; dat dit de innerlijke leerstellige dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van het kleinvee, zijnde de Kerk, en ook de leerstellige dingen, waarover n. 3767, 3768, 3772; hier de innerlijke

leerstellige dingen, omdat het van Rachel wordt gezegd dat zij kwam met het kleinvee.

3784. Vers 7, 8. *En hij zeide: Ziet, nog is de dag groot, het is niet tijd het vee te verzamelen; drenkt het kleinvee, en gaat, weidt. En zij zeiden: Wij kunnen niet totdat al de kudden verzameld worden, en zij den steen van boven den mond des puts afwentelen, en wij zullen het kleinvee drenken.* Hij zeide: Ziet, nog is de dag groot, beteekent, dat nu de staat voortschrijdende is; het is niet tijd het vee te verzamelen, beteekent, dat de goede en ware dingen der Kerken en der leerstellige dingen nog niet bijeen zijn; drenkt het kleinvee, en gaat, weidt, beteekent, nochtans onderricht daaruit voor weinigen; en zij zeiden: Wij kunnen niet totdat al de kudden verzameld worden, beteekent, dat zij te zamen moeten zijn; en zij den steen van boven den mond des puts afwentelen, beteekent, dat aldus de dingen die des Woords zijn, opengedekt worden; en wij zullen het kleinvee drenken, beteekent, dat zij dan worden onderricht.

3785. Hij zeide: Ziet, nog is de dag groot; dat dit beteekent, dat nu de staat voortschrijdende is, staat vast uit de beteekenis van den dag, zijnde de staat, waarover n. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462; dat “ziet, nog groot” het voortschrijdende is, blijkt uit het verband.

3786. Het is niet tijd het vee te verzamelen; dat dit beteekent dat de goede en ware dingen der Kerken en der leerstellige dingen nog niet bijeen zijn, staat vast uit de beteekenis van den tijd, zijnde de staat in het algemeen, waarover n. 2625, 2788, 2837, 3254, 3356; uit de beteekenis van verzameld worden, zijnde bijeen zijn; en uit de beteekenis van het vee, zijnde in het algemeen de goede en ware dingen der Kerken en der leerstellige dingen; dat het vee in het algemeen die dingen beteekent, is omdat de dieren in de ritueele dingen der uitbeeldende Kerk, en in het Woord, de aandoeningen van het goede of van het ware zijn, als kan vaststaan uit wat in n. 45, 46, 142, 143, 246, 714, 715, 2679, 2697, 2979, 3203, 3502, 3508, 3510, 3665, 3699, 3701 is getoond. Evenzoo is het in het algemeen met de Kerk gesteld wanneer deze wordt ingesteld; eerst zullen de leerstellige dingen van het goede en ware bijeen zijn, want deze zijn het waarop zij gebouwd wordt; de leerstellige dingen hebben ook onder elkander een verband en hebben wederzijds betrekking op elkander; indien zij dan ook niet te voren bijeen zijn, zoo zal er een onvolledigheid zijn, en moeten de dingen welke ontbreken, door het redelijke van den mensch worden aangevuld; en hoe blind en vol hersenschimmen dit in de geestelijke en de Goddelijke dingen is wanneer het vanuit zich gevolgtrekkingen maakt, werd eerder hier en daar getoond; daarom is aan de Kerk het Woord gegeven, waarin alle leerstellige dingen van het goede en ware zijn; hierin is het met

de Kerk in het algemeen gesteld zooals in het bijzonder met den mensch die wordt wederverwekt, want deze is de Kerk in het bijzonder; dat bij den mensch te voren de leerstellige dingen van het goede en ware, welke der Kerk zijn, te zamen moeten zijn vooraleer hij wordt wederverwekt, werd boven gezegd; dit is het wat in den inwendigen zip wordt aangeduid door “Ziet, nog is de dag groot, het is niet tijd het vee te verzamelen”.

3787. Drenkt het kleinvee, en gaat, weidt; dat dit beteekent, nochtans onderricht daaruit voor weinigen, staat vast uit de beteekenis van het kleinvee drenken, zijnde vanuit het Woord onderrichten, waarover n. 3772; en uit de beteekenis van gaat, weidt, zijnde daaruit het leven en de Leer; dat gaan het leven is, zie men in n. 3335, 3690; en dat weiden de Leer is, in n. 343, en in hetgeen volgt; de verborgenheid welke daarin schuilt, is deze, dat het er weinigen zijn die het heelemaal tot een vollen staat brengen, waarover n. 2636, en die alzoo kunnen worden wederverwekt.

3788. En zij zeiden: Wij kunnen niet, totdat al de kudden verzameld worden; dat dit beteekent, dat zij te zamen moeten zijn, staat vast uit de beteekenis van verzameld worden, zijnde bijeen of te zamen zijn, als boven n. 3786; en uit de beteekenis van de kudden, zijnde de leerstellige dingen, waarover n. 3767, 3768; wat deze woorden behelzen, kan vaststaan uit hetgeen vlak boven, n. 3786, 3787, werd gezegd.

3789. En zij den steen van boven den mond des puts afwentelen; dat dit beteekent, dat aldus de dingen die des Woords zijn, opengedekt worden, staat vast uit de beteekenis van den steen afwentelen, zijnde opengedekt worden, waarover n. 3769, 3771, 3773; en uit de beteekenis van den put, zijnde het Woord, waarover n. 3424, 3765.

3790. En wij zullen het kleinvee drenken; dat dit beteekent, dat zij dan worden onderricht, staat vast uit de beteekenis van het kleinvee drenken, zijnde onderrichten, waarover n. 3772, 3787; dit blijkt ook uit hetgeen voorafgaat.

3791. *Vers 9, 10, 11. Nog was hij sprekende met hen, en Rachel kwam met het kleinvee hetwelk haar vader had, omdat zij eene herderin was. En het geschiedde, als Jakob Rachel zag, de dochter van Laban, zijn moeders broeder, en het kleinvee van Laban, zijn moeders broeder, en Jakob trad toe, en wentelde den steen van boven den mond des puts, en drenkte het kleinvee van Laban, zijn moeders broeder. En Jakob kuste Rachel; en hij hief zijne stem op, en weende. Nog was hij sprekende met hen, beteekent de denking toen; en Rachel kwam met het kleinvee, beteekent de aandoening van het innerlijk ware, welke der Kerk en der Leer is; hetwelk haar vader had, beteekent vanuit het goede ten aanzien van den oorsprong; omdat zij eene herderin was, beteekent dat de aandoening*

van het innerlijk ware hetwelk in het Woord is, leert; en het geschiedde, als Jakob Rachel zag, de dochter van Laban, zijn moeders broeder, beteekent de erkenning van de aandoening van dat ware, van welken oorsprong zij was; en het kleinvee van Laban, zijn moeders broeder, beteekent de Kerk en de Leer daaruit; en Jakob trad toe, en wentelde den steen van boven den mond des puts, beteekent dat de Heer vanuit het natuurlijk goede het Woord opendeekte ten aanzien van de innerlijke dingen; en hij drenkte het kleinvee van Laban, zijn moeders broeder, beteekent het onderricht; en Jakob kuste Rachel, beteekent de liefde jegens de innerlijke ware dingen; en hij hief zijne stem op, en weende, beteekent den gloed der liefde.

3792. Nog was hij sprekende met hen; dat dit de denking toen beteekent, staat vast uit de beteekenis van spreken in de historische dingen des Woords, zijnde denken, waarover n. 2271, 2287, 2619; dat het toen was, is duidelijk, omdat terzelfder tijd dat hij met hen sprak, of, wat hetzelfde de is, “nog was hij sprekende met hen”, Rachel kwam.

3793. En Rachel kwam met het kleinvee; dat dit de aandoening van het innerlijk ware, welke der Kerk en der Leer is, beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het innerlijk ware; en uit de beteekenis van het kleinvee, zijnde de Kerk en ook de Leer, waarover n. 3767, 3768, 3783. Opdat men wete hoe het gesteld is met de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het innerlijk ware, en met Leah, zijnde de aandoening van het uiterlijk ware, moet het in het kort worden gezegd: het natuurlijke hetwelk door Jakob wordt uitgebeeld, bestaat uit het goede en het ware; en hierin, namelijk in het natuurlijke, moet, evenals in alle en de afzonderlijke dingen in den mensch, ja zelfs in de gansche natuur, een huwelijk zijn van het goede en het ware; zonder het huwelijk van het goede en het ware wordt er niets voortgebracht; alle voortbrenging en alle uitwerking is daaruit; in het natuurlijke bij den mensch is, wanneer hij geboren wordt, het huwelijk van het goede en het ware niet, omdat alleen de mensch niet in de Goddelijke orde wordt geboren; er is weliswaar het goede der onschuld en der naastenliefde, hetwelk in de eerste kindsheid uit den Heer invloeit, maar er is niet eenig ware waarmede dat goede gepaard kan worden; bij het voortschrijden in leeftijd wordt dit goede, hetwelk hem in de kindsheid uit den Heer werd ingeboezemd, naar de innerlijke dingen toe ingetrokken, en daar door den Heer gehouden, opdat daarmede de staten des levens welke hij daarna aantrekt, getemperd worden; vandaar is het, dat de mensch zonder het goede zijner kindsheid en eerste knapen jaren erger en wilder zou zijn dan elk wild dier; wanneer dat goede der kindsheid wordt ingetrokken, volgt in

het natuurlijke van den mensch het booze op en treedt binnen, waarmede zich het valsche samenkoppelt, en er vindt een verbinding en als het ware een huwelijk van het booze en het valsche bij hem plaats; opdat derhalve de mensch gezaligd worde, moet hij wederverwekt worden, en het booze verwijderd worden, en het goede uit den Heer ingeboezemd worden; en overeenkomstig het goede hetwelk hij opneemt, wordt hem het ware ingeboezemd, opdat er een samenkoppeling, of als het ware een huwelijk van het goede en het ware plaats vinde; dit is het, hetgeen door Jakob en door zijn twee echtgenooten, namelijk Rachel en Leah, wordt uitgebeeld; Jakob trekt daarom nu de uitbeelding van het natuurlijk goede aan, en Rachel de uitbeelding van het ware; maar omdat alle verbinding van het ware met het goede door aandoening geschiedt, is het de aandoening van het ware hetwelk met het goede moet samengekoppeld worden, welke Rachel uitbeeldt; bovendien bestaat er in het natuurlijke, evenals in het redelijke, een innerlijke en een uiterlijke; Rachel beeldt de aandoening van het innerlijk ware uit, en Leah de aandoening van het uiterlijk ware. Laban, die haar vader is, beeldt het goede van gemeenschappelijken stam uit, maar, als gezegd, het zijdelings verwante, welk goede datgene is hetwelk in de zijlinie overeenstemt met het ware van het redelijke, zijnde Rebekka, n. 3012, 3013, 3077; vandaar beelden de dochters vanuit dat goede de aandoeningen in het natuurlijke uit, want deze zijn als dochters uit dat goede als uit een vader; en omdat die aandoeningen met het natuurlijk goede moeten samengekoppeld worden, beelden zij derhalve de aandoeningen van het ware uit, de eene de aandoening van het innerlijk ware, de andere de aandoening van het uiterlijk ware. Met de wederverwekking van den mensch ten aanzien van zijn natuurlijke, is het geheel zoo gesteld als met Jakob en met de beide dochters van Laban, Rachel en Leah; wie derhalve het Woord hier overeenkomstig zijn inwendigen zin kan zien en vatten, ziet deze verborgenheid voor hem opengedekt; maar geen ander kan dit zien dan alleen hij die in het goede en ware is; de anderen kunnen, hoezeer zij ook doorvatting van dingen mogen hebben in hetgeen tot het zedelijk en het burgerlijk leven behoort, en als verstandigen verschijnen, niets van dien aard tot aan de erkenning toe zien; want zij weten niet wat het goede en het ware is, want het booze houden zij voor het goede, en het valsche voor het ware; zoodra dan ook het goede wordt genoemd, doet zich de idee van het booze voor, en wanneer het ware wordt genoemd, de idee van het valsche; vandaar is het, dat zij niets doorvatten van deze dingen welke in den inwendigen zin zijn bevat, maar bij het eerste hooren komen duisternissen opzetten, welke het licht uitdooven.

3794. Hetwelk haar vader had; dat dit beteekent, vanuit het goede ten aanzien van den oorsprong, staat vast uit de uitbeelding van Laban, die hier de vader is, zijnde het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijken stam, waarover n. 3612, 3665, 3778; en ook uit de beteekenis van den vader, zijnde het goede, waarover n. 3703.

3795. Omdat zij eene herderin was, of zij was eene die weidt; dat dit beteekent, dat de aandoening van het innerlijk ware hetwelk in het Woord is, leert, staat vast uit de beteekenis van den herder of van een die weidt, zijnde iemand die leidt en leert, waarover n. 343; en uit de uitbeelding van Rachel, die hier “zij” is, zijnde de aandoening van het innerlijk ware, waarover vlak boven n. 3793; dat het vanuit het Woord is, is omdat zij met het kleinvee tot den put ging; dat de put het Woord is, zie men in n. 3765; en bovendien is het de aandoening van het innerlijk ware, welke leert, want vanuit die aandoening is de kerk een Kerk, en de herder een herder. Dat de herder en hij die weidt, in het Woord hen beteekent die leiden en leeren, is omdat het kleinvee hen beteekent die geleid en geleerd worden, bijgevolg de Kerken en ook de Leeren welke der Kerk zijn, n. 3767, 3768, 3783; dat de herder en de kudde van kleinvee dit beteekenen, is in de Christelijke wereld overbekend, want zoo worden zij genoemd die onderwijzen en die onderwezen worden; daarom wordt er van afgezien, dit uit het Woord te bevestigen.

3796. En het geschiedde, als Jakob Rachel zag, de dochter van Laban, zijn moeders broeder; dat dit beteekent de erkenning van de aandoening van dat ware, van welken oorsprong zij was, staat vast uit de beteekenis van zien, zijnde hier erkennen, zooals uit het verband blijkt; en uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het innerlijk ware, waarover boven n. 3793; de dochter van Laban, zijn moeders broeder, sluit den oorsprong in, namelijk dat zij vanuit het zijdelings verwante goede was, hetwelk in broederschap verbonden was met het redelijk ware, uitgebeeld door Rebekka, de moeder van Jakob. Met de aandoeningen van het ware en goede is het aldus gesteld: de echte aandoeningen van het ware en goede welke de mensch gewaarwordt, zijn alle vanuit Goddelijken oorsprong, omdat zij uit den Heer zijn; maar onderweg bij het nederdalen gaan zij in verschillende en uiteenloopende beken heen, en vormen daar voor zich nieuwe oorsprongen, want zij worden naar gelang zij in niet echte en verbasterde aandoeningen, en in aandoeningen van het booze en valsche bij den mensch vloeien, zoo gevarieerd; in den uitwendigen vorm vertoonen zij zich vaak aan de echte gelijk, maar nochtans zijn zij in den inwendigen vorm zoodanig; de eenige aanwijzing waaraan zij onderkend worden, is het doel; hebben zij zich of de wereld ten doel, zoo

zijn die aandoeningen niet echt; hebben zij echter het goede van den naaste, het goede van de gezelschappen, en het goede van het vaderland, en meer nog, het goede van de Kerk, en het goede van het Rijk des Heeren ten doel, zoo zijn zij echt, want dan zijn zij terwille van den Heer, want de Heer is in dat opgesomde goede; maar nochtans is het de zaak van een wijze, om de doelen bij zich te kennen; soms schijnt het alsof de doelen zelfzuchtig zijn, terwijl zij het niet zijn, want de mensch is zoodanig dat hij in elk ding afzonderlijk over zichzelf bespiegelt, en zulks uit zede en gewoonte; maar als iemand de doelen bij zich wil kennen, laat hij dan alleen maar letten op het verkwikkelijke dat hij in zich gewaarwordt bij den lof en den roem welken men hem geeft, en op het verkwikkelijke hetwelk hij gewaarwordt bij een nut afgescheiden van hemzelf; indien hij dit laatste verkwikkelijke gewaarwordt, zoo is hij in de echte aandoening; hij moet ook op de verschillende staten letten waarin hij is, want de staten zelf laten de gewaarwording zeer veel varieren; dit kan de mensch bij zich uitvorschen, maar bij anderen kan hij het niet, want de doelen der aandoeningen van een ieder zijn alleen den Heer bekend; vandaar is het, dat de Heer heeft gezegd: “Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt; verdoemt niet, opdat gij niet verdoemd wordt”, Luk. VI: 37; want duizend menschen kunnen in een gelijke aandoening ten aanzien van het ware en goede sehijnen, en toch is een ieder in een ongelijke wat den oorsprong betreft, dat is, wat het doel betreft; dat het doel maakt dat de aandoening zoodanig is, namelijk dat zij echt, of onecht, of valsch is, komt daarvandaan dat het doel des menschen leven zelf is, want de mensch heeft datgene ten doel wat van zijn leven is, of, wat hetzelfde is, wat van zijn liefde is; wanneer het goede van den naaste, het algemeene welzijn, het goede van de Kerk en van het Rijk des Heeren het doel is, dan is de mensch, wat zijn ziel betreft, in het Rijk des Heeren, dus bij den Heer, want het Rijk des Heeren is niets anders dan het Rijk der doelen en der nutten ten behoeve van het goede van het menschelijk geslacht, n. 3645; de Engelen zelf die bij den mensch zijn, zijn niet dan alleen in zijn doelen; voor zooveel als de mensch in zulk een doel is als waarin het Rijk des Heeren is, voor zooveel scheppen de Engelen een welbehagen in hem, en verbinden zij zich met hem als met een broeder; voor zooveel echter de mensch in een zelfzuchtig doel is, voor zooveel treden de Engelen terug, en voor zooveel treden de booze geesten uit de hel toe, want in de hel regeert geen ander doel; hieruit kan blijken van hoeveel belang het is om uit te vorschen en te weten van welken oorsprong de aandoeningen zijn, welke men nergens anders vandaan kan kennen dan vanuit het doel.

3797. En het kleinvee van Laban, zijn moeders broeder; dat dit beteekent de Kerk en de Leer daaruit, staat vast uit de beteekenis van het kleinvee, zijnde de Kerk en de Leer, waarover n. 3767, 3768, 3783. Dat hier ook Laban zijn moeders broeder wordt genoemd, komt omdat daarmede eveneens de erkenning wordt aangeduid van welken oorsprong zij is, als vlak boven.

3798. En Jakob trad toe, en wentelde den steen van boven den mond des puts; dat dit beteekent dat de Heer vanuit het natuurlijk goede het Woord opendeekte ten aanzien van de innerlijke dingen, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het Goddelijk Natuurlijke des Heeren, waarover eerder, hier ten aanzien van het goede daar; en uit de beteekenis van den steen wentelen van boven den mond des puts, zijnde het Woord opendekken ten aanzien van de innerlijke dingen, waarover n. 3769, 3771, 3773, 3789. Dat de hoogste inwendige zin hier is dat de Heer vanuit het natuurlijk goede het Woord heeft opengedekt ten aanzien van de innerlijke dingen, is omdat door Jakob hier het goede in het natuurlijke wordt uitgebeeld, want Jakob trekt de uitbeelding van het goede aan, omdat daaraan nu het ware moot worden toegevoegd door de aandoening welke Rachel uitbeeldt, men zie vlak boven n. 3775, 3793, en dat vanuit het goede het Woord ten aanzien van zijn innerlijke dingen wordt opengedekt, n. 3773; dat vanuit het goede het Woord wordt opengedekt, is duidelijk; een ieder ziet vanuit de liefde waarin hij is, de dingen welke van die liefde zijn, en de dingen welke hij ziet, noemt hij ware dingen, omdat zij bij hem passen; in de liefde van een ieder is het licht van zijn leven, want de liefde gedraagt zich als een vlam, waaruit het licht komt; hoedanig derhalve de liefde of de vlam is, zoodanig licht van het ware heeft hij; zij die in de liefde van het goede zijn, kunnen de dingen zien welke van die liefde zijn, bijgevolg de ware dingen welke in het Woord zijn, en deze voor zooveel en hoedanig zij in de liefde van het goede zijn; want dan vloeit vanuit den Hemel, dat is, door den Hemel uit den Heer, het licht of het inzicht in; vandaar is het, dat niemand, als eerder verd gezegd, de innerlijke dingen des Woords kan zien en erkennen dan alleen hij die in het goede is ten aanzien van het leven.

3799. En hij drenkte het kleinvee van Laban, zijn moeders broeder; dat dit het onderricht beteekent, staat vast uit de beteekenis van het kleinvee drenken, zijnde het onderricht, waarover n. 3772. Dat hier ten derden male Laban zijn moeders broeder wordt genoemd, is omdat de oorsprong wordt aangewezen waaruit het kleinvee en waaruit Rachel, dat is, de Leer en de aandoening van het innerlijke ware, is.

3800. En Jakob kuste Rachel; dat dit beteekent de liefde jegens de innerlijke ware dingen, staat vast uit de beteekenis van kussen, zijnde de vereeniging

en de verbinding vanuit aandoening, waarover n. 3573, 3574, bijgevolg de liefde, omdat de liefde, in zich geschouwd, de vereeniging en de verbinding vanuit aandoening is; en uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het innerlijk ware, waarover n. 3793; hieruit blijkt dat door “Jakob kuste Rachel” de liefde jegens de innerlijke ware dingen wordt aangeduid.

3801. En hij hief zijne stem op, en weende; dat dit den gloed der liefde beteekent, staat vast uit de beteekenis van de stem opheffen en weenen, zijnde de gloed der liefde; want het weenen behoort tot de bedroefdheid, en het behoort tot de liefde, en het is van beide de hoogste graad.

3802. Vers 12, 13. *En Jakob gaf Rachel te kennen, dat hij de broeder van haren vader, en dat hij de zoon van Rebekka was; en zij snelde heen en gaf het aan haren vader te kennen. En het geschiedde, als Laban de tijding hoorde van Jakob, zijn zusters zoon, en hij snelde hem te ontmoet, en omhelsde hem, en kuste hem, en bracht hem tot zijn huis; en hij vertelde Laban al die woorden.* Jakob gaf Rachel te kennen, dat hij de broeder van haren vader was, beteekent de verwantschap van het goede dat Jakob is, en van het goede dat Laban is; en dat hij de zoon van Rebekka was, beteekent de verbinding der verwantschappen; en zij snelde heen en gaf het aan haren vader te kennen, beteekent de erkenning door de innerlijke ware dingen; en het geschiedde, als Laban de tijding hoorde van Jakob, zijn zusters zoon, beteekent de erkenning van het verwante goede; en hij snelde hem te ontmoet, beteekent de overeenkomst; en omhelsde hem, beteekent de aandoening; en kuste hem, beteekent de inwijding; en hij bracht hem tot zijn huis, beteekent, tot de verbinding; en hij vertelde Laban al die woorden, beteekent, vanuit de ware dingen.

3803. En Jakob gaf Rachel te kennen dat hij de broeder van haren vader was; dat dit de verwantschap van het goede dat Jakob is, en van het goede dat Laban is, beteekent, staat vast vanuit de beteekenis van te kennen geven, zijnde bekend maken; uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het goede, waarover eerder; uit de uitbeelding van Rachel, aan wie het bekend werd gemaakt, zijnde de aandoening van het innerlijk ware, waarover n. 3793; uit de beteekenis van den broeder, die hier Jakob is, zijnde het goede, waarover n. 367, 2360, 3303, 3459; en uit de beteekenis van den vader, die hier Laban is, zijnde eveneens het goede, waarover n. 3703; hieruit en uit het verband blijkt, dat door “Jakob gaf Rachel te kennen dat hij de broeder van haren vader was” de verwantschap van het goede dat Jakob is, en van het goede dat Laban is, wordt aangeduid; maar de verwantschap zelf uiteenzetten, en vandaar de verbinding van het eene en het andere door de aandoening van het innerlijk ware, welke Rachel is, zou de zaak in het duister brengen zijn, omdat weinigen weten wat het goede van

het natuurlijke is, en dat dit is onderscheiden van het goede van het redelijke, en wat het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijken stam is, en ook wat de aandoening van het innerlijk ware is; wie zich hierover niet uit eigen navorsehing eenige idee heeft verworven, verkrijgt uit een beschrijving een vluchtige, zoo al eenige idee; want de mensch neemt voor zooveel van anderen op als hij òf vanuit het eigene heeft, òf door de beziening van de zaak bij zich voor ziehzelf verwerft; de overige dingen glijden voorbij; het is genoeg dat men wete dat er ontelbare verwantschappen van het goede en ware zijn, en dat dienovereenkomstig de hemelsche gezelschappen zijn, men zie n. 685, 917, 2739, 3612. Dat Jakob zich de broeder van Laban noemt, terwijl hij toeh de zoon van diens zuster was, is omdat vanuit het goede allen broeders zijn; vandaar is het eveneens, dat Laban Jakob op zijn beurt als broeder aanspreekt, vers 15; want het is het goede hetwelk de bloedverwantschap maakt en hetwelk verbindt, want het goede is der liefde, en de liefde is de geestelijke verbinding; vandaar was het dat in de oude Kerken al diegenen die in het goede waren, broeders werden genoemd, ook in de Joodsehe Kerk; maar omdat deze alle anderen geringschatte en meende dat zij alleen uitverkoren waren, sprak zij slechts diegenen als broeders aan die geboren Joden waren, en de overigen als gezellen, of als vreemdelingen; de primitieve Christelijke Kerk noemde ook allen die in het goede waren, broeders, doch daarna alleen hen die binnen hun gemeente waren; maar de naam van broeder verdween met het goede bij de Christenen, en toen het ware in de plaats van het goede, of het geloof in de plaats van de naastenliefde kwam, konden zij elkander niet langer vanuit het goede broeders noemen, maar den naaste; dit brengt de leer des geloofs zonder het leven der naastenliefde ook met zich mede, dat de broederschap met iemand die geringer is, beneden de eigen waardigheid schijnt te zijn; want de broederschap leidt bij hen haar oorsprong niet af uit den Heer en vandaar uit het goede, maar uit henzelf, en vandaar uit de eer en het gewin. En dat hij de zoon van Rebekka was; dat dit de verbinding der verwantschappen beteekent, kan zonder ontvouwing duidelijk zijn; want het was Rebekka, die de moeder van Jakob en de zuster van Laban was, vanuit wie de verbinding was.

3804. En zij snelde heen en gaf het aan haren vader te kennen; dat dit de erkenning door de innerlijke ware dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van heensnellenen te kennen geven, zijnde de aandoening van bekend maken, hier vanuit de erkenning; en uit de beteekenis van haren vader, zijnde het goede dat Laban uitbeeldt; dat het is door de innerlijke ware dingen, wordt uitgebeeld door Rachel, zijnde de aandoening van het

innerlijk ware; hieruit spruit voort, dat door die woorden de erkenning door de innerlijke ware dingen wordt aangeduid. Hiermede is het aldus gesteld: het goede dat Jakob uitbeeldt, zijnde het goede van het natuurlijke, wordt, evenals al het goede in het algemeen, gekend en erkend dat het er is, maar niet hoedanig het is, dan alleen door de ware dingen; want het goede neemt van de ware dingen zijn hoedanige aan, en aldus wordt het door de ware dingen gekend en erkend; want het goede wordt niet het goede hetwelk het goede der naastenliefde wordt genoemd, voordat daarin de ware dingen zijn geplant; en hoedanig de ware dingen zijn welke daarin worden geplant, zoodanig wordt het goede; vandaar is het, dat het goede van den een, hoewel het in de hoogste mate gelijk schijnt, toch niet is zooals dat van den ander, want daarvandaan verschilt het goede in allen en een ieder afzonderlijk over het gansche aardrijk; het is hiermede gesteld als met de menschelijke aangezichten, waarin zich meestal de aandoeningen afteekenen, namelijk dat er in het geheele menschelijke geslacht nooit volstrekt aan elkander gelijke voorkomem; de ware dingen zelf maken als het ware het aangezicht van het goede, welks schoonheid is uit den vorm van het ware; maar wat aandoet is het goede; zoodanig zijn alle engellijke vormen, en zoodanig zou de mensch zijn indien hij uit het innerlijk leven in de liefde tot den Heer en in de naastenliefde jegens den naaste was; in zoodanige vormen werd de mensch geschapen, omdat hij geschapen werd in de gelijkenis en in het beeld Gods; en zulke vormen zijn zij die zijn wederverwekt ten aanzien van hun geesten, hoe zij ook naar het lichaam mogen verschijnen. Hieruit kan het duidelijk zijn wat daaronder wordt verstaan dat het goede wordt erkend door de innerlijke ware dingen.

3805. En het geschiedde, als Laban de tijding hoorde van Jakob, zijn zusters zoon; dat dit de erkenning van het verwante goede beteekent, blijkt evenzoo uit hetgeen voortspruit uit de beteekenis dier woorden in den inwendigen zin; het is de wederkeerige erkenning welke aldus beschreven wordt. Er wordt hier, zooals blijkt, over de keuze van het goede gehandeld, welke keuze aan het huwelijk van het goede en het ware voorafgaat.

3806. En hij snelde hem te gemoet; dat dit de overeenkomst beteekent, staat vast uit de beteekenis van te gemoet snellen, zijnde de overeenkomst, want het beoogt de verbinding, waarover aanstonds; de overeenkomst of de gelijkenis verbindt, zooals bekend is.

3807. En omhelsde hem; dat dit de aandoening beteekent, staat vast uit de beteekenis van omhelzen, zijnde de aandoening; want de innerlijke aandoening valt in eenig gebaar, want elke aandoening heeft gebaren in

het lichaam, welke overeenstemmen; dat de aandoening in het algemeen de omhelzing tot gebaar heeft, is bekend.

3808. En kuste hem; dat dit de inwijding beteekent, staat vast uit de beteekenis van kussen, zijnde de verbinding uit aandoening, waarover n. 3573, 3574, 3800; hier de inwijding tot die verbinding, want de inwijding is voorafgaande verbinding.

3809. En hij bracht hem tot zijn huis; dat dit beteekent tot de verbinding, staat vast uit de beteekenis van tot het huis brengen, zijnde tot zich, want de mensch zelf wordt in den inwendigen zin een huis genoemd, men zie n. 3128, 3142, 3538; en dit krachtens het goede, hetwelk eigenlijk het huis is, n. 2233, 2234, 3652, 3720; hier derhalve tot het goede hetwelk door Laban wordt uitgebeeld; daarom wordt hier door tot zijn huis brengen de verbinding aangeduid. Hier wordt in den inwendigen zin ten volle de voortgang van de verbinding van het natuurlijk goede, zijnde Jakob, met het zijdelings verwante goede, zijnde Laban, beschreven; het zijn de volgende vijf dingen welke dien voortgang uitmaken, namelijk de wederzijdsche erkenning, de overeenkomst, de aandoening, de inwijding, en de verbinding; de wederzijdsche erkenning werd daarmede aangeduid, dat Rachel heensnelde en aan haren vader te kennen gaf, en daarmede dat Laban de tijding hoorde van Jakob, zijn zusters zoon, waarover n. 3804, 3805; de overeenkomst daarmede, dat Laban hem te gemoet snelde, waarover n. 3806; de aandoening daarmede, dat Laban hem omhelsde, waarover n. 3807; de inwijding daarmede, dat hij hem kuste, waarover n. 3808; en de verbinding daarmede, dat hij hem tot zijn huis bracht, waarover hier.

3810. En hij vertelde Laban al die woorden; dat dit beteekent, vanuit de ware dingen, namelijk de erkenning, de overeenkomst, de aandoening, de inwijding, en de verbinding, staat vast uit het verband, en ook uit de volgens den inwendigen zin ontvouwde woorden, waarvan dit het besluit is; men zie hetgeen vlak boven in n. 3804 is gezegd.

3811. Vers 14, 15. *En Laban zeide tot hem: Voorwaar, gij zijt mijn been en mijn vleesch; en hij woonde met hem eene maand der dagen. En Laban zeide tot Jakob: Omdat gij mijn broeder zijt, en zoudt gij mij om niet dienen; geef mij te kennen, wat zal uw loon zijn.* En Laban zeide tot hem: Voorwaar, gij zijt mijn been en mijn vleesch, beteekent verbonden ten aanzien van de ware dingen en ten aanzien van de goede dingen; en hij woonde met hem eene maand der dagen, beteekent den nieuwen staat des levens; en Laban zeide tot Jakob: Omdat gij mijn broeder zijt, beteekent, omdat zij bloedverwant zijn krachtens het goede;

en zoudt gij mij om niet dienen; geef mij te kennen, wat zal uw loon zijn, beteekent, dat er een middel ter verbinding zal zijn.

3812. Laban zeide tot hem: Voorwaar, gij zijt mijn been en mijn vleesch; dat dit beteekent, verbonden ten aanzien van de ware dingen en ten aanzien van de goede dingen, staat vast uit de beteekenis van “gij zijt mijn been en mijn vleesch”, zijnde de verbinding; het was bij de ouden een formule om van hen die van één huis of van één familie, of in eenige verwantschap waren, te zeggen “mijn been en mijn vleesch”, men zie n. 157; vandaar is het dat door die woorden de verbinding wordt aangeduid; dat het ten aanzien van de ware dingen en ten aanzien van de goede dingen is, komt omdat alle geestelijke verbinding door die dingen geschiedt, en omdat alle natuurlijke verbinding daarop betrekking heeft; en bovendien wordt door been en vleesch het eigene van den mensch aangeduid, door het been zijn verstandelijk eigene, en door het vleesch zijn willijk eigene, aldus door het been het eigene ten aanzien van het ware, want dit is van het verstandelijke, en door het vleesch het eigene ten aanzien van het goede, want dit is des wils; men zie n. 148, 149. Wat het eigene in het algemeen betreft, het is tweërlei, het eene hellsch, het andere hemelsch; het hellsche neemt de mensch aan uit de hel, het hemelsche neemt hij aan uit den Hemel, dat is, door den Hemel uit den Heer; want al het booze en het valsche daaruit, vloeit uit de hel in, en al het goede en het ware daaruit, uit den Heer; dit weet de mensch vanuit de Leer des geloofs, maar nauwelijks één onder myriaden gelooft het; vandaar is het, dat de mensch zich het booze hetwelk uit de hel invloeit, toeëigent of tot het zijne maakt, en dat het goede hetwelk uit den Heer invloeit, hem niet aandoet, bijgevolg hem niet wordt toegerekend; dat de mensch niet gelooft dat het booze uit de hel invloeit, en het goede uit den Heer, is omdat hij in de liefde van zich is, welke liefde dit met zich medebrengt, en wel dermate dat hij zeer verontwaardigd is wanneer gezegd wordt dat alles invloeit; vandaar nu is het, dat al het eigene van den mensch niets dan het booze is, men zie n. 210, 215, 694, 731, 874 875, 876, 987, 1023, 1044, 1047; doch dat de mensch gelooft dat het booze uit de hel, en het goede uit den Heer is, komt daarvandaan, dat hij niet in de liefde van zich is, maar in de liefde jegens den naaste, en in de liefde tot den Heer; dit brengt deze liefde met zich mede; daarvandaan komt het, dat de mensch uit den Heer het hemelsch eigene aanneemt, waarover n. 155, 164, 731, 1023, 1044, 1937, 1947, 2882, 2883, 2891. Dit eigene in den eenen en den anderen zin wordt door het been en het vleesch aangeduid; vandaar is het, dat door beenderen in het Woord het ware wordt aangeduid, en in den tegenovergestelden zin het valsche, en door vleesch het goede, en in den tegenovergestelden zin het

booze; dat dit door de beenderen wordt aangeduid, kan uit de volgende plaatsen vaststaan; bij Jesaja: “Jehovah zal u geduriglijk leiden, en Hij zal uwe ziel verzadigen in de droogten, en *uwe beenderen vaardig maken*, opdat gij zijt als een gewaterde tuin”, LVIII: 11; de beenderen vaardig maken, voor het verstandelijk eigene levend maken, dat is, met inzicht verlichten; vandaar wordt gezegd “opdat gij zijt als een gewaterde tuin”; dat de tuin het inzicht is, zie men in n. 100, 108, 1588. Bij denzelfde: “Dan zult gij zien, en uw hart zal zich verheugen, en *uwe beenderen zullen uitspruiten* als het gras”, LXVI: 14; “beenderen als gras uitspruiten” beteekent iets dergelijks. Bij Jeremia: “De Nazireërs waren witter dan de sneeuw, zij waren blanker dan melk, *de beenderen waren rooder dan edelgesteenten*, een saffier was hun polijsting; meer dan zwartheid is hun vorm verduisterd, zij worden niet gekend in de straten; *henne huid kleef t aan hun been*, zij is verdord, zij is geworden als hout”, Klaagl. iv: 7, 8. De Nazireër voor den hemelschen mensch, n. 3301; witter dan de sneeuw en blanker dan melk, voor dat zij in het hemelsch ware waren; en omdat dit ware vanuit de liefde van het goede is, werd gezegd dat de beenderen rooder waren dan edelgesteenten; van het witte en het blanke wordt gesproken met betrekking tot het ware, n. 3301; van het roode met betrekking tot het goede, n. 3300; van edelgesteenten met betrekking tot de ware dingen welke vanuit het goede zijn, n. 114. Met “hunne huid kleeft aan hun been” wordt de veranderde staat ten aanzien van de hemelsche dingen der liefde beschreven, namelijk, dat er geen vleesch aan het been was, dat is, niet langer het goede, want dan wordt al het ware gelijk een huid die aan het been kleeft, zij verdort en wordt als hout. Bij Ezechiël: “Spreek eene gelijkenis tegen het huis der weerspanningheid, en zeg tot hen: Alzoo zeide de Heer Jehovih: Zet eenen pot toe, zet toe, en giet ook wateren daarin, verzamelende *zijne stukken* daarin, alle *goede stuk*, de dij en den schouder, vul *met de keur der beenderen*, nemende de keur van het kleinvee; en ook een *haard van beenderen* zij daaronder; ook zullen de *beenderen gekookt worden* in het midden daarvan”, XXIV: 3, 4, 5, 10; de pot staat voor het geweld dat het goede en ware is aangedaan; vandaar wordt hij daar de stad der bloeden genoemd, vers 6; de daarin verzamelde stukken, het goede stuk, de dij, en de schouder, zijn de vleezen, zijnde de goede dingen; de keur der beenderen waarmede de pot werd gevuld, voor de ware dingen; de haard van beenderen voor de aandoening van het ware; de beenderen zullen gekookt worden in het midden daarvan, voor het die dingen aangedane geweld; dat in deze gelijkenis verborgenheden, welke Goddelijk zijn, zijn weggelegd, kan een ieder zien, voorts dat men die geenszins kan weten tenzij men weet wat in den inwendigen zin wordt aangeduid door pot,

door stukken, dij en schouder, door keur der beenderen, door haard van beenderen, door gekookt worden. Bij Micha: “Betaamt het ulieden niet, het gericht te kennen, gij die het goede haat en het booze liefhebt, die hunne huid van boven hen afrooft, en *hun vleesch* van boven *hunne beenderen*; zij hebben *het vleesch Mijns volks* gegeten, en hun huid van boven hen afgestroopt, en *hunne beenderen* gebroken, en verdeeld gelijk als in eenen *pot*, en als *vleesch* in het midden eens ketels”, III: 2, 3; desgelijks. Bij Ezechiël: “Hij leidde mij uit *in* den geest van Jehovah, en stelde mij in het midden eener vallei welke vol *beenderen was*; Hij zeide tot mij: Zullen *deze beenderen* leven; Hij zeide tot mij: Profeteer *over deze beenderen*, en zeg tot dezelve: Gij *dorre beenderen*, hoort het woord van *Jehovah*; alzoo heeft de Heer Jehovih tot *deze beenderen* gezegd: Ziet, Ik zal den geest in u brengen, opdat gij leeft, Ik zal zenuwen op u geven, en *vleesch* op u doen opkomen, en een huid over u trekken, en een geest in u geven, opdat gij leeft. Ik profeteerde, en *de beenderen naderden, het been tot zijn been*, ik zag, en ziet, op dezelve zenuwen, en *vleesch* klom op, en eene huid werd boven over dezelve van boven uitgespreid, en er was geen geest in hen; en er kwam geest in hen, en zij herleefden, en zij stonden op hunne voeten”, XXXVII: 1 en vervolg; daar wordt in het algemeen gehandeld over de instelling van de Kerk bij de natiën; en in het bijzonder over de wederverwekking van den mensch; de dorre beenderen voor het verstandelijk eigene, hetwelk onbezielt is voordat het uit den Heer het leven van het goede aanneemt, waardoor het bezielt of levend wordt; het vleesch hetwelk de Heer op de beenderen doet opkomen, is het willijk eigene, hetwelk het hemelsch eigene wordt genoemd; aldus is het het goede; de geest is het leven des Heeren, en wanneer dit invloeit in het goede van den mensch, hetwelk hem vanuit het eigene toeschijnt alsof hij het zelf wil en doet, dan wordt het goede levend gemaakt, en vanuit het goede het ware, en van dorre beenderen wordt hij een mensch. Bij David: “*Al mijne beenderen* zijn ontbonden, mijn hart is als was geworden, ik kan *al mijne beenderen* tellen, zij hebben mijne kleederen onder elkander verdeeld, en over mijn gewaad het lot geworpen”, Psalm XXII: 15, 18, 19; daar aangaande de verzoeking des Heeren ten aanzien van de Goddelijke ware dingen, welke de eigen dingen des Heeren zijn, en vandaar mijne beenderen worden genoemd; en ten aanzien van het Goddelijk Goede, hetwelk het eigene des Heeren is, en vandaar mijn hart wordt genoemd; dat het hart het goede is, zie men in n. 3313, 3635; en omdat de beenderen die ware dingen beteekenen, en deze tellen wil zeggen, ze door redeneeringen en valsche dingen willen verstrooien, volgt dan ook onmiddellijk dat zij de kleederen hebben verdeeld en over het gewaad het lot hebben geworpen, want

de kleederen zijn ook de ware dingen, maar de uiterlijke, n. 297, 1073, 2576; die verdeelen en over het gewaad het lot werpen, sluit iets eenders in, zooals ook bij Mattheus hf dst. xxxvii: 35. Bij denzelfde: “Mijne ziel springt op in Jehovah, en zij verblijde zich in Zijn heil, *al mijne beenderen zullen zeggen: Wie is gelijk Gij*”, Psalm xxxv: 9, 10; het is duidelijk dat de beenderen in den geestelijken zin het verstandelijk eigene zijn. Bij denzelfde: “Gij zult mij vreugde en blijdschap doen hooren, *opspringen zullen de beenderen welke Gij verbrijzeld hebt*”, Psalm li: 10; opspringen zullen de beenderen welke Gij verbrijzeld hebt, staat voor de verkwikking door de ware dingen, na de verzoekingen. Omdat het been het verstandelijk eigene beteekende, of het eigene ten aanzien van het ware, en in den hoogsten zin het Goddelijk Ware, zijnde het Eigene des Heeren, was het derhalve krachtens de inzetting van het Pascha dat zij geen been van het paaschlam zouden breken, waarover aldus bij Mozes: “In een enkel huis zal het gegeten worden; gij zult van het vleesch niet buiten uit het huis dragen, en *gij zult geen been in hetzelfde breken*”, Exod. xii: 46; en elders: “Zij zullen daarvan niet overlaten tot den morgen, *en zullen het been daaraan niet breken*”, Num. ix: 12; het been niet breken in den hoogsten zin voor het Goddelijk Ware geen geweld aandoen, en in den uitbeeldenden zin voor het ware van eenig goede geen geweld aandoen, want het hoedanige van het goede en de vorm van het goede is vanuit de ware dingen, en het ware is de ondersteuning van het goede, zooals de beenderen het zijn van het vleesch. Dat het Woord, hetwelk het Goddelijk Ware zelf is, de dooden levend maakt, werd daarmede uitgebeeld dat de man herleefde en op zijn voeten verrees, die, in het graf van Elisa geworpen, *zijne beenderen aanraakte*, 2 Kon. xiii: 21; dat Elisa den Heer uitbeelde ten aanzien van het Goddelijk Ware of het Woord, zie men in n. 2762. Dat de beenderen in den tegenovergestelden zin het valsche hetwelk vanuit het eigene is, beteekenen, blijkt uit de volgende plaatsen; bij Jeremia: “In dien tijd zullen zij *de beenderen der koningen van Jehudah, en de beenderen van zijn vorsten, en de beenderen der priesteren, en de beenderen der profeten, en de beenderen der bewoners van Jeruzalem* uit hunne graven uithalen, en zij zullen ze uitbreiden voor de zon en voor de maan, en voor het gansche heir der hemelen, welke zij liefgehad en welke zij gediend hebben”, viii: 1, 2. Bij Ezechiël: “Ik zal de lijken der zonen Israëls voor hunne afgoden leggen, en *Ik zal uwe beenderen verstrooien* rondom uwe altaren”, vi: 5. Bij Mozes: “God die hem uit Egypte heeft uitgeleid, zal voor hem zijn gelijk de sterkten eens eenhoorns; hij zal de natiën, zijne vijanden, eten, en *hunne beenderen breken*, en hunne pijlen verbrijzelen”, Num. xxiv: 8. In het tweede Boek der Koningen: “De koning Joschia verbrak

de opgerichte teekenen, en roeide de bosschen uit, en hij vervulde hunne plaats met *beenderen des menschen*; hij nam de beenderen uit de graven, en verbrandde ze op het altaar, opdat hij dat verontreinigen zou; hij offerde al de priesteren der hoogten die daar waren, op de altaren, en *hij verbrandde de beenderen der menschen op dezelve*”, xxiii: 14, 16, 20. Bij Mozes: “De ziel die op de oppervlakte des velds eenen met het zwaard doorboorde, of eenen doode, of een *been des menschen*, of een graf aangeraakt zal hebben, zal zeven dagen onrein zijn”, Num. xix: 16, 18. Omdat de beenderen de valsche dingen beteekenen, en de graven de booze dingen waarin zij zijn, en omdat de geveinsdheid het booze is hetwelk aan den buitenkant als het goede verschijnt, maar van binnen schandelijk is door de valsche en profane dingen, zegt de Heer derhalve aldus bij Mattheus: “Wee, gij schriftgeleerden en farizen, gij *geveinsden*, want gij maakt uzelf den *witgepleisterden graven gelijk*, die van buiten wel schoon schijnen, maar van binnen *zijn zij vol beenderen der dooden*, en alle onreinigheid; zoo ook verschijnt gij wel den menschen van buiten gerecht, maar van binnen zijt gij vol geveinsdheid en ongerechtigheid”, xxiii: 27, 28. Hieruit blijkt nu dat door de beenderen het verstandelijk eigene wordt aangeduid zoowel ten aanzien van het ware als ten aanzien van het valsche.

3813. Wat het vleesch aangaat, dat beteekent in den hoogsten zin het Eigene van het Goddelijk Menschelijke des Heeren, zijnde het Goddelijk Goede; in den betrekkelijken zin het willijk eigene van den mensch, levend gemaakt uit het Eigene van het Goddelijk Menschelijke, dat is, uit het Goddelijk Goede van Hem; het is dit eigene hetwelk het hemelsch eigene wordt genoemd, hetwelk in zich van den Heer alleen is, toegeëigend aan hen die in het goede zijn en in het ware daaruit; zulk een eigene hebben de Engelen die in de Hemelen zijn, en hebben de menschen die naar hun innerlijke dingen of naar den geest in het Rijk des Heeren zijn; doch in den tegenovergestelden zin beteekent het vleesch het willijk eigene van den mensch hetwelk in zich niets dan het booze is, en omdat het niet uit den Heer is levendgemaakt, wordt het dood genoemd, en vandaar wordt van dien mensch gezegd dat hij dood is. Dat het vleesch in den hoogsten zin het Eigene van het Goddelijk Menschelijke des Heeren is, aldus het Goddelijk Goede van Hem, blijkt uit de woorden des Heeren bij Johannes: “Jezus zeide: Ik ben het levende brood hetwelk uit den hemel nedergedaald is; zoo iemand van dit brood ete, die zal tot in het eeuwige leven; het brood dat Ik u geven zal, *is Mijn vleesch*, hetwelk Ik geven zal voor het leven der wereld. De Joden dan streden onder elkander, zeggende: Hoe kan ons Deze *vleesch* te eten geven; daarom zeide Jezus tot hen: Voorwaar,

voorwaar zeg Ik ulieden: tenzij gij *het vleesch des Zoons des menschen* eet, en Zijn bloed drinkt, zult gij geen leven in u zelve hebben: die Mijn vleesch eet, en Mijn bloed drinkt, die heeft het eeuwige leven, en Ik zal hem opwekken ten uitersten dage; *want Mijn vleesch is waarlijk spijs*, en Mijn bloed is waarlijk drank; die *Mijn vleesch eet*, en Mijn bloed drinkt, die blijft in Mij, en Ik in hem; dit is het brood dat uit den hemel nedergedaald is”, vi: 51 tot 58; dat hier het vleesch het Eigene van het Goddelijk Menschelijke des Heeren, aldus het Goddelijk Goede is, blijkt duidelijk, en het is dat wat in het Heilig Avondmaal het Lichaam wordt genoemd; dat het Lichaam daar, of het vleesch, het Goddelijk Goede is, en het bloed het Goddelijk Ware, zie men in n. 1798, 2165, 2177, 3464, 3735; en omdat het brood en de wijn hetzelfde beteekenen als het vleesch en het bloed, namelijk, het brood het Goddelijk Goede des Heeren, en de wijn het Goddelijk Ware van Hem, daarom werden deze in de plaats van gene geboden; vandaar is het, dat de Heer zegt: Ik ben het levende brood; het brood dat Ik geven zal, is Mijn vleesch; die Mijn vleesch eet, en Mijn bloed drinkt, die blijft in Mij, en Ik in hem; dit is het brood dat uit den hemel nedergedaald is; dat eten is vergemeenschap, verbonden, en toegeëigend worden, zie men in n. 2187, 2343, 3168, 3513 aan het einde, 3596; hetzelfde werd in de Joodsche Kerk daarmede uitgebeeld, dat Aharon, zijn zonen, en zijzelven die offerden, en de anderen die rein waren, het vleesch der slachtoffers aten, en dat dit heilig was, men zie Exod. xii: 7, 8, 9; hfdst. xxix: 30 tot 34; Levit. vii: 15 tot 21; hfdst. viii: 31; Deut. xii: 27; hfdst. xvi: 4; indien dan ook een onreine van dat vleesch at, zoo zou hij van zijne volken uitgeroeid worden, men zie Levit. vii: 21; dat deze dingen brood werden genoemd, zie men in n. 2165; dat dit vleesch het vleesch der heiligheid werd genoemd, Jerem. xi: 15; Hag. ii: 13, en het vleesch der gave, hetwelk op de tafelen in het Rijk des Heeren is, Ezech. xl: 43, waar over den Nieuwen Tempel wordt gehandeld, en dat door dezen de eeredienst des Heeren in Zijn Rijk wordt aangeduid, is duidelijk. Dat het vleesch in den betrekkelijken zin het willijk eigene bij den mensch is, levend gemaakt uit het Goddelijk Goede des Heeren, staat ook vast uit de volgende plaatsen; bij Ezechiël: “Ik zal hun één hart geven, en Ik zal eenen nieuwen geest geven in het midden van u, en Ik zal het hart van steen *uit hun vleesch* verwijderen, en Ik zal hun een *hart van vleesch* geven”, xi: 19; hfdst. xxxvi: 26; het hart van steen uit hun vleesch, voor het niet levend gemaakte willijke en eigene, het hart van vleesch voor het levendgemaakte willijke en eigene; dat het hart het uitbeeldende van het willijk goede is, zie men in n. 2930, 3313, 3635. Bij David: “God, Gij mijn God, ik zoek U in den morgen, mijne ziel dorst naar U, *mijn vleesch* verlangt U in

een land der droogte, en ik ben mat, zonder wateren”, Psalm LXIII: 2. Bij denzelfde: “Mijn ziel verlangt naar de voorhoven van Jehovah, mijn hart en *mijn vleesch* jubelen naar den leveeden God”, Psalm LXXXIV: 3. Bij Job: “Ik heb mijn Verlosser gekend, Hij leeft, en ten laatste zal Hij over het stof opstaan, en daarna zullen deze dingen met mijne huid omgeven worden, en *vanuit mijn vleesch zal ik God zien*, dien ik voor mijzelfen zal zien, en mijne oogen zullen zien, en niet een ander”, XIX: 25, 26, 27; met een huid omgeven worden, staat voor het natuurlijke zooals de mensch dat na den dood bij zich heeft, waarover n. 3539; vanuit het vleesch God zien, voor, vanuit het levend gemaakte eigene; daarom zegt hij: Dien ik voor mijzelfen zal zien, en mijne oogen zullen zien, en niet een ander; omdat het aan de Kerken bekend was dat het vleesch het eigene beteekende, en het Boek Job een Boek der Oude Kerk is, n. 3540 einde, sprak hij over deze alsmede over tal van andere dingen, vanuit het aanduidende, volgens de gewoonte van dien tijd; wie derhalve daaruit afleiden dat het lijk zelf uit de vier windstreken verzameld zal worden en zal wederopstaan, kennen den inwendigen zin des Woords niet; zij die den inwendigen zin kennen, weten, dat zij in het andere leven zullen komen met een lichaam, maar met een zuiverder lichaam; want er zijn daar zuiverdere lichamen, want zij zien elkander wederzijds, spreken onder elkander wederzijds, verheugen zich in elken zin hoedanig die in het lichaam was, maar veel fijner; het lichaam dat de mensch op aarde ronddraagt, is voor de nutten daar, en daarom bestaat het uit beenderen en vleesch; en het lichaam dat de geest in het andere leven ronddraagt, is voor de nutten daar, en bestaat niet uit beenderen en vleesch, maar uit zulke dingen als daarmede overeenstemmen, men zie n. 3726. Dat het vleesch in den tegenovergestelden zin het willijk eigene van den mensch beteekent hetwelk in zich niets dan het booze is, staat uit de volgende plaatsen vast; bij Jesaja: “Zij zullen eten, de man *het vleesch zijns arms*”, IX: 19. Bij denzelfde: “Ik zal hunne verdrukkers spijzen *met hun eigen vleesch*, en van hun bloed zullen zij dronken worden als van most”, XLIX: 26. Bij Jeremia: “Ik zal hen spijzen *met het vleesch hunner zonen*, en *met het vleesch hunner dochteren*, en zij zullen eten, de man *het vleesch zijns gezels*”, XIX: 9. Bij Zacharia: “De overgeblevenen zullen de eene *het vleesch der andere* eten”, XI: 9. Bij Mozes: “Ik zal u zesvoudig om uwe zonden tuchtigen, en eet *het vleesch uwer zonen*, en *het vleesch uwer dochteren* zult gij eten”, Levit. XXVI: 28, 29; het willijk eigene of des menschen natuur wordt zoo beschreven, want het is niets dan het booze en het valsche daaruit, dus haat tegen de ware en goede dingen, hetgeen wordt aangeduid door het vleesch zijns arms eten, het vleesch der zonen en der dochteren, het vleesch

van een ander. Bij Johannes: “Ik zag een engel, staande in de zon, die riep met eene groote stem, zeggende tot al de vogelen die in het midden des hemels vlogen: Komt, en vergadert u tot het avondmaal des grooten Gods, opdat gij eet *de vleezen der koningen*, en *de vleezen der oversten over duizend*, en *de vleezen der sterken*, en *de vleezen der paarden* en dergenen die daarop zitten, en *de vleezen van allen, vrijen* en dienstknechten, en kleinen en grooten”, Apoc. XIX: 17, 18; Ezech. XXXIX: 17, 18, 19, 20; het kan voor een ieder duidelijk zijn, dat door de vleezen van koningen, oversten over duizend, sterken, paarden en van hen die daarop zitten, van vrijen en dienstknechten, niet zulke dingen worden aangeduid, dus dat door de vleezen andere dingen worden aangeduid, welke tot dusver onbekend waren; dat de booze dingen worden aangeduid die vanuit de valsche dingen zijn, en de booze dingen vanuit welke de valsche dingen zijn, welke vanuit het willijk eigene van den mensch zijn, blijkt uit de afzonderlijke dingen. Omdat het valsche hetwelk uit het verstandelijk eigene van den mensch voortspruit, in den inwendigen zin het bloed is, en het booze hetwelk uit het willijk eigene van hem voortspruit, het vleesch is, spreekt de Heer aldus over den mensch die moet worden wederverwekt: “Zoo velen ontvangen hebben, dien heeft Hij macht gegeven zonen Gods te zijn, hun die in Zijnen Naam gelooven, *die niet uit de bloeden, noch uit den wil des vleesches*, noch uit den wil des mans, maar uit God geboren zijn”, Joh. I: 12, 13; vandaar is het, dat onder het vleesch in het algemeen elk mensch wordt verstaan, men zie n. 574, 1050 einde; want het is hetzelfde de of men zegt mensch dan wel het eigene van den mensch. Dat door het vleesch in den hoogsten zin het Goddelijk Menschelijke des Heeren wordt aangeduid, blijkt uit de boven aangehaalde plaats, en ook uit het volgende bij Johannes: “*Het Woord is vleesch geworden*, en heeft in ons gewoond, en wij hebben Zijne heerlijkheid gezien, eene heerlijkheid als des Eenigverwekten uit den Vader”, I: 14; vanuit dit vleesch wordt alle vleesch levend gemaakt, dat is, vanuit het Goddelijk Menschelijke des Heeren elk mensch, door de toeëigening van Zijn liefde, welke toeëigening wordt aangeduid door het Vleesch van den Zoon des Menschen eten, Joh. VI: 51 tot 58; en door het brood eten in het Heilig Avondmaal, want het brood is het lichaam of het vleesch, Matth. XXVI: 26, 27.

3814. En hij woonde met hem eene maand der dagen; dat dit den nieuwen staat des levens beteekent, staat vast uit de beteekenis van wonen, zijnde het leven, waarover n. 1293, 3384, 3613; en uit de beteekenis van een maand der dagen, zijnde de nieuwe staat; dat alle tijden staten zijn, zie men in n. 1274, 1382, 2625, 2788, 2837, 3254, 3356, 3404, alzoo de jaren, maanden, en dagen; welke staten zij echter beteekenen, blijkt uit de daaraan toegevoegde getallen;

wanneer echter in het enkelvoud jaar, maand, of dag wordt gezegd, zoo wordt een volledige staat aangeduid, aldus het einde van een vorigen staat en de aanvang van een volgenden, zooals ook hier en daar in de ontvouwingen is getoond; hier wordt derhalve door een maand het einde van den vorigen staat aangeduid en de aanvang van den volgenden, alzoo de nieuwe staat; zooals ook elders in het Woord, als bij Jesaja: “Ten slotte zal het geschieden van *de maand* tot zijne *maand*, en van sabbat tot sabbat, alle vleesch zal komen om zich neder te buigen voor Mij, zeide Jehovah”, LXVI: 23. Bij Johannes: “Hij toonde mij de zuivere rivier van het water des levens, glanzend als kristal, uitgaande van den troon Gods en des Lams; in het midden van hare straat, en van de rivier, aan deze en gene zijde, de boom des levens, makende twaalf vruchten, *gevende naar elke maand zijne vrucht*”, Apoc. XXII: 1, 2; gevende naar elke maand zijne vrucht, staat voor den steeds nieuwen staat ten aanzien van de opneming van het goede, en de betrachting daarvanuit. Bij Mozes: “Tel de zonen van Levi, naar het huis huns vaders, en naar hunne familiën, al het manlijke, *van den zoon der maand* en daarboven zult gij die tellen. Tel allen eerstverwekte, het manlijke, der zonen Israëls, van *den zoon der maand* en daarboven, en neem het getal hunner namen op”, Num. III: 15, 40; omdat het einde van een vorigen staat en de aanvang van een volgenden, of een nieuwe staat, door de maand werd aangeduid, werd het bevolen dat hun telling geschieden zou van den zoon der maand en daarboven. Bij denzelfde: “Zoo gij eene vrouw in gevangenschap ziet, schoon van vorm, en gij haar verlangt om haar u tot echtgenoot te nemen, zoo zal zij het kleed harer gevangenis van over zich verwijderen, en in uw huis zitten, en haren vader en hare moeder beweenen eene *maand der dagen*; daarna zult gij tot haar ingaan, en haar bekennen, en zij zal u tot eene echtgenoot zijn”, Deut. XXI: 11, 13; hier staat maand der dagen duidelijk voor het einde van den vorigen en den aanvang van den volgenden of den nieuwen staat.

3815. En Laban zeide tot Jakob: Omdat gij mijn broeder zijt; dat dit beteekent, omdat zij bloedverwant zijn krachtens het goede, staat vast uit de uitbeelding van Laban, zijnde het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijken stam; en uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het goede van het natuurlijke, waarover boven; en uit de beteekenis van den broeder, zijnde het goede, waarover n. 3803, hier het bloedverwante, omdat het door Laban tot Jakob wordt gezegd, bijgevolg uit het goede tot het goede; alle bloedverwantschap ontleent ook haar oorsprong aan het goede, want het goede is der liefde; het is de naaste graad der liefde in afdalende lijn, welke bloedverwant wordt genoemd, en in den eigenlijken zin onder broeder wordt verstaan; dat er in

de geestelijke wereld of in den Hemel geen andere bloedverwantschappen en aanverwantsehappen bestaan dan die der liefde tot den Heer en die der liefde jegens den naaste, of, wat hetzelfde is, dan die van het goede, heeft voor mij hieruit kunnen vaststaan, dat alle gezelschappen die den Hemel samenstellen, en die ontelbaar zijn, onderling ten zeerste zijn onderscheiden naar de graden en de verschillen der liefde en des geloofs daaruit, men zie n. 685, 917, 2739, 3612; voorts hieruit, dat zij elkander daar wederzijds erkennen niet vanuit een zekere verwantschap welke er voor hen was geweest in het leven van het lichaam, maar slechts alleen vanuit het goede en het ware daaruit; niet een vader zijn zoon of dochter, noch een broeder zijn broeder of zuster, zelfs niet een echtgenoot zijn echtgenote, tenzij zij in een eender goede zijn geweest; weliswaar komen zij, zoodra zij in het andere leven komen, samen, maar zij worden van elkander gescheiden, want het goede zelf, of de liefde en de naastenlief de bepaalt en verwijst een ieder tot zijn gezelschap; in het gezelschap waarin een ieder is, zet de bloedverwantschap in, en daarvanuit schrijden de verwantschappen voort tot aan de omtrekker toe.

3816. En zoudt gij mij om niet dienen; geef mij te kernen, wat zal uw loon zijn; dat dit beteekent, dat er een middel ter verbinding zal zijn, staat vast uit de beteekenis van om niet dienen, zijnde zonder het verplichtende; en uit de beteekenis van het loon, zijnde het middel ter verbinding; somtijds wordt in het Woord van loon melding gemaakt, en daar beteekent het in den inwendigen zin niets anders dan een middel ter verbinding; de oorzaak hiervan is, dat de Engelen in het geheel niet van loon willen hooren als ter belooning van iets dat bij hen is; ja zelfs verafschuwen zij gansch en al de voorstelling van loon voor eenig goede of eenig wel gedane, want zij weten dat hetgeen bij een ieder het eigene of het zijne is, niets dan het booze is, en dat, omdat het zoo is, al wat zij vanuit het eigene of het hunne doen, het tegendeel van loon met zich mede zou brengen, en dat al het goede vanuit den Heer is, en dat het invloeit, en zulks vanuit de alleene Barmhartigheid, aldus niet uit hen, om deswege aan loon te kunnen denken; ja, het goede zelf wordt het goede niet, wanneer men aan het loon daarvoor denkt, want daaraan voegt zich terstond een zelfzuchtig doel toe, en voor zooveel als dit doel zich daaraan toevoegt, voor zooveel brengt het een ontkenning teweeg dat het uit den Heer en dat het uit de Barmhartigheid is, voor zooveel derhalve verwijdert het den invloed, bijgevolg voor zooveel verwijdert het van zich den Hemel en de gezegendheid welke in het goede en de aandoening ervan gelegen is; de aandoening van het goede, of de liefde tot den Heer en de liefde jegens den naaste heeft het gezegende en het gelukzalige in zich; dit is

in de aandoening en de liefde zelf gelegen; iets doen vanuit de aandoening en haar gezegendheid, en tevens ter wille van het loon, zijn twee lijnrecht tegenover elkander gestelde dingen; vandaar nu is het, dat de Engelen bij het loon, wanneer er in het Woord melding van wordt gemaakt, niets van loon gewaarworden, maar dat wat hun om niet en vanuit de Barmhartigheid uit den Heer wordt gegeven; doch het loon is als middel ter verbinding diengenen van dienst die nog niet zijn ingewijd; want zij die nog niet zijn ingewijd in het goede en in de aandoening ervan, dat is, die nog niet ten voile zijn wederverwekt, kunnen niet anders dan ook aan het loon denken, omdat zij het goede hetwelk zij doen, niet vanuit de aandoening van het goede doen, maar vanuit de aandoening van het gezegende en het gelukzalige om hunnentwil zelf, en tevens uit vrees voor de hel; maar wanneer de mensch wordt wederverwekt, wordt dit omgekeerd, en komt de aandoening van het goede in wording; en wanneer deze er is, beoogt hij niet langer het loon; dit kan worden toegelicht door dingen uit het burgerlijk leven; wie liefde voor het vaderland heeft, en in zulk een aandoening jegens het vaderland is, dat het voor hem een lust is om uit goed willen hetzelfde goed te doen, dien zou het smarten indien dit hem geweigerd werd, en hij zou smeeken dat men hem toch de gelegenheid zou geven om het goed te doen, want dit behoort tot zijn aandoening, bijgevolg tot zijn lust en gezegendheid; zoodanig iemand wordt ook geerd en tot hooge waardigheden verheven, omdat deze hem tot middelen zijn om het vaderland van dienst te zijn, hoewel zij belooningen worden genoemd; doch zij die in geen aandoening van het vaderland zijn, maar slechts in de aandoening van zich en van de wereld, treden op ter wille van de eeren en rijkdommen, welke zij ook als einddoelen beoogen; dezulken verkiezen zichzelf boven het vaderland, of hun goede boven het gemeene goede, en zij zijn naar verhouding vuil, en nochtans willen zij boven de anderen uit zoo verschijnen alsof zij uit oprechte liefde doen wat zij doen; doch wanneer zij bij zichzelf hierover denken, ontkennen zij dat iemand dit doet, en verwonderen zij zich dat iemand het kan; zij die in het leven van het lichaam zoodanig zijn ten opzichte van het vaderland, of ten opzichte van het algemeen welzijn daar, zijn ook zoodanig ten opzichte van het Rijk des Heeren wanneer zij daar zijn, want de aandoening of de liefde van een ieder volgt hem, want de aandoening of de liefde is het levere van een ieder.

3817. Vers 16, 17. *En Laban had twee dochters, de naam der grootste was Leah, en de naam der kleinste was Rachel; en de oogen van Leah waren zwak, en Rachel was schoon van vorm, en schoon van aanblik.* Laban had twee dochters, beteekent de aandoeningen van het ware vanuit het goede hetwelk van

gemeenschappelijken stam is; de naam der grootste was Leah, beteekent de aandoening van het uitwendig ware met het hoedanige; en de naam der kleinste was Rachel, beteekent de aandoening van het inwendig ware met het hoedanige; en de oogen van Leah waren zwak, beteekent dat de aandoening van het uitwendig ware ten aanzien van het verstand ervan zoodanig is; en Rachel was schoon van vorm, en schoon van aanblik, beteekent dat de aandoening van het innerlijk ware ten aanzien van het geestelijke zoodanig is.

3818. Laban had twee dochters; dat dit de aandoeningen van het ware vanuit het goede hetwelk van gemeenschappelijken stam is, beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Laban, zijnde het goede van gemeenschappelijken stam, maar van ter zijde, waarover n. 3612, 3665, 3778; en uit de beteekenis van de dochters, zijnde de aandoeningen, waarover n. 2362, hier de aandoeningen van het ware welke vanuit het goede zijn dat Laban uitbeeldt, men zie n. 3793.

3819. De naam der grootste was Leah; dat dit de aandoening van het uitwendig ware met het hoedanige beteekent; en de naam der kleinste was Rachel; dat dit de aandoening van het inwendig ware met het hoedanige beteekent, staat vast uit de beteekenis van Leah, zijnde de aandoening van het uitwendig ware; en uit die van Rachel, zijnde de aandoening van het inwendig ware, waarover n. 3793; en uit de beteekenis van den naam, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006; Leah wordt de grootste genoemd, omdat het uitwendig ware het eerst wordt genoemd, en Rachel de kleinste, omdat het inwendig ware daarna wordt genoemd, of, wat hetzelfde is, eerst wordt de mensch aangedaan door de uitwendige ware dingen, en daarna door de inwendige; want de uitwendige ware dingen zijn de grondvlakken van de inwendige, want zij zijn de algemeene dingen waarin de afzonderlijke dingen wordeningebracht; zonder de algemeene voorstelling van een zaakbegrijpt de mensch niets afzonderlijk; vandaar is het dat in den letterlijken zin des Woords de algemeene ware dingen zijn, in den inwendigen zin echter de afzonderlijke; eerstgenoemde zijn het, welke de uitwendige worden genoemd, laatstgenoemde echter de inwendige; en omdat ware dingen zonder aandoening geen ware dingen zijn, omdat zij van geen leven zijn, worden derhalve, wanneer van uitwendige en van inwendige ware dingen wordt gesproken, de aandoeningen ervan verstaan.

3820. En de oogen van Leah waren zwak; dat dit beteekent dat de aandoening van het uitwendig ware ten aanzien van het verstand ervan zoodanig is, staat vast uit de uitbeelding van Leah, zijnde de aandoening van het uitwendig ware, waarover n. 3793; en [uit de beteekenis van de oogen, zijnde het verstand, waarover] kort te voren n. 2701; en uit de beteekenis van zwak,

zijnde naar verhouding zoodanig. Dat de aandoeningen van het uitwendig ware ten aanzien van het verstand zwak zijn, of, wat hetzelfde is, zij die daarin zijn, kan vaststaan uit de uitwendige dingen, dat is, uit de algemeene ideeën welke nog niet verlicht zijn door de afzonderlijke, dat zij zwak zijn en wankelen, en zich als het ware naar elken wind richten, dat is, tot elke meening laten overhalen; doch wanneer die ideeën door de afzonderlijke zijn verlicht, dat zij aan hechtheid winnen en stand houden, want daaruit hebben zij de wezenlijke en de formeele dingen welke worden aangeduid door schoon van vorm en schoon van aanblik, welke Rachel had, door wie de aandoeningen van het innerlijk ware worden uitgebeeld. Wat de uitwendige ware dingen en de aandoeningen ervan zijn, en wat de inwendige ware dingen en de aandoeningen ervan, en dat de eerstgenoemde naar verhouding zwak van oogen zijn, en laatstgenoemde schoon van vorm en aanblik, daartoe diene dit voorbeeld; zij die in de uitwendige ware dingen zijn, weten slechts dit algemeene *dat men den armen moet weldoen*; ook weten zij niet te onderscheiden wie waarlijk arm zijn, te minder weten zij dat onder de armen in het Woord diegenen zijn verstaan die geestelijk zoodanig zijn; vandaar doen zij den boozen in gelijke mate wel als den goeden, niet wetende dat den boozen weldoen is den goeden boosdoen, want op deze wijze wordt aan de boozen de gelegenheid gegeven om den goeden boos te doen; en daarom worden zij die in zulk een simplen ijver zijn, zoo veel als mogelijk door de sluwen en de listigen bestookt; doch zij die in de inwendige ware dingen zijn, weten wie de armen zijn, en maken onderscheid tusschen hen, wie ze ook zijn, en doen een ieder wel overeenkomstig zijn hoedanige. Ook dit als voorbeeld; wie in de uitwendige ware dingen zijn, weten slechts dit algemeene *dat men den naaste moet liefhebben*, en gelooven dat iedereen in eenderen graad de naaste is, en alzoo dat men iedereen met een eendere liefde moet omhelzen, en aldus laten zij zich verleiden; zij die echter in de inwendige ware dingen zijn, zullen weten in welken graad ieder de naaste is, en dat een ieder het in een ongelijken graad is; vandaar weten zij ontelbare dingen meer dan genen; bijgevolg laten zij zich niet door den naam alleen van naaste verleiden, en om boos te doen uit een overreding van het goede, waartoe de naam aanleiding geeft. Ook dit als voorbeeld; zij die alleen in de uitwendige ware dingen zijn, zijn van meening *dat de geleerden als sterren zullen blinken in het andere leven*, en dat allen die in des Heeren wijngaard hebben gearbeid, meer loon dan de anderen zullen hebben; doch zij die in de inwendige ware dingen zijn, weten dat onder de geleerden, de wijzen, en de verstandigen diegenen worden aangeduid die in het goede zijn, ook al zouden zij in niet eenige

menschelijke wijsheid en niet eenig menschelijk inzicht zijn; en dat zij het zijn die als sterren zullen blinken; en dat zij die in den wijngaard arbeiden, hun loon erlangen, een ieder overeenkomstig de aandoening van het goede en ware vanuit welke hij werkt; en dat zij die ter wille van zich en van de wereld, dat is, terwille van de zelfverheffing en van den rijkdom arbeiden, hun loon hebben in het leven van het lichaam, maar dat zij in het andere leven hun lot deelen met de boozen daar, Matth. VII: 22, 23; hieruit blijkt hoe zwak van verstand diegenen zijn die alleen in de uitwendige ware dingen zijn, en dat het de inwendige ware dingen zijn welke daaraan wezen en vorm geven, en ook het goede bij hen qualificeeren. Doch nochtans nemen zij die in de uitwendige ware dingen, en tevens in het eenvoudig goede zijn, wanneer zij in de wereld leven, in het andere leven de inwendige ware dingen en de wijsheid daaruit op, want krachtens het eenvoudig goede zijn zij in den staat en het vermogen om ze op te nemen.

3821. En Rachel was schoon van vorm, en schoon van aanblik; dat dit beteekent dat de aandoening van het innerlijk ware ten aanzien van het geestelijke zoodanig is, staat vast uit hetgeen vlak boven is gezegd; door den vorm wordt het wezen aangeduid, en door den aanblik de schoonheid daaruit.

3822. Vers 18, 19, 20. *En Jakob had Rachel lief, en hij zeide: Ik zal u zeven jaren dienen voor Rachel, uwe kleinste dochter. En Laban zeide: Het is beter, dat ik haar aan u geve, dan dat ik haar aan een anderen man geve; blijf met mij. En Jakob diende voor Rachel zeven jaren; en 4 waren in zijne oogen als eenige dagen in zijne lief de voor haar.* Jakob had Rachel lief, beteekent de liefde van het goede jegens het inwendig ware; en hij zeide: Ik zal u zeven jaren dienen voor Rachel, uw kleinste dochter, beteekent de beoefening en dan den heiligen staat opdat het met het inwendig ware zou verbonden worden; en Laban zeide: Het is beter, dat ik haar aan u geve, dan dat ik haar aan een anderen man geve; blijf met mij, beteekent het middel ter verbinding door het innerlijk ware met dat goede; en Jakob diende voor Rachel zeven jaren, beteekent de uitwerking; en zij waren in zijne oogen als eenige dagen in zijne lief de voor haar, beteekent den staat der liefde.

3823. Jakob had Rachel lief; dat dit de liefde van het goede jegens het inwendig ware beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het goede van het natuurlijke, waarover n. 3599, 3659, 3775; en uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het inwendig ware, waarover n. 3793, 3819, hier het inwendig ware hetwelk verbonden moet worden met het goede van het natuurlijke, voor welke verbinding de liefde er is.

3824. En hij zeide: Ik zal u zeven jaren dienen voor Rachel, uwe kleinste dochter; dat dit de beoefening beteekent, en dan den heiligen staat opdat het met het inwendig ware verbonden zou worden, staat vast uit de beteekenis van dienen, zijnde de beoefening; uit de beteekenis van zeven, zijnde het heilige, waarover n. 395, 433, 716, 881; en uit de beteekenis van de jaren, zijnde staten, waarover n. 487, 488, 493, 893; dat het is terwille van de verbinding, is duidelijk; hieruit blijkt dat door “Ik zal u zeven jaren dienen voor Rachel, uwe kleinste dochter” de beoefening wordt aangeduid, en dan de heilige staat opdat het met het inwendig ware verbonden zou worden. Van de inwendige ware dingen wordt gezegd dat zij met het natuurlijke worden verbonden, wanneer zij geleerd, erkend, en geloofd worden; in het natuurlijke van den mensch, of in diens geheugen zijn zoowel uitwendige als inwendige ware dingen, en daar als leerstellige wetenschappelijke dingen; maar zij zijn niet eerder verbonden dan wanneer de mensch erdoor wordt aangedaan ter wille van het nut des levens, of wanneer zij ter wille van het leven worden geliefd, want dan wordt het goede daaraan gepaard, waardoor zij met het redelijke worden verbonden, bijgevolg met den inwendigen mensch; langs dezen weg is er een invloed des levens in die dingen uit den Heer.

3825. En Laban zeide: Het is beter, dat ik haar aan u geve, dan dat ik haar aan een anderen man geve; blijf met mij; dat dit het middel ter verbinding door het innerlijk ware met dat goede beteekent, staat vast uit de beteekenis van het loon, waarover hier antwoord wordt gegeven en hetwelk met die woorden wordt bevestigd, zijnde het middel ter verbinding, waarover n. 3816; dat Rachel, die hier *haar* is, het innerlijk ware is, en dat Jakob, die hier u is, het goede is, werd eerder getoond. Wat de verbinding van het goede, zijnde Jakob, met het goede, zijnde Laban, door het innerlijk ware, zijnde Rachel, aangaat, dit is een verborgenheid welke niet gemakkelijk bevattelijk kan beschreven worden; eerst moet men een heldere idee hebben van het eene en het andere goede, alsmede van de aandoening van het innerlijk ware; alle verstand van een zaak is ook overeenkomstig de idee; er is geen verstand, indien er geen idee van de zaak is; het verstand is duister indien de idee duister is; verkeerd, indien de idee verkeerd is; helder indien de idee helder is; en eveneens is het overeenkomstig de aandoeningen, waardoor de idee, ook al is zij helder, eveneens gevarieerd wordt; nochtans moet het in het kort worden gezegd; bij elk mensch die wordt wederverwekt, wordt het goede van zijn natuurlijke, zoodanig als het hier door Jakob wordt uitgebeeld, eerst verbonden met het goede, zoodanig als het hier door Laban wordt uitgebeeld, door de aandoening van het innerlijk ware, welke aandoening hier door Rachel wordt

uitgebeeld; en daarna met het goede van het redelijke en het ware ervan, zijnde Jischak en Rebekka; door die eerste verbinding is de mensch in den staat om de inwendige ware dingen of de geestelijke dingen op te nemen, welke de middelen zijn ter verbinding van het natuurlijke met het redelijke, of van den uitwendigen mensch met den inwendigen.

3326. En Jakob diende voor Rachel zeven jaren; dat dit de uitwerking beteekent, staat vast uit de beteekenis van deze woorden, zijnde de beoefening en dan de heilige staat opdat het met het inwendig ware verbonden zou vorden, waarover boven n. 3824; dat het hier de uitwerking ervan is, is duidelijk.

3827. En zij waren in zijne oogen als eenige dagen in zijne liefde voor haar; dat dit den staat der liefde beteekent, namelijk zonder tegenzin, staat vast uit de beteekenis van in zijn oogen zijn, zijnde aldus verschijnen; uit de beteekenis van de dagen, zijnde de staten, waarover n. 893, 2788, 3462, 3785; vandaar is “als eenige dagen in zijne liefde voor haar” de staat der liefde; wanneer de mensch in den staat der liefde of der hemelsche aandoening is, dan is hij in den engellijken staat, namelijk als het ware niet in den tijd, indien er geen ongeduld in die aandoening gelegen is, want het ongeduld is een lichamelijke aandoening; en voor zooveel als de mensch in deze is, voor zooveel is hij in den tijd, waar voor zooveel als hij niet tegelijk daarin is, voor zooveel is hij niet in den tijd; dit komt in een zeker beeld uit in de verkwikkelijke en de blijde dingen welke van de aandoening of van de liefde zijn, dat wanneer de mensch in deze dingen is, hem de tijd niet verschijnt, want dan is hij in den inwendigen mensch; door de aandoening der echte liefde wordt de mensch aan de lichamelijke en de wereldlijke dingen onttrokken, want zijn gemoed wordt naar den Hemel opgeheven, aldus onttrokken aan die dingen welke van den tijd zijn; want de tijd is iets dat verschijnt vanuit de bespiegeling over die dingen welke niet van de aandoening of van de liefde zijn, aldus welke van de verveling zijn; hieruit blijkt ook wat het beteekent dat zeven jaren in zijne oogen waren als eenige dagen in zijne liefde voor haar.

3828. Vers 21, 22, 23, 24. *En Jakob zeide tot Laban: Geef mijne vrouw, omdat mijne dagen vervuld zijn, en ik tot haar korne. En Laban verzamelde al de mannen der plaats, en hij maakte eenen maaltijd. En het geschiedde in den avond, en hij nam Leah, zijne dochter, en leidde haar tot hem, en hij koram tot haar. En Laban gaf haar Zilpah, zijne dienstmaagd, aan Leah, zijne dochter, tot eene dienstmaagd.* Jakob zeide tot Laban: Geef mijne vrouw, beteekent, dat er uit het algemeene goede nu verbinding is met de aandoening van het innerlijk ware; omdat mijne dagen vervuld zijn, opdat ik tot haar korne, beteekent, dat het nu de staat is; en Laban verzamelde al de mannen der plaats, beteekent

al de ware dingen van dien staat; en hij maakte eenen maaltijd, beteekent de inwijding; en het geschiedde in den avond, beteekent den nog duisteren staat; en hij nam Leah, zijne dochter, en leidde haar tot hem, en hij kwam tot haar, beteekent, dat er nog alleen verbinding was met de aandoening van het uitwendig ware; en Laban gaf haar Zilpah, zijne dienstmaagd, aan Leah, zijne dochter, tot eene dienstmaagd, beteekent de uitwendige aandoeningen of de uitwendige banden, welke dienstige middelen zijn.

3829. Jakob zeide tot Laban: Geef mijne vrouw; dat dit beteekent dat er uit het algemeene goede nu verbinding is met de aandoening van het innerlijk ware, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het goede van het natuurlijke, waarover eerder; hier het algemeene goede, omdat de dingen welke van het natuurlijke zijn, naar verhouding algemeene dingen zijn, want er zijn ontelbare dingen welke uit den inwendigen mensch in den natuurlijken of uitwendigen mensch invloeden, welke in dezen als een enkel algemeene verschijnen, en nog meer voordat de bijzondere dingen der algemeene dingen zijn opgenomen, zooals hier; vandaar is het dat het goede hetwelk door Jakob wordt uitgebeeld, nu het algemeene goede wordt genoemd; dat het de verbinding met de aandoening van het innerlijk ware is, is duidelijk, want Rachel, die hier *mijne vrouw* is, beeldt de aandoening van het innerlijk ware uit, zooals boven werd getoond.

3830. Omdat mijne dagen vervuld zijn, opdat ik tot haar korne; dat dit beteekent dat het nu de staat is, blijkt uit de beteekenis van de dagen, zijnde de staten, waarover n. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785; dat “de dagen zijn vervuld, opdat ik tot haar kome” beteekent, dat die staat er nu is, blijkt zonder ontvouwing.

3831. En Laban verzamelde al de mannen der plaats; dat dit al de ware dingen van dien staat beteekent, staat vast uit de beteekenis van de mannen, zijnde de ware dingen, waarover n. 3134; en uit de beteekenis van de plaats, zijnde de staat, waarover n. 2625, 2837, 3356, 3387.

3832. En hij maakte eenen maaltijd; dat dit de inwijding beteekent, staat vast uit de beteekenis van den maaltijd, zijnde de toeigening en de verbinding, waarover n. 3596; hier de inwijding, omdat deze aan de verbinding voorafgaat, en zij haar belooft en betuigt; de maaltijden die oudtijds plaats vonden bij hen die in aanduidende en uitbeeldende dingen waren, beteekenden niets anders dan de inwijding in de wederzijdsche liefde, welke der naastenliefde is; en de bruiloftsmalen de inwijding in de echtelijke liefde, en de heilige maaltijden de inwijding in de geestelijke en de hemelsche liefde, en dit ter oorzaak hiervan dat door de maaltijden, of door eten en drinken, de toeigening en de verbinding

werd aangeduid, zooals in n. 3734 werd getoond; omdat dit werd aangeduid, heeft de Heer ook in zoodanigen zin gezegd “Dat velen zullen komen van het oosten en westen, en zullen *aanzitten* met Abraham, Izak, en Jakob, in het koninkrijk der hemelen”, Matth. VIII: 11; en elders tot de discipelen: “*Opdat gij eet en drinkt aan Mijnen tafel* in Mijn koninkrijk”, Luk. XXII: 30; en toen Hij het Heilig Avondmaal instelde, zeide Hij: “Ik zeg u, dat Ik van nu aan niet zal *drinken* van dit gewas des wijnstoks, tot op dien dag *wanneer Ik het met u nieuw zal drinken in het koninkrijk Mijns Vaders*”, Matth. XXVI: 29; een ieder kan zien, dat door aanzitten, eten, en drinken in het Rijk des Heeren, niet wordt aangeduid aanzitten, eten, en drinken, maar dat een zoodanig iets als daar is, wordt aangeduid, namelijk dat daaronder de toeigening van het goede der liefde en van het ware des geloofs wordt verstaan, aldus datgene wat de geestelijke spijs en de hemelsche spijs wordtgenoemd; duidelijk blijkt ook uit die woorden, dat er in hetgeen de Heer heeft gesproken, een inwendige zin gelegen is, en dat men zonder het verstand ervan niet kan weten wat het is met Abraham, Izak, en Jakob aanzitten, aan de tafel in het koninkrijk des Heeren eten en drinken, en van het gewas van dien wijnstok met hen drinken in het koninkrijk des Vaders; ja zelfs ook niet kan weten, wat onder het brood eten en wijn drinken in het Heilig Avondmaal wordt verstaan.

3833. En het geschiedde in den avond; dat dit den nog duisteren staat beteekent, staat vast uit de beteekenis van den avond, zijnde de duistere staat, waarover n. 3056; ook beteekenden de maaltijden welke in den avond werden gehouden, of de avondmalen, bij de Ouden, die in overeenkomende ritueele dingen waren, niets anders dan den staat der inwijding, welke aan de verbinding voorafgaat, welke staat duister is ten opzichte van den staat der verbinding; want wanneer de mensch in het ware en in het goede daaruit wordt ingewijd, is alles wat hij dan leert, duister voor hem; doch wanneer het goede met hem wordt verbonden en hij daaruit het ware sehouwt, dan wordt het helder voor hem, en dit geleidelijk meer en meer, want dan is hij niet langer in twijfel of iets is, dan wel of het zoo is, maar hij weet dat het is en dat het zoo is; wanneer de mensch in dezen staat is, vangt hij aan ontelbare dingen te weten, want dan zal hij van het goede en het ware welke hij gelooft en doorvat, als van een middelpunt tot de omtrekken voortschrijden; en voor zooveel als hij voortschrijdt, voor zooveel ziet hij die dingen welke rondom zijn, en geleidelijk nog uitgebreider, want hij legt aanhoudend de grenzen verder uit en verwijdt ze; en ook gaat hij daarna van elk ding in de ruimte binnen de grenzen uit, en legt van daaruit als vanuit nieuwe middelpunten nieuwe omtrekken uit, en zoo voort; vandaar groeit het licht van het ware

uit het goede tot in het onmetelijke, en wordt gelijk een lichtend continue, want hij is dan in het licht des Hemels, hetwelk uit den Heer is; doch voor hen die in twijfel zijn, en nazoeken of iets is en of het zoo is, verschijnen die ontelbare, ja eindeloze dingen niet in het minst; voor hen zijn alle en de afzonderlijke dingen volslagen duister en ze worden nauwelijks beschouwd als één ding hetwelk iets is, maar als een iets waarvan zij niet weten of het is; in zulk een staat is de menschelijke wijsheid en het menschelijk inzicht heden; vernuftig kunnen redeneeren of iets is, gaat voor wijs door, en kunnen redeneeren dat het er niet is, gaat voor nog wijzer door; zoo bij voorbeeld of er een inwendige zin van het Woord is, wel ken zij mystiek noemen; alvorens men dit gelooft, kan men hoegenaamd niets weten aangaande die ontelbare dingen welke in den inwendigen zin zijn, en deze zijn er zoo vele dat zij den geheelen Hemel met oneindige verscheidenheid vullen; nog een ander voorbeeld: wie over de Goddelijke Voorzienigheid redeneert, of zij slechts universeel en niet in de afzonderlijke dingen is, kan ook niet die ontelbare verborgenheden weten welke der Voorzienigheid zijn, en deze zijn er zoo vele als de gebeurtenissen van eens ieders leven vanaf het eerste tot het laatste ervan, en vanaf de schepping der wereld tot aan haar einde, ja zelfs tot in het eeuwige; ook nog dit voorbeeld: wie redeneert of iemand in het goede kan zijn, omdat des menschen wil tot in den wortel verdorven is, kan nooit al die verborgenheden weten welke der wederverwekking zijn, en zelfs niet eens dat uit den Heer een nieuwe wil wordt ingeplant, en de verborgenheden dienaangaande; evenzoo in alle overige dingen; hieruit kan men weten in welk duistere diegenen zijn die zoodanig zijn, en dat zij zelfs niet eens den eersten drempel der wijsheid zien, te minder dien aanraken.

3834. En hij nam Leah, zijne dochter, en leidde haar tot hem; en hij kwam tot haar; dat dit beteekent, dat er nog alleen verbinding was met de aandoening van het uitwendig ware, staat vast uit de uitbeelding van Leah, zijnde de aandoening van het uitwendig ware, waarover n. 3793, 3819; dat “haar tot hem leiden” de verbinding is hoedanig de echtelijke is, is duidelijk. Het is hiermede aldus gesteld: wie in de aandoening van het inwendig ware is, dat is, wie in het verlangen is om de innerlijke verborgenheden van het Rijk des Heeren te weten, met hem zijn in den aanvang die dingen niet verbonden, hoewel hij ze weet, en hoewel hij ze somtijds erkent en als het ware gelooft, want er zijn nog wereldlijke en lichamelijke aandoeningen aanwezig, en deze maken dat hij ze weliswaar aanneemt en als het ware gelooft, maar voor zooveel als die aandoeningen aanwezig zijn, voor zooveel kunnen die ware dingen niet verbonden worden; het is alleen de aandoening van het ware vanuit het

gøede, en de aandoening van het goede, welke die dingen aan zich aanplooit; voor zooveel als de mensch in deze aandoeningen is, worden de innerlijke ware dingen met hem verbonden, want de ware dingen zijn de opnemende vaten van het goede; want de Heer voorziet daarin dat de hemelsche en de geestelijke ware dingen, hoedanig alle innerlijke ware dingen zijn, met geen andere dan echte aandoeningen worden verbonden. Vandaar is het, dat de algemeene aandoening van het ware vanuit het goede voorafgaat, en dat de ware dingen welke daaraan worden ingeboezemd, niet dan algemeene ware dingen zijn; de staten van het ware gedragen zich geheel volgens de staten van het goede, of de staten des geloofs volgens den staat der naastenliefde; zoo kunnen bijvoorbeeld ook de boozen weten dat de Heer den geheelen Hemel regeert, voorts dat de Hemel de wederzijdsche liefde en de liefde tot den Heer is, alsmede dat zij vandaar verbinding met den Heer hebben, en vandaar wijsheid, en vandaar eveneens gelukzaligheid, ja, zij kunnen in de overreding zijn dat het zoo is; maar toch is niet het ware des geloofs, en nog minder het goede der liefde met hen verbonden; vanuit het leven wordt het gekend of zij verbonden zijn, zooals de boom aan de vrucht; het is hiermede gesteld zooals met druiven waarin geen pitten zijn, en die, wanneer men ze in nog zoo vruchtbare aarde doet, tot mest vergaan; en het is daarmede gesteld als met een dwaallicht in den nacht, hetwelk bij het opkomen van de zon terstond wordt verdreven; maar hierover, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, meer in hetgeen volgt.

3835. En Laban gaf haar Zilpah, zijne dienstmaagd, aan Leah, zijne dochter, tot eene dienstmaagd; dat dit de uitwendige aandoeningen of de uitwendige banden beteekent, welke dienstige middelen zijn, staat vast uit de beteekenis van de dienstmaagd, zijnde de uitwendige aandoeningen, waarover n. 1895, 2567; dat Laban gaf, beteekent dat zij vanuit het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijken stam zijn, want dergelijke aandoeningen zijn daarvandaan; uitwendige banden worden zij genoemd, omdat alle aandoeningen banden zijn, men zie n. 1077, 1080, 1835, 1944, want niets anders houdt den mensch in banden dan zijn aandoening; weliswaar verschijnt de aandoening van een ieder hem niet als een band, maar toch wordt zij zoo genoemd, ter oorzake hiervan dat zij den mensch regeert en hem aan zich gebonden houdt; de inwendige aandoeningen worden echter inwendige banden genoemd, zooals de aandoeningen van het ware en goede de banden van het geweten; hiermede stemmen de uitwendige banden of de uitwendige aandoeningen overeen, want elk inwendige heeft een overeenstemmend uitwendige; omdat de mensch die wordt wederverwekt, door de uitwendige

dingen wordt binnengeleid tot de inwendige dingen, en hier over dien staat wordt gehandeld, wordt hier derhalve vermeld dat de dienstmaagd van Laban aan Leah, de dochter, tot eene dienstmaagd werd gegeven, waarmede wordt aangeduid dat het zulke aandoeningen zijn, welke tot middelen van dienst zijn; en dat deze de buitenste waren, hoedanig die zijn welke de aandoeningen des lichaams worden genoemd, blijkt hieruit dat door Leah de aandoeningen van het uitwendig ware worden uitgebeeld; maar ook hierover, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, elders meer.

3836. *Vers 25, 26. En het geschiedde in den morgen, en siet, zij was Leah, en hij zeide tot Laban: Wat is dit, dat gij mij gedaan hebt; heb ik niet voor Rachel met u gediend, en waarom hebt gij mij bedrogen? En Laban zeide: Niet geschiedt alzoo in onze plaats, te geven de kleinste voor de eerstgeborene.* Het geschiedde in den morgen, beteekent de verlichting in dien staat; en ziet, zij was Leah, beteekent, dat het de verbinding met het uitwendig ware was; en hij zeide tot Laban: Wat is dit, dat gij mij gedaan hebt, beteekent de verontwaardiging; heb ik niet voor Rachel met u gediend, beteekent, dat de beoefening de aandoening van het inwendig ware gold; en waarom hebt gij mij bedrogen, beteekent een grootere verontwaardiging; en Laban zeide: Niet geschiedt alzoo in onze plaats, beteekent, dat de staat niet zoodanig is; te geven de kleinste voor de eerstgeborene, beteekent, dat de aandoening van het innerlijk ware aan de aandoening van het uitwendig ware zou voorafgaan.

3837. Het geschiedde in den morgen; dat dit de verlichting in dien staat beteekent, staat vast uit de beteekenis van den morgen, zijnde de verlichting, waarover n. 3458, 3723; en omdat elke tijd een staat beteekent, n. 2625, 2788, 2837, 3356, beteekent de oehdenvroegte of de morgen dien evenzoo; de verlichting betreft dat wat terstond volgt, namelijk dat hij erkende dat er slechts de verbinding met het uitwendig ware was.

3838. En ziet, zij was Leah; dat dit beteekent dat het de verbinding met het uitwendig ware was, staat vast uit de uitbeelding van Leah, zijnde de aandoening van het uitwendig ware, waarover n. 3793, 3819; en dat de verbinding met deze wordt aangeduid, is duidelijk, omdat zij het was die voor Rachel in de plaats tot vrouw was gegeven; wat dit insluit, kan vaststaan uit hetgeen over de verbinding met de uitwendige dingen, eerder zijnde dan de verbinding met de inwendige dingen, boven in n. 3834 is gezegd, en uit hetgeen beneden bij n. 3843 zal gezegd worden.

3839. En hij zeide tot Laban: Wat is dit, dat gij mij gedaan hebt; dat dit de verontwaardiging beteekent, staat vast uit de aandoening in deze woorden en in die welke volgen; dat het een aandoening van verontwaardiging is, welke

volgens het historisch verband in deze woorden valt, is duidelijk; twee dingen zijn het, welke den inwendigen zin des Woords samenstellen, namelijk de aandoeningen en de dingen; de aandoeningen welke in de woorden des Woords schuilen, komen voor den mensch niet uit, maar zijn daar het meest van binnen verborgen, en zij kunnen ook niet uitkomen, omdat de mensch zoolang hij in het lichaam leeft, in wereldlijke en lichamelijke aandoeningen is, welke niets gemeen hebben met die aandoeningen welke in den inwendigen zin des Woords zijn, want daar zijn de aandoeningen der geestelijke en der hemelsche liefde, welke de mensch des te minder kan doorvatten omdat het er weinigen zijn die daarin zijn, en die weinigen zijn meerendeels eenvoudigen, die niet over de aandoeningen kunnen bespiegelen; de overigen weten zelfs niet eens wat echte aandoening is; (lie aandoeningen zijn in de naastenliefde jegens den naaste en in de liefde tot God; zij die niet daarin zijn, gelooven dat zij niet iets zijn, terwijl deze aandoeningen toch den geheelen Hemel vullen, en zulks met onuitsprekelijke verscheidenheid; zulke aandoeningen zijn het, met haar versecheidenheden, welke in den inwendigen zin des Woords zijn verborgen, en zij zijn daar niet alleen in elken volzin, maar ook in elk woord, ja zelfs in elke jota, en zij blinken voor de Engelen op wanneer het Woord wordt gelezen door hen die in het eenvoudig goede en tevens in de onschuld zijn, en zulks, als gezegd, met oneindige versecheidenheid; het zijn vooral twee aandoeningen welke vanuit het Woord voor de Engelen opblinken, namelijk de aandoeningen van het ware en de aandoeningen van het goede, de aandoeningen van het ware voor de geestelijke Engelen, en de aandoeningen van het goede voor de hemelsche Engelen; deze, namelijk de aandoeningen van het goede, welke die van de lief de tot den Heer zijn, zijn voor den mensch geheel en al onuitsprekelijk; vandaar zijn zij ook onbegrijpelijk; doch de aandoeningen van het ware, welke die der wederzijdsche lief de zijn, kunnen ten aanzien van de meest algemeene dingen eenigermate begrepen worden, maar alleen door hen die in de echte wederzijdsche liefde zijn, en dit niet vanuit een zekere inwendige doorvatting, of dan een duistere; zoo bijvoorbeeld de aandoening der verontwaardiging, waarvan hier sprake is; de mensch die niet weet wat de aandoening der naastenliefde is, en wel dagrom dewijl hij er niet in is, kan hieromtrent geen andere idee hebben dan die van zulk een verontwaardiging als er bij den mensch is wanner hem kwaad wordt gedaan, zijnde de verontwaardiging van den toorn; maar zulk een verontwaardiging is er niet bij de Engelen, maar het is een geheel andere verontwaardiging, welke niet van den toorn maar van den ijver is, waarin niets van het booze is gelegen, en welke even ver van haat, of wraak, of van

vergelding van het booze voor het booze verwijderd is als de Hemel van de hel verwijderd is, want zij ontwelt aan het goede; maar van welken aard zij is, kan, als gezegd, met geenerlei woorden worden uitgedrukt; evenzoo is het gesteld met de overige aandoeningen welke vanuit het goede en het ware zijn, en welke van het goede en het svare zijn. Dit blijkt eveneens hieruit, dat de Engelen slechts in de doelen en in de nutten der doelen zijn, n. 1317, 1645, 3645; doelen zijn niets anders dan liefden of aandoeningen, n. 1317, 1568, 1571, 1909, 3425, 3796, want hetgeen de mensch liefheeft, dat heeft hij ten doel; en omdat het zoo is, zijn zij in de aandoeningen van de dingen welke in het Woord zijn, en zulks met alle verscheidenheid overeenkomstig de geslachten der aandoeningen waarin de Engelen zijn; hieruit kan genoegzaam vaststaan hoe hellig het Woord is, want in de Goddelijke liefde of in de liefde welke uit het Goddelijke is, is de heiligheid gelegen, en vandaar in de dingen welke daar zijn.

3840. Heb ik niet voor Rachel met u gediend; dat dit beteekent dat de beoefening de aandoening van het inwendig ware gold, staat vast uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het inwendig ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819; en uit de beteekenis van dienen, zijnde de beoefening, waarover n. 3824.

3841. En waarom hebt gij mij bedrogen; dat dit een grootere verontwaardiging beteekent, kan vaststaan uit hetgeen vlak boven, n. 3839, is gezegd.

3842. En Laban zeide: Niet geschiedt alzoo in onze plaats; dat dit beteekent, dat de staat niet zoodanig is, staat vast uit de beteekenis van de plaats, zijnde de staat, waarover n. 1273, 1274, 1275, 1377, 2025, 2837, 3356, 3387; hieruit blijkt, dat “niet geschiedt alzoo in onze plaats” beteekent, dat de staat niet zoodanig is.

3843. Te geven de kleinste voor de eerstgeborene; dat dit beteekent, dat de aandoening van het innerlijk ware aan de aandoening van het uitwendig ware zou voorafgaan, staat vast uit de uitbeelding van Rachel, die hier de kleinste is, zijnde de aandoening van het innerlijk ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819; en uit de uitbeelding van Leah, die hier de eerstgeborene is, zijnde de aandoening van het uitwendig ware, waarover n. 3793, 3819; hieruit blijkt dat door “te geven de kleinste voor de eerstgeborene” wordt aangeduid, dat de aandoening van het innerlijk ware aan de aandoening van het uitwendig ware zou voorafgaan; hoe het hiermede is gesteld, werd boven in n. 3834 in het kort ontvouwd, en blijkt verder uit het volgende; wie den staat des menschen niet kent, kan gelooven dat er niet slechts met de uitwendige ware dingen, maar ook met de inwendige een verbinding bestaat, wanneer

hij gene en deze kent, of wanneer hij gene en deze in zijn geheugen heeft; maar nochtans is er geen verbinding voordat de mensch dienovereenkomstig leeft, want het leven openbaart de verbinding; het is hiermede zoo gesteld als met al wat den mensch van de knapen jaren aan wordt ingeplant; dit wordt zijn eigene niet, voordat hij dienovereenkomstig handelt, en zulks vanuit de aandoening, want dan wordt zijn wil daarvan doordrenkt, en wordt het niet langer vanuit wetenschap of leer in daad omgezet, maar vanuit een zeker hem onbekend verkwikkelijke, en als het ware vanuit zijn gemoedsaard of natuur; want een ieder verwerft zich een gemoedsaard door veelvuldig gebruik of door gewoonte, en wel vanuit die dingen welke hij heeft geleerd; dit kan niet geschieden voordat de dingen welke hij door de leeren heeft geput, uit den uitwendigen mensch in den innerlijken zijn ingeboezemd, want wanneer zij in den innerlijken mensch zijn, handelt hij niet meer vanuit het geheugen maar vanuit den gemoedsaard, ten slotte zóó, dat zij vanzelf in het doen vloeien, want dan zijn zij in het innerlijk geheugen des menschen gegrift, en hetgeen uit dit voortgaat, verschijnt alsof het was aangeboren, zooals kan vaststaan uit de talen welke de mensch in de knapen jaren in zich heeft opgenomen, voorts uit het vermogen van redeneeren, en eveneens uit het geweten; hieruit blijkt, dat de ware dingen der Leer, ook de innerlijke, niet met den mensch zijn verbonden voordat zij des levens zijn. Maar hierover zal, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, elders meer worden gezegd.

3844. *Vers 27, 28, 29, 30. Vervul deze week, en wij tullen u ook haar geven voor den dienst welken gij met mij nog uven andere jaren zult dienen. En Jakob deed alzoo, en hij vervulde deze week; en hij gaf hem Rachel, zijne dochter, hem tot eene vrouw. En Laban gaf aan Rachel, zijne dochter, Bilhah, zijne dienstmaagd, haar tot eene dienstmaagd. En hij kwam ook tot Rachel, en hij had ook Rachel meer lief dan Leah; en hij diende met hem nog zeven andere jaren. Vervul deze week, beteekent den voortgang van de beoefening; en wij zullen ook haar geven voor den dienst welken gij met mij nog zeven andere jaren zult dienen, beteekent dat de staat der beoefening dan vol zal zijn; en Jakob deed alzoo, en hij vervulde deze week, beteekent de uitwerking ervan; en hij gaf hem Rachel, zijne dochter, hem tot eene vrouw, beteekent de verbinding dan van het goede met de aandoening van het innerlijk ware; en Laban gaf aan Rachel, zijne dochter, Bilhah, zijne dienstmaagd, haar tot eene dienstmaagd, beteekent de uiterlijke aandoeningen, welke de banden of de dienstige middelen zijn; en hij kwam ook tot Rachel, beteekent de verbinding met de aandoening van het inwendig ware; en hij had ook Rachel meer lief dan Leah, beteekent de liefde*

van het inwendig ware boven het uitwendig ware; en hij diende met hem nog zeven andere jaren, beteekent de heilige beoefening.

3845. Vervul deze week; dat dit den verderen voortgang van de beoefening beteekent, staat vast uit de beteekenis van vervullen, dat hier dienen is, of door dienen vervullen, zijnde dus de beoefening, waarover n. 3824; en uit de beteekenis van de week, zijnde de staat, en ook een volledige periode, waarover n. 728, 2044, hier derhalve de volgende staat en periode, bijgevolg het opvolgende; het is met de beteekenis van de week zoo gesteld als met de beteekenis van de maand, waarover n. 3814, namelijk dat zij, wanneer zij in het enkelvoud wordt vermeld, het einde is van een vorigen staat en de aanvang van den volgenden staat, dus een nieuwe staat; en dezen vervullen is van den aanvang tot het einde; dat de week, evenals alle tijden in het bijzonder, een staat en ook een periode is, komt omdat alle staten ook hun perioden hebben, dat is, hun aanvang, voortgang, en einde, doch deze worden niet als tuden in het andere leven doorvat, maar als staten en hun wentelingen. Hier blijkt het duidelijk, wat door de Ouden onder de week werd verstaan, namelijk, in den eigenlijken zin, elke periode in zevenen onderscheiden, hetzij het er een van dagen, hetzij van jaren, hetzij van eeuwen was, dus hetzij zij groot was hetzij klein; dat het hier een periode van zeven jaren is, is duidelijk; en omdat zeven bij hen het heilige beteekende, n. 84 tot 87, 395, 433, 716, 881, beteekende vandaar de week een heilige periode, en ook het heilige van een periode.

3846. En wij zullen u ook haar geven voor den dienst welken gij met mij nog zeven andere jaren zult dienen; dat dit beteekent, dat de staat der beoefening dan vol zal zijn, staat vast uit de beteekenis van den dienst en van dienen, zijnde de beoefening, waarover n. 3824; en uit de beteekenis van zeven jaren, zijnde hetzelfde als de week, namelijk een staat en een volledige periode, als vlak boven n. 3845, dus een volle staat, welke ook heilig is, als n. 3824; door “wij zullen u ook haar geven” wordt aangeduid dat er dan verbinding is met de aandoening van het inwendig ware. Dat dienen in den inwendigen zin de beoefening is, is omdat de arbeid, welke van den uitwendigen mensch is, de beoefening in den inwendigen is; vandaar wordt de beoefening de arbeid des gemoeds genoemd.

3847. En Jakob deed alzoo, en hij vervulde deze week; dat dit de uitwerking ervan beteekent, staat vast uit de beteekenis van de week vervullen, zijnde de voortgang van de beoefening, als boven n. 3845; dat het hier de uitwerking ervan is, is duidelijk.

3848. En hij gaf hem Rachel, zijne dochter, hem tot eene vrouw; dat dit de verbinding alsdan van het goede met de aandoening van het innerlijk

ware beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het goede van het natuurlijke, waarover eerder; uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het innerlijk ware, waarover even eens eerder; dat tot eene vrouw geven de verbinding is, is duidelijk. Omdat alle verbinding van het goede met het ware eerst in schijn voortschrijdt van uiterlijke dingen tot innerlijke dingen in volgorde, en ten slotte tot binnenste dingen, wordt hier derhalve gezegd de aandoening van het innerlijk ware, want de aandoening zelf welke die van het ware is, vloeit uit het goede in; verbinding van het goede met de aandoening van het inwendig ware is er eerst dan, wanneer het goede van het natuurlijke wordt verbonden met het redelijk ware, en door dit met het redelijk goede; deze verbinding wordt uitgebeeld door Jakob na de geboorte van de twaalf zonen, toen hij terugkeerde tot het huis van zijn moeder en vader, waarover in hetgeen volgt.

3849. En Laban gaf aan Rachel, zijne dochter, Bilhah, zijne dienstmaagd, haar tot eene dienstmaagd; dat dit de uiterlijke aandoeningen beteekent, welke de banden of de dienstige middelen zijn, staat vast uit hetgeen boven, n. 3835, is gezegd; dat door de dienstmaagd Bilhah de uiterlijke aandoeningen worden aangeduid, en door Zilpah, de dienstmaagd van Leah, de uitwendige aandoeningen, is omdat door Rachel de aandoening van het inwendig ware wordt uitgebeeld, en door Leah de aandoening van het uitwendig ware; uiterlijke aandoeningen zijn natuurlijke aandoeningen welke de inwendige van dienst zijn. Dat die aandoeningen de middelen zijn welke van dienst zijn tot de verbinding van het ware met het goede, komt daarvandaan dat niets wat der Leer is, ja zelfs niet wat ook hetwelk der wetenschap is, bij den mensch kan binnentreden, tenzij door aandoeningen; want in de aandoeningen is het leven, niet evenwel in de ware dingen der Leer en der wetenschap zonder die; dat het zoo is, blijkt duidelijk; zonder aandoening toch kan de mensch niet eens denken, zelfs ook niet een enkel woord uitspreken; wie daarop let, zal doorvatten dat een woord zonder aandoening als het ware een woord van een automaat is, dus slechts een geluid zonder leven, en hoeveel en hoedanige aandoening daarin is, zooveel en zoodanig leven is daarin; hieruit blijkt, wat ware dingen zonder het goede zijn, en dat in de ware dingen de aandoening vanuit het goede is; hetzelfde kan hij ook weten aan des menschen verstand, dat het er geen is als er niet de wil in is, want het leven van het verstand is vanuit den wil; daaruit blijkt het ook, wat ware dingen zonder het goede zijn, namelijk dat zij er geene zijn, en dat zij aan het goede hun leven ontleenen, want tot het verstandelijke deel behooren de ware dingen, en tot het willijke het goede; daaruit kan een ieder beoordeelen, wat het geloof, hetwelk van

het ware is, is zonder de naastenliefde, welke van het goede is, en dat de ware dingen des geloofs zonder het goede der naastenliefde dood zijn, want, als gezegd, hoeveel en hoedanige aandoening er in de ware dingen is, zooveel en zoodanig leven is daarin; maar dat de ware dingen nochtans bezielde schijnen hoewel het goede der naastenliefde er niet is, is vanuit de aandoeningen der liefde van zich en van de wereld, welke geen ander leven hebben dan hetwelk in den geestelijken zin de dood wordt genoemd, en het helsche leven is. Gezegd wordt aandoening, en daaronder wordt verstaan het continue der liefde. Hieruit kan nu vaststaan, dat de aandoeningen de middelen zijn welke de verbinding van het ware met het goede van dienst zijn; en dat het de aandoeningen zijn welke de ware dingen binnenleiden, en zij het ook zijn welke de ware dingen in orde stellen, de echte aandoeningen, welke der liefde tot den Heer en der lief de jegens den naaste zijn, in de hemelsche orde, doch de booze aandoeningen, welke der liefde van zich en van de wereld zijn, in de helsche orde, dat is, in een aan de hemelsche orde tegenovergestelde orde. De buitenste aandoeningen zijn die welke des lichaams zijn, en appetijten en wellusten worden genoemd; die welke de naastgelegen innerlijke zijn, zijn van den animus, en zij worden natuurlijke aandoeningen genoemd; de inwendige echter zijn van het redelijk gemoed, en zij worden geestelijke aandoeningen genoemd; tot deze aandoeningen, namelijk tot de geestelijke des gemoeds, worden de ware dingen welke tot de leerstellige dingen behooren, binnengeleid door de uiterlijke en de buitenste aandoeningen, of door de natuurlijke en de lichamelijke; deze zijn vandaar de dienstige middelen, en zij worden aangeduid met de dienstmaagden door Laban gegeven aan Rachel en gegeven aan Leah; dat zij de dienstmaagden van Laban worden genoemd, beteekent, dat zij haar oorsprong ontleenden aan het goede hetwelk door Laban wordt uitgebeeld, over welk goede eerder is gehandeld; want de ware dingen welke in het eerst worden geleerd, kunnen in het eerst niet door andere aandoeningen worden ingeboezemd; de echte aandoeningen komen mettertijd, en ook niet dan alleen wanneer de mensch vanuit het goede handelt.

3850. En hij kwam ook tot Rachel; dat dit de verbinding met de aandoening van het inwendig ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van komen tot, zijnde verbonden worden; en uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het inwendig ware, waarover eerder.

3851. En hij had ook Rachel meer lief dan Leah; dat dit de liefde van het inwendig ware boven het uitwendig ware beteekent, staat vast uit de uitbeelding van de eene en de andere, Rachel zijnde het inwendig ware, en

Leah het uitwendig ware; wat het inwendig ware en wat het uitwendig ware is, zie men in n. 3820.

3852. En hij diende met hem nog zeven andere jaren; dat dit de heilige beoefening beteekent, staat vast uit de beteekenis van dienen, zijnde de beoefening, waarover n. 3824, 3846; en uit de beteekenis van zeven, zijnde het heilige, waarover n. 395, 433, 716, 881, 3824; heilige beoefening wordt de beoefening genoemd door welke de inwendige ware dingen met het goede worden verbonden, want de inwendige ware dingen schouwen alle den Heer, en zij worden verbonden door de liefde tot Hem; deze liefde is het hellige zelf.

3853. Vers 31. *En Jehovah zag, dat Leah gehaat was, en Hij opende hare baarmoeder, en Rachel was onvruchtbaar.* Jehovah zag, beteekent het vooruitzien en de voorzienigheid des Heeren; dat Leah gehaat was, beteekent dat de aandoening van het uitwendig ware niet zoo dierbaar was, omdat zij verder van het Goddelijke was verwijderd; en Hij opende hare baarmoeder, beteekent dat daaruit de Leeren der Kerken zijn; en Rachel was onvruchtbaar, beteekent dat de innerlijke ware dingen niet werden opgenomen.

3854. Jehovah zag; dat dit het vooruitzien en de voorzienigheid des Heeren beteekent, staat vast uit de beteekenis van zien, wanneer het wordt gezegd van den Heer, zijnde het vooruitzien en de voorzienigheid, waarover in het volgende vers, waar van Ruben sprake is, die zijn naam aan “zien” ontleent; dat Jehovah de Heer is, zie men in n. 1343, 1736, 1793, 2156, 2329, 2921, 3023, 3035. Wat het vooruitzien en de voorzienigheid in het algemeen aangaat, het is vooruitzien ten opzichte van den mensch, voorzienigheid ten opzichte van den Heer; de Heer heeft uit het eeuwige vooruitgezien hoedanig het menschelijk geslacht zou zijn, en hoedanig de afzonderlijken in het menschelijk geslacht, en dat het booze aanhoudend zou groeien, ten slotte dermate, dat de mensch zich uit zichzelf naar de hel zou storten, en daarom heeft de Heer niet alleen in de middelen voorzien waardoor hij van de hel af gebogen en tot den Hemel geleid zou kunnen worden, maar buigt en leidt Hij hem ook aanhoudend vanuit de voorzienigheid; de Heer heeft ook voorzien, dat nooit eenig goede bij den mensch kan ingeworteld worden tenzij in diens vrije, want hetgeen in het nietvrije wordt ingeworteld, dat wordt bij de eerste nadering van het booze en bij het eerste der verzoeking verstrooid; dit heeft de Heer voorzien, en eveneens dat de mensch aldus uit zichzelf of uit zijn vrije naar de diepste hel zou willen, en daarom voorziet de Heer daarin dat indien hij zich niet in het vrije naar den Hemel mocht laten leiden, hij nochtans tot een minder erge hel zou gebogen worden, doch dat hij, indien hij zich in het vrije tot het goede mocht laten leiden, naar den Hemel zou gebogen worden; hieruit blijkt

wat het vooruitzien en de voorzienigheid is, en dat in de dingen welke worden vooruitgezien, aldus wordt voorzien; hieruit kan vaststaan hoezeer de mensch dwaalt die gelooft dat de Heer niet de meest afzonderlijke dingen bij den mensch heeft vooruitgezien en ziet, en dat Hij niet in de meest afzonderlijke dingen vooruitziet en leidt, terwijl het hiermede toch zoo gesteld is dat des Heeren vooruitzien en voorzienigheid is in de allerkleinste dingen der meest afzonderlijke dingen bij den mensch, en in zulke kleinsten dat het onmogelijk is een enkele van een myriade der myriaden ervan met eenige denking te vatten; want elk kleinste moment van des menschen leven heeft een reeks van gevolgen, welke zich tot in het eeuwige voortzet, want elk moment is als een nieuw beginsel van de volgende, en zoo zijn alle en de afzonderlijke momenten des levens, zoowel van zijn verstand als van zijn wil; en omdat de Heer uit het eeuwige heeft voorzien hoedanig hij zal zijn, en hoedanig tot in het eeuwige, is het duidelijk dat de voorzienigheid aanwezig is in de meest afzonderlijke dingen, welke zij bestuurt en buigt, als gezegd, opdat hij zoodanig zij, en dit door een aanhoudende regeling van zijn vrije; maar hierover zal, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, meer worden gezegd in hetgeen volgt.

3855. Dat Leah gehaat was; dat dit beteekent dat de aandoening van het uitwendig ware niet zoo dierbaar was, omdat zij verder van het Goddelijke was verwijderd, staat vast uit de beteekenis van gehaat, zijnde niet dierbaar; en uit de uitbeelding van Leah, zijnde de aandoening van het uitwendig ware, waarover eerder; dat de uitwendige ware dingen verder van het Goddelijke zijn verwijderd dan de inwendige, kan hieruit vaststaan dat de uitwendige dingen uit de inwendige ontstaan, want de uitwendige dingen zijn de beelden en vormen, vanuit myriaden inwendige dingen samengesteld welke als een verschijnen; en omdat de uitwendige dingen zoodanig zijn, zijn zij verder van het Goddelijke verwijderd, want het Goddelijke is boven het binnenste of in het hoogste; de Heer vloeit vanuit het hoogste in des menschen binnenste dingen in, en door deze in zijn innerlijke dingen, en door deze wederom in de uitwendige dingen, dus middellijk, en bovendien ook onmiddellijk; en omdat de uitwendige dingen verder van het Goddelijke zijn verwijderd, zijn zij derhalve ook betrekkelijk ongeordend, en laten zij zich ook niet zoo tot de orde terugbrengen als de inwendige dingen; het is hiermede gesteld zooals met de zaden, die van binnen volmaakter zijn dan van buiten, en van binnen wel zoo volmaakt, dat zij daaruit een geheele plant of een geheelen boom in hun orde kunnen voortbrengen met de bladeren en vruchten, waarvan de uitwendige vormen gemakkelijk geschonden kunnen worden door alle

mogelijke beschadigingen, maar niet zoo de inwendige of binnenste vormen der zaden, welke in een innerlijke en volmaaktere natuur zijn; evenzoo is het gesteld met de inwendige en de uitwendige dingen van den mensch, en daarom wordt ook de mensch, wanneer hij wordt wederverwekt, eerder ten aanzien van het redelijke dan ten aanzien van het natuurlijke wederverwekt, n. 3493, en het natuurlijke zoowel later als bezwaarlijker, omdat daar verscheidene dingen ongeordend zijn, en blootgesteld aan beschadigingen door het lichaam en door de wereld; en omdat het zoo is, wordt gezegd dat zij niet zoo dierbaar zijn; voor zooveel als zij echter met de inwendige dingen samenstemmen, en voor zooveel als zij bijdragen tot het leven en tot het gezicht van de inwendige dingen in dezelve, alsmede voor zooveel als zij tot des menschen wederverwekking bijdragen, voor zooveel zijn zij ook dierbaar.

3856. En Hij opende hare baarmoeder; dat dit beteekent dat daaruit de Leeren der Kerken zijn, staat vast uit de beteekenis van de baarmoeder openen, of ontvangen en baren, zijnde een Kerk worden, en omdat dit geschiedt door leerstellige dingen, worden door de baarmoeder openen de Leeren der Kerken aangeduid; dat door de ontvangnissen en baringen in het Woord geestelijke ontvangnissen en baringen worden aangeduid, hoedanig zij zijn wanneer de mensch opnieuw wordt geboren, zie men in n. 1145, 1255, 1330, 2584; hoe het met deze dingen is gesteld, zal uit hetgeen terstond volgt, blijken.

3857. En Rachel was onvruchtbaar; dat dit beteekent dat de innerlijke ware dingen niet werden opgenomen, staat vast vanuit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het innerlijk ware, waarover eerder; en uit de beteekenis van onvruchtbaar, zijnde dat daaruit geen Leeren, dus ook geen Kerken kwamen; want het wordt tegenovergesteld aan hetgeen van Leah wordt gezegd, namelijk dat Jehovah hare baarmoeder opende, waarmede werd aangeduid dat daaruit de Leeren der Kerken zijn; de oorzaak waarom de innerlijke ware dingen niet werden opgenomen, is, dat de innerlijke ware dingen zoodanig zijn, dat zij het geloof van den mensch te boven gaan, aangezien zij niet in zijn ideen vallen, en niet overeenkomstig de uitwendige schijnen of de begoochelingen der zinnen zijn, waardoor elk mensch zich laat leiden, en welke hij ook niet gelooft tenzij zij op de eene of andere wijze daarmede samenvallen; als bijvoorbeeld, het is een innerlijk ware, dat er geen tijden en ruimten bestaan in het andere leven, maar in plaats daarvan staten; de mensch, die in tijd en ruimte is zoolang hij op aarde leeft, ontleent al zijn ideeën daaraan, en wel dermate dat hij zonder die niets kan denken, n. 3404; indien dan ook de staten welke in het andere leven zijn, niet door tijden en ruimten voor den mensch beschreven worden, of door zulke dingen

welke daaraan hun vormen ontleenen, zoo zou hij niets doorvatten, dus niets gelooven, bijgevolg zou hij niet opnemen, dus zou de Leer onvruchtbaar zijn, bijgevolg geen Kerk; als voorbeeld diene ook, indien de hemelsche en de geestelijke aandoeningen niet werden beschreven door zulke dingen als van de wereldlijke en lichamelijke aandoeningen zijn, zoo zou de mensch evenmin iets doorvatten, want hij is in deze, en daaruit kan hij begrippen hebben aangaande de hemelsche en de geestelijke aandoeningen, terwijl zij toch van elkander zoozeer verschillen, of zoozeer afstaan als de Hemel van de aarde, n. 3839; als bij voorbeeld de heerlijkheid des Hemels of der Engelen in den Hemel; indien de mensch zich niet overeenkomstig de voorstelling van de heerlijkheid welke in de wereld is, een voorstelling vormde van de heerlijkheid in den Hemel, zoo zou hij het niet vatten, en dus ook niet erkennen; evenzoo in alle overige dingen; deswege heeft de neer in het Woord gesproken overeenkomstig het bevattingsvermogen van den mensch, en overeenkomstig de schijnen ervan; de letterlijke zin des Woords is zoodanig, maar nochtans van dien aard dat hij een inwendigen zin in zich heeft, waarin de innerlijke ware dingen zijn; vandaar nu is het, dat van Leah wordt gezegd, dat Jehovah hare baarmoeder opende, en dat Rachel onvruchtbaar was, want door Leah wordt de aandoening van het uiterlijk ware uitgebeeld, en door Rachel de aandoening van het innerlijk ware, als gezegd; maar omdat de uiterlijke ware dingen de eerste ware dingen zijn welke de mensch leert, is er uit den Heer in voorzien dat hij door die kan worden binnengeleid in de innerlijke ware dingen; deze zijn het welke daarmede worden aangeduid dat God ten slotte gedacht aan Rachel, en haar verhoorde, en hare baarmoeder opende, Gen. xxx: 22. Dit kan vaststaan uit de Kerken die er van den ouden tijd aan geweest zijn, en uit haar leerstellige dingen, namelijk dat haar leerstellige dingen werden gevormd uit de uitwendige ware dingen; als uit de Oude Kerk, welke na den vloed was; haar leerstellige dingen waren voor het meerendeel uitbeeldende en aanduidende uitwendige dingen, waarin inwendige ware dingen waren verborgen; voor het grootste deel waren zij in den heiligen eeredienst wanneer zij in de uitwendige dingen waren; indien iemand hun in het begin had gezegd dat die uitbeeldende en aanduidende dingen niet de wezenlijke dingen van den Goddelijken eeredienst waren, maar de geestelijke en de hemelsche dingen welke zij uitbeeldden en aanduidden, zoo zouden zij dien geheel en al verworpen hebben, en alzoo zou de Kerk er geene zijn geworden; nog meer zou dit met de Joodsche Kerk het geval zijn; indien iemand hun had gezegd dat hun ritueele dingen het heilige ontleenden aan de Goddelijke dingen des Heeren welke daarin waren, zoo zouden zij het geenszins erkend hebben;

zoodanig was ook de mensch toen de Heer in de wereld kwam, en nog veel lichamelijker, en boversal zij die van de Kerk waren; dit blijkt duidelijk uit de discipelen zelf, die aanhoudend bij den Heer waren, en zoo vele dingen over Zijn Rijk hoorden, terwijl zij toch de innerlijke ware dingen nog niet konden doorvatten, want zij konden van den Heer geen ander begrip hebben dan zooals de Joden heden aangaande den Messias dien zij verwachtten, namelijk dat Hij dat volk tot een heerschappij en heerlijkheid boven alle natin in de gansche wereld zou verheffen; en nadat zij zoo vele dingen van den Heer over het hemelsche Rijk hadden gehoord, konden zij nochtans ook niet anders denken dan dat het hemelsche Rijk zou zijn gelijk een aardsch rijk, en dat daar God de Vader de hoogste was, en na Hem de Zoon, en daarna zij twaalven, en dat zij aldus in volgorde zouden regeeren; daarom vroegen Jakobus en Johannes ook dat zij mochten zitten, de een aan Zijn rechterhand, en de ander aan Zijn linkerhand, Markus x: 35, 36, 37, en dat de overige discipelen verontwaardigd waren omdat genen grooter dan zij wilden zijn, Markus x: 41, Matth. xx: 24; daarom ook sprak de Heer, nadat Hij hen had onderwezen wat het was, de grootste in den Hemel te zijn, Matth. xx: 25, 26, 27, 28, Markus x: 42, 43, 44, 45, nochtans overeenkomstig hun opvatting, namelijk dat zij op twaalf tronen zouden zitten, en de twaalf stammen Israels richten, Lukas xxii: 24, 30, Matth. xix: 28; indien het hun was gezegd, dat onder de discipelen niet zij werden verstaan, maar al diegenen die in het goede der liefde en des geloofs zijn, n. 3354, 3488, voorts, dat er in het Rijk des Heeren geen tronen zijn, noch vorstendommen en heerschappijen gelijk als in de wereld, en dat zij zelfs niet het kleinste van een enkel mensch zouden kunnen richten, n. 2129, 2553, zoo zouden zij het woord verworpen hebben, en een ieder zou, na den Heer verlaten te hebben, tot zijn bezigheden zijn gegaan; dat de Heer aldus sprak, was opdat zij [de uitwendige dingen] zouden opnemen, en door die in de inwendige ware dingen worden binnengeleid, want in die uitwendige dingen welke de Heer had gesproken, lagen de inwendige dingen verborgen, welke mettertijd uitkomen; en wanneer zij uitkomen, zoo worden die uitwendige dingen verstrooid, en zijn zij alleen van dienst als objecten of als middelen om over de inwendige dingen te denken. Hieruit kan men nu weten wat daaronder wordt verstaan, dat Jehovah eerst de baarmoeder van Leah opende, en zij aan Jakob zonen baarde, en dat daarna Rachel baarde.

3858. Omdat in hetgeen nu volgt, over de twaalf zonen van Jakob wordt gehandeld, en naar hen als vaders de twaalf stammen Israels zijn genoemd, moet het hier vooraf worden gezegd, wat de stammen beteekenen, en waarom het er twaalf waren; niemand heeft nog de verborgenheid welke in deze

dingen schuilt, geweten, omdat men van geloof was dat de historische dingen des Woords slechts alleen historische dingen waren, en dat daarin niet mr Goddelijks was dan dat zij konden dienen tot toepassingen, wanneer er over heilige dingen wordt gehandeld; vandaar heeft men ook geloofd, dat de twaalf stammen niets anders beteekenden dan de verdeelingen van het Israëlitische volk in even zoovele onderscheiden natiën of algemeene families, terwijl zij toch Goddelijke dingen behelzen, namelijk, even zoovele universeele verdeelingen van het geloof en van de liefde, bijgevolg de dingen welke van het Rijk des Heeren in de Hemelen en. op aarde zijn, en wel iedere stam eenig universeel; wat iedere stam evenwel beteekent, zal blijken in hetgeen terstond volgt, waar over de zonen van Jakob, naar wie die stammen zijn genoemd, wordt gehandeld; in het algemeen beteekenen de twaalf stammen alle dingen der Leer van het ware en het goede, of van het geloof en van de liefde, want deze, namelijk het ware en het goede, of het geloof en de liefde, maken het Rijk des Heeren, want die dingen welke van het ware of van het geloof zijn, zijn het al der denking daar, en die dingen welke van het goede of van de liefde zijn, zijn het al der aandoening; en omdat de Joodsche Kerk werd ingesteld opdat zij het Rijk des Heeren zou uitbeelden, beteekenden derhalve de verdeelingen van dat volk in twaalf stammen die dingen; dit is de verborgenheid die te voren niet werd ontsloten. Dat *twaalf* beteekent *alle dingen* in het algemeen, werd eerder, n. 577, 2089, 2129, 2130 einde, 3272, getoond; dat echter de *stammen* die dingen beteekenen welke van het ware en het goede, of des geloofs en der liefde zijn, dus de twaalf stammen alle dingen ervan, mag hier, voordat over de afzonderlijke in het bijzonder wordt gehandeld, vanuit het Woord bevestigd worden; bij Johannes: “De Heilige Stad, Nova Hierosolyma, hebbende *twaalf* poorten, en op de poorten *twaalf* engelen, en namen geschreven, welke zijn die der *twaalf stammen der zonen Israëls*; en in dezelve de namen der *twaalf Apostelen des Lams*. Hij mat de stad met den rietstok op *twaalf duizend* stadiën, en hij mat haren muur, *honderd vier en veertig* ellen, welke is de maat eens menschen, dat is, eens engels; de *twaalf* poorten *twaalf* paalen”, Apoc. XXI: 12, 14, 16, 17, 21; dat de heilige stad, of Nova Hierosolyma, des Heeren Nieuwe Kerk is, blijkt uit de afzonderlijke dingen welke daar staan; in hetgeen voorafgaat, wordt gehandeld over den staat der Kerk, hoedanig die voor haar einde zal zijn, hier over de Nieuwe Kerk; en omdat het zoo is, zijn de poorten, de muren, de fundamenten niets anders dan de dingen welke der Kerk zijn, zijnde die dingen welke der naastenliefde en des geloofs zijn, want deze dingen maken de Kerk; hieruit kan voor een ieder vaststaan, dat onder twaalf, daar zoo vaak vermeld, voorts

onder de stammen, alsmede onder de Apostelen, niet twaalf, noch stammen, noch apostelen worden verstaan, maar onder twaalf *alle dingen* in een samenvatting, zooals men zie aangetoond in n. 577, 2089, 2129, 2130 einde, 3272; evenzoo onder het getal honderdvierenveertig, want dit is twaalfmaal twaalf; en omdat door twaalf alle dingen worden aangeduid, blijkt daaruit, dat door de twaalf stammen alle dingen welke der Kerk zijn, worden aangeduid, en dat deze het ware en het goede, of het geloof en de lief de zijn, werd boven gezegd; evenzoo door de twaalf apostelen, en dat ook door hen alle dingen der Kerk, dat is, alle dingen des geloofs en der lief de, werden uitgebeeld, zie men in n. 2129, 3354, 3488, 3857; vandaar nu wordt dat getal de maat eens menschen, dat is, eens Engels, genoemd, waaronder de staat van het ware en goede wordt verstaan; dat de maat de staat is, zie men in n. 3104; dat de mensch dat is wat der Kerk is, blijkt uit hetgeen over de beteekenis van den mensch in n. 478, 479, 565, 768, 1871, 1894 is gezegd, en ook hieruit, dat het Rijk des Heeren de Grootste Mensch wordt genoemd, en zulks vanuit het goede en het ware, welke uit den Heer zijn, waarover aan het einde der hoofdstukken, n. 3624 tot 3649, 3741 tot 3751; dat de Engel hetzelfde is, n. 1705, 1754, 1925, 2821, 3039. Evenals bij Johannes, wordt ook bij de Profeten in het Oude Testament over Nova Hierosolyma gehandeld, en daarmede wordt evenzoo des Heeren Nieuwe Kerk aangeduid, als bij Jesaja hfdst. LXV: 18, 19 en vervolg; bij Zacharia hfst. XIV; vooral bij Ezechiël, hfdst. XL, XLI, XLII, XLIII, XLIV, XLV, XLVI, XT,VII, XLVIII, waar door Nova Hierosolyma, door den Nienen Tempel, en door de Nieuwe Aarde, in den inwendigen zin het Rijk des Heeren in de Hemelen, en het Rijk des Heeren op aarde, zijnde de Kerk, wordt beschreven; uit de dingen daar kan duidelijker dan elders vaststaan wat door de *aarde*, door *Hierosolyma*, door den *tempel*, en door alle dingen welke daar zijn, werd aangeduid, en ook wat door de *twaalfstammen*, want er wordt gehandeld over de verdeling van het land, en over *de erfenis ervan volgens de stammen*, en ook over de *stad*, en over haar *muren, fundament, poorten*, en over alle dingen welke van den *tempel* daar zullen zijn, en daarvan mag hier alleen worden aangehaald hetgeen over de stammen wordt gezegd: “De Heer Jehovih zeide: Dit is de grens tot welke gij het *land* zult erven, naar de *twaalf stammen Israels*: gij sult dit land verdeelen naar de *stammen Israels*; maar het zal geschieden, door het lot zult gij hetzelfde verdeelen tot eene erfenis, en voor de vreemdelingen die in het midden van u verkeeren; met u zullen zij het lot werpen tot eene erfenis, in *het midden der stammen Israëls*”, Ezech. XLVII: 13, 21, 22, 23. “Wat het *land* betreft, het zal den vorst tot eene bezitting zijn in Israël, en de vorsten zullen Mijn volk niet meer verdrukken, en *zij zullen het*

land geven aan het huis Israëls naar *hunne stammen*”, XLV: 8. Aangaande de erfenissen, hoe zij aan de *afzonderlijke stammen*, welke daar ook genoemd worden, werden toegewezen, zie men hfdst. XLVIII: 1 en vervolg. En aangaande de *poorten* der stad naar de *namen der stammen Israëls*, aldaar vers 31 tot 34; dat onder de stammen daar niet stammen werden verstaan, blijkt duidelijk, want de tien stammen waren toen alreeds over het gansche aardrijk verstrooid, en keerden daarna ook niet weder, noch kunnen zij ooit wederkeeren, want zij zijn natiën geworden, en toeh worden zij elk afzonderlijk genoemd, hoe zij het land zullen erven, en welke grenzen een ieder zou hebben, namelijk welke grens de stam van Dan, vers 2, welke grens de stam van Ascher, vers 3, welke Naftali, Menasche, Efraïm, Ruben, Jehudah, en aangaande de erfenis der Leviëten, welke Benjamin, welke Schimeon, welke Jisaschar, Zebulon, Gad, ald. vers 4 tot 29; voorts ook dat daar twaalf poorten zullen zijn naar de namen der stammen Israëls, dat er drie poorten zullen zijn naar het noorden, van Ruben, Jehudah, Levi; drie poorten naar het oosten, van Josef, Benjamin, Dan; drie poorten naar het zuiden, van Schimeon, Jisaschar, Zebulon; drie poorten naar het westen, van Gad, Ascher, Naftali, ald. vers. 31, 32, 33, 34; hieruit blijkt, dat door de twaalf stammen al die dingen worden aangeduid welke van het Rijk des Heeren zijn, bijgevolg dat het alle dingen des geloofs en der liefde zijn, omdat deze, als boven gezegd, het Rijk des Heeren maken. Omdat de twaalf stammen alle dingen van het Rijk des Heeren beteekenden, beeldden de twaalf stammen het ook uit door hun legeringen, en eveneens door hun voorttrekkingen, waarover bij Mozes: “dat zij zouden *legeren naar de stammen rondom de tent der samenkomst*, naar het oosten Jehudah, Jisaschar, Zebulon; naar het zuiden Ruben, Schimeon, Gad; naar het westen Efraïm, Menasche, Benjamin; naar het noorden Dan, Ascher, Naftali; en dat zij gelijk als zij zich legeren zouden, alzo zouden optrekken”, Num. II: 1 tot het einde. Dat zij hierin het Rijk des Heeren uitbeeldden, blijkt duidelijk uit de prof etie van Bileam, waarin het aldus wordt gezegd: “Als Bileam zijne oogen ophief, en Israd zag *wonende naar de stammen*, kwam de geest Gods over hem, en hij uitte zijne uitspraak, en hij zeide: Hoe goed zijn uwe tabernakels, Jakob. uwe habitakels, Israëel; als valleien worden zij geplant, als de tuinen aan de rivier, als de sandelboomen heeft Jehovah geplant, als de cederboomen aan de wateren”, Num. XXIV: 2, 3, 5, 6; dat Bileam die dingen vanuit Jehovah sprak, wordt daar duidelijk gezegd, hfdst. XXII: 8, 18, 19, 35, 38; hfdst. XXIII: 5, 12, 16, 26, hfdst. XXIV: 2, 13. Hieruit blijkt ook, wat door de erfenissen van het land Kanaän naar de stammen werd uitgebeeld, waarover bij Mozes: “Dat hij zou opnemen de som van de vergadering der zonen Israëls naar het huis hunner

vaderen, van den zoon van twintig jaren, *al wie ten heire Israëls uittrekt*; door het lot zal het land verdeeld worden, naar *de namen der stammen hunner vaderen zullen zij een erfenis ontvangen*”, Num. xxvi: 7 tot 56, hfdst. xxxiii: 54, hfdst. xxxiv: 19 tot 29; en dat door Jozua het land werd verdeeld “door het lot naar *de stammen*”, Jozua xiii, xv, xvi, xvii, xviii, xix; dat, als gezegd, het Rijk des Heeren werd uitgebeeld, blijkt uit de afzonderlijke dingen, want het land Kanaän beteekende het, men zie n. 1585, 1607, 3038, 3481, 3705; dat zij heiren worden genoemd, en gezegd wordt dat zij volgens de heiren zouden legeren, en volgens de heiren optrekken, Num. ii: 4, 6, 8, ii, 13, 15, 19, 21, 22, 23, 26, 28, 30, is omdat het leger hetzelfde de beteekende, namelijk de ware en de goede dingen, men zie n. 3448, en de Heer, Jehovah Zebaoth, of Jehovah der heirscharen, n. 3448; de heirscharen van Jehovah werden zij vandaar genoemd toep zij uit Egypte togen, zooals bij Mozes: “Het geschiedde ten einde van dertig jaren en van vierhonderd jaren, op even denzelfden dag is het geschied, *dat al de heiren van Jehovah uittogen* uit het land van Egypte”, Exod. xii: 41; een ieder kan weten dat zij die van dien aard waren in Egypte, en daarna van dien aard in de woestijn, niet anders dan op uitbeeldende wijze de heiren van Jehovah werden genoemd, want zij waren in geen goede noch ware, de slechtste van alle natin. Daaruit blijkt ook duidelijk, wat door de namen der twaalf stammen op den borstlap van Aharon, welke de Urim en Thumim werd genoemd, werd aangeduid, waarover aldus bij Mozes: “Er zullen daar vier rijen zijn, twaalf steenen; deze steenen zullen zijn *naar de namen der zonen Israëls*, twaalf naar hunne namen; de zegelgraveeringen voor een ieder boven zijnen naam zullen zijn voor de *twaalf stammen*”, Exod. xxviii: 21, hfdst. xxxix: 14; want Aharon beeldde het Goddelijk Priesterschap des Heeren uit, en daarom beteekenden ook al die dingen waarmede hij bekleed was, de Goddelijk hemelsche en geestelijke dingen, doch welke dingen zij beteekenden. zal, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, blijken waar daarover gehandeld moet worden; in den borstlap zelf waren, omdat deze hoogst heilig was, de uitbeeldingen van alle dingen welke der liefde en des geloofs in den Heer zijn; deze zijn de Urim en Thumim; dat de namen in kostbare steenen waren gegraveerd, was, omdat steenen in het algemeen de ware dingen beteekenen, n. 1298, 3720, kostbare steenen de ware dingen welke doorschijnend zijn door het goede, n. 114; en omdat de namen der afzonderlijke stammen de hoedanigheid beteekenden, werd daarom ook voor elken stam een speciale steen aangewezen, Exod. xxviii: 17, 18, 19, 20, hfdst. xxxix: 8, 11, 12, 13, welke steen door zijn kleur en doorschijnendheid de hoedanigheid uitdrukte welke door elken

stam werd aangeduid; vandaar was het, dat Jehovah of de Heer door de Urim en Thumim antwoorden gaf. Door de twee steenen Schoham welke op de twee schouders van den efod waren, werd ook iets eenders uitgebeeld, maar in minderen graad dan door de twaalf steenen op den borstlap; want de schouders beteekenden alle macht, dus de Almacht des Heeren, n. 1085; de borst evenwel, of het hart en de longen, de hemelsche en geestelijke Goddelijke Liefde, het hart de hemelsche Goddelijke liefde, de longen de geestelijke Goddelijke liefde, men zie n. 3635, en aan het einde van dit hoofdstuk, waar over den Grootsten Mensch wordt gehandeld, en over zijn overeenstemming met het gebied van het hart en met het gebied van de longen; over de twee steenen op de schouders van den efod aldus bij Mozes: “Gij zult twee steenen Schoham nemen, en de *namen der zonen Israels* daarop graveeren, zes van de namen op den eenen steen, en de zes overige namen op den anderen steen, naar hunne geslachten; gij zult de twee steenen op de schouders des efods zetten, steenen der gedachtenis voor de *zonen Israëls*”, Exod. xxviii: 9, 10, 11, hfdst. xxxix: 6, 7. Omdat de stammen die dingen beteekenden welke van het ware en het goede zijn, of welke des geloofs en der liefde zijn, en elke stam een zeker universeele ervan, en de stam van Levi de liefde, zooals blijken zal uit de ontvouwing van vers 34 van dit hoofdstuk, kan men vandaar weten wat daarmede werd aangeduid dat zij stokken, voor elken stam zouden leggen in de tent der samenkomst, en dat alleen de stok van Levi bloeide met amandelen, waarover aldus bij Mozes: “Hij zal *twaalf stokken* nemen, eenen stok voor het hoofd van het huis hunner vaders, en zij zullen achtergelaten worden in de tent der samenkomst, en hij zal Aharons naam sehrijven op den *stok van Levi*; de stok van Aharon werd in het midden ervan gesteld; des anderen daags, ziet, *Aharons stok* had gebloeid voor den *slam van Levi*, zij had een bloem voortgebracht, zoodat de bloesem bloesemde, en amandelen droeg”, Num. xvii: 2 tot 8; er werd aangeduid dat de liefde het wezenlijke en het voornaamste was van alle dingen in het Rijk des Heeren, en dat daaruit alle bevruchting was; en dat Aharons naam daarop was, kwam omdat Aharon den Heer uitbeelde ten aanzien van Zijn Goddelijk Priesterschap; dat door het Priesterschap des Heeren het Goddelijk Goede wordt aangeduid, hetwelk van Zijn Liefde en Barmhartigheid is, en door het Koningschap des Heeren het Goddelijk Ware, hetwelk vanuit het Goddelijk Goede is, zie men in n. 1728, 2015 einde, 3670. Hit hetgeen nu werd aangevoerd, kan vaststaan, wat door de stammen, en door de twaalf stammen, in de volgende plaatsen wordt aangeduid; als bij Johannes: “Ik hoorde het getal der verzegelden, *honderd vier en veertig duizend* verzegelden vanuit *elken stam Israëls*, vanuit den *stam*

Jehudah twaalf duizend verzegelden; [vanuit den *slam Ruben twaalf* duizend verzegelden;] vanuit den *slam Gad twaalf* duizend verzegelden; vanuit den *slam Ascher twaalf* duizend verzegelden; vanuit den *slam Naftali twaalf* duizend verzegelden; vanuit den *slam Menasche twaalf* duizend verzegelden; vanuit den *slam van Schimeon twaalf* duizend verzegelden; vanuit den *slam van Levi twaalf* duizend verzegelden; vanuit den *slam Isaschar twaalf* duizend verzegelden; vanuit den *slam Zebulon twaalf* duizend verzegelden; vanuit den *slam Jozef twaalf* duizend verzegelden; vanuit den *slam, Benjamin twaalf* duizend verzegelden”, Apoc. vii: 4, 5, 6, 7, 8. Bij Mozes: “Gedenk aan de dagen der eeuwigheid, versta de jaren van geslacht tot geslacht, toen de Allerhoogste aan de natiën de erfenis gaf, toen Hij de zonen des menschen scheidde, heeft Hij de grenzen der volken gesteld, naar het getal der zonen Israëls”, Deut. xxxii: 7, 8. Bij David: “Hierosolyma, gebouwd als eene stad welke vast aaneengevoegd is, waarheen de stammen opgaan, de stammen van Jah, een getuigenis voor Israël, om te belijden den naam van Jehovah”, Psalm cxxii: 3, 4. Bij Jozua: “Wanneer de ark des verbonds van den Heer der gansche aarde voor u zal doorgaan in de Jordaan, zult gij twaalf mannen van de stammen Israels nemen, van den slamen eenen man; het zal geschieden, wanneer de voetzolen der priesteren die de ark van Jehovah, den Heer der gansche aarde, dragen, in de wateren der Jordaan zullen rusten, zoo zullen de wateren der Jordaan afgesneden worden, zij zullen op eenen hoop blijven staan”, iii: 11 tot 17; verder: “Heft uit het midden van de Jordaan, van de standplaats van de voeten der priesteren, in voorbereiding, twaalf steenen, die gij met ulieden zult overbrengen, en de man eenen steen op zijnen schouder, naar het getal der stammen Israels, opdat het een teeken zij, dat de wateren der Jordaan verden afgesneden. Bovendien richtte Jozua twaalf steenen op in het midden van de Jordaan, onder de standplaats van de voeten der priesteren die de ark des verbonds droegen”, iv: 1 tot 9. Voorts: “dat Elias nam twaalf steenen, naar het getal der stammen van de zonen Jakobs, tot welken het woord geschied was: Israël zal uw naam zijn; en hij bouwde een altaar in den naam van Jehovah”, i Kon. xviii: 31, 32. Dat de stammen de goede dingen der liefde en de ware dingen des geloofs zijn, staat ook vast uit des Heeren woorden bij Mattheus: “Dan zal verschijnen het teeken van den Zoon des Mensehen, en dan zullen al de stammen der aarde weeklagen, en zij zullen den Zoon des Menschen zien, kornende in de wolken des hemels, met kracht en heerlijkheid”, xxiv: 30, waar daarmede dat alle stammen der aarde zullen weeklagen, wordt aangeduid, dat er geen erkenning van het ware en geen leven van het goede meer is, want daar wordt gehandeld over de voleinding der eeuw; eender bij

Johannes: “Ziet, Hij zal komen met de wolken, en alle oog zal Hem zien, en zij die Hem doorstoken hebben, en *alle stammen der aarde* zullen over Hem rouwen”, Apoc. I: 7; wat “komen in de wolken des hemels” is, zie men in de voorrede tot hfdst. XVIII van Genesis. Bovendien zie men hetgeen mij door ondervinding aangaande twaalf werd getoond, waarover n. 2129, 2130. Dat alle dingen des geloofs en der liefde stammen werden genoemd, komt, omdat hetzelfde woord in de oorspronkelijke taal ook sceppter en stok beteekent; dat sceppter, alsmede stok, de macht is, zal vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, elders worden getoond; daarvandaan sluit de naam “stain” het in zich, dat in de goede en ware dingen alle macht uit den Heer is gelegen; deswege ook werden de Engelen machten genoemd, alsmede vorstendommen, want de vorsten beteekenen de voornaamste dingen der naastenliefde en des geloofs, zooals de twaalf vorsten die uit Ischmaël zijn, Gen. xxv: 16, men zie n. 2089, 3272; voorts de vorsten die over de stammen stonden, Num. VII: 1 tot einde, hfdst. XIII: 4 tot 16. Uit hetgeen hier tot dusver over de twaalf stammen werd gezegd, kan men weten waarom de discipelen des Heeren, die naderhand apostelen werden genoemd, twaalf in getal waren, en dat zij de Kerk des Heeren ten aanzien van de goede en ware dingen uitbeeldden evenzoo als de stammen, n. 2129, 3354, 3488, 3857; dat Petrus het geloof heeft uitgebeeld, Jakobus de naastenliefde, en Johannes de werken der naastenliefde, zie men in de voorrede tot hfdst. XVIII, en in de voorrede tot hfdst. XXII van Genesis, voorts n. 3750; hetgeen ook duidelijk blijkt uit hetgeen de Heer over hen en met hen gesproken heeft.

3859. Vers 32. *En Leah ontving, en baarde eenen zoon, en zij noemde zijnen naam Ruben, omdat zij zeide: Daar Jehovah mijne verdrukking heeft gezien, omdat nu mijn man mij zal liefhebben.* Leah ontving, en baarde eenen zoon, beteekent de geestelijke ontvangenis en baring van het uitwendige tot het inwendige; en zij noemde zijnen naam Ruben, beteekent het hoedanige ervan, hetwelk beschreven wordt; omdat zij zeide: Daar Jehovah heeft gezien, beteekent in den hoogsten zin het Vooruitzien, in den inwendigen het geloof, in den innerlijken het verstand, in den uitwendigen het gezicht, hier het geloof uit den Heer; mijne verdrukking, beteekent den staat van het bereiken van het goede; omdat nu mijn man mij zal liefhebben, beteekent dat daaruit het goede van het ware is.

3860. Leah ontving, en baarde eenen zoon; dat dit de geestelijke ontvangenis en baring van het uitwendige tot het inwendige beteekent, staat vast uit de beteekenis van ontvangen en baren, zijnde in den inwendigen zin weder verwekt worden; want de mensch die wordt wederverwekt, wordt opnieuw

ontvangen en geboren, waarom de wederverwekking een wedergeboorte wordt genoemd, maar een geestelijke; de mensch wordt weliswaar als mensch uit zijn ouders geboren, maar hij wordt niet mensch voordat hij uit den Heer is wedergeboren; het geestelijk en hemelsch leven is het, hetwelk den mensch maakt, want dit onderscheidt hem van de brute dieren; deze ontvangenis en deze baring is het, welke in het Woord wordt aangeduid door de ontvangnissen en baringen welke daar vermeld worden, en door dit dat Leah ontving en eenen zoon baarde; dat het de verwekkingen en de geboorten des geloofs en der liefde zijn, welke worden aangeduid, zie men in n. 613, 1145, 1255, 2020, 2584, 3856. Dat die ontvangnissen en baringen geschieden van het uitwendige tot het inwendige, wordt daarmede aangeduid dat Leah ontving en baarde, want door Leah wordt de aandoening van het uitwendig ware uitgebeeld, n. 3793, 3819, en door Ruben het ware des geloofs, hetwelk het eerste der wederverwekking is, en het uitwendige waaruit zij wordt ingezet. Hoe het hiermede gesteld is, zal blijken uit al die dingen welke over de kinderen van Jakob uit Leah en uit Rachel volgen.

3861. En zij noemde zijnen naam Ruben; dat dit het hoedanige ervan beteekent, hetwelk beschreven wordt, staat vast uit de beteekenis van den naam en van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421; het hoedanige zelf wordt beschreven door *daar Jehovah mijne verdrukking heeft gezien, en nu zal mijn man mij liefhebben*, en dit is Ruben; dat alle namen in het Woord dingen beteekenen, is meermalen getoond, men zie n. 1224, 1264, 1876, 1888; en dat bij de Ouden namen werden gegeven welke aanduidend voor den staat waren, n. 340, 1946, 2643, 3422; dat hier de namen van alle zonen van Jakob de universeele dingen der Kerk beteekenen, zal men zien; het universeele zelf is ook in den naam van een ieder nedergelegd, maar wat voor een universeele, kan men nooit weten, indien men niet weet, wat de woorden waarnaar een ieder genoemd werd, in den inwendigen zin behelzen, zooals wat in den inwendigen zin *Hij heeft gezien*, naar welk woord Ruben is genoemd, wat *Hij heeft verhoord*, naar welk woord Schimeon is genoemd, wat *hij heeft aangekleefd*, waarnaar Levi is genoemd, en wat *belijden*, waarnaar Jehudah is genoemd, en verder waarnaar de overigen zijn genoemd.

3862. Boven, in n. 3858, werd getoond, dat de twaalf stammen alle dingen van het ware en het goede, of van het geloof en de liefde beteekenden; omdat nu over de zonen van Jakob, waarnaar de stammen genoemd werden, elk afzonderlijk wordt gehandeld, moet derhalve hier de andere verborgenheid geopend worden, namelijk wat zij behelzen. Dat alle hemelsche en geestelijke

warmte, of de liefde en de naastenliefde, in den uitwendigen vorm in den Hemel wordt doorvat gelijk als een vlamme uit de Zon, en dat alle hemelsche en geestelijke licht, of het geloof, in den uitwendigen vorm in den Hemel verschijnt gelijk als het licht hetwelk uit de Zon is; voorts dat die hemelsche en geestelijke warmte wijsheid in zich heeft, en dat het licht daaruit inzicht in zich heeft, en zulks omdat zij uit den Heer zijn, die daar de Zon is, zie men in n. 1053, 1521 tot 1533, 1619 tot 1632, 2441, 2495, 2776, 3138, 3167, 3190, 3195, 3222, 3223, 3338, 3339, 3341, 3413, 3485, 3636, 3643; hieruit blijkt, dat al het goede is vanuit de warmte welke uit den Heer als Zon is, en dat al het ware is vanuit het licht daaruit; en eveneens blijkt hieruit, dat alle aandoeningen, welke van de liefde of van het goede zijn, variaties zijn van die hemelsche en geestelijke warmte welke uit den Heer is, en dat daaruit de veranderingen van staat zijn; en dat alle denkingen, welke van het geloof of van het ware zijn, schakeeringen zijn van dat hemelsche en geestelijke licht hetwelk uit den Heer is, en dat daaruit het inzicht is; in deze dingen zijn alle Engelen die in den Hemel zijn; hun aandoeningen en denkingen zijn nergens anders vandaan, en zij zijn niets anders; dit blijkt uit hun spraken, welke, omdat zij daaruit zijn, schakeeringen of modificaties zijn van het hemelsche licht waarin de hemelsche warmte is, *en* daarom zijn zij ook onuitsprekelijk, en van zulk een verscheidenheid en volheid, dat zij onbegrijpelijk zijn, n. 3342, 3344, 3345. Opdat deze dingen zich op uitbeeldende wijze in de wereld zouden vertoonen, werden aan de zonen van Jakob elk afzonderlijk namen gegeven, welke de universeele dingen van het goede en het ware, of van de liefde en het geloof, zouden beteekenen, aldus de universeele dingen ten aanzien van de variaties der hemelsche en geestelijke warmte, en ten aanzien van de schakeeringen des lichts daaruit. Het is de orde zelf dier universeele dingen, welke de vlam en den glans daaruit bepaalt; wanneer de orde uit de liefde inzet, dan verschijnt al wat in de echte orde daaruit volgt, vlamme; wanneer de orde evenwel uit het geloof inzet, dan verschijnt al wat in de echte orde volgt, lichtend, maar met alle verschil overeenkomstig de dingen welke volgen; doch indien niet overeenkomstig de echte orde, dan duister met alle verschil; maar over de orde en het verschil daaruit zal, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, in hetgeen volgt gesproken worden; vandaar nu is het, dat de Heer door de Urim en Thumim antwoorden gaf, en dat zij overeenkomstig den staat der zaak antwoorden kregen door lichten en hun schittering vanuit kostbare en doorsehijnde steenen waarin de namen der twaalf stammen gegrift waren, want in de namen waren, als gezegd, de universeele dingen der liefde en des geloofs gegrift welke in het Rijk des Heeren zijn, bijgevolg de universeele

dingen der vlam en des lichts, waardoor die dingen welke der liefde en des geloofs zijn, in den Hemel worden uitgebeeld. Eerst mag derhalve vanuit het Woord bevestigd worden, dat de orde der namen waarin de stammen genoemd worden, verschillend is in het Woord, en zulks volgens den staat der zaak waarover daar gehandeld wordt; en dat men van daar kan weten dat de antwoorden welke uit den Heer door de Urim en Thumim werden gegeven, schitteringen van licht waren overeenkomstig de staten der zaak vanuit de orde; want al het licht des Hemels wordt gevarieerd overeenkomstig de staten der zaak, en de staten der zaak overeenkomstig de orde van het goede en ware; wat van het ware en van het goede er echter door een ieder wordt aangeduid, zal uit de ontvouwing blijken, namelijk dat door Ruben *het geloof uit den Heer* wordt aangeduid, door Schimeon *het geloof van den wil*, hetwelk uit den Heer is; door Levi *de geestelijke lief de*, of de naastenliefde; door Jehudah *het Goddelijke der liefde en het hemelsch Rijk des Heeren*; wat echter door de overige acht, zal in het volgende hoofdstuk worden gezegd. Het is hun orde overeenkomstig de geboorte, welke hier beschreven wordt, waarin zij aldus op elkander volgen: *Ruben, Schimeon, Levi, Jehudah, Dan, Naftali, Gad, Ascher, Jisaschar, Zebulon, Jozef, Benjamin*, men zie vers 32, 33, 34, 35 van dit hoofdstuk, in het volgende hoofdstuk xxx: vers 6, 8, 11, 13, 18, 20, 24, hfdst. xxxv: 18; en deze orde is overeenkomstig den staat der zaak waarover hier wordt gehandeld, welke die van de wederverwekking van den mensch is, want dan wordt uit het ware des geloofs, hetgeen Ruben is, ingezet, en van daar geschiedt een voortgang tot het ware te willen, hetgeen Schimeon is; van daar tot de naastenliefde, zijnde Levi; aldus tot den Heer, die in den hoogsten zin Jehudah is; dat de geestelijke ontvanging en baring of de wederverwekking van het uitwendige tot het inwendige gaat, werd vlak boven, n. 3860, gezegd, dat is, van het ware des geloofs tot het goede der liefde. Voordat Jakob tot zijn vader Jischak in Mamre Kiriath Arba kwam, worden zij in deze orde genoemd: *Ruben, Schimeon, Levi, Jehudah, Jisaschar, Zebulon, Jozef, Benjamin, Dan, Naftali, Gad, Ascher*, Gen. xxxv: 23, 24, 25, 26, waar diegenen die uit Leah en Rachel zijn, in de eerste plaats staan, en in de laatste plaats diegenen die uit de dienstmaagden zijn, en zulks overeenkomstig den staat der zaak waarover daar wordt gehandeld. In nog een andere orde worden zij opgesomd, toen zij naar Egypte gereisd kwamen, waarover Gen. xlv: 9 tot 19. En in een andere orde, toen zij door Jakob, toen Israël, vóór zijn dood gezegend werden, Gen. xlix: 3 tot 27; en in een andere, toen zij door Mozes gezegend werden, Deut. xxxiii: 6 tot 24. In deze orde waren zij, toen zij gelegerd waren rondom de tent der samenkomst: aan het oosten *Jehudah, Jisaschar, Zebulon*; aan het

zuiden *Ruben, Schimeon, Gad*; aan het westen *Efraïm, Menasche, Benjamin*; aan het noorden *Dan, Ascher, Naftali*, Num. II: 1 tot het einde. In welke orde zij stonden om het volk te zegenen op den berg Gerisim, en om te vervloeken op den berg Ebal, zie men in Deut. XXVII: 12, 13. Toen de vorsten, van elken stam een man, werden gezonden om het land te onderzoeken, worden zij opgesomd in deze orde: *Ruben, Schimeon, Jehudah, Jisaschar, Efraïm, Benjamin, Zebulon, Jozef of Menasche, Dan, Ascher, Naftali, Gad*, Num. XIII: 4 tot 16. In een andere orde evenwel de vorsten die het land ten erve zouden geven, Num. XXXIV: 19 tot 29. In welke orde het lot werd geworpen en uitviel toen het land ten erve werd gegeven, zie men in Jozua hfdst. XIII tot XIX. Waar bij Ezechiël wordt gehandeld over de grenzen van het Nieuwe of het Heilige Land hetwelk de stammen zullen erven, worden zij in deze orde vermeld: *Dan, Ascher, Naftali, Menasche, Efraïm, Ruben, Jehudah, Benjamin, Schimeon, Jisaschar, Zebulon, Gad*, allen van den hoek aan het oosten tot den hoek der zee of van het westen, behalve Gad, die aan den hoek van het zuiden tegen het zuiden was, XLVIII: 2 tot 8, 23 tot 26; en waar gehandeld wordt over de poorten der Nieuwe of Heilige Stad, in deze orde: tegen het noorden drie poorten, van *Ruben, Jehudah, Levi*; tegen het oosten drie poorten, van *Jozef, Benjamin, Dan*; tegen het zuiden drie poorten, van *Schimeon, Jisaschar, Zebulon*; tegen het westen drie poorten, van *Gad, Ascher, Naftali*, Ezech. XLVIII: 31 tot 34. De orde der verzegelden, twaalf duizend van elken stam, zie men in de Apoc. VII: 5 tot 8. In al deze plaatsen richt de opsomming van de stammen zich geheel en al naar den staat der zaak waarover daar gehandeld wordt, waarmede de orde overeenstemt; de staat zelf der zaak blijkt uit hetgeen daar voorafgaat en uit hetgeen volgt. Hoedanig de orde der kostbare steenen in de Urim en Thumim was, wordt in het Woord vermeld en beschreven, maar met welke stammen de steenen elk afzonderlijk overeenstemden, wordt niet vermeld, want het waren alle dingen des lichts vanuit de hemelsche vlam, dat is, alle dingen van het ware vanuit het goede, of alle dingen des geloofs vanuit de liefde, welke zij uitbeeldden; en omdat zij deze dingen uitbeeldden, scheen het hemelsche licht zelf op wonderbaarlijke wijze door overeenkomstig den staat der zaak waarover gevraagd en een antwoord gegeven werd, flitsend en glanzend voor het affirmatieve van het goede en ware, benevens de sehakeeringen ten aanzien van de kleuren overeenkomstig de verschillen van den staat van het goede en ware, zooals in den Hemel, waarin door lichten en door de onderscheidingen ervan alle hemelsche en geestelijke dingen worden uitgedrukt, en dit op een voor den mensch onuitsprekelijke en volstrekt onbegrijpelijke wijze; want, als eenige

malen getoond, in het hemelsche licht is het leven uit den Heer, bijgevolg de wijsheid en het inzicht; vandaar is er in de onderscheidingen des lichts al wat tot het leven [van het ware] behoort, dat is, al wat tot de wijsheid en het inzicht behoort, en in de onderscheidingen van de vlam, van het flitsen en van den glans al wat tot het leven van het goede behoort, en tot het leven van het ware vanuit het goede, of tot de liefde tot den Heer en het geloof daaruit; dit nu was de Urim en Thumim, welke op den borstlap van den efod en op het hart van Aharon was; hetgeen ook hieruit blijkt dat de Urim en Thumim beteekenen de lichten en de volmaaktheden, en dat de borstlap waarop het was, de borstlap des gericht werd genoemd, daarvandaan omdat het gericht het inzicht en de wijsheid is, n. 2235; dat deze op het hart van Aharon was, kwam omdat door het hart de Goddelijke Liefde wordt aangeduid, n. 3635, en aan het einde van dit hoofdstuk; vandaar ook waren die kostbare steenen in vattingen van goud, want het goud is in den inwendigen zin het goede hetwelk der liefde is, n. 113, 1551, 1552, en de kostbare steen het ware hetwelk doorschijnend is vanuit het goede, n. 114. Aangaande de Urim en Thumim aldus bij Mozes: “Gij zult eenen *borstlap des gericht* maken, een werk van uitdenking, gelijk het werk des efods zult gij hem maken, uit goud, hyacinth, en purper, en dubbel gedoopt scharlaken, en fijn getweerd linnen zult gij hem maken; vierkant zal hij zijn verdubbeld, en gij zult vullingen van steen daarin vullen, vier rijen van steen zullen er zijn; *vattingen uit goud zullen zijn* in hunne vullingen; en *de steenen zullen zijn naar de namen der zonen Israëls, twaalf naar kunne namen*; zegelgraveeringen, een elk naar zijnen naam, zullen zij zijn *voor de twaalf stammen*”, Exod. xxviii: 15 tot 21, hfdst. xxxix: 8 tot 14; welke steenen in elke rij waren, wordt daar ook aangegeven; en verder: “De borstlap zal van boven den efod niet afwijken; en Aharon zal *de namen der zonen van Israël* dragen in den *borstlap des gericht* op *zijn hart* als hij zal ingaan tot het heilige, ter gedachtenis voor Jehovah geduriglijk; en gij zult tot den *borstlap des gericht* de *Urim en Thumim* geven, en zij zullen zijn *op het hart van Aharon* als hij voor Jehovah zal ingaan; en Aharon zal *het gericht der zonen Israëls* geduriglijk op *zijn hart* dragen voor Jehovah”, Exod. xxviii: 28, 29, 30; Levit. viii: 7, 8. Dat Jehovah of de Heer door de Urim werd ondervraagd en antwoorden gaf, bij Mozes: “Jehovah zeide tot Mozes: Neem Joschuah, den zoon van Nun; gij zult van uwe heerlijkheid op hem geven, opdat de gansche vergadering der zonen Israëls gehoorzame; voor Eleazar, den priester, zal hij staan, en *hij zal hem ondervragen in het gericht van de Urim voor Jehovah*”, Num. xxvii: 18, 20, 21. En bij Samuel: “Schau vraagde Jehovah, en

Jehovah antwoordde hem niet, noch door droomen, noch door de *Urim*, noch door de profeten”, 1 Sam. xxviii: 6.

3863. Omdat zij zeide: Daar Jehovah heeft gezien; dat dit in den hoogsten zin het Vooruitzien beteekent, in den inwendigen het geloof, in den innerlijken het verstand, in den uitwendigen het gezicht, hier het geloof uit den Heer, staat vast uit de beteekenis van zien, waarover aanstonds. Uit hetgeen werd voorafgezonden kan vaststaan dat de twaalf stammen die naar de twaalf zonen van Jakob zijn genoemd, alle dingen van het ware en het goede, of van het geloof en de liefde hebben beteekend, aldus alle dingen der Kerk, en elke stam eenig universeele, dus de twaalf stammen de twaalf universeele dingen welke alle en de afzonderlijke dingen welke der Kerk zijn, en in den universeelen zin alle dingen welke van het Rijk des Heeren zijn in zich samenvatten en onder zich besloten houden; het universeele hetwelk Ruben aanduidt, is het geloof; dat dit, namelijk het geloof, het eerste universeele is, komt daarvandaan, dat de mensch wanneer hij wederverwekt of een Kerk wordt, eerst de dingen welke des geloofs, dat is, welke van het geestelijk ware zijn, zal leeren en zich daarvan doordrenken, want door de Leer des geloofs of van het ware wordt hij binnengeleid; de mensch toch is zoodanig, dat hij vanuit zich niet weet wat het hemelsch goede is, maar hij zal dit leeren vanuit de Leer welke de Leer des geloofs wordt genoemd; alle Leer des geloofs beoogt het leven als doel, en omdat zij het leven beoogt, beoogt zij het goede, want het goede is het leven. Bij de Ouden was het een geschilpunt wat het eerstgeborene der Kerk is, het ware hetwelk des geloofs is, dan wel het goede hetwelk der liefde is; zij die zeiden dat het ware hetwelk des geloofs is, het eerstgeborene is, concludeerden vanuit den uitwendigen schijn, en stelden dat als het eerstgeborene vast, omdat dit het eerst wordt geleerd en geleerd moet worden, en omdat de mensch door dit tot het goede wordt binnengeleid; maar zij wisten niet dat het goede wezenlijk het eerstgeborene is, en dat het uit den Heer door den inwendigen mensch wordt ingeboezemd opdat het het ware hetwelk door den uitwendigen wordt binnengeleid, tot zich neme en opneme, en dat in het goede het leven uit den Heer is, en dat er in het ware geen leven is dan dat hetwelk door het goede is, aldus dat het goede de ziel van het ware is, en zich het ware toeigent en zich daarmede bekleedt, zooals de ziel zich met het lichaam bekleedt; daaruit kan vaststaan, dat volgens den uitwendigen schijn het ware op de eerste plaats is en als het ware het eerstgeborene, wanneer de mensch wordt wederverwekt, hoewel het goede wezenlijk op de eerste plaats en het eerstgeborene is, en het ook wordt wanneer de mensch is wederverwekt; dat het zoo is, zie men in n. 3539, 3548, 3556, 3563,

3570, 3576, 3603, 3701. Omdat in dit hoofdstuk en in de voorafgaande over de wederverwekking van het natuurlijke wordt gehandeld, en hier over den eersten staat ervan, zijnde die van de inleiding door het ware tot het goede, werd derhalve de eerste zoon van Jakob, of Ruben, genaamd naar *Jehovah ziet*, hetgeen in den inwendigen zin het geloof uit den Heer beteekent. Het geloof, in zich geschouwd, is een geloof met het verstand en een geloof met den wil; het ware hetwelk des geloofs is, weten en verstaan, wordt het geloof met het verstand genoemd, doch het ware hetwelk des geloofs is, willen, wordt het geloof met den wil genoemd; het is het eerstgenoemde, namelijk het geloof met het verstand, hetwelk door Ruben wordt aangeduid, het laatstgenoemde echter, namelijk het geloof met den wil, is het, hetwelk door Schimeon wordt aangeduid; dat het geloof met het verstand, of het verstaan van het ware, voorafgaat aan het geloof met den wil, of het willen van het ware, kan een ieder duidelijk zijn; want hetgeen den mensch onbekend is, zooals het hemelsch goede het is, daarvan moet hij eerst weten dat het is, en verstaan wat het is, voordat hij het kan willen. Dat zien in den uitwendigen zin het gezicht beteekent, is zonder ontvouwing duidelijk; dat zien in den innerlijken zin het verstand beteekent, kan ook duidelijk zijn, want het gezicht van den inwendigen mensch is niets anders dan het verstand, en daarom wordt ook in de gewone spreektaal het verstand een inwendig gezicht genoemd, en met betrekking daartoe van licht gesproken zooals met betrekking tot het uitwendig gezicht, en het wordt het verstandelijk licht genoemd; dat zien in den inwendigen zin het geloof uit den Heer is, staat hieruit vast, dat het innerlijk verstand geen andere objecten heeft dan die welke van het ware en goede zijn, want deze zijn des geloofs; dat innerlijk verstand, of inwendig gezicht, hetwelk de ware dingen welke des geloofs zijn, voor objecten heeft, openbaart zich niet zoo als het verstand hetwelk de ware dingen welke van het burgerlijk en zedelijk leven zijn, voor objecten heeft, ter oorzaak hiervan dat het binnen dit is, en in het licht des Hemels, welk licht in het duister is zoolang de mensch in het licht der wereld is; doch nochtans onthult het zich bij hen die zijn wederverwekt, vooral door het geweten. Dat zien in den hoogsten zin het vooruitzien is, kan duidelijk zijn, want het inzicht waarvan met betrekking tot den Heer wordt gesproken, is een oneindig inzicht, hetwelk niets anders dan het vooruitzien is. Dat door *zien*, waarnaar Ruben werd genoemd, in den inwendigen zin het geloof uit den Heer wordt aangeduid, blijkt uit zeer vele plaatsen in het Woord, waarvan de volgende mogen worden aangevoerd; bij Mozes: “Jehovah zeide tot Mozes: Maak u een slang, en stel ze op eene steng; en het zal geschieden, dat al wie gebeten is, en

dezelve zal zien, en hij zal leven; Mozes maakte eene slang van koper, en stelde ze op eene steng; en het geschiedde, als eene slang eenen man beet, en hij de slang van koper *aanzag*, hij herleefde”, Num. xxi: 8, 9. Dat de koperen slang den Heer uitbeeldde ten aanzien van het uitwendig zinlijke, of het natuurlijke, zie men in n. 197; dat koper het natuurlijke is, n. 425, 1551; dat het geloof in Hem daarmee werd uitgebeeld dat zij die haar zagen of aanzagen, herleefden, leert de Heer Zelf bij Johannes: “Gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogde, alzoo moet de Zoon des Menschen verhoogd worden, *opdat een iegelijk die in Hem gelooft*, niet verga, maar het eeuwige leven hebbe”, III: 14, 15. Bij Jesaja: “De Heer zeide: Ga henen, en zeg tot dit volk: Hoorende hoort, maar verstaat niet, en *ziende ziet*, en kent niet; maak het hart dezes volks vet, en maak zijne ooren zwaar, en *bestrijk zijne oogen*, *opdat het niet wellicht zie met zijne oogen*, en met zijne ooren hoore, en zijn hart versta”, VI: 9, 10; dat daar ziende zien en niet kennen, wil zeggen verstaan wat waar is en nochtans niet erkennen, is duidelijk; en dat de oogen bestrijken opdat het niet wellicht met zijne oogen zie, wil zeggen van het verstand van het ware berooven, en dat het het geloof in den Heer is, hetwelk hier door zien wordt aangeduid, staat vast uit des Heeren woorden bij Mattheus, hfdst. XIII: 13, 14; en bij Johannes, hfdst. XII: 36, 37, 39, 40. Bij Ezechiël: “Zoon des menschen, gij woont in het midden van het huis van wederspanningheid, *dewelke oogen hebben om te zien*, maar *zij zien niet*; dewelke ooren hebben om te hooren, en zij hooren niet”, XII: 2; oogen om te zien maar zij zien niet, voor: dat zij de ware dingen welke des geloofs zijn, kunnen verstaan maar niet willen, en dit vanwege de booze dingen, welke het huis van wederspanningheid zijn, en deze brengen een leugenachtig licht over de valsche dingen, en duisternissen over de ware dingen, overeenkomstig het volgende bij Jesaja: “*Een volk der wederspanningheid is* het, leugenachtige zonen, zonen die niet de wet van Jehovah wilden hooren, die zeiden tot de *zienden*: *Ziet niet*, en tot hen die een visioen hebben: *Ziet niet voor ons rechte dingen*, spreekt tot ons vleierijen, *ziet illusies*”, xxx: 9, 10. Bij Jesaja: “Dit volk, zij die in duisternissen wandelen, *hebben een groot licht gezien*, zij die wonen in het land van de schaduw des doods, *over hen heeft een licht uitgestraald*”, IX: 1; een groot licht zien, voor de ware dingen welke des geloofs zijn, opnemen en gelooven; van het hemelsche licht wordt gezegd, dat het uitstraalt over hen die in het geloof zijn, want het licht hetwelk in den Hemel is, is het Goddelijk Ware uit het Goddelijk Goede. Bij denzelfde: “Jehovah heeft over ulieden uitgegoten een geest van slaperigheid, en *Hij heeft uwe oogen toegesloten*, de profeten en uwe hoofden, *de zienden heeft Hij bedekt*”, xxix: 10; de oogen toesluiten, voor het verstand

van het ware; dat het oog het verstand is, zie men in n. 2701; de zienden bedekken, voor hen die de ware dingen des geloofs weten en leeren; de profeten werden oudtijds zienden genoemd, en dat zij diegenen zijn die leeren, voorts de ware dingen der Leer, zie men in n. 2534. Bij denzelfde: “De priester en de profeet dwalen door den sterken drank, zij dwalen *onder de zienden, zij waggelen in het gericht*”, xxviii: 7, desgelijks; dat het gericht waarin zij waggelen, het ware des geloofs is, zie men in n. 2235. Bij denzelfde: “De *oogen der zienden* zullen niet toeluiken, en de ooren der hoorenden zullen luisteren, xxxii: 3, desgelijks. Bij denzelfde: “*Uwe oogen zullen schouwen* den koning in zijne schoonheid, *zij zullen zien het land* der verten”, xxxiii: 17; den koning in schoonheid schouwen, voor de ware dingen des geloofs welke uit den Heer zijn, en deze worden schoon genoemd uit het goede; het land der verten zien, voor het goede der liefde; dat de koning het ware des geloofs is, zie men in n. 1672, 2015, 2069, 2015 einde, 3009, 3670; dat schoon wordt gezegd van het goede, n. 553, 3080, 3821; dat het land het goede der liefde is, n. 620, 636, 3368, 3379. Bij Mattheus: “Gezegend de reinen van hart, want dezen *zelf zullen God zien*”, v: 8; dat God zien is in Hem gelooven, dus Hem met het geloof zien, is duidelijk, want zij die in het geloof zijn, zien God vanuit het geloof, want God is in het geloof, en God is dat in het geloof wat waarlijk geloof is. Bij denzelfde: “Indien uw *oog* u ergert, ruk het uit, het is u beter, *eenooig* tot het leven in te gaan, dan *twee oogen hebbende* in de gehenna des vuurs gezonden te worden”, xviii: 9; dat hier het oog niet een oog is, noch dat het moet worden uitgerukt, is duidelijk, want dit ergert niet, maar het verstand van het ware, hetwelk Mer het oog is, n. 2701; dat het beter is de ware dingen des geloofs niet te weten en te vatten, dan ze te weten en te vatten en nochtans een leven van het booze te leven, wordt daarmede aangeduid dat het beter is eenooig tot het leven in te gaan, dan twee oogen hebbende in de gehenna des vuurs gezonden te worden. Bij denzelfde: “Uwe *oogen* zijn gezegend, omdat zij *zien*, en uwe ooren, omdat zij hooren: voorwaar zeg Ik u, dat vele profeten en rechtvaardigen hebben begeerd *te zien de dingen welke gij ziet*, maar *hebben niet gezien*”, xiii: 13 tot 17; Joh. xii: 40; zien voor die dingen weten en verstaan welke des geloofs in den Heer zijn, dus voor het geloof; want niet daarvandaan dat zij den Heer zagen, en Zijn wonderen zagen, waren zij gezegend, maar dat zij geloofden, zooals kan vaststaan uit deze woorden bij Johannes: “Ik heb u gezegd, dat *gij Mij ook gezien hebt, en gij gelooft niet*; dit is de wil van Hem die Mij gezonden heeft, opdat een iegelijk die *den Zoon ziet*, en *in Hem gelooft*, het eeuwige leven hebbe; niet dat iemand den Vader *gezien heeft*, dan die bij den Vader is; deze heeft den Vader *gezien*; voorwaar, voorwaar zeg Ik u, die in Mij gelooft, heeft

het eeuwige leven”, vi: 36, 40, 46, 47; zien en niet gelooven, voor de ware dingen des geloofs weten en niet opnemen; zien en gelooven voor ze weten en opnemen; dat niemand den Vader heeft gezien dan die bij den Vader is, voor dat het Goddelijk Goede niet erkend kan worden dan door het Goddelijk Ware; dat de Vader het Goddelijk Goede is en de Zoon het Goddelijk Ware, zie men in n. 3704; vandaar is de inwendige zin dat niemand het hemelsch goede kan hebben tenzij hij den Heer erkent. Evenzoo bij denzelfde: “*Niemand heeft ooit God gezien*, de eeniggeboren Zoon, die in den schoot des Vaders is, die heeft Hem verklaard”, i: 18. En bij denzelfde: “Jezus zeide: *Die Mij ziet, ziet Hem* die Mij gezonden heeft; Ik ben het licht, in de wereld gekomen, opdat een iegelijk *die in Mij gelooft*, in de duisternis niet blijve”, xii: 45, 46; daar wordt het duidelijk gezegd dat zien gelooven of geloof hebben is. En bij denzelfde: “Jezus zeide: Indien gijlieden Mij gekend hebt, zoo hebt gij ook Mijnen Vader gekend, en van nu aan hebt gij Hem gekend, en *hebt Hem gezien; die Mij gezien heeft, heeft den Vader gezien*”, xiv: 7, 9. Bij denzelfde: “Den Geest der *Waarheid* kan de wereld niet opnemen, want *zij ziet hem niet*, noeh kent zij hem; Ik zal u geene weezen laten, Ik kom tot u; nog een weinig, *en de wereld zal Mij niet meer zien; maar gij zult Mij zien*, omdat Ik leef, zult ook gij leven”, xiv: 17, 18, 19; zien voor geloof hebben, want alleen door het geloof wordt de Heer gezien, het geloof is immers het oog der liefde, want uit de liefde door het geloof wordt de Heer gezien; de liefde is het leven des geloofs, en daarom wordt er gezegd: gij zult Mij zien; omdat Ik leef zult ook gij leven. Bij denzelfde: “Jezus zeide: Ik ben tot een oordeel in deze wereld gekomen, opdat *degenen die niet zien, zien mogen*, maar *die zien, blind worden*; de farizen zeiden: Zijn wij dan ook *blind*. Jezus zeide tot hen: Indien gij *blind* waart, zoo zoudt gij geene zonde hebben; maar nu gij zegt, wij *zien*, zoo blijft dan uwe zonde”, ix: 39, 40, 41; zij die zien, voor hen die meenen dat zij verstandiger zijn dan de overigen, en van dezen wordt gezegd dat zij blind zullen worden, dat is, niet het geloof zullen aannemen; dat niet zien of blind zijn wordt gezegd met betrekking tot hen die in valsche diegen zijn, voorts met betrekking tot hen die in onwetendheid zijn, zie men in n. 2383. Bij Lukas: “U is het gegeven, de mysteriën van het koninkrijk Gods te kennen, den overigen echter in gelijkenissen, opdat zij *ziende niet zien*, en hoorende niet hooren”, viii: 10, evenzoo. Bij denzelfde: “Ik zeg u, er zijn sommigen dergenen die hier staan, die den dood niet zullen smaken, *totdat zij het koninkrijk Gods zullen gezien hebben*”, ix: 27; Markus ix: 1; het koninkrijk Gods zien, voor gelooven. Bij denzelfde: “Jezus zeide tot de discipelen: Er zullen dagen komen, wanneer gij zult begeeren *eenen der dagen van, den Zoon*

des Menschen te zien, maar gij zult niet zien”, xvii: 22, daar aangaande de voleinding der eeuw, of aangaande den laatsten tijd der Kerk, wanneer er niet langer eenig geloof is. Bij denzelfde: “Het geschiedde, als Jezus met hen aanzat, het brood nemende zegende Hij, en brekende gaf Hij hun, *en hunne oogen werden geopend, en zij kenden Hem*”, xxiv: 30, 31, waardoor werd aangeduid dat de Heer door het goede verschijnt, niet echter door het ware zonder het goede, want het brood is het goede der liefde, n. 276, 680, 2165, 2177, 3478, 3735, 3813; uit deze en verscheidene andere plaatsen staat vast, dat zien in den inwendigen zin is het geloof uit den Heer, want er bestaat geen ander geloof hetwelk geloof is dan dat hetwelk uit den Heer is; dit ook stelt den mensch in staat te zien, dat is, te gelooven; het geloof echter uit zich, of uit het eigene van den mensch, is niet geloof, want dit doet valsche dingen als ware, en ware dingen als valsche zien, en indien het ware dingen als ware dingen doet zien, ziet hij nochtans niet, omdat hij nid gelooft, want hij ziet zich daarin, niet echter den Heer. Dat zien is geloof hebben in den Heer, blijkt duidelijk uit hetgeen meermalen over het licht des Hemels werd gezegd, dat namelijk het licht des Hemels, omdat het uit den Heer is, inzicht en wijsheid met zich medebrengt, bijgevolg het geloof in Hem, want het geloof in den Heer is van binnen in het inzicht en de wijsheid, en daarom kan zien vanuit dat licht, zooals de Engelen zien, niets anders beteekenen dan het geloof in den Heer; de Heer is ook zelf in dat licht, omdat het uit den Heer voortgaat; dat licht is het ook hetwelk schijnt in het geweten van hen die geloof in Hem hebben, hoewel de mensch dit niet weet zoolang hij in het lichaam leeft, want dan verduistert het licht der wereld dat licht.

3864. Mijne verdrukking, namelijk daar Jehovah heeft gezien; dat dit beteekent den staat van het bereiken van het goede, staat vast uit de beteekenis van de verdrukking, zijnde de verzoeking, waarover n. 1846; en omdat deze het middel is om het goede te bereiken, wordt hier door mijne verdrukking aangeduid de staat van te geraken van het ware, hetwelk het uitwendige is, tot het goede, hetwelk het inwendige is.

3865. Omdat nu mijn man mij zal liefhebben; dat dit beteekent dat daaruit het goede van het ware is, staat vast uit de beteekenis van hij zal liefhebben, zijnde daaruit het goede, want al het goede is der liefde, en daarom wordt het hier door liefhebben aangeduid; en uit de beteekenis van den man, zijnde het ware, waarover n. 3134; wat het goede van het ware is, werd eerder eenige malere ontvouwd, namelijk dat het de aandoening van het ware terwille van het leven is, want het leven is het goede hetwelk in het ware wordt beoogd door hen die daarna worden wederverwekt; zonder een leven overeenkomstig

het ware gesehiedt er geen verbinding van het ware met het goede, bijgevolg geen toeiening; dit kan voor een ieder duidelijk vaststaan indien hij let op hen die boos leven, en op hen die goed leven; indien namelijk zij die boos leven, hoewel zij in de knapenjaren en in de jongemansjaren in de leerstellige dingen der Kerk even goed als de anderen ervaren waren, daarnaar worden onderzocht wat zij gelooven aangaande den Heer, aangaande het geloof in Rem, en aangaande de ware dingen der Kerk, zoo zult gij nochtans bevinden dat zij hoegenaamd niets gelooven; doch dat zij die goed leven, ieder afzonderlijk een geloof in de ware dingen hebben, waarvan zij gelooven dat zij waar zijn; zij die echter de ware dingen onderwijzen, zooals de voorgangers der Kerk doen, en boos leven, zullen weliswaar zeggen dat zij gelooven, maar nochtans gelooven zij niet met het hart; bij sommigen is er een overredende hetwelk een geloof voorgoochelt, maar het overredende is zoodanig, dat het een wetenschappelijke is bevestigd niet deswege dat het waar is, maar deswege dat het openlijk verkondigd moet worden terwille van hun ambt, eer, en gewin; dit gaat niet dieper dan door de ooren in het geheugen, en van het geheugen gaat het uit in de lippen, echter niet in het hart en daaruit in de belijdenis. Daaruit blijkt dat het leven leert, hoedanig de erkenning van het ware, dat is, hoedanig het geloof is; en dat het van het goede des levens gescheiden geloof zegt, dat de mensch, hoe hij ook leeft, nochtans uit genade gezaligd kan worden; en dat het redeneert tegen dat punt der Leer, dat een ieder zijn leven na den dood bijblijft.

3866. Uit den inwendigen zin der woorden welke Leah zeide aangaande Ruben, toen hij geboren werd, namelijk uit “Jehovah heeft mijne verdrukking gezien, omdat nu mijn man mij zal liefhebben”, kan vaststaan wat van de Kerk Ruben of de naar Ruben genoemde stam beteekent, namelijk dat wat het eerste der wederverwekking is, of wat het eerste is wanneer de mensch een Kerk wordt, namelijk dat het het ware der Leer is waardoor hij het goede des levens kan bereiken.

3867. *Vers 33. En zij ontving nog, en baarde eenen zoon; en zij zeide: Omdat Jehovah gehoord heeft, dat ik gehaat was, en Hij heeft mij ook dezen gegeven; en zij noemde zijnen naam Schimeon.* Zij ontving nog, en baarde eenen zoon, beteekent, als eerder, de geestelijke ontvangenis en baring, van het uitwendige meer naar de innerlijke dingen; omdat Jehovah gehoord heeft, beteekent in den hoogsten zin de Voorzienigheid, in den inwendigen den wil des geloofs, in den innerlijken de gehoorzaamheid, in den uitwendigen het gehoor, hier het geloof met den wil, hetwelk uit den alleenen Heer is; dat ik gehaat was, beteekent den staat des geloofs, indien de wil niet daarmede

in overeenstemming is; en hij heeft mij ook dezen gegeven, beteekent het opeenvolgende; en zij noemde zijnen naam Schimeon [beteekent het hoedanige ervan].

3868. Zij ontving nog, en baarde eenen zoon; dat dit de geestelijke ontvangenis en baring beteekent, van het uitwendige meer naar de innerlijke dingen, staat vast uit hetgeen boven in n. 3860 is gezegd, waar dezelfde woorden staan. Er wordt gezegd dat er wordt voortgeschreden van het uitwendige naar de innerlijke dingen, wanneer er van de wetenschap, welke des verstands is, wordt voortgeschreden tot den wil, of, geestelijk gesproken, van het ware hetwelk des geloofs is, tot de naastenliefde; het verstand immers is dat wat uit den wil voortgaat, en in een zekeren zichtbaren vorm den wil openbaart; evenzoo gaat het geloof voort uit de naastenliefde, en openbaart in een zekeren vorm de naastenliefde; hieruit blijkt, dat het uitwendige van den wil het verstand is, en het uitwendige van de naastenliefde het geloof is, of, wat hetzelfde is, dat het inwendige van het verstand de wil is, en het inwendige van het geloof de naastenliefde is; en daarom is voortschrijden van het uitwendige meer tot de innerlijke dingen, voortschrijden van het geloof met het verstand tot het geloof met den wil, bijgevolg van het geloof tot de naastenliefde, welke door Levi wordt uitgebeeld, waarover aanstonds. Men moet weten dat onder het geloof, wanneer het van de naastenliefde wordt onderscheiden, het ware wordt verstaan zoodanig als het der Leer is, of zoodanig als het is in de belijdenis welke het Apostolische geloof wordt genoemd, en dit overeenkomstig den algemeenen zin in de Kerk, want men gelooft dat geloof hebben in de ware dingen het geloof is waardoor er heil is; weinigen zijn het die weten dat geloof gerustheid en vertrouwen is, en onder die weinigen zijn het er wederom weinigen die weten dat de gerustheid of het vertrouwen is vanuit de naastenliefde, en niet bestaanbaar is bij iemand die niet het leven der naastenliefde heeft gehad.

3869. Omdat Jehovah gehoord heeft; dat dit in den hoogsten zin de Voorzienigheid beteekent, in den inwendigen den wil des geloofs, in den innerlijken de gehoorzaamheid, in den uitwendigen het gehoor, hier het geloof met den wil, hetwelk uit den alleenen Heer is, staat vast uit de beteekenis van hooren; dat hooren het gehoor is, behoeft geen ontvouwing; dat evenwel hooren in den innerlijken zin de gehoorzaamheid is, en in den inwendigen zin het geloof met den wil, staat vast uit tal van plaatsen in het Woord, waarover aanstonds; voorts uit het hoedanige van het gehoor ten opzichte van het hoedanige van het gezicht; dat het gezicht in den innerlijken zin het verstand is, en in den inwendigen zin het geloof met het verstand is,

zie men in n. 3863; en dit daarvandaan, omdat de dingen door het inwendig gezicht zoodanig verschijnen als zij zijn, dus met eenig geloof, maar een verstandelijk geloof, worden gevat; de dingen evenwel die worden gehoord, worden, wanneer zij tot de innerlijke dingen doordringen, ook in iets dat op het gezicht lijkt, veranderd, want de dingen welke men hoort, ziet men innerlijk; daarom wordt door het gehoor eveneens dat aangeduid wat door het gezicht wordt aangeduid, namelijk dat wat des verstands is, alsmede wat des geloofs is, maar het gehoor overreedt tegelijk dat het zoo is, en het doet niet slechts het verstandelijk deel van den mensch, maar ook zijn willijk deel aan, en het bewerkt dat hij wil wat hij ziet; vandaar is het dat hooren beteekent het verstand van een ding, en tevens de gehoorzaamheid, en in den geestelijken zin het geloof met den wil; omdat dit in hooren is gelegen, namelijk de gehoorzaamheid en het geloof met den wil, worden zij derhalve ook aangeduid door *hooren, luisteren, opletten*, in de gewone spreektaal, want hoorende zijn is gehoorzaam zijn, en naar iemand luisteren, is ook gehoorzamen; de innerlijke dingen van een zaak toch zijn somtijds aldus in de woorden van de spraak van den mensch gelegen, ter oorzaak hiervan dat het des menschen geest is die denkt en den zin van de woorden der spraak doorvat, en hij is in een zekere gemeenschap met de geesten en Engelen, die in de beginselen der woorden zijn; bovendien is de kringloop der dingen bij den mensch zoodanig, dat al wat door het oor en het oog, of door het gehoor en het gezicht binnentreedt, overgaat in zijn verstand, en door het verstand in den wil, en uit den wil in de daad; zoo ook het ware des geloofs; eerst wordt het het ware des geloofs met de wetenschap, daarna het ware des geloofs met den wil, en ten slotte het ware des geloofs met de daad, dus de naastenliefde; het geloof met de wetenschap of met het verstand is Ruben, als werd getoond; het geloof met den wil is Schimeon, het geloof met den wil wanneer het de naastenliefde wordt, is Levi. Dat hooren in den hoogsten zin de Voorzienigheid is, kan vaststaan uit hetgeen boven in n. 3863 is gezegd over zien, dat het in den hoogsten zin het Vooruitzien is, want het Vooruitzien des Heeren is zien van eeuwigheid tot eeuwigheid dat het zoo is; doch het Voorzien des Heeren is regelen, dat het zoo zij, en het vrije van den mensch buigen tot het goede, voor zooveel als Hij vooruitziet dat de mensch zich in het vrije laat buigen; men zie n. 3854. Dat door het hooren van Jehovah, waarnaar Schimeon is genoemd, in den innerlijken zin de gehoorzaamheid wordt aangeduid, en in den inwendigen zin het geloof met den wil uit den alleenen Heer, blijkt uit zeer vele plaatsen in het Woord, zooals uit de volgende; bij Mattheus: “Ziet, eene stem vanuit de wolken, zeggende: Deze is Mijn beminde Zoon, in

denwelken Ik Mijn welbehagen heb; *hoort Hem*”, xvii: 5; Hem hooren, voor geloof in Hem hebben, en Zijn geboden gehoorzamen, dus het geloof met den wil hebben. Bij Johannes: “Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, dat de ure zal komen, wanneer de dooden *zullen hooren de stem des Zoons Gods*, en zij die *zullen hooren, sulten leven*; verwondert u daar niet over, aangezien de ure komt, in welke allen die in de graftomben zijn, *Zijne stem zullen hooren*”, v: 25, 28; de stem des Zoons des Menschen hooren, voor geloof hebben in des Heeren woorden, en die willen; zij die het geloof des wils hebben, ontvangen het leven, en daarom wordt gezegd, die zullen hooren, zullen leven. Bij denzelfde: “Die door de deur ingaat, is de herder der schapen; dezen doet de deurwachter open, en *de schapen hooren zijne stem*. En Ik heb andere schapen die van dezen stal niet zijn; ook die moet Ik toebrengen, en *zij zullen Mijne stem hooren*, en het zal roorden Bene kudde en een herder; Mijne schapen *hooren Mijne stem*, en Ik ken dezelve, en zij volgen Mij”, x: 2, 3, 16, 27; de stem hooren, duidelijk voor gehoorzamen vanuit het geloof des wils. Bij denzelfde: “Een iegelijk die vanuit de waarheid is, *hoort Mijne stem*”, xviii: 37, desgelijks. Bij Lukas: “Abraham zeide tot hem: Zij hebben Mozes en de Profeten, *dat zij die hooren*; indien zij Mozes en de Profeten *niet hooren*, zoo zullen zij ook, al ware het dat er iemand van de dooden opstond, zieh niet laten gezeggen”, xvi: 29, 3]; Mozes en de Profeten hooren, voor de dingen weten welke in het Woord zijn, en in hetzelfde geloof hebben, dus ze ook willen, want geloof hebben zonder willen, is zien en niet hooren, doch geloof hebben met willen, is geloof hebben en hooren; daarom wordt het een en het ander, namelijk zien en hooren, hier en daar in het Woord te zamen vermeld, en door zien wordt dat aangeduid wat door Ruben, en door hooren dat wat door Schimeon wordt aangeduid, want zij zijn verbonden gelijk een broeder met een broeder; dat zien en hooren verbonden worden vermeld, staat vast uit de volgende plaatsen; bij Mattheus: “Daarom spreek Ik tot hen door gelijkenissen, omdat zij *ziende niet zien*, en *hoorende niet hooren*, noch ook verstaan; en in hen wordt de profetie van Jesaja vervuld, welke zegt, *met het gehoor zult gij hooren*, en niet verstaan, en *ziende zult gij zien*, en niet bemerken; het hart dezès volks is dik geworden, en zij hebben *met de ooren zwaarlijk gehoord*, en *hunne oogen hebben zij toegesloten*, opdat zij niet misschien *met de oogen zouden zien*, en *met de ooren hooren*, en met het hart verstaan. Doch gezegend zijn uwe *oogen*, omdat zij zien, en uwe *ooren*, omdat zij hooren; voorwaar zeg Ik u, dat vele profeten en rechtvaardigen hebben begeerd *te zien de dingen welke gij ziet*, maar hebben niet gezien, en *te hooren de dingen welke gij hoort*, en hebben niet gehoord”, xiii: 13 tot 17; Joh. xii: 40; Jesaja vi: 9. Bij Markus: “Jezus zeide tot

de discipelen: Wat overlegt gij, dat gij niet brooden hebt, zijt gij nog niet verstandig, en verstaat gij niet; hebt gij nog uw hart verhard; *oogen hebbende ziet gij niet*, en *ooren hebbende hoort gij niet*", VIII: 17, 18. Bij Lukas: "U is het gegeven, de mysterin van het koninkrijk Gods te kennen, den overigen echter in gelijkenissen, opdat zij *ziende niet zien*, en *hoorende niet hooren*", VIII: 10. Bij Jesaja: "De *oogen der blinden* zullen geopend worden, en de *ooren der dooven* zullen geopend worden", XXXV: 5. Bij denzelfde: "Dan zullen *hooren* te diep dage de *dooven* de woorden des Boeks, en vanuit de donkerheid en vanuit de duisternissen *zullen de oogen der blinden zien*", XXIX: 18. Bij denzelfde: "*Gij dooven hoort*, en *gij blinden, schouwt door te zien*", XLII: 18. Bij denzelfde: "Brenge uit het *blinde* volk dat *oogen* zal hebben, en de dooven die ooren zullen hebben", XLIII: 8. Bij denzelfde: "De *oogen* dergenen die *zien*, zullen niet toelijken, en de *ooren dergenen die hooren* zullen luisteren", XXXII: 3. Bij denzelfde: "Dat *uwe oogen* uwe leeraars *beschouwen*, en *uwe ooren* het woord *hooren*", XXX: 20, 21. Bij denzelfde: "Die *zijn oor* stopt opdat hij de bloeden *niet hoort*, en *zijne oogen* sluit opdat zij het booze *niet zien*, deze zal in de hooge dingen wonen", XXXIII: 15, 16. Bij Ezechiël: "Zoon des menschen, gij woont in het midden van het huis der weerspanningheid, dewelke *oogen hebben om te zien*, maar *niet zien*, dewelke *ooren hebben om te hooren*, en niet hooren", XII: 2. In deze plaatsen wordt het eene en het andere gezegd, omdat het eene het andere volgt, namelijk het geloof met het verstand, hetwelk is zien, en het geloof met den wil, hetwelk is hooren; anders zou een alleen genoeg zijn geweest; hieruit blijkt ook, waarom de eene zoon van Jakob naar zien werd genoemd, en de andere naar hooren. Dat zien het geloof met de wetenschap of met het verstand beteekent, en hooren het geloof met de gehoorzaamheid of met den wil, is vanuit de overeenstemmingen in het andere leven, en vandaar vanuit de aanduidende dingen; zij die verstandelijk zijn en in het geloof daaruit, behooren tot de streek van het oog; en zij die gehoorzaam zijn en in het geloof daaruit, behooren tot de streek van het oor; dat het zoo is, zal men zien uit hetgeen aan het einde der hoofdstukken over den Grootsten Mensch en over de overeenstemming van alle dingen welke in het menschelijk lichaam zijn daarmede, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid getoond zal worden; vandaar nu is het, dat het *oog* in den inwendigen zin het verstand is, men zie n. 2701, en dat het *oor* de gehoorzaamheid is, en in den geestelijken zin het geloof daaruit, of het geloof met den wil; zooals ook vaststaat uit de volgende plaatsen; bij Jesaja: "Ja, *gij hebt niet gehoord*, ja, gij hebt niet gekend, ja, van toen af *heeft uw oor zich niet geopend*", XLVIII: 8. Bij denzelfde: "De Heer Jehovih zal mij wekken het oor om *te hooren*, gelijk hun

die onderricht worden; de Heer Jehovih *heeft mij het oor geopend*, en ik heb mij niet verzet”, I: 4, 5. Bij denzelfde: “Let al lettende op Mij, en eet het goede, opdat uwe ziel zich in vettigheid verlustige; *neigt uw oor*, en gaat tot Mij, *hoort opdat uwe ziel leve*”, LV: 2, 3. Bij Jeremia: “Tot wien zal Ik spreken en betuigen, *opdat zij hooren*, ziet, *hun oor is onbesneden*, en zij kunnen niet luisteren”, VI: 10. Bij denzelfde: heb Ik hun geboden, zeggende, *hoort Mijne stem*, dan zal Ik u tot God zijn, en gij zult Mij tot een volk zijn, en *zij hebben niet gehoord, noch hun oor geneigd*”, VII: 23, 24, 26. Bij denzelfde: “Hoort, vrouwen, het woord van Jehovah, en uw oor ontvang het woord Zijns monds”, IX: 20. Bij denzelfde: “Gij hebt uw oor niet geneigd, en *gij hebt Mij niet gehoorzaamd*”, XXXV: 15. Bij Ezechiël: “Zoon des menschen, al Mijne woorden welke Ik tot u gesproken heb, *neem op in uw hart*, en *hoor met uwe ooren*”, III: 10. Bij denzelfde: “Ik zal Mijnen ijver tegen u geven, en zij zullen in ontstokenheid met u handelen; zij zullen uwen neus en *uwe ooren* verwijderen”, XXIII 25; den neus en de ooren verwijderen, voor de doorvatting van het ware en goede, en de gehoorzaamheid des geloofs verwijderen. Bij Zacharia: “Zij weigerden op te merken, en zij gaven een weerbarstigen schouder, en zij *verzwaarden hunve ooren*, opdat zij niet hooren, en zij stelden hun hart tot diamant, opdat *zij de wet niet hoorden*”, VII: 11,12. Bij Amos: “Alzoo zeide Jehovah: Gelijk als een herder uit den mond des leeuws twee schenkelen, of een *stukje van een oor* zou rukken, alzoo zullen de zonen Israels in Samaria ontrukkt worden, in den hoek van het bed, en op het uiteinde van de sponde”, III: 12; twee schenkelen ontrukken, voor den wil van het goede, een stukje van het oor, voor den wil van het ware; dat een stukje van het oor dit is, kan, als gezegd, alleen vaststaan uit de overeenstemmingen in het andere leven, en vandaar uit de aanduidende dingen, en overeenkomstig deze is de inwendige zin des Woords, en zijn ook de ritueele dingen in de Israëlitische en Joodsche Kerk; vandaar was het, dat toen Aharon en zijn zonen tot de bediening zouden worden ingewijd, onder andere werd bevolen “dat Mozes zou nemen van het bloed van een ram, en *geven op het oorlapje des oors van Aharon*, en *op het oorlapje des oors van zijne zonen*; en op den duim hunner rechterhand, en op den grooten teen huns rechtersvoets”, Exod. XXIX: 20; door dit ritueel werd de wil des geloofs uitgebeeld, waarin hij als priester ook ingewijd zou worden; dat dit ritueel heilig was, kan een ieder weten, omdat het door Jehovah aan Mozes was bevolen, aldus ook dat het heilig was bloed te geven op het oorlapje des oors; maar wat voor heilige het was, kan men niet weten dan alleen vanuit den inwendigen zin der dingen in het Woord, en deze is hier dat het heilige des geloofs vanuit den wil behoed

zou worden. Dat door het oor de gehoorzaamheid wordt aangeduid, en in den inwendigen zin het geloof daaruit, blijkt nog duidelijker uit het ritueel met betrekking tot den dienstknecht die niet uit den dienst wilde uitgaan, rover aldus bij Mozes: “Indien een dienstknecht of eene dienstmaagd niet wil uitgaan uit den dienst, zoo zal hem zijn heer tot God brengen, en hij zal hem tot de deur, of tot den post brengen, en *zijn heer zal hem met eenen priem het oor doorboren*, en hij zal hem voor altijd dienen”, Exod. XXI: 6; Deut. xv: 17; het oor met een priem aan den post doorboren, staat voor altijd door dienen of gehoorzamen; in den geestelijken zin voor het ware niet willen verstaan, maar het ware willen uit gehoorzaamheid, hetgeen betrekkelijk het nietvrije is. Omdat in den inwendigen zin de gehoorzaamheid des geloofs wordt verstaan onder de ooren, en gehoorzamen onder hooren, is het duidelijk wat er wordt aangeduid door deze woorden welke de Heer zoo vaak zeide: “*Wie een oor heeft om te hooren, die hoore*”, Matth. XIII: 9, 43; Markus IV: 9, 23; hfdst. VII: 16; Lukas VIII: 8; hfdst. XIV: 35; Apoc. II: 7, II, 29; hfdst. III: 13, 22. Dat hooren in den hoogsten zin de Voorzienigheid is, en zien het Vooruitzien is, staat vast uit die plaatsen in het Woord waarin met betrekking tot Jehovah of den Heer wordt gesproken van oogen, alsmede van ooren; als bij Jesaja: “*Neig, Jehovah, Uw oor en hoor*; open, Jehovah, *Uwe oogen en zie*”, XXXVII: 17. Bij Daniel: “*Neig, mijn God, Uw oor en hoor*; open, Jehovah, *Uwe oogen en zie* ooze woestheden”, IX: 18. Bij David: “*God neig Uw oor tot mij, en hoor mijne rede*”, Psalm XVII: 6. Bij denzelfde: “*Neig tot mij Uw oor, en behoud mij*”, Psalm LXXI: 2. Bij denzelfde: “*Keer het oor tot mijne gebeden, om Uwe waarheid, antwoord mij om Uwe gerechtigheid*”, Psalm CXLIII: 1. Bij Jeremia: “*Jehovah, Gij hebt mijne stem gehoord, verberg Uw oor niet voor mijn zuchten, voor mijn geschreeuw*”, Klaagl. III: 56. Bij David: “*Jehovah, verberg Uwe aangezichten niet voor mij, ten dage waarop mij benauwdheid is, neig tot mij Uw oor, in den dag schreeuw ik, antwoord mij*”, Psalm CII: 3; dat Jehovah niet ooren noch oogen heeft zooals een mensch, is bekend, maar dat het een attriboot is hetwelk aan het Goddelijke is toe te kennen, hetwelk door het oor en door het oog wordt aangeduid, namelijk oneindig willen, en oneindig verstaan; het oneindig willen is de Voorzienigheid, en het oneindig verstaan is het Vooruitzien; deze worden onder het oor en het oog, wanneer zij aan Jehovah worden toegeschreven, in den hoogsten zin verstaan. Hieruit blijkt nu wat door Jehovah heeft gehoord, waarnaar Schimeon werd genoemd, in elken zin wordt aangeduid.

3870. Dat ik gehaat was; dat dit den staat des geloofs beteekent, indien de wil niet daarmede in overeenstemming is, staat vast uit de beteekenis van gehaat,

zijnde dat zij niet geliefd was, want zoodanig is de staat des geloofs indien de wil niet daarmede overeenstemt. In den inwendigen zin wordt gehandeld over de voortschrijding van des menschen wederverwekking van het uitwendige tot het inwendige, dat is, van het ware des geloofs tot het goede der naastenliefde; het ware, hetwelk des geloofs is, is het uitwendige, en het goede, hetwelk der naastenliefde is, is het inwendige; opdat het ware, hetwelk des geloofs is, leve, zal het worden binnengeleid tot den wil, opdat het daar het leven ontvange, want het ware leeft niet uit weten, maar uit willen; door het nieuwe willen hetwelk de Heer bij den mensch scheidt, vloeit het leven uit Hem in; het eerste leven openbaart zich door de gehoorzaamheid, welke het eerste van den wil is; het tweede leven door de aandoening van het ware te doen, welke het voortschrijdende van den wil is, welke er dan is wanneer het verkwikkelijke en het gezegende in het doen van het ware wordt gevoeld; indien zulk een voortschrijding van het geloof niet plaats vindt, wordt het ware het ware niet, maar wordt een zeker iets dat afgescheiden is van het leven, somtijds iets dat het valsche bevestigt, en somtijds iets dat overreedt, aldus een zeker vuile, want het koppelt zich samen met de booze aandoening van den mensch of met zijn begeerte, dat is, met zijn eigen wil, welke tegen de naastenliefde indruischt; zoodanig is het geloof waarvan door vele heden wordt geloofd dat het het geloof is, en dat het alleen, zonder de werken der naastenliefde, zalig maakt; maar dit geloof, namelijk het van de naastenliefde gescheidene, en vandaar strijdig met de naastenliefde, wordt in hetgeen volgt uitgebeeld door Ruben, dat hij lag met Bilhah, zijns vaders bijwif, Gen. xxxv: 22, en hetwelk Jakob, toen Israel, verwenscht met deze woorden: "Ruben, mijn eerstgeborene, gij, mijne sterkte, en het beginsel mijner kracht, licht zijt gij als water, gij zult niet uitmunten, omdat gij uws vaders leger hebt beklommen, toen hebt gij mijn bed bezoedeld; hij heeft beklommen", Gen. xlix: 3, 4. De wil en de aandoening van dit geloof, namelijk het van de naastenliefde gescheidene, welke strijdig zijn met de naastenliefde, wordt daar ook beschreven door Schimeon en Levi, met deze woorden: "Schimeon en Levi, broeders, wapens van geweld zijn hunne zwaarden; in hunne verborgenheid kome mijne ziel niet, in hunne bijeenkomst vereenige zich mijne heerlijkheid niet, omdat zij in hunne woede den man hebben gedood, en in hunnen wil den os hebben ontzenuwd; vervloekt zij hunne woede, omdat zij heftig is, en hun toorn, omdat hij zwaar is; ik zal hen verdeelen in Jakob, en ik zal hen verstrooien in Israël", Gen. xlix: 5, 6, 7; dat het van de naastenliefde gescheiden geloof is hetwelk door hen wordt beschreven, zal, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, in hetgeen volgt worden getoond.

3871. En Hij heeft mij ook dezen gegeven; dat dit het opeenvolgende beteekent, namelijk het geloof met de gehoorzaamheid of met den wil, en dat dit op het geloof met de wetenschap of met het verstand volgt, werd boven getoond; dit wordt aangeduid door “Hij heeft mij ook dezen gegeven”.

3872. En zij noemde zijnen naam Schimeon; dat dit het hoedanige ervan beteekent, staat vast uit de beteekenis van den naam en van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421; het hoedanige zelf ligt opgesloten in den inwendigen zin der woorden welke Leah zeide, “Jehovah heeft gehoord, dat ik gehaat was, en Hij heeft mij ook dezen gegeven”; dit hoedanige is het, hetwelk door Schimeon wordt aangeduid, voorts door den naar hem genoemden stam, en dat is het tweede universeele der Kerk, of het tweede wanneer de mensch wordt wederverwekt en een Kerk wordt; het is namelijk de gehoorzaamheid of de wil van het ware te doen hetwelk des geloofs is, in welke gehoorzaamheid en in welken wil de naastenliefde wordt ingeplant, welke daarop volgt en door Levi wordt aangeduid.

3873. Vers 34. *En zij ontving nog, en baarde eenen zoon, en zij zeide: Nu zal ditmaal mijn man aan mij kleven, omdat ik hem drie zonen gebaard heb; daarom noemde zij zijnen naam Levi.* Zij ontving nog, en baarde eenen zoon, beteekent, als eerder, de geestelijke ontvangenis en baring, van het uitwendige nog meer tot het inwendige; en zij zeide: Nu zal ditmaal mijn man aan mij kleven, beteekent in den hoogsten zin de liefde en de barmhartigheid, in den inwendigen de naastenliefde, in den uitwendigen de verbinding, hier de geestelijke liefde; omdat ik hem drie zonen gebaard heb, beteekent het opeenvolgende; daarom noemde zij zijnen naam Levi, beteekent het hoedanige ervan.

3874. Zij ontving nog, en baarde eenen zoon; dat dit de geestelijke ontvangenis en baring beteekent, van het uitwendige nog meer tot het inwendige, staat vast uit hetgeen boven, n. 3860, 3868, is gezegd, waar dezelfde woorden staan.

3875. En zij zeide: Nu zal ditmaal mijn man aan mij kleven; dat dit in den hoogsten zin de liefde en de barmhartigheid beteekent, in den inwendigen de naastenliefde, in den uitwendigen de verbinding, hier de geestelijke liefde, staat vast uit de beteekenis van aankleven; dat aankleven in den uitwendigen of naastgelegen innerlijken zin de verbinding is, kan zonder ontvouwing vaststaan; dat aankleven in den inwendigen zin de naastenliefde is, blijkt hieruit, dat de naastenliefde, of, wat hetzelfde is, de wederzijdsche liefde, een geestelijke verbinding is, want zij is de verbinding van de aandoeningen, welke des wils zijn, en vandaar de overeenkomst van de denkingen, welke des

verstands zijn, aldus de verbinding van de gemoederen ten aanzien van het eene en het andere deel; dat aankleven in den hoogsten zin de liefde en de barmhartigheid is, is vandaar duidelijk, want het oneindige en eeuwige waarvan wordt gesproken met betrekking tot de naastenliefde of de geestelijke liefde, is de Barmhartigheid, welke de Goddelijke Liefde is jegens het menschelijk geslacht, hetwelk zich in zulke groote ellenden bevindt; want wanneer de mensch vanuit zich niets dan het booze is, en in hem voor zooveel als het uit hem is, niets dan het helsche is, en hij door den Heer vanuit de Goddelijke Liefde wordt aangezien, dan wordt het de Barmhartigheid genoemd dat hij uit de hel waarin hij uit zich is, wordt opgeheven en bevrijd; vandaar wordt, omdat de Barmhartigheid vanuit de Goddelijke Liefde is, door aankleven in den hoogsten zin zoowel de liefde als de barmhartigheid aangeduid. Dat aankleven in den inwendigen zin de geestelijke liefde beteekent, of, wat hetzelfde is, de naastenliefde jegens den naaste, kan ook vaststaan uit andere plaatsen in het Woord, als bij Jesaja: “Niet zegge de zoon van den vreemdeling *die aan Jehovah kleeft*, zeggende: Door te scheiden scheidt Jehovah mij van met Zijn volk; de zonen van den vreemdeling *die aan Jehovah kleven* om Hem te bedienen en om den naam van Jehovah te *beminnen*, zullen Hem tot dienstknechten zijn”, LVI: 3, 6; aan Jehovah kleven, voor de geboden waarnemen, hetgeen der geestelijke liefde is, want niemand neemt de geboden Gods van harte waar dan alleen hij die in het goede der naastenliefde jegens den naaste is. Bij Jeremia: “In die dagen zullen de zonen Israels komen, zij en de zonen van Jehudah, gaande en weenende zullen zij gaan, en Jehovah hunnen God zoeken; zij zullen Zion ondervragen naar den weg, derwaarts zijn hunne aangezichten; komt en *laat ons aan Jehovah kleven*, met het verbond der eeuw, het wordt niet aan de vergetelheid overgegeven”, L: 4, 5; aan Jehovah kleven eveneens voor de geboden van harte waarnemen, dat is, vanuit het goede der naastenliefde. Bij Zacharia: “*Vele natiën zullen aan Jehovah kleven* te dien dage, en zij zullen Mij tot een volk wezen”, II: 11, desgelijks. Bij Jesaja: “Jehovah zal zich ontfermen over Jakob, en Hij zal Israd opnieuw verkiesen, en Hij zal hen over hun land stellen, en *de vreemdeling zal hen aankleven*, en zij zullen zich toevoegen aan het huis van Jakob”, XIV: 1; de vreemdeling hen aankleven, voor in een eendere betrachtting van de wet zijn; zich toevoegen aan het huis van Jakob, voor in het goede der naastenliefde zijn, waarin diegenen zijn die door het huis van Jakob worden aangeduid. Bij Mattheus: “Niemand kan twee heeren dienen, want of hij zal den eenen haten en den anderen liefhebben, of *hij zal den eenen aankleven*, en den anderen verachten”, VI: 24; het hemelsche der liefde is daar liefhebben, en het

geestelijke der liefde is aankleven; het een en het ander wordt gezegd, omdat zij onderscheiden zijn, anders zou een genoeg zijn geweest. Zij die in de geestelijke liefde zijn, worden derhalve zonen van Levi genoemd, als bij Malachia: “Wie zal den dag Zijner Domst verdragen, en wie zal bestaan wanneer Hij verschijnen zal; Hij zal zitten smeltende en louterende het zilver, en Hij zal reinigen *de zonen van Levi*, en Hij zal hen doorlouteren zooals goud en zooals zilver”, III: 2, 3. Dat in den hoogsten zin de Heer Levi is, vanuit de Goddelijke Liefde en Barmhartigheid jegens hen die in de geestelijke liefde zijn, bij denzelfde: “Opdat gij moogt kennen dat Ik dit gebod tot u gezonden heb om te zijn *Mijn verbond met Levi*, zeide Jehovah Zebaoth; Mijn verbond zal met hem zijn des tevens en des vredes. Gij zijt van den weg afgeweken, gij hebt er velen doen struikelen in de wet, gij hebt *het verbond van Levi* verdorven, daarom heb Ik u verachtelijk gemaakt”, II: 4, 5, 8, 9. En omdat de Goddelijke Liefde of de Barmhartigheid des Heeren in den hoogsten zin onder Levi werd verstaan, en in den inwendigen zin de geestelijke liefde, is derhalve de stam van Levi het priesterschap geworden, want het priesterschap is in den inwendigen zin des Woords niets anders dan het heilige der liefde, en het koningschap het heilige des geloofs, n. 1728, 2015 einde, 3670. Omdat door het woord aankleven, waarnaar Levi werd genoemd, de geestelijke liefde wordt aangeduid, welke hetzelfde is als de wederzijdsche liefde, wordt ook door hetzelfde woord in de oorspronkelijke taal aangeduid wederzijds geven en ontvangen, en eveneens werd door wederzijds geven en ontvangen in de Joodsche Kerk de wederzijdsche liefde uitgebeeld, waarover vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid elders gehandeld zal worden; de wederzijdsche liefde verschilt hierin van de vriendschap, dat de wederzijdsche liefde het goede schouwt hetwelk bij den mensch is, en omdat zij jegens het goede is, is zij jegens hem die in het goede is; de vriendschap echter schouwt den mensch, en ook deze is dan wederzijdsche liefde wanneer zij den mensch schouwt vanuit het goede of ter wille van het goede, doch wanneer zij hem niet schouwt vanuit het goede of ter wille van het goede, maar ter wille van zich, hetwelk zij het goede noemt, dan is de vriendschap niet wederzijdsche liefde, maar nadert de liefde van zich, en voor zooveel als zij die nadert, voor zooveel is zij tegenovergesteld aan de wederzijdsche liefde; de wederzijdsche liefde is in zich niets anders dan de naastenliefde jegens den naaste, want door den naaste wordt in den inwendigen zin niets anders aangeduid dan het goede, en in den hoogsten zin de Heer, omdat uit Hem al het goede is, en Hijzelf het Goede zelf is, men zie n. 2425, 3419; het is die wederzijdsche liefde of naastenliefde jegens den naaste, welke onder de geestelijke liefde wordt

verstaan en welke door Levi wordt aangeduid. Ook wordt in het Woord de hemelsche lief de en eveneens de echtelijke liefde in den zin der letter door *aankleven* uitgedrukt, maar met een ander woord in de oorspronkelijke taal dan dat waarnaar Levi werd genoemd; dat woord beteekent een nog nauwere verbinding, als in de volgende plaatsen; bij Mozes: “Jehovah uwen God zult gij vreezen, Hem zult gij dienen, en *Hem zult gij aankleven*”, Deut. x: 20. “Achter Jehovah uwen God zult gij gaan, en Hem zult gij vreezen, en Zijne geboden zult gij houden, en Zijne stem zult gij hooren en Hem zult gij dienen, en *Hem zult gij aankleven*”, Deut. XIII: 4. “Om *Jehovah uwen God lief te hebben*, om te gaan in al Zijne wegen, en om *Hem, aan te kleven*”, Deut. XI: 22. “Om *Jehovah Uwen God lief te hebben*, om Zijne stem te gehoorzamen, en om *Hem aan te kleven*, omdat Hij uw leven is”, Deut. xxx: 20. Bij Jozua: “Neemt naarstiglijk waar te doen het gebod en de wet, die u Mozes, de knecht van Jehovah, geboden heeft, om *lief te hebben Jehovah* uwen God, en om te wandelen in al Zijne wegen, en om Zijne geboden te houden, en om *Hem aan te kleven*, en om Hem te dienen in uw gansche hart, en in uwe gansche ziel”, xxii: 5. In het tweede Boek der Koningen: “Koning Chiskia betrouwde op Jehovah den God Israels, hij *kleef de Jehovah aan*, hij week niet van achter Hem, en hij bewaarde Zijne geboden, welke Jehovah aan Mozes geboden had”, xviii: 5, 6. Bij Jeremia: “Gelijk als *een gordel kleef t aan de lenden eens mans*, alzoo *heb Ik doen kleven aan Mij* het gansche huis Israels, en het gansche huis van Jehudah, om Mij te zijn tot een volk, en tot eenen naam, en tot lof, en tot sieraad; en zij hebben niet gehoorzaamd”, xiii: 11. Dat de echtelijke lief de ook door aankleven wordt uitgedrukt, blijkt uit deze plaatsen: “Dagrom zal de man zijnen vader en zijne moeder verlaten, en *zijne echtgenoot aankleven*, en zij zullen tot een vleesch zijn”, Gen. II: 24. “Van wege de hardigheid uws harten heeft Mozes dit gebod gesehreven, maar van het begin der schepping heeft God hen gemaakt man en vrouw; daarom zal de mensch zijnen vader en moeder verlaten, en *zal zijne echtgenoot aankleven*, en de twee zullen tot een vleesch zijn; hetgeen dan God *ver bonden* heeft, zal de mensch niet scheiden”, Mark. x: 5 tot 9; Matth. xix: 5. “*De ziel van Schechem kleefde aan Dinah*, Jakobs dochter; *hij had* het meisje *lief*, en hij sprak tot het hart van het meisje”, Gen. xxxiv: 3. “Schelomoh had vele vreemde vrouwen lief, *aan deze kleefde Schelomoh om lief te hebben*”, I Kon. xi: 1, 2. Hieruit blijkt nu dat aankleven een woord der liefde is, in de oude tijden in gebruik genomen door de Kerken welke in de aanduidende dingen waren; en dat het in den inwendigen zin niets anders is dan de geestelijke verbinding, welke de naastenliefde en de liefde is.

3876. Omdat ik hem drie zonen gebaar heb; dat dit het opeenvolgende beteekent, staat vast uit hetgeen boven in n. 3871 is gezegd; het opeenvolgende dat hier door de drie zonen wordt aangeduid, is dat nu de naastenliefde komt, want wanneer de mensch wordt wederverwekt, dat is, wanneer hij Kerk wordt, zal het eerste voor hem zijn te weten en te verstaan wat het ware des geloofs is; het tweede zal zijn dat te willen en te doen; het derde is erdoor te worden aangedaan; en wanneer de mensch door het ware wordt aangedaan, dat is, wanneer hij er een verkwikkelijke en een gezegende in voelt om overeenkomstig het ware te handelen, dan is hij in de naastenliefde of in de wederzijdsche liefde; dit is het opeenvolgende hetwelk hier onder “ik heb hem drie zonen gebaar” wordt verstaan.

3877. Daarom noemde zij zijnen naam Levi; dat dit het hoedanige ervan beteekent, staat vast uit de beteekenis van den naam en van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover boven n. 3872; het is het hoedanige hetwelk ligt opgesloten in die woorden “Nu zal ditmaal mijn man aan mij kleven, omdat ik hem drie zonen gebaar heb”, waarover vlak boven n. 3875, 3876; dit hoedanige is het, hetwelk door Levi, voorts door den naar hem genoemden stam wordt aangeduid, en het is het derde universeele der Kerk, of het derde wanneer de mensch wordt wederverwekt of Kerk wordt, en het is de naastenliefde. Het is met de naastenliefde aldus gesteld dat zij in zich bevat het ware willen, en door dit bevat zij in zich het ware verstaan, want wie in de naastenliefde is, heeft het ware willen en verstaan; doch voordat de mensch tot de naastenliefde kornt, zal hij eerst in het uitwendige zijn, namelijk in het verstaan van het ware, daarna in het willen van het ware, ten slotte in het aangedaan worden door het ware, hetgeen de naastenliefde is; wanneer de mensch in de naastenliefde is, dan schouwt hij den Heer, die in den hoogsten zin door Jehudah, den vierden zoon van Jakob, wordt aangeduid.

3878. *Vers 35. En zij ontving nog, en baarde eenen zoon, en zij zeide: Ditmaal zal ik Jehovah belijden; daarom noemde zij zijnen naam Jehudah; en 4 hield op van baren.* Zij ontving nog, en baarde eenen zoon, beteekent, als eerder, de geestelijke ontvangenis en baring, van het uitwendige nog meer naar het inwendige; en zij zeide: Ditmaal zal ik Jehovah belijden, beteekent in den hoogsten zin den Heer, in den inwendigen het Woord, in den uitwendigen de Leer daaruit, hier het Goddelijke der liefde, en Zijn hemelsch Rijk; daarom noemde zij zijnen naam Jehudah, beteekent het hoedanige ervan; en zij hield op van baren, beteekent langs de ladder de opklimming van de aarde tot aan Jehovah of den Heer.

3879. Zij ontving nog, en baarde eenen zoon; dat dit de geestelijke ontvangenis en baring beteekent, van het uitwendige nog meer naar het inwendige, staat vast uit hetgeen boven in n. 3860, 3868 werd gezegd, waar eendere woorden staan.

3880. En zij zeide: Ditmaal zal ik Jehovah belijden; dat dit in den hoogsten zin den Heer beteekent, in den inwendigen het Woord, in den uitwendigen de Leer daaruit, hier het Goddelijke der liefde en Zijn hemelsch Rijk, staat vast uit de beteekenis van belijden; dat belijden in den uitwendigen of den naastgelegen innerlijken zin de Leer vanuit het Woord beteekent, is duidelijk, want de belijdenis is niets anders, ook in het gewone spraakgebruik, dan de verklaring van zijn geloof voor den Heer; aldus vat zij in zich die dingen samen welke de mensch gelooft, bijgevolg welke voor hem de Leer zijn; dat belijden in den inwendigen zin het Woord is, volgt daaruit, want alle Leer des geloofs en der naastenliefde zal vanuit het Woord zijn, want vanuit zich weet de mensch niets aangaande de hemelsche en de geestelijke dingen, en daarom weet hij dienaangaande vanuit de Goddelijke openbaring, welke het Woord is; dat belijden in den hoogsten zin de Heer is, komt omdat de Heer het Woord is, bijgevolg de Leer vanuit het Woord, en omdat het Woord in den inwendigen zin den Heer alleen schouwt en over Zijn Rijk handelt, n. 1871, 2859, 2894, 3245, 3305 begin, 3393, 3432, 3439, 3454; vandaar is het dat door Jehovah belijden het Goddelijke der liefde en Zijn hemelsch Rijk wordt aangeduid, want de Heer is de Goddelijke Liefde zelf, en de invloed van deze maakt Zijn Rijk, en dit door het Woord hetwelk uit Hem is; dat door Jehudah, die naar Jehovah belijden werd genoemd, het Goddelijke der liefde en het hemelsch Rijk des Heeren wordt aangeduid, zie men eerder in n. 3654 getoond; vandaar is het dat er wordt gezegd dat belijden hier dat beteekent. Wat evenwel belijden en belijdenis is, kan vaststaan uit de plaatsen in het Woord waar het vermeld wordt; als bij Jesaja: “Te dien dage zult gij zeggen: Ik zal U *belijden*, *Jehovah*, daar Gij toernig op mij geweest zijt, Uw toorn is afgekeerd, en Gij hebt mij getroost; en gij zult te dien dage zeggen: *Belijdt Jehovah*, roept Zijnen Naam aan, maakt Zijne werken bekend onder het volk, vermeldt dat Zijn Naam verhoogd is”, XII: 1, 4. Bij David: “Wij *belijden* U, *o God*, wij *belijden*, en Uw Naam is nabij, zij vertellen Uwe wonderen”, Psalm LXXV: 2. Bij denzelfde: “Een psalm *tot belijdenis*; juicht Jehovah, gij gansche aarde; Hij heeft ons gemaakt, en niet wij, Zijn volk en de kudde Zijner graasweide; daarom zijn wij van Hem, Zijn volk en de kudde Zijner graasweide; gaat in door Zijne poorten in *belijdenis*, Zijne voorhoven in lof; *belijdt Hem*, zegent Zijnen Naam, omdat Jehovah goed is, tot in het eeuwige

Zijne Barmhartigheid, en tot in geslacht en geslacht Zijne waarheid”, Psalm c: 1 tot 5; wat daar belijden en belijdenis is, blijkt duidelijk, namelijk Jehovah of den Heer en de dingen welke van Hem zijn, erkennen; dat die erkenning de Leer en het Woord is, is duidelijk. Bij Jesaja: “Jehovah zal Zion troosten, Hij zal al hare woestheden troosten; blijdschap en vreugde zullen in haar gevonden worden, *belijdenis* en eene stem des gezangs”, LI: 3. Bij Jeremia: “Zoo zeide Jehovah: Ziet, Ik zal de gevangenis der tenten Jakobs terugbrengen, en Mij over zijne habitakels ontfermen; en de stad zal gebouwd worden op haren hoop, en het paleis zal naar zijne wijze bewoond worden, en van hen zal *belijdenis* uitgaan, en eene stem der spelenden” xxx: 18, 19. Bij David: “Ik zal aan Jehovah belijden naar Zijne gerechtigheid, en ik zal zingen den Naam van Jehovah, den Allerhoogste”, Psalm vii: 18. Bij denzelfde: “Wanneer ik zal overgaan tot het huis Gods, met eene stem des gezangs en der *belijdenis*, met de feesthoudende menigte”, Psalm xlii: 5. Bij denzelfde: “Ik zal U belijden onder de natin, o Heer, ik zal U psalmzingen onder de volken, omdat Uwe Barmhartigheid groot is tot aan den Hemel”, Psalm lvii: 10, 11; uit deze plaatsen blijkt, dat de belijdenis betrekking heeft op het hemelsche der liefde, immers, zij wordt onderscheiden van die dingen welke der geestelijke liefde zijn, want er wordt gezegd belijdenis en stem des gezangs, belijdenis en stem der spelenden, ik zal U belijden onder de natiën en ik zal U psalmzingen onder de volken; belijdenis en belijden is het hemelsche; stem des gezangs, stem der spelenden, voorts psalmzingen, zijn de geestelijke dingen; ook wordt gezegd belijden onder de natiën en psalmzingen onder de volken, omdat door de natin diegenen worden aangeduid die in het goede zijn, en door de volken diegenen die in het ware zijn, n. 1416, 1849, 2928, dat is, zij die in de hemelsche liefde, en zij die in de geestelijke liefde zijn; want in het Woord bij de Profeten komen meestal twee uitdrukkingen voor, waarvan de eene betrekking heeft op het hemelsche of het goede, de andere op het geestelijke of het ware, opdat het Goddelijk huwelijk zij in de afzonderlijke dingen des Woords, aldus het huwelijk van het goede en het ware, men zie n. 683, 793, 801, 2173, 2516, 2712, 3132. Hieruit blijkt ook dat de belijdenis het hemelsche der liefde behelst, en dat de echte belijdenis of die vanuit het hart, niet dan vanuit het goede is, terwijl die welke vanuit het ware is, stem des gezangs, stem der spelenden, en psalmzingen wordt genoemd; evenzoo in deze plaatsen, bij David: “Ik zal Gods Naam prijzen met een gezang, en Hem met *belijdenis* groot maken”, Psalm LXIX: 31. Bij denzelfde: “Ik zal U *belijden* met het instrument der luit, Uwe waarheid, mijn God; ik zal zingen met de citer, o Hellige Israëls”, Psalm LXXI: 22; dat door zingen met de citer, en door de overige

snaarinstrumenten de geestelijke dingen worden aangeduid, zie men in n. 418, 419, 420. Bij denzelfde: “Gaat Zijne poorten binnen *in belijdenis*, Zijne voorhoven in lof, *belijdt Hem*, zegent Zijnen Naam”, Psalm C: 4; de belijdenis en het belijden is vanuit de liefde van het goede, de lof echter en het zegenen vanuit de liefde van het ware. Bij denzelfde: “Antwoordt Jehovah *door belijdenis*, psalmzingt onzen God op de citer”, Psalm CXLVII: 7. Bij denzelfde: “*Ik zal U belijden* in de groote vergadering, in een talrijk volk zal ik U loven”, Psalm XXXV: 17, 18. Bij denzelfde: “*Ik zal Jehovah belijden* met mijnen mond, en in het midden van vele zal ik Hem loven”, Psalm CIX: 30. Bij denzelfde: “Wij, Uw volk en de kudde van Uwe weide, *zullen U belijden* tot in het eeuwige, in geslacht en geslacht zullen wij Uwen lof opsommen”, LXXIX: 13. Bij denzelf de: “*Laten zij Jehovah belijden* Zijne Barmhartigheid, en Zijne wonderlijke dingen aan de zonen des menschen, *laten zij offeren der belijdenis offeren*, en met gezang Zijne werken verkondigen”, Psalm CVII: 21, 22; dat er op deze plaatsen twee uitdrukkingen voor een enkele zaak staan, blijkt duidelijk, en deze zouden als zinledige herhalingen verschijnen als niet de eene het hemelsche behelsde, hetwelk het goede is, en de andere het geestelijke, hetwelk het ware is, aldus het Goddelijk huwelijk; des Heeren Rijk zelf is zulk een huwelijk; deze verborgenheid is in het Woord overal, maar zij kan nooit ontdekt worden dan door den inwendigen zin, en vandaar door de erkenenis welk woord tot de hemelsche klasse behoort, en welk tot de geestelijke; doch men moet in het algemeen roeten wat het hemelsche en wat het geestelijke is, waarover meermalen eerder. De belijdenis des harten zelf is, omdat zij vanuit de hemelsche liefde is, in den echten zin de belijdenis; de mensch die daarin is, erkent dat al het goede uit den Heer is, en dat al het booze uit hemzelf is, en wanneer hij in deze erkenning is, zoo is hij in den staat der vernedering, want dan erkent hij dat de Heer alles bij hem is, en dat hij zelf betrekkelijk niets is; en wanneer vanuit dezen staat de belijdenis geschiedt, zoo is zij vanuit de hemelsche liefde. De offeringen der belijdenis echter welke in de Joodsche Kerk geschiedden, waren dankbetuigingen, en zij werden in den universeelen zin dankoffers en vergeldingsoffers geheeten, en deze waren van tweeërlei soort, namelijk der belijdenis en gelofteoffers; dat de offers der belijdenis het hemelsche der liefde behelsden, kan vaststaan uit de instelling ervan, waarover aldus bij Mozes: “Dit is de wet des offers der dankzeggingen hetwelk aan Jehovah geofferd zal worden; indien hij *dat voor belijdenis heeft geofferd*, zoo zal hij behalve het offer *der belijdenis* offeren ongezuurde koeken met olie gemengd, en ongezuurde vladen met olie gezalfd, en gekookte meelbloem, koeken met olie gemengd, op gedeesemde koeken van brood zal hij zijne gave

offeren, *behalve het offer der belijdenis*”, Levit. VII: 11, 12, 13, 15; door al die dingen welke daar worden vermeld, als door de ongezuurde koeken met olie gemengd, door de ongezuurde vladen met olie gezalfd, door de gekookte meelbloem, door de gedeesemde koeken van brood, worden de hemelsche dingen der liefde en des geloofs aangeduid, en vandaar de belijdenissen, en dat zij zullen zijn in de vernedering; dat de meelbloem en de koeken daaruit het hemelsche der liefde zijn en het geestelijke des geloofs daaruit, hetwelk de naastenliefde is, zie men in n. 2177; dat het ongezuurde de zuivering van booze en valsche dingen is, n. 2342; dat de olie het hemelsche der liefde is, n. 886, 3728; dat het brood het ook is, n. 2165, 2177, 3464, 3478, 3735. De gelofteoffers echter, welke het tweede soort der dankoffers waren, beteekenden in den uitwendigen zin de vergelding, in den inwendigen den wil dat de Heer zou voorzien, in den hoogsten den staat der Voorzienigheid, men zie n. 3732; vandaar is het dat het eene en het andere hier en daar in het Woord wordt vermeld, als bij David: “*Offert Gode belijdenis, en betaalt den Allerhoogste uwve geloften; wie belijdenis offert, eert Mij, en wie den weg aanstelt, hem zal Ik Gods heil toonen*”, Psalm I: 14, 23. Bij denzelfde: “*Over mij, o God, zijn Uwe geloften, ik zal U belijdenissen vergelden*”, Psalm LVI: 13. Bij denzelfde: “*Ik zal U offeren het offer der belijdenis, en ik zal den Naam van Jehovah aanroepen, ik zal Jehovah mijne geloften betalen*”, Psalm CXVI: 17, 18. Bij Jona: “*Ik zal U offeren met de stem der belijdenis, wat ik beloofd heb, zal ik betalen*”, II: 9. Hieruit blijkt nu wat de belijdenis is waarnaar Jehudah werd genoemd, namelijk dat zij in den hoogsten zin de Heer en het Goddelijke der liefde is, in den inwendigen zin het Woord, voorts het hemelsch Rijk des Heeren, en in den uiterlijken zin de Leer vanuit het Woord welke van de hemelsche Kerk is; dat die dingen door Jehudah in het Woord worden aangeduid, kan vaststaan uit hetgeen nu volgt.

3881. Daarom noemde zij zijnen naam Jehudah; dat dit het hoedanige ervan beteekent, staat vast uit de beteekenis van den naam en den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421; het hoedanige zelf is bevat in den inwendigen zin van deze woorden welke Leah zeide, “*Ditmaal zal ik Jehovah belijden*”, waarover vlak boven n. 3880, namelijk dat het in den hoogsten zin de Heer en het Goddelijke Zijner Liefde is, in den inwendigen zin het Woord, voorts het hemelsch Rijk des Heeren, en in den uiterlijken de Leer vanuit het Woord welke van de hemelsche Kerk is; dat deze dingen in het Woord door Jehudah, waar hij genoemd wordt, worden aangeduid, weet nog nauwelijks iemand, ter oorzake hiervan dat men gelooft dat de historische dingen historische dingen zijn, en dat de profetische

dingen zulke dingen zijn welke tot de in vergetelheid geraakte dingen behooren, behoudens eenige waaruit dogmatische dingen geput kunnen worden; dat er een geestelijke zin in is, dit gelooft men niet omdat men heden niet weet wat de geestelijke zin des Woords is, zelfs niet wat het geestelijke is, en zulks voornamelijk ter oorzaak hiervan dat het een natuurlijk leven is hetwelk men leeft, en dit is zoodanig dat wanneer men het tot einddoel heeft of het eenig en alleen liefheeft, het zoowel de erkentissen als het geloof in vergetelheid brengt, en wel dermate dat wanneer het geestelijk leven en de geestelijke zin worden genoemd, het als het ware een ding van niets is, of iets onaangenaams en treurigs hetwelk laat walgen zooals dat wat niet met het natuurlijke leven samenstemt. Omdat het menschelijk geslacht heden in zulk een staat is, vat het derhalve onder de namen in het Woord niets anders en wil het ook niets anders vatten dan de natiën, volken, personen, streken, steden, bergen, rivieren welke genoemd worden, terwijl toch de namen in den geestelijken zin dingen beteekenen. Dat door Jehudah in den inwendigen zin de hemelsche Kerk des Heeren wordt aangeduid, en in den universeelen zin Zijn hemelsch Rijk, en in den hoogsten zin de Heer Zelf, kan uit tal van plaatsen in het Oude Testament waar Jehudah wordt genoemd, vaststaan, als uit de vol gende; bij Mozes: "*Jehudah*, gij, uwe broeders zullen u loven; uwe hand zal zijn in den nek uwer vijanden; voor u zullen zich uws vaders zonen nederbuigen; Jehudah is een leeuwenwelp; van den roef, mijn zoon, zijt gij opgeklommen; hij heeft zich gekromd, hij heeft zich nedergelegd als een leeuw, en als een oude leeuw; wie zal hem doen opstaan; de schepter zal van Jehudah niet wijken, noch de wetgever van tusschen zijne voeten, totdat Schiloh komt, en tot dezen de vergadering der volken; bindende aan den wijnstok zijn ezelsveulen, en aan den edelen wijnstok den zoon zijner ezelin, zal hij in den wijn zijn kleed wasschen, en in het bloed der druiven zijn omhulsel; rood van oogen door den wijn, en blank van tanden door de melk", Gen. XLIX: 8 tot 12. Niemand kan weten wat deze profetische uitspraak van Jakob, toen Israëel, aangaande Jehudah is, zelfs niet een enkele uitdrukking, tenzij vanuit den inwendigen zin, als bijvoorbeeld wat zeggen wil: zijn broeders zullen hem loven, en de zonen zijns vaders zullen zich voor hem nederbuigen, dat hij als een leeuwenwelp van den roef opklimt, dat hij als een leeuw zich kromt en nederlegt, wat Schiloh is, wat zijn ezelsveulen binden aan den wijnstok, en aan den edelen wijnstok den zoon zijner ezelin, wat het kleed wasschen in den wijn en het omhulsel in het bloed der druiven, wat rood van oogen door den wijn, en wat wit van tanden door de melk; deze dingen kunnen, als gezegd, nooit door iemand worden gevat tenzij vanuit den

inwendigen zin, terwijl toch alle en de afzonderlijke dingen de hemelsche dingen van des Heeren Rijk en de Goddelijke dingen beteekenen, en door die dingen wordt voorzeggd dat het hemelsch Rijk des Heeren en in den hoogsten zin de Heer Zelf door Jehudah zou worden uitgebeeld; over al deze dingen zal, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, in de ontvouwingen van dat hoofdstuk gesproken worden. Evenzoo is het elders gesteld, vooral bij de Profeten, waar Jehudah wordt genoemd, als bij Ezechiël: “Gij, zoon des menschen, neem u één hout, en schrijf daarop: Voor Jehudah en voor de zonen Israëls, zijne gezellen; en neem één hout, en schrijf daarop: Voor Jozef, het hout van Efraïm en van het gansche huis Israëls, zijne gezellen; en verbind ze, het eene tot het andere voor u tot een eenig hout, en zij zullen tot een worden in Mijne hand; Ik zal ze maken tot één natie in het land op de bergen Israëls; en zij zullen allen één koning tot koning hebben; Mijn knecht David zal koning over hen zijn, en zij allen zullen één herder hebben; en zij zullen in Mijne gerichten wandelen, en Mijne inzettingen bewaren, en die doen; en zij zullen wonen op het land dat Ik Mijnen knecht Jakob gegeven heb, waarin uwe vaders gewoond hebben; daarop zullen zij wonen, zij en hunne zonen, en de zonen hunner zonen tot in het eeuwige, en Mijn knecht David zal voor hen vorst zijn tot in het eeuwige, en Ik zal een verbond des vredes met hen maken; het zal een verbond der eeuwigheid met hen zijn; Ik zal hun geven en Ik zal hen vermenigvuldigen, en Ik zal Mijn heiligdom in het midden van hen zetten tot in het eeuwige; zoo zal Mijn habitakel bij hen zijn, en Ik zal hun tot God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn”, xxxvii: 15 tot 28; wie onder Jehudah Jehudah verstaat, onder Israël Israël, onder Jozef Jozef, onder Efraïm Efraïm, en onder David David, zal gelooven dat al die dingen overeenkomstig den zin der letter zoo zullen gebeuren, namelijk dat Israël wederom met Jehudah vergezelschap zal worden, en eveneens de stam van Efraïm, voorts dat David zal regeeren en dat zij zoo op het aan Jakob gegeven land zullen wonen tot in het eeuwige, en dat er dan met hen een verbond der eeuwigheid zal zijn, en in het midden van hen het heiligdom tot in het eeuwige, terwijl daar toch hoegenaamd niets aangaande die natie werd bedoeld, maar aangaande het hemelsch Rijk des Heeren, zijnde Jehudah, en aangaande Zijn geestelijk Rijk, zijnde Israël, en aangaande den Heer, die David is; daaruit blijkt duidelijk dat onder namen niet personen worden verstaan, maar hemelsche en Goddelijke dingen. Evenzoo is het gesteld met hetgeen staat bij Zacharia: “Vele volken en talrijke natiën zullen komen om Jehovah Zebaoth te zoeken; in die dagen zullen tien mannen uit alle talen der natiën grijpen, en zij zullen de slip grijpen van den Jehudaïschen man,

zeggende: Wij zullen met ulieden gaan omdat wij hebben gehoord dat God met ulieden is”, VIII: 23; zij die deze dingen overeenkomstig de letter vatten, zullen zeggen, zooals die Joodsche natie nog gelooft, dat die profetie, omdat zij nog niet vervuld is, vervuld zal worden, dus dat zij zullen terugkeeren tot het land Kanaän, en dat velen uit elke natie en taal hen zullen volgen, en dat zij de slip van den Jehudaïschen man zullen grijpen, en zullen bidden om hen te mogen volgen, en dat bij hen dan God, namelijk de Messias, dien de Christenen den Heer noemen, zal zijn, tot wien zij eerst bekeerd moeten worden; dit zou de belofte van de woorden zijn, indien onder den Jehudaïschen man een joodsch man werd verstaan, terwijl daar toch in den inwendigen zin wordt gehandeld over de geestelijke nieuwe Kerk bij de natiën, en met den Jehudaïschen man het zaligende geloof wordt aangeduid, hetwelk vanuit de liefde tot den Heer is. Dat onder Jehudah niet Jehudah werd verstaan, maar, als gezegd, in den inwendigen zin het hemelsch Rijk des Heeren, hetwelk in de Kerk die bij Jehudah of de joden was ingesteld, werd uitgebeeld, kan ook duidelijk blijken uit de volgende plaatsen; bij Jesaja: “De Heer zal, wanner Hij de banier zal oprichten voor de natiën, de verdrevenen van Israël vergaderen, en de verstrooide dingen van Jehudah verzamelen van de vier vleugelen der aarde; dan zal de nijd van Efraim wijken, en de vijanden van Jehudah uitgeroeid worden; Efraim zal Jehudah niet benijden, en Jehudah zal Efraim nid benauwen”, XI: 12, 13. Bij Jeremia: “Ziet, de dagen komen, gezegde van Jehovah, en Ik zal aan David eene gerechte spruit verwekken, die zal koning zijnde regeeren, en voorspoedig zijn, en gericht en gerechtigheid doen op de aarde; in Zijne dagen zal Jehudah gezaligd worden, en Israd zal zeker wonen; en dit is Zijn Naam waarmede zij Hem noemen zullen: Jehovah onze Gerechtigheid”, XXIII: 5, 6. Bij Jod: “Dan zult gijlieden kennen dat Ik, Jehovah uw God ben, wonende in Zion, den berg Mijner heiligheid, en Jeruzalem zal heiligheid zijn; en het zal te dien dage geschieden, dat de bergen van most zullen druipen, en de heuvelen van melk zullen vloeien, en alle beken van Jehudah van wateren zullen vloeien, en er zal eene fontein uit het huis van Jehovah uitgaan, en zal de rivier Schittim bewateren; Jehudah zal tot in het eeuwige gezeten zijn, en Jeruzalem tot geslacht en geslacht”, III: 17, 18, 20. Bij Zacharia: “Te dien dage zal Ik alle paard met verbijstering slaan, en zijn ruiters met zinneloosheid; en over het huis van Jehudah zal Ik Mijne oogen openen, en alle paard der volken zal Ik met blindheid slaan; en de leidlieden van Jehudah zullen in hun hart zeggen: Ik zal mij de inwoners van Jeruzalem bevestigen in Jehovah Zebaoth, hunnen God; te dien dage zal Ik de leidlieden van Jehudah stellen als een haard des vuurs in de houten, en als een fakkel des

vuurs in een schoof; en zij zullen ter rechter en ter linkerzijde alle volken rondom eten; en Jeruzalem zal nog bewoond worden onder zichzelf in Jeruzalem; en Jehovah zal de tenten van Jehudah eerst behouden, opdat zich de heerlijkheid van het huis Davids, en de heerlijkheid van den inwoner van Jeruzalem zich niet verheffe boven Jehudah; te dien dage zal Jehovah den inwoner van Jeruzalem beschermen; en het huis Davids zal zijn als God, als de engel van Jehovah vóór hen; en Ik zal uitstorten over het huis Davids, en over den inwoner van Jeruzalem den geest der genade”, XII: 4 tot 10; daar wordt gehandeld over het hemelsch Rijk des Heeren, dat daar het ware niet over het goede zal heerschen, maar dat het ware ondergeschikt zal zijn aan het goede; dat, namelijk het ware, wordt aangeduid door het huis Davids en door den inwoner van Jeruzalem, en dit of het goede door Jehudah; hieruit blijkt, waarom eerst wordt gezegd dat de heerlijkheid van het huis Davids en de heerlijkheid van den inwoner van Jeruzalem zich niet zal verheffen boven Jehudah, en daarna wordt gezegd dat het huis Davids zal zijn als God en als de engel van Jehovah, en dat over hetzelfde en over den inwoner van Jeruzalem de geest der genade zal worden uitgestort, want zoodanig is de staat wanneer het ware ondergeschikt is aan het goede, of het geloof aan de liefde; het paard dat met verbijstering geslagen zal worden, en het paard der volken met blindheid, is het eigen inzicht, men zie n. 2761, 2762, 3217. Bij denzelfde: “Te dien dage zal op de bellen der paarden staan: De Heiligheid van Jehovah; en de potten in het huis van Jehovah zullen zijn als de sprengbekkens voor het altaar; en alle pot in Jeruzalem en in Jehudah zal Jehovah Zebaoth eene heiligheid zijn”, XIV: 20, 21, waar over het Rijk des Heeren wordt gehandeld. Bij Malachia: “Ziet, Ik zende Mijnen engel, die van voor Mij den weg bereiden zal, en snellijk zal tot Zijnen tempel komen de Heer dien gijlieden zoekt, en de engel des verbonds dien gij verlangt; ziet, Hij komt; wie zal den dag Zijner komst verdragen; dan zal het spijsoffer van Jehudah en Jeruzalem aan Jehovah zoet wezen. als in de dagen der eeuw, en als in de vorige dagen”, III: 1, 2, 4; duidelijk daar aangaande de Komst des Heeren; dat toen het spijsoffer van Jehudah en Jeruzalem niet zoet was, is bekend, maar dat de eeredienst vanuit de liefde, welke het spijsoffer van Jehudah is, zoet was, en de eeredienst vanuit het geloof daaruit, welke het spijsoffer van Jeruzalem is. Bij Jeremia: “Alzoo zeide Jehovah Zebaoth: Dit woord zullen zij nog zeggen in het land van Jehudah, en in zijne steden, als Ik hunne gevangenis wenden zal; Jehovah zegene u, gij habitakel der gerechtigheid, berg der heiligheid; en Jehudah en al zijne steden zullen te zamen daarin wonen. Ziet, de dagen komen, gezegde van Jehovah, waarop Ik het huis van Jehudah bezaaien zal met het zaad des

mensen en met het zaad des beestes. Ziet, de dagen komen, gezegde van Jehovah, waarop Ik met het huis Israëls, en met het huis van Jehudah, een nieuw verbond zal maken, niet zooals het verbond dat Ik met hunne vaderen gemaakt heb”, xxxi: 23, 24, 27, 31, 32. Bij David: “De Heer verkoos den stam van Jehudah, den berg Zions, dien Hij liefhad, en Hij bouwde als de hoogten Zijn heiligdom, zooals Hij de aarde gegrond heeft tot in het eeuwige”, Psalm LXXVIII: 68, 69. Uit deze plaatsen en uit zeer vele andere die worden voorbijgegaan, kan vaststaan wat door Jehudah in het Woord wordt aangeduid, en dat daarmede niet de Joodsche natie wordt aangeduid, want deze was alles behalve een hemelsche Kerk of het hemelsch Rijk des Heeren, want ten aanzien van de liefde tot den Heer en de naastenliefde jegens den naaste, en ten aanzien van het geloof was zij de ergste van alle natin, en zulks van hun eerste vaderen aan, namelijk van de zonen van Jakob aan, tot op den huidigen dag; maar dat dezulken nochtans de hemelsche en de geestelijke dingen van het Rijk des Heeren hebben kunnen uitbeelden, zie men in n. 3479, 3480, 3481, omdat in de uitbeeldingen niets terugslaat op de persoon, maar op de zaak welke wordt uitgebeeld, n. 665, 1097 einde, 1361, 3147, 3670; toen zij echter niet bleven in de door Jehovah of den Heer bevolen riten, maar zich daarvan afbogen tot afgoderijen, beeldden zij niet langer die dingen uit, maar die welke daaraan zijn tegenovergesteld, namelijk de helse en duivelsche dingen, overeenkomstig des Heeren woorden bij Johannes: “Gij zijt uit den vader den duivel, en wilt de begeerten uws vaders doen; die was een menschenmoorder van den beginne, en stond niet in de waarheid”, VIII: 44; dat zulks door Jehudah in den tegenovergestelden zin wordt uitgebeeld, kan vaststaan uit het volgende bij Jesaja: “Jeruzalem heeft gestruikeld, en Jehudah is gevallen, dewijl hunne tong en hunne werken tegen Jehovah zijn, om te rebelleeren tegen de oogden Zijner heerlijkheid”, III: 8. Bij Malachia: “Jehudah heeft trouwelooslijk gehandeld, en er werd een gruwel gedaan in Israël en in Jeruzalem, en Jehudah heeft de heiligheid van Jehovah ontwijfd, omdat hij heeft liefgehad en zichzelf ondertrouwd de dochter eens vreemden gods”, II: 11; en bovendien in de volgende plaatsen: Jes. III: 1 en vervolg; hfdst. VIII: 7, 8; Jerem. II: 28; hfdst. III: 7 tot II; hfdst. IX: 26; hfdst. XI: 9, 10, 12; hfdst. XIII: 9; hfdst. XIV: 2; hfdst. XVII: 1; hfdst. XVIII: 12, 13; hfdst. XIX: 7; hfdst. XXXII: 35; hfdst. XXXVI: 31; hfdst. XLIV: 12, 14, 26, 28; Hos. v: 5; hfdst. VIII: 14; Amos II: 4, 5; Zefan. I: 4, en elders vele malen.

3882. En zij hield op van baren; dat dit beteekent langs de ladder de opklimming van de aarde tot aan Jehovah of den Heer, staat vast uit de beteekenis van baren of de baring, zijnde het ware en het goede, want deze zijn de baringen in den

geestelijken zin; de mensch wordt immers wederverwekt of opnieuw geboren door het ware en het goede; deze zijn het ook welke zijn aangeduid door de vier baringen van Leah: Ruben, Schimeon, Levi, en Jehudah; door Ruben het ware hetwelk het eerste der wederverwekking of der wedergeboorte is; dit is het slechts ten aanzien van de wetenschap, dus het ware weten; door Schimeon het ware hetwelk het tweede der wederverwekking of der wedergeboorte is; dit is het ware ten aanzien van den wil, dus het ware willen; door Levi het ware hetwelk het derde der wederverwekking of der wedergeboorte is; dit is het ten aanzien van de aandoening, dus door het ware worden aangedaan, hetgeen hetzelfde is als de naastenliefde; door Jehudah echter het goede, hetwelk het vierde der wederverwekking of der wedergeboorte is, zijnde het hemelse der liefde; wanneer de wederverwekte of de opnieuw geborene dit heeft bereikt, dan verschijnt hem de Heer, want dan is hij opgeklommen van den laagsten graad zooals langs een ladder tot aan den graad waar de Heer is; dit is ook de opklimming welke werd aangeduid door de ladder die Jakob in den droom op de aarde gesteld zag, welke hoofd den Hemel raakte, en waarlangs de Engelen Gods opklommen en nederdaalden, en waarop Jehovah of de Heer stond, waarover in het voorafgaande hoofdstuk xxviii: vers 12; hieruit blijkt dat dit door “zij hield op van baren” wordt aangeduid. Dat door het viermaal vermelde ontvangen en baren de voortschrijding van het uitwendige tot het inwendige, of van het ware tot het goede, dat is, van de aarde tot den Hemel, is aangeduid, zie men in n. 3860, 3868, 3874, 3879. De nederdaling volgt daarna, want de mensch kan niet nederdalen, tenzij hij eerst opgeklommen is; de nederdaling is evenwel niets anders dan vanuit het goede uitzien over het ware, zooals de mensch van den berg tot welken hij zich heeft opgewerkt, op die dingen welke beneden liggen, neerschouwt; dat hij dan met één blik ontelbaar veel dingen meer kan omvatten dan zij die beneden of in het dal staan, is voor een ieder duidelijk; geheel evenzoo is het gesteld met hen die in het goede zijn, dat is, in de liefde tot den Heer en in de naastenliefde jegens den naaste, vergeleken met hen die slechts in het ware zijn, dat is, in het geloof alleen.

Vervolg aangaande den Grootsten Mensch, en aangaande de overeenstemming, hier aangaande de overeenstemming met het hart en de long.

3883. *Wat de Grootste Mensch en wat de overeenstemming met hem is, werd eerder gezegd, namelijk dat de Grootste Mensch de algeheele Hemel is, welke in het algemeen de gelijkenis en het beeld des Heeren is, en dat de overeenstemming*

die is van het Goddelijke des Heeren met de hemelsche en de geestelijke dingen daar, en van de hemelsche en de geestelijke dingen welke daar zijn, met de natuurlijke dingen welke in de wereld zijn, en voornamelijk met die dingen welke bij den mensch zijn; altlus van het Goddelijke des Heeren door den Hemel of den Grootsten Mensch met den mensch, en met de afzonderlijke dingen welke bij den mensch zijn, en wel dermate dat de mensch daaruit ontstaat, dat is, blidt bestaan.

3884. *Omdat het in de wereld volslagen onbekend is dat er een overeenstemming is van den Hemel of den Grootsten Mensch met de afzonderlijke dingen bij den mensch, en dat de mensch daaruit ontstaat en blidt bestaan, en derhalve hetgeen daarover gezegd zal worden, ongerijmd en ongelooflijk zal schijnen, zoo is het geoorloofd die dingen mede te deelen welke der ondervinding zijn en vandaar bij mij tot het bevestigde geloof behooren. Toen mij eens de innerlijke Hemel werd geopend en ik daar met de Engelen sprak, mocht ik het volgende opmerken: men uroet weten dat ik, hoewel ik daar was, nochtans niet buiten mijzelf was, maar in het lichaam, want de Hemel is in den mensch, in welke plaats hij ook zijn mag, zoodat de mensch, wanneer het den Heer behaagt, in den Hemel kan zijn en nochtans niet aan het lichaam onttrokken; vandaar werd het gegeven de algemeene werkingen des Hemels even duidelijk gewaar te worden als dat wat met eenigen zin wordt waargenomen: het waren vier werkingen welke ik toen gewaarwerd, de eerste in het cerebrum aan den linkerslaap, welke werking een algemeene was ten aanzien van de organen van de rede; want het linkerdeel van het cerebrum stemt overeen met de redelijke of de verstandelijke dingen, het rechterdeel echter met de aandoeningen of de willijke dingen. De tweede algemeene werking werd ik gewaar in de adembaling der longen, welke mijn adembaling zacht leidde, maar uit het innerlijke, zoodat ik het niet noodig had door iets van mijn wil adem te halen of te ademen; de adembaling des Hemels werd toen duidelijk door mij waargenomen; zij is inwendig, en derhalve onwaarneembaar voor den mensch, maar zij vloeit door een wonderbaarlijke overeenstemming in de adembaling van den mensch in, welke uitwendig of des lichaams is, en indien de mensch van dezen invloed werd beroofd, zoo zou hij oogenblikkelijk dood seervallen. De derde werking welke ik gewaarwerd, was in de samentrekkende en de uitzettende beweging van het hart, welke toen voor mij zachter was dan ooit anders; de polsslagen waren regelmatig, ongeveer drie binnen elke wisseling der adembaling, maar nochtans zoodanig dat zij in de dingen der longen uitliepen, en aldus de dingen der longen bestuurden; het werd mij gegeven eenigermate waar te nerven aan het einde van elke adembaling hoe de wisselingen van het hart binnendrongen in de wisselingen van de longen; de*

wisselingen van den pols waren zoo waarneembaar dat ik ze zou hebben kunnen tellen; zij waren onderscheiden en zacht. De vierde algemeene werking was in de nieren, en het werd eveneens gegeven deze gewaar te worden, maar deister. Uit deze dingen bleek dat de Hemel of de Grootste Mensch hartkloppen heeft, en dat hij ademhalingen heeft; en dat de hartkloppen van den Hemel of van den Grootsten Mensch een overeenstemming hebben met het hart en met zijn samentrekkende en uitzettende bewegingen, en dat de ademhalingen van den Hemel of van den Grootsten Mensch een overeenstemming hebben met de long en haar ademhalingen; maar dat beide onwaarneembaar zijn voor den mensch, omdat hij ze niet kan gewaarworden ter oorzaak hiervan dat zij inwendig zijn.

3885. Eens ook, toen ik werd onttrokken aan de ideeën welke uit de zinlijke dingen des lichaams zijn, verscheen mij het hemelsche licht; dat licht zelf onttrok mij nog meer aan die ideeën, want in het licht des Hemels is het geestelijke leven gelegen, men zie n. 1524, 2776, 3167, 3195, 3339, 3636, 3643; en toen ik in dit was, verschenen de lichamelijke en de wereldlijke dingen als beneden mij, en nochtans nam ik deze waar, maar als verder van mij verwijderd en als niet tot mij behoorende; het scheen mij toen toe in den Hemel te zijn met het hoofd, niet met het lichaam; in dien staat werd het ook gegeven de algemeene ademhaling des Hemels waar te nemen, voorts hoedanig zij was; zij was innerlijk, gemakkelijk, spontaan, en overeenstemmende met mijn ademhaling als drie tot een; evenzoo werd het gegeven de terugwerkingen der kloppen van het hart waar te nemen; en toen werd ik door de Engelen ingelicht dat vandsar allen en een ieder op aarde de kloppen van het hart en de ademhaling hebben; en dat de oorzaak waarom zij op ongelijke momenters geschieden, was dat zoowel de hartklop als de ademhaling der longen welke in de Hemelen zijn, overgaan in een zeker continue, en zoo in een streven, hetwelk zoodanig is dat het die bewegingen verschillend overeenkomstig den staat van een ieder opwekt.

3886. Maar men moet weten dat de variaties ten aanzien van de polsslagen en ten aanzien van de ademhalingen in de Hemelen menigvuldig zijn, en dat het er zoo vele zijn als er gezelschappen zijn, want zij Bedragen zich daar overeenkomstig de staten van hun denking en aandoening, en deze overeenkomstig de staten des geloofs en der liefde; maar de algemeene pols en de algemeene ademhaling gedraagt zich zoo als boven werd gezegd. Eens werd het ook gegeven de hartkloppen waar te nemen van hen die van de streek van het achterhoofd waren, en af zonderlijk de polsslagen van de hemelschen daar, en af zonderlijk de polsslagen van de geestelijken daar; die van de hemelschen waren stil en mild, die van de geestelijken echter sterk en trillend; de momenten van den pols der hemelschen daar verhielden zich tot die der geestelijken als 5 tot 2; want de pols

der hemelschen vloeit in den pols der geestelijken in, en gast zoo uit en over in de natuur. En, hetgeen wonderbaarlijk is, het spreken der hemelsche Engelen wordt door de geestelijke Engelen niet gehoord, maar gevoeld onder den vorm van een klop van het hart, en dit ter oorzaak hiervan dat hel spreken der hemelsche Engelen niet verstaanbaar is voor de geestelijke Engelen, want het geschiedt door de aandoeningen, welke der liefde zijn, doch dat der geestelijke door verstandelijke ideeën, men zie n. 1647, 1759, 2157, 3343; en gene behooren tot de streek van het hart, deze echter tot die van de longen.

3887. *In den Hemel of in den Grootsten Mensch zijn twee Rijken, het eene wordt het hemelsche genoemd, het andere het geestelijke; het hemelsche Rijk is samengesteld uit Engelen die de hemelsche worden genoemd, en het zijn zij die in de liefde tot den Heer zijn geweest, en vandaar in alle wijsheid, want zij zijn meer dan de anderen in den Heer, en vandaar meer dan de anderen in den staat van vrede en onschuld; zij verschijnen aan de anderen als kleine kinderen, want de staat van vrede en onschuld brengt dien schijn teweeg; al wat daar is, leeft als het ware voor hen, want hetgeen onmiddellijk uit den Heer komt, dat leeft; dit is het hemelsche Rijk. Het andere Rijk wordt het geestelijke genoemd; dit is samengesteld uit Engelen die de geestelijke worden genoemd, en daar zijn zij die in het goede der naastenliefde jegens den naaste zijn geweest; zij stellen de verkwikkelijkheid des levens daarin dat zij aan anderen kunnen weldoen zonder vergelding; dit is voor hen de vergelding dat zij aan anderen het goede molten doen; hoe meer zij dit willen en verlangen, in des te grooter inzicht en geluk zijn zij, want een ieder wordt in het andere leven met inzicht en geluk begiftigd uit den Heer al naar het nut dat kJ vanuit de aandoening des wils betracht; dit is het geestelijke "k. Zij die in het hemelsche Rijk des Heeren zijn, behooren allen tot het gebied van het hart; en zij die in het geestelijke Rijk zijn, behooren allen tot het gebied van de long. Het is met den invloed uit het hemelsche Rijk in het geestelijke evenzoo gesteld als met den invloed van het hart in de longen; voorts als met den invloed van alle dingen welke tot hel hart behooren, in die dingen welke tot de longen behooren; want het hart regeert in het gansche lichaam en in de afzonderlijke dingen ervan door de bloedvaten, en de long regeert eveneens in de afzonderlijke dingen ervan door de ademhaling; vandaar is overal in het lichaam als het ware een invloed van het hart in de longen, maar overeenkomstig de vormen daar en overeenkomstig de staten; daaruit ontstaat alle gevoel, alsmede elke handeling welke aan het lichaam eigen zijn; hetgeen ook kan blijken uit de embryo's en de pas geboren kinderen; dezen kunnen niet eenig lichamelijk gevoel hebben, noch eenige willijke handeling voordat hun de longen zijn geopend, en vandaar de invloed van het eene in het andere is gegeven; in de geestelijke*

wereld is het evenzoo gesteld, maar met dit verschil dat daar niet lichamelijke en natuurlijke dingen zijn, maar hemelsche en geestelijke, welke het goede der liefde en het goede des geloofs zijn; vandaar zijn de hartsbewegingen bij hen overeenkomstig de staten der liefde, en de adembewegingen overeenkomstig de staten des geloofs; de invloed van het eene in het andere maakt dat zij geestelijk voelen en geestelijk handelen. Deze dingen kunnen den mensch wel niet anders dan als ongerijmdheden voorkomen, omdat hij van het goede der liefde en het ware des geloofs geen andere voorstelling heeft dan dat het zekere abstracte dingen zijn zonder de macht om iets uit te werken, terwijl toek het tegendeel het geval is, namelijk dat daaruit alle doorvatting en gevoel is, en alle kracht en handeling, ook die welke in den mensch zijn.

3888. *Die twee Rijken vertoonen zich in den mensch door die twee rijken welke bij hem zijn, namelijk door het rijk van den wil en door het rijk van het verstand, welke twee des menschen gemoed samenstellen, ja den mensch zelf; het is de wil waarmede de kloof van het hart overeenstemt, en het is het verstand waarmede de ademhaling van de long overeenstemt; vandaar ook is het, dat in het lichaam van den mensch ook twee rijken zijn, namelijk dat van het hart en dat van de longen; wie deze verborgenheid kent, kan ook weten hoe het gesteld is met den invloed van den wil in het verstand, en van het verstand in den wil, bijgevolg met den invloed van het goede der liefde in het ware des geloofs, en wederkeerig, dus hoe het gesteld is met de weder verwekking van den mensch; maar 4 die alleen in lichamelijke voorstellingen zijn, dat is, die in den wil van het booze en in het verstand van het valsche zijn, kunnen deze dingen niet vatten, want zij kunnen over de geestelijke en de hemelsche dingen niet anders dan zinlijk en lichamenlijk denken, bijgevolg niet dan vanuit de donkerheid over die dingen welke van het hemelsche licht of van het ware des geloofs zijn, en vanuit de koude over die dingen welke van de hemelsche vlam of van het goede der liefde zijn; het eene en het andere, namelijk die donkerheid en die koude, blusschen de hemelsche en de geestelijke dingen dermate uit dat zij hun als geene toeschijnen.*

3889. *Opdat ik zou weten niet alleen dat er overeenstemming is van de hemelsche dingen, welke der liefde zijn, met de bewegingen van het hart, en van de geestelijke dingen, welke des geloofs vanuit de liefde zijn, met de bewegingen van de longen, maar ook hoe het daarmede gesteld was, werd het mij voor een aanzienlijke ruimte van tijd gegeven tusschen de Engelen te zijn, die dit op levende wijze zouden toonen; zij vormden door een wonderbaarke en met geen woorden uit te drukken vloeijing in kringen de gelijkenis van een hart en de gelijkenis van longen, met alle innerlijke en uiterlijke verwevingen welke daarin zijn; en toen volgden zij den vloed des Hemels op spontane wijze, want de Hemel streeft naar zulk*

een vorm vanuit den invloed der liefde uit den Heer; aldus vertoonden zij de afzonderlijke dingen welke in het hart zijn, en daarna de vereeniging tusschen het hart en de longen, welke zij ook uitbeeldden door het huwelijk van het goede en het ware; hieruit bleek ook dat het hart overeenstemt met het hemelsche, hetwelk van het goede is, en de longen met het geestelijke, hetwelk van het ware is; en dat de verbinding van het eene en het andere in den stof felijken vorm zich gedraagt zooals die van het hart en van de longen; en er werd gezegd dat het evenzoo gesteld is in het gansche lichaam, namelijk in elk van zijn leden, organen, en ingewanden, met die dingen welke daar van het hart en welke daar van de longen zijn; want daar waar niet beide werken en een elk op onderscheiden wijze zijn beurtwisselingen waarneemt, kan niet eenige beweging des levens uit eenig willijk beginsel, noch eenige zin des levens uit eenig verstandelijk beginsel zijn.

3890. Het werd eerder eenige malen gezegd dat de Hemel of de Grootste Mensch in ontelbare gezelschappen is onderscheiden, en in het algemeen in even zoovele als er organen en ingewanden in het lichaam zijn, en dat de afzonderlijke gezelschappen tot een van die behooren, n. 3745; voorts dat de gezelschappen, hoewel zij ontelbaar en verschillend zijn, nochtans als een eene handelen, zooals alle dingen welke in het lichaam zijn, hoewel zij verschillend zijn, als een eene handelen; de gezelschappen welke daarin tot het gebied van het hart behooren, zyn de hemelsche gezelschappen, en zij zijn in het midden of in de binnenste dingen; die echter welke tot het gebied van de longen daarin behooren, zijn de geestelijke, en zij zijn rondom en in de uiterlijke dingen; de invloed uit den Heer is door de hemelsche in de geestelijke, of door het midden in de omtrekken, dat is, door de binnenste dingen tot de uiterlijke; dit komi omdat de Heer door de liefde of de barmhartigheid invloeit, vandaar al het hemelsche hetwelk in Zijn Rijk is; en door de liefde of de barmhartigheid in het goede des geloofs, vandaar al het geestelijke hetwelk in Zijn Rijk is, en dit met een onuitsprekelijke verscheidenheid; maar de verscheidenheid ontstaat niet uit den invloed, maar uit de opneming.

3891. Dat niet slechts de gansche Hemel zooals één mensch ademt, maar ook de afzonderlijke gezelschappen in vereeniging, ja alle Engelen en geesten, daarvan is mij het bewijs gegeven door zeer vele levende ondervindingen, dermate dat er voor mij geen twijfel is over gebleven; zelfs zijn de geesten verwonderd indien iemand daarvan mocht twijfelen; maar omdat het er weinigen zijn die over de Engelen en de geesten een andere voorstelling hebben dan zooals over het onstoffelijke, en vandaar dat het slechts gedachten zouden zijn, dus nauwelijks substanties, te minder dat zij zich evenals de menschen in het bezit van den zin van het gezicht, den zin van het gehoor, en den zin van den tast zouden verheugen, en nog minder dat zij een ademhaling hebben, en vandaar een leven evenals de mensch,

maar innerlijk, hoedanig het leven van een geest is in verhouding tot dat van den mensch, mogen derhalve nog meer ondervindingen worden aangevoerd. Eens werd mij voordat ik in slaap zou vallen, aangezegd dat er verscheidenen waren die legen mij samenspannden, van zins om mij door verstikking uit den weg te ruimen, maar ik schonk in het geheel geen aandacht aan hun bedreigingen omdat ik door den Heer beschermd was, en daarom sliep ik onbekommerd in; toen ik echter midden in den nacht ontwaakte, voelde ik duidelijk dat ik niet uit mijzelf ademhaalde, maar vanuit den Hemel; want de adembaling was niet de mijne, maar toch haalde ik adem. Ook in andere gevallen werd ontelbare malen het ademen of de adembaling der geesten en eveneens der Engelen te voelen gegeven, en wel daardoor dat 4 in mij ademhaalden, en dat nochtans mijn adembaling tegelijk aanwezig was, onderscheiden van de hunne; maar dit kan niemand voelen dan alleen hij wien de innerlijke dingen zijn geopend en wien daardoor gemeenschap met den Hemel is gegeven.

3892. Ik ben ingelicht door de Oudsten, die hemelsche menschen waren en meer dan de overigen in de liefde tot den Heer, dat zij geen uitwendige adembaling hadden zoodanig als hun nageslacht had, maar dat zij een inwendige hadden, en dat zij met de Engelen ademhaalden, met wie zij in gemeenschap waren ter oorzaak hiervan dat 4 in de hemelsche liefde waren; ook ben ik daarover ingelicht dat de staten van hun adembaling zich geheel en al overeenkomstig de staten van hun liefde en van het geloof daaruit gedroegen, waarover men zie hetgeen eerder in n. 608, 805, 1118, 1119, 1120, werd medegedeeld.

3893. Er waren engellijke koren welke te samen den Heer vierden, en dit vanuit de blijdschap des harten; de viering werd somtijds gehoord als vanuit een zoet gezang, want de geesten en de Engelen hebben onder elkander een klankrijke stem, en zij hooren elkander evengoed als de eene mensch den anderen, maar de menschelijke zang is wat betreft de zoetheid en de harmonie, welke hemelsch zijn, niet met dien sang te vergelijken; uit de verscheidenheid van den klank werd ik gewaar dat het meerdere koren waren. Door de Engelen die bij mij waren, werd ik onderricht dat zij tot het gebied der longen en haar functies behoorden, want hun is het zingen omdat dit de dienst der longen is; dit werd ook door de ondervinding te weten gegeven; het werd hun veroorloofd mijn adembaling te besturen, hetgeen zoo zacht en zoet, en ook innerlijk geschiedde, dat ik nauwelijks eenige adembaling van mij voelde. Ik werd ook onderricht dat zij die zich aan de onwillekeurige adembaling en zij die zich aan de willekeurige adembaling wijden, onderscheiden zijn; er werd gezegd dat zij die sick aan de onwillekeurige adembaling wijden, aanwezig zijn wanneer de mensch slaapt, want zoodra

de mensch slaapt, houdt het willekeurige van zijn adembaling op, en volgt het onwillekeurige der adembaling op.

3894. *Omdat, als boven in n. 3892 gezegd, de adembalingen der Engelen ender geesten zich geheel en al overeenkomstig de staten van hun lief de en van hel geloof daaruit gedragen, komt het dat het eene gezelschap niet op eendere wijze ademhaalt als het andere; voorts dat de boozen, die in de lief de van zich en van de wereld, en vandaar in het valsche zijn, niet in het samenzijn der goeden kunnen deelen, maar dat het hun wanneer zij genen naderen, toeschijnt alsof zij niet kunnen ademen, maar als het ware verstikt worden, en dat 4 vandaar als halfdood en zooals steenen tot in de hel neervallen, waar zij veer hun adembaling bekomen welke zij gemeen hebben met hen die daar zijn; hieruit kan vaststaan dat zij die in het booze en valsche zijn, niet in den Grootsten Mensch of in den Hemel kunnen zijn, want wanneer hun adembaling bij hun nadering daar begint op te houden, begint ook al hun waarneming en denking op te houden, en ook al hun streven om het booze te doen en tot het valsche te overreden, en met het streven vergaat hun alle handeling en levensbeweging, en daarom kunnen zij niet anders dan zich halsoverkop van daar neerstorten.*

3894 [a]. *Omdat het zoo is, en de rechtschapenen, wanneer zij in het andere leven komen, eerst in het leven worden teruggebracht dat zij in de wereld hadden, n. 2119, aldus ook in de liefden en wellusten van dat leven, kunnen zij derhalve, voordat zij zijn voorbereid, nog niet met de Engelen samenzijn, ook ten aanzien van de adembaling; daarom worden zij, wanneer zij worden voorbereid, eerst ingewijd in het engellijke leven door samenstemmende adembalingen, en dan komen zij tevens in de innerlijke doorvattingen en in het hemelsch vrije; dit geschiedt in een gezelschap van verscheidenen, of in koren, waarin de een op eendere wijze ademhaalt als de ander, voorts op eendere wijze doorvat, en op eendere wijze vanuit het vrije handelt; hoe dit geschiedt, verd mij ook op levende wijze getoond.*

3895. *Het overredende van het booze en valsche, ook het overredende van het ware wanneer de mensch in het leven van het booze is, is zoodanig in het andere leven dat het de anderen als het ware verstikt, en eveneens de rechtschapen geesten voordat zij in de engellijke adembaling zijn ingewijd; daarom worden zij die in het overredende door den Heer verwijderd en gevangen gehouden in de hel, waar de een den ander niet kan schaden, want daar is het overredende van den een bijna gelijk aan dat van den ander, en vandaar stemmen de adembalingen samen. Eenigen die in zulk een overredende waren, kwamen tot mij, van zins om mij te verstikken, en zij veroorzaakten zelfs jets van verstikking, maar ik werd door den Heer bevrijd; toep werd door den Heer een klein kind gezonden,*

en door zijn tegenwoordigheid werden zij zoozeer benauwd, dat zij nauwelijks konden ademen, in welken staat zij werden gehouden totdat zij begonnen te smeeken, en zoo werden zij in de hel neergestooten. Het overredende van het ware wanneer de mensch in het leven van het booze is, is zoodanig dat hij zich overreedt dat het ware het ware is, niet terwille van het goede maar ter wille van het booze, namelijk om daardoor eer, faam, en rijkdommen te gewinnen; de allerslechtsten kunnen in zulk een overredende zijn, ook in een schijnbaren ijver, en wel dermate dat zij allen tot de hel verdoemen die niet in het ware zijn, hoezeer zij ook in het goede mogen zijn; men zie aangaande dit overredende n. 2689, 3865; wanneer dezulken in het andere leven komen, gelooven zij in het begin dat zij Engelen zijn, maar zij kunnen niet eenig engellijk gezelschap naderen; tengevolge van hun eigen overredende worden zij daar als het ware verstikt; dezen zijn het van wie de Heer heeft gesproken bij Mattheus “Velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: Heer, Heer, hebben wij niet door Uwen Naam geprofeteerd en door Uwen Naam demonen uitgeworpen, en in Uwen Naam vele krachten gedaan; maar dan zal Ik hun openlijk aanzeggen: Ik ken u niet, wijkt van Mij, gij werkers der ongerechtigheid”.

3896. *Het vervolg aangaande den Grootsten Mensch en aangaande de overeenstemming aan het einde van het volgende hoofdstuk.*

Genesis

Dertigste Hoofdstuk

3897. Overeenkomstig het opgevatte plan moeten, voorafgaande aan dit hoofdstuk, op hun beurt de dingen worden ontvouwd welke de Heer over het Laatste Gericht of over de laatste tij den der Kerk geleerd heeft bij Mattheus hfdst. xxiv; voorafgaande aan het vorige hoofdstuk is ontvouwd hetgeen daar van vers 19 tot 22 is bevat; nu volgt hetgeen daar is bevat van vers 23 tot 28, namelijk *“Alsdan, zoo iemand tot u zeggen zal: Ziet, hier is Christus, of daar, gelooft het niet. Want er sulten valsche christussen en valsche profeten opstaan, en zullen groote teekenen en wonderen geven, opdat zij, indien het mogelijk ware, ook de uitverkorenen verleiden. Ziet, ik heb het u voorspeld. Zoo zij dan tot u zeggen sulten: Ziet, Hij is in de woestijn, gaat niet uit; Ziet, in de binnenkameren, gelooft het niet. Want gelijk de bliksem uitgaat van het oosten, en schijnt tot aan het westen, alzoo sal ook de komst van den Zoon des Menschen zijn. Want alwaar het lijk sal zijn, daar zullen ook de arenden vergaderd worden”*.

3898. Wat deze woorden behelzen, kan niemand weten tenzij de inwendige zin het leert, zooals dat valsche christussen zullen opstaan die teekenen en wonderen zullen geven; en dat men, indien dezen zeggen zullen dat Christus in de woestijn is, niet zal uitgaan; en dat men, indien zij zeggen zullen: In de binnenkameren, het niet zal gelooven; dat de komst van den Zoon des mensehen zal zijn gelijk de bliksem die uitgaat van het oosten en schijnt tot aan het westen; voorts dat waar het lijk is, daar de arenden vergaderd zullen worden. Deze dingen, evenals die welke in dit hoofdstuk voorafgaan en die welke volgen, schijnen naar den zin der letter in geen verband te staan, maar toeh zijn zij ten aanzien van den inwendigen zin in het schoonste verband, welk verband eerst dan versehijnt wanneer men verstaat wat door de valsche christussen wordt aangeduid, wat door de teekenen en wonderen, wat door de woestijn en de binnenkameren, voorts wat door de komst van den Zoon des Mensehen, en ten slotte wat door het lijk en de arenden. Dat de Heer op deze wijze heeft gesproken, was om deze reden dat zij het woord niet zouden verstaan, opdat zij het niet zouden ontwijden. Want wanneer de Kerk verwoest is, zooals zij het toen bij de Joden was, zou men ontwijfd hebben indien men verstaan had; deswege heeft ook de Heer om dezelfde oorzaak door gelijkenissen gesproken, zooals Hijzelf leert bij Mattheus hfdst. xiii: 13, 14, 15, Mark. iv: 11, 12; Luk. viii: 10; want het Woord kan niet ontwijfd worden

door hen die de mysteriën niet weten, maar door hen die weten, men zie n. 301, 302, 303, 593, 1008, 1010, 1059, 1327, 1328, 2051, 3398, 3402; en meer door hen die zichzelf voor geleerd houden dan door hen die zichzelf niet voor geleerd houden. Doch dat nu de innerlijke dingen des Woords geopend worden, komt omdat de Kerk heden zoozeer verwoest is, dat is, zonder geloof en liefde, dat men, hoewel men weet en verstaat, nochtans niet erkent, te minder geloofd, men zie n. 3398, 3399, uitgezonderd de weinigen die in het leven van het goede zijn en uitverkorenen worden genoemd, die nu onderricht kunnen worden, bij wie de Nieuwe Kerk moet worden ingesteld; maar waar die zijn, weet de Heer alleen; weinigen zullen het zijn binnen de Kerk; het zijn de natiën geweest bij wie de nieuwe Kerken vroeger werden geïnstauréerd; men zie n. 2986.

3899. In hetgeen in dit hoofdstuk bij Mattheus voorafgaat, werd gehandeld over de geleidelijke verwoesting der Kerk, namelijk dat men eerst zou aanvangen met niet langer te weten wat het goede en het ware is, maar daarover zou redetwisten; daarna, dat men ze zou verachten; ten derde, dat men ze niet zou erkennen; ten vierde, dat men ze zou ontwijden; men zie n. 3754. Nu wordt gehandeld over den staat der Kerk, hoedanig zij dan is ten aanzien van de leer in het algemeen, en bij hen in het bijzonder die in een heiligen uitwendigen eeredienst, maar in een profanen inwendigen zijn, dat is, die met den mond den Heer belijden met een heilige vereering, maar in hun hart zichzelf en de wereld vereeren, zoodat de eeredienst van den Heer voor hen als middel dient om eerbewijzen en rijkdommen te gewinnen; voor zooveel als zij den Heer, het hemelsche leven en het geloof hebben erkend, voor zooveel ontwijden zij wanneer zij zoodanig worden. Over dezen staat der Kerk wordt nu gehandeld, zooals nog beter kan vaststaan uit den inwendigen zin van des Heeren woorden welke boven werden aangehaald, welke zin de volgende is.

3900. *Alsdan, zoo iemand tot u zeggen zal: Ziet, hier is Christus, of daar, geloofd het niet*, beteekent de aanmaning dat men zich wachte voor hun leer; Christus is de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware, vandaar ten aanzien van het Woord en ten aanzien van de Leer vanuit het Woord; dat het hier het tegendeel is, namelijk het Goddelijk Ware vervalscht of de leer van het valsche, is duidelijk; dat Jezus het Goddelijk Goede en Christus het Goddelijk Ware is, zie men in n. 3004, 3005, 3008, 3009. *Want er zullen valsche christussen en valsche profeten opstaan*, beteekenen de valsche dingen dier leer; dat de valsche christussen de vervalschte leerstellige dingen vanuit het Woord zijn of niet Goddelijke ware dingen, blijkt uit hetgeen vlak boven is gezegd, men zie n.

3010, 3732 einde; en dat de valsche profeten diegenen zijn die deze valsche dingen leeren, n. 2534. Zij die valsche dingen leeren, zijn in de Christelijke wereld voornamelijk diegenen die de verheffing van zichzelf alsmede den rijkdom der wereld ten doel hebben, want zij verdraaien de ware dingen des Woords te hunnen gunste; want wanneer de liefde van zich en van de wereld als doel geldt, zoo denkt men aan niets anders; dezen zijn de valsche christussen en de valsche profeten. *En zullen groote teekenen en wonderen geven*, beteekent de bevestigende en de overredende dingen vanuit uitwendige schijnen en begoochelingen, waardoor de eenvoudigen zich laten verleiden; dat dit is teekenen en wonderen geven, zal elders, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, worden getoond. *Opdat zij indien het mogelijk ware, ook de uitverkorenen verleiden*, beteekent hen die in het leven van het goede en ware zijn, en vandaar bij den Heer; dezen zijn het die in het Woord de uitverkorenen worden genoemd; in de menigte diergenen die een profanen eeredienst onder het heilige verhullen, verschijnen dezen zelden, of indien zij verschijnen, worden zij niet gekend, want de Heer verbergt hen en beschermt hen aldus; want voordat zij bevestigd zijn, laten zij zich gemakkelijk door uitwendige heiligheden afleiden, maar nadat zij bevestigd zijn, houden zij stand; want zij worden door den Heer in het samenzijn met de Engelen gehouden, hetgeen zijzelf niet weten, en dan is het onmogelijk dat zij door die goddelooze bende verleid worden. *Ziet, Ik heb het u voorzegd*, beteekent de aanmaning tot voorzichtigheid, namelijk dat zij zich wachten, want zij zijn onder pseudoprofeten, die in schaapskleederen verschijnen, maar van binnen zijn zij grijpende wolven, Matth. vii: 15; die pseudoprofeten zijn de zonen der eeuw, die voorzichtiger zijn, dat is, bedrevener dan de zonen des lichts in hun geslacht, over wie bij Lukas, hfdst. xvi: 8; daarom vermaant de Heer hen met deze woorden “Ziet, Ik zend u als sehapen in het midden der wolven; zijt dan voorzichtig gelijk de slangen, en eenvoudig gelijk de duiven” Matth. x: 16. *Zoo zij dan tot u zeggen zullen: Ziet, Hij is in de woestijn, gaat niet uit; Ziet, in de binnenkameren, gelooft het niet*, beteekent dat men niet moet gelooven wat zij spreken aangaande het ware, noch wat zij spreken aangaande het goede, en meer dingen; dat het deze dingen zijn welke worden aangeduid, kan niemand zien dan alleen hij die den inwendigen zin kept. Dat er een verborgenheid in die woorden is bevat, kan men hieruit weten dat de Heer ze gesproken heeft, en dat het zonder een anderen, innerlijk verborgen zin een zinledig iets is, namelijk dat zij indien zij zouden zeggen dat Christus in de woestijn is, niet zouden uitgaan, en indien zij zouden zeggen dat Hij in de binnenkameren is, het niet zouden gelooven; maar het is het verwoeste ware hetwelk door de

woestijn wordt aangeduid, en het verwoeste goede door de binnenkameren of de binnenste vertrekken. Dat het verwoeste ware door de woestijn wordt aangeduid, komt omdat van de Kerk wanneer zij verwoest is, dat is, wanneer er in haar niet langer eenig Goddelijk ware is omdat er niet langer eenig goede, of liefde tot den Heer en naastenliefde jegens den naaste is, dan gezegd wordt dat zij een woestijn is of in de woestijn is, want onder de woestijn wordt al datgene verstaan wat niet bebouwd of bewoond is, n. 2708, voorts wat te weinig levenskracht heeft, n. 1927, zooals dan het ware in de Kerk is; hieruit blijkt dat de woestijn hier de Kerk is waarin niet het ware is. De binnenkameren echter, of de binnenste vertrekken, beteekenen in den inwendigen zin de Kerk ten aanzien van het goede, voorts eenvoudig het goede. De Kerk welke in het goede is, wordt het huis Gods genoemd; de binnenkameren zijn de goede dingen en de dingen welke in het huis zijn; dat het huis Gods het Goddelijk Goede is, en het huis in het algemeen het goede hetwelk der liefde en der naastenliefde is, zie men in n. 2233, 2234, 2559, 3142, 3652, 3720. Dat men niet moet gelooven wat zij spreken aangaande het ware en wat zij spreken aangaande het goede, is ter oorzaak hiervan dat zij het valsche het ware noemen, en het booze het goede, want zij die zichzelf en de wereld als einddoel beschouwen, verstaan onder het ware en het goede niets anders dan dat zijzelf aanbeden moeten worden, en dat men hunzelf moet weldoen; en indien zij vroomheid inblazen, zoo is het om in schaapskleederen te verschijnen. Bovendien, omdat het Woord hetwelk de Heer gesproken heeft, ontelbare dingen in zich bevat, en de woestijn een woord van ruime beteekenis is, want al datgene wordt woestijn genoemd wat niet bebouwd en bewoond is, en binnenkameren worden al die dingen genoemd welke innerlijk zijn, wordt derhalve ook door de woestijn het Woord van het Oude Testament aangeduid, want dit wordt geacht te hebben afgedaan, en door de binnenkameren het Woord van het Nieuwe Testament, omdat het de innerlijke dingen of aangaande den inwendigen mensch leert. Desgelijks wordt ook het gansche Woord een woestijn genoemd wanneer het niet langer voor de leerstellige dingen van dienst is, en binnenkameren worden de menschelijke inzettingen genoemd, welke, omdat zij van de geboden en verordeningen des Woords afwijken, maken dat het Woord een woestijn is; zooals ook in de Christelijke wereld bekend is, want zij die in een heiligen uitwendigen eeredienst zijn en in een profanen inwendigen, schaffen ter wille van de vernieuwingen welke de zelfverheffing boven allen en een rijkdom boven allen als einddoelen beschouwen, het Woord af, en wel dermate dat zij zelfs niet toelaten dat het door de anderen gelezen wordt; en hoewel zij die niet in zulk een profanen

eeredienst zijn, het Woord heilig houden en toelaten dat het onder het gewone volk is, buigen en ontvouwen zij nochtans alle dingen naar hun leerstellige dingen, hetgeen maakt dat de overige dingen in het Woord welke niet overeenkomstig de leerstellige dingen zijn, een woestijn zijn, zooals genoegzaam blijken kan uit hen die in het geloof alleen het heil stellen en de werken der naastenliefde verachten; al hetgeen de Heer zelf in het Nieuwe Testament en zoo vaak in het Oude over de liefde en de naastenliefde heeft gesproken, maken zij als het ware tot een woestijn, en alle dingen welke van het geloof zonder de werken zijn, als het ware tot binnenkameren. Hieruit blijkt wat door "zoo zij tot u zeggen zullen: Ziet, Hij is in de woestijn, gaat niet uit; Ziet, in de binnenkameren, gelooft het niet" wordt aangeduid. *Want gelijk de bliksem uitgaat van het oosten, en schijnt tot aan het westen, alzoo zal ook de konist van den Zoon des Menschen zijn*, beteekent dat het met den inwendigen eeredienst van den Heer zoo gesteld was als met den bliksem, welke terstond verdwijnt; door den bliksem immers wordt datgene aangeduid wat van het hemelsche licht is, dus wat betrekking heeft op de liefde en het geloof, want deze zijn van het hemelsche licht; het oosten is in den hoogsten zin de Heer, in den inwendigen zin is het het goede der liefde, der naastenliefde, en des geloofs uit den Heer, men zie n. 101, 1250, 3249; het westen echter is in den inwendigen zin dat wat is ondergegaan of heeft opgehouden te zijn, aldus de nieterkenning van den Heer, noch van het goede der liefde, der naastenliefde, en des geloofs; aldus is de bliksem die uitgaat van het oosten en schijnt tot aan het westen, de verdwijning; de Komst des Heeren is niet, overeenkomstig de letter, dat Hij wederom aan de wereld zal verschijnen, maar zij is Zijn tegenwoordigheid in een ieder, en deze is er zoo vaak als het Evangelie wordt gepredikt en over het heilige wordt gedacht. *Want alwaar het lijk zal zijn, daar zullen de arenden vergaderd worden*, beteekent dat de bevestigingen van het valsche door de redeneeringen in de verwoeste Kerk vermenigvuldigd zullen worden. Van een kerk wordt wanneer zij zonder het goede en vandaar zonder het ware des geloofs is, of wanneer zij verwoest is, gezegd dat zij dood is, want haar leven is uit het goede en ware; vandaar wordt zij wanneer zij dood is, met een lijk vergeleken; de redeneeringen aangaande de goede en ware dingen dat zij niet goede en ware dingen zijn dan alleen voor zooveel als men ze begrijpt, en de bevestigingen van het booze en valsche door die redeneeringen, zijn de arenden, zooals kan vaststaan uit hetgeen aanstonds volgt; dat het lijk hier de Kerk zonder het leven der naastenliefde en des geloofs is, blijkt uit des Heeren woorden waar over de voleinding der eeuw wordt gehandeld, bij Lukas "De discipelen zeiden: Waar,

Heer (namelijk de voleinding der eeuw of het Laatste Gericht); Jezus zeide tot hen: *Waar het lichaam is, aldaar zullen de arenden vergaderd worden*” xvii: 37; het lichaam staat daar in de plaats van het lijk, want het is het doode lichaam hetwelk hier wordt verstaan, en het beteekent de Kerk, want dat het Gericht met het huis Gods of met de Kerk zal beginnen, blijkt hier en daar uit het Woord. Dit zijn de dingen welke de nu aangehaalde en ontvouwde woorden des Heeren in den inwendigen zin beteekenen; en dat deze in de schoonste reeks zijn samengevoegd, hoewel het niet zoo in den zin der letter verschijnt, kan blijken voor hem die ze in hun verband overeenkomstig de ontvouwing beschouwt.

3901. Dat de laatste staat der Kerk vergeleken werd met arenden welke tot een lijk of lichaam worden vergaderd, komt omdat door de arenden de redelijke dingen van den mensch worden aangeduid, welke wanneer daarvan sprake is met betrekking tot de goeden, ware redelijke dingen zijn, maar wanneer daarvan sprake is met betrekking tot de boozen, valsche redelijke dingen of redeneeringen. Vogels in het algemeen beteekenen de denkingen van den mensch, eveneens in den eenen en den anderen zin, n. 40, 745, 776, 866, 991, 3219, en elke soort iets in het bijzonder; de arenden, omdat zij hoog vliegen en scherp zien, de redelijke dingen. Dat het zoo is, kan uit verscheidene plaatsen in het Woord vaststaan, en daarvan mogen de volgende ter bevestiging worden aangevoerd; eerst waar zij de ware redelijke dingen beteekenen; bij Mozes: “Jehovah vond Zijn volk in een land der woestijn, en in de leegte, in gehuil, in eenzaamheid; Hij voerde hem rondom, Hij onderrichtte hem, Hij bewaarde hem als Zijn oogappel; *gelijk een adelaar zijn nest opwekt*, over zijne jongen zich wiegelt, zijne vleugels uitbreidt, hem neemt, hem draagt op zijnen vleugel”, Deut. xxxii: 10, 11; het is het onderricht in de ware en goede dingen des geloofs hetwelk hier beschreven, en met een adelaar vergeleken wordt; het proces zelf totdat de mensch redelijk en geestelijk wordt, is in de beschrijving en vergelijking bevat; de vergelijkingen in het Woord geschieden alle door aanduidende dingen, vandaar hier door den arend, welke het redelijke is. Bij denzelf de “Jehovah tot Mozes: Gijlieden hebt gezien wat Ik den Egyptenaren gedaan heb, en dat *Ik u gedragen heb op vleugelen der arenden*, om u tot Mij te brengen”, Exod. xix: 3, 4, evenzoo. Bij Jesaja: “Zij die Jehovah verwachten, zullen met sterkte vernieuwd worden, *zij zullen opvaren met sterken vleugel gelijk de arenden*, zij zullen snellen en niet moede worden, zij zullen wandelen, en niet mat worden”, xl: 31; met sterkte vernieuwd worden, voor groeien ten aanzien van het willen van het goede, opvaren met sterken vleugel gelijk de arenden, voor groeien ten aanzien van het verstaan van het ware, dus ten

aanzien van het redelijke; de zaak wordt hier als elders door twee uitdrukkingen uiteengezet, waarvan de eene het goede behelst hetwelk des wils is, de andere het ware hetwelk des verstands is; evenzoo snellen en niet moede worden, wandelen en niet mat worden. Bij Ezechiël: “In gelijkenissen spreek eene gelijkenis aangaande het huis Israëls, en zeg: Alzoo zeide de Heer Jehovih: *Een groote arend, lang van slagpennen, vol van vederen*, welke borduursel had, kwam op den Libanon, en nam een takje van eenen ceder; hij bracht het af in een land van koophandel, hij zette het in een stad van reukbereiders; het sproot uit en werd tot eenen welig uitloopenden wijnstok. Er was *een andere groote arend, groot van vederen*, en ziet, deze wijnstok voegde zijne wortelen naar denzelfen toe, en zond zijne ranken tot hem uit om hem te bevochtigen uit de bedden zijner planting in een goed veld, bij vele wateren, maar hij zal verwoest worden; hij zond zijne boden in Egypte opdat men hem paarden en veel volks geven zou”, xvii: 2 tot 9, 15; de eerstgenoemde arend voor het door het Goddelijke verlichte redelijke, de in de tweede plaats genoemde arend voor het redelijke vanuit het eigene, naderhand verdorven geworden door de redeneeringen vanuit de zinlijke en de wetenschappelijke dingen; Egypte voor de wetenschappelijke dingen, n. 1164, 1165, 1186, 1462; de paarden voor het verstandelijke daaruit, n. 2761, 2762, 3217. Bij Daniel: “Het gezicht van Daniel: Er klommen vier beesten op uit de zee, het eene van het andere verscheiden; het eerste was als een leeuw, maar *het had de vleugelen eens arends*; ik was ziende totdat zijne vleugelen uitgeplukt waren, en het opgeheven werd van de aarde, en op de voeten opgericht als een mensch, en eens menschen hart aan hetzelfde werd gegeven”, vii: 3, 4; het is de eerste staat der Kerk welke door den leeuw die de vleugelen eens arends had, wordt beschreven, en de arendsvleugelen zijn daar de redelijke dingen vanuit het eigene, en deze weggenomen zijnde werden de redelijke en de willijke dingen vanuit het Goddelijke gegeven, hetgeen daarmede wordt aangeduid dat het werd opgeheven van de aarde en op de voeten opgericht als een mensch, en eens menschen hart gegeven. Bij Ezechiël: “De gelijkenis der aangezichten der vier dieren of Cherubim; de aangezichten eens menschen en de aangezichten eens leeuws hadden zij vieren ter rechterzijde, en de aangezichten eens ossen ter linkerzijde zij vieren, en de *aangezichten eens arends* zij vieren”, i: 10. “Hunne raderen werden Galgal genoemd, en elk een had vier aangezichten, de aangezichten van het eerste de aangezichten eens cherubs, en de aangezichten van het tweede de aangezichten eens menschen, en van het derde de aangezichten eens leeuws, en van het vierde de *aangezichten eens arends*”, x: 13, 14. Bij Johannes: “Rovdom den troon vier dieren vol oogten van voren en

van achteren, het eerste dier eenen leeuw gelijk, het tweede dier een kalf gelijk, het derde dier hebbende het aangezicht als een mensch, het vierde dier *gelijk eenen vliegenden arend*", Apoc. iv: 7; dat die geziene dieren, bijgevolg de gelijkenis hunner aangezichten, Goddelijke verborgenheden beteekenen, staat vast; maar welke verborgenheden het zijn kan men niet weten als men niet weet wat in den inwendigen zin een leeuw, een kalf, een mensch, een arend is; dat het aangezicht van den arend de omzichtigheid en vandaar de Voorzienigheid is, blijkt duidelijk, want de cherubim welke door de dieren bij Ezechiël werden uitgebeeld, beteekenen des Heeren Voorzienigheid dat de mensch niet vanuit zich en vanuit zijn redelijke binnendringe in de mysterin des geloofs; men zie n. 308; hieruit blijkt ook dat de arend, wanneer daarvan gesproken wordt met betrekking tot den mensch, in den inwendigen zin het redelijke is, en dit deswege omdat de arend hoog vliegt en van boven een wijd uitzicht heeft op de dingen die beneden zijn. Bij Job: "Vliegt de sperwer door uw inzicht, en breidt hij zijne vleugelen uit naar den zuidenwind, is het naar uwen mond dat *zich de arend verheft* en dat hij zijn nest verhoogt", xxxix: 29, 30; dat hier de arend de rede is, welke van het inzicht is, blijkt duidelijk; zulk een beteekenis had de arend in de Oude Kerk, want het Boek Job is een Boek van de Oude Kerk, n. 3540 einde; want bijna alle boeken van den toenmaligen tijd werden in aanduidende dingen geschreven, maar in den loop des tijds geraakten de aanduidende dingen dermate in vergetelheid dat men zelfs niet weet dat vogels in het algemeen de denkingen zijn, hoewel zij in het Woord zoo vaak genoemd worden, en het daar duidelijk uitkomt dat zij iets anders beteekenen. Dat de arend in den tegenovergestelden zin de niet ware redelijke dingen, dus de valsche beteekent, blijkt uit de volgende plaatsen; bij Mozes: "Jehovah zal over u eene natie verheffen van verre, van het uiterste der aarde, *gelijk als een arend toevliegt*, een natie welker taal gij niet hoort, een natie hard van aangezichten", Deut. xxviii: 49, 50. Bij Jeremia: "Ziet, hij komt op als wolken, en als een wervelwind zijne wagenen, *zijne paarden zijn snelier dan arenden*; wee ons, omdat wij verwoest zijn", iv: 13. Bij denzelfde: "Uwe snoeverij heeft u bedrogen, de hoogmoed uws harten, gij die woont in de kloven der steenrotsen, die de hoogte des heuvels inneemt, omdat *gij uw nest verhoogt als de arend*, Ik zal u van daar nederwerpen. Ziet, *hij komt op en vliegt als een arend*, en hij breidt zijne vleugelen uit over Bozra, en het hart der machtigen van Edom is te dien dage geworden als het hart eener vrouw die in benauwdheid is", xl ix: 16, 17, 22. Bij denzelfde: "Onze vervolgers zijn sneller geweest *dan arenden*, zij hebben ons op de bergen vervolgd, in de woestijn hebben zij ons lagen gelegd", Klaagl. iv: 19. Bij Micha: "Brevg

kaalheid over u, en scheer u om de zonen uwer verrukkingen, verwijd uwe kaalheid *als de arend*, omdat zij van u zijn heengetrokken”, 1: 16. Bij Obadjah: “Al *verhieft gij u gelijk de arend*, en al stelt gij uw nest tusschen de sterren, Ik zal u van daar nedertrekken”, vers 4. Bij Habakuk: “Ik verwek de Chalden, eene bittere en onstuimige natie, voorttrekkende in de breedten der aarde, om te erven habitakels welke de hare niet zijn, *welke paarden lichter zijn dan de arenden*; hare ruiters zullen van verre komen, zij zullen toevliegen *als een arend zich spoedende om te eten*”, 1: 6, 8. Op deze plaatsen wordt door de arenden de valscheheid aangeduid welke is ingebracht door de redeneeringen, en deze wordt ingebracht vanuit de begoochelingen der zinnen en de uitwendige schijnbaarheden; dat bij den in de laatste plaats aangehaalden Profeet door de Chalden diegenen worden aangeduid die in een heilig uitwendige zijn, maar innerlijk in het valsche, zie men in n. 1368; dat zij, evenals Babel, diegenen zijn die de Kerk verwoesten, n. 1327; dat de breedten der aarde de ware dingen zijn, n. 3433, 3434; de verwoesting wordt aangeduid door voorttrekkende in de breedten der aarde; dat de paarden hun verstandelijke dingen zijn, welke eender zijn, n. 2761, 2762, 3217; wat “de arend, zich spoedende om te eten” is, blijkt hieruit, namelijk om den mensch van ware dingen verlaten te maken, want daar wordt over de verlaten der Kerk gehandeld. Er worden vergelijkingen gemaakt met arenden; maar, als gezegd, de vergelijkingen geschieden in het Woord door aanduidende dingen. Vandaar blijkt nu duidelijk wat er wordt aangeduid door de vergelijking met de arenden welke vergaderd zullen worden tot het lijk.

Dertigste Hoofdstuk.

1. En Rachel zag dat zij Jakob niet baarde, en Rachel benijdde hare zuster; en zij zeide tot Jakob: Geef mij zonen; en zoo niet, ik ben dood.
2. En Jakob ontstak in toorn tegen Rachel, en hij zeide: Ben ik dan voor God in de plaats, die de vrucht des buiks van u weert.
3. En zij zeide: Zie, mijne diensmaagd Bilhah, kom tot haar, en zij bare op mijne knieën, en ik zal gebouwd worden, ook ik, uit haar.
4. En zij gaf hem Bilhah hare dienstmaagd tot vrouw, en Jakob kwam tot haar.
5. En Bilhah ontving, en baarde Jakob eenen zoon.
6. En Rachel zeide: GOD heeft mij gericht, en ook mijne stem gehoord, en mij eenen zoon gegeven; daarom noemde zij zijnen naam Dan.
7. En Bilhah, Rachels dienstmaagd, ontving nog, en baarde Jakob eenen tweeden zoon.
8. En Rachel zeide: Met de worstelingen GODS heb ik met mijne zuster geworsteld, ook heb ik overmocht; en zij noemde zijnen naam Naftali.
9. En Leah zag dat zij had opgehouden van baren, en zij nam Zilpah, hare dienstmaagd, en gaf haar aan Jakob tot vrouw.
10. En Zilpah, Leah's dienstmaagd, baarde Jakob eenen zoon.
11. En Leah zeide: Er komt een hoop; en zij noemde zijnen naam Gad.
12. En Zilpah, Leah's dienstmaagd, baarde Jakob eenen tweeden zoon.
13. En Leah zeide: In mijne gezegendheid, omdat de dochters mij gezegend zullen maken; en zij noemde zijnen naam Ascher.
14. En Ruben ging in de dagen van den tarweoogst, en vond dudaïm in het veld, en hij bracht die tot Leah zijne moeder; en Rachel zeide tot Leah: Geef mij, ik bid u, van uws zoons dudaïm.
15. En zij zeide tot haar: Is het te weinig dat gij mijnen man genomen hebt, en zult gij ook mijns zoons dudaïm nemen; en Rachel zeide: Daarom zal hij dezen nacht met u liggen voor uws zoons dudaïm.
16. En Jakob kwam van het veld in den avond, en Leah ging uit hem te ontmoet, en zij zeide: Tot mij zult gij komen, omdat ik hurende u gehoord heb voor mijns zoons dudaïm; en hij lag met haar in dien nacht.
17. En GOD hoorde naar Leah, en zij ontving en baarde Jakob eenen vijfden zoon.
18. En Leah zeide: GOD heeft mijn loon gegeven, omdat ik mijne dienstmaagd aan mijnen man gegeven heb; en zij noemde zijnen naam Jisaschar.
19. En Leah ontving nog, en baarde Jakob eenen zesden zoon.

20. En Leah zeide: Mij heeft GOD, mij, met eene goede gift begiftigd; ditmaal zal mijn man mij bijwonen, omdat ik hem zes zonen heb gebaard; en zij noemde zijnen naam Zebulon.
21. En daarna baarde zij eene dochter, en zij noemde haren naam Dinah.
22. En GOD gedacht aan Rachel, en GOD hoorde naar haar, en Hij opende hare baarmoeder.
23. En zij ontving, en baarde eenen zoon, en zij zeide: GOD heeft mijne smaadheid verzameld.
24. En zij noemde zijnen naam Jozef, zeggende: JEHOVAH voege mij eenen anderen zoon daartoe.

* * *

25. En het geschiedde, als Rachel Jozef gebaard had, en Jakob zeide tot Laban: Zend mij weg, en ik moge gaan tot mijne plaats, en tot mijn land.
26. Geef mijne vrouwen, en mijne kinderen, omdat u om hen gediend heb, en ik mage gaan, omdat gij mijnen dienst kent waarmede ik u gediend heb.
27. En Laban zeide tot hem: Zoo ik, ik bid u, genade gevonden heb in uwe oogen, ik heb bevonden, en Jehovah heeft mij om uwentwil gezegend.
28. En hij zeide: Geef mij te kennen uw loon over mij, en ik zal het geven.
29. En hij zeide tot hem: Gij weet hoedanig ik u gediend heb, en hoedanig uwe verwerving met mij geweest is.
30. Omdat het weinig was dat gij vóór mij gehad hebt, en het is tot eene menigte uitgebroken, en Jehovah heeft u gezegend aan mijnen voet; en nu, wanneer zal ik ook maken voor mijn huis.
31. En hij zeide: Wat sal ik u geven; en Jakob zeide: Gij zult mij niet wat ook geven, indien gij mij dit woord doen zult; ik zal terugkeeren, ik zal weiden, ik zal uwe kudde van kleinvee hoeden.
32. Ik zal heden door uwe gansche kudde gaan, daaruit verwijderende al het gespikkelde en geplekte vee, en al het zwarte vee onder de lammeren, en het geplekte en gespikkelde onder de geiten, en het zal mijn loon zijn.
33. En mijne gerechtigheid zal voor mij antwoorden op den dag van morgen, omdat gij komt over mijn loon voor u; al wat niet gespikkeld en geplekt is onder de geiten, en zwart onder de lammeren, dat zij gestolen met mij.
34. En Laban zeide: Zie, och ja, het zij naar uw woord.

35. En hij verwijderde ten zelfden dage de bonte en geplekte bokken, en al de gespikkelde en geplekte geiten, al waarin wit was, en al het zwarte onder de lammeren, en gaf het in de hand zijner zonen.
36. En hij stelde eenen weg van drie dagen tusschen zich en tusschen Jakob; en Jakob weidde de overige kudde van kleinvee van Laban.
37. En Jakob nam zich eenen versehen stok van den populier, en den hazelaar, en den plataan, en hij sehilde daarin witte afschillingen, eene ontblooting van het witte hetwelk op de stokken was.
38. En hij plaatste de stokken welke hij geschild had, in de goten, in de drinkbakken van het water, waar de kudde kwamen om te drinken, tegenover de kudde, en zij werden verhit als zij kwamen om te drinken.
39. En de kudde werden verhit tot de stokken, en de kudde baarden bonte, gespikkelde, en geplekte.
40. En Jakob scheidde de lammeren, en hij zette de aangezichten der kudde tot het bonte, en al het zwarte in de kudde van Laban; en hij stelde voor zich troepen alleen voor zich, en hij stelde ze niet tot de kudde van Laban.
41. En het geschiedde bij elke verhitting der kudde van die welke het eerst paarden, en Jakob stelde de stokken tot de oogen der kudde in de goten, om haar te verhitten tot de stokken.
42. En tot de kudde welke daarna paarde, stelde hij niet; en van die, welke daarna paarden, was voor Laban, en van die, welke het eerst paarden, voor Jakob.
43. En de man breidde zich zeer zeer uit, en hij had vele kudde van kleinvee, en dienstmaagden, en dienstknechten, en kemelen, en ezelen.

De Inhoud.

3902. In het voorafgaande hoofdstuk werd door de vier zonen van Jakob uit Leah gehandeld over den staat der Kerk, of van den mensch die een Kerk wordt, ten aanzien van de opklimming uit het ware hetwelk des geloofs is, tot het goede hetwelk der liefde is; in dit hoofdstuk wordt door de zonen van Jakob uit de dienstmaagden van Rachel en Leah, en uit Leah, en ten slotte uit Rachel, gehandeld over de verbinding van het natuurlijk ware door middelen met het geestelijk goede; en dit in die orde waarin het geschiedt bij den mensch die wordt wederverwekt.

3903. Na die verbinding wordt de bevruchting en vermenigvuldiging van het ware en goede beschreven, welke wordt aangeduid door het kleinvee hetwelk Jakob zich door het kleinvee van Laban verwierf.

De Inwendige Zin.

3904. Vers 1, 2. *En Rachel zag dat zij Jakob niet baarde, en Rachel benijdde hare zoster; en zij zeide tot Jakob: Geef mij zonen; en zoo niet, ik ben dood. En Jakob ontstak in toorn tegen Rachel, en hij zeide: Ben ik dan voor God in de plaats, die de vrucht des buiks van u weert.* Rachel zag dat zij Jakob niet baarde, beteekent dat het innerlijk ware nog niet erkend was; en Rachel benijdde hare zuster, beteekent de verontwaardiging dat het niet erkend werd gelijk het uitwendige; en zij zeide tot Jakob: Geef mij zonen, beteekent dat het van het goede van het natuurlijk ware innerlijke ware dingen wilde hebben; en zoo niet, ik ben dood, beteekent dat het aldus niet zou wederopstaan; en Jakob ontstak in toorn tegen Rachel, beteekent de verontwaardiging van de zijde van het goede van het natuurlijke; en hij zeide: Ben ik dan voor God in de plaats, beteekent dat het voor hetzelfde onmogelijk was; die de vrucht des buiks van u weert, beteekent dat dit uit het inwendige is.

3905. Rachel zag dat zij Jakob niet baarde; dat dit beteekent dat het innerlijk ware nog niet erkend was, staat vast uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het innerlijk ware of het innerlijk ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819; uit de beteekenis van baren, zijnde erkennen met het geloof alsmede met de daad, waarover in hetgeen volgt; en uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het goede van het natuurlijk ware, waarover n. 3669, 3677, 3829, en in het gansche voorafgaande hoofdstuk. Dat baren is erkennen met het geloof alsmede met de daad, komt omdat door de baringen in het Woord geestelijke baringen worden aangeduid, n. 1145, 1255, 3860, 3868; de geestelijke baring is de erkenning en het geloof van het ware en goede, hier de erkenning met het geloof alsmede met de daad, namelijk van het innerlijk ware, hetwelk door Rachel werd uitgebeeld; omdat iets niet eerder met het geloof wordt erkend dan wanneer men dienovereenkomstig leeft, wordt derhalve gezegd erkenning met het geloof alsmede met de daad; de ware dingen des geloofs welke niet worden aangeleerd om het handelen, maar alleen om het weten, voegen zich aan de aandoeningen van het booze en valsche toe, en daarom zijn zij niet des geloofs bij hem die ze heeft aangeleerd, maar innerlijk zijn zij tegen het geloof.

3906. En Rachel benijdde hare zuster; dat dit de verontwaardiging beteekent dat het niet erkend werd gelijk het uitwendige, staat vast uit de beteekenis van benijden, zijnde der verontwaardiging, en wel omdat zij niet baarde zooals Leah; uit de uitbeelding van Rachel, zijnde het innerlijk ware, waarover vlak boven n. 3905; en uit de beteekenis van de zuster, die hier Leah is, zijnde het

uitwendig ware; dat Leah het uitwendig ware is, zie men in n. 3793, 3819. Het is met hen die worden wederverwekt, aldus gesteld: Zij leeren weten wat het inwendig ware is, maar in den aanvang erkennen zij het niet met zulk een geloof dat er dienovereenkomstig wordt geleefd; want de inwendige ware dingen zijn verbonden met de geestelijke aandoening, en deze kan niet invloeden voordat de uitwendige ware dingen geschikt zijn gemaakt tot overeenstemming met de inwendige; zoo bijvoorbeeld dit inwendig ware dat al het goede uit den Heer is, en dat hetgeen uit het eigene des menschen is, niet goed is; dit kan in den aanvang van de wederverwekking geweten, maar nochtans niet met het geloof alsmede met de daad erkend worden; want dit erkennen met het geloof en met de daad, is de doorvatting hebben dat het zoo is, en de aandoening van te willen dat het zoo is, en dit in elke daad van het goede; voorts de doorvatting hebben dat het goede vanuit het eigene niet anders kan dan zichzelf beoogen, dus de voorkeur van zichzelf boven de anderen, bijgevolg de verachting van de anderen, en bovendien de verdienste in het goede hetwelk men doet. Deze dingen zijn in het uitwendig ware gelegen voordat het inwendig ware daarmee is verbonden, en deze kunnen niet verbonden worden voordat de zelfbeziening begint op te houden, en de beziening van den naaste begint gevoeld te worden. Hieruit kan blijken wat er verstaan wordt onder de verontwaardiging dat het inwendig ware nog niet erkend werd zooals het uitwendige.

3907. En zij zeide tot Jakob: Geef mij zonen; dat dit beteekent dat het van het goede van het natuurlijk ware innerlijke ware dingen wilde hebben, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het goede van het natuurlijk ware, waarover vlak boven, n. 3905; en uit de beteekenis van de zonen, zijnde de ware dingen, waarover n. 489, 491, 533, 1147, 2623, hier de innerlijke ware dingen, aangezien uit Rachel, door wie het innerlijk ware wordt uitgebeeld; men zie n. 3758, 3782, 3793, 3819.

3908. En zoo niet, ik ben dood; dat dit beteekent dat het aldus niet zou wederopstaan, staat vast uit de beteekenis van sterven, zijnde niet wederopstaan in het leven; de echtgenootvrouwen in de oude tijden zeiden van zichzelf dat zij dood waren wanneer zij geen zoon of dochter baarden, en zij geloofden ook van zichzelf dat zij zoodanig waren, om dat er van haar geen gedachtenis of als het ware geen leven in het nageslacht zou achterblijven; maar dat zij van zich zeiden en geloofden dat zij zoodanig waren, was weliswaar om oorzaken in de wereld, maar omdat elke oorzaak ontstaat uit een oorzaak die eerder dan zijzelf is, dus het al van een oorzaak in de natuurlijke wereld uit een oorzaak in de geestelijke wereld, is het ook zoo met deze gesteld; de oorzaak

in de geestelijke wereld was vanuit het hemelsche huwelijk van het goede en ware, en in dit zijn de baringen geen andere dan ware dingen des geloofs en goede dingen der naastenliefde; gene en deze zijn daar zonen en dochteren, en zij worden ook door de zonen en de dochteren in het Woord aangeduid; hij die deze baringen, namelijk de ware dingen des geloofs en de goede dingen der naastenliefde, niet heeft, is als het ware dood, dat is, onder de dooden die niet wederopstaan, namelijk tot het leven of den Hemel. Hieruit kan vaststaan wat wordt aangeduid door die woorden van Rachel “zoo niet, ik ben dood”.

3909. En Jakob ontstak in toorn tegen Rachel; dat dit de verontwaardiging van de zijde van het goede van het natuurlijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van in toorn ontsteken, zijnde verontwaardigd zijn, waarover aanstonds; en uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het goede van het natuurlijke, waarover boven; gezegd wordt “tegen Rachel”, omdat het door Rachel uitgebeelde innerlijk ware nog niet door het goede van het natuurlijke, zijnde Jakob, met het geloof en de daad erkend kon worden. Dat in toorn ontsteken in den inwendigen zin is verontwaardigd zijn, komt omdat elke natuurlijke aandoening wanneer zij naar de innerlijke dingen of naar den Hemel opstijgt, milder wordt, en ten slotte in een hemelsche aandoening wordt veranderd; want de dingen welke in den zin der letter uitkomen, als hier in toorn ontsteken, zijn betrekkelijk hard, omdat zij natuurlijk en lichamelijk zijn, maar zij worden mild en zacht naarmate zij van den lichamelijken en natuurlijke mensch tot den inwendigen of geestelijken mensch worden opgeheven; vandaar komt het dat de letterlijke zin zoodanig is, omdat hij is aangepast aan het bevattingsvermogen van den natuurlijke mensch, en de inwendige zin niet zoodanig is, omdat hij is aangepast aan het bevattingsvermogen van den geestelijken mensch. Hieruit blijkt dat door in toorn ontsteken wordt aangeduid verontwaardigd zijn; de geestelijke verontwaardiging zelf, laat staan de hemelsche, trekt niet iets uit den toorn van den natuurlijke mensch, maar uit het innerlijk wezen van den ijver, en deze, namelijk de ijver, verschijnt in den uitwendigen vorm zooals toorn, maar in den inwendigen vorm is het niet toorn, zelfs niet de verontwaardiging van den toorn, maar een zekere droefenis met den wensch dat het niet zoo moge zijn, en in een nog innerlijkeren vorm is het slechts een zeker duistere hetwelk het hemelsch verkwikkelijke onderbreekt tengevolge van het niet goede en niet ware bij een ander.

3910. En hij zeide: Ben ik dan voor God in de plaats; dat dit beteekent dat het voor hetzelfde onmogelijk was, staat vast uit de beteekenis van niet voor

God in de plaats zijn, zijnde het onmogelijke; want in het Woord wordt God gezegd met betrekking tot kunnen of de macht, Jehovah echter met betrekking tot Zijn of het wezen; men zie n. 300; vandaar komt het dat God wordt gezegd wanneer gehandeld wordt over het ware, en Jehovah wanneer gehandeld wordt over het goede, n. 2769, 2807, 2822, want met betrekking tot het ware wordt kunnen gezegd wanneer met betrekking tot het goede Zijn wordt gezegd, door het ware immers heeft het goede macht, want door het ware volvoert het goede al wat ontstaat. Hieruit kan vaststaan dat door deze woorden “ben ik dan voor God in de plaats” in den inwendigen zin wordt aangeduid dat het voor hetzelfde onmogelijk was.

3911. Die de vrucht des buiks van u weert; dat dit beteekent dat dit uit het inwendige is, staat vast uit den zin welke voortvloeit uit den inwendigen zin der woorden, want de vrucht des buiks beteekent in den inwendigen zin iets eenders als de baring, namelijk de erkenning van het ware en het goede met het geloof en de daad, n. 3905, en nog ni eer, namelijk de verbinding van het ware en het goede dientengevolge. Die erkenning en deze verbinding kan niet ontstaan uit den uitwendigen mensch, maar uit den inwendigen; want al het goede vloeit uit den Heer door den inwendigen mensch in den uitwendigen in, en neemt de ware dingen tot zich welke door de zinlijke dingen van den uitwendigen mensch werden ingeboezemd, en het maakt dat de mensch ze met het geloof en de daad erkent, en dat zij aan den mensch worden toegevoegd en hem aldus worden toegeigend; dat al het goede uit den Heer door den inwendigen mensch invloeit in de ware dingen welke in het geheugen van den uitwendigen mensch zijn verzameld, werd eerder meermalen getoond; dit is het wat verstaan wordt onder de ontvouwing van die woorden “dat dit uit het inwendige is”.

3912. Vers 3, 4, 5. *En zij zeide: Zie, mijne dienaarss Bilhah, kom tot haar, en zij bare op mijne knieën, en ik zal gebouwd worden, ook ik, uit haar. En zij gaf hem Bilhah hare dienstmaagd tot vrouw, en Jakob kwam tot haar, en Bilhah ontving, en baarde Jakob eenen zoon.* Zij zeide: Zie, mijne dienaarss Bilhah, beteekent het beamende middel hetwelk er is tusschen het natuurlijk ware en het innerlijk ware; kom tot haar, beteekent dat daarmede het vermogen der verbinding is; en zij bare op mijne knieën, beteekent de erkenning met de aandoening van het innerlijk ware, waaruit de verbinding is; en ik zal gebouwd worden, ook ik, uit haar, beteekent dat zij zoo het leven zal hebben; en zij gaf hem Bilhah hare dienstmaagd tot vrouw, beteekent het affirmatieve middel toegevoegd; en Jakob kwam tot haar beteekent dat het verbonden

werd; en Bilhah ontving, en baarde Jakob eenen zoon, beteekent de opneming en de erkenning.

3913. Zij zeide: Zie, mijne dienaressen Bilhah; dat dit het beamende middel beteekent hetwelk er is tusschen het natuurlijk ware en het innerlijk ware, staat vast uit de beteekenis van de dienaressen alsmede van de dienstmaagd, zijnde de aandoening der erkentissen welke van den uiterlijken mensch zijn, waarover n. 1895, 2567, 3835, 3849; en omdat die aandoening het middel is ter verbinding van de innerlijke ware dingen met de natuurlijke of de uitwendige ware dingen, wordt derhalve hier door de dienaressen het beamende middel tusschen dezelve aangeduid; en uit de uitbeelding van Bilhah, zijnde het hoedanige van dat middel. Met de dienstmaagden, door Rachel en Leah aan Jakob tot vrouwen gegeven, opdat zij kroost zouden voortscheppen, werd in den inwendigen zin niets anders uitgebeeld en aangeduid dan iets zoodanigs dat van dienst is, hier als middel ter verbinding, namelijk van het innerlijk ware met het uitwendige, want door Rachel wordt het innerlijk ware uitgebeeld, door Leah het uitwendige, n. 3793, 3819; want hier wordt door de twaalf zonen van Jakob over de twaalf algemeene of voornaamste dingen gehandeld waardoor de mensch in de geestelijke en de hemelsche dingen wordt ingewijd als hij wederverwekt of als hij een Kerk wordt; want de mensch wordt, wanneer hij wederverwekt of een Kerk wordt, dat is, wanneer hij van een dood mensch een levend mensch, of van lichamen hemelsch wordt, door den Heer door verscheidene staten geleid; het zijn de algemeene staten welke door die twaalf zonen en daarna door de twaalf stammen worden aangeduid, en daarom beteekenen de twaalf stammen alle dingen des geloofs en der liefde, zooals men in n. 3858 zie getoond; want de algemeene dingen behelzen alle bijzondere en afzonderlijke dingen, en deze hebben op gene betrekking. Wanneer de mensch wordt wederverwekt, moet de inwendige mensch met den uitwendigen worden verbonden, bijgevolg de goede en ware dingen welke van den inwendigen mensch zijn, met de goede en ware dingen welke van den uitwendigen zijn, want krachtens de ware en goede dingen is de mensch mensch; zij kunnen niet verbonden worden zonder middelen; de middelen zijn zulke dingen welke iets trekken van de eene zijde en iets van de andere zijde, en welke maken dat voor zooveel als de mensch tot de eene zijde nadert, voor evenveel de andere ondergeschikt wordt; deze middelen zijn het welke door de dienstmaagden worden aangeduid, de middelen van de zijde van den inwendigen mensch door de dienstmaagden van Rachel, en de middelen van de zijde van den uitwendigen mensch door de dienstmaagden van Leah. Dat er middelen der verbinding zullen zijn, kan hieruit vaststaan

dat de natuurlijke mensch vanuit zich in het geheel niet met den geestelijken samenstemt, maar dat hij zoozeer af wijkt, dat hij geheel en al aan hem is tegenovergesteld; want de natuurlijke mensch beoogt en bemint zich en de wereld, de geestelijke mensch echter beoogt niet zich en de wereld dan alleen voor zooveel als het bijdraagt om de nutten in de geestelijke wereld te bevorderen; aldus beoogt hij zijn dienstbaarheid daaraan en heeft haar lief vanuit het nut en het einddoel. Het schijnt den natuurlijken mensch toe dat hij dan het leven heeft wanneer hij tot waardigheden wordt verheven, dus tot een ver uitblinken boven de anderen, doch den geestelijken mensch schijnt het toe het leven te hebben in de vernedering en dat hij de minste is; niettemin veracht hij de waardigheden niet, mits hij door die als door middelen den naaste, het algemeene gezelschap en de Kerk van dienst kan zijn, en hij denkt over de waardigheden waartoe hij verheven wordt, niet na ter wille van zichzelf, maar ter wille van die nutten welke voor hem de einddoelen zijn. De natuurlijke mensch is in zijn gezegendheid wanneer hij meer dan de anderen rijk is en de schatten der wereld bezit, doch de geestelijke mensch is in zijn gezegendheid, wanneer hij in de erkentnissen is van het ware en goede, welke voor hem de rijkdom zijn, en nog meer wanneer hij in de uitoefening van het goede overeenkomstig de ware dingen is, en toch versmaadt hij den rijkdom niet, omdat hij daardoor in de uitoefening en in de wereld kan zijn. Uit dit weinige kan vaststaan dat de staten van den natuurlijken mensch en van den geestelijken aan elkander zijn tegenovergesteld door de doelen, maar dat zij nochtans verbonden kunnen worden, hetgeen geschiedt wanneer die dingen welke van den uitwendigen mensch zijn, ondergeschikt en dienstbaar zijn aan de einddoelen van den inwendigen mensch; daarom is het, opdat de mensch geestelijk worde, noodig dat die dingen welke van den uitwendigen mensch zijn, tot de volgzzaamheid worden teruggebracht, dus moeten de einddoelen ten gunste van zichzelf en de wereld worden afgelegd, en moeten de einddoelen ten gunste van den naaste en ten gunste van het Rijk des Heeren worden aangetrokken; gene kunnen geenszins afgelegd en deze geenszins aangetrokken, aldus niet verbonden worden, tenzij door middelen; het zijn deze middelen welke door de dienstmaagden, en in het bijzonder door de vier uit de dienstmaagden geboren zonen worden aangeduid. Het eerste middel is het beamende of het affirmatieve van het inwendig ware, namelijk dat het zoo is; wanneer het affirmatief wordt, dan is de mensch in den aanvang van de wederverwekking; het goede uit het inwendige werkt, en maakt de beaming; dat goede kan niet in het ontkennende, zelfs niet in het twijfelende invloeien, voordat dit affirmatief wordt; dat goede openbaart zich

daarna door de aandoening, namelijk daardoor dat de mensch door het ware wordt aangedaan, of aanvangt daarin behagen te scheppen, in het eerst dat hij het weet, daarna dat hij dienovereenkomstig handelt; zoo bijvoorbeeld, dat de Heer het heil voor het menschelijk geslacht is; indien dit niet affirmatief wordt uit den mensch, kunnen al die dingen welke hij over den Heer vanuit het Woord of in de Kerk heeft geleerd, en die in het geheugen van zijn natuurlijke onder de wetenschappelijke dingen zijn, niet verbonden worden met zijn inwendigen mensch, dat is, met die dingen welke daar des geloofs kunnen zijn; aldus kan ook de aandoening niet invloeden, zelfs niet in de algemeene dingen van die zaak, welke tot des menschen heil bijdragen; doch wanneer het affirmatief wordt, treden ontelbare dingen toe en worden vervuld met het goede hetwelk invloeit; want het goede vloeit aanhoudend uit den Heer in, maar waar het affirmatieve niet is, wordt niet opgenomen; het affirmatieve is dus het eerste middel, en als het ware het eerste habitakel van het uit den Heer invloeiende goede. Eender is het gesteld met alle overige dingen welke des geloofs worden genoemd.

3914. Dat “kom tot haar” beteekent dat daarmede het vermogen der verbinding is, staat vast uit de beteekenis van tot eene komen of ingaan, wanneer dat wat tot den huwelijken staat behoort wordt bedoeld, zijnde de verbinding, hier het vermogen der verbinding met het affirmatieve, want het eerste der verbinding zal zijn met het affirmatieve, dat is, dat het zoo is.

3915. En zij bare op mijne knieën; dat dit de erkenning met de aandoening van het innerlijk ware beteekent, waaruit de verbinding is, staat vast uit de beteekenis van baren, zijnde erkennen met het geloof alsmede met de daad, waarover boven n. 3905; en uit de beteekenis van de knien of de dijen, zijnde die dingen welke der echtelijke liefde zijn, waarover n. 3021, aldus welke der verbinding zijn van het ware hetwelk des geloofs is, en van het goede hetwelk der liefde is, want deze verbinding is het echtelijke zelf in het Rijk des Heeren; aldus beteekent “baren op mijne knien” de erkenning van het innerlijk ware hetwelk door Rachel wordt uitgebeeld. Dat bij de Ouden de zonen en dochters die uit de dienstmaagden met toestemming van de echtgenooten werden geboren, als wettig werden erkend, en dat, opdat zij erkend zouden worden, de dienstmaagden op de knieën van die zouden baren, was van de Oude Kerk afgeleid, wier eeredienst in ritueele dingen bestond welke uitbeeldende en aanduidende dingen van de hemelsche en de geestelijke dingen waren; in haar, namelijk in de Kerk, was, omdat baren de erkenning van het ware beteekende, en de knieën de echtelijke liefde, aldus de verbinding van het goede en het ware vanuit de aandoening, zulk een ritueel aangenomen

wanneer de echtgenoot onvruchtbaar was, opdat zij niet de dooden zou uitbeelden die niet tot het leven wederopstaan, overeenkomstig hetgeen vlak boven in n. 3908 werd gezegd. Door die woorden wordt in den inwendigen zin de tweede graad der beaming of der erkenning aangeduid, welke vanuit de aandoening is; want er zal, opdat de verbinding geschiede, aandoening in de erkenning of beaming zijn, alle verbinding immers geschiedt door aandoening, want zonder de aandoening hebben de ware dingen het leven niet; zooals bijvoorbeeld: deze ware dingen weten dat men den naaste moet liefhebben, en dat daarin de naastenliefde bestaat, en in deze het geestelijk leven, is bloot een wetenschap, indien er niet een aandoening is, dat is, indien men dit niet van harte wil; zonder de aandoening leven deze ware dingen niet, maar men heeft, hoezeer men ze ook weet, nochtans den naaste niet lief, maar zichzelf meer dan hem, en men is in het natuurlijke leven, niet in het geestelijke; het is de natuurlijke aandoening welke over de geestelijke aandoening heerscht, en zolang de natuurlijke aandoening heerscht, wordt de mensch dood genoemd, want hij heeft een leven hetwelk strijdig is met het hemelsche leven; het hemelsche leven is het eigenlijke leven zelf.

3916. En ik zal gebouwd worden, ook ik, uit haar; dat dit beteekent dat zij zoo het leven zal hebben, staat vast uit de beteekenis van gebouwd worden, zijnde niet sterven, waarover n. 3908, bijgevolg wederopstaan of leven.

3917. En zij gaf hem Bilhah hare dienstmaagd tot vrouw; dat dit het affirmatieve middel toegevoegd beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Bilhah, en uit de beteekenis van de dienstmaagd, zijnde het affirmatieve middel, waarover vlak boven n. 3913; en uit de beteekenis van tot vrouw geven, zijnde toevoegen.

3918. En Jakob kwam tot haar; dat dit beteekent dat het verbonden werd, staat vast uit de beteekenis van tot eene komen of ingaan, wanneer het wordt gezegd met betrekking tot hetgeen tot den huwelijken staat behoort, zijnde de verbinding, waarover vlak boven n. 3914.

3919. En Bilhah ontving, en baarde Jakob eenen zoon; dat dit opneming en de erkenning beteekent, staat vast uit de beteekenis van ontvangen, zijnde de opneming; en uit de beteekenis van baren, zijnde de erkenning, waarover n. 3860, 3868, 3905, 3911; want in den geestelijken zin zijn de ontvangnissen en de baringen de opnemingen van het ware vanuit het goede, en vandaar de erkenningen.

3920. Vers. 6. *En Rachel zeide: God heeft mij gericht, en ook mijne stem gehoord, en mij eenen zoon gegeven; en daarom noemde zij zijnen naam Dan.* Rachel zeide: God heeft mij gericht, en ook mijne stem gehoord, beteekent in den

hoogsten zin de Gerechtigheid en de Barmhartigheid, in den inwendigen het heilige des geloofs, in den uitwendigen het goede des levens; en mij eenen zoon gegeven, beteekent dit ware erkend; daarom noemde zij zijnen naam Dan, beteekent het hoedanige ervan.

3921. Rachel zeide: God heeft mij gericht, en heeft ook mijne stem gehoord; dat dit in den hoogsten zin de Gerechtigheid en de Barmhartigheid beteekent, in den inwendigen het heilige des geloofs, in den uitwendigen het goede des levens, staat vast uit de beteekenis van God mij richten, en uit de beteekenis van mijne stem hooren; dat God mij richten de Gerechtigheid des Heeren is, kan zonder verklaring blijken, en dat mijne stem hooren de Barmhartigheid is, desgelijks; want de Heer richt allen vanuit de Gerechtigheid, en Hij hoort allen vanuit de Barmhartigheid; Hij richt vanuit de Gerechtigheid omdat Hij vanuit het Goddelijk Ware richt, en Hij hoort vanuit de Barmhartigheid omdat Hij vanuit het Goddelijk Goede hoort; vanuit de Gerechtigheid hen die het Goddelijk Goede niet opnemen, en vanuit de Barmhartigheid hen die het opnemen; doch het is nochtans, als het vanuit de Gerechtigheid is, ook tevens vanuit de Barmhartigheid, want in alle Goddelijke Gerechtigheid is de Barmhartigheid, zooals in het Goddelijk Ware het Goddelijk Goede is; maar omdat deze dingen te diep verborgen zijn dan dat zij in het kort gezegd kunnen worden, zullen zij, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, elders vollediger worden uiteengezet. Dat “God heeft mij gericht, en heeft ook mijne stem gehoord” in den inwendigen zin het heilige des geloofs is, komt omdat het geloof, waarvan gesproken wordt met betrekking tot het ware, overeenstemt met de Goddelijke Gerechtigheid, en het heilige, hetwelk het goede is, overeenstemt met de Goddelijke Barmhartigheid des Heeren; en bovendien wordt richten of het gericht gezegd met betrekking tot het ware hetwelk des geloofs is, n. 2235; en omdat van God wordt gezegd dat Hij heeft gericht, is het gøede of het heilige; hieruit blijkt dat het heilige des geloofs is hetwelk tegelijk door het eene en het andere wordt aangeduid; aangezien door het eene en het andere tegelijk dat eene wordt aangeduid, worden beide verbonden door *en ook*. Dat het in den uitwendigen zin het goede des levens is, is eveneens krachtens de overeenstemming, want met het heilige des geloofs stemt het goede des levens overeen. Dat men zonder den inwendigen zin niet kan weten wat “God heeft mij gericht, en ook gehoord” beteekent, blijkt hieruit dat beide in den zin der letter niet derwijze samenhangen dat zij één enkele idee des verstands oproepen. Dat in dit vers en in de volgende tot aan Jozef toe wordt gezegd God, en in de vlak voorafgaande Jehovah, komt omdat in deze wordt gehandeld over de wederverwekking van

den geestelijken mensch, en in de voorafgaande over de wederverwekking van den hemelschen mensch, want de naam God wordt genoemd wanneer gehandeld wordt over het goede des geloofs, hetwelk van den geestelijken mensch is, doch de naam Jehovah wanneer gehandeld wordt over het goede der liefde, hetwelk van den hemelschen mensch is; men zie n. 2586, 2769, 2807, 2822; want door Jehudah, tot op Wien in het vorige hoofdstuk verder werd voortgegaan, werd de hemelsche mensch uitgebeeld; men zie n. 3881; door Jozef evenwel, tot op wien in dit hoofdstuk verder wordt voortgegaan, wordt de geestelijke mensch uitgebeeld, over wien in het volgende vers 23 en 24. Dat de naam Jehovah werd genoemd toen verder werd voortgegaan tot Jehudah, zie men in het voorafgaande hoofdstuk, vers 32, 33, 35; dat de naam God wordt genoemd waar verder wordt voortgegaan tot Jozef, zie men in dit hoofdstuk vers 6, 8, 17, 18, 20, 22, 23, en daarna wederom Jehovah, omdat het voortschrijdt van den geestelijken mensch tot den hemelschen. Dit is de verborgenheid welke in deze dingen ligt opgesloten, welke niemand kan weten tenzij vanuit den inwendigen zin, en evenmin tenzij men weet wat de hemelsche mensch en wat de geestelijke mensch is.

3922. En mij eenen zoon gegeven; dat dit beteekent dat dit ware was erkend, staat vast uit de beteekenis van den zoon, zijnde het ware, waarover n. 489, 491, 533, 1147; en uit de beteekenis van een zoon geven, zijnde dit ware geven, hetgeen hetzelfde is als erkennen, want elk ware hetwelk erkend wordt, is uit den Heer gegeven; een zoon geven sluit ook iets eenders in als baren; dat baren erkennen is, zie men in n. 3905, 3915, 3919.

3923. Daarom noemde zij zijnen naam Dan; dat dit het hoedanige ervan beteekent, staat vast uit de beteekenis van den naam en den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3421; het hoedanige zelf is in den naam Dan, want hij werd naar *richten* genoemd, maar hoewel hem de naam naar het woord richten werd gegeven, sluit deze naam nochtans die dingen in welke door al deze woorden van Rachel worden aangeduid “God heeft mij gericht, en ook mijne stem gehoord”, dat is, het goede des levens, en het heilige des geloofs, voorts in den hoogsten zin de Gerechtigheid en de Barmhartigheid des Heeren. Het is dat algemeene der Kerk hetwelk door Dan wordt aangeduid, en hetwelk door den naar Dan genoemden stam wordt uitgebeeld. Dit algemeene is het eerste hetwelk beaamd of erkend moet worden voordat de mensch wederverwekt of een Kerk kan worden; indien die dingen niet beaamd en erkend worden, kunnen de overige dingen welke des geloofs en welke des levens zijn, geenszins opgenomen, bijgevolg ook niet bevestigd, te minder erkend worden; want hij

die bij zich alleen het geloof beaamt, en niet het heilige des geloofs, dat is, de naastenliefde, want deze is het heilige des geloofs, en indien hij dit niet bevestigt door het goede des levens, dat is, door de werken der naastenliefde, kan het wezen des geloofs niet langer smaken, want hij verwerpt het. De beaming alsmede de erkenning is het eerste algemeene bij den mensch die wordt wederverwekt, maar zij is het laatste bij den mensch die is wederverwekt; en daarom is Dan het eerste bij hem die moet wederverwekt worden, en Jozef is het laatste, want Jozef is de geestelijke mensch zelf; doch Jozef is het eerste bij den wederverwekte, en Dan is het laatste, omdat hij die moet wederverwekt worden, aanvangt met de beaming dat het er is, namelijk het heilige des geloofs en het goede des levens, doch de wederverwekte, die geestelijk is, is in het geestelijk goede zelf, en daaruit schouwt hij dat het er is als het laatste, want de hellige dingen des geloofs en de goede dingen des levens zijn bij hem bevestigd. Dat Dan het affirmatieve is hetwelk het eerste zal zijn wanneer de mensch wordt wederverwekt, kan ook vaststaan uit andere plaatsen in het Woord waar Dan wordt genoemd, zooals uit de profetie van Jakob, toenmaals Israëls, aangaande zijn zonen: “*Dan* zal zijn volk richten, als een der stammen *Israëls*; *Dan* zal eene slang zijn op den weg, eene adderslang op het pad, bijtende des paards verzenen, en zijn ruiters valt achterover; Uw heil verwacht ik, Jehovah”, Gen. XLIX: 16, 17, 18; Dan staat hier voor het affirmatieve van het ware, waarvan, namelijk van het affirmatieve, wordt gezegd dat het een slang op den weg zal zijn en een adderslang op het pad, wanneer het over het ware redeneert vanuit de zinlijke dingen; bijtende des paards verzenen, wanneer het de laagste verstandelijke of de wetenschappelijke dingen raadpleegt en daaruit gevolgtrekkingen maakt; en dat het dan van het ware wordt afgebracht, wordt daarmede aangeduid dat zijn ruiters valt; en daarom wordt gezegd: “Uw heil verwacht ik, Jehovah”; dat de slang diegene is die vanuit de zinlijke en de wetenschappelijke dingen redeneert over de Goddelijke verborgenheden, zie men in n. 195, 196, 197; dat de weg en het pad het ware is, n. 627, 2333; dat des paards verzenen de laagste zinlijke of de wetenschappelijke dingen zijn, n. 259; want het paard is het verstandelijke, n. 2761, 2762, en het laagste ervan is de hiel. In de profetie van Mozes aangaande de twaalf stammen “Tot *Dan* zeide hij: Dan is een leeuwenwelp, hij springt voort uit Baschan”, Deut. XXXIII: 22; de leeuw beteekent in den inwendigen zin het ware der Kerk, vanwege de dapperheid, want het is het ware hetwelk strijdt en overwint; vandaar staat de leeuwenwelp voor het eerste van het ware, zijnde de beaming en de erkenning; uit Baschan wordt gezegd, omdat zij vanuit het goede van het natuurlijke is. Bij Jeremia: “Wasch

uw hart van boosheid, o Jeruzalem, deswege opdat gij behouden wordt; hoe lang doet gij de gedachten uwer ongerechtigheid in uw midden vertoeven; omdat de stem van hem die te kennen geeft is *uit Dan*, en van hem die de ongerechtigheid doet hooren, uit den berg Efraim”, IV: 14, 15; uit Dan staat voor het ware hetwelk beaamd moet worden, uit den berg Efraim voor vanuit de aandoening ervan. Bij denzelfde: “Verwacht vrede, en er is geen goede, naar tijd van genezing, en ziet verschrikking; van *Dan af* werd het gedruisch zijner paarden gehoord; van de stem der brieschingen zijner sterken heeft het gansche land gebeefd, en zij zijn gekomen en zij hebben verteerd het land en diens volheid, de stad en die daarin wonen; omdat, ziet, Ik onder ulieden zend basiliskslangen waartegen geene bezwering is, en zij zullen u bijten”, VIII: 15, 16; van Dan af werd het gedruisch der paarden gehoord, staat voor de redeneering over het ware vanuit het niet affirmatieve; het land hetwelk gebeefd heeft en welks volheid zij verteerd hebben, staat voor de Kerk en voor alle dingen der Kerk; want zij die vanuit het niet affirmatieve of vanuit het negatieve over het ware redeneeren, vernietigen alle dingen des geloofs; de basiliskslangen staan voor de redeneeringen, als boven. Bij Ezechiël: “*Dan* en Javan, de aankomende, gaven op uwe markten glad ijzer, kassie en kalmus was in uwen koophandel”, XXVII: 19, waar over Tyrus wordt gehandeld, waarmede de erkentissen van het ware en goede worden aangeduid, n. 1201; Dan staat voor de eerste ware dingen welke beaamd worden, de markten en de koophandels voor de verwervingen van het ware en goede, n. 2967; glad ijzer voor het natuurlijk ware, hetwelk het eerste is, n. 425, 426; kassie en kalmus voor het eendere, maar vanuit hetwelk het goede is. Bij Amos: “Te dien dage zullen de sohoone maagden en de jongelingen van dorst versmachten; die daar zweren bij de schuld van Samaria, en zeiden: Uw God leeft, *Dan*, en de weg van Beerschebah leeft, en zij zullen vallen en niet meer wederopstaan”, VIII: 14; uw God leeft, Dan, en de weg van Beerschebah leeft, staat daarvoor dat zij in het ontkennende zijn van alle dingen welke des geloofs en der leer ervan zijn; dat de weg het ware is, n. 627, 2333, Beerschebah de leer, n. 2723, 2858, 2859, 3466; dat het het ontkennende is van alle dingen welke des geloofs zijn, komt omdat Dan de laatste grens van het land Kanaän was, en Beerschebah de eerste, of het midden of binnenste van het land; want door het land Kanan werd het Rijk des Heeren, aldus de Kerk uitgebeeld en aangeduid, n. 1607, 3038, 3481; bijgevolg alle dingen der liefde en des geloofs, want deze zijn van het Rijk des Heeren en van de Kerk; vandaar waren alle dingen welke in het land Kanaän waren, uitbeeldend overeenkomstig de afstanden, de liggingen, de grenzen, n. 1585, 1866, 3686; de eerste grens, of het

midden of binnenste van het land, was Beerschebah geweest, voordat Jeruzalem het was, omdat Abraham daar was, voorts Jisehak, doch de laatste grens of het buitenste was Dan; wanneer vandaar alle dingen in één samenvatting moesten worden aangeduid, werd gezegd “van Dan tot Beerschebah toe”, zooals in het tweede Boek van Samuël: “Om over te brengen het koninkrijk van het huis van Schaul, en om op te richten den stoel van David over Israd en over Jehudah, van *Dan en tot Beerschebah toe*”, III: 10. In hetzelfde: “Vergaderende werd gansch Israd vergaderd van *Dan tot Beerschebah*”, XVII: 11. In hetzelfde: “David zeide tot Joab: Trek om door alle stammen van Israd *van Dan tot Beerschebah*”, XXIV: 2, 15. In het eerste Boek der Koningen: “Jehudah en Israël woonden in zekerheid, een ieder onder zijnen wijnstok, en onder zijnen vijgeboom, *van Dan en tot Beerschebah*”, IV: 25, waaronder in den historischen zin alle dingen van het land Kanaän worden verstaan, maar in den inwendigen zin alle dingen van het Rijk des Heeren, voorts alle dingen der Kerk; dat Dan de eerste grens is en ook de laatste, als boven werd gezegd, komt omdat het affirmatieve van het ware en het goede het allereerste is wanneer het geloof en de naastenliefde bij den mensch een aanvang neemt, en het laatste wanneer de mensch in de naastenliefde en daaruit in het geloof is. Vandaar was het ook dat het laatste lot Dan ten deel viel toen het land Kanaän werd geëfd, Joz. XIX: 40 en vervolg, want het lot werd geworpen voor Jehovah, Joz. XVIII: 6; vandaar viel het uit overeenkomstig de uitbeelding van elken stam; en omdat het lot voor Dan niet viel onder de erfenissen der overige stammen, maar buiten hun grenzen, Richt. XVIII: 1, werd die stam ook overgeslagen bij Johannes in de Apoc. hfdst. VII: 5 tot 8, waar gehandeld wordt over de twaalf duizend verzegelden; want zij die in het affirmatieve alleen van het ware en ook van het goede zijn, en ook niet verder gaan, zijn niet in het Rijk des Heeren, dat is, onder de verzegelden; de ware en de goede dingen weten, en die ook beamen, kunnen ook de slechtsten, maar het wordt vanuit het leven onderkend hoedanig de beaming is. Dan wordt ook vermeld als grens in Gen. XIV: 14, waar van Abraham wordt gezegd dat hij de vijanden tot daarheen najoeg, en door Dan wordt daar iets eenders aangeduid; de stad welke Dan werd genoemd, was weliswaar toen niet gebouwd door de nakomelingen van Dan, maar daarna, Joz. XIX: 47, Richt. XVIII: 29; maar aldus werd ook toentertijd de eerste grens genoemd met betrekking tot den ingang in het land Kanaän, of de laatste met betrekking tot den uitgang, en het binnenste van het land Hebron, en daarna Beerschebah, waar Abraham en Jischak waren.

3924. Vers 7, 8. *En Bilhah, Rachels dienstmaagd, ontving nog, en baarde Jakob eenen tweeden zoon. En Rachel zeide: Met de worstelingen Gods heb ik met mijne zuster geworsteld, ook heb ik overmocht; en zij noemde zijnen naam Naftali.*

En Bilhah, Rachels dienstmaagd, ontving nog en baarde, beteekent, hier als eerder, de opneming en de erkenning; Jakob eenen tweeden zoon, beteekent het tweede algemeene ware; en Rachel zeide: Met de worstelingen Gods heb ik met mijne zuster geworsteld, ook heb ik overmocht, beteekent in den hoogsten zin de eigen macht, in den inwendigen de verzoeking waarin Hij overwint, in den uitwendigen den tegenstand uit den natuurlijken mensch; en zij noemde zijnen naam Naftali, beteekent het hoedanige ervan.

3925. En Bilhah, Rachels dienstmaagd, ontving nog, en baarde; dat dit de opneming en de erkenning beteekent, staat vast uit de beteekenis van ontvangen, zijnde de opneming, en uit de beteekenis van baren, zijnde de erkenning, waarover boven n. 3919; voorts uit de beteekenis van de dienstmaagd, zijnde het dienstige middel, waarover ook boven n. 3913, 3917; want hier wordt gehandeld over het tweede algemeene middel hetwelk van dienst is voor de verbinding van den inwendigen mensch met den uitwendigen.

3926. Jakob eenen tweeden zoon; dat dit het tweede algemeene ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van den zoon, zijnde het ware, waarover n. 489, 491, 533, 1147; dat het hier het algemeene is, staat vast uit hetgeen boven aangaande de twaalf zonen van Jakob en aangaande de naar hen genoemde twaalf stammen is gezegd en getoond, namelijk dat zij de algemeene dingen der Kerk zijn, bijgevolg de algemeene dingen van het geloof en de liefde, of van het ware en het goede, welke door hen worden aangeduid en uitgebeeld; en dat zij ook in den tegenovergestelden zin de algemeene dingen niet van het geloof en van de liefde, of alle dingen van het valsche en booze zijn, zal uit hetgeen volgt blijken.

3927. En Rachel zeide: Met de worstelingen Gods heb ik met mijne zuster geworsteld, ook heb ik overmocht; dat dit in den hoogsten zin de eigen macht beteekent, in den inwendigen de verzoeking waarin Hij overwint, in den uitwendigen den tegenstand uit den natuurlijken mensch, staat vast uit de beteekenis van de worstelingen Gods en van worstelen, zijnde de verzoeking; want verzoeking is niets anders dan worsteling van den inwendigen mensch met den uitwendigen, of van den geestelijken mensch met den natuurlijken, want de een en de ander wil heerschen, en wanneer het om de heerschappij gaat, ontstaat strijd, en deze is hier de worsteling; dat overmogen hier overwinnen is, staat zonder ontvouwing vast. Dat die woorden in den hoogsten zin de eigen macht beteekenen, komt omdat de Heer, toen

Hij in de wereld en in het Menschelijke daar was, alle verzoeken vanuit de eigen macht doorstond, en vanuit de eigen macht overwon, anders dan elk mensch, die nooit uit eigen macht eenige geestelijke verzoeking doorstaat en daarin overwint, maar de Heer bij hem; doch men zie hetgeen hierover eerder werd gezegd en getoond, namelijk dat de Heer meer dan anderen de zwaarste verzoeken heeft doorstaan, n. 1663, 1668, 1690, 1737, 1787, 1789, 1812, 1813, 1815, 1820, 2776, 2786, 2795, 2813, 2816, 3318; dat de Heer vanuit de eigen macht heeft gestreden en overwonnen, n. 1616, 1692, 1813, 3381; en dat de Heer alleen bij den mensch strijdt, n. 1692. Dat in den inwendigen zin de worstelingen Gods en overmogen de verzoeken zijn waarin de mensch overwint, staat vast uit hetgeen vlak te voren is gezegd. Dat het echter in den uitwendigen zin de tegenstand van de zijde van den natuurlijken mensch is, komt omdat alle verzoeking niets anders is; want in de geestelijke verzoeken gaat het, als gezegd, om de heerschappij, namelijk wie de macht zal hebben, de inwendige mensch dan wel de uitwendige, of, wat hetzelfde is, de geestelijke dan wel de natuurlijke, want zij zijn elkanders tegenovergestelde, n. 3913; want wanneer de mensch in verzoeken is, wordt zijn inwendige of geestelijke mensch uit den Heer door de Engelen geregeerd, maar de uitwendige of natuurlijke door de helsche geesten; het is de strijd tusschen hen welke bij den mensch als verzoeking wordt gevoeld; wanneer de mensch zoowel naar het geloof als naar het leven zoodanig is dat hij kan worden wederverwekt, zoo zal hij in de verzoeken overwinnen; doch wanneer hij zoodanig is dat hij niet wederverwekt kan worden, zoo bezwijkt hij in de verzoeken. Dat de tegenstand uit den natuurlijken mensch is, wordt aangeduid door de woorden dat zij geworsteld heeft met haar zuster, want door Leah, die hier de zuster is, wordt de aandoening van den uitwendigen mensch aangeduid, door Rachel echter de aandoening van den inwendigen, n. 3793, 3819.

3928. En zij noemde zijnen naam Naftali; dat dit het hoedanige ervan beteekent, namelijk het hoedanige der verzoeking waarin Hij overwint, alsmede het hoedanige van den tegenstand uit den natuurlijken mensch, staat vast uit de beteekenis van den naam en van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3421; het is het hoedanige zelf hetwelk door Naftali wordt aangeduid, want hij werd Naftali naar “worstelingen” genoemd; vandaar ook wordt door Naftali dit tweede algemeene ware der Kerk uitgebeeld, want de verzoeking is het middel ter verbinding van den inwendigen mensch met den uitwendigen, want zij zijn met elkander in tweedracht, maar zij worden door verzoeken tot eendracht en overeenstemming teruggebracht; de uitwendige mensch toch is zoodanig

dat hij vanuit zich niet iets anders begeert dan lichamelijke en wereldlijke dingen; deze zijn voor hem de verkwikkelijke dingen zijns levens; maar wanneer de inwendige mensch naar den Hemel is geopend, en die dingen verlangt welke des Hemels zijn, hoedanig hij is bij hen die wederverwekt kunnen worden, dan zijn de hemelsche dingen voor hem verkwikkelijke dingen; tusschen beiderlei verkwikkelijke dingen is strijd wanneer de mensch in verzoeking is; dit weet de mensch dan niet, omdat hij niet weet wat het hemelsch verkwikkelijke is, en wat het helsch verkwikkelijke is, te minder dat zij dermate tegenovergesteld zijn; maar de hemelsche Engelen kunnen geenszins bij den mensch in zijn lichamenlijk en wereldlijk verkwikkelijke zijn voordat dit tot de volgzaamheid is teruggebracht, namelijk opdat het lichamenlijk en wereldlijk verkwikkelijke niet langer tot einddoel strekt, maar tot nut om het hemelsch verkwikkelijke van dienst te zijn, zooals boven in n. 3913 werd getoond; wanneer dit is geshied, kunnen de Engelen bij den mensch in het eene en het andere zijn, maar dan wordt het verkwikkelijke bij hem het gezegende, en ten slotte het gelukzalige in het andere leven. Wie gelooft dat het verkwikkelijke van den natuurlijken mensch vóór de wederverwekking niet helsch is, en dat hij niet door de duivelsche geesten bezeten is, dwaalt schromelijk, en hij weet niet hoe het met den mensch is gesteld, namelijk dat hij vóór de wederverwekking ten aanzien van zijn natuurlijken mensch bezeten wordt door geniën en helsche geesten, hoezeer het hem ook toeschijnt dat hij is zooals een ander, voorts dat hij met de overigen in het heilige kan zijn, en over de ware en goede dingen des geloofs redeneeren, ja zelfs zich daarin bevestigd gelooven; indien hij niet in zich iets van aandoening voor het gerechte en billijke in zijn functie, en voor het ware en goede in de gemeenschap en in het leven gewaarwordt, laat hij dan weten dat hij in een zoodanig verkwikkelijke is als waarin de helschen zijn, want in zijn verkwikkelijke is geen andere liefde dan de liefde van zich en van de wereld, en wanneer deze het verkwikkelijke maken, is daarin geen naastenliefde en geen geloof. Nadat dit verkwikkelijke de overhand heeft verkregen, wordt het door geen ander middel verzwakt en uiteengedreven dan door de beaming en de erkenning van het heilige des geloofs en van het goede des levens, hetgeen het eerste middel is, aangeduid door Dan, als boven werd getoond; en daarna door de verzoeking, welke het tweede middel is en door Naftali wordt aangeduid, want dit middel volgt het andere; want zij die niet het goede en ware welke des geloofs en der naastenliefde zijn, beamen en erkennen, kunnen niet in eenigen strijd der verzoeking komen, omdat er van binnen niets is dat zich verzet tegen het booze en valsche waartoe het natuurlijk

verkwikkelijke aandrijft. Elders in het Woord wordt door Naftali waar hij genoemd wordt, de staat van den mensch na de verzoeken aangeduid, zooals in de profetie van Jakob, toen Israel: “Naftali is eene losgelatene hinde, gevende gezegden der sierlijkheid”, Gen. XLIX: 21; losgelatene hinde staat voor de aandoening van het natuurlijk ware in den vrijen staat welke na de verzoeken ontstaat; en deze staat is ook het hoedanige hetwelk er is in de verzoeken welke door Naftali worden aangeduid, want in de verzoeken wordt om de vrijheid gestreden. Desgelijks in de profetie van Mozes: “Tot *Naftali* zeide hij: *Naftali* is verzadigd met welbehagen, en vol van den zegen van Jehovah; hij zal het westen en het zuiden bezitten”, Deut. XXXIII: 23; want de uitbeeldingen der zonen Jakobs en der stammen richten zich naar de orde waarin zij worden opgesomd, n. 3862; en in de profetie van Deborah en Barak: “Zebulon, een volk dat zijne ziel heeft gewijd om te sterven, en *Naftali* op de hoogten des velds”, Richt. v: 18, waar in den inwendigen zin eveneens over de worstelingen der verzoeken wordt gehandeld, en hij is onder hen die niets van het booze vreezen omdat zij in de ware en goede dingen zijn, hetgeen is “in de hoogten des velds zijn”.

3929. Vers 9, 10, 11. *En Leah zag dat zij had opgehouden van baren, en zij nam Zilpah, hare dienstmaagd, en gaf haar aan Jacob tot vrouw. En Zilpah, Leah's dienstmaagd, baarde Jakob eenen zoon. En Leah zeide: Er komt een hoop; en zij noemde zijnen naam Gad.* Leah zag dat zij had opgehouden van baren, beteekent dat geen andere uitwendige ware dingen waren erkend; en zij nam Zilpah, hare dienstmaagd, beteekent het verbindende affirmatieve middel; en gaf haar aan Jacob tot vrouw, beteekent dat dit verbond; en Zilpah, Leah's dienstmaagd, baarde Jakob eenen zoon, beteekent de erkenning; en Leah zeide: Er komt een hoop, beteekent in den hoogsten zin de Almacht en de Alwetendheid, in den inwendigen het goede des geloofs, in den uitwendigen de werken; en zij noemde zijnen naam Gad, beteekent het hoedanige ervan.

3930. Leah zag dat zij had opgehouden van baren; dat dit beteekent dat geen andere uitwendige ware dingen waren erkend, staat vast uit de uitbeelding van Leah, zijnde het uitwendig ware, waarover n. 3793, 3819; uit de beteekenis van baren, zijnde erkennen met het geloof en met de daad, waarover n. 3905, 3915, 3919; vandaar wil dat Leah had opgehouden van baren, in den inwendigen zin zeggen dat geen andere uitwendige ware dingen waren erkend.

3931. En zij nam Zilpah, hare dienstmaagd; dat dit het verbindende affirmatieve middel beteekent, staat vast uit de beteekenis van de dienstmaagd, zijnde het affirmatieve middel hetwelk van dienst is ter verbinding van den uitwendigen mensch met den inwendigen, waarover n. 3913, 3917.

3932. En gaf haar aan Jakob tot vrouw; dat dit beteekent dat dit verbond, staat vast uit de beteekenis van tot vrouw geven, zijnde verbinden, als boven n. 3915, 3917.

3933. En Zilpah, Leah's dienstmaagd, baarde Jakob eenen zoon; dat dit de erkenning beteekent, namelijk van het uitwendig ware, staat vast uit de beteekenis van baren, zijnde de erkenning; uit de beteekenis van de dienstmaagd, zijnde het verbindende affirmatieve middel; en uit de beteekenis van den zoon, zijnde het ware, waarover n. 489, 491, 533, 1147.

3934. En Leah zeide: Er komt een hoop; dat dit in den hoogsten zin de Almacht en de Alwetendheid beteekent, in den inwendigen het goede des geloofs, in den uitwendigen de werken, staat vast uit de beteekenis van den hoop hier; dat de hoop in den hoogsten zin de Almacht en de Alwetendheid is, komt omdat de hoop hier een menigte is, en een menigte is, wanneer het wordt gezegd met betrekking tot het Goddelijke des Heeren, een oneindige veelheid, en deze is niet iets anders dan de Almacht en de Alwetendheid; maar er wordt van Almacht gesproken krachtens de hoeveelheid welke der grootheid is, en van Alwetendheid krachtens de hoeveelheid welke der veelheid is; voorts wordt van Almacht gesproken krachtens het oneindig goede, of, wat hetzelfde is, krachtens de Goddelijke liefde, aldus krachtens den Goddelijken wil, van Alwetendheid echter krachtens het oneindig ware, of, wat hetzelfde is, krachtens het Goddelijk inzicht. Dat de hoop in den inwendigen zin het goede des geloofs is, is vanuit de overeenstemming, want met de Goddelijke Almacht des Heeren stemt het goede overeen hetwelk der naastenliefde is, en met de Alwetendheid het ware hetwelk des geloofs is. Dat de hoop in den uitwendigen zin de werken zijn, komt omdat deze overeenstemmen met het goede des geloofs; het goede des geloofs immers brengt de werken voort, want het goede des geloofs kan niet bestaan zonder de werken, zooals het goede denken en het goede willen niet zonder het goede doen; het eerstgenoemde is het inwendige, het laatstgenoemde is het overeenstemmende uitwendige. Verder is het met de werken aldus gesteld: indien de werken niet met het goede des geloofs overeenstemmen, zijn zij niet werken der naastenliefde, noch werken des geloofs, want zij komen niet uit hun inwendige, maar zij zijn doode werken, waarin niet het goede noch het ware is; doch wanneer zij overeenstemmen, zoo zijn zij werken òf der naastenliefde òf des geloofs; de werken der naastenliefde zijn die welke uit de naastenliefde als uit hun ziel vloeien, de werken des geloofs echter zijn die welke uit het geloof vloeien; gene, namelijk de werken der naastenliefde, zijn bij den wederverwekte, de werken des geloofs echter zijn bij hem die nog niet

wederverwekt is, maar wederverwekt wordt; het is er eender mede gesteld als met de aandoeningen, namelijk met de aandoening van het goede en de aandoening van het ware; de wederverwekte doet het goede vanuit de aandoening ervan, aldus vanuit het willen van het goede; maar hij die moet worden wederverwekt, doet het goede vanuit de aandoening van het ware, aldus vanuit het weten van het goede; en hoedanig dit versehil is, werd meermalen eerder getoond; hieruit blijkt wat de werken zijn. Bovendien verhoudt zich het goede des geloofs tot de werken zooals vergelijkenderwijs de wil des menschen en de denking daaruit tot zijn aangezicht; en dat dit, namelijk het aangezicht, een beeld van den animus is, dat is, van des menschen wil en de denking daaruit, is bekend; indien de wil en de denking zich niet in het aangezicht als in hun beeld vertoonen, zoo is het niet de wil en de denking; òf het is huichelarij, òf arglist, omdat men een ander aangezicht toont dan men wil en denkt. Evenzoo is het met elke handeling van het lichaam gesteld ten opzichte van de innerlijke dingen welke der denking en des wils zijn; het inwendige des menschen leeft in zijn uitwendige door de daad of door doen; indien de daad of het doen niet overeenkomstig zijn inwendige is, zoo is het een aanwijzing dat het òf niet het inwendige is hetwelk de daad voortbrengt, maar een uit gewoonte en gebruik terugkeerende beweging, òf iets gelogens is van dien aard als in huichelarij en in arglist gelegen is; hieruit blijkt wederom wat de werken zijn. Hieruit volgt dat hij die het geloof belijdt, en te meer hij die het goede des geloofs belijdt, en de werken ontkent, en te meer indien hij ze verwerpt, zonder geloof is, en nog meer zonder naastenliefde. Omdat de werken der naastenliefde en des geloofs die dingen zijn, en de mensch nooit in de naastenliefde en het geloof is indien hij niet in de werken is, worden derhalve in het Woord de werken zoo vaak genoemd, zooals blijken kan uit de navolgende plaatsen; bij Jeremia: “Uwe ongen zijn open over alle wegen der zonen des menschen, om een ieder te geven naar zijne wegen, en *naar de vrucht zijner werken*”, xxxii: 19. Bij denzelfde: “Bekeert u, een ieder van zijnen boozen weg, en *maakt uwe werken goed*”, xxxv: 15. Bij denzelfde: “Ik zal hun vergelden naar *hun werk*, en naar *het werk hunner handen*”, xxv: 14. Bij Hosea: “Ik zal zijne wegen over hem bezoeken, en *zijne werken hem vergelden*”, iv: 9. Bij Micha: “Het land zal zijn tot eene verlating over zijne inwoners, *vanwege de vrucht hunner werken*”, vii: 13. Bij Zacharia: “Alzoo zeide Jehovah Zebaoth: Bekeert u van uwe booze wegen, en *uwe booze werken*; Jehovah Zebaoth heeft gedacht ons te doen naar onze wegen, en *naar onze werken*, alzoo heeft Hij met ons gedaan”, i: 4, 6. Bij Johannes: “Gezegend de dooden die in den Heer sterven van nu aan; ja, zegt de geest, opdat zij rusten mogen van de moeiten;

hunne werken volgen hen”, Apoc. xiv: 13. Bij denzelfde: “Ik zag de dooden, klein en groot, staande voor God, en de boeken werden geopend; en een ander boek werd geopend, hetwelk des levens is, en *de dooden werden geoordeeld* naar de dingen welke in de boeken geschreven waren, *naar hunne werken*. De zee gaf de dooden die in haar waren, en de dood en de hel gaven de dooden die in hen waren; *zij werden aldus geoordeeld, een ieder naar hunne werken*”, Apoc. xx: 12, 13. Bij denzelfde: “Ziet, Ik kom haastelijk, Mijn loon met Mij, om *een ieder te geven naar zijn werk*”, Apoc. xxii: 12. Bij Johannes den Evangelist: “Dit is het oordeel dat het licht inde wereld komt, maar de menschen hebben de duisternis liever gehad dan het licht, *want hunne werken waren boos*; een ieder die *booze din gen* doet, haat het licht, en komt niet tot het licht, opdat *zijne werken* niet bekend worden; maar die *de waarheid doet*, komt tot het licht, *opdat zijne werken openbaar worden*, omdat zij in God gedaan zijn”, iii: 19, 20, 21. Bij denzelfde: “De wereld kan ulieden niet haten, maar Mij haat zij, omdat Ik van dezelve getuig *dat hunne werken boos zijn*”, vii: 7. Bij denzelfde: “Jezus tot de Joden: Indien gij Abrahams zonen waart, *zoo zoudt gij de werken van Abraham doen*; gijlieden, *gij doet de werken uws vaders*”, viii: 39, 41. Bij denzelfde: “Indien gij deze dingen weet, gezegend zijt gij *zoo gij dezelve doet*”, xiii: 17. Bij Mattheus: “Laat uw licht schijnen voor de menschen, dat zij *uwe Boede werken* mogen zien. *Wie doet* en leert, deze zal groot genaamd worden in het koninkrijk der hemelen”, v: 16, 19. Bij denzelfde: “Niet een ieder die tot Mij zegt: Heer, Heer, zal ingaan in het koninkrijk der hemelen, maar *die den wil doet mijns Vaders* die in de hemelen is. Velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: Heer, Heer, hebben wij niet in Uwen naam geprofeteerd, en door Uwen naam demonen uitgeworpen, en in Uwen naam vele krachten gedaan. Maar dan zal Ik hun openlijk aanzeggen: Ik ken u niet, wijkt van Mij af, gij *werkers der ongerechtigheid*”, vii: 21, 22, 23. Bij Lukas: “De heer des huizes zegt antwoordende tot henlieden: Ik ken u niet van waar zijt gij. Alsdan zult gij beginnen te zeggen: Wij hebben gegeten vóór U, en gedronken, in onze stralen hebt Gij geleerd. Maar Hij zal zeggen: Ik zeg u, Ik ken u niet van waar gij zijt, wijkt van Mij af, alle gij *werkers der ongerechtigheid*”, xiii: 25, 26, 27. Bij Mattheus: “Een ieder die Mijne woorden hoort *en dezelve doet*, zal Ik vergelijken met een voorzichtig man; doch een ieder die Mijne woorden hoort, maar *dezelve niet doet*, zal bij eenen dwazen man vergeleken worden”, vii: 24, 26. Bij denzelfde: “*De Zoon des Menschen zal komen in de heerlijkheid Zijns Vaders met Zijne engelen, en alsdan zal Hij een ieder vergelden naar zijne werken*”, xvi: 27. Hieruit blijkt dat het de werken zijn welke den mensch zaligen, en welke den mensch verdoemen, namelijk dat de goede

werken zaligen, en dat de booze verdoemen; want in de werken is des menschen willen; wie het goede wil, die doet het goede; wie echter het goede niet doet, hoezeer hij ook zeggen mag dat hij het goede wil, die wil het nochtans niet wanneer hij het niet doet; het is alsof hij zeggen zou: ik wil het, maar ik wil niet. En omdat de wil zelf in de werken is, en de naastenliefde des wils is, en het geloof der naastenliefde is, zoo blijkt duidelijk wat van den wil, of wat van de naastenliefde en van het geloof er bij den mensch is, wanneer hij de werken niet doet, en te meer wanneer hij het tegendeel doet, namelijk de booze werken. Bovendien moet men weten dat het Rijk des Heeren bij den mensch zijn inzet neemt uit het leven hetwelk der werken is, want dan is hij in den aanvang der wederverwekking, doch wanneer het Rijk des Heeren bij den mensch is, wordt het begrensd in de werken, en dan is hij wederverwekt; want dan is de inwendige mensch op overeenstemmende wijze in den uitwendigen mensch, en van den uitwendigen mensch zijn de werken, en van den inwendigen is de naastenliefde en het geloof daaruit; en daarom zijn de werken dan de naastenliefde. Omdat in de werken van den uitwendigen mensch aldus het leven van den inwendigen mensch ontstaat, somt de Heer derhalve waar Hij over het Laatste Gericht handelt, bij Mattheus hfdst. xxv: 32 tot 46, niet dan de werken op, en dat diegenen tot het eeuwige leven zullen ingaan die de goede werken hebben gedaan, en tot de verdoemenis zij die de booze werken hebben gedaan. Uit hetgeen is gezegd kan ook vaststaan wat het beteekent, dat van Johannes wordt gelezen dat hij gelegen was aan de borst en in den schoot van Jezus, en dat Hij hem meer dan de overilten liefhad, Joh. xiii: 23, 25, hfdst. xxi: 20; want door Johannes werden de goede werken uitgebeeld; men zie de voorrede tot hfdst. xviii, en de voorrede tot hfdst. xxii van Genesis. Wat de werken des geloofs zijn, welke naar den schijn ook de vruchten ervan genoemd kunnen worden, en wat de werken der naastenliefde, dit zal, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, elders vollediger gezegd worden.

3935. En zij noemde zijnen naam Gad; dat dit het hoedanige ervan beteekent, staat vast uit de beteekenis van den naam en van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover boven; het hoedanige zelf wordt aangeduid door Gad, namelijk het hoedanige van het goede des geloofs en het hoedanige der werken; door het hoedanige wordt al datgene aangeduid wat ook maar in iets gelegen is, hier in het goede des geloofs en in de werken, en het zijn ontelbare dingen, want bij een ieder is het hoedanige verschillend; en het is ook het tegengestelde bij hen die niet in het goede des geloofs zijn, dus niet in de goede werken; dit hoedanige wordt ook door Gad aangeduid, wanneer

hij in den tegenovergestelden zin wordt genoemd. Het goede des geloofs, hetwelk van den inwendigen mensch is, en de goede werken, welke van den uitwendigen mensch zijn, en deze stemmen overeen, als boven werd getoond, is het derde algemeene middel, hetwelk met het geloof en met de daad erkend moet worden voordat de mensch in het Rijk des Heeren kan ingaan, dat is, door de wederverwekking een Kerk worden.

3936. Vers 12, 13. *En Zilpah, Leah's dienstmaagd, baarde Jakob eenen tweeden zoon. En Leah zeide: In mijne gezegendheid, omdat de dochters mij gezegend zullen maken; en zij noemde zijnen naam Ascher.* Zilpah, Leah's dienstmaagd, baarde Jakob eenen tweeden zoon, beteekent de erkenning van het tweede; en Leah zeide: In mijne gezegendheid, omdat de dochters mij gezegend zullen maken, beteekent in den hoogsten zin de eeuwigheid, in den inwendigen de gelukzaligheid van het eeuwige leven, in den uitwendigen het verkwikkelijke der aandoeningen; en zij noemde zijnen naam Ascher, beteekent het hoedanige.

3937. Zilpah, Leah's dienstmaagd, baarde Jakob eenen tweeden zoon; dat dit de erkenning beteekent van het tweede, namelijk van het tweede algemeene ware, staat vast uit de beteekenis van baren, zijnde de erkenning, waarover boven n. 3911, 3915, 3919; uit de beteekenis van de dienstmaagd, zijnde het affirmatieve middel dienstig ter verbinding van den uitwendigen mensch met den inwendigen, waarover n. 3913, 3917; uit de beteekenis van den zoon, zijnde het ware, hier het algemeene ware, waarover boven n. 3926; en uit de uitbeelding van Jakob, voort van Leah, alsmede van Zilpah, waarover boven; hieruit blijkt wat de inwendige zin dezer woorden is, namelijk dat het de erkenning van het tweede algemeene ware is hetwelk als middel van dienst is om den uitwendigen mensch met den inwendigen te verbinden.

3938. En Leah zeide: In mijne gezegendheid, omdat de dochters mij gezegend zullen maken; dat dit in den hoogsten zin de eeuwigheid beteekent, in den inwendigen de gelukzaligheid van het eeuwige leven, in den uitwendigen het verkwikkelijke der aandoeningen, staat vast uit de beteekenis van de gezegendheid, en uit de beteekenis van "de dochters zullen mij gezegend maken". Dat de gezegendheid in den hoogsten zin de eeuwigheid is, kan niet vaststaan dan uit de overeenstemming met die dingen welke bij den mensch zijn; want de dingen welke Goddelijk zijn of welke oneindig zijn, kunnen nergens anders vandaan gevat worden dan uit de eindige dingen waarvan de mensch een idee kan hebben; zonder een idee vanuit de eindige dingen, en voornamelijk zonder een idee vanuit die dingen welke van de ruimte en van den tijd zijn, kan de mensch niets begrijpen aangaande de Goddelijke dingen,

te minder aangaande het oneindige; zelfs kan de mensch zonder de voorstelling van ruimte en tijd niet iets denken, n. 3404, want hij is in den tijd ten aanzien van het lichaam, dus ten aanzien van de denkingen welke vanuit de uitwendige zinlijke dingen zijn; doch de Engelen hebben, omdat zij niet in tijd en ruimte zijn, ideen van staat; vandaar komt het dat de ruimten en tijden in het Woord staten beteekenen; men zie n. 1274, 1382, 2625, 2788, 2837, 3254, 3356, 3827. Maar er zijn tweeëlei staten, namelijk de staat welke overeenstemt met de ruimte, en de staat welke overeenstemt met den tijd; de staat welke overeenstemt met de ruimte, is de staat ten aanzien van het Zijn, en de staat welke overeenstemt met den tijd, is de staat ten aanzien van het Bestaan, n. 2625. Want er zijn twee dingen welke den mensch maken, namelijk Zijn en Bestaan; des menschen Zijn is niets anders dan het recipient van het eeuwige hetwelk uit den Heer voortgaat, want de menschen, de geesten, en de Engelen zijn niets anders dan recipienten of vormen welke het leven uit den Heer opnemen; de opneming van het leven is het met betrekking waartoe van Bestaan wordt gesproken. De mensch gelooft *dat hij is*, en zelfs vanuit zich, terwijl hij toek niet *Is* vanuit zich, maar zoo Bestaat als gezegd werd. Zijn is alleen in den Heer, en het wordt Jehovah genoemd; vanuit het Zijn, hetwelk Jehovah is, zijn alle dingen welke schijnen *alsof 4 zijn*; maar des Heeren Zijn of Jehovah kan nooit aan iemand worden medegeedeeld, alleen aan het Menschelijke des Heeren; Dit is Goddelijk Zijn, dat is, Jehovah geworden; dat de Heer ten aanzien van het eene en het andere wezen Jehovah is, zie men in n. 1736, 2004, 2005, 2018, 2025, 2156, 2329, 2921, 3023, 3035. Van Bestaan wordt ook gesproken met betrekking tot den Heer, maar slechts toen Hij in de wereld was en daar het Goddelijk Zijn aantrok; doch nu Hij Goddelijk Zijn geworden is, kan met betrekking tot Hem niet langer van Bestaan gesproken worden anders dan zooals een zeker voortgaande uit Hem; hetgeen uit Hem voortgaat is dat wat verschijnt zooals het Bestaan in Hem, doch het is niet in Hem, maar het is uit Hem, en het maakt dat menschen, geesten, en Engelen bestaan, dat is, leven. Bestaan bij mensch, geest, en Engel, is leven, en leven van mensch, geest, en Engel is eeuwige gelukzaligheid; het is de gelukzaligheid van het eeuwige leven, waarmede in den hoogsten zin de eeuwigheid overeenstemt, welke uit des Heeren Goddelijk Zijn is. Dat het de gelukzaligheid van het eeuwige leven is welke in den inwendigen zin door de gezegendheid wordt aangeduid, is duidelijk, voorts dat het het verkwikkelijke der aandoeningen is in den uitwendigen zin, dus zonder ontvouwing. Maar het is het verkwikkelijke der aandoeningen van het ware en goede, hetwelk met de gelukzaligheid van het eeuwige leven overeenstemt, hetgeen wordt

aangeduid. Alle aandoeningen hebben haar verkwikkelijke dingen, maar hoedanig de aandoeningen, zoodanig zijn de verkwikkelijke dingen; de aandoeningen van het booze en valsche hebben ook haar verkwikkelijke dingen, en voordat de mensch wordt wederverwekt en uit den Heer de aandoeningen van het ware en goede ontvangt, verschijnen die verkwikkelijke dingen alsof zij de eenige waren, dermate dat men gelooft dat er geen andere verkwikkelijke dingen bestaan, bijgevolg, dat men, indien men daarvan werd beroofd, geheel en al te gronde zou gaan. Doch zij die uit den Heer de verkwikkelijke dingen der aandoeningen van het ware en goede ontvangen, zien en doorvatten bij graden hoedanig de verkwikkelijke dingen van dat leven zijn waarvan zij hadden geloofd dat het de eenige waren, namelijk dat zij naar verhouding minderwaardig, ja zelfs vuil zijn; en hoe meer er in de verkwikkelijke dingen der aandoeningen van het ware en goede voortgang wordt gemaakt, des te meer vangt de mensch aan die verkwikkelijke dingen van het booze en valsche te verachten, en ten slotte ze te verafschuwen. Ik heb somtijds met diegenen in het andere leven gesproken die in de verkwikkelijke dingen van het booze en valsche waren geweest, en het werd gegeven hun te zeggen dat zij niet eerder het leven hebben dan wanneer zij van hun verkwikkelijke dingen worden beroofd. Maar zij zeiden, evenals dezulken in de wereld, dat zij, indien zij daarvan beroofd werden, niets van leven meer zouden hebben. Maar het werd gegeven te antwoorden dat dan eerst het leven aanvangt, en met dat leven zulk een gelukzaligheid als er in den Hemel is, welke naar verhouding onuitsprekelijk is; maar dit konden zij niet vatten, omdat men van hetgeen onbekend is, gelooft dat het niets is. Evenzoo is het gesteld met al diegenen in de wereld die in de liefde van zieh en van de wereld zijn, en vandaar in geen naastenliefde; zij kennen het verkwikkelijke van die liefden, maar niet het verkwikkelijke van deze, namelijk van de naastenliefde; en daarom weten zij ook in het geheel niet wat de naastenliefde is, en nog minder dat er eenig verkwikkelijke in de naastenliefde is, terwijl het toeh het verkwikkelijke der naastenliefde is hetwelk den ganschen Hemel vervult en daar de gezegendheid en gelukzaligheid maakt, en, als gij het gelooven wilt, ook het inzicht en de wijsheid met de verkwikkelijke dingen ervan, want in de verkwikkelijke dingen der naastenliefde vloeit de Heer in met het licht van het ware en de vlam van het goede, vandaar met het inzicht en de wijsheid; de valsehe en booze dingen echter verwerpen die dingen, verstikken en verdraaien ze, vandaar de onwijsheid en de waanzin. Hit deze dingen kan vaststaan wat het verkwikkelijke der aandoeningen is, en hoedanig dat verkwikkelijke is hetwelk met de gelukzaligheid van het eeuwige leven overeenstemt.

De mensch van deze eeuw gelooft dat hij, als hij maar in het laatste doodsuur het vertrouwen des geloofs heeft, onverschillig in welke aandoening hij gedurende zijn ganschen levensloop geleefd mag hebben, in den Hemel kan komen; met hen die zoo geleefd en eveneens zoo geloofd hebben, heb ik ook somtijds gesproken; wanneer zij in het andere leven komen, denken zij in het eerst niets anders dan dat zij in den Hemel kunnen binnengaan, terwijl zij hun afgeloopen leven niet in aanmerking nemen, namelijk dat zij door dat leven het verkwikkelijke der aandoening van het booze en valsche vanuit de liefde van zich en van de wereld, welke zij ten doel hadden gehad, hadden aangetrokken; het werd gegeven hun te zeggen dat een ieder in den Hemel kan worden toegelaten, omdat aan niemand door den Heer de Hemel wordt ontzegd, maar of zij daar kunnen leven, zullen zij kunnen weten indien zij toegelaten worden; eenigen die het vast en zeker geloofden, werden ook toegelaten; maar omdat het daar het leven der liefde tot den Heer en der liefde jegens den naaste is, hetwelk de geheele sfeer en gelukzaligheid des levens daar maakt, begonnen zij toen zij daar kwamen, benauwd te worden, want in zulk een sfeer konden zij niet ademhalen, en toen de schandelijkheid van hun aandoeningen te voelen, aldus een helsche marteling; en dagrom stortten zij zich halsoverkop van daar weg, zeggende dat zij daar ver vandaan wilden zijn, zich verwonderende dat dat de Hemel is wat voor hen de hel is. Hieruit blijkt hoedanig het eene verkwikkelijke is, en hoedanig het andere verkwikkelijke, en dat zij die in het verkwikkelijke der aandoeningen van het booze en valsche zijn, geenszins onder hen kunnen zijn die in het verkwikkelijke der aandoening van het goede en ware zijn, en dat het tegenovergesteld zijn zooals de Hemel en de hel; men zie n. 537, 538, 539, 541, 547, 1397, 1398, 2130, 2401. Wat verder de gelukzaligheid van het eeuwige leven aangaat, de mensch die in de aandoening van het goede en ware is, kan, wanneer hij in de wereld leeft, die niet gewaarworden, maar in de plaats daarvan een zeker verkwikkelijke; de oorzaak is omdat hij in het lichaam in wereldlijke zorgen en vandsar in angsten is; deze maken dat de gelukzaligheid van het eeuwige leven, welke van binnen in hem is, zich dan niet anders kan openbaren; want wanneer zij uit het innerlijke in de zorgen en angsten welke uiterlijk bij den mensch zijn, invloeit, zoo glijdt zij tusschen de zorgen en angsten daar binnen, en wordt een zeker duister verkwikkelijke, doch nochtans is het een verkwikkelijke waarin het gezegende is, en in dit het gelukzalige; tevreden zijn in God is zoodanig; doch wanneer de mensch van het lichaam en tevens van die wereldlijke dingen wordt ontdaan, dan treedt de gelukzaligheid welke aldus in het duister verborgen lag in zijn innerlijken mensch, te voorschijn en

openbaart zich. Omdat zoo vaak van aandoening melding wordt gemaakt, moet het gezegd worden wat er onder de aandoening wordt verstaan; de aandoening is niets anders dan de liefde, maar het continue ervan; want vanuit de liefde wordt de mensch òf door het booze en valsche, òf door het goede en ware aangedaan; omdat deze liefde in alle en de afzonderlijke dingen van hem aanwezig is en daarbinnen gelegen is, wordt zij niet als liefde gevoeld, maar gevarieerd overeenkomstig de dingen, en overeenkomstig de staten en de veranderingen ervan, en dit aanhoudend in de afzonderlijke dingen welke de mensch wil, denkt, en doet; het is dit continue der liefde hetwelk de aandoening wordt genoemd, en het is dat continue hetwelk in des menschen leven regeert en hetwelk al het verkwikkelijke bij hem maakt, en omdat het dit maakt, maakt het zijn leven zelf. want des menschen leven is niets anders dan het verkwikkelijke hetwelk van zijn aandoening is, dus niets anders dan de aandoening welke van zijn liefde is; de liefde is des menschen willen, en vandaar is zij zijn deasken, en zoo is zij zijn doen.

3939. En zij noemde zijnen naam Ascher; dat dit het hoedanige beteekent, staat vast uit de beteekenis van den naam noemen, zijnde het hoedanige, als boven; het is het hoedanige zelf hetwelk Ascher uitbeeldt; Ascher beteekent in de oorspronkelijke taal de gezegendheid, maar de naam behelst al die dingen welke door de woorden van zijn moeder Leah worden aangeduid, *in mime gezegendheid, omdat de dochters mij gezegend zullen maken*, namelijk het verkwikkelijke der aandoeningen dat overeenstemt met de gelukzaligheid van het eeuwige leven; dit is het vierde algemeene hetwelk den uitwendigen mensch met den inwendigen verbindt; want wanneer de mensch dat overeenstemmende verkwikkelijke in zich doorvat, zoo vangt zijn uitwendige mensch aan met den inwendigen verbonden te worden; het zijn de verkwikkelijke dingen welke der aandoeningen van het ware en goede zijn, die verbinden, want zonder de verkwikkelijke dingen der aandoeningen wordt niets verbonden, daarin toch is des menschen leven; dat door de aandoeningen alle verbinding is, zie men in n. 3024, 3066, 3336, 3849, 3909; door de dochters die gezegend zullen maken, worden de Kerken aangeduid; dat de dochters in den inwendigen zin de Kerken zijn, zie men in n. 2362. Dit nu werd door Leah gezegd, omdat door de baringen der dienstmaagden de algemeene ware dingen worden aangeduid welke de tot de verbinding dienstige middelen zijn, opdat bij den mensch de Kerk ontsta; want wanneer de mensch dat verkwikkelijke of die aandoening doorvat, vangt hij aan Kerk te worden, en omdat het zoo is, wordt dit gezegd aangaande den vierden of laatsten zoon uit de dienstmaagden. In het Woord wordt Ascher hier en daar genoemd, maar

daar wordt door hem, evenals ook door de overigen, het hoedanige aangeduid waarover daar gehandeld wordt, dat is, hoedanig zij zijn in dien staat waarvan daar sprake is; en ook gedraagt zich het hoedanige overeenkomstig de orde waarin zij worden genoemd, zooals het anders is wanneer van Ruben of het geloof wordt uitgegaan, anders wanneer van Jehudah of de hemelsche liefde, en anders wanneer van Jozef of van de geestelijke liefde, want het wezen en de hoedanigheid van het beginsel wordt afgeleid en gaat over in de volgende; vandaar hun verschillende beteekenissen in de plaatsen waar zij genoemd worden. Hier, waar over hun geboorte wordt gehandeld, worden door hen de algemeene dingen der Kerk aangeduid, bijgevolg alle dingen des geloofs en der liefde welke de Kerk maken; en dit ter oorzake hiervan dat in de dingen welke voorafgaan, over de wederverwekking van den mensch wordt gehandeld, of over de staten van den mensch voordat de mensch Kerk wordt; en in den hoogsten zin over den Heer, hoe Hij Zijn Menschelijke Goddelijk maakte; aldus over de opklimming langs de ladder welke in Bethel door Jakob werd gezien, tot aan Jehovah toe.

3940. Vers 14, 15, 16. *En Ruben ging in de dagen van den tarweoogst, en vond dudaïm in het veld, en hij bracht die tot Leah zijne moeder; en Rachel zeide tot Leah: Geef mij, ik bid u, van uws zoons dudaïm. En zij zeide tot haar: Is het te weinig dat gij mijnen man genomen hebt, en zult gij ook mijns zoons dudaïm, nemen. En Rachel zeide: Daarom zal hij dezen nacht met u liggen voor uws zoons dudaïm. En Jakob kwam van het veld in den avond, en Leah ging uit hem te ontmoet, en zij zeide: Tot mij zult gij komen, omdat ik hurende u gehoord heb voor mijns zoons dudaïm; en hij lag met haar in dien nacht.* Ruben ging in de dagen van den tarweoogst, beteekent het geloof ten aanzien van den staat van zijn liefde en naastenliefde; en vond dudaïm in het veld, beteekent die dingen welke der echtelijke liefde zijn in het ware en goede der naastenliefde en der liefde; en hij bracht die tot Leah zijne moeder, beteekent de aanplooiing aan de aandoening van het uitwendig ware; en Rachel zeide tot Leah, beteekent de doorvatting van de aandoening en het verlangen van het innerlijk ware; geef mij, ik bid u, van uws zoons dudaïm, beteekent van die dingen welke der echtelijke liefde zijn, waarmede het wederzijds en beurtelings verbonden zou worden; en zij zeide tot haar: Is het te weinig dat gij mijnen man genomen hebt, beteekent dat er het echtelijk verlangen is; en zult gij ook mijns zoons dudaïm nemen, beteekent dat het aldus het echtelijke van het natuurlijk goede met het uitwendig ware zou wegtrekken; en Rachel zeide, beteekent de toestemming; daarom zal hij dezen nacht met u liggen voor uws zoons dudaïm, beteekent dat het verbonden zou worden; en Jakob kwam van het

veld in den avond, beteekent het goede van het ware in den staat van het goede, maar in het duister, zoodanig als het natuurlijke dit heeft; en Leah ging uit hem te gemoet, beteekent het verlangen van de zijde van de aandoening van het uitwendig ware; en zij zeide: Tot mij zult gij komen, beteekent dat zij daarmede verbonden zou worden; omdat ik hurende u gehoord heb voor mijns zoons dudaim, beteekent dat het alzo uit voorzorg was overeengekomen; en hij lag met haar in dien nacht, beteekent de verbinding.

394I. Ruben ging in de dagen van den tarweoogst; dat dit het geloof beteekent ten aanzien van den staat van zijn liefde en naastenliefde, staat vast uit de uitbeelding van Ruben, zijnde het geloof hetwelk het eerste der wederverwekking is, waarover n. 3861, 3866; uit de beteekenis van de dagen, zijnde de staten, waarover n. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785; uit de beteekenis van de tarwe, zijnde de liefde en de naastenliefde, waarover aanstonds; vandaar is de tarweoogst de vorderende staat der liefde en der naastenliefde. Met de vier zonen van Jakob uit de dienstmaagden werd gehandeld over de middelen der verbinding van den uitwendigen mensch met den inwendigen; nu wordt gehandeld over de verbinding van het goede en ware door de overige zonen, en daarom eerst over de dudaïm, waarmede deze verbinding of het echtelijke wordt aangeduid. Dat de tarweoogst de vorderende staat der liefde en der naastenliefde is, komt omdat het veld de Kerk beteekent, aldus de dingen welke der Kerk zijn, en de zaden welke in het veld worden gezaaid, beteekenen die dingen welke van het goede en ware zijn; en de dingen welke daaraan ontspruiten, als tarwe, gerst en zoo meer, die dingen welke der liefde en der naastenliefde, alsmede des geloofs zijn; de staten der Kerk ten aanzien van die dingen worden derhalve met de zaaiing en den oogst vergeleken, alsmede zaaiing en oogst genoemd, als in Gen. hfdst. VIII: vers 22, n. 932. Dat de tarwe die dingen is welke der liefde en der naastenliefde zijn, kan ook vaststaan uit de volgende plaatsen; bij Mozes: “Jehovah doet hem rijden op de hooge dingen der aarde, en spijst hem met de inkomst der velden, Hij doet hem honig zuigen uit de steenrots, en olie uit den kei der rots, boter van het grootvee en melk van het kleinvee, met het vet der lammeren en der rammen, der zonen van Baschan, en der bokken, *met het vet der nieren der tarwe*, en het druivenbloed drinkt gij als puren wijn”, Deut. XXXII: 13, 14; daar wordt in den inwendigen zin gehandeld over de Onde Kerk en over haar staat toen zij was geïnstauréerd; alle dingen der liefde en der naastenliefde, en alle dingen des geloofs welke daar waren, worden met aanduidende dingen beschreven; het vet der nieren der tarwe is het hemelsche der liefde en der naastenliefde; en omdat het

vet of de vettigheid het hemelsche beteekent, n. 353, en de tarwe de liefde, worden zij derhalve hier en daar in het Woord verbonden; zooals ook bij David: “Och, dat Mijn volk Mij gehoorzaamde, Israëel, dat zij wandelden in Mijne wegen, *Hij zou hen spijzigen met hel vel der tarwe*, en Ik zal hen verzadigen met honig uit de rots”, Ps. LXXXI: 14, 17; en elders bij denzelfde: “Jehovah, die uwe grens vrede stelt, *met het vet der tarwe verzadigt Hij u*”, Ps. CXLVII: 14. Dat de tarwe de liefde en de naastenliefde is, bij Jeremia: “Vele herders hebben Mijnen wijngaard verdorven, zij hebben het aandeel van Mijn veld vertreden, zij hebben het aandeel van Mijn veld teruggebracht tot eene woestijn der verlatenheid; op alle heuvelen in de woestijn zijn de verwoesters gekomen, omdat het zwaard van Jehovah verteert van het einde des lands tot aan het einde des lands; geen vrede voor eenig vleesch; *zij hebben tarwe gezaaid*, en hebben doornen geoogst”, XII: 10, 12, 13; de wijngaard en het veld staat voor de Kerk, de woestijn der verlatenheid voor de verwoesting ervan; het verterende zwaard voor de verwoesting van het ware, geen vrede voor geen goede hetwelk aandoet, tarwe zaaien voor de goede dingen welke der liefde en der naastenliefde zijn, doornen oogsten voor de booze en valsche dingen welke der liefde van zich en van de wereld zijn; dat de wijngaard de geestelijke Kerk is, n. 1069; dat het veld de Kerk ten aanzien van het goede is, n. 2971; de woestijn de verwoesting, n. 1927, 2708; het verterende zwaard de verwoesting van het ware, n. 2799; de vrede het goede hetwelk aandoet, n. 3780. Bij Joël: “Het veld is verwoest, de aardbodem treurt, omdat het koren is verwoest, de most is verdroogd, de olie verflauwt; de akkerlieden zijn beschaamd, de wijngaardeniers hebben gehuild om *de tarwe*, en om *de gerst*, omdat de *oogst des velds* is vergaan; omgordt u en klaagt, gij priesters, huilt, gij bedienaars des altaars”, I: 10, 11, 13; dat het hier de staat der verwoeste Kerk is welke beschreven wordt, is voor een ieder duidelijk; aldus dat het veld en de aardbodem de Kerk is, het koren haar goede, en de most het ware, n. 3580, de tarwe de hemelsche liefde, de gerst de geestelijke liefde; en omdat over den staat der Kerk wordt gehandeld, wordt gezegd: omgordt u en klaagt, gij priesters, en huilt, gij bedienaars des altaars. Bij Ezechiël: “De Geest van Jehovah tot den profeet: *Neem gij voor tarwe*, en gerst, en boonen, en linzen, en heerse, en spelt, en doe die in een enkel vat, en maak die u tot brood, met drek van des menschen afgang zult gij eenen koek voor hunne oogen maken; alzoo zullen de zonen Israëls hun onrein brood eten”, IV: 9, 12, 13; daar aangaande de ontwijding van het goede en ware; tarwe, gerst, boonen, linzen, heerse, spelt staan voor de geslachten van het goede en van het ware daaruit; het brood daaruit of de koek met drek van menschelijken afgang voor de

ontwijding van alle dingen ervan. Bij Johannes: “Ik zag, en ziet, een zwart paard, en die daarop zat had eene weegschaal in zijne hand; ik hoorde eene stem uit het midden van de vier dieren, zeggende: *Een maatje tarwe voor eenen penning*, en drie maatjes gerst voor eenen penning; maar beschadig de olie en den wijn niet”, Apoc. VI: 5, 6, waar ook over de verwoesting van het goede en ware wordt gehandeld; een maatje tarwe voor eenen penning, wil zeggen dat de liefde zoo schaarsch is; drie maatjes gerst voor eenen penning, wil zeggen dat de naastenliefde zoo schaarsch is. Bij Ezechiël: “Jehudah en het land Israëls waren uwe kooplieden, *in tarwe van Minnith en pannag*, en honig en olie, en balsem hebben zij uwe koophandels gesteld”, XXVII: 17, alwaar aangaande Tyrus, waarmede de erkenissen van het goede en ware worden aangeduid; de goede dingen der liefde en der naastenliefde, en de gelukzalige dingen ervan zijn de tarwe van Minnith en pannag, en honig, olie, balsem; Jehudah is de hemelsche Kerk, het land Israëls de geestelijke, uit welke Kerken die dingen zijn; de koophandels zijn de verwervingen. Bij Mozes: “*Een land van tarwe en gerst*, en van wijnstok en vijgeboom, en van granaatappel, een land van olijf, olie, en honig”, Deut. VIII: 8, een beschrijving van het land Kanaän, hetwelk in den inwendigen zin het Rijk des Heeren is, n. 1413, 1437, 1585, 1607, 3038, 3705; de goede dingen der liefde en der naastenliefde zijn daar de tarwe en de gerst, de goede dingen des geloofs zijn de wijnstok en de vijgeboom. Bij Mattheus: “Wiens wan in Zijne hand is, en Hij zal Zijne dorschvloer doorzuiveren; en *Hij zal Zijne tarwe in de schuur verzamelen*, maar Hij zal het kaf met onuitblusschelijk vuur verbranden”, III: 12; Johannes de Dooper aldus over den Heer; de tarwe voor de goede dingen der liefde en der naastenliefde, het kaf voor de dingen waarin niets van het goede is. Bij denzelfde: “Laat ze beide tezamen opwassen tot den oogst, en in den tijd des oogstes zal Ik tot de maaiers zeggen: Verzamelt eerst het onkruid, en bindt het in busselen om hetzelve te verbranden, *maar vergadert de tarwe in Mijne schuur*”, XIII: 30; het onkruid voor de booze en valsche dingen, de tarwe voor de goede dingen; het zijn vergelijkingen, maar de vergelijkingen in het Woord geschieden alle door aanduidende dingen.

3942. En hij wond dudaïm in het veld; dat dit die dingen beteekent welke der echtelijke liefde zijn in het ware en goede der naastenliefde en der liefde, staat vast uit de beteekenis van de dudaïm, zijnde die dingen welke der echtelijke liefde zijn, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van het veld, zijnde de Kerk, bijgevolg het ware des geloofs en het goede der naastenliefde, omdat deze dingen de Kerk maken, waarover n. 368, 2971, 3196, 3310, 3500, 3508, 3766. Wat dudaïm zijn, weten de uitleggers niet; zij meenen dat het vruchten

of bloemen waren, waaraan ook een ieder naar zijn meening een naam geeft; maar het is van geen belang om te weten wat voor een soort het was, slechts dit, dat bij de Ouden die van de Kerk waren, alle vruchten en bloemen aanduidend waren; zij wisten immers dat de gansche natuur het uitbeeldende theater van het Rijk des Heeren was, n. 3483; en dat alle dingen welke in haar drie rijken zijn, uitbeeldden, en ieder afzonderlijk iets speciaals in de geestelijke wereld, dus ook de afzonderlijke vruchten en de afzonderlijke bloemen. Dat door de *dudaïm* het echtelijke van het goede en ware werd aangeduid, kan uit de reeks der dingen in den inwendigen zin hier vaststaan; voorts ook uit de afleiding van dat woord in de oorspronkelijke taal, want het wordt afgeleid van het woord *dudim*, hetwelk beteekent liefden en de verbinding daardoor; dat *dudaïm* van daar komt, en dat het het echtelijke beteekent, blijkt uit het volgende: “Wij zullen ons in den morgen opmaken tot de wijngaarden, wij zullen zien of de wijnstok ontbloeid is, of hij druiven heeft voortgedreven, of de granaatappelboomen bloemen hebben voortgebracht; daar zal ik u mijne liefden (*dudim*) geven; *de dudaïm, hebben reuk gegeven*”, Hooglied VII: 12, 13; hieruit blijkt wat de *dudaïm* zijn. Wat het boek aangaat waarin dit voorkomt, en hetwelk het Hooglied wordt genoemd, het behoort niet tot die welke Mozes en de Profeten worden genoemd, omdat het geen inwendigen zin heeft; maar het is in den ouden stijl geschreven, vol van aanduidende dingen welke uit de Boeken der Oude Kerk zijn bijeengeraapt, en van zeer vele dingen welke in de Oude Kerk de hemelsche en de geestelijke, voornamelijk de echtelijke liefde beteekenden; dat het zulk een boek is, blijkt ook hieruit dat er in den zin der letter, anders dan in de Boeken welke Mozes en de Profeten worden genoemd, tal van dingen voorkomen welke onvoeglijk zijn; maar omdat zulke dingen welke aanduidingen van de hemelsche en de echtelijke liefde zijn, daar zijn bijeengebracht, schijnt het vandaar alsof daarin ook iets mystieks was. Uit de beteekenis van de *dudaïm* kan nu vaststaan dat daarmede dat Ruben *dudaïm* in het veld vond, het echtelijke wordt aangeduid hetwelk in het ware en het goede der liefde en der naastenliefde is, dat is, *dat* wat verbonden kan worden; want het echtelijke is in den geestelijken zin nids anders dan dat ware hetwelk met het goede verbonden kan worden, en dat goede hetwelk met het ware verbonden kan worden; daaruit is ook alle echtelijke liefde, n. 2728, 2729, 3132; daarom bestaat er geen echte echtelijke liefde tenzij men in het goede en ware is, dus tegelijk in het hemelsch huwelijk.

3943. En hij bracht die tot Leah zijne moeder; dat dit de aanplooiing aan de aandoening van het uitwendig ware beteekent, staat vast uit de beteekenis

van brengen tot, zijnde hier de aanplooiing; en uit de beteekenis van Leah, zijnde de aandoening van het uitwendig ware, waarover n. 3793, 3819.

3944. En Rachel zeide tot Leah; dat dit de doorvatting van de aandoening en het verlangen van het innerlijk ware beteekent, blijkt uit de beteekenis van zeggen, zijnde doorvatten, waarover n. 1898, 1919, 2080, 2619, 2862, 3509, 3395; en uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het innerlijk ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819; dat het de aandoening en het verlangen van dat ware is, blijkt ook uit hetgeen terstond volgt, want Rachel zegt: Geef mij, ik bid u, van uws zoons dudaïm.

3945. Geef mij, ik bid u, van uws zoons dudaïm; dat dit beteekent van die dingen, namelijk de aandoening en het verlangen, welke der echtelijke liefde zijn, waarmede het wederzijds en beurtelings verbonden zou worden, staat vast uit de beteekenis van de dudaïm, zijnde die dingen welke der echtelijke liefde zijn, waarover boven n. 3942; dat het de aandoening en het verlangen is, is duidelijk, n. 3944; dat de echtelijke liefde een wederzijdsche en beurtelingsche verbinding is, zie men in n. 2731.

3946. En zij zeide tot haar: Is het te weinig dat gij mijnen man genomen hebt; dat dit beteekent dat er het echtelijk verlangen is, staat vast uit de beteekenis van een man nemen die ook van de andere is, als hier Jakob, die ook van Leah is, namelijk dat het de wederzijdsche liefde tusschen hen behelst; vandaar is het dat door die woorden: Is het te weinig dat gij mijnen man genomen hebt, het echtelijk verlangen wordt aangeduid.

3947. En zult gij ook mijns zoons dudaïm nemen; dat dit beteekent dat het aldus het echtelijke van het natuurlijk goede met het uitwendig ware zou wegtrekken, staat vast uit de beteekenis van nemen, zijnde hier onttrekken; uit de beteekenis van de dudaïm, zijnde het echtelijke, waarover n. 3942; en uit de beteekenis van den zoon, zijnde het ware, waarover n. 489, 491, 533, 1147; hier het uitwendig ware, omdat het Leah is die het zegt, en dat deze het uitwendig ware is, werd boven getoond.

3948. En Rachel zeide: Daarom zal hij dezen nacht met u liggen voor uws zoons dudaïm; dat dit de toestemming beteekent dat het verbonden zou worden, kan zonder verklaring duidelijk zijn.

3949. En Jakob kwam van het veld in den avond; dat dit beteekent het goede van het ware in den staat van het goede, maar in het duister zoodanig als het natuurlijke dit heeft, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het goede van het ware van het natuurlijke, waarover n. 3669, 3677, 3775, 3829; uit de beteekenis van het veld, zijnde de Kerk ten aanzien van het goede,

waarover n. 2971, aldus het goede; en uit de beteekenis van den avond, zijnde het duister, waarover n. 3056, 3833.

3950. En Leah ging uit hem te gemoet; en zij zeide: Tot mij zult gij komen; dat dit het verlangen beteekent van de zijde van de aandoening van het uitwendig ware dat zij daarmede verbonden zou worden, kan vaststaan uit de uitbeelding van Leah, zijnde de aandoening van het uitwendig ware, waarover boven; dat het het verlangen is om verbonden te worden, is zonder verklaring duidelijk.

3951. Omdat ik hurende u gehoord heb voor mijns zoons dudaïm; dat dit beteekent dat het alzoo uit voorzorg was overeengekomen, staat vast uit de beteekenis van hurende huren, zijnde het overeengekomene, zooals ook blijkt uit die dingen welke voorafgaan; dat het was uit voorzorg, komt omdat alle verbinding van het ware met het goede en van het goede met het ware bij den mensch geschiedt uit voorzorg, dat is, vanuit des Heeren Voorzienigheid; er wordt hier immers gehandeld over de verbinding van het goede met het ware en van het ware met het goede, aldus over het goede hetwelk den mensch wordt toegedengd; want het goede is niet het goede bij den mensch voordat het verbonden is met het ware; en omdat al het goede uit den Heer komt, dat is, alle toekening van het goede door de verbinding ervan met het ware, wordt hier derhalve gezegd: uit voorzorg; des Heeren Voorzienigheid is voornamelijk op die verbinding gericht; door haar wordt de mensch een mensch en onderscheidt hij zich van de brute dieren, en hij wordt voor zooveel een mensch als hij uit haar opneemt, dat is, als hij den Heer het laat bewerkstelligen; dit is derhalve het goede bij den mensch; een ander goede hetwelk geestelijk is en tot in het eeuwige blijft, is er niet; en ook de goede dingen van den uitwendigen mensch, welke de verkwikkelijke dingen des levens zijn wanneer de mensch in de wereld leeft, zijn voor zooveel goed als zij vanuit dat goede in zich hebben; zooals het goede van rijkdommen; voor zooveel als de rijkdommen het geestelijk goede in zich hebben, dat is, het goede van den naaste, het goede van het vaderland of het maatschappelijk goede, en het goede van de Kerk ten doel hebben, voor zooveel zijn zij goed; doch zij die de gevolgtrekking maken dat het geestelijk goede waarover werd gesproken, niet bestaanbaar is in wereldschen overvloed, en zich daarom overreden dat zij, om zich vrijelijk aan den Hemel te kunnen wijden, daarvan afstand moeten doen, dwalen schromelijk; want indien zij afstand daarvan doen of zich daarvan berooven, kunnen zij daarna niemand weldoen, en ook zelf in de wereld niet dan in ellende leven; aldus kunnen zij niet langer het goede van den naaste en het goede van het vaderland, zelfs niet eens het

goede van de Kerk tot einddoel hebben, maar slechts zichzelf, om gezaligd en grooter dan de anderen in de Hemelen te worden; daarenboven nog stellen zij zich, wanneer zij van de wereldlijke dingen afstand doen, ook aan de verachting bloot, omdat zij zich eveneens minderwaardig maken in de oogen der anderen, bijgevolg onbekwaam om van dienst te zijn en ambten te vervullen; maar wanneer zij deze dingen tot einddoel hebben, zoo hebben zij ook als een doeleind of als een middel den staat om in het vermogen te zijn van het einddoel te volvoeren; het is hiermede geheel eender gesteld als met de voeding van den mensch; de voeding heeft ten doel dat er een gezond gemoed in een gezond lichaam zij; indien de mensch zijn lichaam van de voeding berooft, dan berooft hij zich ook van den staat van het einddoel; en daarom veracht hij die een geestelijk mensch is, de voeding niet, en evenmin de wellusten ervan, maar hij heeft ze niet ten doel, maar als een middel om het einddoel van dienst te zijn; hieruit als uit een voorbeeld kan men de overige dingen opmaken.

3952. En hij lag met haar in dien nacht; dat dit de verbinding beteekent, kan ook zonder verklaring blijken. Dat de voorafgaande dingen voor het meerendeel alleen naar de beteekenissen der woorden in den inwendigen zin werden ontvouwd, heeft deze oorzaak dat het zulke dingen zijn dat zij niet begrepen kunnen worden indien zij niet in een enkele reeks worden uiteengezet; want er wordt over de verbinding van het ware met het goede en van het goede met het ware gehandeld, welke verbinding het echtelijke is, in den geestelijken zin verstaan, dat is, welke bij den mensch en in de Kerk het hemelsche huwelijk maakt. De verborgenheden van dit huwelijk, namelijk van het hemelsche, werden in die dingen beschreven en daar onthuld, en deze zijn de volgende: het hemelsche huwelijk is, als gezegd, dat van het goede met het ware en van het ware met het goede, maar niet tusschen het goede en het ware van een en denzelfden graad, maar tusschen het goede en het ware van een lageren graad en van een hoogerem, dat is, niet tusschen het goede van den uitwendigen mensch en het ware van denzelfden, maar tusschen het goede van den uitwendigen mensch en het ware van den inwendigen, of, wat hetzelfde is, niet tusschen het goede van den natuurlijken mensch en het ware van hem, maar tusschen het goede van den natuurlijken mensch en het ware van den geestelijken; het is deze verbinding welke het huwelijk maakt. Evenzoo is het gesteld in den inwendigen of den geestelijken mensch; het hemelsche huwelijk is niet tusschen het goede en het ware daar, maar tusschen het goede van den geestelijken mensch en het ware van den hemelschen mensch, want de hemelsche mensch is naar verhouding in een hoogerem graad; en ook is het

hemelsche huwelijk niet tusschen het goede en het ware daar, maar tusschen het goede van den hemelschen mensch en het Goddelijk Ware hetwelk uit den Heer voortgaat. Hieruit blijkt eveneens dat het Goddelijke Huwelijk des Heeren zelf niet is tusschen het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware in Zijn Goddelijk Menschelijke, maar tusschen het Goede van het Goddelijk Menschelijke en het Goddelijke zelf, dat is, tusschen den Zoon en den Vader, want het is het Goede van het Goddelijk Menschelijke des Heeren, hetwelk in het Woord de Zoon Gods wordt genoemd, en het Goddelijke zelf de Vader. Dit zijn de verborgenheden welke in den inwendigen zin zijn bevat in hetgeen gezegd werd aangaande de dudaïm. Een ieder kan zien dat daarin eene of andere verborgenheid moet zijn; want vermelden dat Ruben in het veld dudaïm vond, en Rachel ze verlangde, en om ze te krijgen beloofde dat haar beider man met Leah zou liggen, en dat Leah Jakob te gemoet ging toen hij in den avond uit het veld kwam, en zeide dat zij hem voor de dudaïm gehoord had, deze dingen zouden te ongewichtig zijn om een historische vermelding van het Woord uit te maken, als daarin niet een zeker Goddelijke verborgen lag; maar welk Goddelijke het wel is, kan niemand weten tenzij men weet wat wordt aangeduid door de zonen van Jakob en door de naar hen genoemde stammen; en voorts tenzij men het verband der zaak in den inwendigen zin weet, en tenzij men bovendien weet wat hemelsch huwelijk is, want hierover wordt gehandeld, namelijk dat het de verbinding is van het goede van den uitwendigen mensch met de aandoening van het ware van den inwendigen mensch. Maar opdat men deze verborgenheid duidelijker wete, mag zij nog verder worden toegelicht: de ware dingen van den uitwendigen mensch zijn de wetenschappelijke en de leerstellige dingen welke hij eerst in zich heeft opgenomen door de ouders, voorts door de meesters, daarna door boeken, en ten slotte door eigen studie; het goede van den uitwendigen mensch is de lust en het verkwikkelijke welke hij daarin gewaarwordt; de wetenschappelijke dingen, welke de ware dingen zijn, en de verkwikkelijke dingen, welke het goede zijn, worden verbonden, maar zij maken bij hem niet het hemelsch huwelijk, want bij hen die in de liefde van zich en van de wereld zijn, en vandaar in het booze en valsche, zijn ook de wetenschappelijke dingen, ja zelfs de leerstellige dingen met verkwikkelijke dingen verbonden, maar het zijn de verkwikkelijke dingen van die liefden, waarmede de ware dingen ook verbonden kunnen worden; maar nochtans zijn dezulken buiten het hemelsch huwelijk; doch wanneer de lust of het verkwikkelijke, hetwelk het goede van den uitwendigen of den natuurlijken mensch is, vanuit de geestelijke liefde is, dat is, vanuit de liefde jegens den naaste, jegens het

vaderland of de maatschappij, jegens de Kerk, jegens het Rijk des Heeren, en te meer wanneer het is vanuit de hemelsche liefde, welke de liefde tot den Heer is, en deze liefden uit den inwendigen of den geestelijken mensch invloeiën in het verkwikkelijke van den uitwendigen of den natuurlijken mensch, en dat verkwikkelijke maken, dan maakt die verbinding met de wetenschappelijke en de leerstellige dingen van den uitwendigen of den natuurlijken mensch bij hem het hemelsch huwelijk; dit is niet bestaanbaar bij de boozen, maar bij de goeden, bij hen namelijk die gene dingen tot einddoel hebben; maar hoe het is gesteld met den invloed van den inwendigen of den geestelijken mensch in den uitwendigen of den natuurlijken, dienaangaande zie men hetgeen eerder in n. 3286, 3288, 3314, 3321 daarover is gezegd. Eerst wanneer deze dingen bekend zijn, kan men weten wat er wordt aangeduid door die afzonderlijke dingen welke boven alleen naar den inwendigen zin der woorden zijn ontvouwd, zooals dat Ruben, die het ware des geloofs is, zijnde het eerste der wederverwekking, de dudaïm vond; dat hij ze bracht tot zijn moeder Leah, die de aandoening van het uitwendig ware is; dat Rachel, die de aandoening van het innerlijk ware is, ze verlangde, en dat ze ook aan haar gegeven werden; dat Leah deswege lag met haar man, Jakob, die het goede van het ware in den natuurlijken mensch is; voorts in hetgeen volgt, dat aan Jakob uit Leah zonen werden geboren, Jisaschar en Zebulon, door wie die dingen worden aangeduid en uitgebeeld welke der echtelijke liefde zijn, dus welke van het hemelsch huwelijk zijn; en daarna Jozef, door wien het geestelijk Rijk des Heeren wordt aangeduid en uitgebeeld, hetwelk het huwelijk zelf is waarover gehandeld wordt.

3953. Vers 17, 18. *En God hoorde naar Leah, en zij ontving en baarde Jakob eenen vijfden zoon. En Leah zeide: God heeft mijn loon gegeven, omdat ik mijne dienstmaagd aan mijnen man gegeven heb; en zij noemde zijnen naam Jisaschar.* Gad hoorde naar Leah, beteekent de Goddelijke Liefde; en zij ontving en baarde Jakob eenen vijfden zoon, beteekent de opneming en de erkenning; en Leah zeide: God heeft mijn loon gegeven, omdat ik mijne dienstmaagd aan mijnen man gegeven heb, beteekent in den hoogsten zin het Goddelijk Goede van het Ware en het Ware van het Goede, in den inwendigen de hemelsche echtelijke liefde, in den uitwendigen de wederzijdsche liefde; en zij noemde zijnen naam Jisaschar, beteekent het hoedanige.

3954. God hoorde naar Leah; dat dit de Goddelijke Liefde beteekent, staat vast uit de beteekenis van naar iemand hooren, wanneer het gezegd wordt van Gad of den Heer, zijnde de Goddelijke liefde; want naar iemand hooren, is doen wat hij bidt en wenscht; omdat dit vanuit het Goddelijk Goede is, en het

Goddelijk Goede vanuit de Goddelijke Liefde komt, is het in den hoogsten zin de Goddelijke Liefde welke door naar iemand hooren wordt aangeduid; want het is met den inwendigen zin des Woords aldus gesteld, dat wanneer de zin der letter naar den Hemel opklimt, en daar binnentreedt in de sfeer waar gedacht wordt vanuit den Heer en aangaande den Heer en aangaande die dingen welke des Heeren zijn, hij tenslotte aldus door de Engelen wordt doorvat; want de inwendige zin is het Woord voor de Engelen, waaraan de zin der letter van dienst is als vlak of middel om te denken; want de zin der letter kan niet tot de Engelen komen, omdat hij in de meeste plaatsen over wereldlijke, aardsche, en lichamelijke dingen handelt, waarover de Engelen niet kunnen denken omdat zij in de geestelijke en de hemelsche dingen zijn, en alzoo verre boven gene dingen; daarom werd het Woord gegeven hetwelk den mensch van dienst kan zijn, en tevens den Engelen; hierin verschilt het Woord van elk ander geschrift.

3955. En zij ontving en baarde Jakob eenen vijfden zoon; dat dit de opneming en de erkenning beteekent, staat vast uit de beteekenis van ontvangen, zijnde de opneming, en van baren, zijnde de erkenning, waarover boven n. 3860, 3868, 3905, 3911, 3919.

3956. En Leah zeide: God heeft mijn loon gegeven, omdat ik mijne dienstmaagd aan mijnen man gegeven heb; dat dit in den hoogsten zin het Goddelijk Goede van het Ware, en het Ware van het Goede beteekent, in den inwendigen de hemelsche echtelijke liefde, in den uitwendigen de wederzijdsche liefde, kan vaststaan uit de beteekenis van het loon; in het Woord wordt hier en daar van loon melding gemaakt, maar weinigen weten wat daar door het loon wordt aangeduid. Het is in de Kerken bekend dat door de goede dingen welke de mensch doet, hij niets kan verdienen, want de goede dingen welke hij doet, zijn niet van hem, maar des Heeren, en dat verdienen of de verdienste den mensch op het oog heeft, dus dat het zich verbindt met de liefde van zich, en met de gedachte van zelf hoog uit te munten boven de anderen, bijgevolg met de verachting van de anderen; daarom zijn de werken die gedaan worden om het loon, in zich niet goed, want zij wellen niet uit de echte bron, namelijk vanuit de naastenliefde jegens den naaste; de naastenliefde jegens den naaste heeft het in zich dat zij hem evenzeer wel wil als zichzelf, en bij de Engelen dat zij hem meer wel willen dan zichzelf; ook is de aandoening der naastenliefde zoodanig; en daarom ook is de aandoening der naastenliefde afkeerig van alle verdienste, bijgevolg van alle weldaad welke loon beoogt; voor diegenen die in de naastenliefde zijn, is dit het loon dat zij kunnen weldoen, en dat zij mogen weldoen, en dat de weldaad wordt aanvaard; dit is het verkwikkelijke zelf, ja,

het gezegende, hetwelk bij hen is die in de aandoening der naastenliefde zijn; hieruit kan vaststaan wat het loon is hetwelk in het Woord wordt vermeld, namelijk dat het het verkwikkelijke en het gezegende van de aandoening der naastenliefde is, of, wat hetzelfde is, het verkwikkelijke en het gezegende der wederzijdsche liefde, n. 3816; want de aandoening der naastenliefde en de wederzijdsche liefde is hetzelfde; men zie hetgeen dienaangaande eerder in n. 1110, 1111, 1774, 1835, 1877, 2027, 2273, 2340, 2373, 2400 is gezegd; hieruit blijkt dat door het loon hier in den uitwendigen zin de wederzijdsche liefde wordt aangeduid. Dat door het loon in een nog hooger en of in den inwendigen zin de hemelsche echtelijke liefde wordt aangeduid, kan vaststaan uit hetgeen eerder in n. 2618, 2739, 2741, 2803, 3024 einde, 3132, 3952 over het hemelsch huwelijk is gezegd, namelijk dat het de verbinding van het goede en het ware is, en dat de wederzijdsche liefde vanuit die verbinding of vanuit dat huwelijk is, n. 2737, 2738; hieruit kan vaststaan dat het loon in den inwendigen zin de hemelsche echtelijke liefde is. Dat het loon in den hoogsten zin het Goddelijk Goede van het Ware, en het Ware van het Goede is, blijkt hieruit, dat daaruit het hemelsch huwelijk is; want in den Heer is die vereeniging, en uit Hem gaat zij voort; en wanneer deze in den Hemel invloeit, maakt zij het echtelijke van het goede en ware, en door dit de wederzijdsche liefde. Uit hetgeen werd gezegd en uit hetgeen voorafgaat, blijkt duidelijk wat in den inwendigen zin wordt aangeduid door deze woorden van Leah “God heeft mijn loon gegeven, omdat ik mijne dienstmaagd aan mijnen man gegeven heb”; want door de dienstmaagd werd het affirmatieve middel aangeduid, van dienst zijnde ter verbinding van den uitwendigen en den inwendigen mensch, n. 3913, 3917, 3931; aldus kan, voordat de dingen welke door de zonen der dienstmaagden zijn aangeduid, beaamd en erkend zijn, niet eenige verbinding van het goede en het ware ont staan, dus ook niet eenige wederzijdsche liefde, want die beamingen moeten noodwendig voorafgaan. Dit is het wat onder die woorden wordt verstaan.

3957. En zij noemde zijnen naam Jisaschar; dat dit het hoedanige beteekent, staat vast uit de beteekenis van den naam noemen, zijnde het hoedanige, als boven n. 3923, 3935; want hij werd Jisaschar genoemd naar het loon; vandaar sluit de naam die dingen in welke boven over het loon werden gezegd, en tevens die dingen welke door de overige woorden van Leah worden aangeduid. Omdat door Jisaschar het loon wordt aangeduid, en het loon in den uitwendigen zin de wederzijdsche liefde is, en in den inwendigen de verbinding van het goede en het ware, mag het worden medegedeeld dat uiterst weinigen heden in de Christelijke wereld weten dat dit het loon is, en

dit ter oorzaak hiervan dat zij niet weten wat de wederzijdsche liefde is, en nog minder dat het goede met het ware verbonden moet worden opdat de mensch in het hemelsh huwelijk kan zijn; het werd gegeven om met zeer velen die uit de Christelijke wereld waren in het andere leven over die zaak te spreken, en ook met hen die meer geleerd waren; doch, wat verwonderlijk is, nauwelijks iemand van hen met wie het gegeven werd te spreken, wist iets van die zaak, terwijl zij toch tal van dingen dienaangaande uit zichzelf hebben kunnen weten, als zij slechts hun rede hadden willen gebruiken; maar omdat zij niet bezorgd waren geweest over het leven na den dood, maar alleen over het leven in de wereld, hadden zij zich om zulke dingen niet bekommerd. De dingen welke zij uit zichzelf hadden kunnen weten, indien zij, als gezegd, slechts hun rede hadden willen gebruiken, zijn de volgende: het *eerste*, dat de mensch als hij van zijn lichaam wordt ontdaan, over een veel verlichter verstand beschikt dan wanneer hij in het lichaam leeft, ter oorzaak hiervan dat de lichamelijke en de wereldlijke dingen wanneer hij in het lichaam is, zijn gedachten in beslag nemen, en zij brengen duisternis aan; doch dat zulke dingen, wanneer hij van het lichaam is ontdaan, zich niet inmengen, maar dat hij is zooals diegenen die in innerlijke denking zijn door hun gemoed af te trekken van de uitwendige zinlijke dingen; daaruit hebben zij kunnen weten dat de staat na den dood veel helderder en verlichter is dan de staat vóór den dood; en dat de mensch wanneer hij sterft, naar verhouding uit de schaduw in het licht overgaat, omdat hij van die dingen welke der wereld zijn, overgaat tot die dingen welke des Hemels zijn, en van die dingen welke des lichaams zijn, tot die dingen welke des geestes zijn; doch, wat wonderlijk is, hoewel zij deze dingen kunnen verstaan, denken zij nochtans het tegendeel, namelijk dat naar verhouding de staat des levens in het lichaam helder is, en de staat des levens na de aflegging van het lichaam duister is. Het *tweede*, hetwelk zij kunnen weten indien zij slechts hun rede gebruiken, is, dat het leven hetwelk de mensch zich in de wereld heeft verworven, hem volgt, of dat hij in zulk een leven is na den dood; want zij kunnen weten dat niemand het leven kan afleggen hetwelk hij zich van kindsbeen af heeft verworven, tenzij hij geheel en al sterft, en dat dat leven niet in een oogenblik in een ander kan veranderd worden, te minder in een tegenovergesteld leven; zoo bijvoorbeeld dat wie zich een leven van arglist heeft verworven en daarin het verkwikkelijke van zijn leven heeft gehad, het leven van arglist niet kan afleggen, maar dat hij ook na den dood in dat leven is; of dat zij die in de liefde van zich zijn, en vandaar in haatgevoelens en wraaknemingen tegen hen die niet van dienst zijn, of in andere dergelijke dingen, daarin blijven

na het leven van het lichaam, want het zijn die dingen welke zij liefhebben en welke de verkwikkelijke dingen van hun leven maken, bijgevolg hun eigenlijke leven zelf; en dat dus zulke dingen hun niet kunnen afgenomen worden zonder tegelijk het al van hun leven uit te blusschen; evenzoo in de overige dingen. Het *derde*, hetwelk de mensch uit zichzelf kan weten, is, dat hij wanneer hij in het andere leven overgaat, tal van dingen achterlaat, zooals de zorgen voor voedsel, de zorgen voor kleding, de zorgen voor woning, en eveneens de zorgen voor het verwerven van geld en schatten, want zulke dingen zijn daar niet, alsmede de zorgen om in waardigheden verheven te worden, waarover de mensch zooveel denkt in het leven van het lichaam; en dat andere dingen daarvoor in de plaats treden welke niet van het aardische rijk zijn. Vandaar kan hij het *vierde* weten, dat hij die in de wereld aan viets anders dan aan zulke dingen heeft gedacht, en wel zoo dat zij hem gansch in beslag hebben genomen, en hij in die dingen alleen het verkwikkelijke des levens heeft verworven, niet geschikt is om onder diegenen te zijn voor wie het verkwikkelijke daarin bestaat de hemelsche dingen of de dingen welke des Hemels zijn, te denken. Vandaar ook het *vijfde*, dat indien die uitwendige dingen welke des lichaams en der wereld zijn, hun worden afgenomen, de mensch dan zoodanig is als hij van binnen was, namelijk dat hij zoo denkt en zoo wil; dat hij, indien zijn denkingen toen van binnen arglisten waren geweest, kuiperijen, een haken naar waardigheden, naar gewin, naar goeden roep ter wille daarvan, indien zij haatgevoelens en wraaknemingen waren geweest, en dergelijke dingen, dan zulke dingen denkt, dus de dingen welke der hel zijn, hoezeer hij ook terwille van die einddoelen zijn denkingen voor de menschen heeft verheeld, en in den uitwendigen vorm eerzaam verscheen en de anderen in den waan heeft gebracht dat hij zulke dingen niet in zich koestert; dat die uitwendige dingen of veinzingen van het eerbare ook worden weggenomen in het andere leven, kan men ook weten, omdat de uitwendige dingen met het lichaam worden afgelegd, en de uitwendige dingen niet meer van mit zijn; daaruit kan een ieder uit zichzelf opmaken als hoedanig mensch hij dan voor de Engelen zal verschijnen. Het *zesde*, hetwelk men ook kan weten, is, dat de Hemel of de Heer door den Hemel aanhoudend werkt, en met het goede en ware invloeit; dat indien er dan bij hen in hun innerlijken mensch, die na den dood van het lichaam leeft, niet eenig recipient van het goede en ware is zooals een grond of een vlak, het invloeiende goede en ware niet opgenomen kan worden, en dat derhalve de mensch wanneer hij in de wereld leeft, daaraan zijn zorg moet besteden om voor zich zulk een innerlijk vlak te verwerven; dit kan niet verworven worden dan alleen daarmede dat

hij het goede jegens den naaste denkt en dat hij hem het goede wil, en hem vandaar het goede doet, en zich op deze wijze het verkwikkelijke des levens in zulke dingen verwerft; dit vlak wordt verworven door de naastenliefde jegens den naaste, dat is, door de wederzijdsche liefde; het is dit vlak hetwelk het geweten wordt genoemd; in dit kan het goede en ware uit den Heer invloeiën, en daarin opgenomen worden, niet echter waar geen naastenliefde, bijgevolg geen geweten is; daar vloeit het invloeiend goede en ware doorheen, en wordt in het booze en in het valsche verkeerd. Het *zevende*, hetwelk de mensch uit zichzelf kan weten, is, dat het de liefde tot God en de liefde jegens den naaste zijn welke maken dat de mensch een mensch is, onderscheiden van de brute dieren, en dat zij het hemelsch leven of den Hemel samenstellen, en dat de tegenovergestelde dingen het helsche leven of de hel samenstellen. Maar dat de mensch deze dingen niet weet, komt omdat hij ze niet wil weten, want hij leeft een tegenovergesteld leven, voorts omdat hij niet gelooft dat er een leven na den dood bestaat, voorts ook omdat hij de beginselen des geloofs, en geene der naastenliefde heeft opgevat, en vandaar overeenkomstig de leerstellige dingen van verscheidenen gelooft dat hij, indien er een leven na den dood bestaat, gezaligd kan worden krachtens het geloof, hoe hij ook geleefd mag hebben, en zulks al zou hij het geloof aannemen in het laatste uur wanneer hij sterft.

3958. Vers 19, 20. En *Leah ontving nog, en baarde Jakob eenen zesden zoon. En Leah zeide: Mij heeft God, mij, met eene goede gift begiftigd; ditmaal zal mijn man mij bijwonen, omdat ik hem zes zonen heb gebaard; en 4 noemde zijnen naam Zebulon.* Leah ontving nog, en baarde Jakob eenen zesden zoon, beteekent de opneming en de erkenning; en Leah zeide: Mij heeft God, mij, met eene goede gift begiftigd; ditmaal zal mijn man mij bijwonen, omdat ik hem zes zonen heb gebaard, beteekent in den hoogsten zin des Heeren Goddelijke zelf en Zijn Goddelijk Menschelijke, in den inwendigen zin het hemelsch huwelijk, in den uitwendigen de echtelijke liefde; en zij noemde zijnen naam Zebulon, beteekent het hoedanige.

3959. Leah ontving nog, en baarde Jakob eenen zesden zoon; dat dit de opneming en de erkenning beteekent, namelijk van het ware, staat vast uit de beteekenis van ontvangen, zijnde opnemen, en van baren, zijnde erkennen, waarover boven n. 3955; en uit de beteekenis van den zoon, zijnde het ware, waarover n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3373.

3960. En Leah zeide: Mij heeft God, mij, met eene goede gift begiftigd; ditmaal zal mijn man mij bijwonen, omdat ik hem zes zonen heb gebaard; dat dit in den hoogsten zin des Heeren Goddelijke zelf en Zijn Goddelijk

Menschelijke beteekent, in den inwendigen zin het hemelsch huwelijk, in den uitwendigen de echtelijke liefde, staat vast uit de beteekenis van bijwonen, en eveneens uit de overige woorden welke Leah toen sprak. Dat bijwonen of de bijwoning in den hoogsten zin des Heeren Goddelijke zelf en Zijn Goddelijk Menschelijke is, komt omdat het Goddelijke zelf, hetwelk de Vader wordt genoemd, in het Goddelijk Menschelijke is. hetwelk de Zoon Gods wordt genoemd, wederzijds en wederkeerig, volgens de woorden des Heeren zelf bij Johannes: “Jezus zeide: Filippus, die Mij gezien heeft, die heeft den. Vader gezien; gelooft Mij, dat Ik in den Vader ben, en de Vader in Mij is”, XIV: 9, 10, 11; hfdst. X: 38; dat deze vereeniging het Goddelijk huwelijk zelf is, zie men in n. 3211, 3952; en die vereeniging is niet bijwoning, maar zij wordt in den zin der letter door de bijwoning uitgedrukt; want de dingen welke één zijn, worden in den zin der letter als twee voorgesteld, gelijk als ook de Vader en de Zoon, ja zelfs als drie, als de Vader, de Zoon, en de Heilige Geest, en zulks om verscheidene oorzaken, waarover, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, elders. Dat bijwonen of de bijwoning in den inwendigen zin het hemelsch huwelijk is, is van daar, want krachtens het Goddelijk Huwelijk, hetwelk de vereeniging van den Vader en den Zoon is, of van des Heeren Goddelijke zelf met Zijn Goddelijk Menschelijke, bestaat het hemelsch huwelijk; het is het hemelsch huwelijk hetwelk het Rijk des Heeren wordt genoemd, en ook de Hemel, en zulks omdat het krachtens het Goddelijk Huwelijk, hetwelk de Heer is, bestaat; dit nu is het hetgeen in den inwendigen zin door de bijwoning wordt aangeduid; vandaar ook wordt de Hemel het habitakel Gods genoemd, als bij Jesaja: “Schouw van de hemelen neder, en zie vanuit *het habitakel Uwer heiligheid, en Uwer sierlijkheid*; waar zijn Uw ijver en Uwe deugden, de beroering Uwer ingewanden, en Uwe erbarmingen jegens mij, zij hebben zich ingehouden”, LXIII: 15; het habitakel der heiligheid staat voor het hemelsch Rijk, en het habitakel der sierlijkheid voor het geestelijk Rijk; habitakel is daar uit hetzelfde woord, waaruit hier bijwonen en Zebulon gevormd zijn. Dat bijwonen of de bijwoning in den uitwendigen zin de echtelijke liefde is, komt omdat alle echte echtelijke liefde nergens anders vandaan ontstaat dan vanuit het hemelsch huwelijk, hetwelk dat van het goede en het ware is, en dit uit het Goddelijk Huwelijk, hetwelk de Heer is ten aanzien van Zijn Goddelijke zelf en Zijn Goddelijk Menschelijke; men zie hetgeen hierover eerder is gezegd, namelijk dat het hemelsch huwelijk is vanuit het Goddelijk Goede, hetwelk in den Heer is, en uit het Goddelijk Ware hetwelk uit Hem is, n. 2508, 2618, 2803, 3132; dat daaruit de echtelijke liefde is, n. 2728, 2729; dat zij die in de echte echtelijke liefde zijn, in de

binnenste dingen des levens samenwonen, n. 2732, aldus in de liefde van het goede en het ware, want deze zijn de binnenste dingen des levens; dat de echtelijke liefde de fundamenteele liefde aller lief den is, n. 2737, 2738, 2739; dat het huwelijk van het goede en het ware is in den Hemel, in de Kerk, bij een ieder daar, in de afzonderlijke dingen der natuur, n. 718, 747, 917, 1432, 2173, 2516, 2712, 2758; dat het is in de afzonderlijke dingen des Woords, n. 683, 793, 801, 2516, 2712; aldus in den hoogsten zin de Heer zelf; dat door Jezus Christus het Goddelijk Huwelijk wordt aangeduid, n. 3004. Deze dingen zijn het welke niet alleen worden aangeduid door bijwonen, of door deze woorden “ditmaal zal mijn man mij bijwonen”, maar ook door die welke voorafgaan “mij heeft God, mij, met eene goede gift begiftigd”; maar door gene wordt het ware van het goede aangeduid, door deze echter het goede van het ware; want het eene en het andere maakt het hemelsch huwelijk. En omdat dit het besluit is, wordt er gezegd “omdat ik hem zes zonen heb gebaard”; want zes heeft hier een eendere beteekenis als twaalf, namelijk alle dingen des geloofs en der liefde; in het Woord is het halve en het dubbele getal van dezelfde beteekenis wanneer over een eendere zaak wordt gehandeld.

3961. En zij noemde zijnen naam Zebulon; dat dit het hoedanige beteekent, staat vast uit de beteekenis van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover boven; hij werd Zebulon genoemd naar bijwonen; vandaar behelst de naam die dingen welke vlak boven in n. 3960 over de bijwoning werden gezegd; en tevens die dingen welke door de overige woorden van Leah worden aangeduid.

3962. Vers 21. *En daarna baarde zij eene dochter, en zij noemde haren naam Dinah.* Daarna baarde zij eene dochter, beteekent de aandoening van alle dingen, voorts de Kerk van het geloof in hetwelk het goede is; en zij noemde haren naam Dinah, beteekent het hoedanige.

3963. Daarna baarde zij eene dochter; dat dit de aandoening van alle dingen beteekent, voorts de Kerk van het geloof in hetwelk het goede is, staat vast uit de beteekenis van de dochter, zijnde de aandoening, voorts de Kerk, waarover n. 2362; maar de aandoening waarvan en hoedanige Kerk, blijkt uit hetgeen daaraan is toegevoegd, zooals de hemelsche Kerk uit de toevoeging Zion, welke de dochter Zions wordt genoemd, de geestelijke Kerk uit de toevoeging Hierosolyma, welke de dochter van Hierosolyma wordt geheeten, en zoo voort; hier waar niets werd toegevoegd, wordt door de dochter de Kerk van het geloof in hetwelk het goede is, aangeduid; want tot hiertoe werd gehandeld over de algemeene ware dingen welke van het geloof zijn waarin het goede is, en over de opneming en de erkenning ervan; die dingen, namelijk de ware

dingen, werden door de tien zonen van Jakob, waarover boven, aangeduid, zooals werd getoond; en omdat er onmiddellijk na hen wordt vermeld dat een dochter werd geboren, blijkt uit het verband dat het de Kerk is waarin al die dingen zijn; of ge nu zegt de Kerk van het geloof in hetwelk het goede is, dan wel de geestelijke Kerk, het is hetzelfde, en eveneens of ge zegt de aandoening van alle dingen, namelijk van de algemeene ware dingen; want de Kerk is vanuit de aandoening van het ware in hetwelk het goede is, en van het goede vanuit hetwelk het ware is; echter niet vanuit de aandoening van het ware in hetwelk niet het goede is, noch vanuit de aandoening van het goede vanuit hetwelk niet het ware is; zij die van zichzelf zeggen dat zij van de Kerk zijn, en die in de aandoening van het ware zijn en niet in het goede van het ware, dat is, niet overeenkomstig de ware dingen leven, bedriegen zich zeer; zij zijn buiten de Kerk, hoewel zij binnen de gemeente zijn, want zij zijn in de aandoening van het booze, met hetwelk het ware niet kan verbonden worden; hun aandoening van het ware is niet vanuit den Heer, maar vanuit henzelf, want zij beoogen zichzelf om door erkentissen van het ware roem te gewinnen, en vandaar eerbewijzen en schatten; zij beoogen echter niet de Kerk, noch het Rijk des Heeren, te minder den Heer. Maar zij die in de aandoening zijn van het goede vanuit hetwelk niet het ware is, zijn evenmin van de Kerk, hoewel zij binnen de gemeente zijn, want zij zijn in het natuurlijk goede, niet in het geestelijk goede, en zij laten zich in allerlei booze en ook valsche leiden, als slechts aan het booze een schijn van het goede en aan het valsche een schijn van het ware wordt gegeven; men zie over hen n. 3470, 3471, 3518.

3964. En zij noemde haren naam Dinah; dat dit het hoedanige beteekent, blijkt uit de beteekenis van den naam en van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover boven; het hoedanige hetwelk Dinah uitbeeldt en aanduidt, is al hetgeen tot de Kerk van het geloof in hetwelk het goede is, behoort, waarover vlak boven; hetzelfde blijkt ook uit de afleiding van haar naam, want in de oorspronkelijke taal beteekent Dinah het gericht; dat in het Woord het gericht wordt gezegd met betrekking tot het ware hetwelk des geloofs is, zie men in n. 2235; en dat richten in den inwendigen zin het heilige des geloofs is, en in den uitwendigen het goede des levens, n. 3921; deze dingen zijn der Kerk.

3965. Vers 22, 23, 24. *En God gedacht aan Rachel, en God hoorde naar haar, en Hij opende hare baarmoeder. En zij ontving, en baarde eenen zoon, en zij zeide: God heeft mijne smaadheid verzameld. En zij noemde zijnen naam Jozef, zeggende: Jehovah voege mij eenen anderen zoon daartoe. God gedacht aan Rachel, en*

God hoorde naar haar, beteekent het vooruitzien en de voorzienigheid; en Hij opende hare baarmoeder, beteekent het vermogen van opnemen en erkennen; en zij ontving, en baarde eenen zoon, beteekent de opneming en de erkenning; en zij zeide: God heeft mijne smaadheid verzameld; en zij noemde zijnen naam Jozef, zeggende: Jehovah voege mij eenen anderen zoon daartoe, beteekent in den hoogsten zin den Heer ten aanzien van het Goddelijk Geestelijke, in den inwendigen zin het geestelijk Rijk of het goede des geloofs, in den uitwendigen de zaliging, en de bevruchting en de vermenigvuldiging.

3966. God gedacht aan Rachel, en God hoorde naar haar; dat dit het vooruitzien en de voorzienigheid beteekent, staat vast uit de beteekenis van gedenken, wanneer het wordt gezegd met betrekking tot God, als hier, zijnde het vooruitzien, want gedenken is naar iemand zien; dat zien in den hoogsten zin het vooruitzien is, zie men in n. 3863; en uit de beteekenis van naar iemand hooren, wanneer het wordt gezegd met betrekking tot God, zijnde de voorzienigheid, waarover n. 3869.

3967. En Hij opende hare baarmoeder; dat dit het vermogen van opnemen en erkennen beteekent, staat vast uit de beteekenis van de baarmoeder openen, zijnde het vermogen van ontvangen en baren geven, dus in den inwendigen zin het vermogen van opnemen en erkennen, namelijk de goede dingen van het ware en de ware dingen van het goede; dat ontvangen en baren de opneming en de erkenning is, werd boven hier en daar getoond.

3968. En zij ontving, en baarde eenen zoon; dat dit de opneming en de erkenning beteekent, is als boven n. 3919, 3925, 3955, 3959.

3969. En zij zeide: God heeft mijne smaadheid verzameld; en zij noemde zijnen naam Jozef, zeggende: Jehovah voege mij eenen anderen zoon daartoe; dat dit in den hoogsten zin den Heer beteekent ten aanzien van het Goddelijk Geestelijke, in den inwendigen zin het geestelijk Rijk of het goede des geloofs, in den uitwendigen de zaliging, en de bevruchting en de vermenigvuldiging, staat vast uit de uitbeelding van Jozef in het Woord, waarover aanstonds, voorts uit de beteekenis van God heeft mijne smaadheid verzameld, alsmede van Jehovah voege mij eenen anderen zoon daartoe, want hij werd Jozef genoemd naar verzamelen en toevoegen. God heeft mijne smaadheid verzameld, beteekent dat Rachel niet langer onvruchtbaar, dus niet dood was, zooals zij van zichzelf zeide tot Jakob, vers 1 van dit hoofdstuk, n. 3908; want door Rachel wordt de aandoening van het innerlijk ware aangeduid, of de innerlijke mensch ten aanzien van het ware, n. 3758, 3782, 3793, 3819; de innerlijke mensch ten aanzien van het ware en het goede is als het ware dood, indien de uiterlijke of natuurlijke mensch niet met hem overeenstemt ten

aanzien van de goede en ware dingen; men zie n. 3493, 3620, 3623; zij zullen beiderzijds verbonden zijn, zoozeer dat zij niet twee zijn, maar te zamen een mensch; deze verbinding kan niet ontstaan voordat de natuurlijke of de uitwendige mensch is voorbereid, dat is, voordat hij de algemeene ware dingen heeft opgenomen en erkend welke zijn aangeduid door de tien zonen van Jakob uit Leah en de dienstmaagden, en voordat het goede van den natuurlijke mensch verbonden is met de ware dingen daar, welke verbinding werd aangeduid door Jakobs laatsten zoon uit Leah, namelijk door Zebulon, die naar het woord bijwoning werd genoemd, n. 3960, 3961; nadat deze verbinding is geschied, gaan de innerlijke mensch en de uiterlijke het hemelsch huwelijk in, waarover n. 3952; de oorzaak waarom het niet eerder geschiedt, is ten zeerste verborgen, want het is het goede van den innerlijken mensch hetwelk zich dan verbindt met het goede van den uiterlijken, en hierdoor met het ware daar, en ook het goede van den innerlijken mensch door de aandoening van het ware daar met het goede van den uiterlijken mensch, en ook met het ware daar, dus onmiddellijk en middellijk, over welke onmiddellijke en middellijke verbinding men zie n. 3314, 3573, 3616. Omdat dan de innerlijke mensch voor het eerst verbonden wordt met den uiterlijken, en de innerlijke mensch vooraleer deze verbinding is geschied, er als het ware geen is, dus als het ware dood, als boven werd gezegd, wordt er derhalve gezegd “God heeft mijne smaadheid verzameld”. Dit nu is het wat wordt aangeduid door de smaadheid waarvan wordt gezegd dat God die heeft verzameld, dat is, afgenomen of haar daarvan bevrijd. Maar door de woorden welke volgen, namelijk door “Jehovah voege mij eenen anderen zoon daartoe”, waarnaar Jozef werd genoemd, wordt een andere verborgenheid aangeduid, welke de volgende is: door Jozef wordt het geestelijk Rijk des Heeren uitgebeeld, aldus de geestelijke mensch, want in ieder geestelijk mensch is dat Rijk; het zijn twee dingen welke den geestelijken mensch samenstellen, namelijk de naastenliefde en het geloof, of, wat hetzelfde is, het goede en het ware; het is de naastenliefde vanuit hetwelk het geloof is, of het goede vanuit hetwelk het ware is, dat door Jozef wordt uitgebeeld; en het is het geloof in hetwelk de naastenliefde is, af het ware in hetwelk het goede is, dat door den anderen zoon wordt aangeduid, en dat wordt uitgebeeld door Benjamin, waarover Gen. xxxv: 16, 17, 18; aldus is Jozef de hemelsch geestelijke mensch, en Benjamin de geestelijk hemelsche; hoedanig dit verschil is, kan vaststaan uit hetgeen eerder meermalen is gezegd over het goede vanuit hetwelk het ware is, en over het ware in hetwelk het goede is; dit nu is het wat wordt aangeduid door de andere woorden van Rachel “Jehovah voege mij een

anderen zoon daartoe”. Maar deze verborgenheden kunnen niet worden gezien dan alleen door hen die in de naastenliefde des geloofs zijn, want zij zijn ten aanzien van de innerlijke dingen in het licht des Hemels, in welk licht ook het inzicht is; niet echter door hen die alleen in het licht der wereld zijn, want in dit licht is het inzicht niet, tenzij voor zooveel als dit het licht des Hemels in zich heeft; voor de Engelen, die in het licht des Hemels zijn, behooren deze dingen tot de meest algemeene. Hieruit kan nu vaststaan dat door die woorden, namelijk “God heeft mijne smaadheid verzameld”, en “Jehovah voege mij eenen anderen zoon daartoe” in den hoogsten zin de Heeren aanzien van het Goddelijk Geestelijke wordt aangeduid; en in den inwendigen zin het geestelijk Rijk des Heeren, of het goede des geloofs, want dit is het geestelijke hetwelk in dat Rijk is; dat echter in den uitwendigen zin door die woorden de zaliging wordt aangeduid, en de bevruchting en de vermenigvuldiging, is omdat dit het gevolg is, n. 3971. Wat echter het geestelijk Rijk des Heeren is, kan vaststaan uit hetgeen over dat Rijk eerder meermalen is gezegd en getoond, namelijk dat het zij zijn die in de naastenliefde en daaruit in het geloof zijn; dit Rijk wordt onderscheiden van het hemelsch Rijk des Heeren want in dit zijn zij die in de liefde tot den Heer zijn, en daaruit in de naastenliefde; dezen stellen den derden of den binnensten Hemel samen, de geestelijken echter den tweeden of den innerlijken Hemel. Dat eerst God wordt gezegd, namelijk God heeft mijne smaadheid verzameld, en terstond daarop Jehovah, namelijk Jehovah voege mij eenen anderen zoon daartoe, is ter oorzaak hiervan dat de eerstgenoemde naam de opklimming betreft uit het ware tot het goede, doch de laatstgenoemde de nederdaling uit het goede tot het ware; de geestelijke mensch is in het goede des geloofs, dat is, in het goede vanuit hetwelk het ware is; doch voordat hij geestelijk wordt, is hij in het ware des geloofs, dat is, in het ware in hetwelk het goede is; want er wordt God gezegd wanneer er gehandeld wordt over het ware, Jehovah echter wanneer er gehandeld wordt over het goede, n. 2586, 2807, 2822, 3921. Dat door Jozef het geestelijk Rijk des Heeren of de geestelijke mensch wordt uitgebeeld, dus het goede des geloofs, kan vaststaan uit die plaatsen in het Woord waar hij genoemd wordt, als in de profetie van Jakob, toen Israel: “De zoon eener vruchtbare, *Jozef*, de zoon eener vruchtbare aan eene fontein, eener dochter, zij loopt over den muur; en de schuifters zullen hem verbitteren en beschieten, en hem haten; en hij zal zitten in de stevigheid zijns boogs, en de armen zijner handen zullen gesterkt worden door de handen van den Sterke Jakobs; van daar de Herder, de Steen Israels; door den God uws vaders, en Hij zal u helpen, en met Schaddai; en Hij zal u zegenen met zegeningen

des hemels van boven, met zegeningen des afgronds welke beneden ligt, met zegeningen der borsten en der baarmoeder; de zegeningen uws vaders zullen te boven gaan de zegeningen mijner verwekkers, tot aan het verlangen van de heuvelen der eeuw; zij zullen zijn op het hoofd van *Jozef*, en op de kruin van den nazirer zijner broederen”, Gen. XLIX: 22 tot 26. In deze profetische woorden ligt in den hoogsten zin de beschrijving opgesloten van het Goddelijk Geestelijke des Heeren, in den inwendigen zin die van Zijn geestelijk Rijk; wat de afzonderlijke dingen behelzen, zal, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, in de ontvouwing van dat hoofdstuk worden gezegd. Evenzoo in de profetie van Mozes: “Tot *Jozef* zeide hij: Gezegend van Jehovah zij zijn land, van de kostbare dingen des hemels, van den dauw, van den afgrond ook welke beneden ligt; en van de kostbare dingen van de inkomsten der zon, en van de kostbare dingen van het voortbrengsel der maanden; en van de eerstelingen der bergen van het oosten, en van de kostbare dingen der heuvelen der eeuw; en van de kostbare dingen der aarde en van haar volheid; en het welbehagen van hem die in den braamstruik woont; zij zullen komen op het hoofd van *Jozef*, en op de kruin van den nazireër zijner broederen”, Deut. xxxiii: 13 tot 17. Omdat door Israël de geestelijke Kerk des Heeren wordt uitgebeeld, n. 3305, 3654, zeide derhalve Jakob, toen Israël, voor zijn dood tot *Jozef*: “Uwe twee zonen, die u geboren zijn in het land van Egypte, voordat ik tot u in Egypte gekomen ben, zullen mijne zijn, *Efraïm* en *Menaschēh*, zooals Ruben en Schimeon. De engel die mij verlost heeft van al het booze, zegene de knapen, opdat in hen mijn naam genoemd worde, en de naam mijner vaderen, Abraham en Jischak, en dat zij aanwassen in menigte in het midden des lands”, Gen. XLVIII: 5,16. Want het zijn twee dingen welke de geestelijke Kerk samenstellen, het verstandelijke en het willijke; het is het verstandelijke hetwelk door *Efraïm* wordt uitgebeeld, en het willijke hetwelk door *Menaschēh* wordt uitgebeeld; vandaar blijkt duidelijk waarom de twee zonen van *Jozef* door Jakob, toen Israël, als de zijne werden aangenomen en erkend; *Efraïm* wordt in het Woord, vooral in het profetische, meermalen genoemd, en daar wordt door hem het verstandelijke van het ware en goede aangeduid, hetwelk der geestelijke Kerk is. Bij Ezechiël: “Jehovah zeide: Zoon des menschen, neem u een hout, en *schrijf daarop: Voor Jehudah* en voor de zonen Israëls, zijne genooten; en neem een hout, en *schrijf daarop: Voor Jozef*, het hout van *Efraïm* en van het gansche huis Israels, zijne genooten; en verbind ze voor u, het eene tot het andere, tot een enkel hout, opdat zij beide één zijn

in uwe ¹⁾ hand. Alzoo zeide de Heer Jehovih: Ik, ziet, Ik neem *het hout van Jozef*; hetwelk is in de hand van Efraïm en van de stammen Israëls, zijne genooten, en Ik zal dezelve voegen op *het hout van Jehudah*, en Ik zal ze maken tot een enkel hout, en zij zullen één zijn in Mijne hand; en Ik zal ze maken tot een enkele natie in het land, in de bergen Israds; en zij zullen allen een enkelen koning tot koning hebben, en zij zullen niet meer twee natiën zijn, en zij zullen niet meer in twee koninkrijken wederom verdeeld worden”, xxxvii: 16, 17, 19, 22; daar wordt gehandeld over het hemelsch en het geestelijk Rijk des Heeren; het hemelsch Rijk is Jehudah, n. 3654, 3881, 3921 einde; het geestelijk Rijk is Jozef, en dat die Rijken niet twee zullen zijn, maar één; zij zijn ook tot één gemaakt door de Komst des Heeren in de wereld; dat door de Komst des Heeren de geestelijken werden gezaligd, zie men in n. 2661, 2716, 2833, 2834; zij zijn het over wie de Heer spreekt bij Johannes: “En Ik heb andere sehapen, welke van dezen stal niet zijn; ook die moet Ik toebrengen, en zij zullen Mijne stem hooren, en het zal worden ééne kudde en één Herder”, x: 16; dat is het wat wordt aangeduid door de twee houten, namelijk van Jehudah en van Jozef, welke tot één verbonden zullen worden en één zullen zijn in de hand des Heeren; want de hemelschen stellen den derden Hemel samen, welke de binnenste is; de geestelijken echter den tweeden Hemel, welke de innerlijke is; en daar zijn zij één, omdat de eene in den anderen invloeit, namelijk de hemelsche in den geestelijken; het geestelijk Rijk is gelijk een vlak voor het hemelsche; op deze wijze zijn zij te zamen bevestigd; want het Goddelijk hemelsehe in den derden of binnensten Hemel is de liefde tot den Heer, het hemelsch geestelijke daar is de naastenliefde; deze, namelijk de naastenliefde, is het voornaamste in den tweeden of den innerlijken Hemel, waar de geestelijken zijn; daaruit blijkt hoedanig de invloed is, en ook hoedanig zij door den invloed te zamen zijn bevestigd; het hout beteekent het goede, zoowel het goede der liefde tot den Heer als het goede der naastenliefde jegens den naaste, n. 2784, 2812, 3720; daarom werd het bevolen dat Jehudah en Jozef zouden geschreven worden op de houten, welke een zouden worden. Bij Zacharia: “Ik zal het *huis van Jehudah* machtig maken, en het *huis van Jozef* zaligen, en Ik zal hen doen wonen, omdat Ik Mij hunner heb ontfermd; en zij zullen wezen alsof Ik hen niet verlaten had, omdat Ik Jehovah hun God ben, en Ik zal hun antwoorden”, x: 6; daar wordt ook over de beide Rijken, namelijk het hemelsche en het geestelijke, gehandeld; het hemelsche Rijk is Jehudah, en het geestelijke is Jozef; en over de zaliging van de geestelijken. Bij

1 Het latijn heeft mea, mijne.

Amos: “Alzoo zeide Jehovah tot het huis Israëls: Zoekt Mij, en gij zult leven; zoekt Jehovah, en gij zult leven, opdat Hij niet binnenvalle als een vuur in het huis van Jozef, en het vertere, en er niemand zij die het blussche; haat het booze, en bemint het goede, en vestigt in de poort het gericht; misschien zal Jehovah God Zebaoth zich ontfermen over *Jozefs overblijfselen*”, v: 4, 6, 15; daar worden ook de geestelijken door Jozef aangeduid; het huis Israëls is de geestelijke Kerk, n. 3305, 3654; Jozef is het Boede dier Kerk, en daarom wordt er gezegd “Jehovah zeide tot het huis Israëls: Zoekt Mij, en gij zult leven, opdat Hij niet binnenvalle als een vuur in het huis van Jozef”. Bij David: “Herder Israëls, neem ter oore, *die Jozef als eene kudde leidt*, die op de cherubim zit, ontblink voor *Efraïm, en Benjamin, en Menascheh*, wek op Uwe macht, en ga tot zaliging voor ons”, Psalm LXXX: 2, 3, 4, desgelijks; ook daar is Jozef de geestelijke mensch; Efraïm, Benjamin, en Menascheh zijn de drie dingen welke van die Kerk zijn. Bij denzelfde: “Heft een gezang aan, en geeft de trommel, de liefelijke harp met de luit, blaast de bazuin *in de maand*, in den rusttijd tot den dag van ons feest, omdat dit een statuut voor Israël is, een gericht voor den God Jakobs; Hij heeft het gezet tot eene *getuigenis voor Jehoseph* als Hij uitgegaan was tegen het land van Egypte; ééne lip die ik niet kende, heb ik gehoord”, Psalm LXXXI: 3, 4, 5, 6; dat Jehoseph hier de geestelijke Kerk of de geestelijke mensch is, blijkt daar uit elk woord en elke uitdrukking, want er zijn in het Woord woorden welke de geestelijke dingen uitdrukken, en er zijn woorden welke de hemelsehe dingen uitdrukken, en zulks bestendig waar dan ook; hier zijn het woorden welke de geestelijke dingen uitdrukken, als gezang, trommel, harp met de luit, de bazuin blazen in de maand, op den rusttijd tot den dag van het feest; daaruit blijkt ook dat er gehandeld wordt over de geestelijke Kerk, welke Jozef is. Bij Ezechiël: “Alzoo zeide de Heer Jehovih: Dit is de grens tot welke gij het land zult erven, naar de twaalf stammen Israëls, *de snoeren voor Jozef*”, XLVII: 13; daar wordt over het geestelijk Rijk des Heeren gehandeld, en daarom wordt er gezegd “de snoeren voor Jozef”. Het is het Goddelijk Geestelijke des Heeren hetwelk ook Zijn Koningschap wordt genoemd, want het Koningschap des Heeren is het Goddelijk Ware, doch het Priesterlijke van Hem is het Goddelijk Goede, n. 2015, 3009, 3670. Het is het Koningschap zelf des Heeren hetwelk door Jozef wordt uitgebeeld, daarin dat hij koning in het land van Egypte werd, over welke uitbeelding, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, elders. Wat het Goddelijk Geestelijke des Heeren of het Goddelijk Ware aangaat, hetwelk in den hoogsten zin door Jozef wordt uitgebeeld, dat is niet in den Heer, maar uit den Heer; want de Heer is niet dan het Goddelijk

Goede, maar uit het Goddelijk Goede gaat het Goddelijk Ware voort. Het is hiermede vergelijkenderwijs gesteld zooals met de zon en haar licht; het licht is niet in de zon, maar het gaat uit de zon voort; of zooals met het vuur; het schijnsel is niet in het vuur, maar het schijnsel gaat uit het vuur voort; het Goddelijk Goede zelf wordt ook in het Woord vergeleken met de zon, voorts met het vuur, en eveneens zon en vuur genoemd; het hemelsch Rijk des Heeren leeft vanuit het goede hetwelk uit den Heer voortgaat, het geestelijk Rijk echter uit het ware daaruit; en daarom verschijnt de Heer in het andere leven aan de hemelschen als Zon, doch aan de geestelijken als Maan; men zie n. 1053, 1521, 1529, 1530, 1531, 3636, 3643; want het is de warmte en het is het licht welke uit de zon voortgaan; de warmte is vergelijkenderwijs het goede der liefde, hetwelk ook de hemelsche en de geestelijke warmte wordt genoemd; het licht is vergelijkenderwijs het ware daaruit, hetwelk ook het geestelijk licht wordt genoemd; men zie n. 3636, 3643; maar in de hemelsche warmte en het geestelijk licht welke voortgaan uit den Heer als uit een zon in het andere leven, is het goede der liefde en het ware des geloofs, aldus de wijsheid en het inzicht, n. 1521, 1522, 1523, 1542, 1619 tot 1632, 2776, 3138, 3190, 3195, 3222, 3223, 3339, 3485, 3636, 3643, 3862; want de dingen welke uit den Heer voortgaan, zijn levend; daaruit kan vaststaan wat het Goddelijk Geestelijke is, en vanwaar het geestelijk Rijk en het hemelsch Rijk is, en dat het geestelijk Rijk het goede des geloofs is, dat is, de naastenliefde, welke uit den Heer onmiddellijk invloeit, en ook middellijk door het hemelsch Rijk. Het Goddelijk Geestelijke hetwelk uit den Heer voortgaat, wordt in het Woord de Geest der Waarheid genoemd, en het is het Hellig Ware, en het is niet van den eenen of anderen geest, maar het is des Heeren door den uit den Heer gezonden geest, zooals kan vaststaan uit de woorden van den Heer zelf bij Johannes: “Wanneer Hij komen zal, de Geest der Waarheid, zal Hij u in al de waarheid leiden, want Hij zal niet uit Zichzelf spreken, maar zoo wat Hij zal gehoord hebben, zal Hij spreken; Hij zal u ook de toekomstige dingen verkondigen; Hij zal Mij verheerlijken, omdat Hij uit het Mijne zal nemen, en het u verkondigen zal”, XVI: 13, 14.

* * *

3970. *Vers 25, 26. En het geschiedde, als Rachel Jozef gebaard had, en Jakob zeide tot Laban: Zend mij weg, en ik moge gaan tot mijne plaats, en tot mijn land. Geef mijne vrouwen, en mijne kinderen, omdat ik u om hen gediend heb, en ik moge gaan, omdat gij mijnen dienst kent waarmede ik u gediend heb.*

Het geschiedde, als Rachel Jozef gebaard had, beteekent de erkenning van het door Jozef uitgebeelde geestelijke; en Jakob zeide tot Laban, beteekent het goede van het natuurlijke ware tot het zijdelings verwante goede uit Goddelijken oorsprong, waardoor er verbinding is van de innerlijke dingen; zend mij weg, en ik moge gaan tot mijne plaats, en tot mijn land, beteekent dat toen het verlangen van het door Jakob uitgebeelde natuurlijke was naar den staat der verbinding met het Goddelijke van het redelijke; geef mijne vrouwen, beteekent dat de aandoeningen van het ware van hetzelfde waren; en mijne kinderen, beteekent ook de ware dingen daaruit; omdat ik u om hen gediend heb, beteekent vanuit de eigen macht; en ik moge gaan, beteekent de verbinding met het Goddelijk Redelijke; omdat gij mijnen dienst kent waarmede ik u gediend heb. beteekent den arbeid en de beoefening vanuit de eigen macht.

3971. Het geschiedde, als Rachel Jozef gebaard had; dat dit de erkenning beteekent van het door Jozef uitgebeelde geestelijke, staat vast uit de beteekenis van baren, zijnde erkennen, waarover n. 3905, 3911, 3915, 3919; uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het innerlijk ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819; en uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het geestelijk Rijk, aldus de geestelijke mensch, waarover n. 3969, bijgevolg het geestelijke; want omdat het geestelijke uit den Heer is, is dit het wat den geestelijken mensch maakt, voorts het geestelijk Rijk. In hetgeen voorafgaat werd door de zonen van Jakob uit de dienstmaagden en Leah gehandeld over de opneming en de erkenning van de algemeene ware dingen, en ten slotte over hun verbinding met den innerlijken mensch, aldus over de wederverwekking van den mensch totdat hij geestelijk wordt; Jozef is die geestelijke mensch; in de dingen welke nu onmiddellijk volgen, wordt gehandeld over de bevruchting en de vermenigvuldiging van het ware en het goede, welke worden aangeduid door de kudde van kleinvee welke Jakob zich door de kudde van Laban verwierf; want nadat de verbinding van den innerlijken mensch met den uitwendigen, of van den geestelijken met den natuurlijken is geschied, vindt de bevruchting van het goede en de vermenigvuldiging van het ware plaats, want die verbinding is het hemelsch huwelijk bij den mensch; uit dit huwelijk worden zij geboren; vandaar ook is het, dat door Jozef in den uitwendigen zin de bevruchting en de vermenigvuldiging wordt aangeduid, n. 3965, 3969;

bevruchting wordt gezegd van het goede, en vermenigvuldiging van het ware, n. 43, 55, 913, 983, 2846, 2847.

3972. En Jakob zeide tot Laban; dat dit beteekent het goede van het natuurlijk ware tot het zijdelings verwante goede uit Goddelijken oorsprong, waardoor er verbinding is van de innerlijke dingen, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het goede van het natuurlijk ware, waarover n. 3659, 3669, 3677, 3775, 3829; en uit de uitbeelding van Laban, zijnde het zijdelings verwante goede uit Goddelijken oorsprong, waarover n. 3612, 3665, 3778; dat de verbinding van de innerlijke dingen geschiedt door dat goede, werd eerder eenige malen ontvouwd; men zie n. 3665, 3690, en elders. Dit goede is het ook hetwelk wordt aangeduid door de kudde van Laban door welke Jakob zich zijn kudde verwierf, waarover in hetgeen volgt.

3973. Zend mij weg, en ik moge gaan tot mijne plaats, en tot mijn land; dat dit beteekent dat toen het verlangen van het door Jakob uitgebeelde natuurlijke was naar den staat der verbinding met het Goddelijke van het redelijke, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, die deze dingen spreekt, zijnde het goede van het natuurlijk ware, waarover vlak boven n. 3972; uit de beteekenis van de plaats, zijnde de staat, waarover n. 2625, 2837, 3356, 3387; en uit de beteekenis van het land hier, zijnde het Goddelijke van het redelijke, want onder mijn land wordt zijn vader Jischak en zijn moeder Rebekka verstaan, want naar hen wilde hij gezonden worden en gaan; dat Jischak het Goddelijk Redelijke ten aanzien van het goede is, zie men in n. 2083, 2630, 3012, 3194, 3210; en dat Rebekka het Goddelijk Ware is verbonden met het Goddelijk Goede van het redelijke, n. 3012, 3013, 3077; dat het het verlangen van de verbinding is, blijkt uit de aandoening welke in de woorden ligt.

3974. Geef mijne vrouwen; dat dit beteekent dat de aandoeningen van het ware van hetzelfde waren, en dat “en mijne kinderen” beteekent ook de ware dingen daaruit, staat vast uit de beteekenis van de vrouwen (*foeminarum seu mulierum*), zijnde de aandoeningen van het ware, zijn vrouw Leah de aandoening van het uitwendig ware, en Rachel de aandoening van het innerlijk ware, waarover meermalen boven; en uit de beteekenis van de kinderen, zijnde de ware dingen daaruit; want door de zonen worden de ware dingen aangeduid, n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3373, door de kinderen, namelijk uit de vrouwen, de ware dingen daaruit. Bij de Ouden was het een inzetting dat de vrouwen welke aan de knechten werden gegeven, van den heer zouden zijn bij wien zij dienden, en ook de kinderen uit hen, zooals kan vaststaan bij Mozes: “Als gij eenen hebreuwschen knecht koopen zult, zes jaren zal hij dienen, en in het zevende jaar zal hij vrij uitgaan, om niet; indien

hem zijn heer eene vrouw gegeven, en zij hem zonen of dochteren gebaar zal hebben, zoo zal de vrouw en hare kinderen haars heeren zijn, en hij zal met zijn lichaam uitgaan”, Exod. xxi: 2, 4. Omdat dit ook een inzetting was in de Oude Kerk, en vandaar aan Laban bekend, eischte hij derhalve voor zich zoowel de vrouwen als de kinderen van Jakob op, zooals blijkt in het volgende hoofdstuk xxxi: “Laban zeide tot Jakob: De dochters zijn mijne dochters, en de zonen mijne zonen, en de kudde mijne kudde, en al wat gij ziet, dat is mijn”, vers 43; omdat Jakob dit wist, zegt hij tot Laban: “Geef mijne vrouwen en mijne kinderen”. Maar door die inzetting, waarover bij Mozes in de aangehaalde plaats, werd het recht uitgebeeld van den inwendigen of redelijken mensch op de goede en ware dingen van den uitwendigen of natuurlijke mensch welke hij zich verworven heeft; want door den knecht werd het ware van het natuurlijke uitgebeeld hoedanig het in den aanvang is, voordat de echte ware dingen worden ingeboezemd; het ware hetwelk er in den aanvang is, is niet het ware, maar het verschijnt als het ware, doch nochtans is het van dienst als middel om de echte ware en goede dingen binnen te brengen, zooals eerder werd getoond; en daarom wordt het, wanneer de goede en ware dingen door hetzelfde of door zijn dienst zijn ingeboezemd, dan heengezonden, en worden de aldus verworven echte dingen teruggehouden; ter oorzaak van deze uitbeelding werd die wet aangaande de dienstknechten gegeven. Doch wat Jakob aangaat, hij was geen gekochte knecht, maar uit een aanzienlijker familie dan Laban; hijzelf, namelijk Jakob, kocht zich de dochters van Laban, dus ook de kinderen uit haar, door zijn dienst, want zij waren hem tot loon; derhalve was Labans gevoelen dienaangaande niet gepast; en bovendien werd door den hebreuwschen knecht het ware aangeduid hetwelk van dienst is om de echte goede en ware dingen binnen te brengen, en door zijn vrouw de aandoening van het natuurlijk goede; anders met Jakob: door hem wordt het goede van het natuurlijk ware uitgebeeld, en door zijn vrouwen de aandoeningen van het ware; door Laban wordt ook niet dat uitgebeeld wat werd uitgebeeld door den heer in de aangehaalde wet over den hebreuwschen dienstknecht, namelijk het redelijke, maar het zijdelings verwante goede, n. 3612, 3665, 3778, hetwelk zoodanig is dat het niet het echte goede is, maar als het echte verschijnt, en van dienst is om de ware dingen binnen te brengen, n. 3665, 3690; en deze waren aldus van Jakob. Deze dingen welke nu zijn aangevoerd, zijn weliswaar van diep aard dat zij slechts binnen het bereik van uiterst weinigen vallen, omdat de meesten niet weten wat het ware en het goede van het natuurlijke is, en dat deze zijn onderscheiden van het ware en goede van het redelijke, en te minder dat niet

echte goede en ware dingen, en welke toch als echte verschijnen, van dienst zijn om de echte ware en goede dingen binnen te brengen, vooral in den aanvang der wederverwekking; maar nochtans mogen deze dingen, omdat zij het zijn welke zijn bevat in den inwendigen zin dezer woorden, en eveneens in den inwendigen zin der volgende aangaande de kudde van Laban waaruit Jakob voor zich een kudde verwierf, niet verzwegen worden; misschien zullen er zijn die het vatten; zij die in het verlangen zijn om zulke dingen te weten, dat is, die in de aandoening van het geestelijk goede en ware zijn, worden in zulke dingen verlicht.

3975. Omdat ik u om hen gediend heb; dat dit beteekent vanuit de eigen macht, staat vast uit de beteekenis van dienen, zijnde de arbeid en de beoefening, waarover n. 3824, 3846; en wanneer dit wordt gezegd met betrekking tot den Heer, is het de eigen macht, want de Heer heeft zich uit eigen macht de Goddelijke goede dingen en de Goddelijke ware dingen verworven, en Zijn Menschelijke Goddelijk gemaakt; men zie n. 1616, 1749, 1755, 1921, 2025, 2026, 2083, 2500, 2523, 2632, 2816, 3382.

3976. En ik moge gaan; dat dit de verbinding met het Goddelijk Redelijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van gaan, namelijk tot zijn plaats en tot zijn land, als boven n. 3973, waardoor het verlangen van de verbinding met het Goddelijke van het redelijke wordt aangeduid.

3977. Omdat gij mijnen dienst kent waarmede ik u gediend heb; dat dit den arbeid en de beoefening vanuit de eigen macht beteekent, kan vaststaan uit hetgeen vlak boven in n. 3975 is gezegd en aangevoerd, dus zonder verdere ontvouwing. Wat deze dingen verder behelzen, blijkt uit hetgeen boven in n. 3974 is gezegd, voorts uit hetgeen volgt.

3978. *Vers 27, 28, 29, 30. En Laban zeide tot hem: Zoo ik, ik bid u, genade gevonden heb in uwe oogen, ik heb bevonden, en Jehovah heeft mij om uwentwil gezegend. En hij zeide: Geef mij te kennen uw loon over mij, en ik zal het geven. En hij zeide tot hem: Gij weet hoedanig ik u gediend heb, en hoedanig uwe verwerving met mij geweest is. Omdat het weinig was dat gij vóór mij gehad hebt, en het is tot eene menigte uitgebroken, en Jehovah heeft u gezegend aan mijnen voet; en nu, wanneer zal ik ook maken voor mijn huis.* Laban zeide tot hem, beteekent de doorvatting vanuit dat goede hetwelk door Laban wordt aangeduid; zoo ik, ik bid u, genade gevonden heb in uwe oogen, beteekent de geneigdheid; ik heb bevonden, en Jehovah heeft mij om uwentwil gezegend, beteekent dat het vanuit het Goddelijke was, terwille van het goede van het natuurlijke, aan hetwelk het van dienst zou zijn; en hij zeide: Geef mij te kennen uw loon over mij, en ik zal het geven, beteekent dat het uit zichzelf

zou geven wat het wilde; en hij zeide tot hem: Gij weet hoedanig ik u gediend heb, beteekent dat het zijn gezindheid en macht kende; en hoedanig uwe verwerving met mij geweest is, beteekent ook vanuit het Goddelijke; omdat het weinig was dat gij vóór mij gehad hebt, beteekent dat zijn goede onvruchtbaar is voordat het verbonden wordt; en het is tot eene menigte uitgebroken, beteekent de vruchtbaarheid daarna; en Jehovah heeft u gezegend aan mijnen voet, beteekent dat het was uit het Goddelijke dat van het natuurlijke was; en nu, wanneer zal ik ook makers voor mijn huis, beteekent dat nu zijn goede daaruit bevrucht zal worden.

3979. Laban zeide tot hem; dat dit de doorvatting beteekent vanuit dat goede hetwelk door Laban wordt aangeduid, staat vast uit de beteekenis van zeggen, zijnde de doorvatting, waarover n. 1898, 1919, 2080, 2619, 2862, 3509, 3395; en uit de uitbeelding van Laban, zijnde het zijdelings verwante goede vanuit het Goddelijke, waarover n. 3612, 3665, 3778; dat het de doorvatting vanuit dat goede is welke wordt aangeduid door “Laban zeide tot hem”, komt omdat personen in het Woord niets anders beteekenen dan dingen, in den hoogsten zin de Goddelijke dingen bij den Heer, in den inwendigen zin zulke dingen bij den mensch als waarover gehandeld wordt; aldus door twee personen twee dingen bij denzelfden mensch.

3980. Zoo ik, ik bid u, genade gevonden heb in uwe oogen; dat dit de geneigdheid beteekent, staat vast uit de beteekenis van genade vinden in iemands oogen, zijnde de geneigdheid; met betrekking tot het goede hetwelk door Laban wordt aangeduid, wordt van geneigdheid gesproken, wanneer het aanwezig wil zijn; wie nadenkt of kan nadenken over de aandoeningen van het goede en het ware welke bij hem zijn, en ook over het verkwikkelijke en den lust, zal een geneigdheid bemerken welke meer overhelt tot de eene dan tot de andere; maar zonder bespiegeling verschijnen deze en dergelijke dingen niet.

3981. Ik heb bevonden, en Jehovah heeft mij om uwentwil gezegend; dat dit beteekent dat het vanuit het Goddelijke was, terwille van het goede van het natuurlijke, aan hetwelk het van dienst zou zijn, staat vast uit de beteekenis van bevinden dat Jehovah heeft gezegend, zijnde zeker weten dat het vanuit het Goddelijke is; dat het was terwille van het goede van het natuurlijke aan hetwelk het van dienst zou zijn, wordt aangeduid door om uwentwil; want Jakob is het goede van het natuurlijk ware, n. 3659, 3669, 3677, 3775, 3829; en Laban is het zijdelings verwante goede hetwelk van dienst is, zooals boven hier en daar werd getoond; men zie ook beneden n. 3982, 3986.

3982. En hij zeide: Geef mij te kennen uw loon over mij, en ik zal het geven; dat dit beteekent dat het uit zichzelf zou geven wat het wilde, kan zonder ontvouwing vaststaan. De dingen welke tot dusver gezegd werden, zijn van dien aard dat zij niet helder voor het verstand ontvouwd kunnen worden, zoowel omdat het gemoed niet in één oogenblik van de historische dingen aangaande Laban en Jakob kan worden afgebogen tot de geestelijke dingen waarover in den inwendigen zin wordt gehandeld, want het historische kleeft steeds aan en vervult de voorstelling, terwijl het toch als het ware te niet moet gaan opdat de dingen welke niet historisch zijn in een samenhang worden begrepen, als ook omdat men een helder begrip moet hebben aangaande die goede dingen welke door den een en den ander, namelijk door Laban en Jakob worden uitgebeeld, en dat het goede hetwelk door Laban wordt uitgebeeld, zoodanig is dat het slechts een nuttig goede is, namelijk om de echte ware en goede dingen binnen te leiden, en dat het, wanneer het die nuttigheid heeft betracht, daarna wordt achtergelaten; er is reeds eerder daarover gehandeld hoedanig dat goede is. Het is daarmede zoo gesteld als met dat onrijpe hetwelk te voren in de vruchten is, waardoor het sap wordt binnengeleid, en dat wanneer het van dienst is geweest, daarna verwelkt, en de vruchten rijpen door andere vezels, en ten slotte door vezels van het echte sap; het is bekend dat de mensch in de kindsheid en in de knapenjaren tal van dingen leert ter wille van dat nut alleen dat hij door die dingen als door middelen nuttiger dingen leert, en door deze dingen geleidelijk nog nuttiger dingen, totdat hij ten slotte die dingen leert welke van het eeuwige leven zijn; en dat wanneer hij deze leert, de vorige dingen vrijwel in vergetelheid zijn geraakt. Evenzoo wordt de mensch wanneer hij opnieuw uit den Heer wordt geboren, door tal van aandoeningen van het goede en ware geleid welke niet de aandoeningen van het echte goede en ware zijn, maar slechts van nut om die te vatten, daarna om daarvan doordrenkt te worden; en wanneer de mensch daarvan doordrenkt is, zoo worden de vorige dingen aan de vergetelheid prijsgegeven en achtergelaten, omdat zij alleen als middelen van dienst waren geweest. Zoo is het ook gesteld met het zijdelings verwante goede hetwelk door Laban wordt aangeduid, ten opzichte van het goede van het ware hetwelk door Jakob wordt aangeduid, alsmede door de kudde van kleinvee van den een en den ander, waarover in hetgeen volgt. Het zijn deze verborgenheden welke zijn bevat in deze en de volgende dingen, maar zij zijn historisch voorgelegd, opdat het Woord met verlustiging warde gelezen, ook door de knapen en de eenvoudigen, te dien einde dat wanneer zij in het heilig verkwikkelijke vanuit den historischen zin zijn, de Engelen bij hen in de heiligheid van den

inwendigen zin zijn; en deze, namelijk de inwendige zin, is geëvenredigd aan het engellijke inzicht, terwijl de uitwendige zin geëvenredigd is aan het menselijke inzicht; vandaar de vergezelschapping van den mensch met de Engelen, hetgeen de mensch in het geheel niet weet, maar hij wordt daardoor slechts een zeker verkwikkelijke gewaar waarin het heilige is.

3983. En hij zeide tot hem: Gij weet hoedanig ik u gediend heb; dat dit beteekent dat het zijn gezindheid en macht kende, kan vaststaan uit het verband der dingen in den inwendigen zin; dat weten hoedanig iemand is, wil zeggen zijn gezindheid kennen, is duidelijk; en dat hoedanig hij is in den dienst, of hoedanig ik gediend heb, wil zeggen de macht kennen, kan vaststaan uit de beteekenis van dienen hier, zijnde de eigen macht, waarover n. 3975, 3977; want door Jakob wordt het Goddelijke van het Natuurlijke des Heeren ten aanzien van het goede van het ware uitgebeeld, hetwelk de macht heeft. Daaruit volgt dat “hoedanig de verwerving met mij geweest is” beteekent dat het ook vanuit het Goddelijke was.

3984. Omdat het weinig was dat gij vóór mij gehad hebt; dat dit beteekent dat zijn goede onvruchtbaar is tenzij het wordt verbonden, kan ook vaststaan uit het verband in den inwendigen zin; want er wordt gehandeld over de hoedanigheid van het door Laban uitgebeelde goede, voordat het verbonden was met het goede van het ware, hetwelk Jakob is, namelijk dat het van weinig nut, dat is, onvruchtbaar was. Maar uit hetgeen nu volgt, zal blijken hoe het hiermede gesteld is.

3985. En het is tot eene menigte uitgebroken; dat dit de vruchtbaarheid daarna beteekent, staat vast uit de beteekenis van tot eene menigte uitbreken, zijnde de vruchtbaarheid, namelijk nadat het verbonden was.

3986. En Jehovah heeft u gezegend aan mijnen voet; dat dit beteekent uit het Goddelijke dat van het natuurlijke was, staat vast uit de beteekenis van Jehovah zegenende. zijnde met het goede begiftigd worden, waarover n. 3406, en zijnde de verbinding, n. 3504, 3514, 3530, 3565, 3584; dus is “Jehovah zegenende” begiftigd worden met het Goddelijk goede door de verbinding, hier met het goede van het natuurlijke, hetwelk door Jakob wordt uitgebeeld. Het is het natuurlijke hetwelk door den voet wordt aangeduid; dat de voet het natuurlijke is, zie men in n. 2162, 3147, 3761; en verder zal het vaststaan uit de overeenstemming van den Grootsten Mensch met de afzonderlijke dingen bij den mensch aan het einde der hoofdstukken. Vandaar blijkt dat door “Jehovah heeft u gezegend aan mijnen voet” wordt aangeduid uit het Goddelijke dat van het natuurlijke was. De verborgenheid welke in deze dingen en in die welke vlak voorafgaan, schuilt, is aan weinigen, zoo

al iemand, bekend, en daarom moet zij onthuld worden. De goede dingen welke bij de menschen zoowel binnen de Kerk als buiten de Kerk zijn, zijn geheel en al verschillend, en wel zoozeer verschillend, dat het goede van den eenen mensch niet volslagen gelijk is aan het goede van den anderen; de verscheidenheden ontstaan door de ware dingen waarmede de goede dingen worden verbonden; want elk goede heeft zijn hoedanige uit de ware dingen, en de svare dingen hebben hun wezenlijke uit de goede dingen; de verscheidenheden ontstaan ook uit de aandoeningen welke van eens ieders liefde zijn, en deze worden aan den mensch ingeworteld en toegeëgd door zijn leven; er zijn bij den mensch, ook binnen de Kerk, weinig echte ware dingen, en nog minder bij den mensch buiten de Kerk; vandaar zijn er zelden aandoeningen van het echte ware; maar nochtans worden zij die in het goede des levens zijn of die in de liefde tot den Heer en in de naastenliefde jegens den naaste leven, gezaligd; dat zij gezaligd kunnen worden, komt daarvandaan dat het Goddelijke des Heeren is gelegen in het goede der liefde tot den Heer en in het goede der naastenliefde jegens den naaste, en waar het Goddelijke in is, daar worden alle dingen in orde geschikt zoodat zij met de echte goede en de echte ware dingen welke in de Hemelen zijn, verbonden kunnen worden; dat het zoo is, kan vaststaan uit de gezelschappen welke den Hemel samenstellen, welke ontelbaar zijn, en welke alle en elk afzonderlijk ten aanzien van het goede en ware verschillend zijn; doch nochtans vormen zij te zamen genomen één enkelen Hemel; het is daarmede zoo gesteld als met de leden en organen van het menschelijk lichaam, welke, hoewel zij overal verschillend zijn, nochtans een enkelen mensch samenstellen; want nooit wordt een eenheid, wanneer het met meerdere eenheden wordt opgebouwd, uit eenheden opgebouwd die hetzelfde zijn of die volstrekt eender zijn, maar uit verschillende welke harmonisch verbonden zijn; verschillende dingen die harmonisch verbonden zijn, geven één geheel; evenzoo is het gesteld met de goede en ware dingen in de geestelijke wereld, die, hoewel zij verschillend zijn, dermate dat zij niet volstrekt eender zijn bij den een als bij den ander, nochtans een maken uit het Goddelijke door de liefde en de naastenliefde, want de liefde en de naastenliefde is de geestelijke verbinding; hun verscheidenheid is de hemelsche harmonie, en deze maakt zulk een samenstemming dat zij een zijn in het Goddelijke, dat is, in den Heer. Bovendien zijn het goede der liefde tot God en het goede der naastenliefde jegens den naaste, hoezeer de ware dingen ook verschillend zijn en hoezeer de aandoeningen van het ware ook verschillend zijn, nochtans ontvankelijk voor het echte ware en goede, want zij zijn om zoo te zeggen niet hard en weerbarstig, maar als het ware

zacht en meegaand, want zij laten zich door den Heer leiden, en zoo tot het goede buigen, en door het goede tot Hem; anders zij die in de liefde van zich en van de wereld zijn; zij laten zich niet leiden en buigen door den Heer en tot den Heer, maar verzetten zich hard, want zij willen zichzelf leiden, en te meer wanneer dezelfden in bevestigde beginselen van het valsche zijn; zoolang zij van dien aard zijn, laten zij het Goddelijke niet toe. Hieruit kan nu vaststaan wat in den inwendigen zin wordt aangeduid door die woorden welke Jakob tot Laban sprak; want door Laban wordt zulk een goede aangeduid dat niet echt is, omdat er geen echte ware dingen in zijn geplant, maar nochtans is het zoodanig dat zij daarmede verbonden kunnen worden, en dat het Goddelijke daarin kan zijn; het pleegt te zijn bij heel jonge knagen, voordat zij de echte ware dingen hebben opgenomen; en zulk een goede is ook bij de eenvoudigen binnen de Kerk, die weinig ware dingen des geloofs weten, maar nochtans in naastenliefde leven; en zulk goede is ook bij de rechtschapen natin, welke in een heiligen eeredienst van hun goden zijn; door zulk een goede kunnen de echte ware en goede dingen worden binnengeleid, zooals kan vaststaan uit hetgeen gezegd is over de kleine kinderen en de eenvoudigen binnen de Kerk, n. 3690, en over de rechtschapen natiën buiten de Kerk, n. 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603.

3987. En nu, wanneer zal ik ook maken voor mijn huis; dat dit beteekent dat nu zijn goede daaruit bevrucht zal worden, staat vast uit de beteekenis van het huis, zijnde het goede, waarover n. 2233, 2234, 3128, 3652; hier “mijn huis”, zijnde het goede hetwelk door Jakob wordt aangeduid; dat “voor dit huis maken” wil zeggen dat het goede daaruit bevrucht wordt, blijkt daaruit dat nu gehandeld wordt over de bevruchting van het goede en de vermenigvuldiging van het ware; want door Jozef, de laatstgeborene, wordt die bevruchting aangeduid, n. 3965, 3969, 3971; en door de kudde welke Jakob zich verwierf door de kudde van Laban, wordt die aanduiding beschreven. Dat het goede niet wordt bevrucht, noch het ware vermenigvuldigd voordat de verbinding van den uitwendigen mensch met den inwendigen heeft plaatsgevonden, kan hieruit vaststaan dat het van den innerlijken mensch is den ander het goede te willen, en vandaar het goede te denken, en dat het van den uitwendigen mensch is het goede te doen, en vandaar het goede te leeren; tenzij het goede doen verbonden is met het goede willen, en het goede leeren met het goede denken, heeft men het goede niet; want de boozen kunnen het booze willen en het goede doen, voorts het booze denken en het goede leeren, zooals een ieder bekend kan zijn; de huichelaars en de profanen zijn meer dan de anderen in die beoefening en kunst, en zelfs dermate dat zij zich als engelen

des lichts kunnen voordoen, terwijl zij toch van binnen duivels zijn. Daaruit kan vaststaan dat het goede bij niemand bevrucht kan worden tenzij het goede doen verbonden is met het goede willen, en het goede leeren verbonden is met het goede denken, dat is, tenzij de uitwendige mensch verbonden is met den inwendigen.

3988. Vers 31, 32, 33. *En hij zeide: Wat zal ik u geven; en Jakob zeide: Gij zult mij niet wat ook geven, indien gij mij dit woord doen zult; ik zal terugkeeren, ik zal weiden, ik zal uwe kudde van kleinvee hoeden. Ik zal heden door uwe gansche kudde gaan, daaruit verwijderende al het gespikkelde en geplekte vee, en al het zwarte vee onder de lammeren, en het geplekte en gespikkelde onder de geiten, en het zal mijn loon zijn. En mijne gerechtigheid zal voor mij antwoorden op den dag van morgen, omdat gij komt over mijn loon voor u; al wat niet gespikkeld en geplekt is onder de geiten, en zwart onder de lammeren, dat zij gestolen met mij.* Hij zeide: Wat zal ik u geven, beteekent de erkenenis; en Jakob zeide, beteekent het antwoord; gij zult mij niet wat ook geven, indien gij mij dit woord doen zult, beteekent dat het aangebracht zal worden van de zijde van het goede hetwelk vanuit het ware is; ik zal terugkeeren, ik zal weiden, ik zal uwe kudde van kleinvee hoeden, beteekent dat het door Laban aangeduide goede tot nut moet worden aangewend; ik zal heden door uwe gansche kudde gaan, beteekent dat Hij al hel goede doorvat hoedanig het is; daaruit verwijderende al het gespikkelde en geplekte vee, beteekent dat al het goede hetwelk van Hem is, waarmede het booze gemengd is, zijnde het gespikkelde, en waarmede het valsche gemengd is, zijnde het geplekte, gescheiden zal worden; en al het zwarte vee onder de lammeren, beteekent het eigene der onschuld, hetwelk van het door Laban aangeduide goede is; en het geplekte en gespikkelde onder de geiten, beteekent dat daarna al het goede van het ware waarin het valsche en het booze gemengd is, het Zijne zal zijn; en het zal mijn loon zijn, beteekent dat het uit Hemzelf is; en mijne gerechtigheid zal voor mij antwoorden, beteekent de Goddelijke heiligheid welke Hij heeft; op den dag van morgen, beteekent tot in het eeuwige; omdat gij komt over mijn loon voor u, beteekent het eigene van Hemzelf; al wat niet gespikkeld en geplekt is onder de geiten, beteekent hetgeen niet vanuit het onder Laban verstane goede gemengd is met het booze en valsche in de goede dingen van het ware; en zwart onder de lammeren, beteekent den eersten staat der onschuld; dat zij gestolen door mij, beteekent dat het niet van Hem was.

3989. Hij zeide: Wat zal ik u geven; dat dit de erkenenis beteekent, kan duidelijk zijn, omdat het een uitnoodiging en een vraag is om te weten te

komen wat en hoeveel hij als loon wilde hebben. Dat “en Jakob zeide” het antwoord beteekent, is zonder verklaring duidelijk.

3990. Gij zult mij niet wat ook geven, indien gij mij dit woord doen zult; dat dit beteekent dat het aangebracht zal worden van de zijde van het goede hetwelk vanuit het ware is, staat vast uit de beteekenis van niet wat ook geven, zijnde niet gebracht worden uit het goede hetwelk door Laban wordt uitgebeeld, maar uit het goede hetwelk door Jakob wordt uitgebeeld, zijnde het goede van het ware, waarover n. 3669, 3677, 3829; wat echter aangebracht moet worden, wordt in hetgeen volgt beschreven.

3991. Ik zal terugkeeren, ik zal weiden, ik zal uwe kudde van kleinvee hoeden; dat dit beteekent dat het door Laban uitgebeelde goede tot nut moet worden aangewend, namelijk om de echte goede en ware dingen binnen te brengen, als boven werd getoond, staat vast uit de beteekenis van de kudde van kleinvee, hier van Laban, zijnde het door hem uitgebeelde goede; terugkeeren, weiden, en zijn kudde hoeden, is tot nut aanwenden, zooals ook blijkt uit hetgeen volgt, want Jakob verwierf zich door die kudde de zijne, want zij diende hem tot middel, dus tot nut.

3992. Ik zal heden door uwe gansche kudde gaan; dat dit beteekent dat hij al het goede doorvat hoedanig het is, staat vast uit de beteekenis van de kudde, zijnde het goede, waarover n. 343, 3518; en uit de beteekenis van door de gansche kudde gaan, zijnde weten en doorvatten hoedanig het is.

3993. Daaruit verwijderende al het gespikkelde en geplekte vee; dat dit beteekent dat al het goede en ware hetwelk van Hem is, waarmede het booze gemengd is, zijnde het gespikkelde, en waarmede het valsche gemengd is, zijnde het geplekte, gescheiden zal worden, staat vast uit de beteekenis van verwijderen, zijnde secheiden; en uit de beteekenis van het vee, hetwelk hier de geiten en lammeren zijn, zijnde de goede en ware dingen, waarover n. 1824, 3519. Dat in deze en de volgende dingen van dit hoofdstuk verborgenheden zijn gelegen, kan men daaruit zien dat het voor het meerendeel dingen zijn welke niet waardig zouden zijn om in het Goddelijk Woord vermeld te worden, indien daarin niet dieper verborgen dingen gelegen zijn dan hoedanig de dingen zijn welke in de letter verschijnen, zooals dat Jakob als loon het gespikkelde en geplekte vee onder de geiten vroeg, en het zwarte onder de lammeren; dat hij daarna in de goten stokken van den hazelaar en van den plataan legde, afgeschild tot het witte, voor Labans kudden toen zij verhit werden; en dat hij, wat de lammeren betreft, de aangezichten van de kudde stelde naar het bonte en het zwarte in Labans kudde; en dat hij aldus niet met een goeden maar met een boozen kunstgreep rijk werd; in deze dingen

verschijnt niet eenig Goddelijke, terwijl toch het Woord in alle en in de afzonderlijke dingen en ten aanzien van de kleinste jota Goddelijk is; en bovendien dient het tot niets, draagt zelfs niet het minste tot het heil bij om dit te weten, terwijl toch het Woord, omdat het Goddelijk is, niets anders in zich bevat dan alleen zulke dingen welke bevorderlijk zijn tot het heil en tot het eeuwige leven; hieruit en uit dergelijke dingen elders kan een ieder opmaken dat daarin een verborgenheid is gelegen, en dat de afzonderlijke dingen, hoewel zij zoodanig in den zin der letter zijn, Goddelijker dingen binnen in zich dragen. Wat zij echter binnen in zich dragen, kan nooit voor iemand duidelijk zijn dan vanuit den inwendigen zin, dat is, tenzij hij weet hoe deze dingen door de Engelen worden doorvat, want zij zijn in den geestelijken zin als de mensch in den historischen natuurlijken is; en hoezeer deze twee zinnen over en weer van elkander verwijderd verschijnen, hoewel zij ten nauwste verbonden zijn, kan uit deze en de overige dingen glashelder blijken. De verborgenheid zelf welke in deze en de volgende dingen van dit hoofdstuk is gelegen, kan weliswaar geweten worden uit hetgeen eerder over Laban en over Jakob is gezegd, namelijk dat Laban zulk een goede is waardoor de echte goede en ware dingen kunnen worden binnengeleid, en dat Jakob het goede van het ware is; maar omdat weinigen weten wat het met het geestelijk goede overeenstemmende natuurlijke is, en er nog minder zijn die weten wat het geestelijk goede is en dat er overeenstemming moet zijn, en nog weer minder, dat een zeker goede hetwelk als het goede verschijnt, het middel is om de echte goede en ware dingen binnen te leiden, kunnen derhalve de verborgenheden welke hierover handelen, niet licht bevattelijk worden uiteengezet, want zij vallen in de schaduw van het verstand, en het is alsof iemand een vreemde taal spreekt, en hoe helder hij daarin zijn onderwerp ook uiteenzet, verstaat de hoorder hem nochtans niet; maar hoewel het zoo is, moet het toch gezegd worden, omdat hetgeen het Woord in den inwendigen zin verbergt, geopend moet worden. Hier wordt in den hoogsten zin gehandeld over den Heer, hoe Hij Zijn Natuurlijke Goddelijk maakte; en in den uitbeeldenden zin over het natuurlijke bij den mensch, hoe de Heer dat wederverwekt en tot overeenstemming met zijn innerlijken mensch brengt, dat is, met hem die leven zal na den dood van het lichaam, en dan de geest van den mensch wordt genoemd, die, wanneer hij van het lichaam is losgemaakt, alle dingen met zich draagt welke van den uitwendigen mensch zijn, behalve de beenderen en het vleesch. Indien de overeenstemming van den inwendigen mensch met den uitwendigen niet is bewerkstelligd in den tijd of in het leven van het lichaam, komt zij daarna niet tot stand; over de

verbinding van den een en den ander door de wederverwekking uit den Heer wordt hier in den inwendigen zin gehandeld. Er is gehandeld over de algemeene ware dingen welke de mensch moet opnemen en erkennen voordat hij wederverwekt kan worden; door de tien zonen van Jakob uit Leah en de dienstmaagden werden die dingen aangeduid; en er werd nadat hij ze heeft opgenomen en erkend, gehandeld over de verbinding van den uitwendigen mensch met den innerlijken, of van den natuurlijken met den geestelijken, hetgeen werd aangeduid door Jozef; nu wordt overeenkomstig de orde gehandeld over de bevruchting van het goede en de vermenigvuldiging van het ware, welke eerst dan ontstaat wanneer de verbinding is geschied, en zij ontstaat voor evenzoveel als de verbinding geschiedt; het zijn deze dingen welke worden aangeduid door de kudde van kleinvee welke Jakob zich verwierf door de kudde van Laban; de kudde beteekent daar het goede en het ware, als vele malen elders in het Woord, de kudde van Laban het goede hetwelk door Laban wordt uitgebeeld, en hoedanig dit is, werd boven gezegd; de kudde van Jakob beteekent het echte goede en ware hetwelk door het eerstgenoemde wordt verworven; maar hoe de echte goede en ware dingen worden verworven, wordt hier beschreven; maar dit kan men geenszins begrijpen tenzij men weet wat in den inwendigen zin wordt aangeduid door het gespikkelde, wat door het geplekte, wat door het zwarte, en wat door het witte, en daarom moet hier eerst daarover gehandeld worden. Het gespikkelde en het geplekte is dat wat vanuit het zwarte en het witte is; het zwarte beteekent in het algemeen het booze, in het bijzonder het eigene van den mensch, omdat dit niets dan het booze is; het duisterachtige beteekent echter het valsche, en in het bijzonder de beginselen van het valsche; het witte beteekent in den inwendigen zin het ware, eigenlijk de gerechtigheid en de verdienste des Heeren, en vandaar des Heeren gerechtigheid en verdienste bij den mensch; dit witte wordt het blanke genoemd, want het blinkt van het licht hetwelk uit den Heer is; in den tegenovergestelden zin echter beteekent het witte de elgen gerechtigheid of de eigen verdienste; want het ware zonder het goede gaat met zulk een verdienste gepaard, want wanneer iemand het goede doet niet vanuit het goede van het ware, zoo wil hij altijd beloond worden, want hij doet het terwille van zichzelf; doch wanneer hij het ware doet vanuit het goede, zoo wordt dat verlicht vanuit het licht hetwelk uit den Heer is. Daaruit blijkt wat het geplekte is, namelijk dat het het ware is waarmede het valsche is gemengd; en wat het gespikkelde is, namelijk dat het het goede is waarmede het booze is gemengd. Er verschijnen daadwerkelijk kleuren in het andere leven, zoo schoon en glanzend dat zij niet beschreven

kunnen worden, n. 1053, 1624; zij zijn vanuit de schakeering van het licht en de schaduw in het wit en het zwart; maar hoewel het licht daar voor de oogen als licht verschijnt, is het toch niet gelijk het licht in de wereld; het licht in den Hemel heeft inzicht en wijsheid in zich, want het Goddelijke Inzicht en de Goddelijke Wijsheid uit den Heer vertoont zich daar als licht, en verlicht ook den ganschen Hemel, n. 2776, 3138, 3167, 3190, 3195, 3222, 3223, 3225, 3339, 3340, 3341, 3485, 3636, 3643, 3862. Ook de schaduw in het andere leven is, hoewel zij als schaduw verschijnt, toch niet gelijk de schaduw in de wereld, want de schaduw is daar de afwezigheid van het licht, bijgevolg een gemis aan inzicht en wijsheid; vandaar nu het witte en het zwarte, en omdat zij ontstaan vanuit het licht daar waarin het inzicht en de wijsheid is, en vanuit de schaduw welke het gemis is daaraan, is het duidelijk dat door deze, namelijk door het witte en het zwarte, zulke dingen worden aangeduid als boven gezegd werden; vandaar nu de kleuren, welke de modificaties van het licht en de schaduw zijn in witten en zwarten als in vlakken; het zijn de schakeeringen daaruit, welke kleuren worden genoemd, n. 1042, 1043, 1053. Hieruit kan nu vaststaan wat het gespikkelde of het met puntjes, namelijk met zwarten en witten, geteekende en onderscheidene is, te weten het goede waarmede het booze gemengd is, voorts wat het geplekte, namelijk het ware waarmede het valsche gemengd is. Dit zijn de dingen welke aan het goede van Laban ontnomen werden om tot het binnenleiden van de echte goede en ware dingen van dienst te zijn. Maar hoe deze dingen van dienst kunnen zijn, is een verborgenheid welke zich weliswaar helder kan vertoonen voor hen die in het licht des Hemels zijn, omdat daarin, als gezegd, het inzicht is, maar zij kan zich niet helder vertoonen voor hen die in het licht der wereld zijn, tenzij hun licht der wereld verlicht is door het licht des Hemels, zooals bij hen die wederverwekt zijn; iedere wederverwekte immers ziet de goede en ware dingen in zijn natuurlijk schijnsel vanuit het licht des Hemels, want het licht des Hemels maakt zijn verstandelijk gezicht, en het schijnsel der wereld zijn natuurlijk gezicht. Maar nochtans moet het in het kort gezegd worden hoe het hiermede is gesteld; bij den mensch bestaat niet het zuivere goede, of het goede waarmede het booze niet gemengd is; noch het zuivere ware, of het ware waarmede het valsche niet gemengd is; want het willijke van den mensch is niets dan het booze, waaruit aanhoudend in zijn verstandelijke het valsche invloeit, want de mensch sleept, gelijk bekend is, bij overerving het door de ouders geleidelijk opgehoopte booze met zich; daaruit brengt hijzelf daadwerkelijk het booze voort en maakt bet tot het zijne, en voegt er nog het booze uit hem aan toe; maar de booze dingen bij den mensch zijn van

verschillend geslacht; er zijn booze dingen waarmede de goede dingen niet gemengd kunnen worden, en er zijn booze dingen waarmede zij gemengd kunnen worden; met de valsche dingen is het evenzoo gesteld; indien dit niet het geval was, zoo zou nooit eenig mensch hebben kunnen wederverwekt worden; de booze en valsche dingen waarmede de goede en ware dingen niet gemengd kunnen worden, zijn die welke strijdig zijn met de liefde tot God en met de liefde jegens den naaste, zooals de haatgevoelens, de wraaknemingen, de wreedheden, en vandaar de verachting van de anderen bij zichzelf vergeleken; voorts ook de overredingen van het valsche daaruit; doch de booze en valsche dingen waarmede de goede en ware dingen gemengd kunnen worden, zijn die welke niet strijdig zijn met de liefde tot God en met de liefde jegens den naaste, als bijvoorbeeld indien iemand zichzelf meer liefheeft dan de anderen, en vanuit die liefde daarnaar streeft om boven de anderen uit te munten in het zedelijke en het burgerlijke leven, in wetenschappelijke en leerstellige dingen, en om tot waardigheden verheven te worden, en ook tot rijkdommen boven de anderen uit, en toch God erkent en aanbidt, van harte den naaste diensten bewijst, en vanuit het geweten het gerechte en het billijke doet; het booze van die liefde van zich is een booze waarmede het goede en het ware gemengd kunnen worden; want het is een booze hetwelk het eigene des mensehen is, en hetwelk bij overerving wordt geboren; en indien hem dit opeens werd afgenomen, zoo zou dat gelijk staan met het vuur van zijn eerste leven uit te blusschen; doch wie zichzelf meer liefheeft dan de anderen, en vanuit die liefde de anderen bij zichzelf vergeleken veracht, diegenen haat die hem niet eeren en als het ware aanbidden, en het verkwikkelijke van den haat voelt in de wraak en de wreedheid deswege, bij hem is het booze van zulk een liefde een booze waarmede het goede en het ware niet gemengd kunnen worden, want zij zijn in strijd daarmede. Een ander voorbeeld: Indien iemand van zichzelf gelooft dat hij zuiver van zonden is, en even afgewischt als iemand die door water van vuiligheden is schoongewassen, wanneer hij eenmaal boete heeft gedaan en de hem ter boetedoening opgelegde dingen heeft vervuld, of na de belijdenis zulk een uitspraak van den biechtvader heeft gehoord, of nadat hij geregeld aan het Heilige Avondmaal heeft deelgenomen, en indien hij dan een nieuw leven leeft, in de aandoening van het goede en het ware, zoo is dat valsche een valsche waarmede het goede gemengd kan worden; doch indien hij het leven des vleesches en der wereld leeft zooals te voren, dan is het een valsche waarmede het goede niet gemengd kan worden. Verder, wie gelooft dat de mensch wordt gezaligd door goed gelooven en niet door goed willen, en toch

goed wil en vandaar goed doet; dat valsche is een valsche waaraan het goede en het ware kan toegevoegd worden; echter niet indien hij niet goed wil en vandaar niet goed doet. Voorts, indien iemand niet weet dat de mensch na den dood wederopstaat, en vandaar niet in de wederopstanding gelooft, alsmede wie het weet, maar nochtans twijfelt, en het bijna ontkent, en toch in het ware en het goede leeft; met dat valsche kan ook het goede en het ware gemengd worden; doch wanneer hij in het valsche en booze leeft, kan het met dat valsche niet gemengd worden, omdat zij daarmede in strijd zijn, en het valsche vernietigt het ware, en het booze vernietigt het goede. Verder nog, de veinzerij en de listigheid welke het goede ten doel hebben, hetzij dat van den naaste, hetzij dat van het vaderland, hetzij dat van de Kerk, is voorzichtigheid; de booze dingen die er zijn bijgemengd, kunnen met het goede gemengd worden, vanuit het doel en ter wille van het doel; doch de veinzerij en de listigheid welke het booze ten doel heeft, is niet voorzichtigheid, maar geslepenheid en arglist; hiermede kan het goede geenszins verbonden worden, want de arglist welke het doel van het booze is, brengt het helsche over alle en de afzonderlijke dingen welke bij den mensch zijn, en stelt het booze in het midden, en werpt het goede naar de omtrekken, welke orde de helsche orde zelf is; aldus in ontelbare andere dingen. Dat er booze en valsche dingen zijn waaraan goede en ware dingen kunnen worden toegevoegd, kan alleen al hieruit vaststaan dat er zoovele uiteenloopende dogma's en leerstellige dingen zijn waarvan er verscheidene volslagen kettersch zijn, en toch zijn in een elk daarvan menschen die gezaligd worden; voorts hieruit dat onder de natin welke buiten de Kerk zijn, ook de Kerk des Heeren is, en dat, hoewel zij in valsche dingen zijn, nochtans zij die het leven der naastenliefde leven, gezaligd worden, n. 2589 tot 2604; hetgeen geenszins zou hebben kunnen geschieden indien er niet booze dingen waren waarmede goede dingen, en valsche dingen waarmede ware dingen gemengd kunnen worden; want de booze dingen waarmede goede dingen, en de valsche dingen waarmede ware dingen worden gemengd, worden door den Heer op wonderbaarlijke wijze in orde geschikt, want zij worden niet verbonden, te minder vereenigd, maar toegevoegd en aangeplooid, en wel zoo dat in het midden, als het ware in het centrum, de goede dingen met de ware dingen zijn, en bij graden naar de omtrekken of de peripheries toe zulke booze en valsche dingen; vandaar is het dat deze worden verlicht door gene, en worden geschakeerd zooals de witten en de zwarten door het licht vanuit het midden of vanuit het centrum; dit is de hemelsche orde. Het zijn deze dingen welke door de gespikkelde en de geplekte in den inwendigen zin worden aangeduid.

3994. En al het zwarte vee onder de lammeren; dat dit het eigene der onschuld beteekent, hetwelk van het door Laban aangeduide goede is, staat vast uit de beteekenis van het zwarte, zijnde het eigene, waarover vlak boven, n. 3993; en uit de beteekenis van het lam, zijnde de onschuld, waarover aanstonds. Met het eigene der onschuld, hetwelk door het zwarte onder de lammeren wordt aangeduid, is het aldus gesteld; in elk goede moet onschuld zijn opdat het het goede zij; naastenliefde zonder onschuld is de naastenliefde niet, nog minder de liefde tot den Heer; daarom is de onschuld het wezenlijke zelf van de liefde en van de naastenliefde, bijgevolg van het goede. Het eigene der onschuld is dat men weet, erkent, en gelooft, niet met den mond maar met het hart, dat niets dan het booze is uit den mensch zelf, en al het goede uit den Heer; bijgevolg dat het eigene van hem niets dan het zwarte is, namelijk zoowel het willijk eigene, hetwelk het booze is, als het verstandelijk eigene, hetwelk het valsche is; wanneer de mensch van harte in deze belijdenis en in dit geloof is, zoo vloeit de Heer met het goede en ware in, en boezemt Hij hem het hemelsch eigene in, hetwelk het blanke en het blinkende is; nooit kan iemand in de ware vernedering zijn, tenzij hij van harte in die erkenning en dat geloof is, want dan is hij in de tenietdoening van zich, ja zelfs in de verafschuwing van zich, en alzoo van zichzelf verwijderd; aldus is hij dan in den staat om het Goddelijke des Heeren op te nemen; vandaar komt het, dat de Heer met het goede in een nederig en verslagen hart invloeit; zoodanig is het eigene der onschuld, hetwelk hier wordt aangeduid door het zwarte onder de lammeren dat Jakob voor zich uitkoos; doch het witte onder de lammeren is de verdienste welke in de goede dingen wordt gesteld; dat het witte de verdienste is, werd boven in n. 3993 gezegd; dit heeft Jakob niet gekozen, omdat het tegen de onschuld indruischt, want wie verdienste in goede dingen stelt, erkent en gelooft dat al het goede uit hemzelf is, want hij beschouwt zichzelf in de goede dingen welke hij doet, niet den Heer; vandaar eischt hij belooning vanwege de verdienste; en daarom veracht iemand van dien aard de anderen bij zichzelf vergeleken, ja, verdoemt hen ook; bijgevolg verwijderd hij zich voor even zooveel van de hemelsche orde, dat is, van het goede en ware. Hieruit kan vaststaan dat de naastenliefde jegens den naaste en de liefde tot den Heer nooit bestaanbaar zijn tenzij daarin de onschuld is, bijgevolg dat niemand in den Hemel kan komen tenzij hij iets van onschuld heeft, overeenkomstig des Heeren woorden: “Voorwaar zeg Ik u: zoo wie het Koninkrijk Gods niet zal opgenomen hebben gelijk een klein kind, die zal in hetzelfde niet ingaan”, Markus x: 15, Lukas xviii: 17; door het kleine kind wordt hier en elders in het Woord de onschuld aangeduid; men zie hetgeen

eerder hierover is gezegd, namelijk dat de kindsheid niet de onschuld is, maar dat de onschuld in de wijsheid woont, n. 2305, 3494; hoedanig de onschuld der kindsheid is, en hoedanig de onschuld der wijsheid, n. 2306, 3183; voorts hoedanig het eigene is hetwelk met de onschuld en de naastenliefde door den Heer is levendgemaakt, n. 154; dat de onschuld maakt dat het goede het goede is, n. 2526, 2780. Dat de lammeren de onschuld beteekenen, kan uit tal van plaatsen in het Woord blijken, waarvan de volgende ter staving mogen worden aangevoerd; bij Jesaja: “De wolf zal met het lam vertoeven, en de luipaard zal met het geitenbokje nederliggen, en het kalf en de jonge leeuw en de os te zamen, en een kleine knaap zal ze leiden”, xi: 6; daar wordt over het Rijk des Heeren gehandeld, en over den staat des vredes en der onschuld aldaar; de wolf staat voor hen die tegen de onschuld zijn, het lam voor hen die in de onschuld zijn. Evenzoo elders bij denzelfde: “De wolf en het lam zullen te zamen weiden, en de leeuw zal stroo eten als de os, en voor de slang zal stof haar brood zijn; zij zullen niet boosdoen en niet verderven in den ganschen berg Mijner heiligheid”, lxxv: 25; de wolf staat, als boven, voor hen die tegen de onschuld zijn, en het lam voor hen die in de onschuld zijn. Omdat de wolf en het lam tegenovergesteld zijn, zeide de Heer ook tot de zeventig die Hij uitzond, bij Lukas: “Ziet, Ik zend u als lammeren in het midden der wolven”, x: 3. Bij Mozes: “Hij deed hem honig zuigen uit de steenrots en olie uit den kei der rots, boter van het grootvee, en melk van het kleinvee, met het vet der lammeren en der rammen, der zonen van Baschan”, Deut. xxxii: 13, 14; daar wordt in den inwendigen zin gehandeld over de hemelsehe dingen der Oude Kerk; het vet der lammeren voor de naastenliefde der onschuld. In de oorspronkelijke taal worden lammeren door verschillende namen uitgedrukt, en daarmede de onderscheidene graden der onschuld aangeduid; want in elk goede moet, als gezegd, onschuld zijn opdat het het goede is, en vandaar eveneens in het ware; hier worden de lammeren uitgedrukt met een woord waarmede ook de schapen worden uitgedrukt, zooals in Levit. 1: 10; hfdst. iii: 7; hfdst. 17: 6; hfdst. xvii: 3; hfdst. xxii: 19; Num. xviii: 17; en hetgeen wordt aangeduid is de onschuld des geloofs hetwelk der naastenliefde is; met andere woorden elders, als bij Jesaja: “Zend het lam van den heerscher des lands, van de rots naar de woestijn tot den berg der dochter van Zion”, xvi: 1; met nog een ander woord bij denzelfde: “De Heer Jehovih komt in sterkte, en Zijn arm zal voor Hem heerschen; gelijk een herder zal Hij Zijne kudde weiden, in Zijnen arm zal Hij de lammeren verzamelen, en in Zijnen schoot dragen, de zoogenden zal Hij leiden”, xl: 10, 11; de lammeren in den arm verzamelen en in den schoot dragen, staat voor hen die in de naastenliefde

zijn waarin onschuld is. Bij Johannes: “Toep Jezus zich geopenbaard had, zeide Hij tot Petrus: Simon Jona, hebt gij Mij meer lief dan dezen. Hij zegt tot Hem: Ja, Heer, gij weet dat ik U liefheb. Hij zegt tot hem: *Weid Mijne lammeren*. Hij zegt wederom: Simon Jona, hebt gij Mij lief. Hij zegt tot Hem: Ja, Heer, Gij weet dat ik U liefheb. Hij zegt tot hem: *Weid Mijne schapen*”, XXI: 15, 16; door Petrus wordt hier als elders het geloof aangeduid; men zie de voorrede tot hfdst. XVIII, en de voorrede tot hfdst. XXII van Genesis, en n. 3750; en omdat het geloof niet het geloof is tenzij het is vanuit de naastenliefde jegens den naaste, en zoo vanuit de lief de tot den Heer, en ook de naastenliefde en de liefde niet de naastenliefde en de lief de is tenzij vanuit de onschuld, is het deswege dat de Heer eerst vraagt of hij Rem liefheeft, dat is, of de liefde in het geloof is, en daarna zegt “Weid Mijne lammeren”, dat is, hen die in de onschuld zijn; en daarop na dezelfde vraag, zegt “Weid Mijne schapen”, dat is, hen die in de naastenliefde zijn. Omdat de Heer de Onschuld zelf is welke in Zijn Rijk is, want uit Hem is het al der onschuld, wordt de Heer vandaar het Lam genoemd, als bij Johannes: “Des anderen daags zag Johannes de Dooper Jezus tot hem komen, en hij zeide: Zie, het *Lam Gods* dat de zonde der wereld wegneemt”, I: 29, 36. En in de Apocalyps: “*Met het Lam* zullen zij strijden, maar *het Lam zal hen overwinnen*, omdat het de Heer der heeren is, en de Koning der koningen, en die met Hem zijn, zijn de geroepenen en de uitverkorenen”, XVII: 14; en bovendien elders in de Apocalyps, als in hfdst. V: 6; hfdst. VI: I, 16; hfdst. VII: 9, 14, 17; hfdst. XII: II; hfdst. XIII: 8; hfdst. XIV: I, 4; hfdst. XIX: 7, 9; hfdst. XXI: 22, 23, 26, 27; hfdst. XXII: I, 3. Dat het Paaschlam in den hoogsten zin de Heer is, is bekend; want het Pascha beteekende de verheerlijking des Heeren, dat is, het aantrekken van het Goddelijke ten aanzien van het Menschelijke; en in den uitbeeldenden zin beteekent het de wederverwekking van den mensch; en het Paaschlam beteekent dat wat het wezenlijke der wederverwekking is, namelijk de onschuld; want niemand kan wederverwekt worden dan alleen door de naastenliefde waarin onschuld is. Omdat de onschuld het voornaamste in des Heeren Rijk is, en zij daar het hemelsche zelf is, en de slachtoffers en de brandoffers de geestelijke en de hemelsche dingen van het Rijk des Heeren uitbeeldden, werd derhalve het wezenlijke zelf van Zijn Rijk, zijnde de Onschuld, door lammeren uitgebeeld; en daarom geschiedde het gedurig of dagelijksch brandoffer met lammeren, een in den morgen, en het andere tusschen de avonden, Exod. XXIX: 37, 38, 39; Num. XXVIII: 3, 4; en het dubbele op de Sabbatdagen, Num. XXVIII: 9, 10; en met nog meer lammeren op de gezette feesten, Levit. XXIII: 12; Num. XXVIII: II, 17, 19, 27; hfdst. XXIX: I tot

het einde. Dat de kraamvrouw nadat de dagen der reiniging volbracht waren, een lam ten brandoffer zou offeren, en het jong van een duif, of eene tortelduif, Levit. xii: 6, was opdat de uitwerking der echtelijke liefde aangeduid zou worden; en dat deze, namelijk de echtelijke liefde, de onschuld is, zie men in n. 2736; en omdat door de kleine kinderen de onschuld wordt aangeduid.

3995. En het geplekte en gespikkelde onder de geiten; dat dit beteekent dat daarna al het goede van het ware waarin het valsche en het booze gemengd is, het Zijne zal zijn, staat vast uit de beteekenis van het geplekte, zijnde het valsche, en uit de beteekenis van het gespikkelde, zijnde het booze, waarover kort te voren, n. 3993; en uit de beteekenis van de geiten, zijnde het goede van het ware, of de naastenliefde des geloofs, waarover n. 3519; dat dit alles het Zijne zal zijn, wordt ook aangeduid door dat wat volgt: “en het zal mijn loon zijn”. Wat het goede van het ware of de naastenliefde des geloofs is, moet in het kort gezegd worden; wanneer de mensch wordt wederverwekt, gaat het ware hetwelk des geloofs is, schijnbaar vooraf, en volgt schijnbaar het goede hetwelk der naastenliefde is; doch wanneer de mensch is wederverwekt, gaat het goede hetwelk der naastenliefde is, klaarblijkelijk vooraf, en volgt klaarblijkelijk het ware hetwelk des geloofs is; maar dat het eerstgenoemde een schijn is, het laatstgenoemde echter wezenlijk zoo, zie men in n. 3539, 3548, 3556, 3563, 3570, 3576, 3616, 3603, 3701; want wanneer de mensch wordt wederverwekt, doet hij het goede vanuit het ware hetwelk hij geleerd heeft, want vanuit het ware leert hij wat het goede is, maar nochtans is van binnen het goede hetwelk dit bewerkt; het goede immers vloeit uit den Heer langs den inwendigen weg of langs den weg der ziel in, en het ware vloeit in langs den uitwendigen weg of langs den zinlijken weg, welke des lichaams is; het ware hetwelk langs dezen weg binnentreedt, wordt door het goede hetwelk van binnen is, aangenomen en daarmede verbonden, en zulks zoolang totdat de mensch is wederverwekt; dan geschiedt een omkeering, en wordt uit het goede het ware gedaan; daaruit blijkt wat het goede van het ware is, en wat het ware van het goede. Vandaar komt het dat zoo velen heden zeggen dat de goede dingen der naastenliefde de vruchten des geloofs zijn, want het schijnt zoo in den aanvang der wederverwekking; vanuit den schijn maken zij die gevolgtrekking, en zij weten ook niet anders, omdat het er weinigen zijn die worden wederverwekt, en niemand kan dat weten dan alleen hij die is wederverwekt, dat is, die in de aandoening van het goede of in de naastenliefde is; vanuit de aandoening van het goede of vanuit de naastenliefde kan men dit helder zien en ook doorvatten; doch zij die niet zijn wederverwekt, weten zelfs niet eens wat de aandoening van het goede of

wat de naastenliefde is, maar redekavelen daarover als over een vreemde zaak of een zaak die buiten hen ligt; om deze reden noemen zij de naastenliefde de vrucht des geloofs, terwijl toch het geloof is vanuit de naastenliefde. Maar nochtans is het niet van zooveel belang dat de eenvoudigen weten wat eerder en wat later is, zoo zij slechts in naastenliefde leven, want de naastenliefde is het leven des geloofs. Door het vee worden hier zoowel lammeren als schapen, bokjes, geiten, rammen, geitebokken aangeduid, maar genoemd worden alleen lammeren en geiten, en zulks ter oorzaak hiervan dat door de lammeren de onschuld wordt aangeduid, en door de geiten de naastenliefde des geloofs, want daarover wordt hier in den inwendigen zin gehandeld; vandaar is het ook dat in de oorspronkelijke taal het geplekte wordt uitgedrukt door een woord hetwelk ook lammeren beteekent, als bij Jesaja hfdst. XL: 10, 11; en het gespikkelde door een woord hetwelk ook veestapel beteekent, als in 2 Kon. III: 4; Amos I: 1.

3996. En het zal mijn loon zijn; dat dit beteekent dat het uit Hemzelf is, staat vast uit de beteekenis van het loon, zijnde hetgeen van hem is, namelijk van Jakob, van wege zijn dienst; en dat deze dingen beteekenen vanuit de eigen macht, of, wat hetzelfde is, uit Hemzelf, zie men boven in n. 3975, 3977, 3982.

3997. En mijne gerechtigheid zal voor mij antwoorden; dat dit de Goddelijke heiligheid beteekent welke Hij heeft, staat vast uit de beteekenis van de gerechtigheid, namelijk dat daarvan wordt gesproken met betrekking tot het goede, waarover n. 612, 2235; wanneer het echter van den Heer wordt gezegd, zooals hier, zoo is zij de Goddelijke heiligheid, want al het geestelijk en hemelsche goede gaat uit het Goddelijk Heilige des Heeren voort.

3998. Op den dag van morgen; dat dit beteekent tot in het eeuwige, staat vast uit de beteekenis van den dag van morgen; wanneer in het Woord melding wordt gemaakt van gisteren, heden, of morgen, zoo wordt in den hoogsten zin het eeuwige aangeduid; door gisteren uit het eeuwige, door heden het eeuwige, en door morgen tot in het eeuwige; dat heden het eeuwige is, zie men in n. 2838; want in het Woord beteekenen de tijden staten, zooals eeuwen, jaren, maanden, weken, dagen, uren, hetgeen meermalen is getoond; doch bij den Heer zijn er geen staten, maar alles is daar eeuwig en oneindig; daaruit blijkt dat door den dag van morgen wordt aangeduid tot in het eeuwige.

3999. Omdat gij komt over mijn loon voor u; dat dit het eigene van Hemzelf beteekent, staat vast uit de beteekenis van het loon, wanneer het wordt gezegd met betrekking tot den Heer, zijnde het eigene, namelijk hetgeen vanuit de eigen macht is verworven, waarover boven n.3975, 3977, 3982, 3996.

4000. Al wat niet gespikkeld en geplekt is onder de geiten; dat dit beteekent hetgeen niet vanuit het onder Laban verstande goede is gemengd met het booze en valsche in de goede dingen van het ware, staat vast uit hetgeen boven in n. 3993, 3995 werd gezegd, waar eendere woorden voorkomen.

4001. En zwart onder de lammeren; dat dit den eersten staat der onschuld beteekent, staat vast uit de beteekenis van het zwarte, zijnde het eigene, en uit de beteekenis van het lam, zijnde de onschuld, waarover kort te voren n. 3994; dat het zwarte onder de lammeren hier de eerste staat der onschuld is, komt omdat het eigene van den mensch die wordt wederverwekt, in het eerst regeert, want hij meent dat hij vanuit het eigene het goede doet, en hij moet het ook als vanuit het eigene doen, opdat hij met het hemelsch eigene begiftigd kan worden; men zie n. 1712, 1937, 1947, 2882, 2883, 2891; vandaar komt het dat door het zwarte onder de lammeren hier de eerste staat der onschuld wordt aangeduid.

4002. Dat zij gestolen door mij; dat dit beteekent dat het niet van Hem was, kan zonder ontvouwing vaststaan. In den zin der letter klinkt dit weliswaar ietwat hard, maar wanneer die uitdrukking naar den Hemel overgaat, wordt dat harde geëffend, en wordt het zacht en mild; zooals ook bij Mattheus: “Waakt, omdat gij niet weet in welke ure uw Heer komen zal; weet dit, dat zoo de heer des huizes geweten had in *welke ure de dief komen zou*, hij zou stellig gewaakt hebben, en zou zijn huis niet hebben laten doorgraven”, xxiv: 42, 43. Bij Johannes: “Indien gij niet waakt, *zoo zal Ik over u komen als een dief*, en gij zult niet weten op wat ure Ik over u komen zal”, Apoc. iii: 3. Bij denzelfde: “Ziet, *Ik kom als een dief*, gezegend is hij die waakt, en zijne kleederen bewaart”, Apoc. xvi: 15; aangaande den Heer, waar “als een dief” niets anders beteekent dan onvermoed en onverwacht. Stelen is in den inwendigen zin datgene voor zich opeischen wat des Heeren is, namelijk het goede en ware, en omdat allen dit in den aanvang van de wederverwekking doen, en dit de eerste staat der onschuld is, men zie vlak boven n. 4001, is het een mildere uitdrukking dan zij in de letter klinkt; bijgevolg beteekent “dat zij gestolen door mij” dat het niet van Hem was.

4003. Vers 34, 35, 36. *En Laban zeide: Zie, och ja, het zij naar uw woord. En hij verwijderde ten zelfden dage de bonte en geplekte bokken, en al de gespikkelde en geplekte geiten, al waarin wit was, en al het zwarte onder de lammeren, en gaf het in de hand zijner zonen. En hij stelde eenen weg van drie dagen tusschen zich en tusschen Jakob; en Jakob weidde de overige kulden van kleinvee van Laban.* Laban zeide: Zie, och ja, het zij naar uw woord, beteekent de instemming; en hij verwijderde ten zelfden dage de bonte en geplekte bokken, beteekent

dat de ware dingen van het goede welke verstrooid waren en gemengd met de booze en valsche dingen welke aan het door Laban aangeduide goede eigen waren, werden gescheiden; en al de gespikkelde en geplekte geiten, beteekent de goede dingen ervan, waarin booze en valsche dingen waren gemengd; al waarin wit was, beteekent het ware; en al het zwarte onder de lammeren, beteekent het eigene der onschuld; en hij gaf het in de hand zijner zonen, beteekent dat zij aan de ware dingen werden gegeven; en hij stelde eenen weg van drie dagen tusschen zich en tusschen Jakob, beteekent hun geheel en al gescheiden staat; en Jakob weidde de overige kudden van kleinvee van Laban, beteekent dat hij uit de achtergelaten dingen die goede en ware dingen nam welke verbonden zouden worden.

4004. Laban zeide: Zie, och ja, het zij naar uw woord; dat dit de instemming beteekent, is zonder verklaring duidelijk.

4005. En hij verwijderde ten zelfden dage de bonte en geplekte bokken; dat dit beteekent dat de ware dingen van het goede welke verstrooid waren en gemengd met de booze en valsche dingen welke aan het door Laban aangeduide goede eigen waren, worden gescheiden, staat vast uit de beteekenis van verwijderen, zijnde scheiden; uit de beteekenis van de bokken, zijnde de ware dingen van het goede, waarover aanstonds; uit de beteekenis van de bonte, zijnde de dingen welke verstrooid zijn en gemengd met booze dingen, waarover eveneens aanstonds; en uit de beteekenis van de geplekte, zijnde de dingen welke verstrooid zijn en gemengd met valsche dingen, waarover boven. Hier worden de bokken vermeld, en daarna de geiten, en zulks ter oorzaak hiervan dat de bokken de ware dingen van het goede beteekenen, en de geiten de goede dingen van het ware, en hoedanig het verschil daartusschen is, zie men boven n. 3995. In het Woord wordt een nauwkeurig onderscheid gemaakt tusschen de mannetjes en de wijfjes, zooals duidelijk blijkt uit de slachtoffers en de brandoffers, waarbij nadrukkelijk bevolen werd wat in het bijzonder geofferd zou worden, een mannetjeslam of een wijfjeslam, een geit of een bok, een schaap of een ram, en zoo voort; waaruit kan vaststaan dat iets anders werd aangeduid door het mannetje, en iets anders door het wijfje; door het mannetje wordt in het algemeen het ware aangeduid, en door het wijfje het goede; hier dus door de bokken de ware dingen van het goede, en door de geiten welke terstond daarop worden vermeld, de goede dingen welke daaraan zijn toegevoegd. En omdat het versehil zoodanig is, wordt er ook gezegd dat hij de bonte bokken verwijderde, niet echter de gespikkelde, zooals van de geiten wordt gezegd; want het bonte beteekent het verstrooide en met booze dingen gemengde ware, doch het gespikkelde het verstrooide en

met booze dingen gemengde goede, waarover boven n. 3993; het met booze dingen gemengde ware is eigenlijk van het verstand, maar het met booze dingen gemengde goede is eigenlijk van den wil; dit is het verschil. Dat deze dingen zijn uit het door Laban aangeduide goede, blijkt duidelijk, omdat zij uit de kudde van Laban waren; want door de kudde van kleinvee wordt in het Woord het goede en ware aangeduid, of, wat hetzelfde is, zij die in het goede en ware zijn, dus die van des Heeren Kerk zijn. Deze verborgenheid kan niet verder worden uiteengezet omdat zij niet duidelijk uit kan komen dan alleen voor een bevattingvermogen hetwelk is onderricht aangaande de ware en goede dingen, en tevens verlicht; want men moet weten wat de ware dingen van het goede zijn, en wat de goede dingen daaruit; voorts, dat vanuit het eene goede hetwelk hier door Laban wordt uitgebeeld, zoo vele verschillende dingen kunnen gescheiden worden; zij die niet in de erkenning aangaande deze dingen zijn, weten ook niet dat in elk goede ontelbare dingen zijn, en wel zóó vele dat zij nauwelijks door den allergeleerdste in de algemeene soorten verdeeld kunnen worden; want er zijn goede dingen welke door de ware dingen verworven zijn; er zijn de daaruit geboren ware dingen, en door deze wederom verworven goede dingen; er zijn ware dingen geboren vanuit de goede dingen, en zulks ook in een reeks; er zijn goede dingen gemengd met booze dingen, en ware dingen gemengd met valsche dingen, waarover boven n. 3993; en de vermengingen en de temperingen van deze dingen zijn zóó verschillend en veelvuldig, dat zij myriaden van myriaden te boven gaan, en zij zijn ook gevariëerd overeenkomstig alle staten des levens, en de staten des levens zijn het in het algemeen overeenkomstig de leeftijden, en in het bijzonder overeenkomstig de aandoeningen, welke het ook mogen zijn. Daaruit kan men eenigermate vatten dat uit het goede van Laban zóó vele verschillende dingen gescheiden konden worden, waarvan er sommige werden toegevoegd aan de ware dingen welke door de zonen van Jakob werden aangeduid, sommige achtergelaten, en andere van deze afgeleid. Maar deze dingen zijn, als gezegd, van diep aard dat zij alleen in een onderricht en tevens verlicht verstand vallen.

4006. En al de gespikkelde en geplekte geiten; dat dit de goede dingen ervan beteekent waarin booze en valsche dingen waren gemengd, staat vast uit de beteekenis van de geiten, zijnde de goede dingen van het ware, waarover n. 3995; bier de goede dingen welke aan de ware dingen, waarover vlak boven in n. 4005, waren toegevoegd; uit de beteekenis van de gespikkelde, zijnde de goede dingen waarmede booze dingen gemengd zijn; en uit de beteekenis van

de geplekte, zijnde de ware dingen waarmede valsche dingen gemengd zijn, waarover n. 3993, 3995.

4007. Al waarin wit was; dat dit beteekent waarin het ware was, staat vast uit de beteekenis van het witte, zijnde het ware, maar eigenlijk de Gerechtigheid en de Verdienste des Heeren, en vandaar de gerechtigheid en de verdienste des Heeren bij den mensch, waarover n. 3301, 3993; dat het witte dit is, komt omdat het licht des Hemels, hetwelk uit den Heer is, uit welk licht de glans en de blankheid zijn, het ware beteekent; hetgeen dus door dat licht wordt verlicht, en glanzend en blank wordt, is datgene wat des Heeren gerechtigheid en verdienste bij den mensch wordt genoemd; zij die haar, namelijk de Gerechtigheid des Heeren, erkennen en vanuit het goede opnemen, en de eigen gerechtigheid verwerpen, zijn diegenen die in het bijzonder door de gerechten worden aangeduid, en over dezen zegt de Heer bij Mattheus: “De gerechten zullen blinken gelijk de zon in het Koninkrijk des Vaders”, XIII: 43; dat het glanzende of het blinkende wit dit is, blijkt ook duidelijk uit andere plaatsen in het Woord, zooals bij Mozes “Rood van oogen van den wijn, en *wit* van tanden van de melk”, Gen. XLIX: 12, daar aangaande Jehudah, en dat door hem de Heer wordt uitgebeeld ten aanzien van het Goddelijke Zijner liefde, en in den inwendigen zin het hemelsch Rijk, dus de hemelsche mensch, zie men in n. 3881; rood van oogen van den wijn, beteekent de Goddelijke Wijsheid, wit van tanden van de melk, beteekent de Gerechtigheid. Bij David: “Gij zult mij zuiveren met hysop, en ik zal rein worden; Gij zult mij wasschen, en *ik zal witter worden dan sneeuw*”. Psalm LI: 9; wasschen en witter dan de sneeuw worden, staat voor gezuiverd worden van zonden door het opnemen en aantrekken van de gerechtigheid des Heeren. Bij Johannes: “In het midden van de zeven kandelaren eenen, den Zoon des Menschen gelijk zijnde; Zijn hoofd en *haren wit*, gelijk als *witte wol*, *gelijk als sneeuw*, en Zijne oogen gelijk eene vlam vuurs”, Apoc. I: 13, 14. Bij denzelfde: “Gij hebt weinige namen in Sardis die hunne kleederen niet bevlekt hebben, en *zij zullen met Mij wandelen in witte*, omdat zij het waardig zijn; wie overwint, die zal *bekleed worden met witte kleederen*”, Apoc. III: 4, 5. Bij denzelfde: “Ik raad u dat gij van Mij koopt goud, door het vuur gezuiverd, opdat gij rijk moogt worden, en *witte kleederen*, opdat gij moogt *bekleed worden*”, Apoc. III: 18. Bij denzelfde: “Er werden aan iedere ziel onder het altaar *lange witte kleederen gegeven*”, Apoc. VI: 9, 10, 11. Bij denzelfde; “Ik zag hen staande voor den troon en voor het Lam, *bekleed zijnde met lange witte kleederen*; een van de ouderlingen zeide tot mij: Dezen, die *bekleed zijn met de lange witte kleederen*, wie zijn zij, en van waar zijn zij gekomen. En ik zeide tot hem: Heer, gij

weet het; hij zeide tot mij: Dezen zijn het, die uit de groote verdrukking komen, en zij hebben hunne lange kleederen gewasschen, *en hebben kunne lange kleederen wit gemaakt in het bloed des Lams*”, Apoc. VII: 9, 13, 14. Bij denzelfde: “Engelen, *bekleed met wit en blinkend lijnwaad*, en omgord om de borst met gouden gordels”, Apoc. xv: 6. Bij denzelfde: “Ik zag, en ziet, een *wit* paard, en die daarop zat, had eenen boog, en hem werd eene kroon gegeven”, Apoc. VI: 2; en elders: “Daarna zag ik den hemel geopend; en ziet, een *wit* paard; Zijne heirlegers in den hemel volgden Hem op *witte paarden, gekleed met wit en rein fijn lijnwaad*”, Apoc. XIX: 11, 14: in al deze plaatsen wordt door het witte het ware des geloofs aangeduid; de witte kleederen en de lange witte kleederen zijn niets anders; maar het ware des geloofs hebben niet diegenen die gelooven dat zij uit zichzelf het geloof hebben, dus uit zichzelf wijs zijn, maar diegenen. hebben het die uit den Heer gelooven, want aan hen wordt het geloof en de wijsheid gegeven; dezen immers schrijven niets van het ware en het goede aan zich toe; te minder gelooven zij dat zij door de ware en goede dingen bij hen verdienste hebben, en nog minder dat zij daardoor gerechtvaardigd worden, maar alleen door ze aan den Heer toe te schrijven, dus alle dingen aan de genade en de barmhartigheid; dit is witte kleederen aantrekken, alsmede wit gemaakt worden in het bloed des Lams. Het zijn twee dingen welke al diegenen die in den Hemel binnegaan, afleggen, namelijk het eigene en het vertrouwen daaruit, alsmede de verdienste van zich of van de eigen gerechtigheid; en zij trekken het hemelsche eigene aan hetwelk uit den Heer is, en de Verdienste of de Gerechtigheid des Heeren, en voor zooveel als zij deze aantrekken, voor zooveel komen zij innerlijk in den Hemel. Deze dingen worden in het bijzonder aangeduid door het roode en door het witte; door het roode het goede der liefde hetwelk zij dan hebben, en door het witte het ware des geloofs.

4008. En al het zwarte onder de lammeren; dat dit het eigene der onschuld beteekent, staat vast uit hetgeen boven in n. 3994 is gezegd, waar dezelfde woorden staan.

4009. En hij gaf het in de hand zijner zonen; dat dit beteekent dat zij aan de ware dingen werden gegeven, staat vast uit de beteekenis van de zonen, zijnde de ware dingen, waarover n. 489, 491, 533, 2623, 3373; in hun hand geven, wil zeggen onder hun recht en beschikking, want de hand beteekent de macht, n. 878, 3387. De ware dingen welke hier door de zonen worden aangeduid, zijn die welke de zinlijke worden genoemd, want zij behooren tot de zinlijke dingen en zij zijn de buitenste dingen van het natuurlijk gemoed; want het natuurlijke van den mensch heeft aan de eene zijde gemeenschap met de

zinlijke dingen welke van het lichaam zijn, en aan de andere zijde met de redelijke dingen welke van het redelijk gemoed zijn; door die tusschenliggende dingen geschiedt als het ware een opklimming uit de zinlijke dingen welke des lichaams zijn en geopend zijn naar de wereld toe, tot de redelijke dingen welke van het redelijk gemoed zijn en geopend zijn naar den Hemel toe, dus ook een nederdaling uit die, namelijk uit den Hemel tot de wereld; dit geschiedt in den mensch alleen. Het is deze opklimming en nederdaling waarover in den inwendigen zin van deze hoofdstukken wordt gehandeld; en opdat alle dingen en de afzonderlijke dingen zich op uitbeeldende wijze vertoonen, wordt het redelijke uitgebeeld door Jisehak en Rebekka, het natuurlijke door Jakob en zijn twee vrouwen, en het zinlijke door de zonen van dezen; maar omdat in het zinlijke, als in het laatste der orde, de vroegere dingen tegelijk zijn, beeldt elke zoon eenig algemeene uit waarin zij zijn, zooals boven werd getoond.

4010. En hij stelde eenen weg van drie dagen tusschen zich en tusschen Jakob; dat dit hun geheel en al gescheiden staat beteekent, staat vast uit de beteekenis van een weg stellen, zijnde gescheiden worden; uit de beteekenis van drie, zijnde het laatste, het volledige, of het einde, waarover n. 1825, 2788; aldus geheel en al gescheiden; en uit de beteekenis van de dagen, zijnde de staat, waarover n. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462.

4011. En Jakob weidde de overige kudden van kleinvee van Laban; dat dit beteekent dat hij uit de achtergelaten dingen die goede en ware dingen nam welke verbonden zouden worden, staat vast uit de beteekenis van de kudde van kleinvee, zijnde de goede en ware dingen, waarover n. 343, 2566, 3767, 3768, 3772, 3783; dat “de overige kudden weiden” wil zeggen: uit de achtergelaten dingen die dingen nemen, namelijk de goede en ware dingen welke verbonden zouden worden, blijkt uit hetgeen volgt, want daar wordt over die zaak gehandeld.

4012. Vers 37, 38, 39, 40. *En Jakob nam zich eenen verschen stok van den populier, en den hazelaar, en den plataan, en hij schildte daarin witte afschillingen, eene ontblooting van het witte hetwelk op de stokken was. En hij plaatste de stokken welke hij geschild had, in de goten, in de drinkbakken van het water, waar de kudden kwamen om te drinken, tegenover de kudden, en zij werden verhit als zij kwamen om te drinken. En de kudden werden verhit tot de stokken, en de kudden baarden bonte, gespikkelde, en geplekte. En Jakob scheidde de lammeren, en hij stelde de aangezichten der kudde tot het bonte, en al het zwarte in de kudde van Laban, en hij stelde voor zich troepen alleen voor zich, en hij stelde ze niet tot de kudde van Laban.* Jakob nam zich eenen verschen stok van den populier,

beteekent de eigen macht van het goede van het natuurlijke; en den hazelaar, en den plataan, beteekent de macht der natuurlijke waarheden daaruit; en hij schildte daarin witte afschillingen, eene ontblooting van het witte hetwelk op de stokken was, beteekent de beschikking der innerlijke macht van het ware; en hij plaatste de stokken welke hij geschild had, in de goten, beteekent de verdere voorbereiding; in de drinkbakken van het water, waar de kudden kwamen om te drinken, beteekent de aandoeningen van het ware; tegenover de kudden, en zij werden verhit als zij kwamen om te drinken, beteekent tot aan den gloed der aandoening opdat zij verbonden zouden worden; en de kudden werden verhit tot de stokken, beteekent de uitwerking vanuit de eigen macht; en de kudden baarden bonte, gespikkelde, en geplekte, beteekent dat daaruit het natuurlijk goede zelf zulke dingen had vanuit het door Laban aangeduide middellijk goede; en Jakob scheidde de lammeren, beteekent ten aanzien van de onschuld; en hij stelde de aangezichten der kudde tot het bonte, beteekent tot de met booze en valsche dingen bestrooide ware dingen; en al het zwarte, beteekent tot zulk een staat; in de kudde van Laban, beteekent in het door Laban aangeduide goede; en hij stelde voor zich troepen alleen voor zich, beteekent de scheiding der goede en ware dingen vanuit de eigen macht; en hij stelde ze niet tot de kudde van Laban, beteekent de volstrekte afscheiding van het door Laban aangeduide goede.

4013. Jakob nam zich eenen verschen stok van den populier; dat dit de eigen macht van het goede van het natuurlijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van den stok, zijnde de macht; en uit de beteekenis van den populier, zijnde het goede van het natuurlijke, waarover aanstonds. In het Woord wordt hier en daar van stok melding gemaakt, en overal beteekent deze de macht, zoowel deswege dat de herders daarvan gebruik maakten om macht te oefenen over de kudden, als ook omdat zij ter ondersteuning van het lichaam en als het ware voor rechterhand dienden, want door de hand wordt de macht aangeduid, n. 878, 3387; en omdat de stok deze beteekenis had, maakten de koningen oudtijds daarvan gebruik; vandaar was het teeken van het koningschap een korte stok, alsmede een scepeter; en niet alleen maakten de koningen daarvan gebruik, maar ook de priesters en de profeten, opdat ook zij met den stok de macht zouden aanduiden welke zij hadden, zooals Aharon en Mozes; en daarom werd Mozes zoo vaak bevolen dat hij zijn stok zou uitstrekken, en op andere plaatsen de hand, wanneer wonderen gebeurden, en zulks omdat door den stok en door de hand de Goddelijke macht werd aangeduid; vanwege de beteekenis van den stok, zijnde de macht, maakten ook de Egyptische magiërs daarvan gebruik wanneer zij magische wonderen

verrichtten; vandaar worden de magirs heden uitgebeeld met stokken in de hand; hieruit kan vaststaan dat door de stokken de macht wordt aangeduid. Maar in de oorspronkelijke taal worden de stokken welke de herders en welke de koningen, voorts welke de priesters en profeten hadden, met een ander woord uitgedrukt, hier met een woord waarmede reisstaf, alsmede herdersstaf wordt uitgedrukt, zooals kan vaststaan uit plaatsens elders, als in Gen. xxxii: 10; Exod. xii: 11; 1 Sam. xvii: 40, 43; Zach. xi: 7, 10; hier wordt de stok weliswaar niet vermeld als een stein voor de hand, maar als een roede die werd afgesneden van een boom, namelijk van een populier, een hazelaar, en een plataan, om in de drinkbakken te leggen voor de aangezichten der kudde, maar toch heeft hij dezelfde beteekenis; want daarmede wordt in den inwendigen zin de macht van het goede van het natuurlijke en van de natuurlijke waarheden daaruit beschreven. Wat den populier betreft waaruit de stok gemaakt was, zoo moet men weten dat boomen in het algemeen doorvattingen en erkentnissen beteekenen, doorvattingen wanneer daarvan gesproken wordt met betrekking tot den hemelschen mensch, doch erkentnissen wanneer met betrekking tot den geestelijken mensch; men zie n. 103, 2163, 2682, 2722, 2972; vandaar beteekenen de boomen in het bijzonder de goede en de ware dingen, want deze zijn van de doorvattingen en van de erkentnissen; sommige soorten van boomen de innerlijke goede en ware dingen, welke van den geestelijken mensch zijn, zooals olijfboomen en wijnstokken, sommige soorten de uiterlijke goede en ware dingen, welke van den natuurlijke mensch zijn, zooals de populier, de hazelaar, en de plataan; en omdat oudtijds elke boom een of ander soort van goede en ware beteekende, was vandaar de eeredienst in bosschen overeenkomstig de soorten der boomen, n. 2722. De populier welke hier wordt vermeld, is de witte populier, zoo genoemd naar zijn witheid waarvan de naam is afgeleid; vandaar kwam het dat door den populier het goede werd aangeduid hetwelk vanuit het ware is, of, wat hetzelfde is, het goede van het ware, zooals ook bij Hosea hfdst iv: vers 13, maar daar het vervalschte.

4014. En den hazelaar, en den plataan; dat dit beteekent de macht van de natuurlijke waarheden daaruit, staat vast uit de beteekenis van den hazelaar en van den plataan, zijnde de natuurlijke waarheden; dat dit de beteekenis van die boomen is, kan niet zoozeer uit andere plaatsens in het Woord blijken, want zij worden elders niet vermeld, behalve de plataan bij Ezechiël: “De cederen in Gods tuin verborgen hem niet, de denneboomen waren zijnen takken niet gelijk, en de *platanen* waren niet gelijk zijne takken, geen boom was hem gelijk in zijne schoonheid”, xxxi: 8; daar wordt over de wetenschappelijke en de

redelijke dingen bij den mensch der geestelijke Kerk gehandeld; de tuin Gods is de geestelijke Kerk, de ceders zijn de redelijke dingen, de denneboomen en de platanen de natuurlijke dingen, de denneboomen de natuurlijke dingen ten aanzien van het goede, de platanen ten aanzien van het ware.

4015. En hij schildte daarin witte afschillingen, eene ontblooting van het witte hetwelk op de stokken was; dat dit de beschikking der innerlijke maecht van het ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van schillen en van de afschillingen, zijnde de afstroopingen van de uiterlijke dingen opdat de innerlijke dingen openliggen, dus ontblootingen; uit de beteekenis van het witte, zijnde het ware, waarover boven n. 3993, 4007; en uit de beteekenis van den stok, zijnde de macht, waarover vlak boven n. 4013; hier de innerlijke macht, omdat het is op de stokken onder den bast. De beschikking der innerlijke macht van het ware, is de macht van den innerlijken mensch op den uiterlijken, of van den geestelijken mensch op den natuurlijken; want alle beschikking van het goede en ware in den natuurlijken mensch komt uit den geestelijken mensch, dat is, door den geestelijken mensch uit den Heer, en wel door het ware daar; want de Heer vloeit in het goede van den geestelijken of innerlijken mensch in, en door het ware daar in den natuurlijken mensch, maar niet door het goede onmiddellijk, voordat de mensch is wederverwekt; en daarom geschiedt alle beschikking in den natuurlijken mensch uit den innerlijken; het natuurlijke of de natuurlijke mensch kan nooit op andere wijze beseht, dat is, wederverwekt worden; dat het uit den innerlijken geschiedt, blijkt duidelijk uit de erkenning van het ware, welke, indien zij niet uit den innerlijken is, geen erkenning is; voorts ook uit het geweten, hetwelk de erkenning van het ware uit den innerlijken is, en eveneens uit de doorvatting. Omdat de beschikking uit den innerlijken mensch door het ware geschiedt, wordt derhalve met betrekking tot het ware van macht gesproken, voorts ook van stok, waardoor de macht wordt aangeduid, alsmede van hand, waardoor eveneens de macht wordt aangeduid, n. 3091, zooals door zeer vele plaatsen in het Woord bevestigd kan worden; niet dat er macht in het ware is uit zichzelf, maar zij is in het goede, en zoo in het ware vanuit het goede, dat is, in het ware door het goede uit den Heer; hieruit kan eenigermate duidelijk zijn wat de beschikking der innerlijke macht van het ware is. In den hoogsten zin, waarin over den Heer wordt gehandeld, wordt de eigen macht aangeduid, want het Goddelijke heeft eigen macht, omdat het deze niet van een ander heeft.

4016. En hij plaatste de stokken welke hij geschild had, in de goten; dat dit de verdere voorbereiding beteekent, staat vast uit hetgeen volgt, want daar

wordt gehandeld over de uitwerking van de innerlijke macht van het ware in het natuurlijke, want door de stokken wordt de macht aangeduid, n. 4013, 4015; door het afschillen de beschikking uit het innerlijke, n. 4015; en door de goten het goede van het ware in het natuurlijke, n. 3095.

4017. In de drinkbakken van het water, waar de kudden kwamen om te drinken; dat dit de aandoeningen van het ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van het water, zijnde de erkentissen en de wetenschappelijke dingen, welke de ware dingen van het natuurlijke zijn, waarover n. 28, 2702, 3058; uit de beteekenis van de drinkbakken of de waterbakken, welke, omdat zij de houders van het water zijn, in den inwendigen zin de goede dingen van het ware zijn, want de goede dingen zijn de houders van het ware, waarover n. 3095; uit de beteekenis van komen om te drinken, zijnde de aandoening van het ware; dat komen om te drinken de aandoening van het ware is, komt omdat daarin de dorst ligt opgesloten, want de dorst beteekent in het Woord den trek en het verlangen, dus de aandoening om het ware te weten en te putten, en zulks omdat het water het ware in het algemeen beteekent; de honger echter den trek, het verlangen, dus de aandoening om zich van het goede te doortrekken, en zulks omdat het brood, hetwelk voor spijs in het algemeen wordt genomen, n. 2165, het goede beteekent; daaruit blijkt dat door die woorden de aandoeningen van het ware worden aangeduid.

4018. Tegenover de kudden, en zij werden verhit als zij kwamen om te drinken; dat dit beteekent tot aan den gloed der aandoening opdat zij verbonden zouden worden, staat vast uit de beteekenis van verhit worden als zij kwamen om te drinken, zijnde de gloed der aandoening; dat verhit worden de gloed is, is duidelijk; en dat komen om te drinken de aandoening van het ware is, zie men vlak boven in n. 4017; dat “tegenover de kudden” wil zeggen opdat zij verbonden zouden worden, namelijk de ware en de goede dingen in het natuurlijke, komt omdat daarmede de blik is inbegrepen, en vandaar de aangewakkerde aandoening, want aldus worden de geestelijke dingen verbonden; en bovendien geschiedt elke inplanting van het ware en het goede, alsmede elke verbinding door de aandoening; de ware en de goede dingen welke worden geleerd, waardoor de mensch niet wordt aangedaan, gaan weliswaar het geheugen binnen, maar zij blijven daar even vluchtig hangen als een veertje aan den wand, hetwelk bij de minste windvlaag wordt weggevaagd; met de dingen welke het geheugen binnengaan, is het aldus gesteld; die welke zonder aandoening binnengaan, vallen in de schaduw ervan, doch die welke met aandoening binnengaan, kernen in het licht daar; de dingen welke daar in het licht zijn, worden gezien en verschijnen helder en

levendig zoodra maar een eender ding wordt opgewekt, maar niet derwijze de dingen welke rondom in de schaduw verscholen liggen; de aandoening welke der lief de is, brengt dit met zich mede. Hieruit kan vaststaan dat alle inplanting van het ware, en de verbinding ervan met het goede, geschiedt door de aandoening, en hoe grooter de aandoening, des te sterker de verbinding; de gloed der aandoening is hier de binnenste aandoening; maar de ware dingen kunnen niet ingeplant en met het goede verbonden worden dan alleen door de aandoeningen van het ware en goede, welke aandoeningen aan de naastenliefde jegens den naaste en aan de liefde tot den Heer ontwellen als aan haar bronnen; doch de booze en de valsche dingen worden het door de aandoeningen van het booze en valsche, welke aandoeningen aan de lief de van zich en van de wereld ontwellen als aan haar bronnen. Omdat het hiermede zoo gesteld is, en hier in den inwendigen zin over de verbinding van het goede en het ware in den natuurlijken mensch wordt gehandeld, wordt derhalve hier en in hetgeen volgt melding gemaakt van de verhitting der kudde toen zij kwamen om te drinken, waarmede zulke dingen worden aangeduid.

4019. En de kudden werden verhit tot de stokken; dat dit de uitwerking vanuit de eigen macht beteekent, staat vast uit de beteekenis van verhit worden hier, zijnde de uitwerking, namelijk der aandoening, n. 4018; en uit de beteekenis van de stokken, zijnde de eigen macht, waarover boven n. 4013, 4015.

4020. En de kudden baarden bonte, gespikkelde, en geplekte; dat dit beteekent dat daaruit het natuurlijk goede zulke dingen had vanuit het door Laban aangeduide middellijk goede, staat vast uit de beteekenis van baren, zijnde de erkenning en de verbinding, waarover n. 3911, 3915; uit de beteekenis van de bonte, zijnde de ware dingen waarmede booze dingen zijn gemengd, n. 4005; uit de beteekenis van de gespikkelde, zijnde de goede dingen waarmede booze dingen zijn gemengd; en uit de beteekenis van de geplekte, zijnde de ware dingen waarmede valsche dingen zijn gemengd, waarover n. 3993, 3995, 4005; zoodanige dingen zijn het welke hier worden aangeduid, en welke uit het door Laban aangeduide goede aan het goede van het natuurlijk ware, hetwelk door Jakob wordt uitgebeeld, ten deel vielen.

4021. En Jakob scheidde de lammeren; dat dit beteekent ten aanzien van de onschuld, staat vast uit de beteekenis van de lammeren, zijnde de onschuld, waarover boven n. 3994; “ten aanzien van de onschuld” wordt gezegd, omdat in hetgeen nu volgt wordt gehandeld over de schikking van het natuurlijk goede en ware om de onschuld op te nemen en eigen te maken.

4022. En hij stelde de aangezichten der kudde tot het bonte; dat dit beteekent tot de met booze en valsche dingen bestrooide ware dingen, staat vast uit

de beteekenis van het bonte, zijnde het verstrooide en met booze dingen gemengde ware, waarover n. 4005, 4020.

4023. En al het zwarte; dit beteekent tot zulk een staat, namelijk die welke door het zwarte onder de lammeren wordt aangeduid, over welken staat men zie n. 3994, 4001.

4024. In de kudde van Laban; dat dit beteekent in bet door Laban aangeduide goede, staat vast uit de beteekenis van de kudde, en uit de uitbeelding van Laban, zijnde het goede, namelijk het middellijke, waardoor het natuurlijke de goede en ware dingen heeft, waarover boven.

4025. En hij stelde voor zich troepen alleen voor zich; dat dit de scheiding der goede en ware dingen vanuit de eigen macht beteekent, staat vast uit de beteekenis van de troepen, namelijk der kudde, zijnde de goede en ware dingen; en uit de beteekenis van “voor zich alleen voor zich”, zijnde die dingen scheiden, welke vanuit de eigen macht zijn verworven. In den hoogsten zin wordt hier over den Heer gehandeld, hoe Hij Zijn Natuurlijke Goddelijk maakte, en zulks vanuit de eigen macht, maar nochtans door middelen overeenkomstig de orde; die goede en ware dingen welke Hij in Zich Goddelijk maakte, zijn hier de troepen welke Hij voor Zich alleen voor Zich stelde.

4026. En hij stelde ze niet tot de kudde van Laban; dat dit de volstreckte afscheiding van het door Laban aangeduide goede beteekent, staat vast uit hetgeen nu is gezegd, dus zonder verdere ontvouwing; want de Goddelijke goede en ware dingen werden geheel en al gescheiden van die goede en ware dingen welke iets ontleenen aan het menschelijke, want zij gaan die te boven, en worden oneindig.

4027. Deze dingen welke tot hier toe ten aanzien van den inwendigen zin der woorden werden ontvouwd, zijn te innerlijk, en vandaar te verborgen dan dat zij helder voor het verstand uiteengezet kunnen worden; want in den hoogsten zin wordt gehandeld over den Heer, hoe Hij Zijn Natuurlijke Goddelijk heeft gemaakt; en in den uitbeeldenden zin, hoe de Heer het natuurlijke van den mensch nieuw maakt wanneer Hij hem wederverwekt; al die dingen vertoonen zich hier ten volle in den inwendigen zin; de dingen welke hier in den hoogsten zin zijn bevat aangaande den Heer, hoe Hij het Natuurlijke bij Hem vanuit de eigen macht Goddelijk heeft gemaakt, zijn zoodanige welke ook het engellijke verstand te boven gaan; iets ervan kan men zien in de wederverwekking van den mensch, omdat de wederverwekking van den mensch een beeld is van de Verheerlijking des Heeren, n. 3138, 3212, 3296, 3490; dienaangaande kan de mensch eenige voorstelling hebben, doch geen

ander dan hij die is wederverwekt, maar nochtans een duistere zoolang hij in het lichaam leeft, want de lichamelijke en de wereldlijke dingen waarin hij ook is, gieten bij voortduur sehaduwen toe, en houden het gemoed in de lagere dingen; maar zij die niet zijn wederverwekt, kunnen dienaangaande niets hoegenaamd vatten; zij zijn buiten de erkentissen, omdat zij buiten de doorvattingen zijn; ja zelfs weten zij in het geheel niet wat de wederverwekking is, en gelooven ook niet dat zij bestaanbaar is; zelfs weten zij niet eens wat de aandoening der naastenliefde is waardoor de wederverwekking geschiedt; vandaar evenmin wat het geweten is, nog minder wat de inwendige mensch is; en nog minder wat de overeenstemming is van den inwendigen mensch met den uitwendigen; de woorden kunnen zij weliswaar weten, en verscheidenen weten ze, maar de zaak is hun onbekend; waar het begrip van deze dingen ontbreekt, zou het derhalve, hoe helder de verborgenheden welke hier in den inwendigen zin zijn bevat, ook werden uiteengezet, toch zijn alsof iets in de duisternis aan het gezicht vertoond, of iets tot dooven gesproken werd; en bovendien laten de aandoeningen der liefde van zich en van de wereld welke bij hen regeeren, ook niet toe zulke dingen te weten, zelfs niet ze te hooren, want zij verwerpen ze terstond, ja, zij spuwen ze zelfs uit. Anders zij, die in de aandoening der naastenliefde zijn; dezen verlustigen zich in zulke dingen, want de Engelen bij hen zijn in hun gelukzalige wanneer de mensch in zulke dingen is, ter oorzaak hiervan dat zij dan in die dingen zijn welke over den Heer handelen, in Wien zij zijn, en in die dingen welke over den naaste en over zijn wederverwekking handelen; vanuit de Engelen, dat is, door de Engelen uit den Heer, vloeit het verkwikkelijke en het gezegende in bij den mensch die in de aandoening der naastenliefde is, wanneer hij die dingen leest, en te meer wanneer hij gelooft dat het heilige daarin is, en nog meer wanneer hij iets van hetgeen in den inwendigen zin ligt opgesloten, vat. Daar wordt gehandeld over des Heeren invloed in het goede van den inwendigen mensch, en wel door het goede in het ware daar; ook wordt er gehandeld over den invloed daaruit in den uitwendigen of natuurlijken mensch; en over de aandoening van het goede en ware waarin de invloed plaats grijpt; en eveneens over de opneming van het ware, en over de verbinding ervan met het goede daar; bovendien over het goede hetwelk tot middel dient, en hier door Laban en zijn kudde wordt aangeduid. Aangaande deze dingen zien en doorvatten de Engelen, die in den inwendigen zin des Woords zijn, of voor wie de inwendige zin het Woord is, ontelbare dingen, waarvan nauwelijks iets tot des menschen verstand kan komen; en wat daar komt, valt in het

duistere ervan, hetgeen de oorzaak is dat deze dingen niet meer afzonderlijk worden ontvouwd.

4028. Vers 41, 42. *En het geschiedde bij elke verhitting der kudde van die welke het eerst paarden, en Jakob stelde de stokken tot de oogen der kudde in de goten, om haar te verhitten tot de stokken. En tot de kudde welke daarna paarde, stelde hij niet; en van die welke daarna paarden, was voor Laban, en van die welke het eerst paarden, voor Jakob.* Het geschiedde bij elke verhitting der kudde van die welke het eerst paarden, beteekent die dingen welke spontaan waren; en Jakob stelde de stokken tot de oogen der kudde in de goten, om haar te verhitten tot de stokken, beteekent vanuit de eigen macht opgeroepen en verbonden; en tot de kudde welke daarna paarde, stelde hij niet, beteekent de gedwongen dingen; en van die welke daarna paarden, was voor Laban, beteekent dat die dingen werden achtergelaten; en van die welke het eerst paarden, voor Jakob, beteekent dat de spontane dingen of die welke vanuit zijn vrije zijn, werden verbonden.

4029. Het geschiedde bij elke verhitting der kudde van die welke het eerst paarden; dat dit die dingen beteekent welke spontaan waren, staat vast uit de beteekenis van verhit worden, zijnde de gloed en de uitwerking der aandoening, waarover boven n. 4018, 4019; uit de beteekenis van de kudde, zijnde het ware en goede, waarover eveneens boven; en uit de beteekenis van “die welke het eerst paarden”, zijnde de spontane dingen; dat “die welke het eerst paarden” de spontane dingen zijn, blijkt uit het verband in den inwendigen zin, voorts hieruit dat al hetgeen vanuit de aandoening is, spontaan is, en het meest dat wat vanuit den gloed der aandoening is, welke door verhit worden wordt aangeduid; en daarom wordt in dit vers tweemaal van verhitting gesproken; alsmede uit de afleiding van dat woord in de oorspronkelijke taal, zijnde de verbinding door het binnenste der liefde; en hier wordt gehandeld over de verbinding van het ware en het goede in het natuurlijke, welke niet dan alleen door het spontane, dat is, in het vrije geschiedt. Daaruit kan vaststaan dat “bij elke verhitting der kudde van die welke het eerst paarden”, of “bij elke verhitting van die welke het eerst paarden uit de kudde” de ware en de goede dingen beteekent welke spontaan of vanuit het vrije zijn, of, wat hetzelfde is, vanuit de opperste aandoening; dat al hetgeen der liefde of der aandoening is, vrij is, zie men in n. 2870; dat alle verbinding van het ware en het goede geschiedt in het vrije, en geen verbinding in het gedwongene, n. 2875, 3145, 3146, 3158; dat vandaar alle hervorming en wederverwekking geschiedt door het vrije, n. 1937, 1947, 2876, 2881, 2877, 2878, 2879, 2880; dat indien het door het gedwongene kon geschieden, allen gezaligd zouden worden, n. 2881.

4030. En Jakob stelde de stokken tot de oogen der kudde in de goten, om haar te verhitten tot de stokken, dat dit beteekent vanuit de eigen macht opgeroepen en verbonden, staat vast uit de beteekenis van de stokken, zijnde de macht, en wanneer het wordt gezegd met betrekking tot den Heer, de eigen macht, waarover n. 4013, 4015; en uit de beteekenis van stellen tot de oogen in de goten om te verhitten, zijnde oproepen opdat zij verbonden zouden worden, zooals blijkt uit hetgeen boven in n. 4018 en elders aangaande de beteekenis van die woorden is gezegd.

4031. En tot de kudde welke daarna paarde, stelde hij niet; dat dit de gedwongen dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van daarna paren; dat het eerst paren het spontane of het vrije is, werd boven in n. 4029 getoond; dat daarna paren het gedwongene of het niet vrije is, blijkt daaruit, en ook uit het verband in den inwendigen zin; alsmede hieruit dat hier niet, als aangaande die welke het eerst paren, van “verhit worden” wordt gesproken; want door “verhit worden” wordt de aandoening aangeduid, en daar de gloed der aandoening; al wat niet vanuit de aandoening is, is vanuit het niet spontane of het niet vrije, want al het spontane of het vrije is der aandoening of der liefde, n. 2870; het blijkt ook uit de afleiding van dit woord in de oorspronkelijke taal, zijnde de gebrekkelijkheid, want wanneer de gloed der aandoening in gebreke blijft, zoo houdt het vrije op, en wat dan geschiedt, heet het niet vrije, en ten slotte het gedwongene. Dat alle verbinding van het ware en het goede in het vrije of vanuit het spontane geschiedt, derhalve alle hervorming en wederverwekking, kan vaststaan uit de boven in n. 4029 aangehaalde plaatsen; bijgevolg dat in het niet vrije of door het gedwongene geen verbinding, dus geen wederverwekking kan geschieden; wat het vrije en vanwaar het vrije is, zie men in n. 2870 tot 2893, waar over het vrije van den mensch werd gehandeld. Wie niet weet dat geen verbinding van het ware en het goede, dat is, toeigening, dus dat geen wederverwekking kan plaats vinden tenzij in het vrije van den mensch, die werpt zich als hij redeneert over de Voorzienigheid des Heeren, over de zaliging van den mensch, en over de verdoemenis van velen, in louter schaduwen, en vandaar in grove dwalingen; immers, hij meent dat de Heer, indien Hij het wil, iedereen kan zaligen, en zulks door ontelbare middelen, zooals door wonderen, door dooden die zullen wederopstaan, door onmiddellijke onthullingen, door Engelen die van de booze dingen zullen terughouden, en met een klaarblijkelijke sterke kracht tot het goede zullen aandrijven, en door tal van staten, waarin de mensch, wanneer hij daarin wordt gebracht, boete doet, en door zeer vele andere dingen. Maar hij weet niet dat al deze middelen gedwongen zijn, en

dat de mensch daardoor niet hervormd kan worden; want al wat den mensch dwingt, dat boezemt hem niet eenige aandoening in, en indien het van dien aard is dat het inboezemt, zoo knoopt het zich vast aan de aandoening van het booze; want het schijnt alsof het iets heiligs ingiet, en het giet het ook in, maar nochtans keert de mensch, wanneer de staat verandert, tot zijn vorige aandoeningen, namelijk tot de booze en valsche dingen terug; en dan verbindt zich dat heilige met de booze en valsche dingen, en wordt profaan, en dit is van dien aard dat het tot de allerergste hel voert; want eerst erkent hij en gelooft hij, en wordt door het heilige aangedaan, en daarna ontkent hij, ja zelfs verfoeit hij; dat zij die eenmaal van harte erkennen en daarna ontkennen, diegenen zijn die ontwijden, niet echter zij die niet van harte hebben erkend, zie men in n. 301, 302, 303, 571, 582, 593, 1001, 1008, 1010, 1059, 1327, 1328, 2051, 2426, 3398, 3399, 3402, 3898; vandaar geschieden heden geen handtastelijke wonderen, maar wonderen die niet handtastelijk of niet in het oog vallend zijn, en deze zijn zoodanig dat zij het heilige niet ingieten, noch den mensch het vrije afnemen; en vandaar staan de dooden niet wederom op, en wordt de mensch niet door onmiddellijke onthullingen, en door Engelen van de booze dingen afgehouden, en met een klaarblijkelijke sterke kracht tot het goede gevoerd. Het is het vrije van den mensch waarin de Heer werkt, en waardoor Hij hem buigt; want al het vrije is van zijn lief de of aandoening, bijgevolg van zijn wil, n. 3158; indien hij het goede en ware niet in het vrije opneemt, kan het hem niet toegeëigend of van hem worden; datgene toch waartoe hij wordt gedwongen, is niet van hem, maar het is van diengene die dwingt, want hij doet het niet uit zichzelf, hoewel het door hem geschiedt; somtijds schijnt het alsof de mensch tot het goede wordt gedwongen, zooals in verzoeking en geestelijke worstelingen, maar dat hij dan een sterker vrije heeft dan wanneer hij buiten de verzoeking en worstelingen is, zie men in n. 1937, 1947, 2881; ook schijnt het alsof de mensch tot het goede wordt gedwongen wanneer hij zich daartoe dwingt, maar iets anders is het, zichzelf te dwingen, en iets anders is het, gedwongen te worden; zichzelf dwingen is vanuit het vrije hetwelk van binnen is, doch gedwongen worden is vanuit het niet vrije. Omdat het zoo is, kan het vaststaan in welke schaduwen en vandaar in welke dwalingen zich diegenen kunnen storten die redeneeren over de Voorzienigheid des Heeren, en over de zaliging van den mensch, en over de verdoemenis van velen, en niet weten dat het door het vrije is dat de Heer werkt, en geenszins door het gedwongene, omdat de dwang in de dingen van het heilige indien het niet vanuit het vrije wordt opgenomen, gevaarlijk is.

4033. En van die welke daarna paarden, was voor Laban; dat dit beteekent dat die dingen, namelijk de gedwongene, werden achtergelaten; en dat “en van die welke het eerst paarden, voor Jakob” beteekent dat de spontane dingen of die welke vanuit zijn vrije zijn, werden verbonden, staat vast uit hetgeen vlak boven in n. 4029, 4032 is gezegd.

Door de gedwongen dingen worden hier de dingen aangeduid welke niet verbonden zijn geweest, en ook niet verbonden hebben kunnen worden; en door de spontane dingen die welke verbonden zijn geweest, alsmede zulke dingen welke verbonden hebben kunnen worden; dat ook deze worden aangeduid, komt omdat de spontane dingen zich gedragen overeenkomstig de aandoeningen en het hoedanige ervan. Nadat het goede hetwelk door Laban en zijn kudde wordt aangeduid, tot die nutten waarover boven werd gehandeld, heeft gediend, wordt het gescheiden; over de scheiding wordt in het volgende hoofdstuk gehandeld.

4034. Vers 43. *En de man breidde zich zeer zeer uit, en hij had vele kudden van kleinvee, en dienstmaagden, en dienstknechten, en kemelen, en ezelen.* De man breidde zich zeer zeer uit, beteekent de vermenigvuldiging; en hij had vele kudden van kleinvee, beteekent de innerlijke goede en ware dingen daaruit; en dienstmaagden, en dienstknechten, beteekent de middelste goede en ware dingen; en kemelen, en ezelen, beteekent de uiterlijke en de uitwendige ware dingen van het goede.

4035. En de man breidde zich zeer zeer uit; dat dit de vermenigvuldiging beteekent, namelijk van het goede en ware, staat vast uit de beteekenis van zich uitbreiden, zijnde vermenigvuldigd worden; dat het is tot in het onmetelijke, wordt aangeduid door “zeer zeer”.

4036. En hij had vele kudden van kleinvee; dat dit beteekent de innerlijke goede en ware dingen daaruit, staat vast uit de beteekenis van de kudden, zijnde de goede en ware dingen, waarover n. 343; en dat het de innerlijke zijn, n. 2566, 3783.

4037. En dienstmaagden, en dienstknechten; dat dit de middelste goede en ware dingen beteekent, dat is, de natuurlijke dingen zelf, staat vast uit de beteekenis van de dienstmaagden, zijnde de aandoeningen van het natuurlijke, bijgevolg de goede dingen daar, waarover n. 1895, 2567, 3835, 3849; en uit de beteekenis van de dienstknechten, zijnde de wetenschappelijke dingen, welke de ware dingen van den natuurlijke mensch zijn, waarover n. 2567, 3019, 3020, 3409.

4038. En kemelen, en ezelen; dat dit de uiterlijke en de uitwendige ware dingen van het goede beteekenen, staat vast uit de beteekenis van de

kemelen, zijnde de algemeene wetenschappelijke dingen van den natuurlijken mensch, waarover n. 3048, 3071, 3143, 3145; de algemeene wetenschappelijke dingen zijn de lagere of uiterlijke ware dingen van het goede; en uit de beteekenis van de ezelen, zijnde de nog lagere of uitwendige ware dingen van het natuurlijk goede, waarover n. 2781. Wat de innerlijke goede en ware dingen zijn, voorts de middelste, alsmede de uiterlijke en de uitwendige, kan vaststaan uit hetgeen in n. 4009 is gezegd. Er zijn bij den mensch drie dingen in het algemeen, namelijk het lichamelijke, het natuurlijke, en het redelijke; het lichamelijke is het buitenste, het natuurlijke is het middelste, het redelijke is het innerlijke; voor zooveel als bij den mensch het eene meer regeert dan het andere, voor zooveel wordt hij of lichamenlijk, of natuurlijk, of redelijk genoemd; deze drie deelen van den mensch staan wonderbaarlijk met elkander in gemeenschap, namelijk het lichamelijke met het natuurlijke, en het natuurlijke met het redelijke; in het eerst, wanneer de mensch geboren wordt, is hij louter lichamenlijk, maar in hem is het vermogen dat hij vervolmaakt kan worden; daarna wordt hij natuurlijk, ten slotte redelijk; daaruit kan vaststaan dat er een vergemeenschapping is van het eene met het andere; het lichamelijke heeft gemeenschap met het natuurlijke door de zinlijke dingen, en zulks op onderscheiden wijze door die dingen welke tot het verstand behooren, en door die welke tot den wil behooren, want de wil en het verstand moeten bij den mensch vervolmaakt worden, opdat hij een mensch worde en zij; het zijn voornamelijk de zinlijke dingen van het gezicht en van het gehoor welke zijn verstandelijk vermogen vervolmaken; de drie overige zinnen betreffen voornamelijk den wil. Het lichamelijke van den mensch heeft door die zinlijke dingen gemeenschap met zijn natuurlijke, hetwelk, als gezegd, het middelste deel is; want de dingen welke door de zinlijke dingen binnentreden, leggen zich in het natuurlijke als in een zeker receptakel neder; dit receptakel is het geheugen; het verkwikkelijke daar, de lust, en het begeerige behooren tot den wil en worden de natuurlijke goede dingen genoemd; doch de wetenschappelijke dingen daar behooren tot het verstand en worden de natuurlijke ware dingen genoemd. Ret natuurlijke van den mensch heeft door genoemde dingen gemeenschap met zijn redelijke, hetwelk, als gezegd, het innerlijke deel is; de dingen welke zich van daar naar het redelijke verheffen, leggen zich in het redelijke ook als in een zeker receptakel heder; dit receptakel is het innerlijk geheugen, waarover n. 2469, 2470, 2471, 2472, 2473 tot 2480; het gezegende daar en het gelukzalige behooren tot den wil en zij zijn van het redelijk goede; en de innerlijke zieningen der dingen en de doorvattingen behooren tot het verstand, en de dingen welke

daarvan zijn, worden de redelijke ware dingen genoemd. Het zijn deze drie dingen welke den mensch samenstellen; tusschen die drie dingen bestaan vergemeenschappingen; het zijn de uitwendige zinlijke dingen waardoor het lichamelijke van den mensch gemeenschap heeft met zijn natuurlijke, en het zijn de innerlijke zinlijke dingen waardoor het natuurlijke van den mensch gemeenschap heeft met zijn redelijke; de dingen *dus* welke in het natuurlijke van den mensch trekken vanuit de uitwendige zinlijke dingen, welke de eigen dingen van het lichaam zijn, zijn die welke de uiterlijke en de uitwendige ware dingen van het goede worden genoemd; de dingen echter welke uit de inwendige zinlijke dingen trekken, welke zijn geest eigen zijn en met het redelijke gemeenschap hebben, zijn die welke de innerlijke goede en ware dingen worden genoemd; de dingen welke daartusschen zijn en aan het eene en het andere deel hebben, zijn die welke de middelste goede en ware dingen worden genoemd. Ret zijn deze drie in hun orde uit de innerlijke dingen, welke in den inwendigen zin worden aangeduid door de kudden, door de dienstmaagden en de dienstknechten, en door de kemelen en de ezelen.

Vervolg aangaande den Grootsten Mensch, en aangaande de overeenstemming, hier aangaande de overeenstemming met het cerebrum en het cerebellum.

4039. *Aan het einde van het vorige hoofdstuk werd gehandeld over de overeenstemming van het hart en de longen met den Grootsten Mensch of met den Hemel; hier moet gehandeld worden over de overeenstemming van het cerebrum en het cerebellum, en van de mergen welke aanhangsels daarvan zijn. Maar voordat over de overeenstemming wordt gehandeld, moeten eerst eenige dingen vooraf gaan betreffende den vorm van het cerebrum in het algemeen, vanwaar deze is, en wat, hij uitbeeldt.*

4040. *Wanneer het cerebrum wordt ontbloot van den schedel en van de vliezige bekleedsels welke daar rondomheen zijn, zoo verschijnen in hetzelfde wonderbaarlijke kronkelingen en kringen waarin de substanties zijn gelegd welke de corticale worden genoemd; van deze loopen de vezels uit welke het merg van het cerebrum uitmaken; deze vezels gaan van daar door zenuwen in het lichaam voort, en verrichten daar de functies overeenkomstig de wenken en de beschikkingen van het cerebrum; al deze dingen zijn geheel en al volgens den hemelschen vorm, want zulk een vorm is uit den Heer aan de Hemelen ingeprent, en een zoodanige vandaar aan die dingen welke in den mensch zijn, en vooral aan zijn cerebrum en cerebellum.*

4041. *De hemelsche vorm is verbazingwekkend en gaat alle menschelijk inzicht geheel en al te boven, want hij is ver boven de ideen van de vormen welke de mensch vanuit de wereldlijke dingen ook door de analytiek ooit kan vatten; overeenkomstig dien vorm zijn alle hemelsche gezelschappen geordend, en, wat wonderlijk is, er is een kringbeweging overeenkomstig de vormen, welke, namelijk de kringbeweging, de Engelen en de geesten niet voelen; het is daarmede gesteld als met den loop van den aardbol om zijn as dagelijks, en om de zon jaarlijks, welken de bewoners niet bemerken. Het werd mij getoond hoedanig de hemelsche vorm is in de laagste sfeer; hij was zoodanig als de vorm der kronkelingen welke in de menschelijke cerebra verschijnen; het werd mij gegeven dien loop of die kringbewegingen op doorvattelijke wijze te zien; dit hield eenige dagen aan. Daaruit kon voor mij vaststaan dat het cerebrum is gevormd overeenkomstig den vorm van de vloeijing des Hemels; maar de dingen welke daar innerlijk zijn en welke niet voor het oog verschijnen, zijn overeenkomstig de innerlijke vormen des Hemels, en deze zijn volstrekt onbegrijpelijk; en het werd door de Engelen gezegd, dat men daaruit kan zien dat de mensch overeenkomstig de vormen der drie Hemelen is geschapen, en dat hem aldus het beeld des Hemels is ingeprent, en wel dermate dat de mensch in den kleinsten vorm een heel kleine Hemel is, en dat daar vandaan de overeenstemming van hem met de Hemelen is.*

4042. *Vandaar nu is het, dat er door den mensch alleen een nederdaling vanuit de Hemelen in de wereld, en een opklimming vanuit de wereld in de Hemelen bestaat; het is het cerebrum, en de innerlijke dingen ervan, waardoor de nederdaling en de opklimming geschiedt; daar immers zijn de beginselen zelf, of de eerste en de laatste doelen, waaraan alle en de afzonderlijke dingen welke in het lichaam zijn, ontvloeien en waarvan zij worden af Beleid; daarvandaan is het ook dat de denkingen komen, welke des verstands zijn, en de aandoeningen, welke des wils zijn.*

4043. *Dat de nog innerlijkere vormen, welke ook de universeelere zijn, als gezegd niet begrijpelijk zijn, komt omdat wanneer er van vormen melding wordt gemaakt, zij een voorstelling van ruimte al smede van tijd met zich medebrenge, terwijl toch in de innerlijke dingen, waar de Hemel is, niet iets door ruimten en door tijden wordt doorvat, omdat deze aan de natuur eigen zijn, maar door staten en de wisselingen en veranderingen ervan; doch omdat de mensch zich evenmin een denkbeeld kan vormen van de wisselingen en de veranderingen zonder zulke dingen welke tot den vorm behooren, als gezegd zonder zulke dingen welke van ruimte en tijd zijn, terwijl toch zulke dingen niet in de Hemelen zijn, kan het daaruit duidelijk zijn hoe onbegrijpelijk die dingen zijn, en eveneens hoe onuitsprekelijk; ook zijn alle menschelijke woorden waarmede die dingen*

uitgesproken en begrepen moeten worden, omdat zij natuurlijke dingen insluiten, niet toereikend om ze uit te drukken; in de Hemelen vertoonen zich zulke dingen door wisselingen van het hemelsche licht en van de hemelsche vlam, welke uit den Heer zijn, en zulks in een zoodanige en zoo groote volheid dat duizenden en duizenden van doorvattingen nauwelijks in eenig doorvattelike bij den mensch zou kunnen vallen; maar nochtans worden die dingen welke in de Hemelen geschieden, in de wereld der geesten uitgebeeld door vormen waaraan de vormen welke in de wereld verschijnen in gelijkenis nabijkomen.

4044. *Uitbeeldingen zijn niets anders dan beelden van geestelijke dingen in natuurlijke dingen, en wanneer gene naar behooren in deze worden uitgebeeld, zoo stemmen zij overeen. Doch wie niet weet wat het geestelijke is, maar alleen wat het natuurlijke is, kan van meening zijn dat zulke uitbeeldingen en de daaruit voortvloeiende overeenstemmingen niet zouden kunnen bestaan, want hij zou bij zichzelf zeggen: Hoe kan het geestelijke werken op het stof felijke. Maar indien hij wil nadenken over die dingen welke elk oogenblik in hant plaats vinden, zoo zal hij zich dienaangaande eenige voorstelling kunnen verwerven, namelijk hoe de wil kan werken op de spieren van het lichaam, en werkelijke handelingen te voorschijn brengen; en ook hoe de denking kan werken in de spraakorganen door de longen, de luchtpijp, de keel, de tong, de lippen in beweging te brengen en de spraak teweeg te brengen; voorts hoe de aandoeningen kunnen werken op het aangezicht en daar beelden van zichzelf vertoonen, en wel dermate dat men daaruit vaak weet wat iemand denkt en wil. Deze dingen kunnen eenige voorstelling geven van de uitbeeldingen en de overeenstemmingen. Omdat nu zulke dingen zich in den mensch vertoonen, en omdat er niet iets is hetwelk uit zichzelf kan blijven bestaan, maar uit iets anders, en dit wederom uit iets anders, en ten slotte uit een Eerste, en zulks door een aaneenschakeling van overeenstemmingen, kunnen zij die over eenige breedheid van oordeel beschikken, daaruit opmaken dat er tusschen den mensch en den Hemel een overeenstemming is, en verder tusschen den Hemel en den Heer, die de Eerste is.*

4045. *Omdat er een zoodanige overeenstemming bestaat, en de Hemel is onderscheiden in tal van kleinere Hemelen, en deze in nog kleinere, en overal in gezelschappen, zijn daar Hemelen die op het cerebrum en het cerebellum in het algemeen betrekking hebben, en in die Hemelen diegenen die op de deelen of leden welke in de cerebra zijn betrekking hebben, zooals zij die betrekking hebben op het harde hersenvlies, op het zachte of dunne hersenvlies, op de bochtholten, voorts op de lichamen en de holten daar, als op den hersenbalk, den gestreepten of grijzen knobbel, de kleinere klieren, de hersenkamers, de trechtersvormige hersenholte, en*

zoo voort; hoedanig nu diegenen zijn die op het eene en het andere betrekking hebben, werd mij onthuld, zooals uit hetgeen volgt kan vaststaan.

4046. *Er verschenen tal van geesten op gemiddelden afstand boven het hoofd, die in het algemeen werkten op de wijze van den hartklop, maar het was als het ware een heenen wedergolwing nederwaarts en opwaarts, met een zekere koude aanblazing tegen mijn voorhoofd; daaruit kon ik opmaken dat zij van een middelklasse waren, namelijk dat zij zoowel tot het gebied van het hart als tot het gebied van de longen behoorden, en ook dat zij niet innerlijke geesten waren; daarna vertoonden dezelfde geesten een vlammig schijnsel, grof, maar toch lichtend, en dit verscheen eerst onder het linkerdeel der kin, daarop onder het linker oog, daarna boven het oog, maar het was duister, doch nochtans vlammig, nâet blinkend wit, uit welke dingen ik kon weten hoedanig 4 waren, want de schijnsels genen de aandoeningen te kennen, voorts ook de graden van het inzicht. Toen ik daarna mijn hand aan het linkerdeel van den schedel of van het hoofd bracht, voelde ik onder de handpalm een klopping welke op eendere wijze nederwaarts en opwaarts golf de, uit welke aanwijzing ik wist dat zij tot het cerebrum behoorden. Toen ik vroeg wie zij waren, wilden zij niet spreken; door anderen werd gezegd dat zij niet gaarne spreken; ten slotte daartoe aangedreven om te spreken, zeiden zij dat het op die wijze onthuld zou vorden hoedanig zij waren. Ik doorvatte dat zij tot diegenen behoorden die het gebied van het harde hersenvlies uitmaken, hetwelk het algemeene omhulsel van het cerebrum of van het cerebellum is; daarna werd onthuld hoedanig zij waren, want dit werd uit een gesprek met hen te weten gegeven; zij waren, gelijk als toen zij als menschen hadden geleefd, diegenen die in het geheel niet hadden gedacht over de geestelijke en de hemelsche dingen, en ook niet daarover hadden gesproken, omdat zij zoodanig waren dat zij geloofden dat er niets anders was dan het natuurlijke, en zulks omdat zij niet verder hebben kunnen doordringen, maar toch beleden zij dat niet; niettemin hadden zij, gelijk de anderen, het Goddelijke vereerd, geregeld gebeden, en waren zij Boede burgers geweest. Daarna waren, er anderen die eveneens in de klopping invloeiden, maar niet door een golwing nederwaarts en opwaarts, doch overdwars; anderen wederom wier golwing niet heen en weer, maar meer continue was; en ook anderen door wie de beweging van den klopp oversprong van de eene plaats naar de andere. Zij zeiden dat die betrekking hadden op het uiterlijke laagje van het harde hersenvlies, en dat zij tot dezulken behoorden die over de geestelijke en de hemelsche dingen slechts vanuit zoodanige dingen welke de objecten der uitwendige zinnen zijn, hadden gedacht, terwijl zij de dingen welke innerlijk waren niet op op een andere wijze begrepen; op het gehoor af leken zij mij van het vrouwelijke geslacht; hoe meer zij die redeneeren*

vanuit de uitwendige zinnelijke dingen, bijgevolg vanuit wereldlijke en aardse dingen over die dingen welke des Hemels zijn of over de geestelijke dingen des geloofs en der liefde, dezelve een maken en vermengen, des te meer gaan zij naar het uiterlijke, tot aan de uitwendige huid van het hoofd toe, welke zij uitbeelden; maar toch zijn zij, indien zij een leven van het goede hebben Beleid, binnen den Grootsten Mensch, hoewel in de uitersten ervan; want een ieder die in het leven van het goede vanuit de aandoening der naastenliefde is, wordt gezaligd.

4047. Er verschenen ook anderen boven het hoofd, wier invloeiende algemeene werking boven het hoofd overdwars vloeiende was van voren naar achteren; en er verschenen ook anderen, wier invloeiende werking was van den eenen en den anderen slaap naar het midden van het cerebrum. Het werd doorvat dat het diegenen waren die tot het gebied van het zachte hersenvlies behoorden, hetwelk het tweede omhulsel is, en het cerebrum en het cerebellum nader bekleedt, en daarmede gemeenschap heeft door uitgezonden draden. Hoedanig zij waren werd te weten gegeven door hun spraak, want zij spraken met mij. Zij waren zooals zij in de wereld waren geweest, zonder ved vertrouwen in hun eigen denken, zoodat zij zich niet daartoe bepaalden iets stelligs aangaande de heilige dingen te denken, maar afhingen van het geloof der anderen, zonder te overwegen of het wel waar was. Dat zij van dien aard waren, werd mij ook getoond door den invloed van hun doorvatting in het Gebed des Heeren, toen ik dat las; want alle geesten en Engelen, hoewel het er ook zijn, konden vanuit het Gebed des Heeren Bekend worden hoedanig zij waren, en zulks door den invloed hunner denkvoorstellingen en aandoeningen in den inhoud van het Gebed; vandaar werd het ook doorvat dat zij zoodanig waren; en bovendien dat zij den Engelen van dienst konden zijn als middelen; want er zijn bemiddelende geesten tusschen de Hemelen door wie er vergemeenschapping is; want hun ideeën waren niet gesloten, maar gereedelijk te openen, zoodat zij zich in beweging lieten bren gen en gemakkelijk den invloed toelieten en overnamen; bovendien waren zij bescheiden en vreedzaam; en zij zeiden dat zij in den Hemel waren.

4048. Er was iemand dicht bij mijn hoofd, die met mij sprak; uit den klank doorvatte ik dat hij in een staat van kalmte was gelijk als van een vredigen slaap; hij vroeg mij over dit en dat, maar met zulk een voorzichtigheid, dat iemand die wakker is niet voorzichtiger had kunnen zijn; het werd doorvat dat innerlijke Engelen door hem spraken, en hij in een staat was om het te doorvatten en verder te geven. Ik informeerde naar dien staat, en zeide hem dat hij in zulk een staat was. Hij antwoordde dat hij niet iets anders dan het goede en ware spreekt, en dat hij waarneemt of het iets anders is, en dat hij, indien iets anders invloeiende, het niet toelaat of uitspreekt; aangaande zijn staat zeide hij dat het een

vreedzame was, en het werd ook gegeven dien door vergemeenschapping te voelen; het werd gezegd dat dezulken het zijn die betrekking hebben op de bochtholten of de grootere bloedvaten in het cerebrum; en dat zij die aan hem gelijk zijn, betrekking hebben op de overlangsche holte, welke zich bevindt tusschen de beide halfronden van het cerebrum, en daar in een rustigen staat, hoezeer het cerebrum aan weerszijden ook in beroering mag zijn.

4049. *Er waren eenigen boven het hoofd, een weinig naar voren, die met mij spraken; zij spraken liefelijk en vloeiden tamelijk zacht in; zij waren van de anderen daarin onderscheiden dat zij bij voortduur de begeerte en het verlangen hadden om in den Hemel te komen; er werd gezegd dat diegenen zoodanig zijn die op de hersenkamers of de groote hersenholten betrekking hebben, en tot dat gebied behooren; de oorzaak werd er ook aan toegevoegd: dat de betere soort van het bloedwater welke daarin is, zoodanig is, namelijk dat zij terugkeert in het cerebrum, waarvandaan zij ook zulk een streven heeft. Het cerebrum is de Hemel, en het streven is de begeerte en het verlangen; de overeenstemmingen zijn zoodanig.*

4050. *Een zeker aangezicht verscheen mij eerst boven een azuren venster, welk aangezicht zich terstond daarop naar binnen terugtrok; toen werd een sterretje omtrent de streek van het linker oog voor mij zichtbaar, daarna verscheidene roodachtige sterretjes welke wit schitterden; daarna werden wanden voor mij zichtbaar, maar zonder dak, de wanden slechts aan de linkerzijde; ten slotte als het ware een sterrenhemel; en omdat deze dingen werden gezien op een plaats waar boozen waren, verkeerde ik in de meening dat het iets afschuwelijks was wat mij te zien was voorgehouden; doch weldra verdween de wand en de hemel, en er verscheen een put waaruit iets als een blinkend witte wolk of damp voortging; het scheen ook alsof er iets uit den put werd geschept. Ik vroeg wat die dingen beteekenden en uitbeeldden; er werd gezegd dat het een uitbeelding was van de trechtersvormige holte in het cerebrum, waarboven het cerebrum was, hetwelk door den hemel wordt aangeduid; en dat hetgeen daarna werd gezien dat vat was hetwelk wordt aangeduid door den put en de trechtersvormige hersenholte wordt genoemd; en dat de wolk of de damp welke daaruit opsteeg, het bloedwater was hetwelk daar doorheen gaat en daaruit wordt opgehaald; en dat dat bloedwater van tweeblei soort is, namelijk dat wat gemengd is met de animale geesten, hetwelk tot de nuttige bloedwaters behoort, en dat wat gemengd is met waterachtigheden, hetwelk tot de uitwerpselachtige bloedwaters behoort. Daarna werd mij getoond hoedanig diegenen zijn die tot dit gebied behooren, maar slechts zij die van een geringere klasse waren; zij werden ook gezien; zij rennen hierheen en daarheen, passen zich aan bij hen die zij zien, letten op elke bijzonderheid, en*

boodschappen aan de anderen wat zij hooren; zij zijn geneigd tot verdenkingen, ongeduldig, onrustig, in nabootsing van dat bloedwater hetwelk daarin is en heen en weer gevoerd wordt; hun redeneeringen zijn de vloeistoffen daar, welke zij uitbeelden; maar deze zijn van de middelklasse. Doch zij die betrekking hebben op de uitwerpselachtige bloedwaters daar, zijn zij die de geestelijke waarheden neerhalen tot aardsche dingen en ze daar bezoedelen, zooals bijvoorbeeld zij die, wanneer zij iets over de echtelijke liefde hooren, dat toepassen op hoererijen en echtbreuken, en aldus de dingen welke der echtelijke liefde zijn, tot deze dingen neerhalen; evenzoo in de overige dingen; dezen verschenen van voren op eenigen afstand ter rechterzijde. Zij die echter van de goede klasse zijn, zijn eender aan hen over wie kort te voren is gehandeld in n. 4049.

4051. Er zijn gezelschappen die betrekking hebben op dat gebied hetwelk in het cerebrum de isthmus wordt genoemd, en er zijn er ook die betrekking hebben op de kleine vezelknoopen in het cerebrum, welke een klierachtig voorkomen hebben, waaraan vezels tot verschillende functies ontvloeien; en deze, namelijk de vezels, werken als een in die beginselen of klieren, maar op verschillende wijze in de uitersten. Een enkel gezelschap van de geesten met wie zulke dingen overeenstemmen, werd voor mij gebracht, waarover het volgende: er kwamen geesten van voren, zij spraken mij aan, zeggende dat zij menschen zijn. Maar hel werd gegeven hun te antwoorden dat zij niet menschen waren met een lichaam begiftigd, maar geesten, en alzoo ook menschen, omdat het al van den geest streeft naar dat wat des menschen is, ook naar den vorm welke eender is aan den met een lichaam begiftigden mensch, want de geest is de inwendige mensch; voorts omdat zij menschen zijn vanuit het inzicht en de wijsheid, en niet vanuit den vorm; vandaar dat de goede geesten, en te meer de Engelen, méér menschen zijn dan zij die in het lichaam zijn, omdat zij meer in het licht der wijsheid zijn. Na dit antwoord zeiden zij dat er verscheidenen in het gezelschap waren, en dat daarin de een niet gelijk was aan den ander. Maar omdat het mij onmogelijk toescheen dat er in het andere leven een gezelschap van aan elkander niet gelijke geesten kan bestaan, sprak ik hierover met hen, en ik werd tenslotte daarin onderricht dat zij, hoewel zij ongelijk zijn, nochtans vergezelschapt worden ten aanzien van het doel, hetwelk voor hen er één is; verder zeiden zij dat zij zoodanig zijn dat een ieder op een wijze handelt en ook op een wijze spreekt welke niet gelijk is aan die van den ander, en toch willen en denken zij iets eenders; dit lichtten zij ook met een voorbeeld toe: wanneer de een in het gezelschap aangaande een Engel zegt dat hij de kleinste is in den Hemel, zegt een ander dat hij de grootste is, en een derde dat hij noch de kleinste noch de grootste is, en zoo met veel verscheidenheid; zoo maken hun gedachten nochtans één uit, namelijk dat wie de kleinste wil zijn,

de grootste is, en dat hij vandaar betrekkelijk de grootste is, en dat hij noch de kleinste noch de grootste is, omdat zij niet denken aan een voorrang; evenzoo in de overige dingen; aldus worden zij vergezelschap in de beginselen, maar handelen op verschillende wijze in uitersten. Zij plooiden zich aan mijn oor aan, en zeiden dat zij goede geesten zijn, en dat hun gewoonte van spreken zoodanig is. Er werd aangaande hen gezegd dat men niet weet waarvandaan zij komen, en dat zij tot de zwerfende gezelschappen behooren.

4052. *Bovendien is de overeenstemming van het cerebrum met den Grootsten Mensch zoodanig, dat zij die in de beginselen van het goede zijn, betrekking hebben op die dingen in het cerebrum welke daar de beginselen zijn, en de klieren of de corticale substanties worden genoemd; doch zij die in de beginselen van het ware zijn, betrekking hebben op die dingen in de cerebra welke van de eerstgenoemde beginselen uitloeien, en de vezels worden genoemd; doch nochtans met dit onderscheid, dat zij die overeenstemmen met het rechterdeel van het cerebrum diegenen zijn die in den wil van het goede zijn, en vandaar in den wil van het ware; doch dat zij die overeenstemmen met het linkerdeel van het cerebrum, diegenen zijn die in het verstand van het goede en ware zijn, en vandaar in de aandoening ervan; dit komt daar uit voort dat zij die in den Hemel aan de rechterzijde van den Heer zijn, diegenen zijn die in het goede vanuit den wil zijn, doch zij die aan de linkerzijde van den Heer zijn, diegenen zijn die in het goede vanuit het verstand zijn; genen zijn zij die de hemelschen worden genoemd, dezen echter zij die de geestelijken worden genoemd.*

4053. *Dat er zoodanige overeenstemmingen zijn, heeft tot dusver niemand geweten, en ik weet dat men zich zal verwonderen wanneer men het hoort, en zulks ter oorzaak hiervan dat men niet weet wat de inwendige en wat de uitwendige mensch is, en dat de inwendige mensch in de geestelijke wereld is, en de uitwendige in de natuurlijke; en dat het de inwendige mensch is die in den uitwendigen leeft, en die in dezen invloeit en dezen regeert. Daaruit, alsmede uit de dingen welke boven in n. 4044 zijn aangevoerd, kan men nochtans weten dat er een invloed is, en dat er een overeenstemming is. Dat het zoo is, is overbekend in het andere leven; voorts dat het natuurlijke niet iets anders is dan een uitbeelding van de geestelijke dingen waaruit het ontstaat en blijft bestaan; en dat het natuurlijke zoodanig uitbeeldt als het overeenstemt.*

4054. *Het cerebrum is evenals de Hemel in de sfeer der einddoelen, welke de nutten zijn; want al wat uit den Heer invloeit is een doel hetwelk de zaliging van het menschelijk geslacht beoogt; het is dit einddoel hetwelk in den Hemel regeert, en hetwelk vandaar ook regeert in het cerebrum; want het cerebrum, waar des menschen gemoed is, beoogt de doelen in het lichaam, namelijk opdat*

het lichaam de ziel van dienst zij, opdat de ziel tot in het eeuwige gelukzalig zij. Doch er bestaan gezelschappen welke geen doel van nut hebben, dan alleen om onder vrienden en vriendinnen te zijn, en daar in wellusten, dus alleen aan hun voorliefde voor zichzelf toegeven en voor hun eigen persoontje zorgen; als zij zich bij genal om huiselijke of om openbare aangelegenheden bekommeren, zoo is het om hetzelfde doel; er zijn heden meer gezelschappen van zulke geesten dan men ooit kan gelooven; zoodra dezulken komen aanzetten, werkt hun sfer, en bluscht bij de anderen de aandoeningen van het ware en goede uit, en wanneer deze zijn uitgebluscht, zijn zij in den wellust van hun vriendschap. Zij zijn verstoppingen van het cerebrum en brengen stompzinnigheden over hetzelfde. Verscheidene gezelschappen derzulken zijn bij mij geweest, en aan een verdooving, een traagheid, en een berooving van de aandoening werd het doorvat dat zij aanwezig waren; en ik heb ook eenige malen met hen gesproken; zij zijn een pest en een verderf, hoewel zij in het burgerlijke leven, toen zij in de wereld waren, als goed, aangenaam, geestig, en ook talentvol waren verschenen, want zij kennen de welopgevoede manieren en de wegen om zich met behulp daarvan in te drivgen, vooral in vriendschappen; wat het is een vriend te zijn voor het goede, of wat de vriendschap van het goede is, weten zij niet en willen zij ook niet weten. Een treurig lot wacht hun; zij leven ten slotte in morsigheid, en in zulk een stompzinnigheid dat hun, wat het bevattingsvermogen betreft, nauwelijks iets menschelijks overblijft; want het einddoel maakt den mensch; en hoedanig het einddoel is, zoodanig is de mensch, zoodanig menschelijke heeft hij bijgevolg na den dood.

4055. *Het vervolg aangaande den Grootsten Mensch en aangaande de overeenstemming aan het einde van het volgende hoofdstuk.*

EINDE VAN HET DERDE DEEL.

Genesis

Een En Dertigste Hoofdstuk

4056. In het Derde Deel werd, voorafgaande aan de hoofdstukken xxvi, xxvii, xxviii, xxix, xxx, ontvouwd hetgeen de Heer bij Mattheus heeft gesproken en voorzegt aangaande de voleinding der eeuw of het Laatste Gericht, hoofdstuk xxiv aldaar, van vers 3 tot 28; nu komt ter ontvouwing aan de beurt dat wat daar in de orde volgt; voor dit hoofdstuk de dingen welke in de verzen 29, 30, 31 staan, namelijk deze woorden: *“Maar terstond na de verdrukking dier dagen, zal de son verduisterd worden, en de maan zal haar schijnsel niet geven, en de sterren zullen van den hemel vallen, en de machten der hemelen zullen bewogen worden. En alsdan zal in den hemel verschijnen het teeken van den Zoon des Menschen; en dan zullen al de stammen der aarde weeklagen; en zij zullen den Zoon des Menschen zien, kornende in de wolken des hemels met macht en veel heerlijkheid. En Hij sal Zijne Engelen uitzenden met eene bazuin en eene groote stem, en zij zullen Zijne uitverkorenen bijeenvergaderen uit de vier winden, van het uiterste der hemelen tot het uiterste derzelve.”*

4057. Wat de voleinding der eeuw of het Laatste Gericht is, werd eerder ontvouwd, namelijk dat het de laatste tijd der Kerk is; er wordt gezegd dat het haar laatste tijd is, wanneer daar geen naastenliefde en geloof meer is; en ook werd getoond dat zulke voleindingen of laatste tijden eenige malen hebben plaats gevonden; de voleinding van de eerste Kerk werd beschreven met den vloed; de voleinding van de tweede Kerk met de uitroeiing van de natiën in het land Kanaän, en ook met verscheidene uitroeiingen en afsnijdingen bij de Profeten; de voleinding van de derde Kerk wordt in het Woord niet beschreven, mar zij wordt voorzegt, en deze was de verwoesting van Jeruzalem, en de verstrooiing van de Joodsche natie, bij wie de Kerk was, over de gansche wereld; de vierde voleinding is die van de huidige Christelijke Kerk, welke uit den Heer wordt voorzegt bij de Evangelisten, en ook bij Johannes in de Apocalyps, en welke nu aanstaande is.

4058. In hetgeen in dit hoofdstuk bij Mattheus voorafgaat, werd gehandeld over de geleidelijke verwoesting van de Kerk, namelijk dat men ten eerste zou aanvangen met niet te weten wat het goede en het ware is, maar daarover zou redetwisten; ten tweede, dat men ze zou verachten; ten derde, dat men ze niet met het hart zou erkennen; ten vierde, dat men ze zou ontwijden; hierover

werd in dat hoofdstuk gehandeld van vers 3 tot 22; en omdat het ware des geloofs en het goede der naastenliefde nog in het midden of bij sommigen die de uitverkorenen worden genoemd, zal aanblijven, wordt gehandeld over den staat van het ware hetwelk des geloofs is, hoedanig het dan zijn zal, van vers 23 tot 28; en over den staat van het goede hetwelk der naastenliefde en der liefde is, in deze verzen welke nu werden aangevoerd; voorts ook over het begin van de nieuwe Kerk.

4059. Uit de afzonderlijke dingen welke in deze verzen zijn gezegd, blijkt duidelijk dat er een inwendige zin is, en dat men zonder dien zin te verstaan geenszins kan weten wat zij behelzen, zooals dat de zon zal verduisterd worden, en ook de maan, dat de sterren van den hemel zullen vallen, en dat de machten der hemelen zullen bewogen worden; dat de Heer zal verschijnen in de wolken des hemels, dat de engelen de bazuin zullen blazen en aldus de uitverkorenen bijeenvergaderen; wie den inwendigen zin dezer woorden niet kent, zal gelooven dat zulke dingen zullen gebeuren, ja zelfs dat de wereld zal vergaan met al wat in het heelal verschijnt; dat echter onder het Laatste Gericht niet eenige ondergang van de wereld werd verstaan, maar de voleinding of de verwoesting van de Kerk ten aanzien van de naastenliefde en het geloof, zie men in n. 3353; en het blijkt duidelijk uit de woorden welke in hetzelfde hoofdstuk bij Mattheus volgen: “Dan zullen er twee op den akker zijn, de een zal aangenomen, en de ander zal verlaten worden; twee malenden, de eene zal aangenomen, en de andere zal verlaten worden”, vers 40, 41.

4060. Dat derhalve door die woorden welke werden aangehaald, de staat der Kerk alsdan wordt aangeduid ten aanzien van het goede, dat is, ten aanzien van de naastenliefde jegens den naaste, en de liefde tot den Heer, staat vast vanuit den inwendigen zin dier woorden, zijnde deze: *Maar terstond na de verdrukking dier dagen*, beteekent den staat der Kerk ten aanzien van het ware hetwelk des geloofs is, waarover in het vlak voorafgaande wordt gehandeld; de verlating van het ware wordt in het Woord hier en daar de verdrukking genoemd; dat dagen staten zijn, zie men in n. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785; hieruit blijkt, dat door die woorden wordt aangeduid dat er, nadat er geen geloof meer is, geen naastenliefde zal zijn; want het geloof leidt tot de naastenliefde, omdat het leert wat de naastenliefde is; en de naastenliefde ontvangt haar hoedanige uit de ware dingen welke des geloofs zijn, doch de ware dingen des geloofs ontvangen hun wezen en hun leven uit de naastenliefde, zooals in de Deelen welke voorafgaan, meermalen is getoond. *Zal de zon verduisterd worden, en de maan zal haar schijnsel niet geven*, beteekent de liefde tot den Heer, die de zon is, en de naastenliefde

jegens den naaste, die de maan is; verduisterd worden en niet schijnsel geven, beteekent dat zij niet zullen verschijnen, dus dat zij zullen verdwijnen; dat de zon het hemelsche der liefde is, en de maan het geestelijke der liefde, dat is, dat de zon de liefde tot den Heer is, en de maan de naastenliefde jegens den naaste, welke door het geloof is, zie men in n. 1053, 1529, 1530, 2120, 2441, 2495; de oorzaak waarom dit de beteekenis van de zon en de maan is, is deze dat de Heer in het andere leven als Zon verschijnt voor diegenen in den Hemel die in de liefde tot Hem zijn, en dezen worden de hemelschen genoemd; en als Maan voor diegenen die in de naastenliefde jegens den naaste zijn, en dezen worden de geestelijken genoemd; men zie n. 1053, 1521, 1529, 1530, 1531, 3636, 3643. De Zon en de Maan in de Hemelen, of de Heer, wordt nooit verduisterd, noch verliest zij haar schijnsel, maar schijnt voortdurend, dus evenmin de liefde tot Hem bij de hemelschen, en de naastenliefde jegens den naaste bij de geestelijken in de Hemelen, noch op aarde bij hen bij wie die Engelen zijn, dat is, die in de liefde en in de naastenliefde zijn; maar bij hen die in geen liefde en naastenliefde zijn, maar in de liefde van zich en van de wereld, en vandaar in haatgevoelens en wraaknemingen; zij brengen die verduistering over zichzelf; het is hiermede gesteld als met de zon der wereld; de zon schijnt voortdurend, maar wanneer de wolken zich daartusschen plaatsen, verschijnt zij niet; men zie n. 2441. *En de sterren zullen van den hemel vallen*, beteekent dat de erkentnissen van het goede en ware zullen vergaan; in het Woord wordt door de sterren waar zij worden vermeld, niet iets anders verstaan, n. 1808, 2849. *En de machten der hemelen zullen bewogen worden*, beteekent de fundamenteer der Kerk, en daarvan wordt gezegd dat zij bewogen en geschokt worden wanneer zij vergaan; de Kerk op aarde immers is het fundament des Hemels, want de invloed van het goede en ware door de Hemelen uit den Heer wordt begrensd in de goede en ware dingen die bij den mensch der Kerk zijn; en daarom wordt er, wanneer de mensch der Kerk in zulk een verdraaiden staat is dat hij niet langer den invloed van het goede en ware toelaat, gezegd dat de machten der hemelen bewogen worden; daarom wordt altijd uit den Heer daarin voorzien dat iets van de Kerk aanblijft, en dat wanneer een oude Kerk vergaat, een nieuwe wordt geïnstauréerd. *En alsdan zal in den hemel verschijnen het teeken van den Zoon des Menschen*, beteekent alsdan de verschijning van het Goddelijk Ware; het teeken is de verschijning, de Zoon des Menschen is de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware; men zie n. 2803, 2813, 3704; het is deze verschijning of dit teeken, waarnaar de discipelen vroegen toen zij tot den Heer zeiden: “Zeg ons, wanneer zullen die dingen geschieden, en vooral, welk zal het teeken zijn van Uwe Komst, en

van de voleinding der eeuw”, vers 3 van dit hoofdstuk; want zij wisten uit het Woord dat de Heer, wanneer de eeuw voleindigd zou zijn, komen zou; en zij wisten uit den Heer, dat Hij wederom zou komen, en zij verstonden daaronder dat de Heer opnieuw in de wereld zou komen, nog niet wetende dat de Heer even vaak gekomen was als de Kerk verwoest was; niet dat Hij in persoon gekomen was, zooals toen Hij door geboorte het Menschelijke aannam en dit Goddelijk maakte, maar door verschijningen, hetzij door openbare, zooals toen Hij aan Abraham verseheen in Mamre, aan Mozes in den braamstruik, aan het Israëlietische volk op den berg Sinai, aan Jozua toen hij het land Kanaän binnenging; hetzij door niet zoo openbare, als door inspiraties, door welke het Woord werd gegeven; en daarna door het Woord; in het Woord immers is de Heer aanwezig, want alle dingen des Woords zijn uit Hem en aangaande Hem, zooals kan vaststaan uit hetgeen vele malen tot dusver werd getoond; dit is de verschijning welke hier door het teeken van den Zoon des Menschen wordt aangeduid, en waarover in dit vers wordt gehandeld. *En dan zullen al de stammen der aarde weeklagen*, beteekent dat allen die in het goede der liefde en in het ware des geloofs zijn, in smart zullen zijn; dat de weeklacht dit beteekent, zie men bij Zach. hfdst. XII: vers 10, 11, 12, 13, 14; en dat de stammen alle dingen van het goede en het ware, of der liefde en des geloofs, beteekenen, n. 3858, 3926, dus hen die daarin zijn; gezegd wordt stammen der aarde, omdat zij die bianen de Kerk zijn, worden aangeduid; dat de aarde de Kerk is, zie men in n. 662, 1066, 1067, 1262, 1733, 1850, 2117, 2928, 3355. *En zij zullen den Zoon des Menschen zien, kornende in de wolken der hemelen met macht en veel heerlijkheid*, beteekent dat dan het Woord onthuld zal worden ten aanzien van den inwendigen zin ervan, waarin de Heer is; de Zoon des Menschen is het Goddelijk Ware hetwelk daarin is, n. 2803, 2813, 3704; de wolk is de letterlijke zin; van macht wordt gesproken met betrekking tot het goede, van heerlijkheid met betrekking tot het ware, hetwelk daar is; dat die dingen worden aangeduid door den Zoon des Menschen zien komende in de wolken der hemelen, zie men in de voorrede tot hfdst. XVIII van Genesis; deze Komst des Heeren is het, welke hier wordt verstaan, echter niet dat Hij in de wolken zal verschijnen overeenkomstig de letter. Hetgeen nu volgt betreft de instauratie van de nieuwe Kerk, welke geschiedt wanneer de oude verwoest en verworpen is. *Hij zal de Engelen uitzenden met eene bazuin en eene groote stem* beteekent de uitverkiezing; niet dat deze geschiedt door zichtbare Engelen, te minder door bazuinen, en door groote stemmen, maar door den invloed van het heilig goede en van het heilig ware uit den Heer door de Engelen; en dagrom wordt door de Engelen in het Woord iets van den Heer aangeduid,

n. 1925, 2821, 3039; hier worden de dingen aangeduid welke vanuit den Heer en aangaande den Heer zijn; door de bazuin en de groote stem wordt de evangelisatie aangeduid, zooals ook elders in het Woord. *En zij zullen de uitverkorenen bijeenvergaderen uit de vier winden, van het uiterste der hemelen tot het uiterste derzelve*, beteekenen de instauratie van de nieuwe Kerk; de uitverkorenen zijn zij die in het goede der liefde en des geloofs zijn, n. 3755 einde, 3900; de vier winden, waaruit zij bijeenvergaderd zullen worden, zijn alle staten van het goede en ware, n. 3708; het uiterste der hemelen tot het uiterste derzelve, zijn de inwendige en de uitwendige dingen der Kerk. Deze dingen nu zijn het, welke door deze woorden des Heeren worden aangeduid.

Een En Dertigste Hoofdstuk.

1. En hij boorde de woorden der zonen van Laban, zeggende: Jakob heeft genomen alles wat onzes vaders was, en van hetgeen onzes vaders was, heeft hij al dezen overvloed gemaakt.
2. En Jakob zag de aangezichten van Laban, en ziet, hij was geenszins met hem als gisteren en eergisteren.
3. En Jehovah zeide tot Jakob: Keer weder tot het land uwer vaderen, en tot uwe geboorte, en Ik zal met u zijn.
4. En Jakob zond, en hij riep Rachel en Leah, op het veld tot zijne kudde van kleinvee.
5. En hij zeide tot haar: Ik zie de aangezichten uws vaders, dat hij geenszins tot mij is als gisteren, eergisteren; en de God mijns vaders is met mij geweest.
6. En gijlieden weet dat ik met al mijne kracht uwen vader gediend heb.
7. En uw vader heeft mij bedrogen, en hij heeft mijn loon op tien wijzen veranderd, en God heeft hem niet gegeven om met mij boos te doen.
8. Indien hij aldus zeide: De gespikkelde zullen uw loon zijn, en al de kudden baarden gespikkelde; en indien hij aldus zeide: De bonte zullen uw loon zijn, en al de kudden baarden bonte.
9. En God heeft de verwerving uws vaders ontruikt, en heeft ze aan mij gegeven.
10. En het geschiedde ten tijde als de kudde verhit werd, en ik hief mijne oogen op, en ik zag in den droom, en ziet, de bokken die op de kudde klommen, waren bont, gespikkeld, en hagelvlekkig.
11. En de Engel Gods zeide tot mij in den droom: Jakob. En ik zeide: Zie mij.
12. En Hij zeide: Hef, Ik bid u, uwe oogen op, en zie alle bokken die op de kudde klimmen, bonte, gespikkelde, en hagelvlekkige, omdat Ik gezien heb alles wat Laban u doet.
13. Ik ben de God van Bethel, alwaar gij het opgerichte teeken gezalfd hebt, waar gij Mij eene gelofte beloofd hebt; sta nu op, ga uit van dit land, en keer weder tot het land uwer geboorte.
14. En Rachel antwoordde, en Leah, en zeiden tot hem: Is er nog voor ons een deel en erfenis in het huis onzes vaders.
15. Zijn wij niet vreemden van hem geacht, omdat hij ons heeft verkocht, en etende heeft hij ook ons zilver gegeten.

16. Omdat al de rijkdommen welke God onzen vader heeft ontrukkt, die zijn onze en van onze zonen; en nu, doe alles wat God tot u gezegd heeft.
17. En Jakob stond op, en hij hief zijne zonen en zijne vrouwen op de kemelen.
18. En hij voerde al zijne verwerving weg, en al zijne have welke hij zich had verschaft, de verwerving van zijnen koop welke hij zich in Paddan-Aram had verschaft, om te kernen tot Jischak, zijnen vader, in het land Kanaän.
19. En Laban was gegaan, om de kudde van kleinvee te scheren; en Rachel stal de terafim welke haar vader had.
20. En Jakob stal het hart van Laban, den Arameër, daardoor dat hij hem niet te kennen gaf dat hij vlood.
21. En hij vlood, en al wat hij had, en hij stond op, en hij ging de rivier over, en hij zette zijne aangezichten naar den berg Gilead.
22. En ten derden dage werd aan Laban te kennen gegeven, dat Jakob gevloeden was.
23. En hij nam zijne broeders met zich, en hij achtervolgde hem eenen weg van zeven dagen, en hij haalde hem in den berg Gilead in.
24. En God kwam tot Laban, den Arameër, in eenen droom des nachts, en Hij zeide tot hem: Wacht u, dat gij niet misschien met Jakob spreekt van het goede tot het booze toe.
25. En Laban achterhaalde Jakob, en Jakob sloeg zijne tent op in den berg, en Laban sloeg op met zijne broeders in den berg Gilead.
26. En Laban zeide tot Jakob: Wat hebt gij gedaan, en gij hebt mijn hart gestolen, en gij hebt mijne dochteren ontvoerd als gevangenen met het zwaard.
27. Waarom hebt gij u verborgen om te vlieden, en gij hebt mij gestolen, en gij hebt mij niet te kennen gegeven, en ik zou u gezonden hebben met blijdschap, en met gezangen, met trommel en met harp.
28. En gij hebt mij niet toegelaten, mijne zonen te kussen, en mijne dochteren; nu, gij hebt al døende dwaselijk gehandeld.
29. Mijne hand zij voor God om met ulieden het booze te doers; en de God van ulieder vader heeft tot mij gisteren nacht gezegd, zeggende: Wacht u van met Jakob te spreken van het goede tot het booze toe.
30. En nu, gaande zijt gij gegaan, omdat gij verlangende hebt verlangd naar uws vaders huis; waarom hebt gij mijne goden gestolen.
31. En Jakob antwoordde, en zeide tot Laban: Omdat ik vreesde, omdat ik zeide: Misschien zult gij uwe dochteren van met mij ontveldigen.

32. Met wien gij uwe goden vindt, hij zal niet leven voor onze broederen; doorzoek voor u wat met mij is, en neem het tot u; en Jakob wist niet dat Rachel dezelve gestolen had.
33. En Laban kwam in de tent van Jakob, en in de tent van Leah, en in de tent van de beide dienstmaagden, en hij vond niet; en hij ging uit de tent van Leah, en hij kwam in de tent van Rachel.
34. En Rachel had de terafim genomen, en zij had die gelegd in het stroo van den kemel, en zij zat op dezelve; en Laban betastte de gansche tent, en hij vond niet.
35. En zij zeide tot haren vader: Dat het niet ontsteke in mijns heeren oogen, omdat ik niet van voor u kan opstaan, omdat het mij gast naar den weg der vrouwen; en hij doorzocht, en hij vond de terafim niet.
36. En Jakob ontstak, en hij twistte met Laban; en Jakob antwoordde en zeide tot Laban: Wat is mijne overtreding, wat is mijne zonde, dat gij nagezet hebt achter mij.
37. Omdat gij al mijne vaten betast hebt, wat hebt gij gevonden van al de vaten uws huizes; stel het hier voor mijne broederen en uwe broederen, en laat hen richten tusschen ons beiden.
38. Deze twintig jaren ben ik met u geweest; uwe schapen en uwe geiten hebben niet misdragen; en de rammen van uwe kudde heb ik niet gegeten.
39. Het verscheurde heb ik tot u niet gebracht, ik heb het schadeloos gesteld; uit mijne hand hebt gij het geëischt, het gestolene des daags en het gestolene des nachts.
40. Ik ben geweest, in den dag verteerde mij de hitte, en de koude in den nacht, en mijn slaap was van mijne oogen verdreven.
41. Deze voor mij twintig jaren heb ik u gediend in uw huis, veertien jaren om uwe twee dochteren, en zes jaren om uwe kudde, en gij hebt mijn loon op tien wijzen veranderd.
42. Indien niet de God van mijnen vader, de God van Abraham, en de Schrik van Jischak, met mij geweest was, dat gij mij nu ledig zoudt weggezonden hebben; mijne ellende en de vermoeyenis mijner palmen heeft God gezien, en Hij heeft gericht gisteren nacht.
43. En Laban antwoordde, en zeide tot Jakob: De dochters mijne dochters, en de zonen mijne zonen, en de kudde mijne kudde, en al wat gij ziet, dat is mijn; en aan mijne dochters, wat zal ik heden aan haar doen, of aan hare zonen die zij gebaard hebben.

44. En nu, ga, laat ons een verbond maken, ik en gij, en dat het tot een getuige zij tusschen mij en tusschen u.
45. En Jakob nam eenen steen, en zette dien op tot een opgericht teeken.
46. En Jakob zeide tot zijne broederen: Verzamelt steenen; en zij namen steenen, en maakten eenen hoop; en zij aten aldaar op den hoop.
47. En Laban noemde hem Jegar Sahadutha; en Jakob noemde hem Galeed.
48. En Laban zeide: Deze hoop is heden een getuige tusschen mij en tusschen u; daarom noemde hij zijnen naam Galeed.
49. En Mizpah, omdat hij zeide: Jehovah schouwe tusschen mij en tusschen u, omdat wij verborgen zullen zijn, de man van zijnen metgezel.
50. Indien gij mijne dochteren verdrukt, en indien gij vrouwen neemt boven mijne dochteren, geen man is met ons; zie, God is getuige tusschen mij en tusschen u.
51. En Laban zeide tot Jakob: Zie, dezen hoop, en zie, het opgericht teeken hetwelk ik opgezet heb tusschen mij en tusschen u.
52. Deze hoop zij getuige, en het opgericht teeken zij getuige, dat ik niet tot u voorbij dezen hoop gaan zal, en dat gij niet tot mij voorbij dezen hoop en dit opgericht teeken gaan zult, tot het booze.
53. De God van Abraham, en de God van Nachor mogen tusschen ons richten, de God huns vaders; en Jakob zwoer bij den Schrik zijns vaders Jischak.
54. En Jakob slachtofferde een slachtoffer in den berg, en hij riep zijne broederen om het brood te eten; en zij aten het brood, en vernachtten in den berg.
55. En Laban stond des morgens vroeg op, en kuste zijne zonen, en zijne dochteren, en zegende hen; en Laban ging en keerde weder tot zijne plaats.

De Inhoud.

4061. Hier wordt in den inwendigen zin gehandeld over de scheiding van het goede en het ware hetwelk door Jakob en zijn vrouwen wordt uitgebeeld, van het door Laban aangeduide goede, opdat de eerstgenoemde verbonden zouden worden met het Goddelijke vanuit de rechtstreeksche Goddelijke afstamming; voorts over den staat van het eene en het andere tijdens de scheiding.

De Inwendige Zin.

4062. Vers 1, 2, 3. *En hij hoorde de woorden der zonen van Laban, zeggende: Jakob heeft genomen alles wat onzes vaders was, en van hetgeen onzes vaders was, heeft hij al dezen overvloed gemaakt. En Jakob zag de aangezichten van Laban, en ziet, hij was geenszins met hem als gisteren en eergisteren. En Jehovah zeide tot Jakob: Keer weder tot het land uwer vaderen, en tot uwe geboorte, en Ik zal met u zijn.* Hij hoorde de woorden der zonen van Laban, zeggende, beteekent de ware dingen van het door Laban aangeduide goede, hoedanig zij waren ten opzichte van het daaruit door den Heer verworven goede in het natuurlijke; Jakob heeft genomen alles wat onzes vaders was, beteekent dat alle dingen van het nu onder Jakob verstande goede, welke Hem waren gegeven, daaruit zijn; en van hetgeen onzes vaders was, heeft hij al dezen overvloed gemaakt, beteekent dat Hij het aan Zichzelf gaf; en Jakob zag de aangezichten van Laban, beteekent de verandering van staat bij dat goede toen het onder Jakob verstande goede zich terugtrok; en ziet, hij was geenszins met hem als gisteren en eergisteren, beteekent den geheel en al veranderden staat jegens het door Jakob aangeduide goede, waardoor evenwel niets was weggenomen dat het niet het zijne zou hebben evenals te voren, uitgezonderd den staat ten aanzien van de verbinding; en Jehovah zeide tot Jakob, beteekent des Heeren doorvatting vanuit het Goddelijke; keer weder tot het land uwer vaderen, beteekent dat Hij zich nu nader tot het Goddelijk Goede zou begeven; en tot uwe geboorte, beteekent tot het ware daaruit; en Ik zal met u zijn, beteekent dan Goddelijk.

4063. Hij hoorde de woorden der zonen van Laban, zeggende; dat dit de ware dingen van het door Laban aangeduide goede beteekent, hoedanig zij waren ten opzichte van het daaruit door den Heer verworven goede in het natuurlijke, staat vast uit de beteekenis van de zonen, zijnde de ware dingen, waarover n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3337; en uit de uitbeelding van Laban, zijnde het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijken stam, waarover n. 3612, 3665, 3778, dus zulk een goede hetwelk van dienst kan zijn om de echte goede dingen en de echte ware dingen binnen te leiden, n. 3974, 3982, 3986 einde, hier hetwelk van dienst is geweest, want er wordt gehandeld over de afscheiding ervan; dat Jakob de woorden hoorde, sluit in den inwendigen zin in hoedanig zij waren ten opzichte van het door den Heer in het natuurlijke verworven goede, zooals kan vaststaan uit hetgeen volgt, want het waren woorden van verontwaardiging, en zij zeiden dat Jakob alle dingen had genomen welke van hun vader waren, en Jakob zag dat de

aangezichten van Laban niet waren als gisteren en eergisteren; dat Jakob het Natuurlijke des Heeren uitbeeldt, en in het voorafgaande hoofdstuk het goede van het ware daar, zie men in n. 3659, 3669, 3677, 3775, 3829, 4009. Hoe het gesteld is met het door Laban aangeduide goede ten opzichte van het goede van het ware hetwelk door Jakob wordt uitgebeeld, kan vaststaan uit hetgeen in het voorafgaande hoofdstuk is gezegd en getoond; dit kan nog meer worden toegelicht door den staat der wederverwekking van den mensch, waarover hier ook in den uitbeeldenden zin wordt gehandeld; wanneer de mensch wordt wederverwekt, wordt hij door den Heer in een zeker middellijk goede gehouden; dit goede dient om de echte goede en ware dingen binnen te leiden, maar nadat deze goede en ware dingen zijn binnengeleid, wordt het daarvan gescheiden; een ieder die iets aangaande de wederverwekking en aangaande den nieuwen mensch weet, kan vatten dat de nieuwe mensch een gansch andere dan de oude is; de nieuwe mensch toch is in de aandoening der geestelijke en hemelsche dingen, deze immers maken de verkwikkelijke en gezegende dingen van hem uit, doch de oude mensch is in de aandoeningen der wereldlijke en aardse dingen, en deze maken de verkwikkelijke en liefelijke dingen van hem uit; bijgevolg beoogt de nieuwe mensch de doelen in den Hemel, de oude mensch echter de doelen in de wereld; daaruit blijkt dat de nieuwe mensch een gansch andere is, en gansch verscheiden van den ouden mensch; opdat de mensch van den staat van den ouden mensch tot den staat van den nieuwen gebracht worde, moeten de begeerigheden der wereld worden afgelegd, en de aandoeningen des Hemels worden aangetrokken; dit geschiedt door ontelbare middelen welke den alleenen Heer bekend zijn, en waarvan er verscheidene ook aan de Engelen bekend zijn uit den Heer, doch weinige, zoo al eenige, aan den mensch; maar nochtans zijn alle en de afzonderlijke dingen geopenbaard in den inwendigen zin des Woords; wanneer dus de mensch van een ouden mensch een nieuwe mensch wordt, dat is, wanneer de mensch wordt wederverwekt, geschiedt dat niet in een oogenblik, zooals eenigen gelooven, maar in den loop van tal van jaren, ja zelfs gedurende het gansche leven van den mensch, tot aan het laatste zijns levens toe; want zijn begeerigheden moeten uitgerooid. en de hemelsche aandoeningen ingeboezemd worden, en de mensch mod begiftigd worden met een leven hetwelk hij te voren niet had, en waaromtrent hij zelfs te voren nauwelijks iets wist; waar dus de staten zijns levens zoozeer veranderd moeten worden, kan het niet anders dan dat hij langen tijd in een zeker middellijk goede wordt gehouden, namelijk in een goede hetwelk zoowel aan de aandoeningen der wereld als aan de aandoeningen des Hemels deel heeft;

en indien hij niet in dat middellijke goede wordt gehouden, laat hij nooit de hemelsche goede en ware dingen toe; het is dat goede, namelijk het middellijk goede, hetwelk door Laban en zijn kudde van kleinvee wordt aangeduid; maar de mensch wordt niet langer in dat middellijk goede gehouden dan totdat het hem tot nut heeft gestrekt; wanneer het echter van dienst is geweest, wordt het gescheiden; over deze scheiding wordt in dit hoofdstuk gehandeld. Dat er een middellijk goede is, en dat dit nadat het tot nut heeft gestrekt, gescheiden wordt, kan worden toegelicht met de veranderingen van staat welke ieder mensch ondergaat van de kindsheid tot aan den ouderdom; het is bekend dat de staat des menschen een andere is in zijn kindsheid, een andere in de knapenjaren, een andere in de jongelingsjaren, een andere op volwassen leeftijd, en een andere in den ouderdom; ook is het bekend dat de mensch den staat der kindsheid met zijn speelsche dingen aflegt wanneer hij overgaat tot den staat der knapenjaren, en dat hij den staat der knapenjaren aflegt wanneer hij overgaat tot den staat der jongelingsjaren, en dezen wederom wanneer hij overgaat tot den staat van den volwassen leeftijd, en ten slotte dezen wanneer hij overgaat tot den staat van den ouderdom; en als hij erover nadenkt, kan het hem ook bekend zijn dat elke leeftijd zijn verkwikkelijkheden heeft, en dat hij daardoor geleidelijk wordt binnengeleid in die welke van den volgenden leeftijd zijn, en dat die verkwikkelijkheden hem van dienst zijn geweest om daartoe te geraken, en ten slotte tot het verkwikkelijke van het inzicht en van de wijsheid in den bejaarden leeftijd; hieruit blijkt dat de vroegere dingen steeds verlaten worden wanneer een nieuwe staat des levens wordt aangetrokken. Maar deze vergelijking kan alleen dienen om te weten dat de verkwikkelijke dingen middelen zijn, en dat zij worden achtergelaten wanneer de mensch een volgenden staat binnentreedt; wanneer de mensch echter wordt wederverwekt, wordt zijn staat een gansch andere dan de vorige en wordt hij daarheen niet op natuurlijke wijze, maar op bovennatuurlijke wijze door den Heer geleid; en ook bereikt niemand dezen staat dan alleen door de middelen der wederverwekking, waarin door den alleenen Heer wordt voorzien, aldus door het middellijk goede, waarover werd gehandeld; en wanneer de mensch tot dien staat is gebraeht, dermate dat hij niet langer de wereldlijke, aardsche, en lichamelijke dingen tot einddoel heeft, maar die dingen welke des Hemels zijn, zoo wordt dat middellijk goede gescheiden; tot einddoel hebben, is het eene meer liefhebben dan het andere.

4064. Jakob heeft genomen alles wat onzes vaders was; dat dit beteekent dat alle dingen van het onder Jakob verstane goede, welke Hem waren gegeven, daaruit zijn, namelijk uit dat middellijke goede, kan zonder ontvouwing

duidelijk zijn; doch dat zij Hem niet daaruit gegeven werden, blijkt uit het volgende; het zijn de zonen van Laban die dat zeiden.

4065. En van hetgeen onzes vaders was, heeft hij al dezen overvloed gemaakt; dat dit beteekent dat Hij het aan Zichzelf gaf, staat vast uit de beteekenis van overvloed maken, zijnde aan zichzelf geven; want in den hoogsten zin wordt daarvan gesproken met betrekking tot den Heer, die nooit iets van het goede en ware heeft genomen uit een ander, maar uit Zichzelf; weliswaar had Hem een ander goede, hetwelk ook verwantschap had met het moederlijke tot middel gediend; want Laban, door wien dat goede wordt aangeduid, was de broeder van Rebekka, die de moeder van Jakob was; maar door dat middel verwierf Hij zich die dingen waardoor Hij Zijn Natuurlijke uit eigen macht Goddelijk maakte; iets anders is het, zich iets te verwerven vanuit een middel, en iets anders is het, zich iets te verwerven door een middel; door een middel heeft Hij zich verworven, omdat Hij als mensch geboren werd, en aan de moeder het erfelijke ontleende hetwelk moest uitgedreven worden, echter niet vanuit een middel, omdat Hij uit Jehovah ontvangen was, uit Wien Hij het Goddelijke had; en daarom gaf Hij aan Zichzelf al de goede en ware dingen welke Hij Goddelijk maakte; want het Goddelijke zelf heeft aan niets behoefte, zelfs niet aan dat middellijke goede, indien het niet gewild had dat alle dingen volgens de orde zouden geschieden.

4066. En Jakob zag de aangezichten van Laban; dat dit de verandering van staat beteekent bij dat goede toen het onder Jakob verstante goede zich terugtrok, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het goede van het natuurlijke, en uit de uitbeelding van Laban, zijnde het middellijk goede, waarover meermalen eerder; en uit de beteekenis van de aangezichten, zijnde de innerlijke dingen, waarover n. 358, 1999, 2434, 3527, 3573; hier de veranderingen van de innerlijke dingen, of, wat hetzelfde is, de veranderingen van staat; want er wordt gezegd: Hij zag zijne aangezichten, en ziet, hij was geenszins met hem als gisteren en eergisteren. De oorzaak dat de innerlijke dingen in het Woord door de aangezichten worden aangeduid, is deze dat de innerlijke dingen vanuit het aangezicht opblinken, en zich in het aangezicht vertoonen als in een spiegel of in een beeld; vandaar beteekenen de aangezichten of de gelaatstrekken de staten der denkingen en de staten der aandoeningen.

4067. En ziet, hij was geenszins met hem als gisteren en eergisteren; dat dit den geheel en al veranderden staat beteekent jegens het door Jakob aangeduide goede, waardoor evenwel niets was weggenomen dat het niet het zijne zou hebben evenals te voren, uitgezonderd den staat ten aanzien

van de verbinding, kan hieruit vaststaan dat “hij was geenszins met hem als gisteren en eergisteren” wil zeggen een staat welke geheel en al veranderd was jegens Jakob, dat is, jegens het door Jakob aangeduide goede; en uit hetgeen voorafgaat, namelijk dat aan Laban, dat is, aan het door Laban aangeduide goede, nets was ontnomen dat het niet het zijne zou hebben evenals te voren. Opdat men begriipe hoe het met de goede en ware dingen bij den mensch gesteld is, moet iets onthuld worden wat rauwelijks aan iemand bekend is. Weliswaar weet en erkent men dat al het goede en al het ware uit den Heer is; en ook wordt het door sommigen erkend dat er een invloed is, maar van zoodanigen aard dat de mensch het niet weet; doch omdat men niet weet, ten minste niet van harte erkent, dat er rondom den mensch geesten en Engelen zijn, en dat de inwendige mensch in het midden van hen is, en zoo door den Heer wordt geregeerd, wordt er slechts weinig geloof aan gehecht, hoewel men het zegt. Er zijn ontelbare gezelschappen in het andere leven, welke door den Heer zijn gerangschikt en geordend overeenkomstig alle geslachten van het goede en ware; en er zijn gezelschappen welke in het tegenovergestelde zijn, overeenkomstig alle geslachten van het booze en valsche; en dit wel dermate dat er niet eenig geslacht van het goede en ware, noch eenige soort van dat geslacht, en zelfs niet eenig specifiek verschil bestaat, welke niet dergelijke engellijke gezelschappen hebben, of waarmede niet engellijke gezelschappen overeenstemmen; en omgekeerd, dat er niet eenig geslacht van het booze en valsche bestaat, noch eenige soort van dat geslacht, en zelfs niet eenig specifiek verschil, waarmede niet duivelsche gezelschappen overeenstemmen. In de gezelschappen derzulken is ieder mensch ten aanzien van zijn innerlijke dingen, dat is, ten aanzien van zijn denkingen en aandoeningen, hoewel hij dit niet weet; al wat de mensch denkt en wil, is daaruit, en wel dermate dat indien hem de gezelschappen der geesten en der Engelen waarin hij is, werden afgenomen, hij terstond zonder denking en zonder wil zou zijn, ja zelfs terstond volslagen dood seerzinken; zoodanig is de staat van den mensch, hoezeer hij ook gelooft dat hij alle dingen vanuit zichzelf heeft, en dat er noch een hel noch een Hemel is, of dat de hel ver van hem verwijderd is, en de Hemel ook. Bovendien schijnt hem het goede bij den mensch als iets eenvoudigs of als een eene toe, maar nochtans is het zoo menigvuldig en bestaat het uit zoo verscheiden dingen, dat hij het alleen al naar de algemeenheden nooit kan uitvorschen; evenzoo is het gesteld met het booze bij den mensch. Zoodanig als echter het goede bij den mensch is, zoodanig is het gezelschap der Engelen bij hem; en zoodanig als het booze bij den mensch is, zoodanig is het gezelschap der booze geesten bij hem; de mensch haalt zelf de gezelschappen

naar zich toe, of hij stelt zichzelf in het gezelschap derzulken, want gelijk wordt met gelijk vergezelschap; zoo bijvoorbeeld haalt hij die gierig is, de gezelschappen van eenderen die in zulk een begeerte zijn, naar zich toe; wie zichzelf boven de anderen liefheeft en de anderen veracht, haalt eenderen naar zich toe; wie in wraaknemingen zijn verkwikkelijke heeft, haalt dezulken naar zich toe die in een eender verkwikkelijke zijn; evenzoo in de overige dingen; dezulken hebben gemeenschap met de hel, en de mensch is in het midden van hen, en hij wordt geheel en al door hen geregeerd, en wel dermate dat hij niet zijn eigen meester is maar onder hun macht staat, hoewel hij krachtens het verkwikkelijke hetwelk hij heeft en krachtens het vrije daaruit, in de meening verkeert dat hij zichzelf regeert. Wie echter niet gierig is, of wie niet zichzelf boven de anderen liefheeft en de anderen niet veracht, en wie niet in wraaknemingen zijn verkwikkelijke heeft, die is in het gezelschap van eendere Engelen, en wordt van den Heer door hen geleid, en wel door het vrije tot elk goede en ware waarheen hij zich laat leiden; en naar gelang hij zich tot een innerlijker en volmaakter goede laat leiden, wordt hij tot innerlijkere en volmaaktere engellijke gezelschappen heengeleid; de veranderingen van zijn staat zijn niets anders dan veranderingen van gezelschappen. Dat het hiermede zoo gesteld is, staat voor mij vast door de aanhoudende ondervinding van nu verscheidene jaren, waardoor mij dit zoo vertrouwd is geworden als iets wat bij den mensch van zijn kindsheid af vertrouwd is. Hieruit kan nu vaststaan hoe het gesteld is met de wederverwekking van den mensch, en met de middellijke verkwikkelijke en goede dingen waardoor de mensch van den Heer wordt geleid uit den staat van den ouden mensch tot den staat van den nieuwen mensch, namelijk dat dit geschiedt door engellijke gezelschappen en door de veranderingen ervan; de middellijk goede en verkwikkelijke dingen zijn niets anders dan zulke gezelschappen welke den mensch door den Heer worden aangeplooid, opdat hij daardoor tot de geestelijke en de hemelsche goede en ware dingen kan worden binnengeleid; wanneer hij tot die dingen is gebracht, worden die gezelschappen gescheiden en worden innerlijkere en volmaaktere gezelschappen aan hem toegevoegd; onder het middellijk goede hetwelk door Laban wordt aangeduid, en onder de afscheiding van dat goede, waarover in dit hoofdstuk wordt gehandeld, wordt niets anders verstaan.

4068. En Jehovah zeide tot Jakob; dat dit des Heeren doorvatting vanuit het Goddelijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van zeggen in de historische dingen des Woords, zijnde doorvatten, waarover n. 1781, 1815, 1819, 1822, 1898, 1919, 2080, 2619, 2862, 3395, 3509; dat Jehovah de Heer is, zie men in n. 1343,

1736, 1793, 2921,3023,3035; hieruit blijkt dat door “Jehovah zeide” des Heeren doorvatting vanuit het Goddelijke wordt aangeduid.

4069. Keer weder tot het land uwer vaderen; dat dit beteekent dat Hij zich nu nader tot het Goddelijk Goede zou begeben, staat vast uit de beteekenis van het land der vaderen, zijnde hier het Goddelijk Goede, omdat het wordt gezegd met betrekking tot den Heer; want het land, namelijk Kanaän, beteekent het Rijk des Heeren, n. 1607, 3481, en in den hoogsten zin het Goddelijk Menschelijke des Heeren, omdat dit invloeit en Zijn Rijk maakt, n. 3038, 3705; en dat de vader het goede is, zie men in n. 3703; en omdat nu de goede en ware dingen verworven zijn waardoor de Heer het Natuurlijke Goddelijk zou maken, welke werden uitgebeeld door het verblijf van Jakob bij Laban, en door de verwervingen daar, zoo volgt hieruit dat door het wederkeeren tot het land der vaderen het zich nader tot het Goddelijk Goede begeben wordt aangeduid.

4070. En tot uwe geboorte; dat dit beteekent tot het ware daaruit, staat vast uit de beteekenis van de geboorte, zijnde het ware hetwelk vanuit het goede is; want al het ware wordt vanuit het goede geboren; zijn oorsprong is nergens anders vandaan; want het heet het ware omdat het van het goede is, en omdat het datgene bevestigt vanuit hetwelk het is, dat is, het goede; vandaar de beteekenis van de geboorte hier; dat de geboorten des geloofs zijn, zie men in n. 1145, 1255; en dat baren is erkennen met het geloof en met de daad, n. 3905, 3915.

4071. En Ik zal met u zijn, dat dit beteekent dan Goddelijk, staat hieruit vast dat Jehovah sprak, en onder Jehovah wordt de Heer verstaan, als boven n. 4068; aldus het Goddelijke; zijn met hem in wien het is, of die dat is, is Goddelijk zijn; de hoogste zin, welke over den Heer handelt, is zoodanig dat het in den zin der letter verdeeld schijnt, maar in den hoogsten inwendigen zin is het één.

4072. Vers 4 tot 13. *En Jakob zond, en hij riep Rachel en Leah, op het veld tot zijne kudde van kleinvee. En hij zeide tot haar: Ik zie de aangezichten uws vaders, dat hij geenszins tot mij is als gisteren, eergisteren; en de God mijns vaders is met mij geweest. En gijlieden weet dat ik met al mijne kracht uwen vader gediend heb. En uw vader heeft mij bedrogen, en hij heeft mijn loon op tien wijzen veranderd, en God heeft hem niet gegeven om met mij boos te doen. Indien hij aldus zeide: De gespikkelde zullen uw loon zijn, en al de kudden baarden gespikkelde; en indlen hij aldus zeide: De bonte zullen uw loon zijn, en al de kudden baarden bonte. En God heeft de verwerving uws vaders ontrukkt, en heeft ze aan mij gegeven. En het geschiedde ten tijde als de kudde verhit*

werd, en ik hief mijne oogen op, en ik zag in den droom, en ziet, de bokken die op de kudde klommen, waren bont, gespikkeld, en hagelvlekkig. En de Engel Gods zeide tot mij in den droom: Jakob. En ik zeide: Zie mij. En Hij zeide: Hef, Ik bid u, uwe oogen op, en zie alle bokken die op de kudde klimmen, bonte, gespikkelde, en hagelvlekkige, omdat Ik gezien heb alles wat Laban u doet. Ik ben de God van Bethel, alwaar gij het opgerichte teeken gezalfd hebt, waar gij Mij eene gelofte beloofd hebt; sta nu op, ga uit van dit land, en keer weder tot het land ower geboorte. Jakob zond, en hij riep Rachel en Leah, op het veld tot zijne kudde van kleinvee, beteekent de aanbinding van de aandoeningen van het ware door het nu onder Jakob verstave goede, en de aanplooiing dan toen het weg zou gaan; en hij zeide tot haar: Ik zie de aangezichten uws vaders, dat hij geenszins tot mij is als gisteren, eergisteren, beteekent de verandering van staat in het door Laban aangeduide goede; en de God mijns vaders is met mij geweest, beteekent dat alle dingen welke Hij had uit het Goddelijke waren; en gijlieden weet dat ik met al mijne kracht uwen vader gediend heb, beteekent dat het was vanuit de eigen macht; en uw vader heeft mij bedrogen, en hij heeft mijn loon op tien wijzen veranderd, beteekent den staat van het goede jegens Hem, toen Hij vanuit Zichzelf die dingen welke van dat goede zijn, aanplooiden, en zeer veel verandering ervan; en God heeft hem niet gegeven om met mij boos te doen, beteekent dat het nochtans niet heeft kunnen verhinderen; indien hij aldus zeide: De gespikkelde zullen uw loon zijn, en al de kudden baarden gespikkelde, beteekent het vrije ervan, en dat in het vrije ervan die dingen door den Heer werden genomen, deze ten aanzien van de aan de goede dingen toegevoegde booze dingen; en indien hij aldus zeide: De bonte zullen uw loon zijn, en al de kudden baarden bonte, beteekent dezelfde dingen ten aanzien van de toegevoegde valsche dingen; en God heeft de verwerving uws vaders ontrukkt, en heeft ze aan mij gegeven, beteekent dat die dingen vanuit het Goddelijke waren; en het geschiedde ten tijde als de kudde verhit werd, beteekent den gloed der aandoening opdat zij verbonden zouden worden; en ik hief mijne oogen op, en ik zag in den droom, beteekent de doorvatting van het goede van het natuurlijke in het duistere; en ziet, de bokken die op de kudde klommen, waren bont, gespikkeld, en hagelvlekkig, beteekent de uitwerking, dat het onder Jakob verstane natuurlijk goede werd doordrenkt van zulke dingen daaruit; en de Engel Gods zeide tot mij in den droom: Jakob; en ik zeide: Zie mij, beteekent de doorvatting vanuit het Goddelijke, en de tegenwoordigheid in dien duisterten staat; en Hij zeide: Hef, Ik bid u, uwe oogen op, beteekent de opmerkzaamheid vanuit het eigene; en zie, alle bokken die op de kudde klimmen, bonte, gespikkelde, en

hagelvlekkige, beteekent dat zulke dingen werden binnengeleid; omdat Ik gezien heb alles wat Laban u doet, beteekent het eigene van het door Laban aangeduide goede, zijnde niet zoodanig dat het vanuit zich [veel doet]; Ik ben de God van Bethel, beteekent het Goddelijke in het natuurlijke; alwaar gij het opgerichte teeken gezalfd hebt, beteekent waar het goede van het ware is, en de grens; waar gij Mij eene gelofte beloofd hebt, beteekent het heilige; sta nu op, beteekent de verheffing; ga uit van dit land, beteekent de scheiding van dat goede; en keer weder tot het land uwer geboorte, beteekent de verbinding met het Goddelijk goede van het ware.

4073. En Jakob zond, en hij riep Rachel en Leah, op het veld tot zijne kudde van kleinvee; dat dit de aanbinding van de aandoeningen van het ware beteekent door het nu onder Jakob verstante goede, en de aanplooiing dan toen het weg zou gaan, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het goede van het natuurlijke, waarover meermalen eerder; en uit de uitbeelding van Rachel en Leah, zijnde de aan dat goede aangebonden aandoeningen van het ware, Rachel de aandoening van het innerlijk ware, en Leah de aandoening van het uitwendig ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819; dat tot haar zenden en haar roepen op het veld tot zijn kudde, wil zeggen ze aan zich aanbinden, is duidelijk; het veld beteekent die dingen welke van het goede zijn en waar het goede is, n. 2971, 3196, 3310, 3317; en de kudde van kleinvee de goede en ware dingen zelf welke nu verworven zijn, waaraan de onder Rachel en Leah verstave aandoeningen van het ware zouden worden aangeplooid toen het zou weggaan. Jakob beeldt in dit hoofdstuk het goede van het natuurlijke uit, namelijk dat het dichter toeschreed tot de verbinding met het Goddelijke, n. 4069, omdat het zich opmaakte om zich af te scheiden, en in de afscheiding van het door Laban aangeduide goede; men zie over Jakob n. 3775; want de uitbeeldingen gedragen zich overeenkomstig de veranderingen van staat ten aanzien van het goede en ware, en de veranderingen van staat overeenkomstig de veranderingen van de geesten en de Engelen die in zoodanig goede en ware zijn, overeenkomstig hetgeen boven in n. 4067 is gezegd. Wanneer de gezelschappen der geesten en der Engelen welke in het middellijk goede zijn, terugtreden, zoo treden nieuwe gezelschappen toe welke in een volmaakter goede zijn; de staat van den mensch Bedraagt zich geheel en al overeenkomstig de gezelschappen der geesten en der Engelen in wier midden hij is; van dien aard is zijn wil en van dien aard zijn denking. Maar zijn veranderingen van staat gedragen zich gansch anders wanneer hijzelf die gezelschappen naar zich toe haalt of hijzelf zich daarbij aansluit, en anders wanneer die gezelschappen bij hem worden

aangesloten door den Heer; wanneer hijzelf zich daarbij aansluit, zoo is hij in het booze; wanneer zij echter bij hem worden aangesloten door den Heer, zoo is hij in het goede; wanneer hij in het goede is, vloeit door die gezelschappen zulk een goede in als van dienst is voor de hervorming van zijn leven. Wat hier in den inwendigen zin wordt gezegd aangaande het door Jakob uitgebeelde goede, aangaande de aandoeningen van het ware, welke Rachel en Leah zijn, en aangaande de aanplooiing van deze toen het weg zou gaan van het door Laban aangeduide goede, geheel en al zoo naar het leven is het gesteld met de gezelschappen en de veranderingen ervan; daaruit door vatten de Engelen de staten welke bij den mensch zijn, dus zijn goede en ware dingen zoodanig als zij zijn, bijgevolg ontelbare dingen, welke aan den mensch nauwelijks als een enkel algemeene verschijnen; vandaar zijn de Engelen in de oorzaken zelf, want zij zien en doorvatten die gezelschappen; de mensch is echter in de uitwerkingen, en hij ziet die gezelschappen niet, maar hij kan ze slechts op duistere wijze gewaarworden door eenige veranderingen van staat welke van daar zijn; en niets ten aanzien van het goede en ware, tenzij hij door de Engelen uit den Heer wordt verlicht.

4074. En hij zeide tot haar: Ik zie de aangezichten uws vaders, dat hij geenzins tot mij is als gisteren, eergisteren; dat dit de verandering van staat in het door Laban aangeduide goede beteekent, staat vast uit hetgeen boven in 4067 is gezegd, waar dezelfde woorden staan.

4075. En de God mijns vaders is met mij geweest; dat dit beteekent dat alle dingen welke Hij had uit het Goddelijke waren, staat hieruit vast dat de God des vaders, wanneer het wordt gezegd met betrekking tot den Heer, het Goddelijke is hetwelk van Hem is, en dat “is met mij geweest” wil zeggen dat daaruit alle dingen zijn welke Hij had. Toen de Heer het Menschelijke in Hem Goddelijk maakte, had Hij ook gezelschappen van geesten en Engelen om zich, want Hij wilde dat alle dingen volgens de orde zouden geschieden. Maar Hij haalde zoodanige naar zich toe als van dienst konden zijn, en Hij verwisselde ze naar Zijn welbehagen; doch Hij ontnam daaraan niets van het goede en het ware, en plooid niets aan zich aan, maar Hij nam vanuit het Goddelijke; op deze wijze bracht Hij ook zoowel den Hemel als de hel in de orde terug, en dit geleidelijk, totdat Hij zich ten volle had verheerlijkt. Dat de gezelschappen der geesten en der Engelen tot nut hebben kunnen strekken, en dat Hij nochtans niets aan hen ontnam, kan met voorbeelden worden toegelicht: de gezelschappen welke zoodanig zijn dat zij gelooven dat het goede uit hen is, en vandaar in de goede dingen verdienste stellen, strekten tot nut om Hem in te leiden in de wetenschap aangaande zulk goede, en vandaar

in de wijsheid aangaande het goede zonder verdienste, zoodanig als datgene is hetwelk vanuit het Goddelijke is; die wetenschap en de wijsheid daaruit was niet vanuit die gezelschappen, maar door dezelve. Tot voorbeeld kunnen ook de gezelschappen dienen welke gelooven dat zij zeer wijs zijn, en toch over het goede en het ware redeneeren, en over de afzonderlijke dingen of het zoo is; zulke gezelschappen zijn meerendeels gezelschappen van de geestelijken; zij strekten tot nut om Hem in te leiden in de wetenschap aangaande hen, en hoezeer zij naar verhouding in de schaduw zijn, en dat zij te gronde zouden gaan indien het Goddelijke zich hunner niet ontfermde; en in tal van dingen welke vanuit het Goddelijke zijn; en deze waren niet vanuit maar door die gezelschappen. Tot voorbeeld kunnen ook de gezelschappen dienen welke in de liefde tot God zijn, en gelooven dat zij, indien zij op het Oneindige hun blik richten en een verborgen God vereeren, in de liefde tot Hem kunnen zijn, terwijl zij het toch niet zijn, tenzij zij dat oneindige met eenige idee eindig maken, of den verborgen God zichtbaar bij zich voorstellen door eindige verstandelijke ideen, omdat het anders een turen in dikke duisternis zou zijn, en een met liefde omhelzen van dat wat daar is, dus tal van onsamenvangende en ongegronde dingen overeenkomstig de voorstellingen van een ieder; dezulken strekten eveneens tot nut om binnen te leiden in de wetenschap aangaande hun innerlijke dingen, hoedanig die waren, voorts aangaande hun lief de, hoedanig zij was; en ook in de ontferming, en dat zij evenmin gezaligd konden worden, tenzij het Menschelijke des Heeren ook Goddelijk werd, waarop zij den blik zouden richten; deze wijsheid was ook niet vanuit die gezelschappen, maar door die gezelschappen vanuit het Goddelijke; evenzoo is het gesteld met de overige dingen. Hieruit blijkt hoe het daarmede is gesteld dat aan het door Laban aangeduide goede niets ontnomen werd, maar dat alle dingen welke de Heer had, uit het Goddelijke waren, dat is, uit Hemzelf.

4076. En gijlieden weet dat ik met al mijne kracht uwen vader gediend heb; dat dit beteekent dat het was vanuit de eigen macht, staat vast uit de beteekenis van dienen, zijnde de beoefening, waarover n. 3824, 3846; doch wanneer het wordt gezegd met betrekking tot den Heer, de eigen macht, waarover n. 3975, 3977, en nog te meer wanneer gezegd wordt “met al mijne kracht”.

4077. En uw vader heeft mij bedrogen, en hij heeft mijn loon op tien wijzen veranderd; dat dit den staat van het goede jegens Hem beteekent, toen Hij vanuit Zichzelf die dingen welke van dat goede zijn, aanplooiden, en zeer veel verandering, staat vast uit de beteekenis van den vader, hier van Laban, zijnde het middellijk goede, waarover eerder; vanuit de beteekenis van het loon,

zijnde vanuit Hemzelf, waarover n. 3996, 3999; en uit de beteekenis van op tien wijzen, zijnde zeer veel verandering; tien is zeer veel, n. 1988; en de wijzen zijn veranderingen; het sluit in dat de staat zelf van dat goede veranderd werd toen de Heer vanuit Zichzelf die dingen aanplooidde welke van dat goede zijn. Indien men nu voor het goede hetwelk door Laban wordt aangeduid, zulk een gezelschap van geesten en Engelen die in een zoodanig goede zijn, in de plaats denkt, is het duidelijk hoe het met de zaak gesteld is; de gezelschappen trekken zich niet gemakkelijk terug van hem bij wie zij zijn geweest; maar wanneer hij bij wien zij zijn, zich terugtrekt, zoo zijn zij verontwaardigd en gedragen zij zich eender als hier Laban tegen Jakob; ja zelfs zeggen zij, indien zij gewaarworden dat hem eenig goede door hen ten deel is gevallen, dat het hem vanuit hen is ten deel gevallen; want in de verontwaardiging spreken zij vanuit het booze. Het is evenzoo gesteld bij ieder mensch die wordt wederverwekt, namelijk dat uit den Heer gezelschappen aan hem worden aangeplooid welke van dienst zijn om de echte goede en ware dingen binnen te leiden, niet vanuit dezelve, maar door dezelve; en wanneer hij die wordt wederverwekt, naar andere gezelschappen wordt overgebracht, zijn de gezelschappen welke daar te voren waren, verontwaardigd; maar deze dingen verschijnen niet aan den mensch, omdat hij niet gelooft dat hij in het gezelschap van de geesten en de Engelen is; doch zij verschijnen duidelijk aan de Engelen, en ook aan hen Wien het, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, gegeven wordt met hen te spreken en onder hen te zijn als een der hunnen; daarvandaan werd het mij te weten gegeven dat het hiermede zoo is gesteld. De geesten klagen zeer daarover dat de mensch dit niet weet, zelfs niet eens dat zij bij den mensch zijn; en nog meer dat velen niet alleen hun tegenwoordigheid ontkennen, maar ook dat er een hel en een Hemel is; maar dit schrijven zij aan de stompzinnigheid van den mensch toe; terwijl toch de mensch niet het minste van denking noch het minste van wil heeft dan door den invloed door hen uit den Heer, en zij het zijn door wie de Heer middellijk het menschelijk geslacht regeert, en een ieder in het bijzonder.

4078. En God heeft hem niet gegeven om met mij boos te doen; dat dit beteekent dat het nochtans niet heeft kunnen verhinderen, staat vast uit de beteekenis van niet geven om boos te doen, wanneer het wordt gezegd met betrekking tot den Heer, zijnde niet kunnen verhinderen; want niets kan bet Goddelijke boosdoen, maar het kan gebeuren dat het invloeden wordt verhinderd; elk booze doet dit; hieruit blijkt wat door boosdoen hier wordt aangeduid.

4079. Indien hij aldus zeide: De gespikkelde zullen uw loon zijn en al de kudden baarden gespikkelde; dat dit het vrije ervan beteekent, en dat in het vrije ervan die dingen door den Heer werden genomen, deze ten aanzien van de aan de goede dingen toegevoegde booze dingen, staat vast uit den staat der zaak in den inwendigen zin, welke is dat het vrije had om het loon te veranderen, en dat aldus in het vrije ervan die dingen werden genomen; dat het was ten aanzien van de aan de goede dingen toegevoegde booze dingen, staat vast uit de beteekenis van de gespikkelde, zijnde de goede dingen waarmede booze dingen gemengd zijn, waarover n. 3993, 3995, 4005.

4080. En indien hij aldus zeide: De bonte zullen uw loon zijn, en al de kudden baarden bonte; dat dit dezelfde dingen beteekent ten aanzien van de toegevoegde valsche dingen, staat vast uit hetgeen nu gezegd is; en uit de beteekenis van de bonte, zijnde de verstrooide en met booze dingen gemengde ware dingen, waarover n. 4005, bijgevolg de valsche dingen.

4081. En God heeft de verwerving uws vaders ontrukkt, en heeft ze aan mij gegeven; dat dit beteekent dat die dingen vanuit het Goddelijke waren, staat vast uit hetgeen boven in n. 4065, en uit hetgeen in n. 4075 is gezegd en getoond.

4082. En het geschiedde ten tijde als de kudde verhit werd; dat dit den gloed der aandoening beteekent opdat zij verbonden zouden worden, staat vast uit de beteekenis van verhit worden, zijnde de gloed der aandoening en de uitwerking ervan, waarover n. 4018, 4019; aldus opdat zij verbonden zouden worden, namelijk de goede en de ware dingen.

4083. En ik hief mijne oogen op, en ik zag in den droom; dat dit de doorvatting van het goede van het natuurlijke in het duistere beteekent, staat vast uit de beteekenis van de oogen opheffen, zijnde denken, en ook acht slaan, waarover n. 2789, 2829, 3198, dus doorvatten; en uit de beteekenis van in den droom, zijnde in het duistere, waarover n. 2514, 2528; het goede van het natuurlijke is Jakob.

4084. En ziet, de bokken die op de kudde klommen, waren bont, gespikkeld, en hagelvlekkig; dat dit de uitwerking beteekent, dat het onder Jakob verstane natuurlijk goede werd doordrenkt van zulke dingen daaruit, kan vaststaan uit hetgeen in het voorafgaande hoofdstuk over deze dingen is gezegd; want aan Jakob vielen door de kudde van Laban de bonte, de gespikkelde, en de geplekte ten deel, dat is, zulke dingen als daarmede worden aangeduid.

4085. En de Engel Gods zeide tot mij in den droom: Jakob; en ik zeide: Zie mij; dat dit de doorvatting vanuit het Goddelijke beteekent, en de tegenwoordigheid in het duistere, staat vast uit de beteekenis van zeggen in

de historische dingen des Woords, zijnde doorvatten, waarover meermalen eerder; uit de beteekenis van den Engel Gods, zijnde vanuit het Goddelijke, want waar in het Woord een Engel genoemd wordt, beteekent hij iets van den Heer, dat is, iets van het Goddelijke n. 1925, 2319, 2821, 3039; en wel ter oorzaak hiervan dat een Engel niet uit zich maar uit den Heer spreekt, vooral wanneer hij in den droom spreekt, zooals hier tot Jakob; de Engelen zijn ook van dien aard, dat zij verontwaardigd zijn indien aan hen iets van het goede en ware hetwelk zij spreken, wordt toegeschreven, en zij verwijderen zooveel als zij kunnen zulk een voorstelling bij de anderen, vooral bij den mensch; want zij weten en zij doorvatten dat zij vanuit den Heer, dus vanuit het Goddelijke, en het goede en ware hebben hetwelk zij denken, willen, en bewerken. Hieruit kan vaststaan dat door de Engelen in het Woord iets van den Heer, dat is, het Goddelijke wordt aangeduid; en uit de beteekenis van “in den droom” zijnde in het duistere, waarover n. 2514, 2528; de tegenwoordigheid in het natuurlijke, en daar in het duistere, wordt aangeduid door het antwoord van Jakob.

4086. En Hij zeide: Hef, Ik bid u, uwe oogen op; dat dit de opmerkzaamheid vanuit het eigene beteekent, staat vast uit de beteekenis van de oogen opheffen, zijnde denken en zich inspannen, waarover n. 2789, 2829, dus opletten; dat het hier vanuit helt eigene is, blijkt hieruit dat gezegd wordt: *hef* de oogen op, en *zie*; voorts uit het verband.

4087. En zie alle bokken die op de kudde klimmen, bonte, gespikkelde, en hagelvlekkige; dat dit beteekent dat zulke dingen werden binnengeleid, dus dat Hij van zulke dingen werd doordrenkt, staat vast uit hetgeen kort te voren in n. 4084 is gezegd, waar dergelijke woorden staan.

4088. Omdat Ik gezien heb alles wat Laban u doet; dat dit het eigene van het door Laban aangeduide oede beteekent, zijnde niet zoodanig dat het vanuit zich [veel doet], staat vast uit de beteekenis van Laban, zijnde het middellijk goede, waarover meermalen eerder. Dat het eigene ervan niet zoodanig is dat het vanuit zich [veel doet], wordt aangeduid door “Ik heb alles gezien wat Laban u doet”; dat dit de beteekenis is, blijkt uit de beziening van de dingen in den inwendigen zin, voorts uit de gezelschappen welke in een zoodanig goede zijn; want hieruit kan men duidelijk zien hoedanig dat goede is; het zijn immers gezelschappen van geesten welke als middelen en voor de vergemeenschapping van dienst zijn, waarover n. 4047; die gezelschappen zijn niet zoodanig dat zij vanuit zich en vanuit het eigene veel doen, maar zij laten zich door anderen leiden, aldus tot het goede door de Engelen, en tot het booze door de booze geesten, hetgeen ook uitkomt in de historische

dingen hier over Laban, vooral in hetgeen volgt; daaruit blijkt wat er wordt verstaan onder het eigene van het door Laban aangeduide goede, dat het niet zoodanig is dat het vanuit zich veel doet. De dingen welke in de verzen 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 in den inwendigen zin zijn bevat, werden in een korte samenvatting ontvouwd, ter oorzaak hiervan dat zij gelijk zijn aan de dingen waarover in het voorafgaande hoofdstuk werd gehandeld, waar zij vollediger werden ontvouwd.

4089. Ik ben de God van Bethel; dat dit het Goddelijke in het natuurlijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van Bethel, zijnde het goede in het laatste der orde, waarover n. 3729, bijgevolg in het natuurlijke, want dit is het laatste der orde; de hemelsche en de geestelijke dingen vinden daar immers hun grens; vandaar is het duidelijk dat de God van Bethel het Goddelijke in het natuurlijke is; omdat Berthel het goede in het natuurlijke beteekent, beteekent het ook de erkentissen van de hemelsche dingen aldaar, want deze zijn van hd goede.

4090. Alwaar gij het opgerichte teeken hebt gezalfd; dat dit beteekent waar het goede van het ware is, en de grens, staat vast uit de beteekenis van het opgerichte teeken zijnde de heilige grens, dus het laatste der orde, bijgevolg het ware, waarover n. 3727; en uit de beteekenis van zalven of van olie gieten op het hoofd van het opgerichte teeken, zooals door Jakob was gedaan, zijnde het ware het goede maken, waarover n. 3728.

4091. Waar gij Mij eene gelofte beloofd hebt; dat dit het heilige beteekent, staat vast uit de beteekenis van een gelofte beloven, zijnde willen dat de Heer voorzie, en in den hoogsten zin, waarin het wordt gezegd met betrekking tot den Heer, zijnde dat Hij voorziet, waarover n. 3732; en omdat al waarin de Heer voorziet, uit Hem voortgaat, en al wat uit Hem voortgaat, heilig is, komt het daarvandaan dat hier door een gelofte beloven het heilige wordt aangeduid; dat een gelofte beloven datgene is wat uit den Heer voortgaat, bijgevolg het heilige, lijkt op het eerste gezicht ver gezocht, maar dit is ter oorzaak hiervan dat het de mensch is die de gelofte belooft, waardoor hij zich tot iets verbindt of zich iets oplegt tegenover het Goddelijke, indien hij het gewenschte verkrijgt; maar wanneer het het Goddelijke zelf is, of de Heer, met betrekking tot wien dit gezegd wordt, dan is het niet de eene of andere gelofte, maar is het willen en voorzien, of doen; hetgeen derhalve het Goddelijke of de Heer doet, dat gaat uit Hem voort, en al wat uit Hem voortgaat, is het heilige.

4092. Sta nu op; dat dit de verheffing beteekent, staat vast uit de beteekenis van opstaan, hetwelk daar waar het gezegd wordt de verheffing insluit, waarover n. 2401, 2785, 2912, 2927; en wat de verheffing is, n. 3171.

4093. Ga uit van dit land; dat dit de scheiding van dat goede beteekent, namelijk van dat goede hetwelk door Laban wordt aangeduid, is zonder verklaring duidelijk.

4094. En keer weder tot het land uwer geboorte; dat dit de verbinding met het Goddelijke goede van het ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van wederkeeren tot het land, zijnde zich nader tot het Goddelijk Goede begeven, waarover boven n. 4069; en uit de beteekenis van de geboorte, zijnde het ware, waarover ook boven n. 4070; daaruit blijkt dat door “wederkeeren tot het land der geboorte” de verbinding met het Goddelijk goede van het ware wordt aangeduid.

4095. Vers 14, 15, 16. *Er. Rachel antwoordde, en Leah, en zeiden tot hem: Is er nog voor ons een deel en erfenis in het huis onzes vaders. Zijn wij niet vreemden van hem geacht, omdat hij ons heeft verkocht, en etende heeft hij ook ons zilver gegeten. Omdat al de rijkdommen welke God onzen vader heeft ontruikt, die zijn onze en van onze zonen; en nu, doe alles wat God tot u gezegd heeft.* En Rachel antwoordde, en Leah, en zeiden tot hem, beteekent het wederkeeringe der aandoeningen van het ware; is er nog voor ons een deel en erfenis in het huis onzes vaders, beteekent den eersten staat van haar scheiding van het door Laban aangeduide goede; zijn wij niet vreemden van hem geacht, omdat hij ons heeft verkocht, beteekent dat het ze vervreemd heeft, zoodat zij niet langer van hetzelfde waren; en etende heeft hij ook ons zilver gegeten, beteekent dat het het ware van die aandoeningen zou venteren indien zij niet gescheiden werden; omdat al de rijkdommen welke God onzen vader heeft ontruikt, die zijn onze en van onze zonen, beteekent dat alle dingen vanuit de eigen macht waren, en niets door iemand gegeven was, door in te vloeien uit Zijn Goddelijke in dat wat Hij daaruit zou nemen; en nu, doe alles wat God tot u gezegd heeft, beteekent des Heeren Voorzienigheid.

4096. En Rachel antwoordde, en Leah, en zeiden tot hem; dat dit het wederkeeringe der aandoeningen van het ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van antwoorden wanneer er toegestemd wordt, zijnde het wederkeeringe, waarover n. 2919; en de opneming, n. 2941, 2957; en uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het innerlijk ware, en uit die van Leah, zijnde de aandoening van het uitwendig ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819. In hetgeen voorafgaat werd gehandeld in den inwendigen zin over het goede van het natuurlijke, hetwelk door Jakob wordt aangeduid,

toen het gescheiden werd van het middellijk goede, hetwelk Laban is, hoe dat, namelijk het goede van het natuurlijke, de aandoeningen van het ware, welke door Rachel en Leah worden aangeduid, aan zich aanbond; nu wordt gehandeld over de wederkeerige aanplooiing der aandoeningen van het ware aan het goede; deze aanplooiing is bevat in den inwendigen zin der woorden welke Rachel en Leah nu zeggen; maar deze dingen zijn zoodanig dat zij niet dan alleen in dat verstand vallen hetwelk onderricht is, en hetwelk een verkwikkelijke voelt in de wetenschap van zulke dingen, bijgevolg hetwelk de geestelijke erkentissen ten doel heeft; de overigen bekommeren zich niet het minst om zulke dingen, en zij kunnen met hun gemoed daar niet bij; want zij die de wereldlijke en de aardsche dingen tot einddoel hebben, kunnen hun zinnen niet daarvan af wenden. en indien zij ze daarvan afwendden, zouden zij een onverkwikkelijke gewaarworden, want dan zouden zij afwijken en zich verwijderen van die dingen welke zij tot einddoel hebben, dat is, welke zij liefhebben; laat een ieder die van dien aard is, bij zichzelf nagaan of hij wil weten hoe het goede zich aan de aandoeningen van het ware aansluit, en hoe de aandoeningen van het ware zich aanplooiën, en of het hem niet tegenstaat dit te weten, en of hij niet zeggen zal dat hij aan zulke dingen niets heeft, alsmede dat hij er niets van begrijpt; zegt men daarentegen zulke dingen tegen hem welke zijn bezigheid in de wereld betreff en, ook al waren het de meest verborgen dingen, en zegt men hem hoedanig een ander is ten aanzien van de aandoeningen, voorts hoe hij daardoor hem aan zich kan binden door zich aan te plooiën aan diens gezindheid en gezegden, zoo begrijpt hij dit niet alleen, maar doornvat ook de innerlijke dingen. Evenzoo houdt hij die vanuit aandoening zich toelegt op het uitvorsehen van de moeilijk te doorgronden dingen der wetenschappen, ervan om ingewikkelder dingen dan deze te beschouwen, en beschouwt ze ook; doch wanneer het om het geestelijk goede en ware gaat, voelt hij werveling en keert er zich ook vanaf. Dit is gezegd opdat men wete hoedanig de mensch der Kerk heden is. Maar hoe het is gesteld met het goede wanneer het de ware dingen door de aandoeningen aan zich toevoegt, en met de ware dingen wanneer zij zich aanplooiën, kan niet zoo blijken wanneer de voorstelling of de denking wordt gehouden in het goede en in het ware, maar het blijkt beter wanneer zij wordt gehouden in de gezelschappen der geesten en der Engelen waardoor zij invloeien; want, als in n. 4067 gezegd, des menschen willen en denken komt daaruit of vloeit daaruit in, en verschijnt alsof het in hem was. Daaruit, namelijk uit de gezelschappen der geesten en der Engelen, weten hoe het met de zaak gesteld is, is het weten vanuit de oorzaken zelf; en het weten vanuit den Hemel der

Engelen, is het weten vanuit de doelen der oorzaken. Er zijn ook historische dingen welke zich toevoegen en toelichten; aldus verschijnen zij duidelijker. In den inwendigen zin wordt gehandeld over de aansluiting van het goede bij de ware dingen, en over de aanplooiing van deze, in het natuurlijke; want Jakob is het goede daar, als meermalen gezegd, en zijn vrouwen zijn de aandoeningen van het ware; het goede, hetwelk der liefde en der naastenliefde is, vloeit uit den Heer in, en wel door de Engelen die bij den mensch zijn, en niet in andere dingen bij den mensch dan in de erkentnissen welke bij hem zijn; en omdat het goede zich daar vasthecht, wordt de denking gehouden in de ware dingen welke der erkentnissen zijn, en daaruit vorden tal van dingen opgewekt welke verwant zijn en overeenkomen, en dit zoolang totdat hij bedenkt dat het zoo is, en totdat hij het wil omdat het zoo is, vanuit de aandoening; wanneer dit geschiedt, verbindt zich het goede met de ware dingen, en plooiën de ware dingen zich aan, in het vrije, want alle aandoening maakt het vrije, n. 2870, 2875, 3158, 4031. Maar wanneer dit gesehiedt, warden ook door de geesten die aan hem zijn toegevoegd, twijfels opgewekt, soms ook ontkenkende dingen, maar voor zooveel als de aandoening de overhand heeft, voor zooveel wordt hij tot het affirmatieve geleid, en dan tevens door die dingen in de ware dingen bevestigd. Wanneer het goede op deze wijze invloeit, wordt men niet gewaar dat het door de Engelen is, omdat het zoo innerlijk invloeit, en in het duistere van hem hetwelk hij heeft tengevolge van de wereldlijke en lichamelijke dingen. Maar men moet weten dat het goede niet invloeit uit de Engelen, maar door de Engelen uit den Heer; dit bekennen ook alle Engelen, en daarom eischen zij ook nooit eenig goede voor zich op, en zelfs zijn zij verontwaardigd wanneer iemand hun dat toeschrijft. Hieruit nu, als vanuit de oorzaken zelf, kan men zien hoe het gesteld is met de aansluiting van het goede bij de ware dingen en met de aanplooiing van deze, waarover hier in den inwendigen zin wordt gehandeld.

4097. Is er nog voor ons een deel en erfenis in het huis onzes vaders; dat dit den eersten staat van haar scheiding van het door Laban aangeduide goede beteekent, staat vast uit de beteekenis van “is er nog voor ons een deel en erfenis”, zijnde: is er nog eenige verbinding; en uit de beteekenis van het huis onzes vaders, zijnde het door Laban uitgebeelde goede; hieruit vloeit voort dat door die woorden de eerste staat van haar scheiding van het door Laban aangeduide goede wordt aangeduid. Want de eerste staat is dat het gemoed in twijfel wordt gehouden; de tweede staat is dat de twijfel door redenen wordt uiteengeslagen; de derde is de beaming; de laatste is de daad; op deze wijze

boezemt zich het goede met de ware dingen uit het verstandelijke deel in het willijke deel in, en wordt toegeëigend.

4098. Zijn wij niet vreemden van hem geacht, omdat hij ons heeft verkocht; dat dit beteekent dat het ze vervreemd heeft, zoodat zij niet langer van hetzelfde waren, staat vast uit de beteekenis van als vreemden geacht worden, zijnde vervreemd worden; en uit de beteekenis van verkoopen, zijnde zoozeer vervreemden dat zij niet langer van hetzelfde zijn.

4099. En etende heeft hij ook ons zilver gegeten; dat dit beteekent dat het het ware van die aandoeningen zou verteren indien zij niet gescheiden werden, staat vast uit de beteekenis van eten, zijnde verteren; en uit de beteekenis van het zilver, zijnde het ware, waarover n. 1551, 2954. Dat “ons zilver” wil zeggen het ware van die aandoeningen, is duidelijk, want door Rachel en Leah worden de aandoeningen van het ware aangeduid, zooals eerder hier en daar werd getoond. Wat deze dingen behelzen, kan men ook niet weten tenzij men weet hoe het gesteld is met de goede en ware dingen welke door het middellijk goede worden ingeboezemd, of tenzij men weet hoedanig de gezelschappen der geesten zijn welke als middellijk goede van dienst zijn; de gezelschappen der geesten welke als middellijk goede van dienst zijn, zijn die welke in de wereldlijke dingen zijn; doch de gezelschappen der Engelen welke van dienst zijn om de aandoeningen van het ware binnen te leiden, zijn niet in de wereldlijke dingen, maar in de hemelsche dingen; deze beide gezelschappen werken bij den mensch die wordt wederverwekt; voor zooveel als de mensch door de Engelen in de hemelsche dingen wordt ingewijd, voor zooveel worden de geesten die in de wereldlijke dingen zijn, verwijderd, en indien zij niet verwijderd worden, zoo worden de ware dingen verstrooid; want de wereldlijke en de hemelsche dingen stemmen samen bij den mensch wanneer de hemelsche dingen over de wereldlijke heerschen; doch zij stemmen niet samen wanneer de wereldlijke dingen over de hemelsche dingen heerschen; wanneer zij samenstemmen, zoo worden de ware dingen in het natuurlijke van den mensch vermenigvuldigd; doch wanneer zij niet samenstemmen, zoo worden zij verminderd, ja zelfs verteerd, omdat de wereldlijke dingen de hemelsche dingen verduisteren, en ze derhalve in twijfel brengen; doch wanneer de hemelsche dingen de heerschappij hebben, zoo verlichten zij de wereldlijke dingen, en stellen ze in de klaarte, en nemen de twijfels weg; die dingen hebben de heerschappij welke boven het andere worden geliefd. Hieruit kan blijken wat daaronder wordt verstaan dat het het ware der aandoeningen zou verteren indien zij niet gescheiden werden, hetgeen wordt aangeduid door “etende heeft hij ons zilver gegeten”.

4100. Omdat al de rijkdommen welke God onzen vader heeft ontrukkt, die zijn onze en van onze zonen; dat dit beteekent dat alle dingen vanuit de eigen macht waren, en niets door iemand gegeven was, door in te vloeien uit Zijn Goddelijke in dat wat Hij daaruit zou nemen, staat vast uit hetgeen boven in n. 4065, 4075, 4081 is gezegd en ontvouwd.

4101. En nu, doe alles wat God tot u gezegd heeft; dat dit des Heeren Voorzienigheid beteekent, staat vast uit de beteekenis van doen al wat God gezegd heeft, zijnde gehoorzamen; doch wanneer het wordt gezegd met betrekking tot den Heer, zoo is het voorzien, want Hij handelt niet uit een ander, maar uit Zichzelf; ook zegt God niet tot Hemzelf dat Hij doen zal, maar Hijzelf zegt, dat is, doet uit Zich.

4102. Vers 17, 18. *En Jakob stond op, en hief zijne zonen en zijne vrouwen op de kemelen. En hij voerde al zijne verwerving weg, en al zijne have welke hij zich had verschaft, de verwerving van zijnen koop welke hij zich in Paddan Aram had verschaft, om te komen tot Jischak, zijnen vader, in het land Kanaän.* Jakob stond op, beteekent de verheffing van het onder Jakob verstane goede; en hij hief zijne zonen en zijne vrouwen op de kemelen, beteekent de verheffing van de waarheden en de aandoeningen ervan, en de ordening in de algemeene dingen; en hij voerde al zijne verwerving weg, en al zijne have welke hij zich had verschaft, beteekent de scheiding van het ware en goede van dat van Laban; de verwerving van zijnen koop, beteekent de dingen welke daardoor ergens anders vandaan verworven waren; welke hij zich in Paddan Aram had verschaft, beteekent de erkentissen van het ware en goede in het natuurlijke; om te komen tot Jischak, zijnen vader, in het land Kanaän, beteekent om verbonden te worden met het Goddelijk Goede van het Redelijke, opdat het Menschelijke Goddelijk gemaakt zou worden.

4103. Jakob stond op; dat dit de verheffing van het onder Jakob verstane goede beteekent, staat vast uit de beteekenis van opstaan, insluitende de verheffing, waarover n. 2401, 2785, 2912, 2927; en uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het goede van het natuurlijke, waarover meermalen eerder, hier het goede hetwelk dichter nadert tot het Goddelijke, omdat het gescheiden moet worden van het middellijk goede, of van Laban, n. 4073. Onder de verheffing welke door opstaan wordt aangeduid, wordt het dichter naderen tot het Goddelijke verstaan. Wat den mensch betreft, van hem wordt gezegd dat hij verheven wordt wanneer hij dichter tot de hemelsche dingen nadert, en dit ter oorzaak hiervan dat men gelooft dat de Hemel verheven of in de hoogte is; volgens den schijn wordt het zoo gezegd, want de Hemel, bijgevolg die dingen welke des Hemels zijn, namelijk de hemelsche en de geestelijke

dingen, zijn niet in de hoogte, maar in het inwendige; men zie n. 450, 1735, 2148; en daarom is de mensch ten aanzien van de innerlijke dingen in den Hemel wanneer hij in de geestelijke liefde en het geestelijk geloof is.

4104. En hij hief zijne zonen en zijne vrouwen op de kemelen, dat dit de verheffing beteekent van de waarheden en de aandoeningen ervan, en de ordening in de algemeene dingen, staat vast uit de beteekenis van de zonen, zijnde de ware dingen, waarover n. 489, 491, 533, 1147, 2623; uit de beteekenis van de vrouwen, hier van Rachel en Leah, voorts van de dienstmaagden, zijnde de aandoeningen van het ware, van de erkentnissen, en van de wetenschappen, waarover eerder; en uit de beteekenis van de kemelen, zijnde de algemeene wetenschappelijke dingen in het natuurlijke, waarover n. 3048, 3071, 3143, 3145. Wie niet weet hoe het gesteld is met de uitbeeldingen en de overeenstemmingen, kan niet gelooven dat die woorden, namelijk “hij hief zijne zonen en zijne vrouwen op de kemelen”, zulke dingen beteekenen. want zij schijnen hem te verwijderd toe dan dat zij dat geestelijke behelzen en in zich bevatten, want hij deakt aan zonen, aan vrouwen, en aan kemelen, doch de Engelen, die al zulke dingen geestelijk zien en doorvatten, denken niet aan zonen, maar wanneer zonen worden vermeld, aan de ware dingen; en niet aan vrouwen, maar wanneer vrouwen worden vermeld, aan de aandoeningen van het ware, van de erkentnissen, en van wetenschappen; en niet aan kemelen, maar dan aan de algemeene dingen in het natuurlijke; want op deze wijze stemmen zij overeen; zoodanig is de engelijke denking; en, wat wonderlijk is, zoodanig is de denking van den inwendigen geestelijken mensch wanneer hij in het lichaam leeft, hoewel de uitwendige mensch dit in het geheel niet weet; daarom ook komt de mensch die is wederverwekt, wanneer hij sterft, in een eendere denking, en kan hij met de Engelen denken en spreken, en zulks zonder onderricht, hetgeen geenszins zou kunnen gebeuren indien zijn innerlijke denking niet van dien aard was geweest; dat zij zoodanig is, is vanuit de overeenstemming van de natuurlijke dingen en de geestelijke dingen. Daaruit kan vaststaan dat de letterlijke zin des Woords, hoewel hij natuurlijk is, nochtans in zich en in zijn afzonderlijke dingen geestelijke dingen bevat, dat is, zulke dingen welke der innerlijke of geestelijke denking en der spraak daaruit zijn, of hoedanig die der Engelen zijn. Met de verheffing van de waarheden en de aandoeningen ervan, en met de ordening ervan in de algemeene dingen is het aldus gesteld: de waarheden en de aandoeningen worden verheven, wanneer die dingen welke van het eeuwige leven en van het Rijk des Heeren zijn, worden verkozen boven die dingen welke van het leven in het lichaam en van het rijk der wereld zijn; wanneer de mensch

de eerstgenoemde dingen als het principale en het primaire erkent, en de laatstgenoemde als het instrumentale en het secundaire, zoo worden bij hem de waarheden en de aandoeningen ervan verheven, want voor even zooveel wordt hij overgebracht in het licht des Hemels, waarin het inzicht en de wijsheid is, en voor even zooveel zijn die dingen welke van het licht der wereld zijn, beelden en als het ware spiegels voor hem waarin hij gene dingen ziet. Het tegendeel gebeurt wanneer hij die dingen welke van het leven des lichaams en van het rijk der wereld zijn, verkiest boven die dingen welke van het eeuwige leven en van het Rijk des Heeren zijn, zooals wanneer hij geloof dat laatstgenoemde dingen er niet zijn omdat hij ze niet ziet, en omdat niemand van daar is gekomen en ze bekend heeft gemaakt; voorts indien hij geloof dat het hem, indien zij er zijn, niet erger zal Baan dan de anderen, en zich daarin bevestigt, en het leven der wereld leeft, en de naastenliefde en het geloof totaal veracht; bij zoo iemand worden de waarheden en de aandoeningen ervan niet verheven, maar of verstikt, of verworpen, of verdraaid; want hij is in het natuurlijk licht, waarin niets van het hemelsch licht invloeit; daaruit blijkt wat er wordt verstaan onder de verheffing van de waarheden en van de aandoeningen ervan. Wat de ordening ervan in de algemeene dingen aangaat, deze is het gevolg ervan; want voor zooveel als de mensch de hemelsche dingen boven de wereldlijke verkiest, voor zooveel worden de dingen welke in zijn natuurlijke zijn, geordend naar den staat des Hemels, derwijze dat zij daar, als gezegd, gelijk beelden en spiegels van de hemelsche dingen verschijnen, want zij zijn overeenstemmende uitbeeldende dingen. Het zijn de einddoelen welke ordenen, dat is, de Heer door de einddoelen bij den mensch; want er zijn drie dingen welke in orde op elkander volgen, namelijk de einddoelen, de oorzaken en de uitwerkingen; de einddoelen brengen de oorzaken voort, en door de oorzaken de uitwerkingen; hoedanig dus de einddoelen zijn, zoodanige oorzaken ontstaan er, en zoodanige uitwerkingen daaruit; de doelen zijn de binnenste dingen bij den mensch, de oorzaken zijn de middelste dingen en zij worden de middellijke doelen genoemd, en de uitwerkingen zijn de laatste dingen en zij worden de laatste doelen genoemd; en de uitwerkingen zijn ook die dingen welke men de algemeene dingen heet; daaruit blijkt wat de ordening in de algemeene dingen is, namelijk dat wanneer men die dingen welke van het eeuwige leven en het Rijk des Heeren zijn, tot einddoel heeft, alle middellijke doelen of oorzaken en alle laatste doelen of uitwerkingen worden geordend volgens het einddoel zelf, en zulks in het natuurlijke, omdat daar de uitwerkingen zijn, of, wat hetzelfde is, daar de algemeene dingen zijn. Ieder mensch die op volwassen leeftijd over eenig

oordeel beschikt, kan, indien hij er slechts over nadenkt, weten dat hij in twee rijken is, namelijk in het geestelijk rijk en in het natuurlijk rijk; voorts dat het geestelijk rijk innerlijk is, en het natuurlijk rijk uiterlijk, en bijgevolg dat hij het eene boven het andere kan verkiezen, of het eene meer ten doel kan hebben dan het andere, en vandaar dat bij hem datgene heerscht wat hij ten doel heeft of verkiest; indien hij derhalve het geestelijk rijk ten doel heeft en verkiest, dat is, die dingen welke van dat Rijk zijn, dan erkent hij de liefde tot den Heer en de naastenliefde jegens den naaste als het principale en het primaire, bijgevolg alle dingen welke gene bevestigen, en welke des geloofs worden genoemd, want deze dingen zijn van dat Rijk; en dan worden alle dingen in zijn natuurlijke overeenkomstig die dingen geschikt en geordend, opdat zij dienstbaar en gehoorzaam zijn. Wanneer hij echter het natuurlijk rijk ten doel heeft en verkiest, dat is, die dingen welke daar zijn, dan bluscht hij die dingen welke van de liefde tot God en van de naastenliefde jegens den naaste zijn, en die welke des geloofs zijn, uit, dermate dat hij ze in het geheel niet telt, doch maakt de liefde van de wereld en van zich, en de dingen welke tot die liefde behooren, tot alles; wanneer dit geschiedt, zoo worden alle dingen in zijn natuurlijke overeenkomstig die einddoelen geordend, dus geheel en al tegen die dingen welke des Hemels zijn in; vandaar maakt hij in zichzelf een hel. Ten doel hebben is liefhebben, want elk einddoel is der liefde; datgene heeft men immers ten doel wat men liefheeft.

4105. En hij voerde al zijne verwerving weg, en al zijne have, welke hij zich had verschaft; dat dit de scheiding van het ware en goede beteekent voortgekomen uit dat van Laban, staat vast uit de beteekenis van wegvoeren, zijnde scheiden; uit de beteekenis van de verwerving, zijnde het ware; en uit de beteekenis van de have, zijnde het goede; “welke hij zich had verschaft” betreft Laban en zijn kudde van kleinvee, waardoor hij die dingen verkreeg. Dat de verwerving het ware is, en de have het goede is, komt omdat de verwerving in de oorspronkelijke taal een woord is hetwelk ook vee in het algemeen beteekent, waardoor in het bijzonder de ware dingen worden aangeduid, wanneer door de kudden van kleinvee de goede dingen worden aangeduid; en door de have de vermogens vanuit welke die dingen zijn; want wanneer in het Woord twee dingen van bijna gelijke beteekenis worden vermeld, heeft het eene betrekking op het ware, het andere echter op het goede, terwille van het hemelsch huwelijk, zijnde dat van het ware en het goede in de af zonderlijke dingen des Woords; men zie n. 683, 793, 801, 2173, 2516, 2712.

4106. De verwerving van zijnen koop; dat dit de dingen beteekent welke daardoor ergens anders vandaan verworven waren, staat vast uit de beteekenis

van de verwerving, zijnde de ware dingen, waarover vlak boven; en uit de beteekenis van den koop, zijnde die dingen welke ergens anders vandaan verworven waren; want de verwervingen welke gekocht werden, waren van elders, maar nochtans vanuit die dingen welke verworven werden door de kudde van Laban.

4107. Welke hij zich in Paddan Aram had verschaft; dat dit de erkenissen van het goede en ware in het natuurlijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van Paddan Aram, zijnde de erkenissen van het goede en ware, waarover n. 3664, 3680.

4108. Om te komen tot Jischak, zijnen vader, in het land Kanaän; dat dit beteekent om verbonden te worden met het Goddelijk Goede van het Redelijke, opdat het Menschelijke Goddelijk gemaakt zou worden, staat vast uit de uitbeelding van Jischak, zijnde het Goddelijk Redelijke, waarover n. 1893, 2066, 2083, 2630; en in het bijzonder het Goddelijk Goede van het Redelijke, n. 3012, 3194, 3210; en uit de beteekenis van het land Kanaän, zijnde het hemelsch Rijk des Heeren, waarover n. 1607, 3481; en in den hoogsten zin, dat is, wanneer het wordt gezegd met betrekking tot den Heer, zijnde Zijn Goddelijk Menschelijke, n. 3038, 3705; hieruit blijkt dat door “om te komen tot Jischak, zijnen vader, in het land Kanaän” wordt aangeduid om verbonden te worden met het Goddelijk Goede van het Redelijke, opdat het Menschelijke Goddelijk gemaakt zou worden. Wat de verbinding van het redelijke en het natuurlijke bij den mensch aangaat, moet men weten dat het redelijke is van den inwendigen mensch, en het natuurlijke van den uitwendigen, en dat hun verbinding het menschelijke maakt, en een zoodanig menschelijke als de verbinding is; en dat er dan verbinding is wanneer zij als één handelen, en zij handelen dan als één wanneer het natuurlijke bedient en aan het redelijke van dienst is. Dit kan bij den mensch geenszins geschieden dan alleen uit den Heer; bij den Heer echter geschiedde het uit Hemzelf.

4109. Vers 19, 20, 21. *En Laban was gegaan, om zijne kudde van kleinvee te scheren; en Rachel stal de terafim welke haar vader had. En Jakob stal het hart van Laban, den Aramek daardoor dat hij hem niet te kennen gaf dat hij vlood. En hij vlood, en al wat hij had, en hij stond op, en hij ging de rivier over en hij zette zijne aangezichten naar den berg Gilead.* Laban was gegaan om zijne kudde van kleinvee te scheren, beteekent den staat van het nut en van het doel van het goede, hetwelk de kudde van Laban is; en Rachel stal de terafim welke haar vader had, beteekent de verandering van den door Laban aangeduiden staat ten aanzien van het ware; en Jakob stal het hart van Laban, den Aramer, beteekent de verandering van den door Laban aangeduiden staat

ten aanzien van het goede; Laban de Aramer is zulk een goede waarin niet, als te voren, het Goddelijk Ware en Goede is; daardoor dat hij hem niet te kennen gaf dat hij vlood, beteekent door de scheiding; [en hij vlood, en al wat hij had, beteekent de scheiding]; en hij storid op, beteekent de verheffing; en hij ging de rivier over, beteekent den staat waar de verbinding is; en hij zette zijne aangezichten naar den berg Gilead, beteekent het goede daar.

4110. Laban was gegaan om zijne kudde van kleinvee te scheren; dat dit den staat van het nut en van het doel van het goede beteekent, hetwelk de kudde van Laban is, staat vast uit de beteekenis van scheren, zijnde het nut, dus het doel, want het nut is het doel, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van de kudde van kleinvee, zijnde het goede, waarover n. 343, 2566; daaruit blijkt dat de staat van het nut en van het doel wordt aangeduid door gaan om te scheren. Nu wordt gehandeld over de scheiding van het middellijk goede, zijnde Laban, van het daaruit verworven goede, zijnde Jakob. Maar hoe het met de scheiding gesteld is, kan men ook niet weten dan aan de gezelschappen der geesten die in dat goede zijn, en uit wie dat goede bij den mensch invloeit; dienaangaande mag ik uit ondervinding het volgende mededeelen: er zijn goede geesten, er zijn geesten van een middelklasse, en er zijn booze geesten, die aan den mensch worden toegevoegd wanneer hij wordt wederverwekt, te dien einde dat hij door hen wordt binnengeleid in de echte goede en ware dingen, en zulks door middel van de Engelen uit den Heer; maar het zijn zulke geesten of gezelschappen van geesten die met hem die moet worden wederverwekt, niet samenstemmen dan alleen voor een tijd; en daarom worden zij wanneer zij hun nut verricht hebben, gesecheiden; hun scheiding geschiedt op verschillende wijze, en anders de scheiding van de goede geesten, anders de scheiding van de geesten der middelklasse, en anders die van de booze geesten; de scheiding van de goede geesten geschiedt zonder dat zij het weten; vanuit het welbehagen des Heeren weten zij dat het waar dan ook goed voor hen is, of waarheen zij ook door den Heer worden overgebracht; de scheiding van de geesten der middelklasse echter geschiedt door verschillende middelen, totdat zij zich in het vrije terugtrekken, want zij worden teruggebracht in den staat van hun goede, bijgevolg in den staat van het nut en vandaar van het doel, opdat zij daar hun verkwikkelijke en hun gezegende gewaarworden; maar omdat zij in het vorige samenzijn behagen schepten, worden zij er eenige malen naar teruggevoerd, en eenige malen uit teruggehaald, totdat zij het onverkwikkelijk gaan voelen er langer te vertoeven, en aldus trekken zij zich in het vrije terug. De booze geesten echter worden weliswaar ook in het vrije verwijderd, maar in een vrije hetwelk hun

als het vrije toeschijnt; zij worden toegevoegd opdat zij ontkennde dingen binnenbrengen welke uiteen geslagen moeten worden, opdat de mensch beter bevestigd worde in de ware en goede dingen; en wanneer de mensch begint daarin bevestigd te worden, worden zij het onverkwikkelijke gewaar, en het verkwikkelijke in de scheiding; op deze wijze worden zij vanuit het vrije hetwelk van hun verkwikkelijke is, gescheiden. Zoo is het gesteld met de scheiding van de geesten bij den mensch wanneer hij wordt wederverwekt, bijgevolg zoo met de veranderingen van zijn staat ten aanzien van het goede en ware. Dat de kudde scheren wil zeggen nut doen, blijkt hieruit dat het scheren van de kudde in den inwendigen zin niet iets anders is dan het nut, want de wol kornt daar vandaan. Dat het scheren van de kudde het nut is, blijkt ook uit het volgende bij Mozes: “Alle eerstverwekte welke in uw grootvee en in uw kleinvee geboren wordt, zult gij Jehovah uwen God heiligen; gij zult geen werk doen met het eerstverwekte van uwen os, en *gij zult het eerstverwekte van uw kleinvee niet scheren*; maar voor Jehovah uwen God zult gij het jaar op jaar eten in de plaats welke Jehovah zal verkiesen”, Deut. xv: 19, 20; waar “het eerstverwekte van het kleinvee niet scheren” wil zeggen, daaruit geen huiselijk nut trekken. Omdat het scheren van de kudde het nut beteekende, behoorde het derhalve toendertijd tot de aanzienlijke ambten en posten het kleinvee te scheren en bij het scheren aanwezig te zijn, zooals kan blijken uit Jehudah “dat hij *zijn kleinvee schoor*”, Gen. xxxviii: 12, 13, en uit de zonen van David, in het Tweede Boek van Samuel: “Het geschiedde na twee jaren van dagen, en er waren *scheerders* voor Abschalom in Baalchazor, hetwelk in Efraim was; en Abschalom riep al des konings zonen; en Abschalom kwam tot den koning, en hij zeide: *Zie, ik bid u, uw knecht heeft scheerders*, dat, ik bid u, de koning ga, en zijne knechten met uwen knecht”, xiii: 23, 24.

4III. En Rachel stal de terafim welke haar vader had; dat dit de verandering van den door Laban aangeduiden staat ten aanzien van het ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van stelen hier, zijnde wegnemen wat dierbaar en heilig is, dus den staat veranderen; uit de beteekenis van de terafim, zijnde de ware dingen, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van den vader, hier van Laban, zijnde het door hem aangeduide goede, waarover eerder; de vader beteekent ook het goede, n. 3703; daaruit blijkt dat door “Rachel stal de terafim welke haar vader had” de verandering van den door Laban aangeduiden staat ten aanzien van het ware wordt aangeduid. Wat deze dingen behelzen, kan ook vaststaan uit den staat der geesten wanneer zij gescheiden worden; de staten der geesten ten aanzien van het goede en ware gedragen zich overeenkomstig de gezelschappen waarin zij zijn; want alle denking vloeit, als eerder werd

getoond, door anderen in, en het naast door hen met wie zij in gezelschap zijn; en daarom worden, wanneer zij van het eene gezelschap verwijderd en naar het andere gezonden worden, de staten van hun denkingen en aandoeningen veranderd, bijgevolg de staten ten aanzien van het ware en het goede; indien zij echter worden gezonden naar niet met hen samenstemmende gezelschappen, zoo voelen zij zich onbehagelijk, en ten gevolge van het onbehagelijke gedwongen, weshalve zij daarvan gescheiden worden, en in gezelschappen gebracht welke met hen samenstemmen; vandaar komt het dat de boozen zich niet kunnen bevinden en verblijven in de gezelschappen der goeden, en de goeden niet in de gezelschappen der boozen; voorts dat alle geesten en Engelen in gezelschappen zijn onderscheiden overeenkomstig de aandoeningen, welke der liefde zijn; maar elke aandoening, welke der liefde is, bevat menigvuldige en verschillende dingen in zich, n. 3078, 3189, 4005; maar nochtans is het één ding hetwelk regeert; vandaar kan een ieder in verscheidene gezelschappen zijn, maar nochtans streeft hij steeds naar datgene hetwelk van zijn regeerende aandoening is, waarnaar hij ten slotte gevoerd wordt. Wat het goede hetwelk door Laban wordt aangeduid, en wat zijn verandering van staat betreft, zoolang het was met het goede hetwelk door Jakob wordt uitgebeeld, was het dichter bij het Goddelijke, want Jakob is dat goede in het natuurlijke; en omdat het dichter bij het Goddelijke was, was het toen ook in een meer volmaakt staat van het ware en goede; doch toen het daarvan werd gescheiden, kwam het in een anderen staat ten aanzien van het ware en ten aanzien van het goede; want de veranderingen van staat in het andere leven zijn in het algemeen niets anders dan toenaderingen tot het Goddelijke en verwijderingen van het Goddelijke; daaruit blijkt nu wat er wordt verstaan onder de verandering van staat toen het door Laban aangeduide goede werd gescheiden. Dat “Rachel stal de terafim welke haar vader had” de verandering van staat ten aanzien van de ware dingen beteekent, komt omdat door de terafim zijn goden worden aangeduid, zooals blijkt uit hetgeen volgt, want Laban zegt tot Jakob: “Waarom hebt gij *mijne goden* gestolen”, vers 30; en Jakob antwoordde: “Met wien gij *uwe goden* vindt, hij zal niet leven voor onze broederen”, vers 32; en in den inwendigen zin beteekenen de goden de ware dingen, en daarom wordt ook in het Woord God genoemd wanneer over het ware wordt gehandeld; men zie n. 2586, 2769, 2807, 2822. De terafim waren afgodsbeelden welke gebezigd werden wanneer zij God raadpleegden of Hem vragen stelden, en omdat de antwoorden welke zij kregen, voor hen Goddelijke ware dingen waren, worden derhalve de ware dingen daarmede aangeduid, als bij Hoschea: “De zonen Israëls zullen vele

dagen zitten, geen koning, en geen worst, en geen slachtoffer, noch *efod* en *terafim*”, III: 4; *efod* en *terafim* voor de Goddelijke ware dingen welke zij door de antwoorden kregen, want wanneer men aan God vragen stelde, trok men ook den *efod* aan, I Sam. XXIII: 9, 10, 11, 12. Bij Zacharia: “*De terafim spreken ongerechtigheid*, en de waarzeggers zien leugen, en de droomen spreken ijdelheid”, x: 2; waar eveneens de *terafim* voor de antwoorden staan, maar in dien staat voor ongerechte. En omdat zulke dingen door de *terafim* werden aangeduid, waren zij ook bij sommigen, hoewel zij verboden waren, zooals bij Micha in het Boek der Richteren: “Micha had een huis Gods, en hij maakte eenen *efod*, en *terafim*, en hij vulde de hand van eenen van de zonen, dat hij hem tot eenen priester ware; en eenigen uit de Daniëten zeiden tot hunne broederen: Weet gij dat in deze huizen een *efod* is, en *terafim*, en een gesneden en een gegoten beeld. En toen zij ten huize van Micha waren ingegaan, namen zij het gesneden beeld, den *efod*, en de *terafim*, en het gegoten beeld. En het hart van den priester was goed, en hij nam den *efod*, en de *terafim*, en het gesneden beeld. En Micha achtervolgde de zonen van Dan; hij zeide: Mijne goden die ik gemaakt heb, hebt gijlieden genomen, en den priester, en zijt weggegaan; wat heb ik nu meer”, XVII: 5, hfdst. XVIII: 14, 18, 20, 24. Voorts bij Michal, Davids echtgenoot, waarover in het Eerste Boek van Samuël: “Michal, Davids echtgenoot, nam de *terafim*, en leide ze in het bed, en dekte ze met een kleed toe; de boden van Schaul kwamen, maar ziet, de *terafim* in het bed”, XIX: 13, 14, 16; dat het evenwel afgodsbeelden waren, welke verboden waren, blijkt uit hetgeen daarover wordt gezegd, I Sam. xv: 23; 2 Kon. XXIII: 24, Ezech. XXI: 21.

4112. En Jakob stal het hart van Laban, den Arameër; dat dit de verandering van den door Laban aangeduiden staat ten aanzien van het goede beteekent, staat vast uit de beteekenis van stelen, zijnde wegnemen wat dierbaar en heilig is, dus den staat veranderen, zooals vlak boven n. 4111; uit de beteekenis van het hart, zijnde datgene wat vanuit den wil voortgaat, en wanneer de wil een wil van het goede is, zijnde het goede, waarover n. 2930, 3313, 3888, 3889; en uit de uitbeelding van Laban, zijnde het middellijk goede, hetwelk nu gescheiden wordt; en omdat het wordt gescheiden, wordt Laban nu de Arameër genoemd, zooals ook in het volgende vers 24; want Laban de Arameër is zulk een goede waarin niet, als te voren, het Goddelijk Goede en Ware is. De oorzaak dat dit wordt aangeduid, is deze dat Aram of Syrië van het land Kanaän gescheiden was door een rivier, namelijk den Eufkrat; aldus lag het buiten het land Kanaän, waardoor in den inwendigen zin het Rijk des Heeren wordt aangeduid, en in den hoogsten zin het Goddelijk Menschelijke des

Heeren; men zie boven n. 4108. Door Aram en Syrië worden in het bijzonder de erkennissen van het ware en goede aangeduid, men zie n. 1232, 1234, 3051, 3249, 3664, 3680; en dit ter oorzaak hiervan dat daar ook de Oude Kerk was, en haar overblijfselen daar langen tijd gebleven zijn, zooals vaststaat uit Bileam die daarvandaan was, en Jehovah kende, en ook aangaande den Heer heeft geprofeteerd; maar nadat de afgodendienst daar aangroeide, en Abram van daar werd weggeroepen, en de uitbeeldende Kerk in het land Kanaän werd ingesteld, trok Aram of Syrië de uitbeelding aan van een streek buiten de Kerk of geseheden van de Kerk, bijgevolg verwijderd van die dingen welke van het Rijk des Heeren zijn, terwijl het nochtans de beteekenis van de erkennissen van het goede en ware behield. Dat van Jakob wordt gezegd dat hij het hart van Laban stal, daardoor dat hij hem niet te kennen gaf dat hij vlood, komt omdat vlak boven gesproken werd over de verandering van staat ten aanzien van het *ware*, hier derhalve over de verandering van staat ten aanzien van het *goede*; want waar in het Woord wordt gehandeld over het ware, wordt ook gehandeld over het goede, ter wille van het hemelsch huwelijk, zijnde dat van het ware en het goede in de afzonderlijke dingen des Woords, n. 683, 793, 801, 2516, 2712.

4113. Daardoor dat hij hem niet te kennen gaf dat hij vlood; dat dit beteekent door de scheiding, kan zonder ontvouwing vaststaan. Daaronder dat Jakob het hart stal van Laban, den Arameër, daardoor dat hij hem niet te kennen gaf dat hij vlood, wordt in den historischen zin verstaan dat Jakob Laban beroofde van de hoop van alle dingen te bezitten welke van hem waren, en hem in een staat van benauwdheid bracht; want Laban geloofde dat, omdat Jakob hem diende, alle dingen welke Jakob had, de zijne werden, niet slechts Jakobs vrouwen, zijne dochters, en haar zonen, maar ook zijn kudden, overeenkomstig de toenmaals ook bekende en eveneens aanvaarde wet, waarover bij Mozes: “Indien gij eenen. hebreuwschen knecht koopt, zes jaren zal hij dienen, en in het zevende zal hij vrij uit gaan, om niet; indien hem zijn heer eene vrouw gegeven, en zij hem zonen en dochteren gebaard zal hebben, zoo zullen de vrouw en hare kinderen haars heeren zijn, en hij zal met zijn lichaam uitgaan”, Exod. XXI: 2, 4. Dat hij dit dacht, blijkt uit Jakobs woorden in hetgeen volgt in dit hoofdstuk: “Indien niet de God van mijnen vader, de God van Abraham, en de Sehrik van Jischak, met mij geweest was, dat gij mij nu ledig zoudt weggezonden hebben”, vers 42; en uit Labans woorden: “Laban antwoordde en zeide tot Jakob: De dochters zijn mijne dochters, en de zonen zijn mijne zonen, en de kudde is mijne kudde, en al wat gij ziet, dat is mijn”, vers 43; waarbij hij niet in aanmerking nam dat Jakob niet een

gekochte dienstknecht was, zelfs niet een dienstknecht, en dat hij van een edeler familie was dan hij; voorts dat hij als belooning zoowel de vrouwen als de kudde had ontvangen, en dat alzoo die wet niet voor Jakob gold; omdat nu Jakob daardoor dat hij vluchtte, Laban van die hoop beroofde, en hem vandaar in een staat van benauwdheid bracht, wordt er gezegd dat hij het hart van Laban, den Arameër, stal daardoor dat hij hem niet te kennen gaf dat hij vlood; doch in den inwendigen zin wordt daarmede de verandering van den door Laban aangeduiden staat ten aanzien van het goede door de scheiding aangeduid; over de verandering van staat door de scheiding, zie men hetgeen kort te voren in n. 4111 is gezegd.

4114. En hij vlood, en al wat hij had; dat dit de scheiding beteekent, staat vast uit hetgeen nu gezegd is, dus zonder verdere ontvouwing.

4115. En hij stond op; dat dit de verheffing beteekent, staat vast uit hetgeen boven in n. 4103 is gezegd over de beteekenis van opstaan.

4116. En hij ging de rivier over; dat dit den staat beteekent waar verbinding is, staat vast uit de beteekenis van de rivier, hier van den Euftrat, zijnde de verbinding, namelijk met het Goddelijke; dat de rivier hier dit beteekent, is ter oorzaak hiervan dat zij de grens was van het land Kanaän aan die zijde, en alle grenzen van het land Kanaän beeldden uit en beteekenden vandaar dat wat het laatste en wat het eerste was; het laatste omdat het daar ophield, en het eerste omdat het daar begon; want alle grenzen zijn van dien aard dat zij de laatste zijn voor hen die uitgaan, en dezelfde grenzen de eerste voor hen die binnengaan; omdat Jakob nu binnenging, was die rivier de eerste grens, bijgevolg de verbinding, namelijk in den hoogsten zin met het Goddelijke; want door het land Kanaän wordt in den inwendigen zin het hemelsch Rijk des Heeren aangeduid, n. 1607, 3481; en in den hoogsten zin het Goddelijk Menschelijke des Heeren, n. 3038, 3705; daaruit blijkt wat hier wordt aangeduid door “hij ging de rivier over”. Dat alle dingen in het land Kanaän uitbeeldende dingen waren overeenkomstig de afstanden, de liggingen, en de grenzen, zie men in n. 1585, 3686; evenzoo de rivieren welke het begrensd, als de rivier van Egypte, de Euftrat, en de Jordaän, n. 1866.

4117. En hij zette zijne aangezichten naar den berg Gilead; dat dit het goede daar beteekent, staat vast uit de beteekenis van den berg, zijnde het hemelsche der liefde, dat is, het goede, waarover n. 795, 1430, waarmede de verbinding was; Gilead beteekent het hoedanige ervan. Omdat de rivier de grens was, en daar, als gezegd, het eerste der verbinding, beteekent derhalve de berg Gilead, welke aan deze zijde van den Jordaän was, het goede waarmede dat eerste der verbinding was. Het land Gilead, waar de berg stond, was binnen

de grenzen van het land Kanaän, dit in den ruimen zin verstaan; het lag aan gene zijde van den Jordaan, en viel aan de Rubenieten en de Gaddieten, en voornamelijk aan den halven stam van Menasche als erfenis ten deel; en omdat de erfenissen zich tot daarheen uitstrekten, wordt gezegd dat het lag binnen de grenzen van het land Kanaän, dit in den ruimen zin verstaan; dat bet hun als erfenis ten deel viel, staat vast bij Mazes, Num. xxxii: 1, 26 tot 41; Deut. iii: 8, 10 tot 16; Jozua xiii: 24 tot 31; daarom werd, wanneer het land Kanaän in één samenvatting werd voorgesteld, gezegd “van Gilead tot Dan toe”, en in een anderen zin “van Beerschebah tot Dan toe”, want Dan was ook een grens, n. 1710, 3923; dat gezegd werd “van Beerschebah tot Dan toe”, zie men in n. 2858, 2859; en “van Gilead tot Dan”, bij Mozes: “Mozes klom op uit de vlakten van Moab op den berg Nebo, het hoofd van Pisgah, hetwelk is tegen Jericho, alwaar Jehovah hem toonde *het land Gilead tot Dan toe*”, Deut. xxxiv: 1; en in het Boek der Richteren: “*Gilead* wonende aan den overgang van den Jordaan, en Dan, waarom zal hij de schepen vreezen”, v: 17. Omdat Gilead een grens was, beteekent het in den geestelijken zin het eerste goede, zijnde dat van de zinlijke dingen des lichaams, want het is het goede of de lust van deze waarin de mensch die wordt wederverwekt, het allereerst wordt ingewijd; in dezen zin wordt Gilead genomen bij de Profeten, zooals bij Jerem. viii: 20, 22; hfdst. xxii: 6; hfdst. xlvi: ii; hfdst. l: 19; Ezech. xlvi: 18; Obad. 19; Mich. vii: 14; Zach. x: 10; Psalm lx: 8, 9; en in den tegenovergestelden zin, Hos. vi: 8; hfdst. xii: 12.

4118. Vers 22, 23, 24, 25. *En ten derden dage werd aan Laban te kennen gegeven, dat Jakob gevloeden was. En hij nam zijne broeders met zich, en hij achtervolgde hem eenen weg van zeven dagen, en hij haalde hem in den berg Gilead in. En God kwam tot Laban, den Arameër, in eenen droom des nachts, en Hij zeide tot hem: Wacht u, dat gij niet misschien met Jakob spreekt van het goede tot het booze toe. En Laban achterhaalde Jakob, en Jakob sloeg zijne tent op in den berg, en Laban sloeg op met zijne broeders in den berg Gilead.* Ten derde dage werd aan Laban te kennen gegeven, beteekent het einde; dat Jakob gevloeden was, beteekent de scheiding; hij nam zijne broeders met zich, beteekent de goede dingen in de plaats van die welke het verloren had; en hij achtervolgde hem, beteekent den voortgezette gloed der verbinding; eenen weg van zeven dagen, beteekent het heilige van het ware; en hij haalde hem in den berg Gilead in, beteekent daardoor een zeker iets van verbinding; en God kwam tot Laban, den Aramek, in eenen droom des nachts, beteekent de duistere doorvatting van dart aan zichzelf overgelaten goede; en Hij zeide tot hem: Wacht u, dat gij niet misschien met Jakob spreekt van het goede tot het

booze toe, beteekent dat er geen vergemeenscapping meer was; en Laban achterhaalde Jakob, beteekent iets van verbinding; en Jakob sloeg zijne tent op in den berg, beteekent den staat der liefde waarin het goede was hetwelk nu onder Jakob wordt verstaan; en Laban sloeg op met zijne broeders in den berg Gilead, beteekent den staat van het goede in iets van die verbinding.

4119. Ten derde dage werd aan Laban te kennen gegeven; dat dit het einde beteekent, namelijk van de verbinding, staat vast uit de beteekenis van den derden dag, zijnde het laatste, voorts het volledige, dus het einde, waarover n. 1825, 2788; en ook het begin, n. 2788; want het einde van een staat van verbinding is het begin van den volgenden staat, welke die van de scheiding is, en deze staat wordt ook hier door den derden dag aangeduid.

4120. Dat Jakob gevloeden was; dat dit de scheiding beteekent, staat vast uit de beteekenis van vlieden, zijnde gescheiden roorden, waarover boven n. 4113, 4114.

4121. En hij nam zijne broeders met zich; dat dit de goede dingen beteekent in de plaats van die welke het verloren had, staat vast uit de beteekenis van de broeders, zijnde de goede dingen, waarover n. 2360, 3160, 3303, 3459, 3803, 3815; door broeders worden in den inwendigen zin diegenen aangeduid die in een eender goede en ware zijn, dat is, in een eendere aandoening van het goede en ware; want in het andere leven worden allen vergezelschaft overeenkomstig de aandoeningen, en zij die vergezelschaft zijn, maken een broederschap uit; niet hierin dat zij elkander broeders noemen, maar dat zij broeders zijn door de verbinding; het goede en ware zelf in het andere leven maken dat wat op aarde het bloedverwante en het aanverwante wordt genoemd, weshalve zij overeenstemmen; de goede en ware dingen toch, in zich beschouwd, erkennen geen anderen Vader dan den Heer, want zij zijn uit Hem alleen; vandaar zijn alien die in de goede en ware dingen zijn, in broederschap; maar nochtans zijn er graden overeenkomstig de hoedanigheid van de goede en ware dingen; die graden worden in het Woord aangeduid door broeders, zusters, schoonzonen, schoondochters, kleinzonen, kleindochters, en door tal van familienamen; op aarde worden zij echter zoo genoemd ten opzichte van de gemeenschappelijke ouders, hoezeer zij ook ten aanzien van de aandoeningen verschillen, maar die broederschap en aanverwantschap wordt in het andere leven verstrooid, en een ieder komt daar, indien men op aarde niet in een eender goede is geweest, in andere broederschappen; in den aanvang komen zij weliswaar meestal samen, maar kort daarop worden zij gescheiden; want daar vergezelschappen niet de profijten, maar, als gezegd, de aandoeningen, welke dan zoodanig als zij zijn gelijk op klaarlichten dag uitkomen; ook komt dan uit in welke

aandoening de een jegens den ander is geweest; en omdat zij uitkomen, en de aandoening een ieder tot zijn gezelschap trekt, worden derhalve zij die in hun gezindheid niet samenstemden, van elkanders gezelschap gesecheiden; en voorts wordt ook van weerszijden alle broederschap en alle vriendschap welke van den uitwendigen mensch is geweest, uitgedelgd, en die welke van den inwendigen mensch is, blijft. Dat door “hij nam zijn broeders met zich” de goede dingen worden aangeduid in de plaats van die welke het verloren had, komt daarvandaan omdat wanneer, zooals boven in n. 4077, 4110, 4111 is gezegd, het eene gezelschap van het andere gescheiden wordt, hetzelfde dan tot een ander gezelschap komt, bijgevolg tot andere goede dingen in de plaats van gene.

4122. En hij achtervolgde hem; dat dit den voortgezette gloed der verbinding beteekent, staat vast uit de beteekenis van achtervolgen hier, zijnde de voortgezette gloed der verbinding. Hier wordt in den inwendigen zin gehandeld over de scheiding tusschen het middellijk goede en het echte goede, vadat het middellijk goede tot mit heeft gediend; het proces der scheiding wordt hier ten volle beschreven, maar het is van diep aard dat de mensch het zelfs niet kan bemerken dat het er is; maar voor de Engelen verschijnt het duidelijk met ontelbare verscheidenheden, want op deze wijze zien en doorvatten zij bij den mensch die wordt wederverwekt, bij wien zij als bedienaren aanwezig zijn, alle veranderingen van zijn staat, en overeenkomstig die en door die leiden zij hem uit den Heer tot het goede, voor zooveel als de mensch zich laat leiden; en omdat dat proces van zulk een groot nut in den Hemel is, wordt er hier zoo uitvoerig over gehandeld; daaruit kan eveneens vaststaan hoedanig de inwendige zin is, namelijk dat hij bet Engellijke Woord is.

4123. Eenen weg van zeven dagen; dat dit het heilige van het ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van den weg, zijnde het ware, waarover n. 627, 2333; en uit de beteekenis van zeven, zijnde het heilige, waarover n. 395, 433, 716, 881; hier beteekent het dat er de gloed der verbinding was of de gloed om zich te verbinden met het heilige van het ware.

4124. En hij haalde hem in den berg Gilead in; dat dit een zeker iets van verbinding daardoor beteekent, staat vast uit de beteekenis van inhalen, zijnde de verbinding; en uit de beteekenis van den berg Gilead, zijnde het goede hetwelk het eerste der verbinding is, waarover boven n. 4117; aldus wordt door “hij haalde hem in den berg Gilead in” een zeker iets van verbinding aangeduid.

4125. En God kwam tot Laban, den Arameër, in eenen droom des nachts; dat dit de duistere doorvatting van dat aan zichzelf overgelaten goede beteekent,

staat vast uit de uitbeelding van Laban, zijnde het middellijk goede, waarover eerder; en dit wordt de Arameër genoemd wanneer het gescheiden is van het door Jakob uitgebeelde goede, n. 4112; en uit de beteekenis van den droom des nachts, zijnde het duistere, waarover n. 2514, 2528; de doorvatting in dat duistere wordt daarmee aangeduid dat God kwam in den droom des nachts.

4126. En Hij zeide tot hem: Wacht u, dat gij niet misschien met Jakob spreekt van het goede tot het booze toe; dat dit beteekent dat er geen vergemeenschapping meer was, staat vast uit de beteekenis van spreken van het goede tot het booze toe, zijnde het goede spreken en het booze denken, en vandsar ten slotte het booze spreken en het booze doen; wie immers het booze denkt, die spreekt het ten slotte, en doet het; wie zoodanig is, is niet meer met den ander verbonden, omdat het de denking is en de wil welke verbinden, echter niet de woorden; in de wereld verbinden woorden weliswaar, maar dan wanneer de ander gelooft dat men ook het goede denkt en het goede wil; doch in het andere leven ligt alle denking open, want zij wordt vergemeenschap door een zekere sfeer, welke de geestelijke sfeer is die uit den ander voortgaat, en openbaart van welke gezindheid, dat is, van welken wil en van welke denking hij is; en daarom geschiedt de verbinding dienovereenkomstig. Daaruit blijkt dat door deze woorden “dat gij niet spreekt van het goede tot het booze toe” in den inwendigen zin wordt aangeduid dat er geen vergemeenschapping meer was.

4127. En Laban achterhaalde Jakob; dat dit iets van verbinding beteekent, kan vaststaan uit hetgeen boven in n. 4124 is gezegd.

4128. En Jakob sloeg zijne tent op in den berg; dat dit den staat der liefde beteekent waarin het goede was hetwelk nu onder Jakob wordt verstaan, staat vast uit de beteekenis van de tent, zijnde het heilige der liefde, waarover n. 414, 1102, 2145, 2152, 3312; en van de tent opslaan, zijnde de staat van die liefde; en uit de beteekenis van den berg, zijnde het goede, als boven n. 4117; hier het nu onder Jakob verstante goede, waarover men boven n. 4073 zie.

4129. En Laban sloeg op met zijne broeders in den berg Gilead; dat dit den staat van het goede beteekent in iets van die verbinding, staat vast uit de uitbeelding van Laban, zijnde het goede hetwelk nu gescheiden is van het door Jakob uitgebeelde goede; uit de beteekenis van opslaan, zijnde de staat van dat goede; er wordt niet gezegd de tent opslaan, omdat het niet de staat van het heilige der liefde was dan alleen door iets van die verbinding; uit de beteekenis van de broeders, zijnde de goede dingen waarmede het door Laban aangeduide goede vergezelschap was, waarover boven n. 4121; en uit de beteekenis van den berg Gilead, zijnde waar het eerste en het laatste der

verbinding is, waarover boven n. 4117; daaruit blijkt dat door “Laban sloeg op met zijne broeders in den berg Gilead” de staat van het goede in iets van die verbinding wordt aangeduid. Wat deze dingen welke nu werden ontvouwd, verder behelzen, kan niet zoo bevattelijk uiteengezet worden, tenzij door die dingen welke in het andere leven voorvallen wanneer gezelschappen van geesten en Engelen door den Heer aan den mensch toegevoegd, en van hem gescheiden worden. Het proces van hun toevoeging en van hun scheiding is zoodanig overeenkomstig de orde daar; de overgangen van dat proces worden hier ten volle beschreven, maar die afzonderlijk uiteenzetten zou, omdat ze den mensch volslagen onbekend zijn, gelijk staan met louter verborgenheden te spreken; boven, waar werd gehandeld over de verbinding en de scheiding van de gezelschappen bij den mensch die moet worden wederverwekt, zijn er eenige dingen over gezegd. Maar het is genoeg dat men wete dat hier in den inwendigen zin de verborgenheden van dat proces liggen opgesloten, en wel zoo vele en zoodanige dat zij niet voor het duizendste deel ten volle bevattelijk uiteengezet kunnen worden.

4130. Vers 26, 27, 28, 29, 30. *En Laban zeide tot Jakob: Wat hebt gij gedaan, en gij hebt mijn hart gestolen, en gij hebt mijne dochteren ontvoerd als gevangenen met het zwaard. Waarom hebt gij u verborgen om te vlieden, en gij hebt mij gestolen, en gij hebt mij niet te kennen gegeven, en ik zou u gezonden hebben met blijdschap, en met gezangen, met trommel en met harp. En gij hebt mij niet toegelaten, mijne zonen te kussen, en mijne dochteren; nu, gij hebt al doende dwaaselijk gehandeld. Mijne hand zij voor God om met islieden het booze te doen, en de God van islieder vader heeft tot mij gisteren nacht gezegd, zeggende: Wacht u van met Jakob te spreken van hel goede tot hel booze toe. En nu, gaande zijt gij gegaan, omdat gij verlangende hebt verlangd naar uws vaders huis; waarom hebt gij mijne goden gestolen.* Laban zeide tot Jakob, beteekent den staat der vergemeenschapping; wat hebt gij gedaan, beteekent de verontwaardiging; gij hebt mijn hart gestolen, beteekent dat het niet langer het Goddelijk Goede had zooals te voren; en gij hebt mijne dochteren ontvoerd, beteekent dat het ook niet de aandoeningen van het ware had zooals te voren; als gevangenen met het zwaard, beteekent dat zij van hetzelfde waren afgenomen; waarom hebt gij u verborgen om te vlieden, en gij hebt mij gestolen, en gij hebt mij niet te kennen gegeven, beteekent den staat indien de scheiding vanuit zijn vrije was geschied; en ik zou u gezonden hebben met blijdschap, en met gezangen, beteekent den staat waarin het toep vanuit het eigene geloofde te zijn ten aanzien van de ware dingen; met trommel en met harp, beteekent ten aanzien van het geestelijk goede; en gij hebt [mij] niet toegelaten, mijne

zonen te kussen, en mijne dochteren, beteekent de ontbinding vanuit den vrijen staat overeenkomstig het geloof van dat goede; nu, gij hebt al doende dwaselijk gehandeld, beteekent de verontwaardiging; mijne hand zij voor God om met ulieden het booze te doen, beteekent den staat van verontwaardiging indien het de macht had; en de God van ulieder vader heeft tot mij gisteren nacht gezegd, beteekent dat het door het Goddelijke niet was toegestaan; zeggende: Wacht u van met Jakob te spreken van het goede tot het booze toe, beteekent het beletten van de vergemeenschapping; en nu, gaande zijt gij gegaan, beteekent dat het vanuit het eigene zich heeft geseheden; omdat gij verlangende hebt verlangd naar uws vaders huis, beteekent het verlangen naar verbinding met het rechtstreeks invloeiend Goddelijk Goede; waarom hebt gij mijne goden gestolen, beteekent de verontwaardiging ter oorzaak van den staat van het verloren ware.

4131. Laban zeide tot Jakob; dat dit den staat der vergemeenschapping beteekent, namelijk van dat goede hetwelk door Laban wordt uitgebeeld, met dat goede hetwelk nu door Jakob wordt uitgebeeld, staat vast uit de beteekenis van zeggen, zijnde hier de vergemeenschapping, als in n. 3060; omdat er iets van verbinding was geschied, waarover kort te voren n. 4124, 4127, 4129, en nu onmiddellijk volgt dat Laban tot Jakob zeide, wordt derhalve de vergemeenschapping door zeggen aangeduid.

4132. Wat hebt gij gedaan; dat dit de verontwaardiging beteekent, staat vast uit de aandoening welke in deze en in de volgende woorden van Laban is gelegen, zijnde die der verontwaardiging.

4133. En gij hebt mijn hart gestolen; dat dit beteekent dat het niet langer het Goddelijk Goede had zooals te voren, staat vast uit de beteekenis van het hart stelen, zijnde wegnemen wat dierbaar en heilig is, waarover boven n. 4112; vandaar dat het niet langer het Goddelijk Goede had zooals te voren, door de scheiding.

4134. Gij hebt mijne dochteren ontvoerd; dat dit beteekent dat het ook niet de aandoeningen van het ware had zooals te voren, staat vast uit de beteekenis van de dochteren, hier van Rachel en Leah, zijnde de aandoeningen van het ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819.

4135. Als gevangen met het zwaard; dat dit beteekent dat zij van hetzelfde waren afgenomen, namelijk de aandoeningen van het ware, blijkt zonder verklaring; gevangen met het zwaard worden zij genoemd, omdat zwaard wordt gezegd met betrekking tot het ware, n. 2799; hoe het hiermede is gesteld, werd eerder ontvouwd.

4136. Waarom hebt gij u verborgen om te vlieden, en gij hebt mij gestolen, en gij hebt mij niet te kennen gegeven; dat dit den staat beteekent indien de scheiding vanuit zijn vrije was geschied, staat vast uit de beteekenis van zich verbergen om te vlieden, zijnde zich afscheiden tegen diens zin; dat vlieden is gescheiden worden, zie men in n. 4113, 4114, 4120; uit de beteekenis van mij stelen, zijnde wegnemen wat dierbaar en heilig is, waarover n. 4112, 4133; en uit de beteekenis van mij niet te kennen geven, zijnde hier door de scheiding, waarover n. 4113; daaruit volgt dat door die woorden wordt aangeduid dat de scheiding tegen zijn zin geschied was, terwijl zij toch vanuit het vrije had moeten geschieden; de staat van het vrije wordt aangeduid en beschreven door de woorden welke nu volgen, namelijk: ik zou u gezonden hebben met blijdschap en met gezangen, met trommel en met harp; doch dit zijn de woorden van Laban overeenkomstig zijn geloof toenmaals; maar hoe het gesteld is met de scheiding tusschen het middellijk goede en het echte goede bij hen die worden wederverwekt, namelijk dat het in het vrije geschiedt, zie men boven in n. 4110, 4111; dat het daarmede zoo gesteld is, verschijnt niet voor den mensch, want de mensch weet niet hoe de goede dingen bij hem varieëren, te minder hoe de staat van elk goede wordt veranderd, zelfs niet hoe het goede der kindsheid varieert en veranderd wordt in het goede der knapenjaren, en dit in het volgende goede, zijnde dat der jongelingsjaren, daarna in het goede van den volwassen leeftijd, en ten slotte in het goede van den ouderdom; bij hen die niet worden wederverwekt, zijn het niet de goede dingen welke veranderd worden, maar zijn het de aandoeningen en de verkwikkelijke dingen ervan; doch bij hen die wederverwekt worden, zijn er veranderingen van staat der goede dingen, en zulks van de kindsheid tot aan het laatste van hun leven toe; want het wordt door den Heer voorzien welk leven de mensch zal leiden, en hoe hij zich door den Heer zal laten leiden; en omdat alle dingen en de afzonderlijke dingen, ja zelfs de meest afzonderlijke, worden voorzien, wordt er ook in voorzien; maar hoe het dan gesteld is met de veranderingen van staat der goede dingen, weet de mensch in het geheel niet, en dit voornamelijk ter oorzake hiervan dat hij dienaangaande geen erkentissen heeft, en ze heden ook niet verlangt te hebben; en omdat de Heer niet onmiddellijk bij den mensch invloet en leert, maar in zijn erkentissen invloet, dus middellijk, kan hij derhalve geenszins de veranderingen van staat der goede dingen weten; en omdat de mensch van dien aard is, namelijk dat hij zonder erkentissen van deze zaak is, en het er bovendien heden weinigen zijn die zich laten wederverwekken, zoo zouden derhalve deze dingen, indien zij vollediger werden ontvouwd,

niet begrepen kunnen worden. Dat weinigen heden iets aangaande het geestelijk goede weten, en eveneens weinigen iets aangaande het vrije, is mij door ondervinding ten aanzien van hen die uit de Christelijke wereld in het andere leven komen, bekend geworden; ter toelichting mag slechts een enkel voorbeeld aangevoerd worden: Er was een zekere voorganger die van zichzelf geloofd had dat hij geleerder was dan de anderen, en die ook, toen hij leefde, door de anderen als geleerd was erkend; hij was, omdat hij een boos leven had geleid, in zulk een stompzinnige onwetendheid aangaande het goede en het vrije, en aangaande het verkwikkelijke en het gezegende hetwelk daaruit is, dat hij niet het minste van een verschil wist tusschen het helsche verkwikkelijke en vrije en het hemelsche verkwikkelijke en vrije; ja, hij zeide zelfs dat er geen was; daar er zulk een onwetendheid is, ook bij hen die voor geleerder dan de anderen gelden, zoo kan men daaruit opmaken, in hoe groote schaduwen, ja zelfs in hoe groote en hoedanige waanzinnigheden die dingen zouden vallen welke hier gezegd zouden worden over het goede en over het vrije, waarover in den inwendigen zin wordt gehandeld; terwijl het toch zoo is gesteld, dat er zelfs niet een enkel woord in het Woord is gezegd hetwelk niet een hemelsche verborgenheid behelst, hoewel het voor den mensch als van geen belang verschijnt, en zulks ter oorzaak van het gebrek aan erkentnissen, of ter oorzaak van de onwetendheid waarin de mensch heden aangaande de hemelsche dingen is en ook wil zijn.

4137. En ik zou u gezonden hebben met blijdschap, en met gezangen; dat dit den staat beteekent waarin het toen vanuit het eigene geloofde te zijn ten aanzien van de ware dingen, staat vast uit de beteekenis van “ik zou u gezonden hebben”, zijnde dat het zich vanuit het vrije zou gescheiden hebben; maar dat het zich niet had gescheiden toen het in dien staat was, staat vast uit hetgeen eerder in n. 4113 is gezegd; daaruit blijkt dat die woorden door Laban werden gezegd in een staat waarin hij toen vanuit het eigene geloofde te zijn; want vanuit het eigene gelooven is vanuit het nietware gelooven, doch vanuit het nieteigene gelooven, maar vanuit den Heer, is vanuit het ware gelooven. Dat het de staat ten aanzien van de ware dingen is, wordt aangeduid door zenden met blijdschap en met gezangen; want van blijdschap en gezangen wordt gesproken met betrekking tot de ware dingen. In het Woord wordt hier en daar melding gemaakt van blijdschap en van vreugde, en somtijds van beide tegelijk; doch de blijdschap wordt vermeld wanneer gehandeld wordt over het ware en de aandoening ervan, en de vreugde wanneer gehandeld wordt over het goede en de aandoening ervan; zooals bij Jesaja: “Ziet, *vreugde* en *blijdschap*, te dooden den os, en te slachten het vee, vleesch te eten en

wijn te drinken”, xxii: 13, waar van vreugde wordt gesproken met betrekking tot het goede, en van blijdschap met betrekking tot het ware. Bij denzelfde: “Geschreeuw over den wijn in de straten, alle *blijdschap* zal verlaten worden, en alle *vreugde* zal verbannen worden”, xxiv: 11. Bij denzelfde: “De verlost van Jehovah zullen wederkeeren, en tot Zion komen met *gezang*, en *vreugde* der eeuwigheid op hun hoofd; *vreugde* en *blijdschap* zullen zij verkrijgers, en de droefenis en de zuchting zullen vlieden”, xxxv: 10; hfdst. li: 11. Bij denzelfde: “Jehovah zal Zion troosten; *vreugde* en *blijdschap* zal daarin gevonden worden, belijdenis en eene *stem des gezangs*”, li: 3. Bij Jeremia: “Ik zal uit de steden van Jehudah, en uit de straten van Jeruzalem doen ophouden de *stem der vreugde*, en de *stem der blijdschap*, de stem des bruidegoms en de stem der bruid, omdat het land tot eene woestheid zal zijn”, vii: 34; hfdst. xxv: 10. Bij den zelfde: “De *stem der vreugde* en de *stem der blijdschap*, de stem des bruidegoms en de stem der bruid, de stem dergenen die zeggen: Belijdt Jehovah Zebaoth”, xxxiii: 11. Bij denzelfde: “Weggenomen is de *blijdschap* en de *uitbundigheid* uit Karmel, en uit het land van Moab”, xlviii: 33. Bij Joël: “Is niet de spijs voor onze oogen afgesneden, de *blijdschap* en de *uitbundigheid* uit het huis onzes Gods”, i: 16. Bij Zacharia: “Het vasten zal den huize van Jehudah zijn tot *vreugde* en tot *blijdschap*, en tot goede feesten”, viii: 19. Wie niet weet dat in de afzonderlijke dingen des Woords het hemelsch huwelijk, dat is, het huwelijk van het goede en het ware is, zou gelooven dat beide, namelijk de vreugde en de blijdschap, een ding zijn, en dat het slechts gezegd werd om meer nadruk aan de zaak te geven, dus dat een van beide overbodig is; maar dat is niet zoo, want niet het minste van een woord is gezegd zonder een geestelijken zin; in de aangehaalde plaatsen, alsmede in de andere, wordt van vreugde gesproken met betrekking tot het goede, en van blijdschap met betrekking tot het ware; men zie ook n. 3118. Dat ook van gezangen wordt gesproken met betrekking tot de ware dingen, staat vast uit tal van plaatsen in het Woord, waar gezangen worden vermeld, zooals in Jes. v: 1; hfdst. xxiv: 9; hfdst. xxvi: 1; hfdst. xxx: 29; hfdst. xlii: 10; Ezech. xxvi: 13; Amos v: 23, en elders. Men moet weten dat alle dingen welke in het Rijk des Heeren zijn, of op het goede of op het ware betrekking hebben, dat is, op die dingen welke der liefde zijn, en welke van het geloof der naastenliefde zijn; die welke betrekking hebben op het goede, of welke der liefde zijn, worden de hemelsche dingen genoemd; die echter welke op het ware betrekking hebben, of welke van het geloof der naastenliefde zijn, worden de geestelijke dingen genoemd. Omdat in alle en de afzonderlijke dingen des Woords wordt gehandeld over het Rijk des Heeren, en in den hoogsten zin over den Heer, en het Rijk des Heeren

het huwelijk van het goede en het ware of het hemelsch huwelijk is, en het de Heer zelf is in wien het Goddelijk Huwelijk is en vanuit wien het hemelsch huwelijk is, is derhalve in alle en de afzonderlijke dingen des Woords dat huwelijk, hetgeen vooral uitkomt bij de Profeten, waar herhalingen van een en dezelfde zaak voorkomen met alleen een verandering van woorden; doch die herhalingen zijn nergens zinledig, maar door de eene uitdrukking wordt het hemelsche aangeduid, dat is, dat wat van de liefde of van het goede is, en door de andere het geestelijke, dat is, dat wat van het geloof der naastenliefde of van het ware is. Daaruit blijkt op welke wijze het hemelsch huwelijk, dat is, het Rijk des Heeren, is in de afzonderlijke dingen des Woords, en in den hoogsten zin het Goddelijk Huwelijk zelf, of de Heer.

4138. Met trommel en met harp; dat dit beteekent ten aanzien van het geestelijk goede, namelijk den staat waarin het toen vanuit het eigene geloof de te zijn ten aanzien van dat goede, staat hieruit vast dat van trommel en harp wordt gesproken met betrekking tot het goede, maar tot het geestelijk goede, zooals uit tal van plaatsen in het Woord kan blijken. Het geestelijk goede is dat wat het goede des geloofs wordt genoemd, en het is de naastenliefde; het hemelsch goede echter is dat wat het goede der liefde wordt genoemd, en het is de liefde tot den Heer; er zijn twee Rijken des Heeren in de Hemelen, het eene wordt Zijn hemelsch Rijk genoemd, en daarin zijn zij die in de liefde tot den Heer zijn, en het andere wordt het geestelijk Rijk genoemd, en daarin zijn zij die in de naastenliefde jegens den naaste zijn; deze Rijken zijn ten strengste onderscheiden, maar nochtans handelen zij in de Hemelen als een; aangaande die twee onderscheiden Rijken of aangaande het hemelsche en het geestelijke, zie men hetgeen eerder meermalen is gezegd. Oudtijds werden in de Kerken verschillende soorten van muziekinstrumenten gebruikt, zooals trommels, citers, fluiten, harpen, tiensnarige speeltuigen, en tal van andere; sommige ervan behoorden tot de klasse der hemelsche dingen, sommige echter tot de klasse der geestelijke dingen; en wanneer deze instrumenten in het Woord worden vermeld, sluiten zij zulke dingen in, en wel dermate dat men daaruit kan weten over welk goede er gehandeld wordt, namelijk of er sprake is van het geestelijk goede dan wel van het hemelsch goede; de trommels en de harpen behoorden tot de klasse der geestelijke dingen, weshalve hier wordt gezegd “ten aanzien van het geestelijk goede”; dat van een harp wordt gesproken met betrekking tot de geestelijke dingen, en dat door de snaarinstrumenten de geestelijke dingen worden aangeduid, maar door de blaasinstrumenten de hemelsche dingen, zie men in n. 418, 419, 420.

4139. En gij hebt [mij] niet toegelaten, mijne zonen te kussen, en mijne dochteren; dat dit de ontbinding vanuit den vrijen staat overeenkomstig het geloof van dat goede beteekent, staat vast uit de beteekenis van kussen, zijnde de verbinding vanuit de aandoening, waarover n. 3573, 3574, 3800; vandaar is niet toelaten te kussen de ontbinding; uit de beteekenis van de zonen, zijnde de ware dingen; en van de dochteren, zijnde de goede dingen, waarover eenige maden eerder; dus de ontbinding ten aanzien van de ware en de goede dingen; dat het was vanuit den vrijen staat overeenkomstig het geloof van dat goede, ligt daarin opgesloten; men zie hierover eerder n. 4136, 4137.

4140. Nu, gij hebt al doende dwaselijk gehandeld; dat dit de verontwaardiging beteekent, staat vast uit de aandoening welke in die woorden ligt.

4141. Mijne hand zij voor God om met ulieden het booze te doen; dat dit den staat van verontwaardiging beteekent indien het de macht had, staat vast uit de beteekenis van de hand, zijnde de macht, waarover n. 878, 3387; dat het een staat van verontwaardiging is waarin deze dingen werden gezegd, en dat deze staat vandaar wordt aangeduid, blijkt duidelijk.

4142. En de God van ulieder vader heeft tot mij gisteren nacht gezegd; dat dit beteekent dat het door het Goddelijke niet was toegestaan, kan zonder verklaring duidelijk zijn, want het was hem in den droom verboden te spreken tot Jakob van het goede tot het booze toe, zooals ook volgt.

4143. Zeggende: Wacht u van met Jakob te spreken van het goede tot het booze toe; dat dit het beletten van de vergemeenschapping beteekent, staat vast uit de beteekenis van spreken van het goede tot het booze toe, zijnde geen vergemeenschapping meer, waarover boven n. 4126, dus het beletten van de vergemeenschapping.

4144. En nu, gaande zijt gij gegaan; dat dit beteekent dat het vanuit het eigene zich heeft gescheiden, staat vast uit de beteekenis van gaande gaan, zijnde gescheiden worden; dat het vanuit het eigene is, is duidelijk.

4145. Omdat gij verlangende hebt verlangd naar uws vaders huis; dat dit het verlangen naar verbinding met het rechtstreeks invloeiende Goddelijk Goede beteekent, staat vast uit de beteekenis van des vaders huis hier, dat is, van Jischak en Abraham, zijnde het rechtstreeks invloeiende goede; dat het huis het goede is, zie men in n. 2233, 2234, 3652, 3720; dat de vader ook het goede is, n. 3703; dat Jischak het goede van het redelijke is, n. 3012, 3194, 3210; en bovendien beeldt Abraham met Jischak het rechtstreeks invloeiende Goddelijk Goede uit, en Laban het zijdelings verwante goede, of dat wat niet rechtstreeks invloeit, n. 3665, 3778. Het zijdelings verwante goede, of wat niet rechtstreeks invloeit, is dat goede hetwelk het middellijk goede

werd genoemd, want dit goede ontleent zeer veel aan de wereldlijke dingen welke als goede dingen verschijnen, maar niet goede dingen zijn; doch het rechtstreeks invloeiende goede is dat wat onmiddellijk uit den Heer of middellijk door den Hemel uit den Heer is, en het is het Goddelijk Goede, gescheiden van het wereldlijk goede hetwelk zoodanig is als zoo juist gezegd werd. Ieder mensch die wordt wederverwekt, is eerst in het middellijk goede, ter oorzaak hiervan dat dit goede van dienst zij om de echte goede en ware dingen binnen te leiden, doch nadat het aan dit nut van dienst is geweest, wordt het gescheiden, en wordt de mensch voortgeleid tot het goede hetwelk meer rechtstreeks invloeit; aldus wordt de mensch die wordt wederverwekt, bij graden vervolmaakt. Zoo gelooft bijvoorbeeld hij die wordt wederverwekt, in het eerst dat het goede hetwelk hij denkt en hetwelk hij doet, uit hemzelf is, en ook dat hij iets verdient, want hij weet nog niet, en indien hij het weet, wat hij het niet, dat het goede ergens anders vandagn kan invloeien, en dat het mogelijk niet vergolden kan worden omdat hij het vanuit zichzelf doet; indien hij dit niet in het eerst geloofde, zou hij nooit het goede doen; maar hij wordt daardoor ingewijd zoowel in de aandoening van het goede te doen als in de erkenningen aangaande het goede, en eveneens aangaande de verdienste; en wanneer hij op deze wijze is voortgeleid in de aandoening van het goede te doen, vangt hij aan iets anders te denken en iets anders te gelooven, namelijk dat het goede invloeit uit den Heer, en dat hij door het goede hetwelk hij vanuit het eigen doet, niets verdient; en tenslotte verwerpt hij, wanneer hij in de aandoening van het goede te willen en te doen is, de verdienste geheel en al, ja verafschuwt ze, en wordt hij vanuit het goede door het goede aangedaan; wanneer hij in dezen staat is, zoo vloeit het goede rechtstreeks in. Tot voorbeeld diene ook de echtelijke liefde; het goede hetwelk voorafgaat en inwijdt, is de schoonheid, of de overeenkomst der zeden, of de uitwendige aanpassing van den een aan den ander, of de gelijkheid van stand beiderzijds, of een gewenschte positie; deze goede dingen zijn de eerste middellijke goede dingen der echtelijke liefde; daarna komt de verbinding der animi, daarin bestaande dat de een wil zooals de ander wil en daarin een verkwikkelijke voelt datgene te doen wat den ander behaagt; deze staat is de tweede, en dan worden de vorige dingen, hoewel zij aanwezig zijn, nochtans niet in beschouwing genomen; tenslotte volgt de vereeniging ten aanzien van het hemelsch goede en het geestelijk ware, namelijk dat de een zoo gelooft als de ander, en de een wordt aangedaan door het goede waardoor de ander wordt aangedaan; wanneer deze staat er is, zijn de een en de ander te zamen in het hemelsch huwelijk, zijnde dat van het goede en het ware, dus in de echtelijke

liefde, want de echtelijke liefde is niet iets anders; en dan vloeit de Heer in de aandoeningen van den een en den ander als in één enkele aandoening; het is dit goede hetwelk rechtstreeks invloeit; de vorige echter, welke indirect invloeden, dienden tot middelen om tot dit goede binnen te leiden.

4146. Waarom hebt gij mijne goden gestolen; dat dit de verontwaardiging beteekent ter oorzaak van den staat van het verloren ware, staat vast uit hetgeen boven in n. 4111 over de terafim welke Rachel wegnam, is gezegd en getoond.

4147. Vers 31, 32. *En Jakob antwoordde, en zeide tot Laban: Omdat ik vreesde, omdat ik zeide: Misschien zult gij uwe dochteren van met mij ontveldigen. Met wien gij uwe goden vindt, hij zal niet leven voor onze broederen; doorzoek voor u wat met mij is, en neem het tot u; en Jakob wist niet dat Rachel dezelve gestolen had.* Jakob antwoordde, en zeide tot Laban: Omdat ik vreesde, omdat ik zeide: Misschien zult gij uwe dochteren van met mij ontveldigen, beteekent dat de staat, indien de scheiding geschied was vanuit het vrije van dat goede, gekwetst zou worden, ten aanzien van de aandoeningen van het ware; met wien gij uwe goden vindt, hij zal niet leven voor onze broederen, beteekent dat het ware niet van gene was, maar dat het ware van gene niet zou stand houden in zijn goede; doorzoek voor u wat met mij is, en neem het tot u, beteekent dat alle dingen van dat goede gescheiden waren; en Jakob wist niet dat Rachel dezelve gestolen had, beteekent dat zij van de aandoening van het innerlijk ware waren.

4148. Jakob antwoordde, en zeide tot Laban: Omdat ik vreesde, omdat ik zeide: Misschien zult gij uwe dochteren van met mij ontveldigen; dat dit beteekent dat de staat, indien de scheiding geschied was vanuit het vrije van dat goede, gekwetst zou worden ten aanzien van de aandoeningen van het ware, staat vast uit de dingen welke voorafgaan, waar gehandeld is over de scheiding vanuit het vrije van de zijde van het door Laban aangeduide goede; en op deze dingen wordt hier geantwoord; de afzonderlijke woorden behelzen in den inwendigen zin hemelsche verborgenheden, welke niet kunnen worden uiteengezet ter oorzaak van hetgeen kort te voren in n. 4136 is gezegd; dat de staat wordt aangeduid, indien de scheiding geschied was vanuit het vrije van dat goede, is duidelijk; en dat dan de aandoeningen van het ware gekwetst zouden worden, wordt aangeduid door “misschien zult gij uwe dochteren van met mij ontveldigen”; want door de dochteren, hier Rachel en Leah, worden de aandoeningen van het ware aangeduid, zooals eerder meermalen is getoond. Hoe het hiermede gesteld is, kan uit hetgeen nu volgt beter blijken.

4149. Met wien gij uwe goden vindt, hij zal niet leven voor onze broederen; dat dit beteekent dat het ware niet van gene was, en dat het ware van gene niet zou stand houden in zijn goede, staat vast uit de beteekenis van de goden, hier de terafim, zijnde de ware dingen, waarover n. 4111; doch niet de ware dingen van het door Laban aangeduide goede, maar die van de aandoening welke door Rachel wordt uitgebeeld; omdat door de goden hier die ware dingen worden aangeduid, wordt derhalve vermeld dat Rachel ze gestolen had, en dagrover wordt in hetgeen volgt meer gehandeld; en dit zou niet vermeld zijn indien dit feit niet verborgenheden behelsde welke alleen in den inwendigen zin uitkomen; en omdat die ware dingen waarover hier wordt gehandeld, niet van het door Laban aangeduide goede waren, maar van de aandoening van het ware welke door Rachel wordt uitgebeeld, zoo wordt derhalve door die woorden, namelijk “met wien gij uwe goden vindt, hij zal niet leven voor onze broederen” aangeduid dat het ware niet van gene was, en dat het ware van gene niet zou stand houden in zijn goede. Met deze verborgenheid is het aldus gesteld elk geestelijk goede heeft zijn ware dingen, want waar dat goede is, daar zijn de ware dingen; het goede in zich geschouwd is één, maar het wordt verscheiden door de ware dingen; want de ware dingen kunnen vergeleken worden met de vezels welke eenig orgaan van het lichaam samenstellen; volgens den vorm der vezels ontstaat het orgaan, bijgevolg zijn werking, welke, namelijk de werking, geschiedt door het leven hetwelk door de ziel invloeit, en het leven is uit het goede hetwelk uit den Heer is; vandaar komt het dat het goede, hoewel het één is, nochtans bij een ieder verscheiden is, en wel zoozeer verscheiden, dat het op geenerlei wijze ooit bij den een gelijk is aan dat van den ander; vandaar komt het ook dat het ware van den een nooit kan stand houden in het goede van den ander; want alle ware dingen bij een ieder die in het goede is, staan met elkander in gemeenschap en maken een zekeren vorm, en dagrom kan het ware van den een niet overgedragen worden op den ander, maar het gast, wanneer het wordt overgedragen, over in den vorm van hem die het opneemt, en neemt een andere gedaante aan; maar deze verborgenheid is van een te diepgaande navorsching dan dat zij in het kort uiteengezet kan worden; vandaar komt het dat het gemoed van den een nooit geheel en al gelijk is aan dat van den ander, maar zooveel menschen zooveel verschillenden ten aanzien van de aandoeningen en de denkingen; voorts dat de gansche Hemel bestaat uit engellijke vormen welke in een eeuwigdurende verscheidenheid zijn, en deze werken, door den Heer in den hemelschen vorm geschikt, als n; want geen eene is ooit samengesteld uit dezelfde dingen, maar elk eene is samengesteld uit verschillende dingen in een vorm, welke dingen

één maken overeenkomstig den vorm. Vandaar blijkt nu wat daaronder wordt verstaan dat het ware van gene niet zou stand houden in zijn goede.

4150. Doorzoek voor u wat met mij is, en neem het tot u; dat dit beteekent dat alle dingen van dat goede gescheiden waren, staat vast uit den zin dier woorden, welke deze is dat niets wat het uwe is, bij mij is, dat is, dat niets hetwelk van het door Laban aangeduide goede is, is in het goede hetwelk Jakob uitbeeldt, bijgevolg dat alle dingen van dat goede gescheiden waren.

4151. En Jakob wist niet dat Rachel dezelve gestolen had; dat dit beteekent dat zij van de aandoening van het innerlijk ware waren, staat vast uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het innerlijk ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819; en uit de beteekenis van stelen, zijnde wegnemen wat dierbaar en heilig is, waarover n. 4112, 4113, 4133; boven werd daarmede dat Rachel de terafim of de goden van Laban stal, de verandering aangeduid van den door Laban uitgebeelden staat ten aanzien van het ware; men zie n. 4111; die verandering van staat wordt hier en in hetgeen nu volgt verder beschreven, en deze kwam daarvandaan dat het door Laban uitgebeelde goede na gescheiden te zijn van het goede hetwelk Jakob uitbeeldt, in een anderen staat kwam door de scheiding; want de ware dingen welke hem als de zijne toeschenen toen beiderlei goede verbonden was, gaven de gewaarwording alsof zij waren weggenomen. Dit is de oorzaak dat Laban zich daarover beklagde, en dat hij in de tenten nazoek deed en ze niet vond; want de ware dingen welke door de terafim in den goeden zin worden aangeduid, n. 4111, waren niet van hem, maar van de aandoening van het ware welke Rachel is. Hoe het hiermede is gesteld, kan ook niet blijken dan alleen uit die dingen welke in het andere leven geschieden; want de dingen welke daar nabij den mensch geschieden, verschijnen aan den mensch alsof zij in hem waren; het is bijna eender gesteld met de geesten in het andere leven; wanneer de gezelschappen der geesten die in het middellijk goede zijn, zich met de Engelen in gezelschap bevinden, zoo schijnt het hun geheel en al toe alsof de ware en goede dingen welke van de Engelen zijn, de hunne waren, ja zelfs weten zij ook niet anders; doch wanneer zij gescheiden worden, bemerken zij dat het niet zoo is; en daarom beklagen zij zich ook, in het geloof verkeerende dat ze zijn weggenomen door hen met wie zij in gezelschap waren; dit is het wat in den inwendigen zin hier in hetgeen terstond volgt door de terafim wordt aangeduid. In het algemeen is het zoo gesteld dat niemand ooit een goede en ware heeft hetwelk het zijne is, maar dat al het goede en ware invloeit uit den Heer, zoowel onmiddellijk als middellijk door engellijke gezelschappen; maar dat het nochtans schijnt alsof het goede en ware het zijne is; en zulks ter oorzake hiervan opdat zij

den mensch worden toegeëigend, totdat hij in dien staat komt dat hij weet, daarna erkent, en ten slotte gelooft dat zij niet van hem, maar des Heeren zijn; het is ook vanuit het Woord, en vandaar in de Christelijke wereld, bekend dat al het goede en al het ware uit den Heer is, en dat niets van het goede uit den mensch is; ja, de leerstellige dingen der Kerk, welke vanuit het Woord zijn, dicteeren dat de mensch zelfs niet uit zich naar het goede kan streven, dus het niet kan willen, bijgevolg het niet kan doen, want het goede doen is vanuit het goede willen; en eveneens dat het al des geloofs uit den Heer is, zoodat de mensch niet het minste kan gelooven indien dit niet uit den Heer invloeit. Dit schrijven de leerstellige dingen der Kerk voor, en dit leeren de predikingen; maar dat weinigen, ja uiterst weinigen gelooven dat het daarmede zoo gesteld is, kan hieruit blijken dat zij meenen dat het al des levens in hen is, en rauwelijks eenigen dat het leven invloeit. Het al van des menschen leven bestaat in het vermogen dat hij kan denken en dat hij kan willen, want indien het vermogen van denken en willen wordt weggenomen, blijft er niets van het leven achter; en het eigenlijke leven zelf bestaat in het goede denken en het goede willen, voorts in het ware denken en datgene te willen wat men denkt dat waar is; daar deze dingen overeenkomstig de leerstellige dingen welke vanuit het Woord zijn, niet des menschen zijn, maar des Heeren, en dat zij uit den Heer door den Hemel invloeien, zouden zij die over eenig oordeel beschikken en die kunnen bespiegelen, daaruit hebben kunnen opmaken dat het al des levens invloeit. Evenzoo is het gesteld met het booze en valsche; het is overeenkomstig de leerstellige dingen welke vanuit het Woord zijn, dat de duivel aanhoudend daarnaar streeft om den mensch te verleiden, en dat hij aanhoudend het booze inblaast; vandaar zegt men ook wanneer iemand een groote misdaad heeft begaan, dat hij zich door den duivel heeft laten verleiden; dit is ook waar, maar nochtans zijn het er weinigen, zoo al eenigen, die dit gelooven; want evenals al het goede en ware uit den Heer is, evenzoo is al het booze en valsche uit de hel, dat is, uit den duivel, want de hel is de duivel; daaruit kan ook vaststaan dat evenals al het goede en ware invloeit, evenzoo ook al het booze en valsche invloeit, bijgevolg ook het booze denken en het booze willen; daar deze dingen eveneens invloeien, kunnen zij die over eenig oordeel beschikken en kunnen bespiegelen, daaruit opmaken dat het al des levens invloeit, hoewel het schijnt alsof het in den mensch is. Dat het zoo is werd meermalen aan de geesten getoond die pas uit de wereld in het andere leven waren gekomen; maar sommigen van hen zeiden dat indien ook al het booze en valsche invloeit, hun niets van het booze en valsche kan toegerekend worden, en dat zij niet in de schuld zijn,

omdat het ergens anders vandaan is; maar zij kregen ten antwoord dat zij het zich hadden toegeëigend door te gelooven dat zij vanuit zich dachten en vanuit zich wilden; doch dat zij, indien zij geloofd hadden zooals het met de zaak is gesteld, zich dan die dingen niet zouden hebben toegeëigend; want dan zouden zij ook geloofd hebben dat al het goede en ware uit den Heer is, en dat zij indien zij dit hadden geloofd, zich door den Heer zouden hebben laten leiden, en zoo in een anderen staat zouden zijn geweest; en dan zou het booze hetwelk in hun denking en wil was binnengegaan, hen niet hebben aangedaan, aangezien niet het booze zou zijn uitgegaan, maar het goede zou zijn uitgegaan, want niet de dingen welke ingaan doen aan, maar de dingen welke uitgaan, overeenkomstig des Heeren woorden bij Markus, hfdst. VII: 15. Doch dit kunnen velen weten, maar weinigen gelooven; ook zij die boos zijn kunnen dit weten, maar zij gelooven het nochtans niet, want zij willen in het eigene zijn, en dit hebben zij dermate lief, dat zij, wanneer het hun wordt getoond dat alles invloeit, in angst geraken, en er dringend om smeeken in hun eigene te mogen leven, en dat zij, indien het hun werd afgenomen, niet langer zouden kunnen leven; aldus gelooven ook zij die weten. Dit is gezegd opdat men wete hoe het gesteld is met de gezelschappen der geesten welke in het middellijk goede zijn, wanneer zij met andere verbonden, en wanneer zij daarvan gescheiden zijn, namelijk dat zij wanneer zij verbonden zijn, niet anders weten dan dat de goede en ware dingen de hunne zijn, terwijl zij toch niet de hunne zijn.

4152. *Vers 33, 34, 35. En Laban kwam in de tent van Jakob, en in de tent van Leah, en in de tent van de beide dienstmaagden, en hij vond nâet; en hij ging uit de tent van Leah, en hij kwam in de tent van Rachel. En Rachel had de terafim genomen, en zij had die gelegd in het stroo van den tremel, en zij zat op dezelve; en Laban betastte de gansche tent, en hij vond niet. En zij zeide tot haren vader: Dat het niet ontsteke in mijns heeren oogen, omdat ik niet van voor u kan opstaan, omdat het mij gaat naar den weg der vrouwen; en hij door zocht, en hij vond de terafim niet.* Laban kwam in de tent van Jakob, en in de tent van Leah, en in de tent van de beide dienstmaagden, en hij vond niet, beteekent dat in hun heilige dingen niet zulke ware dingen waren; en hij ging uit de tent van Leah, en hij kwam in de tent van Rachel, beteekent het heilige van dat ware; en Rachel had de terafim genomen, beteekent de innerlijke natuurlijke ware dingen welke uit het Goddelijke zijn; en zij had die gelegd in het stroo van den kemel, beteekent in de wetenschappelijke dingen; en zij zat op dezelve, beteekent dat zij innerlijk waren; en Laban betastte de gansche tent, en hij vond niet, beteekent dat daar niet datgene was wat hem eigen was;

en zij zeide tot haren vader, beteekent tot het goede; dat het niet ontsteke in mijns heeren oogen, omdat ik niet van voor u kan opstaan, beteekent dat zij niet onthuld kunnen worden; omdat het mij gaat naar den weg der vrouwen, beteekent dat zij nog onder de onreine dingen zijn; en hij doorzocht, en hij vond de terafim niet, beteekent dat zij niet van hem waren.

4153. Laban kwam in de tent van Jakob, en in de tent van Leah, en in de tent van de beide dienstmaagden, en hij vond niet; dat dit beteekent dat in hun heilige dingen niet zulke ware dingen waren, staat vast uit de beteekenis van de tent, zijnde het heilige, waarover n. 414, 1102, 2145, 2152, 3210, 3312, 4128; hier de heilige dingen, omdat het de tenten waren, namelijk van Jakob, van Leah, en van de beide dienstmaagden; dat die ware dingen daar niet waren, wordt aangeduid door de terafim welke daar niet gevonden werden; dat de terafim in den goeden zin de ware dingen zijn, zie men boven in n. 411; door Jakob wordt het goede van het natuurlijke uitgebeeld, door Leah de aandoening van het uitwendig ware, en door de dienstmaagden de uitwendige aandoeningen, waarover eerder; en omdat de ware dingen waarover hier gehandeld wordt, niet uitwendig maar inwendig waren, werden zij derhalve niet in hun tenten, dat is, in hun heilige dingen gevonden; maar zij waren in de tent van Rachel, dat is, in het heilige der aandoening van het innerlijk ware, want door Rachel wordt de aandoening van het innerlijk ware uitgebeeld.

4154. En hij ging uit de tent van Leah, en hij kwam in de tent van Rachel; dat dit het heilige van dat ware beteekent, staat vast uit hetgeen kort te voren is gezegd. Met de ware dingen is het evenzoo gesteld als met de goede dingen, namelijk dat er uiterlijke en innerlijke zijn; want er is een inwendige mensch en een uitwendige mensch; het zijn de goede en ware dingen van den inwendigen mensch welke de inwendige goede en ware dingen worden genoemd, en van de goede en ware dingen van den uitwendigen mensch wordt gezegd uitwendige goede en ware dingen; de goede en ware dingen van den inwendigen mensch zijn van drievoudigen graad, zoodanig als zij in de drie Hemelen zijn; de goede en ware dingen van den uitwendigen mensch zijn ook van drievoudigen graad, en zij stemmen overeen met de inwendige; want er zijn middellijke goede en ware dingen tusschen den inwendigen en den uitwendigen mensch, of bemiddelende goede en ware dingen, want zonder middelen of bemiddelende dingen is er geen vergemeenschapping; er zijn goede en ware dingen welke den natuurlijken mensch eigen zijn, en deze worden de uitwendige goede en ware dingen geheeten; en er zijn ook zinlijke goede en ware dingen, en deze zijn des lichaams, dus de buitenste; deze goede en ware dingen van drievoudigen graad behooren tot den

uitwendigen mensch, en zij stemmen, als gezegd, met even zoovele goede en ware dingen van den inwendigen mensch overeen, waarover, vanuit des Heeren Goddelijke Voorzienigheid, elders. De goede en ware dingen van elken graad zijn tusschen elkander ten strengste onderscheiden, en zij worden niet in het minst vermengd; die welke innerlijk zijn, zijn de samenstellende, en die welke uiterlijk zijn, zijn de samengestelde; hoewel deze dingen tusschen elkander ten strengste onderscheiden zijn, verschijnen zij den mensch nochtans niet als onderscheiden; wie een zinlijk mensch is, ziet niet anders dan dat alle innerlijke dingen, ja zelfs de inwendige dingen zelf, slechts zinlijke dingen zijn; want hij ziet vanuit de zinlijke dingen, dus uit buitensten; uit buitensten kunnen de innerlijke dingen nooit worden gezien, maar de buitensten worden gezien uit de innerlijke dingen; wie een natuurlijk mensch is, dat is, wie vanuit de wetenschappelijke dingen denkt, weet niet anders dan dat de natuurlijke dingen waarvanuit hij denkt, binnenste dingen zijn, terwijl het toch uitwendige dingen zijn. De innerlijke mensch, die vanuit analytische dingen welke uit de natuurlijke wetenschappelijke dingen werden blootgelegd, oordeelt en besluit, gelooft evenzoo dat zij de binnenste dingen van den mensch zijn, omdat zij *hem* als de binnenste dingen toeschijnen, maar nochtans zijn zij beneden de redelijke dingen, dus ten opzichte van de echte redelijke dingen zijn zij uiterlijk of lager; zoo is het gesteld met des menschen bevatting; deze dingen waarover nu gesproken is, zijn van den natuurlijken of uitwendigen mensch in drievoudigen graad; maar die dingen welke van den inwendigen mensch zijn, zijn, als gezegd, ook in drievoudigen graad, zoodanig als zij in de drie Hemelen zijn. Uit hetgeen nu gezegd is, kan vaststaan hoe het gesteld is met de ware dingen welke door de terafim worden aangeduid, dat zij niet gevonden werden in de tenten van Jakob, van Leah, en van de dienstmaagden, maar in de tent van Rachel, dat is, in het heilige der aandoening van het innerlijk ware. Al het ware hetwelk uit het Goddelijke is, is in het heilige, want het kan niet anders zijn, omdat het ware hetwelk uit het Goddelijke is, heilig is; het wordt heilig genoemd vanwege de aandoening, dat is, vanwege de liefde, welke uit den Heer invloeit, en maakt dat de mensch door het ware wordt aangedaan.

4155. En Rachel had de terafim genomen; dat dit de innerlijke natuurlijke ware dingen welke uit het Goddelijke zijn, beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het innerlijk ware, waarover eerder; en uit de beteekenis van de terafim, zijnde de ware dingen welke uit het Goddelijke zijn, n. 4111, dus de innerlijke ware dingen; en hoedanig en waar deze zijn, werd vlak boven in n. 4154 gezegd.

4156. En zij had die gelegd in het stroo van den kemel; dat dit beteekent in de wetenschappelijke dingen, staat vast uit de beteekenis van het stroo van den kemel, zijnde de wetenschappelijke dingen, n. 3114; stroo worden zij genoemd, zoowel omdat het kameelenvoedsel is, als omdat zij betrekkelijk grof en ongeordend zijn; daarom worden de wetenschappelijke dingen ook aangeduid door de dichte verstrengelingen van boomen en wouden, n. 2831; dat de kameelen de algemeene wetenschappelijke dingen zijn welke van den natuurlijken mensch zijn, zie men in n. 3048, 3071, 3143, 3145. Dat de wetenschappelijke dingen betrekkelijk grof en ongeordend zijn en derhalve, als gezegd, door het stroo worden aangeduid, alsmede door de dichte verstrengelingen, verschijnt niet voor hen die alleen in wetenschappelijke dingen zijn, en vandaar voor geleerden gelden; dezen gelooven dat de mensch voor zooveel wijs is als hij weet of als hij wetenschap bezit; maar dat het hiermede anders is gesteld, kon mij duidelijk blijken uit diegenen in het andere leven die, toen zij in de wereld leef den, alleen in wetenschappelijke dingen waren geweest en vandaar den naam en den roem van geleerden hadden behaald, namelijk dat zij somtijds veel stompzinniger zijn dan zij die in geen wetenschap ervaren waren; de oorzaak werd ook opengedekt, namelijk dat de wetenschappelijke dingen weliswaar middelen zijn om wijs te worden, maar dat zij ook middelen zijn om waanzinnig te worden; voor hen die in het leven van het goede zijn, zijn de wetenschappelijke dingen middelen om wijs te worden, maar voor hen die in het leven van het booze zijn, zijn zij middelen om waanzinnig te worden, want door de wetenschappelijke dingen bevestigen zij niet alleen het leven van het booze, maar ook de beginselen van het valsche, en zulks aanmatigend en met overreding omdat zij gelooven dat zij wijzer zijn dan de anderen; vandaar komt het dat zij hun redelijke vernietigen; want niet hij verheugt zich in het bezit van het redelijke die vanuit wetenschappelijke dingen kan redeneeren, en somtijds naar den schijn verhevener dan de anderen; het is slechts een dwaas schijnsel hetwelk die bedrevenheid voortbrengt; maar diegene beschikt over het redelijke die doorschouwen kan dat het goede het goede en het ware het ware is, bijgevolg dat het booze het booze en het valsche het valsche is; wie echter het goede als het booze en het booze als het goede, voorts wie het ware als het valsche en het valsche als het ware beschouwt, kan geenszins redelijk worden genoemd, maar veeleer onredelijk, hoezeer hij ook kan redeneeren; bij hem die door en door ziet dat het goede het goede en dat het ware het ware is, en anderzijds dat het booze het booze en het valsche het valsche is, vloeit het licht vanuit den Hemel in en verlicht zijn verstandelijke, en maakt dat de redenen welke

hij met het verstand ziet, even zoovele stralen van dat licht zijn; hetzelfde de licht beschijnt ook de wetenschappelijke dingen, zoodat zij bevestigen, en bovendien schikt zij die in orde en in den hemelschen vorm; diegenen echter die tegen het goede en ware zijn, zooals allen die in het leven van het booze zijn, laten dat hemelsche licht niet toe, maar verlustigen zich alleen in hun dwaallicht, en dit is van nature zoodanig dat men ziet zooals iemand die in de duisternis gevlekte strepen aan een wand ziet en daaruit door fantasien allerlei beelden maakt, terwijl het toch geen beelden zijn, want bij het aanbreekende daglicht komt het uit dat het alleen maar gevlekte strepen waren. Daaruit kan vaststaan dat de wetenschappelijke dingen middelen zijn om wijs te worden, en ook middelen zijn om waanzinnig te worden, dat is, dat zij middelen zijn om het redelijke te vervolmaken, en middelen om het redelijke te vernietigen; derhalve zijn zij die het redelijke door wetenschappelijke dingen hebben vernietigd, in het andere leven veel stompziniger dan zij die in geen wetenschappen ervaren waren. Dat de wetenschappelijke dingen betrekkelijk grof zijn, blijkt hieruit dat zij van den natuurlijken of uitwendigen mensch zijn, en dat het redelijke, hetwelk door die dingen wordt aangekweekt, van den geestelijken of inwendigen mensch is; hoezeer zij van elkander verschillen en afstaan ten aanzien van de zuiverheid, kan men weten uit hetgeen over de twee geheugens in n. 2469 tot 2494 is gezegd en getoond.

4157. En zij zat op dezelve; dit beteekent dat zij innerlijk waren, dus onder haar in het stroo van den kameel; door het stroo van den kameel worden, als kort te voren gezegd, de wetenschappelijke dingen aangeduid; die ware dingen welke door de terafim worden aangeduid, waren niet wetenschappelijke dingen, maar zij waren daarin; want met de ware dingen van drievoudigen graad, waarover kort te voren in n. 4154, is het zoo gesteld dat de innerlijke dingen in de uiterlijke zijn, want zoo rangschikken zij zich.

4158. En Laban betastte de gansche tent, en hij vond niet; dat dit beteekent dat daar niet datgene was wat hem eigen was, staat vast uit het verband der dingen in den inwendigen zin, dus zonder verdere ontvouwing.

4159. En zij zeide tot haren vader; dat dit beteekent tot het goede, staat vast uit de beteekenis van den vader, zijn de het goede, waarover n. 3703; en uit de uitbeelding van Laban, die hier de vader is, zijnde het middellijk goede, waarover eerder.

4160. Dat het niet ontsteke in mijns heeren oogen, omdat ik niet van voor u kan opstaan; dat dit beteekent dat zij niet onthuld kunnen worden, kan ook vaststaan uit het verband der dingen in den inwendigen zin, bijgevolg zonder verdere ontvouwing; want opstaan zou gelijk staan met de ware dingen welke

door de terafim worden aangeduid, open te dekken, bijgevolg te onthullen; vandsar beteekent “niet kunnen opstaan” dat zij niet onthuld konden worden.

4161. Omdat het mij gaat naar den weg der vrouwen; dat dit beteekent dat zij nog onder de onreine dingen zijn, staat vast uit de beteekenis van den weg der vrouwen, zijnde de onreinigheid, en eveneens dat daarvandaan die dingen waarop zij zat, onrein waren, Levit. xv: 19 tot 31; dus dat zij onder de onreine dingen waren; er wordt gezegd dat de innerlijke ware dingen onder de onreine dingen zijn, wanneer zij onder wetenschappelijke dingen zijn welke nog niet overeenstemmen of welke niet samenstemmen; zulke dingen worden verwijderd wanneer de mensch gereinigd, dat is, wederverwekt wordt.

4162. En hij doorzocht, en hij vond de terafim niet; dat dit beteekent dat zij niet van hem waren, namelijk dat die ware dingen niet van Laban waren, staat vast uit de beteekenis van doorzoeken en niet vinden; deze dingen behelzen in den historischen uitwendigen zin dat zij weliswaar van Laban waren, maar weggeborgen, doch in den inwendigen zin dat zij niet van hem waren; dat de terafim de ware dingen uit het Goddelijke zijn, zie men in n. 4111. Hoe het hiermede gesteld is, namelijk dat die ware dingen niet van het door Laban aangeduide goede waren, maar van de aandoening van het innerlijk ware, kan vaststaan uit hetgeen boven in n. 4151 is gezegd. Hieruit blijkt nu welke verborgenheid in deze dingen welke aangaande de terafim worden vermeld, verscholen ligt. Dat door de terafim de ware dingen vanuit het Goddelijke worden aangeduid, is ter oorzaak hiervan dat zij die van de Oude Kerk waren, het Goddelijke of den Heer met verschillende namen aanduiden, en zulks overeenkomstig de onderscheidene dingen welke in de uitwerkingen verschenen, zooals met den naam van God Schaddai vanwege de verzoeken waarin de Heer voor den mensch strijdt, en waarna Hij hem dan weldoet; men zie n. 1992, 3667; Zijn Voorzienigheid opdat de mensch niet vanuit zich in de mysteriën des geloofs binnentreedt, noemden zij de Cherubim, n. 308; van de Goddelijke ware dingen welke zij door antwoorden ontvingen, zeiden zij de terafim; de overige Goddelijke attributen noemden zij ook met afzonderlijke namen; maar zij die wijzen onder hen waren, verstonden onder al die namen niet dan den eenigen Heer; de eenvoudigen maakten zich echter even zoovele beelden welke dat Goddelijke uitbeeldden; en toen de Goddelijke eeredienst in afgodendienst begon verdraaid te worden, verzonnen zij zich even zoovele goden; vandaar zóóveel afgoderijen, ook onder de heidenen, die het aantal vermeerderden; doch omdat in de oude tijden onder die namen Goddelijke dingen werden verstaan, werden er eenige behouden, zooals Schaddai, en ook de Cherubim, voorts de terafim, en in

het Woord worden daarmede zulke dingen als boven gezegd aangeduid; dat door de terafim de Goddelijke ware dingen welke uit de antwoorden waren, worden aangeduid, blijkt bij Hoschea hfdst. III: 4.

4163. Vers 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42. *En Jakob ontstak, en hij twistte met Laban; en Jakob antwoordde, en zeide tot Laban: Wat is mijne overtreding, wat is mijne zonde, dat gij nagezet hebt achter mij. Omdat gij al mijne vaten betast hebt, wat hebt gij gevonden van al de vaten uws huizes; stel het hier voor mijne broederen en uwe broederen, en laat hen richten tusschen ons beiden. Deze twintig jaren ben ik met u geweest; uwe schapen en uwe geiten hebben nâet misdragen; en de rammen van uwe kudde heb ik niet pegeten. Het verscheurde heb ik tot u niet gebracht, ik heb het schadeloos gesteld; uit mijne hand hebt gij het geischt, het gestolene des daags en het gestolene des nachts. Ik ben geweest, in den dag verteerde mij de hitte, en de koude in den nacht, en mijn slaap was van mijne oogen verdreven. Deze voor maj twintig jaren heb ik u gediend in uw huis, veertien jaren om uwe twee dochteren, en zes jaren om uwe kudde, en gij hebt mijn loon op tien wijzen veranderd. Indien niet de God van mijnen vader, de God van Abraham, en de Schrik van Jischak, met mij geweest was, dat gij mij nu ledig zoudt weggezonden hebben; mijne ellende en de vermoeienis mijner palmen heeft God gezien, en Hij heeft gericht gisteren nacht.* Jakob ontstak, en hij twistte met Laban, beteekent den ijver van het natuurlijke; en Jakob antwoordde, en zeide tot Laban: Wat is mijne overtreding, wat is mijne zonde, dat gij nagezet hebt achter mij, beteekent dat het zich niet van het booze uit heeft gescheiden; omdat gij al mijne vaten betast hebt, wat hebt gij gevonden van al de vaten uws huizes, beteekent dat geen ware dingen van het goede de eigen dingen van hem waren geweest, maar alle gegeven; stel het hier voor mijne broederen en uwe broederen, en laat hen richten tusschen ons beiden, beteekent dat er gericht zij vanuit het gerechte en het billijke; deze twintig jaren ben ik met u geweest, beteekent het eigene; uwe schapen en uwe geiten hebben niet misdragen, beteekent den staat van hem ten aanzien van het goede en van het goede van het ware; en de rammen van uwe kudde heb ik niet gegeten, beteekent het ware van het goede, dat Hij nets van dat van gene had genomen; het verscheurde heb ik tot u niet gebracht, beteekent dat het booze niet door Zijn schuld bij dat goede was; ik heb het schadeloos gesteld, beteekent dat het goede daaruit voortkwam; uit mijne hand hebt gij het geischt, beteekent dat het uit Hem was; het gestolene des daags en het gestolene des nachts, beteekent het booze der verdienste evenzoo; ik ben geweest, in den dag verteerde mij de hitte, en de koude in den nacht, en mijn slaap was van mijne oogen verdreven, beteekent de verzoeking; deze voor

mij twintig jaren heb ik u gediend in uw huis, beteekent het eigene; veertien jaren om uwe twee dochteren, beteekent de eerste periode opdat Hij zich daaruit de aandoeningen van het ware zou verwerven; en zes jaren om uwe kudde, beteekent om daarna het goede te verwerven; en gij hebt mijn loon op tien wijzen veranderd, beteekent diens staat ten opzichte van Hem toen Hij die goede dingen aan zich aanplooid; indien niet de God van mijnen vader, de God van Abraham, en de Schrik van Jischak met mij geweest was, beteekent indien er niet het Goddelijke en het Goddelijk Menschelijke geweest was; dat gij mij nu ledig weggezonden zoudt hebben, beteekent dat het alle dingen voor zich opgeëischt zou hebben; mijne ellende en de vermoeienis mijner palmen heeft God gezien, en Hij heeft gericht gisteren nacht, beteekent dat alle dingen uit Hem zijn door de eigen maecht.

4164. Jakob ontstak, en hij twistte met Laban; dat dit den ijver van het natuurlijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van ontsteken of toornen, en vandaar van twisten, zijnde de ijver; en uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het goede van het natuurlijke, waarover eerder. Dat ontsteken of toornen, en vandaar twisten, de ijver is, komt omdat er in den Hemel of bij de Engelen geen toorn is, maar in plaats van toorn ijver; want de toorn versehilt hierin van den ijver, dat in den toorn het booze is, maar in den ijver het goede; of hierin dat wie in den toorn is, met den ander op wien hij toorn, het booze voor heeft; maar wie in den ijver is, heeft met den ander jegens wien hij ijvert, het goede voor; daarom kan dan ook hij die in den ijver is, terstond weer goed zijn, en in de daad zelf jegens de anderen goed zijn, niet echter hij die in den toorn is; hoewel de ijver in den uitwendigen vorm aan den toorn gelijk schijnt, is hij nochtans in den inwendigen vorm in het geheel niet daaraan gelijk.

4165. En Jakob antwoordde, en zeide tot Laban: Wat is mijne overtreding, wat is mijne zonde, dat gij nagezet hebt achter mij; dat dit beteekent dat het zich niet van het booze uit heeft gescheiden, staat vast uit de beteekenis van de overtreding en de zonde, zijnde het booze; dat het achternazetten geschiedde omdat het zich gescheiden had, blijkt duidelijk, aldus dat het zich niet van het booze uit heeft gescheiden.

4166. Omdat gij al mijne vaten betast hebt, wat hebt gij gevonden van al de vaten uws huizes; dat dit beteekent dat geen ware dingen de eigen dingen van hem waren geweest, maar alle gegeven, staat vast uit de beteekenis van de vaten des huizes, zijnde de eigen ware dingen; dat de vaten de ware dingen zijn, zie men in n. 3068, 3079, 3316, 3318; vandaar blijkt duidelijk dat de vaten des huizes de eigen ware dingen zijn; die betasten en niet vinden, wil zeggen

dat geene van hem waren, bijgevolg dat alle gegeven waren; hoe het hiermede gesteld is, zie men in n. 4151.

4167. Stel het hier voor mijne broederen en uwe broederen, en laat hen richten tussehen ons beiden; dat dit beteekent dat er gerieht zij vanuit het gerechte en het billijke, staat vast uit de beteekenis van de broederen, zijnde de goede dingen, waarover n. 2360, 3803, 3815, 4121; dat mijne broederen en uwe broederen het gerechte en het billijke zijn, daarover aanstonds; dat “laat hen richten tussehen ons beiden” het gericht is, blijkt duidelijk. Dat mijne broederen en uwe broederen het gerechte en het billijke zijn, komt omdat hier over het natuurlijke wordt gehandeld; want in het natuurlijke wordt datgene eigenlijk het gerechte en het billijke genoemd wat in het geestelijke het goede en het ware heet. Er zijn bij den mensch twee vlakken waarop de hemelsche en de geestelijke dingen welke uit den Heer zijn, gegrondvest worden; het eene vlak is innerlijk, het andere is uiterlijk; de vlakken zelf zijn niets anders dan het geweten; zonder de vlakken, dat is, zonder het geweten, kan nooit eenig hemelsche en geestelijke hetwelk uit den Heer is, vastgeheeh worden, maar het vloeit heen als water door een zeef; daarom weten zij die zonder zulk een vlak of zonder geweten zijn, niet wat het geweten is, ja, zij gelooven zelfs ook niet dat er eenig geestelijke en hemelsche is. Het innerlijk vlak of het innerlijk geweten is het, waar het goede en het ware in den echten zin is, want het uit den Heer invloeiende goede en ware brengt het in werking; het uiterlijk vlak echter is het uiterlijk geweten, en het is daar waar het gerechte en het billijke in den eigenlijken zin is, want het zedelijk en het burgerlijk gerechte en billijke, hetwelk ook invloeit, brengt het in werking. Er is ook een buitenste vlak, hetwelk eveneens als een geweten verschijnt, maar geen geweten is, namelijk het gerechte en het billijke doen ter wille van zich en van de wereld, dat is, ter wille van eigen eer of roem, en ter wille van de schatten en bezittingen der wereld, voorts vanwege de vrees voor de wet, Het zijn deze drie vlakken welke den mensch regeeren, dat is, waardoor de Heer den mensch regeert; door het innerlijk vlak of door het geweten van het geestelijk goede en ware regeert de Heer hen die zijn wederverwekt; door het uiterlijk vlak of door het geweten van het gerechte en het billijke, dat is, door het geweten van het zedelijk en burgerlijk goede en ware, regeert de Heer hen die nog niet wederverwekt zijn maar die wederverwekt kunnen worden en ook wederverwekt worden, zoo niet in het leven des lichaams, dan toch in het andere leven. Maar door het buitenste vlak, hetwelk zooals een geweten verschijnt en evenwel geen geweten is, regeert de Heer alle overigen, ook de boozen; dezen zouden zich zonder deze regeering in alle misdadige en

waaninnige dingen storten, en zij storten zich ook daarin wanneer zij zonder de banden van dat vlak zijn; en zij die zich niet daardoor laten regeeren, zijn bf waanzinnig, òf zij worden overeenkomstig de wetten gestraft. Deze drie vlakken werken als een bij de wederverwekten, want het eene vloeit in het andere in, en het innerlijke beschikt het uiterlijke. Het eerste vlak of het geweten van het geestelijk goede en ware, is in het redelijke van den mensch; maar het tweede vlak of het geweten van het zedelijk en het burgerlijk goede en ware, dat is, van het gerechte en het billijke, is in het natuurlijke van den mensch. Hieruit blijkt nu wat het gerechte en het billijke is welke door de broeders wordt aangeduid, namelijk het gerechte door mijne broederen, en het billijke door uwe broederen; want er wordt gezegd het gerechte en het billijke, omdat er over den natuurlijken mensch wordt gehandeld, want van hem worden die dingen eigenlijk gezegd.

4168. Deze twintig jaren ben ik met u geweest; dat dit het eigene beteekent, staat vast uit de beteekenis van twintig, zijnde het goede der overblijfselen, n. 2280; maar deze, namelijk de overblijfselen, zijn wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot den Heer, niets anders dan Zijn eigene, n. 1906; twintig jaren beteekenen de staten van het eigene; dat jaren staten zijn, zie men in n. 487, 488, 493, 893; de dingen welke in Jakobs woorden tot Laban zijn bevat, handelen in den hoogsten zin over het eigene in het natuurlijke hetwelk de Heer zich door eigen macht verwierf, en wel over de verschillende staten van dat eigene.

4169. Uwe schapen en uwe Beiten hebben niet *misdragen*; dat dit den staat van hem beteekent ten aanzien van het goede en van het goede van het ware, staat vast uit de beteekenis van het schaap, zijnde het goede, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van de geit, zijnde het goede van het ware, waarover n. 3995, 4006; wanneer zonder meer het goede wordt gezegd, wordt daaronder het goede des wils verstaan, onder het goede van het ware echter het goede des verstands; het goede des wils is vanuit het goede het goede doen, het goede des verstands echter is vanuit het ware het goede doen; aan hen die het goede doen vanuit het ware, verschijnen deze beide alsof zij een zijn, maar nochtans verschillen zij onder elkander zeer; want het goede doen vanuit den wil, is het doen vanuit de doorvatting van het goede; de doorvatting van het goede bestaat bij geen anderen dan bij de hemelschen; doch het goede doen vanuit het ware, is het doen vanuit de wetenschap, en vandaar vanuit het verstand, maar zonder de doorvatting dat het zoo is, alleen is men zoo onderricht door de anderen of men heeft uit zichzelf door zijn verstandelijk vermogen de gevolgtrekking gemaakt dat het zoo is; dit

kan een bedriegelijk ware zijn, maar indien men nochtans het doel van het goede heeft, zoo wordt dat wat men vanuit dat ware doet, als een goede. Dat de schapen de goede dingen beteekenen, kan vaststaan uit tal van plaatsen in het Woord, waarvan alleen de volgende mogen worden aangevoerd; bij Jesaja: "Hij was verdrukt, en Hij deed Zijnen mond det open, gelijk een stuk kleinvee ter slachting wordt geleid, en gelijk een *schaap* voor de scheeders, en Hij deed Zijnen mond niet open", LIII: 7; aangaande den Heer, waar Hij met een schap wordt vergeleken, niet krachtens het ware, maar krachtens het goede. Bij Mattheus: "Jezus zeide tot de twaalf die Hij uitzond: Gij zult niet heengaan in den weg der natin, en gij zult niet ingaan in eene stad der Samaritanen; gaat veel meer heen tot *de verlorene schapen van het huis Israëls*", x: 5, 6 de natiën tot welke zij niet zouden heengaan, staan voor hen die in de booze dingen zijn; dat de natiën de booze dingen zijn, zie men in n. 1259, 1260, 1849; de steden der Samaritanen voor hen die in de valsche dingen zijn; de schapen voor hen die in de goede dingen zijn. Bij Johannes: Jezus zeide na de wederopstanding tot Petrus: Weid Mijne lammeren; ten tweede male zeide Hij: Weid *Mijne schapen*; ten derde male zeide Hij: *Weid Mijne schapen*" XXI: 15, 16, 17; de lammeren staan voor hen die in de onschuld zijn; de schapen welke in de eerste plaats worden genoemd, voor hen die in het goede vanuit het goede zijn, de schapen welke in de laatste plaats worden genoemd, voor hen die in het goede vanuit het ware zijn. Bij Mattheus: "Wanneer de Zoon des Menschen komen zal in Zijne heerlijkheid, zoo zal Hij *de schapen aan Zijne rechterhand* stellen, en de bokken aan de linkerhand; en Hij zal zeggen tot degenen die aan de rechterhand zijn: Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, opdat gij ter erfenis bezit het koninkrijk hetwelk u bereid is van de grondlegging der wereld; want Ik ben hongerig geweest, en gij hebt Mij te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest, en gij hebt Mij te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling; en gij hebt Mij geherbergd; Ik was naakt, en gij hebt Mij gekleed; Ik ben krank geweest, en gij hebt Mij bezocht; Ik was in de gevangenis, en gij zijt tot Mij gekomen; voor zooveel gij dit een van deze Mijne minste broederen gedaan hebt, zoo hebt gij dat Mij gedaan", xxv: 31 tot 40; daar blijkt duidelijk dat de schapen staan voor de goede dingen, dat is, voor hen die in het goede zijn; alle geslachten van de goede dingen der naastenliefde zijn daar in den inwendigen zin samengevat, waarover, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, elders; door de bokken worden in het bijzonder diegenen aangeduid die in het geloof en in geen naastenliefde zijn; evenzoo bij Ezechiël: "Gij, Mijne kudde, zeide de Heer Jehovih: Ziet, Ik richt tuschen kleinvee en kleinvee, tusschen de *rammen der schapen*, en

tusschen de *bokken*”, xxxiv: 17; dat de bokken in het bijzonder diegenen zijn die in het geloof van geen naastenliefde zijn, kan vaststaan vanuit de beteekenis van de bokken, zijnde in den goeden zin zij die in het ware des geloofs en vandaar in eenige naastenliefde zijn, maar in den tegenovergestelden zin zij die in het geloof van geen naastenliefde zijnde, redeneeren over het heil vanuit de beginselen dat het geloof zaligt; hetgeen ook duidelijk uitkomt in hetgeen de Heer over de bokken bij Mattheus in de aangehaalde plaats zegt; diegenen editer die in geen ware des geloofs en tevens in geen goede der naastenliefde zijn, worden zonder zulk een oordeel, namelijk zonder de overtuiging dat zij in het valsche zijn, in de hel gevoerd.

4170. En de rammen van uwe kudde heb ik niet gegeten; dat dit beteekent het ware van het goede, dat Hij niets van dat van gene had genomen, staat vast uit de beteekenis van de rammen, zijnde de ware dingen van het goede; want de schapen beteekenen de goede dingen, en vandaar de rammen, omdat zij tot de schapen behooren, de ware dingen van het goede; en uit de beteekenis van eten, zijnde zich toeëigenen, waarover n. 3168, 3513, 3596, 3832; dus nemen, want hetgeen van een ander wordt toegeëigend, dat wordt van hem genomen.

4171. Het verscheurde heb ik tot u niet gebracht; dat dit beteekent dat het booze niet door Zijn schuld bij dat goede was, staat vast uit de beteekenis van het verscheurde, zijnde de door een ander veroorzaakte dood, dus het booze niet door zijn schuld. De booze dingen welke bij den mensch zijn, hebben tal van oorsprongen; de eerste oorsprong is vanuit het overgerfde door voortgezette afleidingen van de grootvaders en overgrootvaders in den vader, en uit den vader, in wien op deze wijze de booze dingen zijn opgehoopt, tot hemzelf; de tweede oorsprong is vanuit het daadwerkelijke, namelijk dat wat de mensch zich zelf verwerft door het leven van het booze; dit booze ontleent de mensch voor een deel aan het overgeëfde als aan een oceaen van booze dingen, en brengt het in de daad, en voor een deel voegt hij uit zich tal van dingen daaraan toe; vandaar het eigene hetwelk de mensch zich verwerft; maar dit daadwerkelijk booze, hetwelk de mensch tot zijn eigene maakt, heeft eveneens onderscheidene oorsprongen, in het algemeen twee, te weten, de eene, dat hij het booze opneemt van anderen zonder zijn schuld; de tweede, dat hij het uit zichzelf aanneemt, dus door zijn schuld; hetgeen de mensch van anderen opneemt zonder zijn schuld, is dat wat in het Woord wordt aangeduid door het verscheurde; doch hetgeen hij uit zichzelf aanneemt, dus door zijn schuld, wordt in het Woord aangeduid door het lijk; vandaar komt het dat het evenals in de Oude Kerk zoo ook in de Joodsche verboden was het vanzelf gestorvene of een lijk te eten, en ook het verscheurde; waarover aldus

bij Mazes: “Alle ziel die een *lijk* en het *verscheurde* eet, onder den inboorling en den vreemdeling, die zal zijne kleederen wasschen, en zich met wateren baden; zij zal onrein zijn tot aan den avond, en zij zal rein zijn; en indien zij niet gewasschen heeft, en haar vleesch niet gebaad heeft, zoo zal zij hare ongerechtigheid dragen”, Levit. xvii: 15, 16. Bij denzelfde: “Het *lijk* en het *verscheurde* zal hij niet eten, om zioh daarmede te bevleken; Ik Jehovah”, Levit. xxii: 8; het verscheurde staat voor het booze hetwelk vanuit het valsche is, hetwelk door de boozen wordt binnengebracht, en dezen zijn de wilde dieren in het woud, welke verscheuren; want de helschen worden in het Woord met de wilde dieren vergeleken. Bij denzelfde: ”hannen der heiligheid zult gij Mij zijn; daarom zult gij niet eten *het in het veld verscheurde vleesch*; gij zult het den honden voorwerpen”, Exod. xxii: 31. Bij Ezechiël: “De profheet tot Jehovah: Mijne ziel is niet bevekt geweest, en het *lijk* en het *verscheurde* heb ik niet gegeten van mijne knapen jaren af tot nu toe, en het vleesch des gruwels is in mijnen mond niet gekomen”, iv: 14. Bij denzelfde: “Eenig lijk of het *verscheurde* van den vogel en van het beest zullen de priesters niet eten”, xlii: 31; aangaande het Rijk des Heeren, hetwelk daar de Nieuwe Aarde is. Hieruit kan vaststaan wat het verscheurde in den inwendigen zin is; opdat het echter nog verder uitkome wat het verscheurde is, diene het volgende voorbeeld: Indien iemand die het leven van het goede leidt, of vanuit goed willen den ander goed doet, zich door een ander die in hd booze is, laat overreden dat het leven van het goede niets tot hd heil toedoet, ter oorzake hiervan dat allen in zonden geboren zijn en niemand vanuit zich het goede kan willen, bijgevolg ook niet doen, en dat derhalve in een heilsmiddel is voorzien, hetwelk het geloof heet, en dat men zoo door het geloof kan gezaligd worden zonder het leven van het goede, en zulks ook al zou men het geloof aannemen in het laatste stervensuur; indien zoo iemand, die in het leven van het goede heeft geleefd, zich laat overreden, en zich daarna om het leven niet bekommert en het ook veracht, zoo wordt hij een verscheurde genoemd; want van het verscheurde wordt gesproken met betrekking tot het goede waaraan het valsche is ingeboezemd, zoodat het goede niet langer levend wordt. Ten voorbeeld diene ook het echtelijke hetwelk iemand in den beginne voor hemelsch houdt, maar naderhand laat de een of laten beiden die in het huwelijk zijn, zich overreden dat het er slechts is om de orde in de wereld en om de opvoeding en de aparte verzorging der kinderen, en om de erfenissen; en bovendien dat de huwelijksband geen andere is dan zooals de band van een verdrag is, welke door den een en den ander ontbonden of geslaakt kan worden indien het uit instemming gebeurt; en op deze wijze denkt hij, na die

overreding aangenomen te hebben, niets hemelsch over het huwelijk; indien daaruit wulpsche dingen komen, zoo wordt het echtelijke een zoodanig iets hetwelk het verscheurde wordt genoemd; evenzoo in *de* overige dingen. Dat het de boozen zijn die verscheuren, en wel door redeneeringen uit uitwendige dingen, waarin de inwendige dingen niet kunnen worden ingeboezemd vanwege het leven van het booze, kan vaststaan uit het volgende bij Jeremia: “De leeuw uit het woud heeft de grooten geslagen, de wolf der woestijnen heeft hen verwoest, de luipaard waakt over hunne steden, *al wie uit dezelve uitgaat, zal verscheurd worden*, omdat hunne overtredingen zijn vermenigvuldigd, hunne afkeeringen zijn machtig geworden”, v: 5, 6; en bij Amos: “Edom heeft zijnen broeder met het zwaard vervolgd, en zijne ontfermingen verdorven, en zijn toorn *verscheurt bij voortduur*, en hij behoudt zijne woede geduriglijk”, I :II,12.

4172. Ik heb het schadeloos gesteld; dat dit beteekent dat daaruit het goede voortkwam, staat vast uit de beteekenis van schadeloos stellen, zijnde vergoeden, hier het goede daaruit. Met het booze der schuld en met het booze hetwelk niet der schuld is, welke worden aangeduid door het lijk en het verscheurde, waarover vlak boven, is het aldus gesteld; het booze der schuld, of het booze hetwelk de mensch zich door het daadwerkelijke leven heeft aangewend, en ook met de denking tot aan het geloof en de overreding toe heeft bevestigd, kan niet verbeterd worden, maar dit blijft tot in het eeuwige; doch het booze hetwelk niet der schuld is, hetwelk de mensch niet met de denking bevestigd, en waartoe hij zich niet van binnen overreed heeft, blijft weliswaar, maar kleeft slechts in de uitwendige dingen, want het dringt niet tot de innerlijke dingen door, en het verdraait den inwendigen mensch niet; zoodanig is het booze waardoor het goede komt, want de inwendige mensch, die nog niet is aangedaan en instemt, kan het in den uitwendigen mensch als het booze zien, en zoo kan het verwijderd worden; en omdat de inwendige mensch het kan zien, kan hij derhalve dan tevens het goede klaarder zien, want vanuit het tegenovergestelde verschijnt het goede klaarder dan vanuit het niet tegenovergestelde, en ook wordt hij daarna op meer voelbare wijze door het goede aangedaan; dit nu is het wat wordt verstaan onder het goede daaruit.

4173. Uit mijne band hebt gij het geëischt; dat dit beteekent dat het uit Hem was, staat vast uit de beteekenis van de hand, zijnde de macht, waarover n. 878, 3387; dus dat het uit Hem was, want hetgeen uit Zijn macht is, dat is uit Hem.

4174. Het gestolene des daags en het gestolene des nachts; dat dit beteekent het booze der verdienste evenzoo, staat vast uit de beteekenis van het gestolene of van den diefstal, zijnde het booze der verdienste. Het booze der verdienste is daar, wanneer de mensch aan zich het goede toeschrijft, en acht dat het uit hem is, en derhalve het heil wil verdienen; dit is het booze hetwelk in den inwendigen zin door den diefstal wordt aangeduid. Maar met dit booze is het aldus gesteld: in den beginne meenen allen die worden hervormd, dat het goede uit hen is, en dat zij vandaar door het goede hetwelk zij doen, het heil verdienen; want de meening dat zij door het goede hetwelk zij doen het heil verdienen, komt daaruit voort dat zij meenen dat het goede uit hen is; het eene toch hangt met het andere samen; maar zij die zich laten wederverwekken, bevestigen dit niet met de denking, of overreden zich niet dat het zoo is, maar het wordt geleidelijk verstrooid; want zoolang als de mensch in den uitwendigen mensch is, zooals allen zijn in het begin der hervorming, kan hij niet anders dan zoo denken; doch hij denkt alleen uit den uitwendigen mensch; maar wanneer de uitwendige mensch met zijn begeerigheden wordt verwijderd, en de inwendige aanvangt te werken, dat is, wanneer de Heer door den inwendigen mensch invloeit met het licht van het inzicht, en vandaar den uitwendigen mensch verlicht, dan vangt hij aan anders te gelooven, en schrijft hij het goede niet toe aan zichzelf, maar aan den Heer. Hieruit blijkt wat het booze der verdienste is, hetwelk hier wordt verstaan, waardoor het goede komt, evenzoo als door het booze hetwelk niet der schuld is, waarover eerder. Indien daarentegen de mensch, wanneer hij tot den volwassen leeftijd is gekomen, het met de denking bevestigt en zich geheel en al overreedt dat hij door het goede hetwelk hij doet het heil verdient, zoo blijft dit booze vastgeworteld en kan het niet verbeterd worden, want men eischt datgene voor zich op wat des Heeren is, en neemt aldus niet het goede op hetwelk aanhoudend uit den Heer invloeit, maar leidt het, zoodra het invloeit, in zich en naar zijn eigene af, weswege men het bezoedelt. Het zijn deze booze dingen welke in den eigenlijken zin door de diefstallen worden aangeduid; men zie n. 2609.

4175. Ik ben geweest, in den dag verteerde mij de hitte, en de koude in den nacht, en mijn slaap was van mijne oogen verdreven; dat dit de verzoeken beteeekent, staat vast uit de beteekenis van de hitte en de koude, zijnde dat wat een te ved van liefde is, en wat niets van liefde is, dus de twee uitersten; de dag beteekent den staat van het geloof of van het ware, welke dan op zijn toppunt is, en de nacht den staat van geen geloof of ware, n. 221, 935, 936; en uit de beteekenis van den slaap welke van de oogen verdreven is, zijnde aanhoudend

of zonder rust; omdat het zulke dingen zijn welke in de verzoeking en in de verleidingen zijn gelegen, worden derhalve door die woorden hier de verzoeking en in het algemeen aangeduid. Dat de hitte een te veel van liefde beteekent, komt omdat het geestelijk vuur en de geestelijke warmte de liefde is; en omgekeerd is de geestelijke koude geen liefde; des menschen leven zelf immers is niets dan liefde, want zonder liefde heeft de mensch in het geheel niets van leven, ja zelfs kan de mensch indien hij daarover nadenkt, weten dat alle levensvuur en levenswarmte welke in het lichaam is, daaruit is; doch de koude beteekent niet de ontbering van alle liefde, maar de ontbering van de geestelijke en de hemelsche liefde, en het is de ontbering ervan welke de geestelijke dood wordt genoemd; wanneer de mensch van die liefde is verstoken, wordt hij in brand gezet door de liefde van zich en van de wereld; deze liefde is naar verhouding koude, en zij wordt ook koude, niet alleen bij den mensch wanneer hij in het lichaam leeft, maar ook wanneer hij in het andere leven komt; indien hem, wanneer hij in het lichaam leeft, de liefde van zich en van de wereld wordt afgenomen, wordt hij zoo koud, dat hij nauwelijks iets van leven heeft; evenzoo indien hij werd aangedreven om heilig over de hemelsche en de Goddelijke dingen te denken; in het andere leven is hij, wanneer hij onder de hellschen is, in het vuur of in de hitte der begeerten; doch indien hij den Hemel nabij komt, wordt dat vuur en die hitte in koude verkeerdt, en des te feller naarmate hij dichter nadert, met een marteling welke in gelijken graad toeneemt; het is deze koude welke wordt verstaan onder de knersing der tanden dergenen die in de hel zijn, Matth. VIII: 12; hfdst. XIII: 42, 50; hfdst. XXII: 13; hfdst. XXIV: 51; hfdst. XXV: 30; Lukas XIII: 28.

4176. Deze voor mij twintig jaren heb ik u gediend in uw huis; dat dit het eigene beteekent, staat vast uit de beteekenis van twintig, zijnde het goede der overblijfselen, waarover n. 2280; wanneer van dit goede wordt gesproken met betrekking tot den Heer, zoo is het dat wat Hij voor Zichzelf heeft verworven, n. 1906, dus Zijn Eigene; en uit de beteekenis van dienen wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot den Heer, zijnde de eigen macht, waarover n. 3975, 3977.

4177. Veertien jaren om uwe twee dochteren; dat dit de eerste periode beteekent opdat Hij zich daaruit de aandoeningen van het ware zou verwerven, staat vast uit de beteekenis van veertien of van twee weken, zijnde de eerste periode; want de weken beteekenen in het Woord niets anders dan een volledige periode, een groote of een kleine; men zie n. 2044, 3845; evenzoo is het gesteld wanneer twee weken als een enkele worden vermeld, want het verdubbelde en met zichzelf vermenigvuldigde getal neemt de beteekenis

niet weg; daaruit blijkt wat hier veertien of twee weken beteekenen; en uit de beteekenis van de twee dochteren, hier van Rachel en Leah, zijnde de aandoeningen van het ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819; en bovendien dat de dochteren de aandoeningen zijn, n. 2362.

4178. En zes jaren om uwe kudde; dat dit beteekent om daarna het goede te verwerven, staat vast uit de beteekenis van zes, zijnde de strijd en de arbeid, waarover n. 720, 737, 900; hier het overige van den strijd en den arbeid, dus daarna; en uit de beteekenis van de kudde, zijnde het goede, waarover n. 343, 2566, 3518.

4179. En gij hebt mijn loon op tien wijzen veranderd; dat dit diens staat beteekent ten opzichte van Hem toen Hij die goede dingen aan zich aanplooid, staat vast uit de beteekenis van het loon wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot den Heer, zijnde uit Hemzelf, waarover n. 3996, 3999; dus toen Hij de goede dingen aan zich aanplooid; en uit de beteekenis van dat loon veranderen, zijnde de staat van dat goede hetwelk door Laban wordt aangeduid ten opzichte van Hem; dat tien wijzen wil zeggen zeer veel verandering, zie men in n. 4077.

4180. Indien niet de God van mijnen vader, de God van Abraham, en de Schrik van Jischak met mij geweest was; dat dit beteekent indien er niet het Goddelijke en het Goddelijk Menschelijke geweest was, staat vast uit de beteekenis van den God des vaders wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot den Heer, zijnde het Goddelijke ten aanzien van het goede; dat de Vader het Goddelijk Goede is, en de Zoon het Goddelijk Ware, zie men in n. 2803, 3704; hier het Goddelijk Goede van het eene en het andere Wezen; uit de beteekenis van den God van Abraham, zijnde het Goddelijke zelf, hetwelk het Goddelijk Wezen wordt genoemd; dat Abraham den Heer uitbeeldt ten aanzien van het Goddelijke zelf, n. 2011, 3439; en uit de beteekenis van den Schrik van Jischak, zijnde het Goddelijk Menschelijke; gezegd wordt schrik, omdat het het Goddelijke Ware is hetwelk bedoeld wordt, want het Goddelijk Ware brengt bij hen die niet in het goede zijn, vrees, schrik, en ontsteltenis met zich mede, niet echter het Goddelijk Goede; dit verschrikt niemand; evenzoo in het vervolg van dit hoofdstuk: “Jakob zwoer bij den Schrik zijns vaders Jischak”, vers 53. Want omdat Laban, toen hij van Jakob gescheiden was, dat is, het middellijk goede gescheiden van het Goddelijke Goede, was hij in zulk een staat dat hij het booze wilde aandoen, zooals blijkt uit hetgeen van Laban gezegd wordt; omdat hij toen zoodanig was, wordt er derhalve gezegd de Schrik van Jischak; dat de Schrik van Jischak den God van Jischak beteekent, kan voor een ieder duidelijk zijn, en ook dat het in dien

staat was. Dat Jischak het Goddelijk Menschelijke des Heeren uitbeeldt, en wel ten aanzien van het Goddelijk Redelijke, zie men in n. 1893, 2066, 2072, 2083, 2630, 3012, 3194, 3210, 3973 aan het begin. Daarmede dat het Goddelijk Ware, hetwelk uit den Heer is, schrik met zich mede brengt bij hen die niet in het goede zijn, niet echter het Goddelijk Goede, is het aldus gesteld: Het heilige, hetwelk uit den Heer is, heeft in zich het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware; deze gaan aanhoudend uit den Heer voort; vandaar het licht hetwelk in de Hemelen is, en vandaar het licht hetwelk in de menschelijke gemoederen is, bijgevolg vandaar de wijsheid en het inzicht, want deze zijn in dat licht gelegen; maar dit licht of de wijsheid en het inzicht, doet allen aan overeenkomstig de opneming; zij die in het booze zijn, nemen het Goddelijk Goede niet op, want zij zijn in geen liefde en naastenliefde; want al het goede is der liefde en der naastenliefde; maar het Goddelijk Ware kan opgenomen worden, ook door de boozen, doch slechts door hun uitwendigen mensch, niet door hun inwendigen mensch. Het is hiermede gesteld als met de warmte en het licht, welke uit de zon zijn; de geestelijke warmte is de liefde, dus het goede; het geestelijke licht echter is het geloof, dus het ware; wanneer de warmte uit de zon wordt opgenomen, gedijen de boomen en de bloemen, brengen bladeren, bloesems, vruchten of zaden voort; dit geschiedt in lente en zomertijd; doch wanneer de warmte uit de zon niet wordt opgenomen, maar alleen het licht, dan gedijt niets, doch alle plantengroei begint te verstarren, zooals geschiedt in herfst en wintertijd; zoo is het ook gesteld met de geestelijke warmte en het geestelijke licht, welke uit den Heer zijn; indien de mensch gelijk als de lente of de zomer is, zoo neemt hij het goede hetwelk der liefde en der naastenliefde is, op en brengt vruchten voort; doch indien de mensch gelijk als de herfst en de winter is, zoo neemt hij het goede der liefde en der naastenliefde niet op, bijgevolg brengt hij niet vruchten voort, maar nochtans kan hij het licht opnemen, dat is, die dingen weten welke van het geloof of van het ware zijn; het winterlicht doet iets dergelijks, want het verthoont op eendere wijze de kleuren en de schoonheden, en maakt ze zichtbaar, maar met dit versehil dat het niet naar de innerlijke dingen doordringt, omdat daar niet de warmte is, vandaar geen groei. Wanneer derhalve het goede niet wordt opgenomen, maar slechts het licht, zoo is het evenals wanneer in de objecten niet de warmte wordt opgenomen, slechts het beeld en de schoonheid van den vorm uit het licht; vandaar is van binnen de koude, en waar van binnen de koude is, daar is een verstarren van alle dingen daar, en als het ware een samenkrimpen en een huiveren wanneer het licht daarin valt; dit is het wat in de levende wezens de vrees, den schrik, en de ontsteltenis teweegbrengt. Door

deze vergelijking kan men eenigermate begrijpen hoe het gesteld is met de vrees, den schrik, en de ontsteltenis bij de boozen, namelijk dat deze niet zijn uit het Goddelijk Goede, maar uit het Goddelijk Ware, en dat zij er dan zijn wanneer men niet het Goddelijk Goede opneemt en toch het Goddelijk Ware opneemt; voorts dat het Goddelijk Ware zonder het Goede niet kan doordringen tot de innerlijke dingen, maar slechts in de uiterste dingen blijft hangen, dat is, in den uitwendigen mensch, en meestal in diens zinlijke; en dat vandaar de mensch in den uitwendigen vorm somtijds schoon verschijnt, terwijl hij in den inwendigen vorm afgrijselijk is. Daaruit kan ook vaststaan hoedanig het geloof bij zeer velen is, van welk geloof zij zeggen dat het zaligt zonder de goede werken, dat is, zonder goed willen en goed doen. Omdat het Goddelijk Ware uit het Goddelijk Menschelijke voortgaat, echter niet uit het Goddelijke zelf, zoo is het derhalve het Goddelijk Menschelijke hetwelk hier wordt aangeduid door den Schrik van Jischak, want het is, als gezegd, het Goddelijke Ware hetwelk verschrikt, niet echter het Goddelijk Goede. Dat het Goddelijk Ware uit het Goddelijk Menschelijke des Heeren voortgaat, niet echter uit het Goddelijke zelf, is een tot dusver ononthulde verborgenheid; hiermede is het aldus gesteld: voordat de Heer in de wereld kwam, vloeide het Goddelijke zelf in den ganschen Hemel in, en omdat de Hemel toen voor het grootste deel uit hemelschen bestond, dat is, uit hen die in het goede der liefde waren, werd door dien invloed, vanuit de Goddelijke Almacht, het licht voortgebracht hetwelk in de Hemelen is, en daaruit de wijsheid en het inzicht; doch nadat het menschelijk geslacht zich verwijderd had van het goede der liefde en der naastenliefde, kon dat licht niet langer door den Hemel voortgebracht worden, bijgevolg niet de wijsheid en het inzicht, hetwelk moest doordringen tot aan het menschelijk geslacht; en daarom kwam de Heer, uit noodzaak opdat het gezaligd zou worden, in de wereld, en maakte Hij het Menschelijke in Zich Goddelijk, opdat Hijzelf ten aanzien van het Goddelijk Menschelijke het Goddelijk Licht zou worden, en aldus den ganschen Hemel en de gansche wereld zou verlichten. Hij was het Licht zelf uit het eeuwige geweest, want dat Licht was uit het Goddelijke zelf door den Hemel; en het was het Goddelijke zelf hetwelk het Menschelijke opnam en dit Goddelijk maakte; en toen dit Goddelijk was gemaakt, kon Hij uit dat niet slechts den hemelschen Hemel zelf verlichten, maar ook den geestelijken Hemel, en eveneens het menschelijk geslacht, hetwelk het Goddelijk Ware opnam en opneemt in het goede, dat is, in de liefde tot Hem en in de naastenliefde jeggins den naaste, zooals blijkt bij Johannes: “Zoo velen Hem opgenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven, zonen Gods te zijn, dien,

die in Zijnen naam gelooven; die niet uit de bloeden, noch uit den wil des vleesches, noch uit den wil des mans, maar uit God geboren zijn”, 1: 12, 13. Uit hetgeen nu gezegd is, kan vaststaan wat door het volgende bij Johannes wordt aangeduid: “In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en God was het Woord; dit was in den beginne bij God; alle dingen zijn door hetzelfde gemaakt, en zonder hetzelfde is niets gemaakt dat gemaakt is. In hetzelfde was het leven, en het leven was het licht der menschen; het was het ware licht, hetwelk verlicht een iegelijk mensch komende in de wereld”, 1: 1, 2, 3, 4, 9 en vervolg. Het Woord beteekent daar het Goddelijk Ware; dat echter de Heer ten aanzien van het eene en het andere Wezen het Goddelijk Goede is, doch dat uit Hem het Goddelijk Ware voortgaat, zie men in n. 3704; want het Goddelijk Goede kan niet door den mensch worden opgenomen, zelfs niet door den Engel, maar alleen door het Goddelijk Menschelijke des Heeren, hetgeen wordt verstaan onder deze woorden bij Johannes: “Niemand heeft ooit God gezien; de eeniggeboren Zoon, die in den schoot des Vaders is, die heeft Hem verklaard”, 1: 18; maar het Goddelijk Ware kan opgenomen worden, doch zoodanig als het bij den mensch die het opneemt, mogelijk is; en in dit ware kan het Goddelijk Goede wonen, met een verschil overeenkomstig de opneming. Van dien aard zijn de verborgenheden welke zich aan de Engelen voordoen wanneer door den mensch deze woorden gelezen worden: “Indien niet de God van mijnen vader, de God van Abraham, en de Schrik van Jischak, met mij geweest was”. Hieruit blijkt hoeveel dat hemelsch is er in het Woord en in de afzonderlijke dingen des Woords is, hoewel niets ervan in den zin der letter verschijnt; en daaruit blijkt eveneens, hoedanig de engelijke wijsheid is in vergelijking tot de menschelijke wijsheid; en dat de Engelen in de diepste verborgenheden zijn, terwijl de mensch zelfs niet eens weet dat er eenige verborgenheid in gelegen is. Doch hetgeen hier vermeld werd, is slechts heel weinig, want in deze verborgenheden zien en doorvatten de Engelen ontelbare, ja zelfs in dat opzicht eindelooze dingen, welke nooit uitgesproken kunnen worden, omdat de menschelijke spraak niet toereikt om ze uit te drukken, noch het menschelijk gemoed bij machte is om ze op te nemen.

4181. Dat gij mij nu ledig weggezonden zoudt hebben: dat dit beteekent dat het alle dingen voor zich opgeëischt zou hebben, staat vast uit de beteekenis van ledig wegzenden, zijnde alle dingen van hem wegnemen, dus alle dingen voor zich opeischen.

4182. Mijne ellende en de vermoeienis mijner palmen heeft God gezien, en Hij heeft gericht gisteren nacht; dat dit beteekent dat alle dingen uit Hem

zijn door de eigen macht, staat vast uit de beteekenis van de ellende en de vermoeyenis der palmen hier, zijnde de verzoeking; en omdat de Heer door verzoeking en overwinningen het Goddelijke met het Menschelijke vereenigde en dit ook Goddelijk maakte, en zulks uit eigen macht, worden deze dingen door deze zelfde woorden aangeduid; dat de Heer door verzoeking en overwinningen het Goddelijke met het Menschelijke vereenigde en dit Goddelijk maakte uit eigen macht, zie men in n. 1661, 1737, 1813, 1921, 2776, 3318 einde; dat de palm of de hand de macht is, n. 878, 3387; bijgevolg beteekenen mijne palmen of mijne handen de eigen macht; God heeft gezien en Hij heeft gericht, beteekent het Goddelijke des Heeren, namelijk dat het Goddelijke hetwelk in Hem en hetwelk van Hem is, het gedaan heeft.

4183. Vers 43. *En Laban antwoordde, en zeide tot Jakob: De dochters mijne dochters, en de zonen mijne zonen, en de kudde mijne kudde, en al wat gij ziet, dat is mijn; en aan mijne dochters, wat sal ik heden aan haar doen, of aan hare zonen die zij gebaard hebben.* Laban antwoordde, en zeide tot Jakob, beteekent een duisteren staat van doorvatting; de dochters mijne dochters, en de zonen mijne zonen, en de kudde mijne kudde, beteekent dat alle aandoeningen van het ware, alle ware en goede dingen van hem waren; en al wat gij ziet, dat is mijn, beteekent al het doorvattelijke en verstandelijke; en aan mijne dochters, wat zal ik heden aan haar doen, of aan hare zonen die zij gebaard hebben, beteekent dat het die dingen niet voor zich durf de opeischen.

4184. Laban antwoordde, en zeide tot Jakob; dat dit een duisteren staat van doorvatting beteekent, staat vast uit de beteekenis van antwoorden en zeggen, zijnde de doorvatting; dat zeggen in de historische dingen des Woords doorvatten is, zie men in n. 1898, 1919, 2080, 2862, 3509, 3395; dat het een duistere staat van doorvatting is, staat vast uit hetgeen Laban Mer zegt, namelijk dat de dochters, de zonen, en de kudde van hem waren, terwijl zij toch niet van hem waren; en in den inwendigen zin, dat het middellijk goede alle goede en ware dingen voor zich opeischte; aangaande deze dingen welke door Laban worden gezegd, zie men hetgeen eerder is getoond in n. 3974, 4113.

4185. De dochters mijne dochters, en de zonen mijne zonen, en de kudde mijne kudde; dat dit beteekent dat alle aandoeningen van het ware, alle ware en goede dingen van hem waren, staat vast uit de beteekenis van de dochters, hier van Rachel en Leah, zijnde de aandoeningen van het ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819; uit de beteekenis van de zonen, zijnde de ware dingen, waarover n. 489, 491, 533, 1147, 3373; en uit de beteekenis van de kudde van kleinvee, zijnde de goede dingen, waarover n. 343, 1565, 2566; dat hij die dingen voor zich opeischte, alsof zij van hem waren, blijkt duidelijk,

want hij zeide “de dochters mijne dochters, de zonen mijne zonen, en de kudde mijne kudde”.

4186. En al wat gij ziet, dat is mijn; dat dit al het doorvattelijke en het verstandelijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van zien, zijnde doorvatten en verstaan, waarover n. 2150, 3863; aldus dat al het doorvattelijke en verstandelijke van het ware en goede van hem was. Hoe het hiermede gesteld is, werd eerder gezegd, en het werd toegelicht door die dingen welke in het andere leven geschieden, namelijk dat de geesten, vooral die van de middelklasse, wanneer zij in een zeker engelijk gezelschap zijn, dan niet anders weten dan dat de aandoeningen van het goede en ware welke uit het gezelschap invloeiën, de hunne zijn; want zoodanig is de vergemeenschapping van de aandoeningen en de denkingen in het andere leven, en voor zooveel als zij met dat gezelschap verbonden zijn, voor zooveel verkeerden zij in die meening; wanneer deze zelfde geesten daarvan gescheiden worden, zijn zij verontwaardigd, en wanneer zij in den staat der verontwaardiging komen, komen zij ook in een duisteren staat, waarover boven n. 4184; en in dezen staat eischen zij, omdat zij de innerlijke doorvatting niet hebben, voor zich de goede en ware dingen op welke van het engelijk gezelschap zijn, en welke zij door de bovenvermelde vergemeenschapping hadden; het is deze staat welke in dit vers wordt beschreven. Bovendien werd het mij door veel ondervinding te weten gegeven, hoe de aandoeningen van het goede en ware aan anderen worden vergemeenscht. Geesten van deze klasse waren eenige enalen bij mij, en wanneer zij door iets van aandoening verbonden waren, wisten zij niet anders dan dat mijne dingen de hunne waren; en ik werd ingelicht dat iets eenders bij alle menschen geschiedt; want elk mensch heeft geesten bij zich, en zoodra dezen tot den mensch komen en in zijn aandoening binnegaan, weten zij niet anders dan dat alle dingen welke des menschen zijn, namelijk alle dingen van zijn aandoening en denking, de hunne zijn; op deze wijze worden de geesten met den mensch verbonden, en door dezen regeert de Heer den mensch, n. 2488; hierover zal uit de ondervinding zelf in hetgeen volgt gesproken worden, aan het einde der hoofdstukken.

4187. En aan mijne dochters, wat zal ik heden aan haar doen, of aan hare zonen die zij geboort hebben; dat dit beteekent dat het die dingen niet voor zich durfde opeischen, staat vast uit de beteekenis van de dochters, zijnde de aandoeningen van het ware; en uit die van de zonen, zijnde de ware dingen, waarover kort te voren, n. 4185; dat het die dingen niet voor zich durfde opeischen, wordt aangeduid door “wat zal ik heden aan haar doen”; en het blijkt uit hetgeen voorafgaat, namelijk dat God tot hem zeide in den droom:

“Wacht u, dat gij niet misschien met Jakob spreekt van het goede tot het booze toe”, vers 24.

4188. Vers 44, 45, 46. *En nu, ga, laat ons een verbond maken, ik en gij, en dat het tot een getuige zij tusschen mij en tusschen u. En Jakob nam eenen steen, en zette dien op tot een opgericht teeken. En Jakob zeide tot zijne broederen: Verzamelt steenen; en zij namen steenen, en maakten eenen hoop; en zij aten aldaar op den hoop.* Nu, ga, laat ons een verbond maken, ik en gij, en dat het tot een getuige zij tusschen mij en tusschen u, beteekent de verbinding van het Goddelijk Natuurlijke met de goede dingen der werken, waarin diegenen zijn die ter zijde staan, of de natiën; en Jakob nam eenen steen, en zette dien op tot een opgericht teeken, beteekent een zoodanig ware en den eeredienst daaruit; en Jakob zeide tot zijne broederen, beteekent hen die in het goede der werken zijn; verzamelt steenen, en zij namen steenen, en maakten eenen hoop, beteekent de ware dingen vanuit het goede; en zij aten aldaar op den hoop, beteekent de toeëigening vanuit het Goddelijk Goede.

4189. Nu, ga, laat ons een verbond maken, ik en gij; dat dit de verbinding beteekent van het Goddelijk Natuurlijke met de goede dingen der werken, waarin diegenen zijn die ter zijde staan, of de natin, staat vast uit de beteekenis van het verbond, zijnde de verbinding, waarover n. 665, 666, 1023, 1038, 1864, 1996, 2003, 2021; uit de uitbeelding van Laban hier, die “ik” is, zijnde de goede dingen der werken, waarover aanstonds; en uit de uitbeelding van Jakob, die Mer “gir is, zijnde het Goddelijk Natuurlijke. Dat door Laban hier de goede dingen der werken worden aangeduid, waarin zij zijn die ter zijde staan, of de natiën, is ter oorzaak hiervan dat Laban, omdat hij nu gescheiden is van Jakob dat is, het middellijk goede van het Goddelijk Goede van het natuurlijke, niet langer het middellijk goede kan uitbeelden; maar omdat het als middel van dienst is geweest, beeldt hij derhalve eenig goede uit, en wel het goede ter zijde, of het zijdelings verwante goede; dat Laban voordat hij aldus met Jakob verbonden was, het zijdelings verwante goede uitbeeldde, zie men in n. 3612, 3665, 3778; bijgevolg het goede ter zijde; van welken aard echter dat goede is, zal in hetgeen volgt gezegd worden. Met Laban is het evenzoo gesteld als met Loth en Jischmaël; zoolang Loth met Abraham was, beeldde hij den Heer uit ten aanzien van den zinlijken uitwendigen mensch, n. 1428, 1434, 1547, 1597, 1598, 1698; doch toen hij van Abraham gescheiden was, beeldde hij diegenen uit die in den uitwendigen eeredienst zijn, maar nochtans in de naastenliefde, n. 2317, 2324, 2371, 2399; voorts verscheidene staten der Kerk achtereenvolgens, n. 2422, 2459. Jischmaël desgelijks; zoolang hij met Abraham was, beeldde hij het eerste redelijke des Heeren uit, n. 1893, 1949, 1950, 1951; maar daarna, toen

hij gescheiden was, beeldde hij de geestelijken uit, n. 2078, 2691, 2699, 3263, 3268; zoo is het ook met Laban gesteld; de oorzaak hiervan is deze, dat hoewel de scheiding is geschied, nochtans de verbinding blijft voortduren, maar niet die welke er eerder was; vandaar komt het dat Laban Mer en in hetgeen nu volgt, de goede dingen der werken uitbeeldt hoedanig zij zijn bij hen die ter zijde zijn, dat is, bij de natiën van de natiën wordt gezegd dat zij ter zijde zijn of in het zijdelings verwante goede, omdat zij buiten de Kerk zijn; zij die binnen de Kerk in het goede en ware zijn, zijn niet in de zijlinie, maar in de rechte linie, want zij hebben het Woord, en door het Woord rechtstreeksche vergemeenschapping met den Hemel, en door den Hemel met den Heer; niet echter de natiën, want deze hebben het Woord niet, en zij kennen ook den Heer niet; vandaar wordt gezegd dat zij ter zijde zijn; maar bedoeld worden de natiën welke in de goede dingen der werken zijn, dat is, in uitwendige dingen waarin vanbinnen het goede der naastenliefde is; dit is het wat de goede dingen der werken wordt genoemd, niet echter de goede werken, want goede werken kunnen bestaan zonder de goede dingen van binnen, echter niet de goede dingen der werken.

4190. En Jakob nam eenen steen, en zette dien op tot een opgericht teeken; dat dit een zoodanig ware en den eeredienst daaruit beteekent, staat vast uit de beteekenis van den steen, zijnde het ware, waarover n. 643, 1298, 3720; en uit de beteekenis van het opgerichte teeken, zijnde de eeredienst daaruit of vanuit het ware, waarover n. 3727; hieruit blijkt dat door die woorden een zoodanig ware en de eeredienst daaruit wordt aangeduid; gezegd wordt “een zoodanig ware”, zoodanig namelijk als het bij de natiën is; want de natiën hebben, hoewel zij niets aangaande het Woord, bijgevolg aangaande den Heer weten, nochtans zulke uitwendige ware dingen als de Christenen hebben; zooals dat men de Godheid heilig moet vereeren, dat men de gezette feesten moet in acht nemen, dat men de ouders moet eeren, dat men niet moet stelen, niet echtbreken, niet dooden, en ook niet moet begeeren wat eens anders is, dus zulke ware dingen als die van den Dekaloog zijn, welke ook binnen de Kerk als richtsnoeren gelden; diegenen onder hen die wijs zijn, nemen deze zelfde dingen niet slechts in den uitwendigen vorm in acht, maar ook in den inwendigen, want zij denken dat zulke dingen niet alleen tegen hun godsdienstige indruischen, maar ook tegen het algemeen welzijn, dus tegen den inwendigen plicht welken de mensch heeft, bijgevolg tegen de naastenliefde, hoewel zij niet zoozeer weten wat het geloof is. Zij hebben in het duister een zeker iets van geweten, waartegen zij niet willen handelen, en sommigen zelfs niet kunnen handelen; hieruit kan vaststaan dat de Heer

hun innerlijke dingen, welke in het duister zijn, regeert, en dat hun aldus het vermogen is toebedeeld om de innerlijke ware dingen op te nemen, welke zij ook in het andere leven opnemen; men zie hetgeen over de natiën in n. 2589 tot 2604 is getoond. Het werd eenige malen gegeven om met Christenen in het andere leven te spreken over den staat en het lot der natiën buiten de Kerk, dat zij de ware en goede dingen des geloofs gemakkelijker opnemen dan de Christenen die niet overeenkomstig de geboden des Heeren hebben geleefd; en dat de Christenen wreed over hen denken, namelijk dat allen die buiten de Kerk zijn, verdoemd zijn, en zulks krachtens den aangenomen stelregel dat er buiten den Heer geen heil is; en dat dit waar is, maar dat de natiën welke in wederzijdsche naastenliefde geleefd, en bet gerechte en het billijke vanuit een zeker geweten betracht hebben, in het andere leven gemakkelijker het geloof opnemen en den Heer erkennen dan zij die binnen de Kerk waren en niet in zulk een naastenliefde hebben geleefd; voorts dat de Christenen in het valsche zijn, namelijk hierin dat zij gelooven dat de Hemel voor hen alleen is, omdat zij het Boek des Woords hebben, op papier maar niet in de harten geschreven; en dat zij den Heer kennen en Hem niet Goddelijk gelooven ten aanzien van het Menschelijke, ja, Hem zelfs niet dan als een gewoon mensch erkennen ten aanzien van Zijn andere Wezen, hetwelk zij de Menschelijke natuur noemen, en Hem derhalve, wanneer zij aan zichzelf en aan hun gedachten zijn overgelaten, zelfs niet eens aanbidden; en dat aldus zij het zijn die buiten den Heer zijn, voor wie er geen heil is.

4191. En Jakob zeide tot zijne broederen; dat dit hen beteekent die in het goede der werken zijn, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het Goddelijk Natuurlijke des Heeren, waarover eerder; en uit de beteekenis van de broederen, zijnde de goede dingen, waarover n. 3815, 4121; hier zij die in de goede dingen der werken zijn, en dat dezen de natiën zijn, werd boven in n. 4189 getoond; want allen die in het goede zijn, zijn met het Goddelijke des Heeren verbonden, en vanwege de verbinding worden zij door den Heer broeders genoemd, zooals bij Markus: “Jezus, rondom overzien hebbende die om Hem zaten, zeide: Ziet, Mijne moeder, en *Mijne broeders*; want zoo wie den wil van God doet, die is *Mijn broeder*, en Mijne zuster, en Mijne moeder”, III: 31, 34, 35. Alle verbinding is door de liefde en de naastenliefde, wat een ieder duidelijk kan zijn, want de geestelijke verbinding is niets anders dan de liefde en de naastenliefde; dat de liefde tot den Heer de verbinding met Hem is, is duidelijk; en dat de naastenliefde jegens den naaste het insgelijks is, staat vast uit des Heeren woorden bij Mattheus: “Voor zooveel gij het een van deze

Mijne minste broederen gedaan hebt, zoo hebt gij bet Mij gedaan”, xxv: 40; hier wordt over de werken der naastenliefde gehandeld.

4192. Verzamelt steenen, en zij namen steenen, en maakten eenen hoop; dat dit de ware dingen vanuit het goede beteekent, staat vast uit de beteekenis van de steenen, zijnde de ware dingen, waarover kort te voren, n. 4190; en uit de beteekenis van den hoop, zijnde het goede; dat de hoop het goede beteekent, komt daarvandaan, dat men oudtijds, voor dat men altaren oprichtte, hoopen maakte en daarop at, tot een getuigenis dat men in de liefde verbonden werd; maar daarna, toen de uitbeeldende dingen der Ouden voor heilige dingen werden gehouden, bouwde men in de plaats van hoopen altaren, en eveneens uit steenen, maar met meer orde gerangschikt, Jozua xxii: 28, 34; vandaar wordt door den hoop iets eenders aangeduid als door het altaar, namelijk het goede der liefde, en door de steenen daar de ware dingen des geloofs.

4193. En zij aten aldaar op den hoop; dat dit de toeïgening vanuit het Goddelijk Goede beteekent, staat vast uit de beteekenis van eten, zijnde de vergemeenschapping, de verbinding, en de toeïgening, waarover n. 2187, 2343, 3168, 3513 einde, 3596, 3832; en uit de beteekenis van den hoop, zijnde het goede, waarover vlak boven n. 4192; hier het Goddelijk Goede.

4194. Vers 47, 48, 49, 50. *En Laban noemde hem Jegar Sahadutha; en Jakob noemde hem Galeed. En Laban zeide: Deze hoop is heden een getuige tusschen mij en tusschen u; daarom noemde hij zijnen naam Galeed. En Mizpah, omdat hij zeide: Jehovah schouwe tusschen mij en tusschen u, omdat wij verborgen zullen zijn, de man van zijnen metgezel. Indien gij mijne dochteren verdrukt, en indien gij vrouwen neemt boven mijne dochteren, geen man is met ons; zie, God is getuige tusschen mij en tusschen u.* Laban noemde hem Jegar Sahadutha, beteekent het hoedanige ervan van de zijde van het door Laban uitgebeelde goede; en Jakob noemde hem Galeed, beteekent het hoedanige van de zijde van het goede van het Goddelijk Natuurlijke; en Laban zeide: Deze hoop is heden een getuige tusschen mij en tusschen u; daarom noemde hij zijnen naam Galeed, beteekent dat het zoo zal zijn tot in het eeuwige, vandaar wederom het hoedanige ervan; en Mizpah, omdat hij zeide: Jehovah schouwe tusschen mij en tusschen u, beteekent de tegenwoordigheid van het Goddelijk Natuurlijke des Heeren; omdat wij verborgen zullen zijn, de man van zijnen metgezel, beteekent de scheiding ten opzichte van die dingen welke der Kerk zijn; indien gij mijne dochteren verdrukt, en vrouwen neemt boven mijne dochteren, geen man is met ons, beteekent de aandoeningen van het ware, namelijk dat zij binnen de Kerk zullen blijven; zie, God is getuige tusschen mij en tusschen u, beteekent de bevestiging.

4195. Laban noemde hem Jegar Sahadutha; dat dit het hoedanige ervan beteekent van de zijde van het door Laban uitgebeelde goede, staat vast uit de beteekenis noemen en van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 2009, 2724, 3421; Jegar Sahadutha beteekent den hoop der getuigenis in het idioom van Syri, vanwaar Laban was. Zulke hoopen waren oudtijds tot een teeken of tot een getuige, en later ook tot een eeredienst; hier tot een teeken en tot een getuige; tot een teeken, dat daar de grens was, en een getuige dat daar het verbond was gesloten, en dat geen van hen hem zou overschrijden om den ander het booze te doers, zooals ook blijkt uit Labans woorden: “Deze hoop zij getuige, en het opgericht teeken zij getuige, dat ik niet tot u voorbij dezen hoop gaan zal, en dat gij niet tot mij voorbij dezen hoop en dit opgericht teeken gaan zult tot het booze”, vers 52; daaruit blijkt wat Jegar Sahadutha of de hoop der getuigenis in zich sluit; maar in den inwendigen zin beteekent het het hoedanige van het goede vanuit de ware dingen van de zijde van Laban, dat is, van de zijde van hen die in de goede dingen der werken zijn, dat is, van de zijde der natin.

4196. En Jakob noemde hem Galeed; dat dit het hoedanige beteekent van de zijde van het goede van het Goddelijk Natuurlijke, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het Goddelijk Natuurlijke des Heeren, waarover meermalen eerder; Galeed beteekent den hoop en den getuige, of den hoop getuige in het hebreuwsche idioom of dat van Kanaän, vanwaar Jakob was; wat de “hoop getuige” in den inwendigen zin beteekent, volgt nu.

4197. En Laban zeide: Deze hoop is heden een getuige tusschen mij en tusschen u; daarom noemde hij zijnen naam Galeed; dat dit beteekent dat het zoo zal zijn tot in het eeuwige, vandaar wederom het hoedanige ervan, staat vast uit de beteekenis van den hoop, zijnde het goede, waarover boven n. 4192; en uit de beteekenis van den getuige, zijnde de bevestiging van het goede door het ware, waarover aanstonds; uit de beteekenis van heden, zijnde het eeuwige, waarover n. 2838, 3998; en uit de beteekenis van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 2009, 2724, 3421; het hoedanige zelf is bevat in den naam Galeed, want oudtijds bevatten de opgelegde namen het hoedanige, n. 340, 1946, 2643, 3422; daaruit blijkt duidelijk wat er wordt aangeduid door “Laban zeide: Deze hoop is heden een getuige tusschen mij en tusschen u; daarom noemde hij zijnen naam Galeed”, namelijk de betuiging van de verbinding van het door Laban hier aangeduide goede met het Goddelijk Goede van het Natuurlijke des Heeren, bijgevolg de verbinding van den Heer door het goede met de natiën. want het is dit goede hetwelk nu door Laban wordt uitgebeeld, n. 4189; het zijn de ware dingen van

dat goede welke getuigen aangaande de verbinding; doch het goede van hen staat, zoolang zij in de wereld leven, ter zijde, omdat zij de Goddelijke ware dingen niet hebben; maar toch hebben zij die in dat goede zijn, dat is, in wederzijdsche naastenliefde leven, hoewel zij niet de rechtstreeksche Goddelijke ware dingen vanuit de Goddelijke bron, dat is, vanuit het Woord hebben, nochtans niet een goede dat gesloten is, maar zulk een goede dat kan geopend worden, hetwelk ook geopend wordt in het andere leven, wanneer zij daar in de ware dingen des geloofs en aangaande den Heer worden onderricht; miders is het gesteld bij de Christenen; diegenen onder dezen, die in de wederzijdsche naastenliefde zijn, en meer nog diegenen die in de liefde tot den Heer zijn, zijn, wanneer zij in de wereld leven, in het rechtstreeksche goede, omdat zij in de Goddelijke ware dingen zijn; en daarom gaan zij in den Hemel binnen zonder zulk een onderricht, indien er niet valsche dingen in hun ware dingen zijn geweest, welke eerst uiteengeslagen moeten worden; doch de Christenen die niet in de naastenliefde hebben geleefd, hebben voor zichzelf den Hemel gesloten, en zeer velen dermate dat hij niet kan geopend worden; want zij weten de ware dingen en ontkennen ze, en ook stijven zij zich daartegen, zoo al niet met den mond, dan toch met het hart. Dat Laban den hoop eerst in zijn idioom Jegar Sahadutha noemde, en daarna in het idioom van Kanaän Galeed, terwijl toch het eene en het andere van bijna gelijke beteekenis is, is terwille van de aanplooiing en vandaar ter wille van de verbinding; spreken in het idioom van Kanaän, of met de lip van Kanaän, wil zeggen: zich aan het Goddelijke aanplooiën; want door Kanaän wordt het Rijk des Heeren aangeduid, en in den hoogsten zin de Heer, n. 1607, 3038, 3705, zooals blijkt bij Jesaja: “Te dien dage zullen er vijf stedep in het land van Egypte zijn, *sprekende met de lippen van Kanaän*, en zwerende Jehovah Zebaoth; te dien dage zal Jehovah een altaar hebben in het midden van het land van Egypte, en een opgericht teeken bij de grens ervan voor Jehovah, en het zal zijn *tot een teeken* en *tot een getuige* voor Jehovah Zebaoth in het land van Egypte”, XIX: 18, 19, 20. Dat de getuige de bevestiging van het goede door het ware, en van het ware uit het goede is, en dat de getuigenis vandaar het goede is uit hetwelk het ware is, en het ware hetwelk vanuit het goede is, kan elders uit het Woord vaststaan. Dat de getuige de bevestiging is van het goede door het ware, en van het ware uit het goede, uit deze plaatsen; bij Jehoschua: “Jehoschua zeide tot het volk: *Gij zijt getuigen over uzelfen*, dat gij Jehovah verkoren hebt om Hem te dienen; en zij zeiden: *Getuigen*; en nu, doet de goden van den vreemde weg, die in het midden van u zijn, en neigt uw hart tot Jehovah, den God van Israël; en zij zeiden, het volk tot Jehoschua: Wij

zullen Jehovah, onzen God, dienen, en wij zullen Zijne stem gehoorzamen. En Jehoschua maakte op dienzelven dag een verbond met het volk, en stelde hetzelfde eene inzetting en een Bericht in Schechem; en Jehoschua schreef die woorden in het boek der wet Gods; en hij nam eenen grooten *steen*, en hij richtte dien daar op onder den eik welke in het heiligdom van Jehovah was; en Jehoschua zeide tot het gansche volk: *Ziet, deze steen zal ons tot getuige zijn*, omdat hij heeft gehoord al de redenen van Jehovah welke Hij met ons gesproken heeft, en *hij zal u tot getuige zijn*, dat gij uwen God niet verloochent”, xxiv: 22, 23, 24, 25, 26, 27; dat de getuige daar de bevestiging is, is duidelijk, en wel de bevestiging des verbonds, bijgevolg der verbinding, want het verbond beteekent de verbinding, n. 665, 666, 1023, 1038, 1864, 1996, 2003, 2021; en omdat er geen verbinding met Jehovah of den Heer is dan door het goede, en er ook geen goede is hetwelk verbindt, dan dat wat zijn hoedanige heeft uit het ware, zoo volgt daaruit dat de getuige de bevestiging van het goede door het ware is; het goede daar is de verbinding met Jehovah of den Heer, hierin dat zij Hem verkozen om Hem te dienen; het ware waardoor de bevestiging geschiedde, was de steen; dat de steen het ware is, zie men in n. 643, 1298, 3720; in den hoogsten zin is de steen de Heer zelf, omdat uit Hem al het ware is; daarom wordt Hij ook de Steen Israels genoemd, Genes. XLIX: 24; en wordt er ook gezegd: “Ziet, deze steen zal ons tot getuige zijn, omdat hij heeft gehoord al de redenen van Jehovah welke Hij met ons gesproken heeft”. Bij Johannes: *“Ik zal Mijnen twee getuigen genen*, dat zij zullen profeteeren 1260 dagen, met zakken bekleed; deze zijn de twee olijfboomen, en de twee kandelaren, welke voor den God der aarde staan; en zoo iemand die wil beschadigen, een vuur zal uit hunnen mond uitgaan, en zal hunne vijanden verslinden; dezen hebben macht den hemel te sluiten; wanneer zij echter hunne *getuigenis* zullen geëindigd hebben, zal het beest dat uit den afgrond opkomt, hun krijg aandoen, en het zal hen overwinnen, en zal hen dooden; maar na drie dagen en eenen halven, is de geest des levens uit God in hen binnengegaan, dat zij stonden op hunne voeten”, Apoc. xi: 3, 4, 5, 6, 7, 11; dat de twee getuigen hier het goede en het ware zijn, dat is, het goede waarin het ware is, en het ware hetwelk vanuit het goede is, het eene en het andere bevestigd in de harten, blijkt hieruit, dat er gezegd wordt dat de twee getuigen de twee olijfboomen en de twee kandelaren zijn; dat de olijf boom een zoodanig goede is, zie men in n. 886; de twee olijfboomen staan voor het hemelsch goede en voor het geestelijk goede; het hemelsch goede is dat der liefde tot den Heer, en het geestelijk goede is dat der naastenliefde jegens den naaste; de kandelaren zijn de ware dingen van dat eene en van dat

andere goede, hetgeen zal blijken daar waar, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, over de kandelaren moet gehandeld vorden; dat deze, namelijk de goede dingen en de ware dingen, de macht hebben om den Hemel te sluiten en den Hemel te openen, zie men in de voorrede tot hfdst. xxii van Genesis. Dat het beest uit den afgrond of uit de hel hen zal dooden, beteekent de verwoesting van het goede en ware binnen de Kerk, en dat de geest des levens uit God in hen is binnengegaan, dat zij stonden op hunne voeten, beteekent de Nieuwe Kerk. Dat gelijk men oudtijds hoopen tot getuigen stelde, men naderhand altaren tot getuige stelde, blijkt bij Jehoschua: “De Rubenieten en de Gaddieten zeiden: Ziet de gedaante van het altsar van Jehovah hetwelk onze vaders gemaakt hebben, niet ten brandoffer, en niet ten slachtoffer, maar *dat een getuige tusschen ons en tusschen ulieden*; en de zonen van Ruben en de zonen van Gad noemden het altaar: *Dat het een getuige zij tusschen ons*, dat Jehovah God is”, xxii: 28, 34; het altaar is het goede der liefde, en in den hoogsten zin de Heer Zelf, n. 921, 2777, 2811; de getuige staat in den inwendigen zin voor de bevestiging van het goede door het ware. Omdat door den getuige de bevestiging van het goede door het ware, en van het ware uit het goede wordt aangeduid, wordt derhalve in den hoogsten zin de Heer door den getuige aangeduid, omdat Hij het Goddelijke Ware is hetwelk bevestigt, zooals bij Jesaja: “Ik zal met u een verbond der eeuwigheid maken, de ware barmhartigheden van David; ziet, tot een *Getuige heb Ik Hem den volken gegeven*, eenen vorst en gebieder den volken”, lv: 4. Bij Johannes: “En van Jezus Christus, die de *getrouwe Getuige* is, de eerstgeborene uit de dooden, en de vorst der koningen der aarde”, Apoc. i: 5; bij denzelf de: “Dit zegt de *getrouwe en ware Getuige*, het begin van het schepsel Gods”, Apoc. iii: 14. Dat het in de uitbeeldende Kerk was bevolen dat al het ware zou bestaan op den mond van twee of drie getuigen, niet op den mond van een enkelen. Num. xxxv: 30; Deut. xvii: 6, 7; hfdst. xix: 15; Matth. xviii: 16, berust op de Goddelijke Wet dat een enkel ware het goede niet bevestigt, maar meerdere ware dingen, want een enkel ware zonder het verband met de andere is niet bevestigend; maar het is bevestigend wanneer er meerdere zijn, want vanuit het eene kan men het andere zien; een enkele baart niet eenigen vorm, dus niet eenig hoedanige, maar meerdere in een samenhangende reeks doen dit; want evenals een enkele toon niet eenig samenklinken baart, te minder een harmonie, zoo ook een enkel ware niet; dit is het waarop die wet is gegrondvest, hoewel zij in den uitwendigen vorm lijkt te berusten op den burgerlijken staat, maar het eene is niet tegen het andere; evenzoo als de geboden van den Dekaloog, waarover n. 2609. Dat de *getuigenis* het goede is

waaruit het ware is, en het ware hetwelk vanuit het goede is, volgt hieruit, en het blijkt ook hieruit dat de tien geboden welke op de steenen tafelen waren geschreven, met één woord de Getuigenis werden genoemd, zooals bij Mozes: “Jehovah gaf aan Mozes, als Hij geëindigd had met hem te spreken op den berg Sinai, *de twee tafelen der getuigenis*, tafelen van steen, beschreven met den vinger Gods”, Exod. xxxi: 18. Bij denzelfde: “Mozes klom van den berg af, en *de twee tafelen der Getuigenis* waren in zijne hand; de tafelen waren op hare beide zijden beschreven”, Exod. xxxii: 15. En omdat die tafelen in de ark werden geplaatst, werd de ark genoemd de Ark der Getuigenis, waarover bij Mozes: “Jehovah tot Mozes: “*Gij zult in de ark leggen de getuigenis* welke Ik u geven zal”, Exod. xxv: 16, 21; “Mozes nam en *leide de getuigenis in de ark*”, Exod. xl: 20; bij denzelfde: “Ik zal met u samenkomen en Ik zal met u spreken van boven het verzoendeksel af tusschen de twee cherubim die *op de ark der getuigenis* zijn”, Exod. xxv: 22; bij denzelfde: “De wolk des reukwerks bedekt het verzoendeksel, hetwelk *op de getuigenis is*”, Levit. xvi: 13; bij denzelfde: “De stokken der twaalf stammen werden achtergelaten in de tent der samenkomst, voor *de getuigenis*”, Num. xvii: 4, 7, 10. Dat vandaar de ark ook de ark der getuigenis werd genoemd, zie men behalve in de aangehaalde plaats, Exod. xxv: 22, ook in Exod. xxxi: 7; Apoc. xv: 5. De geboden van den Dekaloog werden deswege de getuigenis genoemd, omdat zij des verbonds waren, dus der verbinding tusschen den Heer en tusschen den mensch, welke verbinding niet kan bestaan tenzij de mensch die geboden niet alleen in den uitwendigen vorm, maar ook in den inwendigen vorm houdt; wat de inwendige vorm van die geboden is, zie men in n. 2609. Daarom is het goede hetwelk bevestigd is door het ware, en het ware hetwelk afgeleid is van het goede, dat wat door de getuigenis wordt aangeduid; omdat het zoo is, werden de tafelen ook de tafelen des verbonds genoemd, en de ark de ark des verbonds. Hieruit blijkt nu duidelijk wat door de getuigenis in den echten zin wordt aangeduid in het Woord, zooals in Deut. iv: 45; hfdst. vi: 17, 20; Jes. viii: 16; II Kon. xvii: 15; Psalm xix: 8; Ps. xxv: 10; Ps. lxxviii: 5, 6; Ps. xciii: 5; Ps. cxix: 1, 2, 23, 24, 59, 79, 88, 138, 167; Ps. cxxii: 3, 4; Apoc. vi: 9; hfdst. xii: 17; hfdst. xix: 10.

4198. En Mizpah, omdat hij zeide: Jehovah schouwe tusschen mij en tusschen u; dat dit de tegenwoordigheid van het Goddelijk Natuurlijke des Heeren beteekent, namelijk in het goede hetwelk nu door Laban wordt uitgebeeld, staat vast uit de beteekenis van schouwen of op den uitkijk zijn, zijnde de tegenwoordigheid, want wie een ander schouwt of hem van een hoogen uitkijktoren af ziet, is bij hem tegenwoordig met het gezicht; bovendien is

zien, wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot den Heer, het vooruitzien en de voorzienigheid, n. 2837, 2839, 3686, 3854, 3863; dus ook de tegenwoordigheid, maar door het vooruitzien en de voorzienigheid. Wat des Heeren tegenwoordigheid betreft, de Heer is bij een ieder tegenwoordig, maar overeenkomstig de opnemings; want uit den Heer alleen is het leven van een ieder; zij die Zijn tegenwoordigheid opnemen in het goede en ware, zijn in het leven van het inzicht en de wijsheid; doch zij die Zijn tegenwoordigheid niet opnemen in het goede en ware, maar in het booze en valsche, zijn in een leven van waanzin en dwaasheid, doch nochtans in het vermogen om te verstaan en wijs te zijn; dat zij nochtans hierin zijn, kan daaruit vaststaan dat zij in den uitwendigen vorm het goede en ware weten te liegen en te veinzen, en daardoor de menschen te vangen, hetgeen nooit het geval zou zijn indien zij niet in dit vermogen waren. Het hoedanige der tegenwoordigheid wordt aangeduid door Mizpah, Mer het hoedanige bij hen die in de goede dingen der werken zijn, of bij de natiën, welke hier door Laban worden uitgebeeld; want de naam Mizpah komt in de oorspronkelijke taal van het woord schouwen.

4199. Omdat wij verborgen zullen zijn, de man van zijnen metgezel; dat dit de scheiding beteekent ten opzichte van die dingen welke der Kerk zijn, staat vast uit de beteekenis van “verborgen zijn” hier, zijnde de scheiding; en uit de beteekenis van “de man van den metgezel”, zijnde diegenen die binnen de Kerk zijn en diegenen die buiten zijn; van hen wordt gezegd dat zij verborgen zijn, omdat zij Bescheiden zijn ten aanzien van het goede en ware, dus ten opzichte van die dingen welke der Kerk zijn.

4200. Indien gij mijne dochteren verdrukt, en vrouwen neemt boven mijne dochteren, geen man is met ons; dat dit de aandoeningen van het ware beteekent, namelijk dat zij binnen de Kerk zullen blijven, staat vast uit de beteekenis van de dochteren, hier van Rachel en Leah, zijnde de aandoeningen van het ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819; uit de beteekenis van de vrouwen (*foeminarum*), zijnde de aandoeningen van het niet echte ware, dus die welke niet der Kerk zijn; want de aandoeningen van het ware maken de Kerk; bijgevolg beteekent “geen vrouwen nemen boven haar” geen andere aandoeningen dan die van het echte ware; uit de beteekenis van “geen man met ons”, zijnde wanneer de man van zijnen metgezel verborgen zal zijn, dat is, wanneer zij gescheiden zijn, waarover vlak boven n. 4199; hieruit blijkt dat door die woorden wordt aangeduid dat de aandoeningen van het echte ware binnen de Kerk zullen blijven, en niet bezoedeld moeten worden met niet echte ware dingen.

4201. Zie, God is getuige tusschen mij en tusschen u; dat dit de bevestiging beteekent, hier uit het Goddelijke, staat vast uit de beteekenis van den getuige, zijnde de bevestiging, waarover kort te voren n. 4197.

4202. Vers 51, 52, 53. *En Laban zeide tot Jakob: Zie, dezen hoop, en zie, het opgericht teeken hetwelk ik opgezet heb tusschen mij en tusschen u. Deze hoop zij getuige, en het opgericht teeken zij getuige, dat ik niet tot u voorbij dezen hoop gaan zal, en dat gij niet tot mij voorbij dezen hoop en dit opgericht teeken gaan zult, tot het booze. De God van Abraham, en de God van Nachor mogen tusschen ons richten, de God huns vaders; en Jakob zwoer bij den Schrik zijns vaders Jischak.* Laban zeide tot Jakob: Zie, dezen hoop, en zie, het opgericht teeken hetwelk ik opgezet heb tusschen mij en tusschen u, beteekent de verbinding; deze hoop zij getuige, en het opgericht teeken zij getuige, beteekent de bevestiging; dat ik niet tot u voorbij dezen hoop gaan zal, en dat gij niet tot mij voorbij dezen hoop en dit opgericht teeken gaan zult, tot het booze, beteekent de grens hoeveel uit het goede kan invloeiën; de God van Abraham, en de God van Nachor mogen tusschen ons richten, beteekent het Goddelijke in het eene en in het andere; de God huns vaders, beteekent uit het hoogste Goddelijke; en Jakob zwoer bij den Schrik zijns vaders Jischak, beteekent de bevestiging uit het Goddelijk Menschelijke, hetwelk in dien staat de Schrik wordt genoemd.

4203. Laban zeide tot Jakob: Zie, dezen hoop, en zie, het opgericht teeken hetwelk ik opgezet heb tusschen mij en tusschen u; dat dit de verbinding beteekent, staat vast uit hetgeen boven is gezegd; want de hoop en het opgericht teeken waren tot teeken en getuige dat het verbond gesloten was, dat is, de vriendschap, dus in den inwendigen zin dat er verbinding was.

4204. Deze hoop zij getuige, en het opgericht teeken zij getuige; dat dit de bevestiging beteekent, staat vast uit de beteekenis van den getuige, zijnde de bevestiging, namelijk van het goede door het ware, hetwelk het opgericht teeken is; en van het ware uit het goede hetwelk de hoop is, waarover boven n. 4197.

4205. Dat ik niet tot u voorbij dezen hoop gaan zal, en dat gij niet tot mij voorbij dezen hoop en dit opgericht teeken gaan zult, tot het booze; dat dit de grens beteekent, hoeveel uit het goede kan invloeiën, staat vast uit de beteekenis van voorbijgaan, zijnde invloeiën; uit de beteekenis van den hoop, zijnde het goede, waarover n. 4192; en uit de beteekenis van het opgericht teeken, zijnde het ware, waarover n. 3727, 3728, 4090; en dat het eene en het andere, zoowel de hoop als het opgericht teeken tot teeken of tot getuige waren, zie men ter zelfder plaatse; hier tot teeken van de grens. Omdat over

de verbinding wordt gehandeld, zoo vloeit uit het verband voort, dat het in den inwendigen zin de grens is, hoeveel uit het goede kan invloeiën. Dat de verbinding door het goede geschiedt, en dat het goede invloeit overeenkomstig de opneming, werd boven gezegd; de opneming van het goede is echter niet anders mogelijk dan overeenkomstig de ware dingen, want het zijn de ware dingen waarin het goede invloeit, want het goede is het werkende, en het ware is het opnemende, en daarom zijn alle ware dingen opnemende vaten, n. 4166. Omdat het de ware dingen zijn, waarin het goede invloeit, zijn het de ware dingen welke den invloed van het goede begrenzen; dit wordt hier verstaan onder de grens, hoeveel uit het goede kan invloeiën. Hoe het hiermede gesteld is, moet in het kort gezegd worden; de ware dingen bij den mensch, welke en hoedanige het ook mogen zijn, treden zijn geheugen binnen door de aandoening, dat is, door een zeker verkwikkelijke hetwelk der liefde is; zonder een aandoening of zonder een verkwikkelijke hetwelk der liefde is, kan niets bij den mensch binnentreden, omdat daarin zijn leven is gelegen; de ware dingen welke zijn binnengetreden, worden weder voortgebracht wanneer een eender verkwikkelijke terugkeert, tezamen met tal van andere welke zich daarbij aangesloten of daarmede verbonden hebben; voorts ook wordt, wanneer hetzelfde ware weder wordt voortgebracht door den mensch zelf of door een ander, dan eveneens de aandoening of het verkwikkelijke hetwelk der liefde was toen het ware binnentrad, op gelijke wijze opgewekt, want de verbonden dingen hangen samen. Hieruit kan vaststaan hoe het gesteld is met de aandoening van het ware; het ware hetwelk met de aandoening van het goede is binnengetreden, wordt weder voortgebracht wanneer een eendere aandoening terugkeert; en eveneens de aandoening, wanneer een eender ware terugkeert. Hieruit blijkt ook, dat nooit eenig ware met de echte aandoening ingeplant kan worden en innerlijk wortel kan schieten, tenzij de mensch in het goede is; want de echte aandoening van het ware is vanuit het goede hetwelk van de liefde tot den Heer en van de naastenliefde jegens den naaste is; dit goede vloeit in uit den Heer, doch het hecht zich niet vast dan in de ware dingen, want in de ware dingen is de herberg van het goede, want zij stemmen samen. Hieruit blijkt ook dat hoedanig de ware dingen zijn, zoodanig de opneming van het goede is; de ware dingen bij de natiën welke in wederzijdsche naastenliefde hebben geleefd, zijn zoodanig dat het uit den Heer invloeiende goede ook daarin geherbergd kan worden, maar zoolang zij in de wereld leven niet op die wijze als bij de Christenen die de ware dingen vanuit het Woord hebben, en leven in de geestelijke naastenliefde daaruit; men zie n. 2589 tot 2604.

4206. De God van Abraham, en de God van Nachor mogen tusschen ons richten; dat dit het Goddelijke beteekent in het eene en in het andere, namelijk in het goede hetwelk diegenen hebben die binnen de Kerk zijn, en in het goede hetwelk diegenen hebben die buiten de Kerk zijn, staat vast uit de beteekenis van den God van Abraham, zijnde het Goddelijke des Heeren hetwelk hen beoogt die binnen de Kerk zijn; en uit de beteekenis van den God van Nachor, zijnde het Goddelijke des Heeren hetwelk hen beoogt die buiten de Kerk zijn; hieruit blijkt dat door die woorden het Goddelijke in het eene en in het andere wordt aangeduid. Dat de God van Abraham het Goddelijke des Heeren is hetwelk hen beoogt die binnen de Kerk zijn, is omdat Abraham het Goddelijke des Heeren uitbeeldt, bijgevolg dat wat rechtstreeks uit den Heer komt, n. 3245, 3778; vandaar worden zij die binnen de Kerk zijn, in het bijzonder verstaan onder de zonen Abrahams, Joh. VIII: 39; en dat de God van Nachor het Goddelijke des Heeren is hetwelk hen beoogt die buiten de Kerk zijn, komt omdat Nachor de Kerk der natiën uitbeeldt, en zijn zonen diegenen daar die in de broederschap zijn, n. 2863, 2864, 3052, 3778, 2868; daarom ook beeldt hier Laban, die de zoon van Nachor is, het zijdelingsche goede uit, zoodanig als de natiën het uit den Heer hebben. Dat er zooveel verschillende dingen des Heeren vorden uitgebeeld, komt niet daarvandaan dat er verschillende dingen in den Heer zijn, maar omdat Zijn Goddelijke verschillend door de menschen wordt opgenomen; het is hiermede gesteld als met het leven hetwelk bij den mensch is; dit vloeit in en werkt op de verschillende gevoels- en beweegorganen van het lichaam, en op de verschillende leden en ingewanden, en brengt overal een verscheidenheid teweeg, want anders ziet het oog, anders hoort het oor, anders proeft de tong, en anders beweegt zich de arm en de hand, en anders de lendenen en de voeten, anders werkt de long en anders het hart, voorts anders de lever en anders de maag, en zoo voort; maar nochtans is het het eene leven hetwelk alle dingen op zoo verschillende wijze aandrijft; niet dat het leven zelf anders werkt, maar omdat het anders wordt opgenomen; want het is de vorm van elk ding waarnaar de actie wordt bepaald.

4207. De God huns vaders; dat dit beteekent uit het hoogste Goddelijke, staat vast uit de beteekenis van den God des vaders, zijnde het hoogste Goddelijke, want de vader beteekent in het Woord, daar waar hij genoemd wordt, in den inwendigen zin het goede; men zie n. 3703; en dat de Vader des Heeren, of de Vader wanneer Hij door den Heer genoemd wordt, het Goddelijk Goede is, hetwelk in Hem is, n. 3704; het Goddelijk Goede is het Hoogste Goddelijke; het Goddelijk Ware echter is dat wat uit het Goddelijk Goede is, en ook

de Zoon wordt genoemd. Bovendien wordt hier onder den vader Therach verstaan, die de vader van den een en den ander was, namelijk van Abraham en Nachor; en dat deze den gemeenschappelijken stam der Kerken uitbeeldt, zie men in n. 3778; vandaar beeldt Abraham in den betrekkelijken zin de echte Kerk uit, en Nachor de Kerk der nation, zooals vlak boven in n. 4206 is gezegd.

4208. En Jakob zwoer bij den Schrik zijns vaders Jischak; dat dit de bevestiging uit het Goddelijk Menschelijke beteekent, hetwelk in dien staat de Schrik wordt genoemd, staat vast uit de beteekenis van zweren, zijnde de bevestiging waarover n. 2842, 3375; en uit de beteekenis van den Schrik van Jischak, zijnde het Goddelijk Menschelijke des Heeren, waarover n. 4180; dat de eeden geschieden bij het Goddelijk Menschelijke des Heeren, n. 2842. Dat hier gezegd wordt de God van Abraham, de God van Nachor, de God huns vaders of van Therach, en de Schrik van Jischak, den vader van Jakob, komt omdat de zonen van Therach even zoovele goden erkenden, want zij waren afgodendienaren, n. 1353, 1356, 1992, 3667, en het eigenaardige van dat huis bestond daarin dat elke familie haar eigen god vereerde; vandaar wordt hier gezegd de God van Abraham, de God van Nachor, de God huns vaders, en de Schrik van Jischak. Evenwel werd het aan de familie van Abraham gelast, Jehovah als haar God te erkennen; maar nochtans erkenden zij Hem niet anders dan zooals een anderen god, door wien zij zich van de natiën konden onderscheiden, dus naar den naam alleen; daarom vielen zij ook zoo vaak af tot andere goden, zooals kan vaststaan uit de historische dingen des Woords; de oorzaak hiervan was dat zij alleen in uitwendige dingen waren; wat de inwendige dingen waren, wisten zij in het geheel niet, en wilden het ook niet weten; de ritueele dingen zelf van hun Kerk waren met betrekking tot hen niets anders dan afgodische dingen, omdat zij van de inwendige dingen gescheiden waren, want elk ritueele der Kerk gescheiden van het inwendige, is afgodisch; doch nochtans kon het echte der Kerk door hen worden uitgebeeld, want de uitbeeldingen betreffen niet de persoon, maar de zaak, n. 665, 1097 einde, 1361, 3147; opdat echter een uitbeeldende Kerk zou bestaan, en aldus eenige vergemeenschapping van den Heer door den Hemel met den mensch, moesten zij voornamelijk hierin gehouden worden dat zij Jehovah erkenden, zoo al niet met het hart, dan toch met den mond; want de uitbeeldende dingen gingen bij hen niet uit van de inwendige dingen, maar van de uitwendige, en vergemeenschapten zich zoo op een andere wijze dan in de echte Kerk, waarin door de inwendige dingen de vergemeenschapping geschiedt; daarom deed ook hun Goddelijke eeredienst hun zielen niet in het

minst aan, dat is, maakte hen niet gezegend in het andere loven, maar alleen voorspoedig in de wereld. Opdat zij dus in de uitwendige dingen gehouden zouden worden, vonden derhalve zooveel wonderen bij hen plaats, welke nooit zouden gebeurd zijn als zij in de inwendige dingen waren geweest; en derhalve werden zij zoo vaak tot den eeredienst gedwongen door straffen, door gevangenschappen, en door bedreigingen, terwijl toch niemand door den Heer tot den inwendigen eeredienst wordt gedwongen, maar die eeredienst door het vrije wordt ingeplant, n. 1937, 1947, 2874, 2875, 2876 tot 2881, 3145, 3146, 3158, 4031; het voornaamste uitwendige was dat zij Jehovah zouden belijden, want Jehovah was de Heer, die in alle dingen van die Kerk werd uitgebeeld; dat Jehovah de Heer was, zie men in n. 1343, 1736, 2921, 3035.

4209. *Vers 54, 55. En Jakob slachtofferde een slachtoffer in den berg, en hij riep zijne broederen om het brood te eten; en zij aten het brood, en vernachtten in den berg. En Laban stond des morgens vroeg op, en kuste zijne zonen, en zijne dochteren, en zegende hen; en Laban ging en keerde weder tot zijne plaats.* Jakob slachtofferde een slachtoffer in den berg, beteekent den eeredienst vanuit het goede der liefde; en hij riep zijne broederen om het brood te eten, beteekent de toeigening van het goede uit des Heeren Goddelijk Natuurlijke; en zij aten het brood, beteekent de uitwerking; en zij vernachtten in den berg, beteekent de kalmte; en Laban stond des morgens vroeg op, beteekent de verlichting van dat goede uit het Goddelijk Natuurlijke des Heeren; en hij kuste zijne zonen, en zijne dochteren, beteekent de erkenning van die waarheden en van de aandoeningen derzelve; en zegende hen, beteekent de vreugde daaruit; en Laban ging en keerde weder tot zijne plaats, beteekent het einde van de uitbeelding door Laban.

4210. Jakob slachtofferde een slachtoffer in den berg; dat dit den eeredienst vanuit het goede der liefde beteekent, staat vast uit de beteekenis van het slachtoffer, zijnde de eeredienst, waarover n. 922, 923, 2180; en uit de beteekenis van den berg, zijnde het goede der liefde, waarover n. 795, 796, 1430; het slachtoffer beteekent den eeredienst, omdat de slachtoffers en de brandoffers de voornaamste dingen van den gansehen eeredienst in de latere uitbeeldende of hebreuwsche Kerk waren; men slachtofferde ook in de bergen, zooals eveneens hier en daar uit het Woord blijkt, omdat de bergen vanwege hun hoogte die dingen beteekenden welke hoog waren, zooals die dingen zijn welke des Hemels zijn, en de hemelsche dingen worden genoemd; en vandaar beteekenden zij in den hoogsten zin den Heer, dien men den Allerhoogste noemde. Men ontleende die opvatting aan den schijn, want de dingen welke innerlijk zijn, verschijnen alsof zij hooger zijn, zooals de Hemel

bij den mensch doet; deze is innerlijk in hem, maar nochtans is de mensch van meening dat de Hemel in de hoogte is; vandaar komt het dat waar in het Woord van “hoog” wordt gesproken, in den inwendigen zin “innerlijk” wordt aangeduid; in de wereld kan men niet anders weten dan dat de Hemel in de hoogte is, zoowel daarom dat men ook dat zichtbare hetwelk rondom in de hoogte is, “hemel” noemt, als ook omdat de mensch in den tijd en op een plaats is, en zoo denkt uit de voorstellingen welke daaruit zijn; en eveneens uit hoofde hiervan dat weinigen weten wat het innerlijke is, en nog minder lieden dat daar plaats noch tijd is; vandaar komt het, dat in het Woord gesproken is naar de denkvoorstellungen van den mensch; indien niet dienvolgens was gesproken, maar overeenkomstig de engellijke ideeën, zoo zou de mensch hoegenaamd niets daarvan doorvat hebben, maar een ieder zou versted zijn blijven staan van verwondering wat of dit is, en of het wel iets is; en aldus zou hij het verworpen hebben als iets waarin niets was wat met het verstand te rijmen is.

42II. En hij riep zijne broederen om het brood te eten; dat dit de toeëigening van het goede uit des Heeren Goddelijk Natuurlijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van de broederen, zijnde diegenen die nu door een verbond, dat is, door vriendschap verbonden waren; en in den inwendigen zin zij die in het goede en ware zijn; dat dezen broeders worden genoemd, zie men in n. 367, 2360, 3303, 3459, 3803, 3815, 4121, 4191; uit de beteekenis van eten, zijnde de toeëigening, waarover n. 3168, 3513 einde, 3832; dat het sameneten en de gastmalen bij de Ouden de toeëigening en de verbinding door de liefde en de naastenliefde beteekenden, n. 3596; en uit de beteekenis van het brood, zijnde het goede der liefde, waarover n. 276, 680, 1798, 3478, 3735; en in den hoogsten zin de Heer, n. 2165, 2177, 3478, 3813; omdat het brood in den hoogsten zin den Heer beteekent, beteekent het bijgevolg al het heilige hetwelk uit Hem is, dat is, al het goede en het ware, en omdat er niet een ander goede is, hetwelk goed is, dan hetgeen der liefde en der naastenliefde is, zoo beteekent het brood derhalve de liefde en de naastenliefde; de slachtoffers oudtijds beteekenden ook niet iets anders, en daarom werden zij met een woord “brood” genoemd; men zie n. 2165; en men at ook van het vleesch der slachtoffers, om het hemelsche gastmaal uit te beelden, dat is, de verbinding door het goede hetwelk der liefde en der naastenliefde is; dit nu is het wat wordt aangeduid door het Heilig Avondmaal, want dit trad in de plaats van de slachtoffers en van de gastmalen uit de geheiligde dingen; en dit, namelijk het Heilig Avondmaal, is het uitwendige der Kerk hetwelk het inwendige in zich heeft, en door het inwendige verbindt het den mensch die in de liefde en

de naastenliefde is, met den Hemel, en door den Hemel met den Heer; want ook in het Heilig Avondmaal beteekent het eten de toeëigening, het brood de hemelsche liefde, en de wijn de geestelijke liefde, en dit wel dermate dat wanneer de mensch in het heilige is wanneer hij het eet, in den Hemel niet iets anders wordt doorvat. Dat gezegd wordt de toeëigening van het goede uit des Heeren Goddelijk Natuurlijke, komt omdat gehandeld wordt over het goede der natiën, want het is het goede der natiën hetwelk nu door Laban wordt uitgebeeld, n. 4189; de verbinding van den mensch met den Heer is niet met Zijn Hoogste Goddelijke zelf, maar met Zijn Goddelijk Menschelijke; want de mensch kan van het Hoogste Goddelijke des Heeren in het geheel geen voorstelling hebben, maar het gaat zijn voorstelling zoozeer te boven, dat zij geheel en al vergaat en geene wordt; van Zijn Goddelijk Menschelijke kan hij echter een voorstelling hebben; want een ieder wordt door de denking en de aandoening verbonden met hem aangaande wien hij eenige voorstelling heeft, maar niet met hem aangaande wien hij geen voorstelling hebben kan. Wanneer men over het Goddelijk Menschelijke des Heeren denkt, dan denkt men, indien er heiligheid in de voorstelling gelegen is, ook over het heilige hetwelk uit den Heer den Hemel vervult, dus eveneens over den Hemel; want de Hemel geeft in zijn samenvatting een enkel mensch weer, en zulks uit den Heer, n. 684, 1276, 2996, 2998, 3624 tot 3649; vandaar komt het, dat er geen verbinding mogelijk is met het Hoogste Goddelijke des Heeren, maar met Zijn Goddelijk Menschelijke, en door het Goddelijk Menschelijke met Zijn Hoogste Goddelijke; vandaar komt het, dat bij Johannes wordt gezegd “Dat niemand ooit God gezien heeft, dan de Eeniggeboren Zoon”, 1: 18, en dat er geen toegang is tot den Vader dan door Hem; voorts dat Hij de Middelaar is; dit kan men duidelijk hieruit weten, dat al diegenen binnen de Kerk die zeggen dat zij gelooven aan een Opperwezen, en den Heer verachten, dezulken zijn die in het geheel niets gelooven, zelfs niet eens dat er een Hemel is, noch dat er een hel is, en die de natuur vereeren; en Indien zij door de ondervinding onderricht willen worden, zoo zal het hun ook blijken dat de boozen, ja zelfs de ergsten, hetzelfde zeggen. Maar de mensch denkt op verschillende wijze over het Menschelijke des Heeren, de eene mensch anders dan de andere, en de eene heiliger dan de andere; zij die binnen de Kerk zijn, kunnen denken dat het Menschelijke van Hem Goddelijk is, en eveneens dat Hij een is met den Vader, zooals Hijzelf zegt, dat de Vader in Hem is en Hij in den Vader; doch zij die buiten de Kerk zijn, kunnen dit niet, zoowel omdat zij niet iets aangaande den Heer weten, als omdat zij aangaande het Goddelijke nergens anders vandaan een voorstelling hebben dan uit beelden

welke zij met de oogen zien, en uit de afgodsbeelden welke zij kunnen aanraken; maar nochtans verbindt de Heer zich met hen door het goede van hun naastenliefde en gehoorzaamheid in hun grove voorstelling; vandaar komt het dat hier wordt gezegd dat zij de toeëigening van het goede hebben door des Heeren Goddelijk Natuurlijke; want de verbinding van den Heer met den mensch gedraagt zich overeenkomstig den staat van diens denking en de aandoening daaruit; zij die in de heiligste idee aangaande den Heer zijn, en tevens in de erkentnissen en de aandoeningen van het goede en het ware, zoodanig als diegenen kunnen zijn die binnen de Kerk zijn, zijn met den Heer verbonden ten aanzien van Zijn Goddelijk Redelijke; doch zij die niet in zulk een heiligheid zijn, noch in zulk een innerlijke idee en aandoening, en toch in het goede der naastenliefde, zijn met den Heer verbonden ten aanzien van Zijn Goddelijk Natuurlijke; zij die een nog grovere heiligheid hebben, worden met den Heer verbonden ten aanzien van Zijn Goddelijk Zinlijke; het is deze verbinding welke wordt uitgebeeld door de koperen slang, namelijk dat zij die daarnaar zagen, van den beet der slangen herleefden, Num. xxi: 9; in deze verbinding zijn diegenen onder de natiën die afgodsbeelden vereeren, en nochtans overeenkomstig hun godsdienstige in naastenliefde leven. Hieruit kan nu blijken wat er wordt verstaan onder de toeëigening van het goede uit des Heeren Goddelijk Natuurlijke, welke daarmede wordt aangeduid dat Jakob zijne broederen riep om het brood te eten.

4212. En zij aten het brood; dit beteekent de uitwerking, namelijk de vriendschap in den uitwendigen zin; in den hoogsten zin de verbinding door het goede en het ware in het Natuurlijke.

4213. En zij vernachtten in den berg; dat dit de kalmte beteekent, staat vast uit de beteekenis van vernaechten, zijnde vrede hebben, waarover n. 3170, dus de kalmte; dat zij die een verbond aangingen, op één plaats overnachtten, was ook een ritueel, omdat de overnachting op één enkele plaats beteekende, dat er geen vijandschap meer bestond; in den inwendigen zin, dat er kalmte en vrede was, want zij die verbonden zijn ten aanzien van het goede en ware, zijn in de kalmte, en in den vrede; en daarom wordt hier gezegd “in den berg”, omdat door den berg het goede der liefde en der naastenliefde wordt aangeduid, n. 4210; want het goede der liefde en der naastenliefde geeft vrede; wat de vrede en de kalmte is, zie men in n. 92, 93, 1726, 2780, 3170, 3696, 3780.

4214. En Laban stond des morgens vroeg op; dat dit de verlichting beteekent van dat goede uit het Goddelijk Natuurlijke des Heeren, staat vast uit de beteekenis van des morgens vroeg opstaan, zijnde de verlichting, waarover n. 3458, 3723; en uit de uitbeelding van Laban, zijnde een zoodanig goede

als dat der natin is, waarover n. 4189; dat het de verlichting van dit goede is uit het Goddelijk Natuurlijke des Heeren, welke hier bedoeld wordt, blijkt uit het verband. Wat de verlichting aangaat, zij is geheel uit den Heer, en door het goede hetwelk bij den mensch is; de verlichting is ook zoodanig als het goede is. De meesten gelooven dat diegenen verlicht zijn die kunnen redeneeren over het goede en het ware, en over het booze en het valsche, en dat zij in een des te grooter staat van verlichting zijn, naarmate zij subtieler en scherpzinniger daarover kunnen spreken, en het tevens kunnen bevestigen door tal van wetenschappelijke dingen, en ook de dingen welke zij zeggen, waarschijnlijk kunnen maken door vergelijkingen vooral aan de zinlijke dingen ontleend, en door andere manieren van overreding; dezen kunnen nochtans in geen verlichting zijn, hoewel zij in het verbeeldings en doorvattingsvermogen zijn; dit vermogen is tweevoudig, het eene komt uit het licht des Hemels, het andere uit een dwaallicht; het eene en het andere verschijnt in den uitwendigen vorm eender, maar in den inwendigen vorm zijn zij geheel en al van elkander verschillend; wat uit het licht des Hemels is, is in het goede, dat is, bij hen die in het goede zijn; dezen kunnen vanuit het goede het ware zien, en als op klaren dag weten of het al dan niet zoo is; wat daarentegen uit een dwaallicht is, is in het booze, dat is, bij hen die in het booze zijn; dat zij over die dingen kunnen redeneeren, komt omdat zij in eenig vermogen zijn van die dingen te weten, maar in geen aandoening om ze te doen; dat dit niet is “in verlichting zijn”, kan een ieder vatten. Met het dwaallicht is het in het andere leven aldus gesteld: zij die in de wereld in zulk een schijnsel zijn geweest, zijn in het andere leven in een eender schijnsel, en redeneeren daar over het goede en het ware, en over het booze en het valsche, en wel veel volmaakter en voortreffelijker dan in het leven van het lichaam, want hun denkingen worden daar niet afgetrokken en belemmerd door de zorgen welke van het lichaam en van de wereld zijn, en ook niet zoo daarin begrensd als toen zij in het lichaam en in de wereld waren; maar het komt terstond uit, niet voor hen, maar voor de goede geesten en de Engelen, dat hun redeneeringen tot het dwaallicht behooren, en dat het licht des Hemels, hetwelk bij hen invloeit, terstond in zulk een schijnsel wordt verkeerdt, en dat dit licht des Hemels bij hen 6f verstikt wordt, zooals wanneer het licht der zon in een zeker ondoorschijnende valt en zwart wordt, bf dat het teruggekaatst wordt, hetgeen geschiedt bij hen die in beginselen van het valsche zijn, bf verdraaid, zooals wanneer hel licht der zon in afschuwelijke en vuile dingen invloeit, en afschuwelijke kleuren en ook afschuwelijke genren voortbrengt; zoo is het gesteld met hen die in een dwaallicht zijn en gelooven dat zij

meer verlicht zijn dan de overigen doordien zij verstandig en wijs kunnen redeneeren, en evenwel boos leven; wie en hoedanig zij zijn, komt in elke bijzonderheid welke zij zeggen uit, ten minste als zij maar niet het goede voorgoochelen om te bedriegen; zij die den Heer loochenen of verachten, en bij zichzelf diegenen bespotten die Hem belijden, behooren tot dezulken; zij die van echtbreuken houden, en om diegenen lachen die gelooven dat de huwelijken heilig zijn en nooit geschonden mogen worden, behooren ook tot dezulken; zij die gelooven dat de geboden en de leerstellige dingen der Kerk er zijn terwille van het gewone volk, opdat het ook daardoor in banden wordt gehouden, en die dingen bij zichzelf voor niets achten, zijn ook van dien aard; zij die alle dingen aan de natuur toeschrijven, en diegenen voor onnoozel en zwak van oordeel houden die ze aan het Goddelijke toekennen, behooren insgelijks tot dezulken; zij die alle dingen en elk ding aan hun eigen voorzichtigheid toeschrijven, en zeggen dat er een Opperwezen is dat het een of ander in het algemeen of in het universeele regeert, maar niets in het bijzonder of in het afzonderlijke, en zich in deze meening bevestigd hebben, zijn ook van dien aard; evenzoo in de overige dingen. Dezulken zijn in een dwaallicht, ook in het andere leven, en zij redeneeren ook scherpzinnig onder huns gelijken, maar wanneer zij eenig hemelsch gezelschap naderen, wordt dat schijnsel uitgedoofd en er ontstaat een beneveling; dientengevolge wordt hun denking dermate verduisterd dat zij zelfs niet eens denken kunnen, want zij worden daar gestriemd door het licht des Hemels, hetwelk, als gezegd, bij hen of uitgebluscht, of teruggekaatst, of verdraaid wordt; en daarom rennen zij halsoverkop van daar weg, en storten zich ter helle, waar zulk een schijnsel is. Hieruit kan vaststaan wat de ware verlichting is, namelijk dat zij is vanuit het goede hetwelk uit den Heer is; en wat de valsche verlichting is, namelijk dat zij is vanuit het booze hetwelk uit de hel is.

4215. En hij kuste zijne zonen, en zijne dochteren; dat dit de erkenning van die waarheden beteekent, en van de aandoeningen derzelve, staat vast uit de beteekenis van kussen, zijnde de verbinding vanuit aandoening, waarover n. 3573, 3574; bijgevolg de erkenning, want waar verbinding is door het goede en het ware, daar is de erkenning van het goede en het ware; uit de beteekenis van de zonen, zijnde de ware dingen of de waarheden, waarover n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3773; en uit de beteekenis van de dochteren, hier van Rachel en Leah, zijnde de aandoeningen derzelve, dat is, der waarheden, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819. Dat kussen de verbinding vanuit aandoening is, is krachtens de overeenstemming; want er is een overeenstemming van den Hemel met alle organen en leden van het lichaam, waarover aan het einde

der hoofdstukken; er is een overeenstemming van de inwendige dingen met alle dingen van het aangezicht; vandaar blinkt de animus op vanuit de gelaatstrekken, en de innerlijke animus of het gemoed uit de oogen; er is ook een overeenstemming van de denkingen en aandoeningen met de handelingen en gebaren van het lichaam; het is bekend dat zij er is met alle willekeurige, en eveneens met de onwillekeurige; want de vernedering des harten brengt knielen voort, zijnde een uitwendig gebaar van het lichaam; een nog grootere en innerlijkere vernedering een zich ter aarde nederwerpen; de blijdschap van den animus en de vreugde van het gemoed gezang en gejuich; droefenis en inwendige rouw weening en rouwmisbaar; de verbinding vanuit aandoening echter kussen; daaruit blijkt dat zulke uitwendige handelingen, omdat zij overeenstemmen, de teekenen van de inwendige dingen zijn, en dat daarin als in teekenen het inwendige is waaruit zij hun hoedanige ontvangen; doch bij hen die inwendige dingen door uitwendige willen voorgoochelen, gelden zulke handelingen ook als teekenen, maar van veinzing, huichelarij, en arglist, zooals de kussen; een ieder toch wil daarmede aanduiden dat hij den ander van harte liefheeft, want hij weet dat de kussen daarvandaan zijn, en dat zij der verbinding vanuit aandoening zijn, en dat hij daarmede den naaste wil overtuigen dat hij hem liefheeft om het goede in hem, terwijl het toch is ter wille van zich, en voor eigen eer en gewin, dus niet ter wille van het goede maar ter wille van het booze; want wie zichzelf als einddoel op het oog heeft, en niet als een tot het goede bemiddelend doel, en met den ander ten aanzien van dat einddoel verbonden wil worden, is in het booze.

4216. En zegende hen; dat dit de vreugde daaruit beteekent, staat vast uit de beteekenis van zegenen, zijnde heil wenschen, waarover n. 3185, dus vreugde betuigen bij het heengaan.

4217. En Laban ging en keerde weder tot zijne plaats; dat dit het einde van de uitbeelding door Laban beteekent, staat vast uit de beteekenis van tot zijne plaats wederkeeren, zijnde terugkeeren tot den vorigen staat; dat de plaats de staat is, zie men in n. 2625, 2837, 3356, 3387, 3404; vandaar komt het, dat door die woorden het einde van de uitbeelding door Laban wordt aangeduid. Uit hetgeen hier werd getoond kan vaststaan dat alle en elk der dingen in het Woord innerlijke dingen bevatten, en dat de innerlijke dingen van dien aard zijn dat zij geëvenredigd zijn aan de doorvatting der Engelen die bij den mensch zijn; zoo weten bij voorbeeld de Engelen, wanneer in het Woord van brood wordt gesproken, niet wat het stoffelijke brood is, maar wat het geestelijke brood is; zoo doorvatten zij in plaats van brood den Heer; en dat Hij het Brood des levens is, leert Hijzelf bij Johannes, hfdst. vi: 33, 35; en

omdat zij den Heer doorvatten, doorvatten zij die dingen welke uit den Heer zijn, bijgevolg Zijn Lief de jegens het gansche menschelijke geslacht; en dan doorvatten zij tevens de wederkeerige liefde van den mensch tot den Heer, want deze lief den hangen in een enkele idee der denking en der aandoening samen; niet oneender denkt de mensch die in het heilige is wanneer hij het brood van het Heilig Avondmaal ontvangt, want dan denkt hij niet aan brood, maar aan den Heer en aan Zijn Barmhartigheid, en aan de dingen welke der liefde tot Hem en der naastenliefde jegens den naaste zijn, omdat hij aan de boetedoening en de verbetering van het leven denkt, maar zulks met een verscheidenheid overeenkomstig de heiligheid waarin hij niet alleen naar de denking, maar ook naar de aandoening is; hieruit blijkt dat het brood in het Woord niet de voorstelling van eenig brood bij de Engelen oproept, maar de idee der liefde, met de ontelbare dingen welke der liefde zijn; evenzoo de wijn; wanneer daarvan in het Woord wordt gelezen en ook wanneer de wijn in het Heilig Avondmaal genomen wordt, denken de Engelen geenszins aan wijn, maar aan de naastenliefde jegens den naaste; en omdat het zoo is, en daaruit het verband van den mensch met den Hemel is, en door den Hemel met den Heer, zijn het brood en de wijn derhalve symbolen geworden, en vereenigen zij den mensch die in het heilige des levens is, met den Hemel, en door den Hemel met den Heer. Evenzoo is het gesteld met de afzonderlijke dingen welke in het Woord zijn, en daarom is het Woord het middel ter vereeniging van den mensch met den Heer, en indien er dit vereenigende middel niet was, zoo zou de Hemel niet bij den mensch kunnen invloeden, want zonder een middel is er geen vereeniging, maar zou de Hemel zich van den mensch verwijderen; en indien deze verwijderd verd, zou niemand meer tot het goede geleid kunnen worden, zelfs niet tot het lichamenlijk en wereldlijk goede, maar alle banden, ook de uitwendige, zouden verbroken zijn; want de Heer regeert den mensch die in het goede is, door inwendige banden, welke die van het geweten zijn; doch hem die in het booze is, alleen door uitwendige banden; werden deze verbroken, zoo zou een ieder waanzinnig worden zooals iemand waanzinnig is die zonder de vrees voor de wet, zonder de vrees voor zijn leven, en zonder de vrees voor het verlies van eer en gewin en vandaar van zijn goeden naam is, want dit zijn de uitwendige banden; op deze wijze zou het menschelijk geslacht vergaan. Hieruit kan vaststaan waarom het Woord en hoedanig het Woord is. Dat de Kerk des Heeren daar waar het Woord is, is gelijk als het hart en als de longen, en dat de Kerk des Heeren daar waar het Woord niet is, is gelijk als de overige ingewanden, welke door het hart en de longen leven, zie men in n. 637, 931, 2054, 2853.

Vervolg aangaande den Grootsten Mensch en aangaande de overeenstemming.

4218. *In de deelen welke voorafgaan, werden, aan het einde der hoofdstukken, de dingen vermeld welke in de wereld der geesten en in de Hemelen der Engelen te gien en te doorvatten werden gegeven; en ten slotte werd gehandeld over den Grootsten Mensch en over de overeenstemming. Opdat men ten voile wete hoe het met den mensch gesteld is, en dat hij in een verband is met den Hemel, niet slechts ten aanzien van de denkingen en de aandoeningen, maar ook ten aanzien van de organische vormen, zoowel de innerlijke als de uiterlijke, en dat hij zonder dat verband zelfs niet een enkel oogenblik kan blijven bestaan, zoo is het veroorloofd in dit deel de dingen aangaande de overeenstemming met den Grootsten Mensch, waarmede aan het einde der vlak voorafgaande hoofdstukken werd aangevangen, te vervolgen.*

4219. *Opdat men in het algemeen wete hoe het met den Grootsten Mensch gesteld is, wroet men dit in gedachte houden dat de gansche Hemel de Grootste Mensch is, en dat de Hemel de Grootste Mensch wordt genoemd omdat hij overeenstemt met het Goddelijk Menschelijke des Heeren; want alleen Mensch is de Heer, en voor zooveel als de Engel en de geest, alsmede voor zooveel als de mensch die op aarde is, uit Hem heeft, voor zooveel zijn zij ook menschen; laat niemand gelooven dat de mensch uit dien hoofde mensch is dat hij een menschelijk aangezicht heeft en een menschelijk lichaam heeft, en dat hij hersenen heeft, en ook ingewanden en leden; deze dingen heeft hij gemeen met de brute dieren, en daarom ook zijn het deze dingen welke sterven en een lijk worden; maar de mensch is daarin mensch dat hij kan denken en willen zooals een mensch, dus die dingen kan opnemen welke Goddelijk zijn, dat is, welke des Heeren zijn; daardoor onderscheidt de mensch zich van de beesten en de Wilde dieren; en de mensch wordt ook zoodanig mensch in het andere lev en, als die dingen hem in het leven van het lichaam door de opneming verden toegeigend.*

4220. *Zij die in het leven van het lichaam de Goddelijke dingen welke des Heeren zijn, hebben opgenomen, dat is, die Zijn Liefde jegens het gansche menschelijke geslacht hebben opgenomen, bijgevolg die de naasten liefde jegens den naaste en die de wederkeerige liefde tot den Heer hebben opgenomen, worden in het andere leven begiftigd met inzicht en wijsheid, en met onuitsprekelijke gelukzaligheid, want zij worden Engelen, dus waarlijk menschen; doch zij die in het leven van het lichaam de Goddelijke dingen welke des Heeren zijn, niet hebben opgenomen, dat is, niet de Liefde jegens het menschelijk geslacht, te minder de wederkeerige liefde tot den Heer, maar alleen zichzelf hebben liefgehad, ja zelfs vereerd, en bijgevolg die dingen ten doel hebben gehad welke van zich en van de wereld zijn,*

dezulken worden in het andere leven, na de volbrachte korte levensbanen daar, van alle inzicht beroofd en zij worden uiterst stompzinig, en zij zijn daar onder de stompzinnige helschen.

4221. *Opdat ik weten zou dat hel zoo is, werd het gegeven met dezulken die zoo geleefd hadden, te spreken, en eveneens met iemand dien ik ook in het leven van het lichaam had gekend; deze had, zoolang hij leefde, al het goede dat hij den naaste had gedaan, ter wille van zichzelf gedaan, namelijk om zijn eigen eer en om zijn eigen gewin; de overigen had hij veracht en ook gehaat; hij had God weliswaar met den mond beleden, maar niet van harte erkend. Toen het werd gegeven om met hem te spreken, wasemde van hem een als het ware lichamelijke sfeer af; zijn spraak was niet zooals die der geesten, maar zooals die van een nog levend mensch; want de spraak der geesten onderscheidt zich hierin van de menschelijke spraak dat zij vol ideeën is, of dat daarin het geestelijke is, dus iets levends hetwelk niet uitgedrukt kan worden; met deze spraak was het echter niet zoo gesteld; een zoodanige sfeer wasemde van hem af, en zij werd doorvat in elk der dingen welke hij sprak. Hij verscheen daar onder de minderwaardigen, en er werd gezegd dat zij die van dien aard zijn, allengs ten aanzien van de denkingen en de aandoeningen zoo grof en stompzinig worden, dat niemand in de wereld stompzinniger is. Zij hebben een plaats onder de billen, waar hun hel is; van daar verscheen er ook eerder iemand, niet in de gedaante van een geest, maar in de gedaante van een grof lichamen mensch, in wien zoo weinig van het leven van het inzicht was, hetwelk het eigenlijke menschelijke leven is, dat gij kunt zeggen dat het de stompzinnigheid in beeltenis was; hieruit bleek hoedanig diegenen worden die in geen liefde zijn jegens den naaste, noch jegens het algemeen welzijn, te minder jegens het Rijk des Heeren, maar alleen in de liefde van zich, en die alleen zichzelf in de afzonderlijke dingen beschouwen, ja zelfs zich als goden aanbidden, en ook door anderen zoo aangebeden willen worden, in al wat ze doen dit beoogende.*

4222. *Wat de overeenstemming betreft van den Grootsten Mensch met de dingen welke bij den mensch zijn, zij is er met alle en de afzonderlijke dingen van hem, namelijk met zijn organen, leden, en ingewanden, en wel dermate dat er niet eenig orgaan en lid in het lichaam is, noch eenig deel in een orgaan en lid, zelfs niet eenig deeltje van een deel, waarmede er niet een overeenstemming is. Het is bekend dat elk orgaan en elk lid in het lichaam uit deelen bestaat, en uit deelen van deelen; zooals het cerebrum; dit bestaat in het algemeen uit het eigenlijk zoo genoemde cerebrum, uit het cerebellum, uit het verlengde merg en het ruggemerg, want dit is de voortzetting of als het ware het aanhangsel ervan; het eigenlijk zoo genoemde cerebrum bestaat echter uit tal van leden, welke zijn deelen*

zijn, namelijk uit de vliezen welke het dikke en het dunne hersenvlies worden genoemd, uit den hersenbalk, uit de gestreepte knobbels, uit de kamers en holten, uit de kleinere klieren, uit de tusschenwanden, in het algemeen uit de aschachtige substantie en uit de mergachtige substantie, en bovendien uit bochten, bloedvaten, en vlechten; evenzoo is het gesteld met de gevoels- en bewegingsorganen van het lichaam, en met de ingewanden, hetgeen uit de anatomie genoegzaam bekend is. Al die dingen stemmen in het algemeen en in het bijzonder ten nauwste overeen met den Grootsten Mensch, en daar met even zoovele Hemelen als het ware; want de Hemel des Heeren is evenzoo onderscheiden in kleinere Hemelen, en deze in nog kleinere, en deze in kleinste, ten slotte in Engelen, en elk hunner is een Hemel in het klein, die met den Grootsten overeenstemt. Deze Hemelen zijn onderling ten strengste onderscheiden, waarbij elke Hemel tot zijn algemeenen Hemel behoort, en de algemeene Hemelen tot den meest algemeenen of den ganschen Hemel, welke de Grootste Mensch is.

4223. *Met de overeenstemming is het echter zoo gesteld, dat de bovenvermelde Hemelen weliswaar met de organische vormen zelf van het menschelijk lichaam overeenstemmen, waarom er gezegd werd dat die gezelschappen of die Engelen behooren tot de streek van het cerebrum, of tot de streek van het hart, of tot de streek van het oog, en zoo voort, maar nochtans stemmen zij voornamelijk overgien met de functies van die ingewanden of organen; het is daarmede gesteld zooals met die organen of ingewanden zelf, dat de functies met haar organische vormen één uitmaken; want men kan zich niet eenige functie voorstellen tenzij uit de vormen, dat is, uit de substanties, want de substanties zijn de subjecten waaruit zij zijn; zoo bij voorbeeld kan men zich het gezicht niet voorstellen zonder het oog, niet de adembaling zonder de long; het oog is de organische varm waaruit en waardoor het gezicht is, en de long is de organische varm waaruit en waardoor de adembaling is; zoo is het ook met de overilte dingen. Het zijn dus de functies waarmede de hemelsche gezelschappen voornamelijk overeenstemmen, en omdat het de functies zijn, zijn het ook de organische varmen waarmede zij overeenstemmen; want het eene is van het andere niet te deelen noch te scheiden, en wel dermate niet, dat het hetzelfde is of gij zegt de functie dan wel de organische vorm waardoor en waaruit de functie is; vandaar komt het, dat er overeenstemming is met de organen, de leden, en de ingewanden, omdat zij er is met de functies; daarom wordt, wanneer de functie wordt voortgebracht, ook het orgaan opgewekt; zoo is het ook gesteld in alle en de afzonderlijke dingen welke de mensch doet; wanneer hij dit of dat wil doen en wanneer hij het zoo of anders wil doen, en dit denkt, dan bewegen zich de organen op overeenkomstige wijze, aldus volgens de bedoeling van de functie of van het nut; want het is het nul hetwelk over*

de varmen gebiedt. Daaruit blijkt ook dat het nut er was voordat de organische vormen van het lichaam ontstonden, en dal het nut ze heeft voortgebracht en ze aan zich heeft aangepast, en niet omgekeerd; wanneer de varmen echter zijn voortgebracht of de organen zijn aangepast, zoo gaan de nutten daaruit voort, en dan schijnt het alsof de vormen of de organen eerder waren dan de nutten, terwijl het toch niet zoo is; want het nut vloeit in uit den Heer, en wel door den Hemel, volgens de orde en volgens den vorm waarnaar de Hemel door den Heer is geordend, dus volgens de overeenstemmingen; op deze wijze ontstaat de mensch, en op deze wijze blijft hij bestaan; hieruit blijkt wederom vanwaar het komt dat de mensch ten aanzien van alle en de afzonderlijke dingen met de Hemelen overeenstemt.

4224. *Organische vormen zijn niet alleen die welke voor het oog verschijnen en welke met den microscoop onthuld kunnen worden, maar er zijn ook nog zuiverdere organische vormen welke nooit met eenig bloot oog, noch met eenig gewapend oog kunnen onthuld worden; dit zijn de innerlijke vormen, zooals de vormen welke van het inwendig gezicht zijn, en welke in een woord van het verstand zijn; deze zijn onnaspeurlijk, maar nochtans zijn het vormen, dat is, substanties; want niet eenig gezicht, zelfs niet het verstandelijke, kan bestaan dan ontstaan zijnde uit iets; dit is ook in de geleerde wereld bekend, namelijk dat er zonder substantie, welke het subject is, niet eenige wijze of eenige modificatie, of eenig hoedanige is dat zich werkzaam openbaart; deze zuiverdere of innerlijke vormen, welke onnaspeurlijk zijn, zijn die welke de inwendige zinnen aanbrengen, en ook de innerlijke aandoeningen voortbrengen. Met deze vormen stemmen de innerlijke Hemelen overeen, omdat zij met de zinnen dier vormen en met de aandoeningen van deze zinnen overeenstemmen; maar omdat er tal van dingen zijn welke mij dienaangaande en aangaande de overeenstemming ervan werden onthuld, kunnen zij niet helder worden uiteengezet tenzij over elk dier dingen in het bijzonder wordt gehandeld; en daarom is het ook vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid geoorloofd om in hetgeen volgt die dingen voort te zetten welke in het varige deel werden aangevangen betreffende de overeenstemming van den mensch met den Grootsten Mensch, opdat de mensch eindelijk wete, niet vanuit de eene of andere redeneering, te minder vanuit de eene of andere hypothese, maar uit de ondervinding zelf, hoe het met hem gesteld is, en met zijn inwendigen mensch, welke zijn ziel wordt genoemd, en ten slotte met zijn verbinding met den Hemel, en door den Hemel met den Heer, bijgevolg waarvandaan de mensch een mensch is, en door wat hij van de beesten wordt onderscheiden; en verder, op welke wijze de mensch zich zelf van die verbinding scheidt, en zich met de hel verbindt.*

4225. *Vooraf dient gezegd te warden wie binnen den Grootsten Mensch zijn, en wie buiten hem zijn; allen die in de lief de tot den Heer en in de naastenliefde jegens den naaste zijn, en hem van harte het goede doen overeenkomstig het goede bij hem, en die het geweten van het gerechte en billijke hebben, zijn binnen den Grootsten Mensch, want zij zijn in den Heer, bijgevolg in den Hemel; doch allen die in de lief de van zich en in de lief de van de wereld zijn en vandaar in de begeerigheden, en slechts alleen om de wetten, ter wille van eigen eer, en van de schatten der wereld, en terwille van de vermaardheid dientengevolge, het goede doen, dus die innerlijk onbarmhartig zijn, in haat en wraakzucht jegens den naaste ter wille van zich en van de wereld, en zich verlustigen in zijn rampspoeden wanneer hij hen niet begunstigt, dezen zijn buiten den Grootsten Mensch, want zij zijn in de hel; dezen stemmen niet overeen met eenig orgaan en lid in het lichaam, maar met verschillende gebreken en ziekten welke dagrover zijn gebracht, waarover eveneens, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, uit ondervinding in hetgeen volgt. Zij die buiten den Grootsten Mensch zijn, dat is, buiten den, Hemel, kunnen daarin niet binnengaan, want het zijn tegenstrijdige levens; ja, indien zij op de eene of andere manier binnenkomen, hetgeen somtijds gebeurt met dezulken die in het leven van het lichaam erin doorkneed waren zich als engelen des lichts voor te doen — maar wanneer zij daarheen komen, hetgeen somtijds wordt toegestaan te dien einde opdat zij weten hoedanig zij zijn, worden zij nochtans slechts tot den eersten ingang toegelaten, dat is, tot hen die nog eenvoudig zijn en nog niet ten volle onderricht — zoo kunnen zij die als engelen des lichts binnenkomen, daar nauwelijks eenige oogeblikken vertoeven, omdat daar het leven der liefde tot den Heer en der liefde jegens den naaste is; en omdat daar niets met hun leven overeenstemt, kunnen zij ternauwernood adembalen; dat de geesten en de Engelen eveneens adembalen, zie men in n. 3884 tot 3893; vandaar beginnen zij benauwd te worden, want de adembaling gedraagt zich overeenkomstig het vrije des levens; en, wat wonderbaarlijk is, zij kunnen zich ten slotte amper bewegen, maar worden zooals diegenen die door een zware loomheid zijn bevangen, terwijl angst en kwelling zich van hun innerlijke dingen meester maakt, weshalve zij zich halsoverkop van daar wegstorten, en wel tot aan de hel toe, alwaar de adembaling en de bewegelijkheid van hen ligt; vandaar komt het dat in het Woord het leven door de bewegelijkheid wordt uitgebeeld. Zij die echter in den Grootsten Mensch zijn, zijn in het vrije der adembaling wanneer zij in het goede der lief de zijn; maar nochtans zijn zij onderscheiden overeenkomstig het hoedanige en het hoevele van het goede; vandaar zijn er zoo vele Hemelen, welke in het Woord woningen worden genoemd, Joh. XIV: 2; en een ieder is in zijn Hemel in zijn leven, en heeft den invloed uit den algeheelen Hemel; een*

ieder is daar het middelpunt van alle invloeden, en vandaar in het volmaakteste evenwicht, en zulks overeenkomstig den verbazingwekkenden vorm des Hemels, welke uit den alleenen Heer is, alzoo met alle verscheidenheid.

4226. *Somtijds beklaagden zich pas aangekomen geesten die innerlijk boos waren geweest toen zij in de wereld leefden, maar uiterlijk den schijn van het goede hadden nagejaagd door de werken welke zij voor de anderen hadden gedaan ter wille van zich en van de wereld, dat zij niet in den Hemel werden toegelaten; want zij hadden van den Hemel geen andere meening gehad dan die van een toelating uit genode; maar hun werd telkens geantwoord dat aan niemand de Hemel wordt geweigerd, en dat zij, indien zij het begeerden, toegelaten moesten worden; eenigen werden ook toegelaten in de dichtst nabije hemelsche gezelschappen, welke bij den ingang waren; maar toen zij daar gekomen waren, voelden zij tengevolge van de tegenovergesteldheid en de tegenstrijdigheid van leven, als gezegd, een stokken van de ademhaling, een angst en een als het ware helsche marteling, en zij stortten zich van daar weg; en zij zeiden later dat de Hemel voor hen de hel was, en dat zij nooit geloofd hadden dat de Hemel van dien aard was.*

4227. *Er zijn er verscheidenen van het eene en het andere geslacht, die in het leven van het lichaam van dien aard zijn geweest dat zij, waar zij maar konden, de animi der anderen door kunstgrepen en arglist onder hun juk zochten te brengen met het doel om te overheerschen, vooral bij de machtigen en de rijken, opdat zij het alleen zouden zijn die onder den naam van genen zouden regeeren, en die in hel geheim te werk gingen en de anderen uit den weg ruimden, voornamelijk de rechtschapenen, en zulks op allerlei manieren, weliswaar niet door hen te berispen, omdat de rechtschapenheid zichzelf verdedigt, maar op andere manieren, door hun raadgevingen te verdraaien, ze onnoozel en zelfs slecht te noemen, door aan hen de tegenslagen toe te schrijven welke zich mochten voordoen, en andere dergelijke dingen meer; zij die zoodanig zijn geweest in het leven van het lichaam, zijn ook zoodanig in het andere leven, want het leven van een ieder volgt hem; dit heb ik bevonden door levende ondervinding aangaande hen die van dit slag zijn toen zij bij mij waren, omdat zij toen op dergelijke wijze te werk gingen, maar nog bedrevener en vernuftiger, want de geesten handelen fijnzinniger dan de menschen, omdat zij zijn losgemaakt van de verstrengelingen met het lichaam en van de banden met de grove geaardheden der gewaarwordingen; zij waren zoo fijnzinnig, dat ik somtijds niet doorvatte dat het hun bedoeling of doel was om te overheerschen; en wanneer zij onder elkander spraken, hoedden zij zich ervoor dat ik het niet hoorde en dat doorvatte; maar door anderen die het hoorden, werd mij gezegd dat hun raadslagen schandelijk waren, en dat zij door magische kunsten, dus met behulp van de*

duivelsche bende, hun einddoel zochten te bereiken; in hel vermoorden van de rechtschapenen zagen zij in het geheel geen bezwaar; den Heer, onder wien zij zeiden te willen overheerschen, kleineerden zij, Hem slechts beschouwende als een ander mensch, voor wien er, gelijk als bij de andere natiën die menschen tot goden maakten en vereerden, een eeredienst is die van oudsher dateert, en waartegen zij niet hadden durven opkomen omdat zij in dien eeredienst geboren waren en omdat zij daarmede hun goeden naam zouden benadeelen. Van hen kan ik zeggen dat zij de gedachten en den wil van de menschen die aan hen gelijk zijn, bezet houden, en zich bij hen indringen in hun aandoening en bedoeling, dermate dat dezen, zonder des Heeren Barmhartigheid, geenszins kunnen weten dat zulke geesten aanwezig zijn, en dat zij in hel gezelschap van dezulken zijn. Deze geesten stemmen overeen met de ondeugdelijke dingen van het zuiverder bloed bij den mensch, welk bloed de animale geest wordt genoemd, waarin de ondeugdelijke dingen ordeloos binnengaan en zich naar alle kanten verspreiden; zij zijn gelijk vergif ten welke in de zenuwen en de vezels een koude en een verstarring teweegbrengen, waardoor de ergste en noodlottigste ziekten uitbreken. Wanneer dezulken in gemeenschap te werk gaan, worden zij daaraan onderkend dat zij om zoo te zeggen op viervoetige manier optreden, en dat zij zich nestelen in het achterdeel van het hoofd onder het cerebellum ter linkerzijde; want zij die onder het achterhoofd optreden, gaan heimelijker te werk dan de anderen, en zij die aan de rugzijde optreden, begeeren te overheerschen Zij redeneerden tegen mij over den Heer, en zij zeiden dat het verwonderlijk was dat Hij hun gebeden niet hoorde wanneer zij baden, en dat Hij aldus de smeekelingen niet te hulp komt; maar het werd gegeven te antwoorden dat zij niet verhoord konden worden, omdat zij zulke dingen ten doel hebben welke in strijd zijn met het heil van het menschelijk geslacht, en omdat zij voor zichzelf tegen allen bidden, en dat, wanneer men op deze wijze bidt, de Hemel gesloten wordt; want zij die in den Hemel zijn, letten alleen op de einddoelen van hen die bidden. Zij wilden dit weliswaar niet erkennen, maar nochtans konden zij er niets op antwoorden. Het waren *larmen die van dit slag waren, en zij bevonden zich in gezelschap van vrouwen; en zij zeiden dat zij door de vrouwen tal van plannen konden beramen, omdat 4 vlugger en bedrevener waren in het doorzien van zulke dingen; zij scheppen veel behagen in den omgang met vrouwen die hoeren zijn geweest. Dezulken leggen zich in het andere leven meestal op geheime en magische kunsten toe, want in het andere leven zijn er zeer veel magische kunsten welke in de wereld volslagen onbekend zijn; zoodra zij die van dit slag zijn, in hel andere leven komen, leg gen zij zich daarop toe en leeren diegenen te betooveren, bij wie zij zijn, bovenal hen onder wie zij begeeren te regeeren; voor misdaden deinzen 4

niet terug. Over hun hel, hoedanig deze is, en waar 4 zijn wanneer 4 niet in de wereld der geesten zijn, zal elders gesproken worden. Hieruit kan vaststaan dat een ieder zijn leven na den dood bijblijft.

4228. *Het vervolg aangaande den Grootsten Mensch en aangaande de overeenstemming aan het einde van het volgende hoofdstuk, waar gehandeld wordt over de overeenstemming met de zinnen in het algemeen.*

Genesis

Twee En Dertigste Hoofdstuk

4229. In het Derde Deel werd aangevangen met de ontvouwing van die dingen welke de Heer bij Mattheus in hoofdstuk xxiv heeft voorzeggd aangaande het Laatste Gericht; en die ontvouwing werd aan de laatste hoofdstukken daar vooropgesteld, en met de ontvouwing werd gevorderd tot aan vers 31 van dien Evangelist; men zie n. 3353 tot 3356; n. 3486 tot 3489; n. 3650 tot 3655; n. 3897 tot 3901; n. 4056 tot 4060. Wat, kort samengevat, de inwendige zin van al die dingen is, blijkt uit hetgeen daar ontvouwd werd, namelijk dat voorzeggung werd gedaan aangaande de geleidelijke verwoesting der Kerk, en ten slotte aangaande de instauratie van de nieuwe, in deze orde: i. Dat men zou beginners met niet te weten wat het goede en het ware is, maar daarover zou gaan redetwisten. ii. Dat zij ze zouden verachten. iii. Dat zij niet van harte zouden erkennen. iv. Dat zij zouden ontwijden. v. En omdat het ware des geloofs en het goede der naastenliefde nog zou aanblijven bij sommigen, die de uitverkorenen worden genoemd, wordt de staat des geloofs alsdan beschreven. vi. En daarna de staat der naastenliefde. vii. En ten slotte wordt gehandeld over het begin der nieuwe Kerk, welke wordt beschreven door de woorden welke het laatst ontvouwd werden, namelijk door deze: “En Hij zal Zijne Engelen uitzenden met eene bazuin en eene groote stern, en zij zullen Zijne uitverkorenen bijeenvergaderen uit de vier winden, van het uiterste der hemelen tot het uiterste derzelve”, vers 31; dat daaronder het begin van de nieuwe Kerk werd verstaan, zie men in n. 4060 aan het einde.

4230. Wanneer het einde van een oude Kerk en de aanvang van een nieuwe is aangebroken, zoo is er het Laatste Gericht; dat het die tijd is welke in het Woord onder het Laatste Gericht wordt verstaan, zie men in n. 2117 tot 2133, 3353, 4057; en eveneens onder de Komst van den Zoon des Menschen. Over de Komst zelf wordt nu gehandeld, waaromtrent de discipelen den Heer vroegen, zeggende: “Zeg ons, wanneer zullen deze dingen zijn, bovenal welk zal het teeken zijn van Uwe Komst, en van de voleinding der eeuw”, Vers 3, hfdst. xxiv bij Mattheus. Zoo moet dan nu de ontvouwing volgen van hetgeen de Heer heeft voorzeggd aangaande den tijd zelf van Zijn Komst, en van de voleinding der eeuw, welke het Laatste Gericht is; maar aan dit hoofdstuk voorafgaande alleen die dingen welke zijn bevat in de verzen 32, 33, 34, 35, zijnde het volgende: *“Leert echter van den vijgeboom eene gelijkenis:*

wanneer zijn tak nu teeder wordt, en de bladeren uitspruiten, zoo weet gij dat de zomer nabij is. Alzoo ook gijlieden, wanneer gij al deze dingen zult gezien hebben, zoo weet, dat Hij nabij is aan de deuren. Voorwaar, Ik zeg u: Dit geslacht zal niet voorbijgaan, totdat al deze dingen geschieden. De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar Mijne woorden zullen niet voorbijgaan". De inwendige zin dezer woorden is de volgende.

4231. *Leert echter van den vijgeboom eene gelijkenis: wanneer zijn tak teeder wordt, en de bladeren uitspruiten, zoo weet gij dat de zomer nabij is,* beteekent het eerste van de nieuwe Kerk; de vijgeboom is het goede van het natuurlijke, de tak is de aandoening ervan; en de bladeren zijn de ware dingen; de gelijkenis waaruit zij zouden leeren, is dat die dingen warden aangeduid. Wie den inwendigen zin des Woords niet kent, kan nooit weten wat de vergelijking van de Komst des Heeren met een vijgeboom, en met zijn tak en bladeren behelst; maar omdat alle vergelijkende dingen ook aanduidend zijn, n. 3579, kan men daaruit weten wat die dingen beteekenen; de vijgeboom beteekent overal waar hij in het Woord wordt vermeld, in den inwendigen zin het goede van het natuurlijke, men zie n. 217; dat de tak de aandoening ervan is, komt omdat de aandoening uit het goede voortschiet zooals een tak uit zijn stam; dat de bladeren de ware dingen zijn, zie men in n. 885; daaruit blijkt nu wat die gelijkenis behelst, namelijk dat wanneer door den Heer een nieuwe Kerk wordt geschapen, dan het allereerst het goede van het natuurlijke verschijnt, dat is, het goede in den uitwendigen vorm met de aandoening en de ware dingen ervan; onder het goede van het natuurlijke wordt niet het goede verstaan waarin de mensch wordt geboren of hetwelk hij aan zijn onders ontleent, maar het goede hetwelk geestelijk is naar zijn oorsprong; in dit goede wordt niemand geboren, maar het wordt door den Heer in hem gebracht door de erkentissen van het goede en ware; daarom is de mensch, voordat hij in dit goede, namelijk in het geestelijke goede is, niet een mensch der Kerk, hoezeer hij het ook krachtens het medegeboren goede schijnt te zijn. *Alzoo ook gijlieden, wanneer gij al deze dingen zult gezien hebben, zoo weet, dat Hij nabij is aan de deuren,* beteekent dat wanneer die dingen verschijnen welke in den inwendigen zin worden aangeduid door de woorden welke kort te voren in vers 29, 30, 31 zijn gezegd, en door deze over den vijgeboom, dat dan de voleinding der Kerk, dat is, het Laatste Gericht, en de Komst des Heeren is aangebroken; bijgevolg dat dan de oude Kerk verworpen en de nieuwe Kerk geïnstauréerd wordt; gezegd wordt "aan de deuren", omdat het goede van het natuurlijke en de ware dingen ervan de eerste dingen zijn welke den mensch worden ingeboezemd wanneer hij wederverwekt en Kerk wordt. *Voorwaar,*

Ik zeg u: Dit geslacht zal niet voorbijgaan, totdat al deze dingen geschieden, beteekent de Joodsche natie, namelijk dat zij niet gelijk de andere natiën uitgeroeid zal worden; de oorzaak zie men in n. 3479. *De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar Mijne woorden zullen niet voorbijgaan,* beteekent dat de inwendige en de uitwendige dingen der vorige Kerk zullen vergaan, maar dat het Woord des Heeren zal blijven; dat de Hemel het inwendige der Kerk is, en de aarde haar uitwendige, zie men in n. 82, 1411, 1733, 1850 2117, 2118, 3355 einde. Dat de woorden des Heeren niet slechts die zijn welke nu over Zijn Komst en over de voleinding der eeuw zijn gesproken, maar ook alle die in het Woord zijn, blijkt duidelijk; deze woorden volgen onmiddellijk na die welke over de Joodsche natie werden gezegd, omdat de Joodsche natie in stand werd gehouden ter wille van het Woord, zooals blijken kan uit de aangehaalde plaats n. 3479. Hieruit blijkt nu duidelijk, dat hier voorzegging werd gedaan aangaande de aanvangen van een nieuwe Kerk.

Twee En Dertigste Hoofdstuk.

1. En Jakob ging tot zijnen weg; en de engelen GODS ontmoetten hem.
2. En Jakob zeide, als hij hen zag: Dit is het kamp GODS, en hij noemde den naam dier plaats Machanaïm.
3. En Jakob zond boden voor zich uit tot Ezau, zijnen broeder, in het land Sejr, in het veld van Edom.
4. En hij gebood hun, zeggende: Zoo zult gij zeggen tot mijnen heer Ezau: Zoo zegt uw knecht Jakob: Met Laban heb ik als vreemdeling verkeerd, en heb er tot nu toe vertoefd.
5. En ik had os en ezel, kudde van kleinvee en dienstknecht en dienstmaagd, en ik zend om mijnen heer aan te zeggen, om genade te vinden in uwe oogen.
6. En de boden keerden terug tot Jakob, zeggende: Wij zijn gekomen tot uwen broeder, tot Ezau; en ook trekt hij u tegemoet, en vier honderd mannen met hem.
7. En Jakob vreesde zeer, en hem was bange; en hij halveerde het volk dat met hem was, en de kudde van kleinvee, en de kudde van grootvee, en de kemelen, in twee kampen.
8. En hij zeide: Indien Ezau tot het eene kamp komt en slaat het, en het overgeblevene kamp zal tot ontkoming zijn.
9. En Jakob zeide: GOD mijns vaders Abrahams, en GOD mijns vaders Jischaks, *ИЕHOVAH*, die tot mij gezegd hebt: Keer weder tot uw land, en tot uwe geboorte, en Ik zal wel met u doen.
10. Ik ben kleiner dan alle barmhartigheden, en dan alle waarheid, welke Gij met Uwen knecht gedaan hebt; omdat ik met mijnen stok over deze Jordaan gedaan ben, en nu ben ik tot twee legers.
11. Ruk mij, ik bid U, uit mijns broeders hand, uit Ezaus hand, omdat ik hem vrees, dat hij niet misschien kome, en mij sla, de moeder over de zonen.
12. En Gij, Gij hebt gezegd: Weldoende zal Ik met u weldoen, en Ik zal uw zaad stellen als het zand der zee. hetwelk vanwege de menigte niet geteld wordt.
13. En hij vernachtte aldaar in dien nacht; en hij nam van hetgeen in zijne hand gekomen was, eene gave voor Ezau, zijnen broeder.
14. Twee honderd geiten en twintig geitebokken, twee honderd schapen en twintig rammen.

15. Dertig zoogende kemelinnen en hare zonen, veertig vaarzen en tien varren, twintig ezelinnen en tien ezelsveulens.
16. En hij gaf in de hand zijner knechten, kudde bij kudde bijzonder; en hij zeide tot zijne knechten: Gaat voor mij door, en stelt ruimte tusschen kudde en tusschen kudde.
17. En hij gebood den eerste, zeggende: Wanneer u Ezau, mijn broeder, zal ontmoet hebben, en hij u zal gevraagd hebben, zeggende: Wiens zijt gij, en waarheen gaat gij, en wiens zijn deze dingen voor u.
18. En gij zult zeggen: Van uwen knecht Jakob; dit is eene gave, gezonden tot mijnen heer Ezau; en zie, hij is ook achter ons.
19. En hij gebood ook den tweede, ook den derde, ook allen die achter de kudden gingen, zeggende: Naar dit woord zult gij tot Ezau spreken, als gij hem vinden zult.
20. En gij zult ook zeggen: Zie, uw knecht Jakob is achter ons; omdat hij zeide: Ik zal zijne aangezichten verzoenen in de gave die voor mij gaat, en daarna zal ik zijne aangezichten zien; misschien zal hij mijne aangezichten aannemen.
21. En de gave ging door over voor hem, en hij vernachtte in dien nacht in het kamp.
22. En hij stond op in dien naecht, en hij nam zijne beide vrouwen, en zijne beide dienstmaagden, en zijne elf kinderen, en hij ging over den overgang Jabbok.
23. En hij nam hen, en deed hen over de rivier gaan, en hij deed overgaan hetgeen hij had.

* * *

24. En Jakob bleef achter, hij alleen, en een man worstelde met hem, totdat de dageraad opging.
25. En hij zag dat hij hem niet overmoecht, en hij raakte de holte zijner dij aan, en de holte van Jakobs dij werd verwrongen als hij met hem worstelde.
26. En hij zeide: Laat mij, omdat de dageraad is opgegaan; en hij zeide: Ik zal u niet laten tenzij dat gij mij gezegend hebt.
27. En hij zeide tot hem: Wat is uw naam; en hij zeide: Jakob.
28. En hij zeide: Uw naam zal voortaan niet Jakob heeten, maar Israel, omdat gij als een vorst gekampt hebt met God, en met de menschen, en hebt overmocht.

29. En Jakob vraagde, en zeide: Geef, ik bid u, uwen naam te kennen; en hij zeide: Waarom is dit, dat gij naar mijnen naam vraagt; en hij zegende hem aldaar.
30. En Jakob noemde den naam der plaats Peniël, omdat ik God van aangezichten tot aangezichten heb gezien, en mijne ziel bevrijd is geweest.
31. En de zon rees hem op, als hij door Penuël ging; en hij was hinkende op zijne dij.
32. Daarom eten de zonen Israëls niet de zenuw van bet verschovene welke op de holte der dij is, tot op dezen dag, omdat hij raakte aan de holte van Jakobs dij de zenuw van het verschovene.

De Inhoud.

4232. Er wordt hier in den inwendigen zin gehandeld over de omkeering van den staat in het natuurlijke, opdat het goede in de eerste plaats zij, het ware in de tweede plaats; hier over de inplanting van het ware in het goede, vers 1 tot 23. En over de worstelingen der verzoeking, welke dan doorstaan moeten worden, vers 24 tot 32. Ook wordt tevens gehandeld over de Joodsche natie, dat die natie, hoewel zij niets van de Kerk kon opnemen, nochtans die dingen zou uitbeelden welke der Kerk zijn.

De Inwendige Zin.

4233. *Vers 1, 2. En Jakob ging tot zijnen weg; en de engelen Gods ontmoetten hem. En Jakob zeide, als hij hen zag: Dit is het kamp Gods, en hij noemde den naam dier plaats Machanaïm.* Jacob ging tot zijnen weg, beteekent het geleidelijk voortschrijden van het ware, om verbonden te worden met het geestelijk en het hemelsch goede; en de engelen Gods ontmoetten hem, beteekent de verlichting uit het goede; en Jakob zeide, als hij hen zag: Dit is het kamp Gods, beteekent den Hemel; en hij noemde den naam dier plaats Machanaïm, beteekent het hoedanige van den staat.

4234. Jakob ging tot zijnen weg; dat dit het geleidelijk voortschrijden van het ware beteekent, om verbonden te worden met het geestelijk en het hemelsch goede, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, zijnde hier het ware van het natuurlijke. Wat Jakob uitbeelde, werd eerder gezegd, namelijk het Natuurlijke des Heeren; en omdat daar waar historisch van Jakob sprake is, in den inwendigen zin over den Heer wordt gehandeld, hoe Hij Zijn Natuurlijke Goddelijk maakte, beeldde Jakob derhalve eerst het ware daar uit, en daarna het ware waaraan het zijdelings verwante goede, hetwelk Laban was, werd toegevoegd; en nadat Hij dit had toegevoegd, beeldde Jakob een zoodanig goede uit; maar een zoodanig goede is niet het Goddelijk Goede in het Natuurlijke, maar het is het middellijk goede waardoor Hij het Goddelijk Goede heeft kunnen opnemen; zulk een goede beeldde Jakob uit toen hij zich van Laban terugtrok, maar nochtans is dat goede in zich het ware, hetwelk vandaar het vermogen heeft om zich te verbinden met het Goddelijk Goede in het natuurlijke. Een zoodanig ware is het, hetwelk Jakob nu uitbeeldt. Het goede echter waarmede het verbonden zou worden, wordt door Ezau uitgebeeld; dat Ezau het Goddelijk Goede van het Goddelijk Natuurlijke des Heeren is, zie men in n. 3300, 3302, 3494, 3504, 3527, 3576, 3599, 3669, 3677; over die verbinding zelf, namelijk van het Goddelijk Ware met het Goddelijk Goede van het Goddelijk Natuurlijke des Heeren wordt nu in den hoogsten zin gehandeld; want nadat Jakob zich van Laban had teruggetrokken, en tot de Jordaan was gekomen, dus bij de eerste intrede in het land Kanaän, vangt hij daarmede aan die verbinding uit te beelden, want het land Kanaän beteekent in den inwendigen zin den Hemel, en in den hoogsten zin het Goddelijk Menschelijke des Heeren, n. 3038, 3705; vandaar komt het, dat door die woorden “En Jakob ging tot zijnen weg” het geleidelijk voortschrijden van het ware wordt aangeduid, om verbonden te worden met het geestelijk en het hemelsch goede. Maar deze dingen zijn van dien aard, dat zij geenszins

ten volle bevattelijk uiteengezet kunnen worden; de oorzaak hiervan is, dat de meest algemeene dingen van deze zaak in de geleerde wereld, ook in de Christelijke, onbekend zijn; want men weet nauwelijks wat het natuurlijke bij den mensch is, en wat het redelijke, en dat deze geheel en al van elkander onderscheiden zijn; en eveneens weet men nauwelijks wat het geestelijk ware is, en wat het goede ervan, en dat ook deze ten zeerste onderscheiden zijn; en nog te minder weet men dat het ware, wanneer de mensch wordt wederverwekt, verbonden wordt met het goede, op onderscheiden wijze in het natuurlijke, en op onderscheiden wijze in het redelijke, en zulks door ontelbare middelen; ja, het is zelfs niet eens bekend dat de Heer Zijn Menschelijke Goddelijk heeft gemaakt overeenkomstig de orde volgens welke de Heer ook den mensch wederverwekt; waar dus die meest algemeene dingen onbekend zijn, kan het wel niet anders dan dat de dingen welke dienaangaande gezegd worden, als duistere dingen verschijnen; maar nochtans moeten zij gezegd worden, omdat het Woord anders niet ontvouwd kan worden ten aanzien van den inwendigen zin: ten minste kan hieruit duidelijk zijn, wat en hoedanig de engelijke wijsheid is, want de inwendige zin des Woords is voornamelijk voor de Engelen.

4235. En de engelen Gods ontmoetten hem; dat dit de verlichting uit het goede beteekent, staat vast uit de beteekenis van de Engelen Gods, zijnde iets van den Heer, hier het Goddelijke hetwelk in den Heer is, want in den Heer was het Goddelijke zelf hetwelk de Vader wordt genoemd; het wezen zelf des leveas, hetwelk bij den mensch de ziel wordt genoemd, was daaruit en het was Hijzelf; het is dit Goddelijke hetwelk in het gewone spraakgebruik de Goddelijke Natuur wordt genoemd, of liever het Goddelijk Wezen des Heeren; dat door de Engelen Gods in het Woord iets van het Goddelijke des Heeren wordt aangeduid, zie men in n. 1925, 2319, 2821, 3039, 4085. Daarmede dat de Engelen Gods hem ontmoetten, wordt in den naasten zin de invloed van het Goddelijke in het Natuurlijke aangeduid, vandaar de verlichting, want alle verlichting is uit den invloed van het Goddelijke. Omdat er gehandeld wordt over de omkeering van den staat in het Natuurlijke des Heeren, opdat het goede in de eerste plaats zou zijn, en het ware in de tweede, en hier over de inplanting van het ware in het goede aldaar, n. 4232, en dit niet kan geschieden zonder verlichting uit het Goddelijke, wordt Mer derhalve eerst gehandeld over de verlichting uit het goede waarin het ware zou worden ingeplant.

4236. En Jakob zeide: Dit is het kamp Gods; dit beteekent den Hemel; dat het kamp Gods den Hemel beteekent, komt omdat het heirleger de ware en de goede dingen beteekent, n. 3448; en de ware en goede dingen zijn door den

Heer overeenkomstig de hemelsche orde geschikt; vandaar is de schikking overeenkomstig heirlegers een legering, en de hemelsche orde zelf, welke de Hemel is, is het kamp; dit kamp of deze orde is zoodanig dat zij op geen enkele wijze door de hel doorbroken kan worden, hoewel de hel het aanhoudende streven heeft om haar te doorbreken; vandaar wordt die orde of de Hemel ook een legerplaats genoemd, en de ware en de goede dingen, dat is de Engelen, die volgens die orde zijn gerangschikt, worden de heirlegers genoemd; hieruit blijkt nu waarvandaan het kamp Gods den Hemel beteekent. Het is deze orde zelf welke werd aangeduid door de legeringen der zonen Israëls in de woestijn, aldus de Hemel zelf; en het samenwonen zelf aldaar overeenkomstig de stammen werd het kamp genoemd; de tabernakel, welke in het midden was, en rondom welke zij zich legerden, beeldde den Heer zelf uit. Dat de zonen Israëls zich op deze wijze legerden, zie men in Num. 1: 1 tot het einde, en hfdst. xxxiii: 2 tot 56; en dat zij zich legerden rondom den tabernakel overeenkomstig de stammen, namelijk oostwaarts Jehudah, Jisaschar, en Zebulon; zuidwaarts Ruben, Schimeon, Gad; westwaarts Efraïm, Menasche, Benjamin; noordwaarts Dan, Asher en Naftali; en de Levieten in het midden naast den tabernakel, Num. 11: 2 en vervolg; dat door de stammen alle goede en ware dingen in één samenvatting worden aangeduid, zie men in n. 3858, 3862, 3926, 3939, 4060. Vandaar komt het dat Bileam, toen hij Israël zag woen naar de stammen, en de geest Gods toen over hem kwam, zijn uitspraak uitte, zeggende: *“Hoe goed zijn uwe tabernakels, Jakob, uwe habitakels, Israël, gelijk de dalen worden zij geplant, gelijk de tuinen aan de rivier”*, Num. xxiv: 2, 3, 5, 6; het blijkt duidelijk dat onder die profetische dingen niet het volk werd verstaan hetwelk Jakob en hetwelk Israd wordt genoemd, maar dat het de Hemel des Heeren is welke werd uitgebeeld. Vandaar werden ook elders in het Woord hun ordeningen in de woestijn af de legeringen overeenkomstig de stammen “legerplaatsen” genoemd; en door de legerplaats wordt daar in den inwendigen zin de hemelsche orde aangeduid, en door de legering de rangschikking overeenkomstig die orde, namelijk overeenkomstig de orde waarin de goede en ware dingen in den Hemel zijn, zooals in Levit. iv: 12; hfdst. viii: 17; hfdst. xiii: 46; hfdst. xiv: 8; hfdst. xvi: 26, 28; hfdst. xxiv: 14, 23; Num. 11; hfdst. iv: 4 en vervolg; hfdst. v: 2 tot 6; hfdst. ix: 17 tot het einde; hfdst. x: 1 tot 11, 25; hfdst. xi: 31, 32; hfdst. xii: 14, 15, hfdst. xxxi: 19 tot 25; Deut. xxiii: 10, 11, 12, 13, 14, 15. Dat het kamp Gods de Hemel is, kan ook blijken bij Joel: *“Voor Hem werd de aarde beroerd, beefden de hemelen; de zon en de maan werden zwart, en de sterren trokken haren glans in, en Jehovah gaf Zijne stem voor Zijn heirleger, omdat Zijn kamp zeer groot is,*

omdat hij die Zijn woord doet, talrijk is”, II: 10, 11. Bij Zacharia: “Ik zal aan mijn huis van *het heirleger legeren* van wege den doorgaande en van wege den heengaande, opdat de drijver niet over hen doorga”, IX: 8. Bij Johannes: “Gog en Magog klommen op over de vlakke der aarde, en omringden het *kamp der heiligen* en de beminde stad; maar er kwam een vuur neder van God, en heeft hen verslonden”, Apoc. XX: 9; Gog en Magog voor hen die in een uitwendigen eeredienst zijn, gescheiden van den inwendigen en afgodisch geworden, n. 1151; de vlakke der aarde voor het ware der Kerk; dat de vlakke het ware is hetwelk van het leerstellige is, n. 2450; en dat de aarde de Kerk is, n. 556, 662, 1066, 1067, 1850, 2117, 2118, 3355; het kamp der heiligen voor den Hemel of het Rijk des Heeren op aarde, zijnde de Kerk. Omdat de meeste dingen in het Woord ook een tegenovergestelden zin hebben, zoo heeft ook het kamp het, en daar beteekent het de booze en valsche dingen, bijgevolg de hel, zooals bij David: “Als de boozen een *kamp* tegen mij zullen *opslaan*, mijn hart zal niet vreezen”, Psalm XXVII: 3. Bij denzelfde: “God heeft de *beenderen dergenen die zich legerden* tegen mij, verstrooid; Gij hebt hen beschaamd gemaakt, omdat God hen verworpen heeft”, Psalm LIII: 6. Onder “*het kamp van Aschur*, waarin de Engel van Jehovah honderd vijf en tachtig duizend sloeg”, Jes. XXXVII: 36, werd ook niets anders verstaan; desgelijks onder “*het kamp der Egyptenaren*”, Exod. XIV :19, 20.

4237. En hij noemde den naam dier plaats Machanaïm; dat dit het hoedanige van den staat beteekent, staat vast uit de beteekenis van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 3421; en uit de beteekenis van de plaats, zijnde de staat, waarover n. 2625, 2837, 3356, 3387; Machanaïm beteekent in de oorspronkelijke taal de beide kampen, en de beide kampen beteekenen den eenen en den anderen Hemel, of het eene en het andere Rijk des Heeren, namelijk het hemelsche en het geestelijke, en in den hoogsten zin het Goddelijk Hemelsche en het Goddelijk Geestelijke des Heeren; daaruit blijkt dat het hoedanige van den staat des Heeren, toen Zijn Natuurlijke uit het geestelijk en het hemelsch goede werd verlicht, door Machanaïm wordt uitgebeeld; maar dit, namelijk het hoedanige van den staat, kan niet beschreven warden, omdat de Goddelijke staten welke de Heer had toen Hij het Menschelijke in Zichzelf Goddelijk maakte, niet in eenige menschelijke bevatting vallen, zelfs niet in de engelijke bevatting, dan alleen door schijnbaarheden welke verlicht zijn uit het licht des Hemels hetwelk uit den Heer is, en door de staten der wederverwekking van den mensch, want de wederverwekking van den mensch is een beeld van de verheerlijking des Heeren, n. 3138, 3212, 3296, 3490.

4238. Vers 3, 4, 5. *En Jakob zond boden voor zich uit tot Ezau, zijnen broeder, in het land Seïr, in het veld van Edom. En hij gebood hun, zeggende: "Zoo zult gij zeggen tot mijnen heer Ezau: Zoo zegt uw knecht Jakob: Met Laban heb ik als vreemdeling verkeerd, en heb er tot nu toe vertoefd. En ik had os en ezel, kudde van kleinvee en dienstknecht en dienstmaagd, en ik zend om mijnen heer aan te zeggen, om genade te vinden in uwe oogen.* Jakob zond boden voor zich uit tot Ezau, zijnen broeder, beteekent de eerste vergemeenschapping met het hemelsch goede; in het land Seïr, beteekent het natuurlijk hemelsch goede; in het veld van Edom, beteekent het ware daaruit; en hij gebood hun, zeggende: Zoo zult gij zeggen tot mijnen heer Ezau, beteekent de eerste erkenning van het goede, dat het op de hoogere plaats was; met Laban heb ik als vreemdeling verkeerd, en heb er tot nu toe vertoefd, beteekent, dat Hij zich had doortrokken van het door Laban aangeduide goede; en ik had os en ezel, kudde van kleinvee en dienstknecht en dienstmaagd, beteekent de verwervingen in haar volgorde daar; en ik zend om mijnen heer aan te zeggen, om genade te vinden in uwe oogen, beteekent het onderricht aangaande Zijn staat, en eveneens de inschikkelijkheid en de vernedering van het ware voor het goede.

4239. Jakob zond boden voor zich uit tot Ezau, zijnen broeder; dat dit de eerste vergemeenschapping met het hemelsche goede beteekent, staat vast uit de beteekenis van boden zenden, zijnde vergemeenschappen; en uit de uitbeelding van Ezau, zijnde het hemelsche goede in het natuurlijke, waarover n. 3300, 3302, 3494, 3504, 3527, 3576, 3599, 3669. Hier wordt, zooals boven in n. 4234 is gezegd, *gehandeld* over de verbinding van het Goddelijk Ware van het Natuurlijke, zijnde Jakob, met het Goddelijk Goede daar, zijnde Ezau; en daarom werd eerst *gehandeld* over de verlichting van het natuurlijke door het Goddelijke, n. 4235; hier nu over de eerste vergemeenschapping, welke daarmede wordt aangeduid dat Jakob boden zond tot Ezau, zijnen broeder; dat ook in het Woord het goede en het ware broeders zijn, zie men in n. 367, 3303.

4240. In het land Seïr; dat dit het natuurlijk hemelsch goede beteekent, staat vast uit de beteekenis van Seïr, zijnde in den hoogsten zin het natuurlijk hemelsch goede des Heeren; de oorzaak dat het land Seïr dat beteekent, is deze dat de berg Seïr de grens van het land Kanaän aan de eene zijde was, Jozua xi: 16, 17; en alle grenzen, zooals rivieren, bergen, en landen, beeldden die dingen uit welke laatsten waren, n. 1585, 1866, 4116; want zij trokken de uitbeeldingen aan van het land Kanaän, hetwelk in het midden lag en het hemelsche Rijk des Heeren uitbeelddde, en in den hoogsten zin

Zijn Goddelijk Menschelijke; men zie n. 1607, 3038, 3481, 3705; de laatsten, welke de grenzen zijn, zijn die dingen welke de natuurlijke worden genoemd, want in de natuurlijke dingen vinden de geestelijke en de hemelsche dingen hun grens; zoo is het gesteld in de Hemelen, want de binnenste of de derde Hemel is hemelsch, omdat hij in de liefde tot den Heer is; de middelste of de tweede Hemel is geestelijk, omdat hij in de liefde jegens den naaste is; de laatste of de eerste Hemel is hemelsch en geestelijk natuurlijk, omdat hij in het eenvoudig goede is, zijnde het laatste der orde daar; evenzoo is het bij den wederverwekten mensch gesteld, die een Hemel in het klein is. Hieruit kan nu vaststaan vanwaar het is dat het land Seïr het natuurlijk hemelsch goede beteekent. Ook Ezau, die daar woonde, beeldt dit goede uit, zooals boven werd getoond; vandaar wordt ook door het land waar hij woonde, hetzelfde aangeduid; want de landen trekken de uitbeeldingen aan van hen die daar zijn, n. 1675. Hieruit kan nu blijken wat door Seïr in het Woord wordt aangeduid; zooals bij Mozes: “Jehovah is van Sinaï gekomen, en *is hunlieden opgegaan van Seïr*; Hij blonk op uit den berg Paran, en Hij is *gekomen* uit de tienduizenden der heiligheid”, Deut. xxxiii: 2, 3. In het gezang van Deborah en Barak in het Boek der Richteren: “*Jehovah*, toen *Gij uitgingt uit Seïr*, toen Gij uittraadt uit het veld van Edom, beefde de aarde, ook de hemelen dropen, ook dropen de wolken van wateren, de bergen vervloten; deze Sinaï voor Jehovah den God Israëls”, v: 4, 5. In de profetie van Bileam: “Ik zie Hem, en niet nu; ik aanschouw Hem, en niet nabij; er zal eene ster opgaan uit Jakob, en er zal een scepter uit Israëel opstaan, en *Edom zal de erfenis zijn*, en *Seïr zal de erfenis zijn* van zijne vijanden, en Israëel sterkte makende”, Num. xxiv: 17, 18. Een ieder kan zien dat Seïr hier iets van den Heer beteekent, want er wordt gezegd dat Jehovah is opgegaan van Seïr, dat Hij is uitgegaan van Seïr, en dat Hij is uitgetreden uit het veld van Edom, dat Edom en Seïr de erfenis zal zijn; maar wat van den Heer het beteekent, kan niemand weten dan alleen vanuit den inwendigen zin des Woords; dat het het Goddelijk Menschelijke des Heeren is, en in het bijzonder daar het Goddelijk Natuurlijke ten aanzien van het goede, kan uit hetgeen boven is gezegd, blijken; opgaan en uitgaan uit Seïr wil zeggen dat Hij het Natuurlijke ook Goddelijk maakte, opdat ook daaruit het licht, dat is, het inzicht en de wijsheid, zou zijn, en dat Hij op deze wijze Jehovah zou worden niet slechts ten aanzien van het Menschelijk Redelijke, maar ook ten aanzien van het Menschelijk Natuurlijke; en daarom wordt er gezegd: Jehovah is opgegaan van Seïr, en Jehovah is uitgegaan van Seïr; dat de Heer Jehovah is, zie men in n. 1343, 1736, 2004, 2005, 2018, 2025, 2156, 2329, 2921, 3023, 3035. Iets dergelijks behelst de profetische uitspraak van Dumah bij

Jesaja: “Tot mij *roept men uit Seïr*: Wachter, wat is er van den naecht; wachter, wat is er van den nacht; de wachter zeide: De morgen komt, en ook de nacht”, XXI: 11, 12. Door het land Seïr wordt in den betrekkelijken zin eigenlijk het Rijk des Heeren aangeduid bij hen die buiten de Kerk zijn, dat is bij de natiën, wanneer bij hen de Kerk wordt geïnstauréerd nadat de vorige of de oude Kerk is afgefallen van de naastenliefde en het geloof; dat dan diegenen licht hebben die in de duisternis waren, blijkt uit tal van plaatsen in het Woord. Dit wordt eigenlijk aangeduid door opgaan uit *Seïr*, en uitgaan uit Seïr, en uittreden uit het veld van Edom, voorts daarmede dat Seïr de erfenis zal zijn, alsmede door die woorden bij Jesaja: “Tot mij roept men uit Seïr: Wachter, wat is er van den nacht; de wachter zeide: De morgen komt, en ook de nacht”. De morgen komt, is de Komst des Heeren, n. 2405, 2780; en vandaar de verlichting voor hen die in den nacht zijn, dat is, in de onwetendheid, maar de verlichting uit het Goddelijk Natuurlijke des Heeren, n. 4211. Omdat de meeste dingen in het Woord ook een tegenovergestelden zin hebben, heeft Seïr het ook zoo, zooals bij Ezechiël hfdst. xxv: 8, 9; hfdst. xxxv: 2 tot 15, en hier en daar in de historische dingen des Woords.

4241. In het veld van Edom; dat dit het ware daaruit beteekent, namelijk vanuit het goede, staat vast uit de beteekenis van het veld van Edom, zijnde het Goddelijk Natuurlijke des Heeren ten aanzien van het goede, waarmede de leerstellige dingen van het ware, of de ware dingen verbonden zijn, waarover n. 3302, 3322; de ware dingen daaruit, of die welke vanuit het goede zijn, zijn onderscheiden van de ware dingen vanuit welke het goede is; de ware dingen vanuit welke het goede is, zijn die waarvan de mensch zich doordrenkt vóór de wederverwekking; daarentegen zijn de ware dingen welke vanuit het goede zijn, die waarvan hij zich doordrenkt na de wederverwekking; na de wederverwekking toch gaan de ware dingen vanuit het goede voort, want dan doorvat en weet hij vanuit het goede dat het ware dingen zijn; het is een zoodanig ware, dus het ware van het goede, hetwelk door het veld van Edom wordt aangeduid; evenzoo ook in de bovenaangehaalde plaats uit het Boek der Riechteren: “Jehovah, toen Gij *uitgingt van Sar*, toen Gij *uittraadt uit het veld van Edom*”, v: 4.

4242. En hij gebood hun, zeggende: Zoo zult gij zeggen tot mijnen beer Ezau; dat dit de eerste erkenning van het goede beteekent, dat het op de hoogere plaats was, kan vaststaan uit de beteekenis hier van den boden gebieden dat zij zeggen zouden, zijnde de bespiegeling en de doorvatting daaruit dat het zoo is, waarover n. 3661, 3682, bijgevolg de erkenning; uit de uitbeelding van Ezau, zijnde het goede, waarover boven n. 4234, 4239;

dat het op de hoogere plaats was, wordt daarmee aangeduid dat hij Ezau niet zijn broeder maar zijn heer noemde, en ook zichzelf, zooals volgt, zijn dienstknecht, en daarna evenzoo; dat het ware schijnbaar in de eerste plaats is en het goede in de tweede wanneer de mensch wordt wederverwekt, maar dat het goede in de eerste plaats is en het ware in de tweede plaats wanneer de mensch is wederverwekt, zie men in n. 1904, 2063, 2189, 2697,2979, 3286, 3288, 3310 einde, 3325, 3330, 3332, 3336, 3470, 3509, 3539, 3548, 3556, 3563, 3570, 3576, 3579, 3603, 3701. Dit is het ook wat wordt verstaan onder de profetische woorden van Jischak den vader tot Ezau zijn zoon: “Op uw zwaard zult gij leven, en zult uwen broeder dieners, en het zal zijn *wanneer gij zult heerschen*, en gij zult zijn juk van boven uwen hals verbreken”, Gen. hfdst. xxvii: 40; over de omkeering van dezen staat, waaromtrent die profetische woorden voorzeggend deden, wordt nu hier gehandeld.

4243. Met Laban heb ik als vreemdeling verkeerd, en heb er tot nu toe vertoefd; dat dit beteekent dat Hij zich had doortrokken van het door Laban aangeduide goede, staat vast uit de uitbeelding van Laban, zijnde het middellijk goede, dat is, het niet echte goede, maar nochtans van dienst om de echte ware en goede dingen binnen te leiden, waarover n. 3974, 3982, 3986 einde, 4063; uit de beteekenis van als vreemdeling verkeeren, zijnde onderricht worden, waarover n. 1463, 2025; en uit de beteekenis van vertoeven of ergens verblijven, namelijk dat daarvan wordt gesproken met betrekking tot het leven van het ware met het goede, waarover n. 3613, hier zijnde daarvan doordrenkt worden. Hieruit blijkt dat door die woorden “Met Laban heb ik als vreemdeling verkeerd, en heb er tot nu toe vertoefd” wordt aangeduid dat Hij zich had doordrenkt van het door Laban aangeduide goede. Hiermede is het aldus gesteld: Het ware kan het goede niet worden ingeplant dan door middelen; over de middelen werd gehandeld in de hoofdstukken welke voorafgaan, waar sprake was van de vreemdelingschap en het verblijf van Jakob bij Laban, en van de aldaar verworven kudde van kleinvee; hier wordt nu gehandeld over de voortschrijding der verbinding, dus over de omkeering van den staat, in die orde waarin zij geschiedt wanneer het ware aan het goede ondergeschikt wordt gemaakt; het ware is schijnbaar in de eerste plaats, wanneer de mensch het ware vanuit aandoening leert, maar nog niet zoozeer dienovereenkomstig leeft; doch het goede is in de eerste plaats, wanneer hij leeft overeenkomstig het ware hetwelk hij vanuit aandoening heeft geleerd, dan immers wordt het ware het goede, want dan gelooft de mensch dat overeenkomstig het ware handelen het goede is; zij die wederverwekt zijn, zijn in dit goede; ook zij die een geweten hebben, dat is, die niet meer daarover

redeneeren of het wel waar is, maar het doen omdat het waar is, dus zij die zich daarvan hebben doordrenkt met het geloof en met het leven.

4244. En ik had os en ezel, kudde van kleinvee en dienstknecht en dienstmaagd; dat dit de verwervingen in haar volgorde daar beteekent, staat vast uit de beteekenis van os en ezel, kudde van kleinvee en dienstknecht en dienstmaagd, zijnde de dienstige uiterlijke en de innerlijke goede en ware dingen, dus de verwervingen in haar volgorde; dat de os het uiterlijk natuurlijk gpede is, en de ezel het uiterlijk natuurlijk ware, zie men in n. 2781; en dat de kudde van kleinvee het innerlijk natuurlijk goede is, en de dienstknecht het ware ervan, en de dienstmaagd de aandoening van dat ware, staat vast uit de beteekenis van elk afzonderlijk, waarover eenige malen eerder; die goede en ware dingen zijn de verwervingen waarover hier gehandeld wordt, en dat deze in haar volgorde werden opgenoemd, is duidelijk; de uiterlijke dingen immers zijn de os en de ezel, de innerlijke echter de kudde van kleinvee, de dienstknecht en de dienstmaagd.

4245. En ik zend om mijnen heer aan te zeggen, om genade te vinden in uwe oogen; dat dit het onderricht aangaande Zijn staat beteekent, en ook de inschikkelijkheid en de vernedering van het ware voor het goede, staat vast uit de beteekenis van zenden om aan te zeggen, zijnde onderrichten aangaande zijn staat; dat er daarna inschikkelijkheid is en vernedering van het ware voor het goede, blijkt duidelijk, want hij noemt hem zijn heer, en zegt “om genade te vinden in uwe oogen”, hetgeen woorden van inschikkelijkheid en vernedering zijn. Hier wordt beschreven hoedanig de staat is wanneer de omkeering geschiedt, namelijk wanneer het ware aan het goede ondergeschikt wordt, dat is, wanneer zij die in de aandoening van het ware zijn geweest, aanvangen in de aandoening van het goede te zijn. Maar dat er zulk een omkeering en onderschikking is, verschijnt niet aan anderen dan aan hen die wederverwekt zijn, en niet aan andere wederverwekten dan aan hen die daarover nadenken. Het zijn er heden weinigen die worden wederverwekt, en nog veel minder die daarover nadenken; en daarom kunnen deze dingen welke over het ware en het goede gezegd worden, wel niet anders dan duister zijn, en misschien zelfs van diep aard dat men ze niet behoeft te erkennen; voornamelijk bij hen die de ware dingen welke des geloofs zijn, op de eerste plaats stellen, en het goede hetwelk der naastenliefde is, op de tweede plaats, en die vandaar ved over de leerstellige dingen denken, maar niet over de goede dingen der naastenliefde, en die vanuit gene dingen, en niet vanuit deze over het eeuwig heil denken. Zij die zoo denken, kunnen nooit weten, te minder doorvatten, dat het ware hetwelk des geloofs is, ondergeschikt wordt gemaakt aan het goede

hetwelk der naastenliefde is. De dingen welke de mensch denkt, en vanuit welke hij denkt, doen hem aan; indien hij dacht vanuit de goede dingen der naastenliefde, dan zou hij duidelijk zien dat de ware dingen welke des geloofs zijn, in de tweede plaats zijn; en dan zou hij ook de ware dingen zelf als in het licht zien; want het goede hetwelk der naastenliefde is, is gelijk als een vlam, welke licht geeft, en zoo alle en de afzonderlijke dingen verlicht welke men te voren voor ware dingen hield; en men zou ook bemerken hoe zich valsche dingen daaronder hadden gemengd, en den schijn hadden aangenomen alsof het ware dingen waren.

4246. *Vers 6, 7, 8. En de boden keerden terug tot Jakob, zeggende: Wij zijn gekomen tot uwen broeder, tot Ezau; en ook trekt hij u te gemoet, en vier honderd mannen met hem. En Jakob vreesde zeer, en hem was bange; en hij halveerde het volk dat met hem was, en de kudde van kleinvee, en de kudde van grootvee, en de kemelen, in twee kampen. En hij zeide: Indien Ezau tot het eene kamp komt, en slaat het, en het overgeblevene kamp zal tot ontkoming zijn.* De boden keerden terug tot Jakob, zeggende: Wij zijn gekomen tot uwen broeder, tot Ezau, en ook trekt hij u te gemoet, beteekent dat het goede aanhoudend invloeit, opdat het zich toeëigene; en vier honderd mannen met hem, beteekent zijn staat nu, opdat het de eerste plaats neme; en Jakob vreesde zeer, en hem was bange, beteekent den staat wanneer deze veranderd wordt; en hij halveerde het volk dat met hem was, en de kudde van kleinvee, en de kudde van grootvee, en de kemelen, in twee kampen, beteekent de voorbereiding en de schikking van de ware en de goede dingen in het natuurlijke, om het door Ezau uitgebeelde goede op te nemen; en hij zeide: Indien Ezau tot het eene kamp komt, en slaat het, en het overgeblevene kamp zal tot ontkoming zijn, beteekent naar elke gebeurlijkheid.

4247. En de boden keerden terug tot Jakob, zeggende: Wij zijn gekomen tot uwen broeder, tot Ezau, en ook trekt hij u te gemoet; dat dit 'beteekent dat het goede aanhoudend invloeit, opdat het zich toeëigene, namelijk de ware dingen, staat vast uit de beteekenis van den broeder, hier van Ezau, zijnde het goede, namelijk van het Goddelijk Natuurlijke des Heeren, waarover boven; en uit de beteekenis van te gemoet komen, zijnde invloeien, waarover aanstonds; en omdat het de invloed is, is het de toeëigening. Uit hetgeen eerder eenige malen hierover is gezegd, kan vaststaan hoe het gesteld is met het goede en het ware, en met den invloed van het goede in het ware, en met de toeëigening van het ware door het goede, namelijk dat het goede aanhoudend invloeit, en dat het ware opneemt, want de ware dingen zijn de vaten van het goede; het Goddelijk Goede kan aan geen andere vaten dan aan de echte

ware dingen worden aangeplooid, want zij stemmen wederzijds met elkander overeen; wanneer de mensch in de aandoening van het ware is, waarin hij in het begin is voordat hij wordt wederverwekt, zoo vloeit het goede eveneens aanhoudend in, maar het heeft nog geen vaten, dat is, ware dingen, waaraan het zich aanplooië, dat is, waardoor het worde toegeëigend, want de mensch is in het begin der wederverwekking nog niet in de erkentissen; maar dan brengt het goede, omdat het aanhoudend invloeit, de aandoening van het ware voort, want de aandoening van het ware komt nergens anders vandaan dan van het aanhoudend streven van het Goddelijk Goede om in te vloeien; daaruit kan vaststaan, dat ook dan het goede in de eerste plaats is, en dat het in hoofdzaak werkzaam is, hoewel het schijnt alsof het ware dat was; wanneer de mensch echter wordt wederverwekt, hetgeen op volwassen leeftijd geschiedt wanneer hij in erkentissen is, zoo openbaart zich het goede, want dan is hij niet zoozeer in de aandoening om het ware te weten, maar in de aandoening om het te doen; te voren immers was het ware in het verstand, maar dan is het in den wil, en wanneer het in den wil is, is het in den mensch; want de wil maakt den mensch zelf uit. Zoodanig is de voortdurende kringloop bij den mensch, dat al het wetenschappelijke en al het ken bare, door het gezicht of door het gehoor aan de denking wordt ingeboezemd, en daaruit aan den wil, en uit den wil door de denking in de daad; of ook uit het geheugen, hetwelk als het ware een inwendig oog of een inwendig gezicht is; van dit uit is de kringloop een dergelijke, namelijk uit dat gezicht door de denking in den wil, en uit den wil door de denking in de daad; en indien iets het streven tot handelen in den weg staat, zoo gaat dit streven zoodra dat wat hinderde is verwijderd, in daad over. Hieruit kan vaststaan hoe het gesteld is met den invloed, en met de toeëigening van het ware door het goede, namelijk dat het allereerst de ware dingen welke des geloofs zijn, door het gehoor of door het gezicht worden ingeboezemd, en dan in het geheugen weggeborgen, en dat zij van daar achtereenvolgens worden opgeheven in de erkentis en ten slotte den wil worden ingevloeid; en wanneer zij daarin zijn, gaan zij daaruit door de denking voort in de daad, en indien zij niet in de daad kunnen komen, zoo zijn zij in het streven; het streven zelf is de inwendige daad, want zoo vaak als zich maar de gelegenheid voordoet, wordt het de uitwendige daad. Maar men moet weten dat dit de kringloop zijnde, het nochtans het goede is hetwelk dien kringloop voortbrengt, want het leven hetwelk uit den Heer is, vloeit niet dan in het goede in, dus door het goede, en zulks uit de binnenste dingen. Dat het leven hetwelk door de binnenste dingen invloeit, dien kringloop voortbrengt, kan een ieder duidelijk zijn, want zonder het

leven wordt niets voortgebracht; en daar het leven hetwelk uit den Heer is, niet dan in het goede en door het goede invloeit, zoo volgt dat het goede is hetwelk voortbrengt, en hetwelk in de ware dingen invloeit, en zich deze toeëigent, voor zooveel als de mensch in de erkentissen van het ware is, en tevens voor zooveel als hij opnemen wil.

4248. En vier honderd manen met hem; dat dit zijn staat nu beteekent, opdat het goede de eerste plaats neme, staat vast uit de beteekenis van vierhonderd, zijnde eigenlijk de verzoeking en haar duur, waarover n. 2959, 2966; het is deze staat die bedoeld wordt; dat het die staat is, kan blijken uit hetgeen volgt, namelijk dat hij zeer vreesde en hem bange was, en dat hij daarom zijn kamp in tweeën verdeelde, vers 7, 8; voorts dat hij uit vrees vurig tot Jehovah smeekte, vers 9, 10, 11, 12; en ten slotte dat hij met den Engel worstelde; en dat door deze worsteling de verzoeking wordt aangeduid, zal uit de ontvouwing van die worsteling in het volgende van dit hoofdstuk blijken. Wanneer de staat wordt omgekeerd bij den mensch die wederverwekt wordt, dat is, wanneer het goede de eerste plaats neemt, dan komen de verzoeking; te varen kan de mensch ze niet ondergaan, omdat hij nog niet in de erkentissen is waardoor hij zich kan verdedigen, en waartoe hij zijn toevlucht kan nemen om troost te krijgen; dagrom ondergaat ook niemand verzoeking voordat hij den volwassen leeftijd heeft bereikt; het zijn de verzoeking welke de ware dingen met het goede vereenigen, n. 2272, 3318, 3696, 3928. Daaruit blijkt dat door “vier honderd mannen met hem” de staat wordt aangeduid, opdat het goede de eerste plaats neme.

4249. En Jakob vreesde zeer, en hem was bange; dat dit den staat beteekent wanneer deze veranderd wordt, staat hieruit vast dat de vrees en de angst het eerste der verzoeking is, en dat zij voorafgaan wanneer de staat wordt omgekeerd of veranderd. De verborgenheden welke nag verder hierin schuilen, namelijk dat Ezau Jakob te gemoet ging met vierhonderd mannen, en dat Jakob vandaar vrees en angst had, kunnen niet licht bevattelijk worden uiteengezet, want zij zijn te innerlijk; dit alleen mag worden vermeld: wanneer het goede de eerste plaats neemt, en de ware dingen aan zich ondergeschikt maakt, hetgeen geschiedt wanneer de mensch geestelijke verzoeking ondergaat, dan heeft het goede hetwelk uit het innerlijke invloeit, zeer vele ware dingen met zich welke bij den mensch verborgen zijn in zijn innerlijken mensch; deze kunnen niet tot zijn blik en bevatting komen voordat het goede de hoofdrol heeft, want dan vangt het natuurlijke aan door het goede verlicht te worden; daardoor komt bet uit welke dingen daar samenstemmen en welke niet samenstemmen; vandaar de vrees en de angst welke aan de

geestelijke verzoeking voorafgaan; want de geestelijke verzoeking werkt in het geweten, hetwelk van den innerlijken mensch is; en daarom weet de mensch ook niet wanneer hij in die verzoeking binnentreedt, vanwaar de vrees en de angst over hem komt, maar de Engelen die bij den mensch zijn, weten dit zeer wel; want de verzoeking komt daarvandaan dat de Engelen den mensch in de goede en ware dingen houden, terwijl de booze geesten hem in de booze en valsche dingen houden; want de dingen welke bij de geesten en de Engelen die bij den mensch zijn, bestaan, worden bij den mensch niet anders waargenomen dan dat zij in hemzelf zijn; want van de dingen welke innerlijk bestaan, meent de mensch zoolang als hij in het lichaam leeft en niet gelooft dat alle dingen invloeiën, dat er niet oorzaken buiten hem zijn welke ze voortbrengen, maar dat alle oorzaken binnen hem zijn en hem eigen, terwijl het toch niet zoo is; want al wat de mensch denkt en al wat hij wil, dat is, elke gedachte van hem en elke aandoening van hem, is òf vanuit de hel, òf vanuit den Hemel; wanneer hij booze dingen denkt en wil, en zich in de valsche dingen daaruit verlustigt, zoo laat hij weten dat zijn denkingen en aandoeningen vanuit de hel zijn, en als hij goede dingen denkt en wil, en zich in de ware dingen daaruit verlustigt, dat zij uit den Hemel, dat is, door den Hemel uit den Heer zijn; maar de denkingen en de aandoeningen welke bij den mensch zijn, verschijnen meerendeels onder een andere gedaante, zoo bijvoorbeeld de strijd van de booze geesten met de Engelen vanuit de dingen welke bij den mensch zijn die wederverwekt moet worden, onder de gedaante van vrees en angst, en van verzoeking. Deze dingen kunnen den mensch wel niet anders dan tegenstrijdig toeschijnen, omdat bijna elk mensch der Kerk heden gelooft dat al het ware wat hij denkt, en al het goede wat hij wil en doet, uit hemzelf is, hoewel hij anders zegt wanneer hij vanuit het leerstellige des geloofs spreekt; ja, hij is zelfs van dien aard dat hij, indien iemand tot hem zeide dat het de geesten uit de hel zijn die in zijn denking en wil invloeiën wanneer hij booze dingen denkt en wil, en dat het de Engelen vanuit den Hemel zijn wanneer hij goede dingen denkt en wil, dan versted zou staan dat iemand zoo iets beweert, want hij zou zeggen dat hij het leven in zich voelt, en dat hij denkt vanuit zich en wil vanuit zich; vanuit die aanvoeling gelooft hij, maar niet vanuit het leerstellige, terwijl toch het leerstellige waar is, en de aanvoeling bedriegelijk. Door een bijna aanhoudende ondervinding van nu reeds verscheidene jaren is dit te weten gegeven, en wel zoo te weten dat er volstrekt geen twijfel meer over is.

4250. En hij halveerde het volk dat met hem was, en de kudde van kleinvee, en de kudde van grootvee, en de kemelen, in twee kampen; dat dit de

voorbereiding en de schikking beteekent van de ware en de goede dingen in het natuurlijke, om het door Ezau uitgebeelde goede op te nemen, staat vast uit de beteekenis van het volk, zijnde de ware dingen, voorts de valsehe dingen, waarover n. 1259, 1260, 3581; uit de beteekenis van de kudde van kleinvee, zijnde de innerlijke goede dingen, en eveneens de niet goede dingen; uit de beteekenis van de kudde van grootvee, zijnde de uiterlijke goede dingen, en eveneens de niet goede dingen, waarover n. 2566, 4244; uit de beteekenis van de kemelen, zijnde de uiterlijke of algemeene ware dingen, dus eveneens de niet ware dingen, waarover n. 3048, 3071, 3143, 3145; en uit de beteekenis van het kamp, zijnde de orde, in den goeden zin de echte orde, en in den tegenovergestelden zin de niet echte orde, waarover n. 4236; dat halveeren is in tweeën verdeelen, en alzoo zich schikken om op te nemen, is duidelijk. Hoe het hiermede gesteld is, kan vaststaan uit hetgeen vlak boven is gezegd, namelijk dat wanneer het goede invloeit, zooals geschiedt wanneer de orde wordt omgekeerd, en het goede de eerste plaats neemt, het natuurlijke dan wordt verlicht, en daarin wordt gezien wat het echte goede en ware is, en wat het niet echte, en deze worden dan ook van elkander gesplitst, zoodat sommige worden behouden, sommige echter verwijderd; vandaar ontstaat een gansch andere orde dan die welke er te voren is geweest; het goede immers brengt dit met zich mede wanneer het heerscht, want dan zijn de ware dingen niets anders dan dienaren en knechten; en zij worden overeenkomstig de hemelsdhe orde al nader en nader gerangschikt, naar gelang van de opneming van het goede door de ware dingen, en ook naar gelang van de hoedanigheid van het goede, want het goede ontvangt zijn hoedanige uit de ware dingen.

4251. En hij zeide: Indien Ezau tot het eene kamp komt, en staat het, en het overgeblevene kamp zal tot ontkoming zijn; dat dit beteekent naar elke gebeurlijkheid, staat vast uit de beteekenis van het kamp, zijnde de orde, zooals vlak boven; uit de beteekenis van slaan, zijnde vernietigen; en uit de beteekenis van “het overgeblevene kamp zal tot ontkoming zijn”, zijnde: opdat de orde in het natuurlijke niet zou vergaan, maar dat er iets over zou zijn; aldus zijnde de voorbereiding, de rangschikking naar elke gebeurlijkheid. Het natuurlijke toch kan, zoolang daar het ware heerscht, niet zien wat het echte en wat het niet echte ware is, noch wat het goede is; doch wanneer daar bet goede heerscht, hetwelk der liefde tot den Heer en der naastenliefde jegens den naaste is, dan ziet het dat; vandaar komt het dat de mensch, wanneer die tijd of die staat aanbreekt waarop het goede de heerschappij neemt, dan bijna in onwetendheid is wat het goede en het ware is, dus wat vernietigd en wat behouden zal worden, zooals duidelijk uitkomt in de verzoeken; wanneer

de mensch in zulk een onwetendheid is, dan geschiedt er een voorbereiding en een schikking niet door den mensch, maar door den Heer, hier door den Heer in Zichzelf, omdat de Heer alle diegen in Zichzelf vanuit de eigen macht in de Goddelijke Orde heeft gesteld en teruggebracht.

4252. Vers 9, 10, 11, 12. *En Jakob zeide: God mijns vaders Abrahams, en God mijns vaders Jischaks, Jehovah, die tot mij gezegd hebt: Keer weder tot uw land, en tot uwe geboorte, en Ik zal wel met u doen. Ik ben kleiner dan alle barmhartigheden, en dan alle waarheid, welke Gij met Uwen knecht gedaan hebt; omdat ik met mijnen stok over deze Jordaan gegaan ben, en nu ben ik tot twee kampen. Ruk mij, ik bid U, uit mijns broeders hand, uit Ezaus hand, omdat ik hem vrees, dat hij niet misschien kome, en mij sla, de moeder over de zonen. En Gij, Gij hebt gezegd: Weldoende zal Ik met u weldoen, en Ik zal uw zaad stellen als het zand der zee, hetwelk van wege de menigte niet geteld wordt.* Jakob zeide: God mijns vaders Abrahams, en God mijns vaders Jischaks, Jehovah, beteekent het heilige der voorbereiding en der schikking; die tot mij gezegd hebt: Keer weder tot uw land, en tot uwe geboorte, en Ik zal wel met u doen, beteekent tot de verbinding met het Goddelijk Goede en Ware; ik 'ben kleiner dan alle barmhartigheden, en dan alle waarheid, welke Gij met Uwen knecht gedaan hebt, beteekent de vernedering in dien staat ten aanzien van het goede en ten aanzien van het ware; omdat ik met mijnen stok over deze Jordaan gegaan ben, en nu ben ik tot twee kampen, beteekent van heel weinig veel geworden; ruk mij, ik bid U, uit mijns broeders hand, uit Ezaus hand, omdat ik hem vrees, beteekent den staat te dien opzichte, omdat het zich tot eerste had gemaakt; dat hij niet misschien kome, en mij sla, de moeder over de zonen, beteekent dat hij zal vergaan; en Gij, Gij hebt gezegd: Weldoende zal Ik met u weldoen, beteekent dat het dan nochtans het leven zal verkrijgers; en Ik zal uw zaad stellen als het zand der zee, hetwelk van wege de menigte niet geteld wordt, beteekent de bevruchting en de vermenigvuldiging alsdan.

4252 [a]. Hij zeide: God mijns vaders Abrahams, en God mijns vaders Jischaks, Jehovah; dat dit het heilige der voorbereiding en der schikking beteekent, staat vast uit de beteekenis van den God des vaders Abrahams, zijnde het Goddelijke zelf des Heeren, waarover n. 3439; en uit de beteekenis van den God des vaders Jischaks, zijnde Zijn Goddelijk Menschelijke, waarover n. 3704, 4180; en omdat de een en de ander Jehovah is, wordt gezegd "God mijns vaders Abrahams, God mijns vaders Jischaks, Jehovah"; hier wordt editer het heilige aangeduid hetwelk uit het Goddelijke voortgaat, want al het heilige is daaruit. Dat het heilige wordt aangeduid, komt omdat het in het natuurlijke hetwelk door Jakob wordt uitgebeeld, waarin nog niet het goede

is hetwelk door Ezau wordt uitgebeeld, verbonden was met het ware; want nu wordt gehandeld over den staat van de opneming van het goede, hier over den staat van de voorbereiding en de sehikking opdat het zou opgenomen worden; de smeekbede van Jakob sluit niets anders in; daarom wordt door die woorden het heilige der voorbereiding en der sehikking aangeduid.

4253. Die tot mij gezegd hebt: Keer weder tot uw land, en tot uwe geboorte, en Ik zal wel met u doen; dat dit de verbinding met het Goddelijk Goede en Ware beteekent, staat vast uit hetgeen eerder in n. 4069, 4070 is gezegd, waar bijna dezelfde woorden staan.

4254. Ik ben kleiner dan alle barmhartigheden, en dan alle waarheid, welke Gij met Uwen knecht gedaan hebt; dat dit de vernedering in dien staat beteekent ten aanzien van het goede en ten aanzien van het ware, staat vast uit de “barmhartigheid”, namelijk dat daarvan wordt gesproken met betrekking tot het goede hetwelk der liefde is, en uit de “waarheid”, waarvan gesproken wordt met betrekking tot het ware hetwelk des geloofs is; men zie n. 3122. Dat het woorden van vernedering zijn, is duidelijk; daaruit kan vaststaan dat daarmede de vernedering in dien staat ten aanzien van het goede en ten aanzien van het ware wordt aangeduid.

4255. Omdat ik met mijnen stok over deze Jordaan gegaan ben, en nu ben ik tot twee kampen; dat dit beteekent van heel weinig veel geworden, staat vast uit de beteekenis van den stok, zijnde de macht, en dat daarvan wordt gesproken met betrekking tot het ware, waarover n. 4013, 4015; en uit de beteekenis van de Jordaan, zijnde de inwijding in de erkenissen van het goede en ware, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van de twee kampen, zijnde de goede en de ware dingen, zooals boven n. 4250; want de twee kampen zijn hier het volk, de kudde van kleinvee, de kudde van grootvee, en de kemelen, welke hij halveerde; daaruit blijkt wat door die woorden in den naasten zin wordt aangeduid, namelijk dat hijzelf weinig van het ware had toen hij in de erkenissen werd ingewijd, en dat hij daarna veel ware en goede dingen had, of, wat hetzelfde is, dat van heel weinig veel geworden is. Uit hetgeen tot hier toe is ontvouwd, blijkt dat er in den inwendigen zin is gehandeld over den Heer, hoe Hij het Menschelijke in Zich, Goddelijk maakte, en zulks geleidelijk, overeenkomstig de orde; dus over de voortschrijding tot het inzicht en de wijsheid, tenslotte, in het Goddelijk Inzicht en de Goddelijke Wijsheid; daaruit blijkt wat onder “van heel weinig tot veel” wordt verstaan. Dat de Jordaan de inwijding in de erkenissen van het goede en ware is, komt omdat zij de grens van het land Kanaän was; dat alle grenzen van dat land die dingen beteekenden welke de eerste en de laatste van het Rijk des Heeren

zijn, voorts die welke de eerste en de laatste der Kerk zijn, dus die welke de eerste en de laatste zijn van de hemelsche en van de geestelijke dingen welke het Rijk des Heeren en Zijn Kerk uitmaken, zie men in n. 1585, 1866, 4116, 4240; vandaar beteekende de Jordaan, omdat zij de grens was, de inwijding in de erkenissen van het goede en ware, want deze zijn de eerste dingen; en ten slotte, wanneer de mensch een Kerk of een Rijk des Heeren wordt, worden zij de laatste dingen. Dat de Jordaan die dingen beteekent, kan ook uit andere plaatsen in het Woord vaststaan, als bij David: “Mijn God, over mij buigt zich mijne ziel, daarom zal ik Uwer gedenken *vanuit het land der Jordaan*, en der Chermonim vanuit den berg der geringheid”, Psalm XLII: 7; gedenken vanuit het land der Jordaan staat voor vanuit het laatste, dus vanuit het nederige. Bij denzelfde: “Jehudah is tot Zijn heiligdom geworden, Israd Zijne heerschappijen; de zee zag en vlood, *de Jordaan keerde zich achterwaarts*” Psalm CXIV: 2, 3, 5; Jehudah voor het goede der hemelsche liefde, en Israd voor het goede der geestelijke liefde, n. 3654; de zee voor de erkenissen van het ware, n. 28; de Jordaan voor de erkenissen van het goede, en van deze wordt gezegd dat zij zich achterwaarts keeren, wanneer het goede der liefde de heerschappij verkrijgt, want dan worden de erkenissen geschouwd uit dat goede, maar niet het goede uit de erkenissen, overeenkomstig hetgeen eerder meermalen is getoond. In het Boek der Richteren: “Gilead die woont aan den *overgang der Jordaan*, en Dan, waarom zal hij de schepen vreezen”, v: 17; Gilead voor het zinlijk goede of den lust waardoor de mensch eerst wordt ingewijd wanneer hij wordt wederverwekt, n. 4117, 4124; “aan den overgang der Jordaan wonen” voor in die dingen zijn welke de aanvangsdingen zijn, dus welke de eerste en de laatste dingen zijn van de Kerk en van het Rijk des Heeren. Deze dingen werden ook uitgebeeld door de Jordaan, toen de zonen Israëls het land Kanaän binnengingen, Joz. III: 14 tot het einde; hfdst. IV: 1 tot het einde; want door het land Kanaän werd het Rijk des Heeren uitgebeeld, n. 1413, 1437, 1607, 3038, 3481, 3705, 3686; en daarmede dat de Jordaan werd gedeeld en dat zij in het droge overgingen, werd de verwijdering van de booze en valsche dingen aangeduid, en de toelating van hen die in de goede en ware dingen waren; evenzoo daarmede dat de wateren der Jordaan gedeeld werden door Elia, toen hij tot den Hemel werd opgeheven, II Kon. II: 8; en door Elischa, toen hij in de plaats van Elia het prof etenamt intrad, aldaar vers 14. Dat Naäman van zijn melaatschheid werd genezen doordien hij zich zevenmaal in de Jordaan waschte, naar het bevel van Elischa, II Kon. v: 1 tot 14, beeldde den doop uit, want de doop beteekent de inwijding in de Kerk, en in die dingen welke der Kerk zijn, dus de wederverwekking en de dingen

welke der wederverwekking zijn; niet dat iemand door den doop wordt wederverwekt, maar het is een teeken daarvan, hetwelk men indachtig moet zijn. En omdat die dingen welke der Kerk zijn door den doop en evenzoo door de Jordaan worden aangeduid, zooals boven werd gezegd, werden zij derhalve door Johannes in de Jordaan gedoopt, Matth. III: 6, Markus I: 5; en eveneens wilde de Heer daar door Johannes gedoopt worden, Matth. III: 13 tot 17; Markus I: 9. Omdat de Jordaan die dingen beteekent welke de eerste en de laatste van het Rijk des Heeren en van de Kerk zijn, zoodanig als de erkentissen van het goede en ware zijn, want door deze wordt de mensch binnengeleid, wordt derhalve de Jordaan ook vermeld als de grens van de nieuwe aarde of het heilige land, bij Ezechiël hfdst. XLVII: 18; dat de nieuwe aarde of het heilige land het Rijk des Heeren is, voorts ook de Nieuwe Kerk, welke het Rijk des Heeren op aarde is, zie men in n. 1733, 1850, 2117, 2118 einde, 3355 einde.

4256. Ruk mij, ik bid U, uit mijns broeders hand, uit Ezaus band, omdat ik hem vrees; dat dit den staat beteekent te diep opzichte omdat hij zich tot eerste had gemaakt, kan vaststaan uit hetgeen boven hier en daar is gezegd, vooral uit die dingen waar gehandeld wordt over de eerstgeboorte welke Jakob zich door de linzensoep verwierf, en over den zegen welken hij door list van Ezauf nam; wat door die dingen werd uitgebeeld en aangeduid, zie men aldaar, namelijk dat het ware schijnbaar in de eerste plaats is wanneer de mensch wordt wederverwekt, en het goede in de tweede, doch dat het goede daadwerkelijk in de eerste plaats is, en het ware in de tweede, en wel klaarblijkelijk wanneer hij is wederverwekt, waarover n. 3539, 3548, 3556, 3563, 3570, 3576, 3603, 3701, 4243, 4244, 4247; wanneer dus de orde wordt omgekeerd en het goede klaarblijkelijk zijn eerdere plaats inneemt, dat is, wanneer het over het ware aanvangt te heerseken, dan is de natuurlijke mensch in vrees en angst n. 4249, en treedt hij ook de verzoeking binnen; de oorzaak is deze, dat zich toen het ware in de eerste plaats was, dat is, toen het aan het ware toescheen alsof het zelf heerschte, valsche dingen ertusseken mengden, want het ware kan uit zichzelf niet zien of het het ware is, maar zal dat zien vanuit het goede; en waar valsche dingen zijn, daar is vrees wanneer het goede aankomt; allen die in het goede zijn, vangen ook aan te vreezen wanneer de valsche dingen in het licht verschijnen uit het goede, want zij vreezen de valsche dingen, en willen dat zij uitgeroeid worden; maar als zij vastkleven kunnen zij niet uitgeroeid worden dan door de Goddelijke middelen uit den Heer; vandaar komt het dat zij die moeten worden wederverwekt, na de vrees en den angst ook in verzoeking komen, want de verzoeking is

de Goddelijke middelen om de valsche dingen te verwijderen; dit is de diepst verborgen oorzaak waarom de mensch wanneer hij wordt wederverwekt, geestelijke verzoekingën ondergaat; maar die oorzaak verschijnt geenszins aan den mensch, omdat zij boven de sfeer van zijn waarneming is, zooals al datgene is wat zijn geweten beweegt, plaagt, en kwelt.

4257. Dat hij niet missehien kome, en mij sla, de moeder over de zonen; dat dit beteekent dat hij zal vergaan, kan zonder verklaring duidelijk zijn. “De moeder slaan over de zonen” was een formule bij de Ouden, die in uitbeeldende en aanduidende dingen waren, en deze beteekende de vernietiging van de Kerk en van alle dingen welke der Kerk zijn, hetzij in het algemeen of in het bijzonder bij den mensch die een Kerk is; onder de moeder immers verstonden zij de Kerk, n. 289, 269I, 2717; en onder de zonen de ware dingen welke der Kerk zijn, n. 489, 49I, 533, 1147, 2623, 3373; vandaar is “de moeder over de zonen slaan” geheel en al vergaan; de mensch vergaat ook dan geheel en al, wanneer de Kerk en ’hetgeen der Kerk bij hem is, vergaat, dat is, wanneer de aandoening van het ware, welke eigenlijk door de moeder wordt aangeduid, en welke de Kerk bij den mensch maakt, vernietigd wordt.

4258. En Gij, Gij hebt gezegd: Weldoende zal Ik met u weldoen; dat dit beteekent dat het daan nochtans het leven zal verkrijgen, staat vast uit de beteekenis van weldoen, zijnde het leven verkrijgen; want door Jakob wordt het ware uitgebeeld, en het ware heeft niet uit zich het leven, maar uit het goede hetwelk in hetzelfde invloeit, zooals boven vele malen is getoond; vandaar karat het dat weldoen hier beteekent het leven verkrijgen; hier wordt ook gehandeld over het leven van het ware uit het goede.

4259. En Ik zal uw zaad stellen als het zand der zee, hetwelk van wege de menigte niet geteld wordt; dat dit de bevruchting en de vermenigvuldiging alsdan beteekent, staat vast uit de beteekenis van het zaad, zijnde het geloof der naastenliefde, en eveneens de naastenliefde zelf, waarover n. 1025, 1447, 1610, 2848, 3373; dat “dit stellen als het zand der zee, hetwelk van wege de menigte niet geteld wordt” de vermenigvuldiging is, blijkt duidelijk; van bevruchting wordt gesproken met betrekking tot het goede hetwelk der naastenliefde is, en van vermenigvuldiging met betrekking tot het ware hetwelk des geloofs is, n. 913, 983, 2846, 2847.

4260. Vers 13, 14, 15. *En, hij vernachtte aldaar indien nacht, en hij nam van hetgeen in zijne hand gekomen was, eene gave voor Ezau, zijnen broeder. Twee honderd geiten en twintig geitebokken, twee honderd schapen en twintig rammen. Dertig zoogende kemelinnen en hare zonen; veertig vaarzen en tien varren, twintig ezelinnen, en tien ezelsveulens.* Hij vernachtte in dien nacht, beteekent

in dien duisteren staat; en hij nam van hetgeen in zijne hand gekomen was, eene gave voor Ezau, zijnen broeder, beteekent de Goddelijke dingen welke moeten worden ingewijd in het natuurlijk hemelsch goede; twee honderd geiten en twintig geitebokken, twee honderd schapen en twintig rammen, beteekent de Goddelijke goede dingen en de Goddelijke ware dingen daaruit; dertig zoogende kemelinnen en hare zonen, veertig vaarzen en tien varren, twintig ezalinnen en tien ezelsveulens, beteekent de dienstbaarheden, de algemeene en de speciale.

4261. Hij vernachtte in dien nacht; dat dit beteekent in dien duisteren staat, staat vast uit de beteekenis van vernachten, alsmede van den nacht, zijnde de duistere staat, waarover n. 1712, 3693.

4262. En hij nam van hetgeen in zijne hand gekomen was, eene gave voor Ezau, zijnen broeder; dat dit de Goddelijke dingen beteekent welke moeten worden ingewijd in het natuurlijk hemelsch goede, staat vast uit de beteekenis van “nemen van hetgeen in de hand gekomen was”, zijnde vanuit die dingen welke voorzienig ten deel gevallen waren, dus vanuit de Goddelijke Voorzienigheid; en omdat de dingen welke der Goddelijke Voorzienigheid zijn, Goddelijk zijn, worden derhalve hier door “nemen van hetgeen in de hand gekomen was” de Goddelijke dingen aangeduid; uit de beteekenis van de gave, zijnde de inwijding, waarover aanstonds; en uit de uitbeelding van Ezau, zijnde het Goddelijk Natuurlijke ten aanzien van het goede, waarover n. 3302, 3322, 3504, 3599, hier ten aanzien van het hemelsoh goede, omdat het Natuurlijke nag niet Goddelijk was gemaakt. Dat de gave de inwijding beteekent, komt omdat het een gave was om welwillendheid en genale te erlangen; want de gaven welke gegeven en aangeboden werden, beteekenden oudtijds verschillende dingen, iets anders die welke men aan de koningen en de priesters gaf wanneer men tot hen ging, en iets anders die welke men op het altaar offerde; gene beteekenden de inwijding, deze echter den eeredienst, n. 349; want alle offers in het algemeen, onverschillig van welk soort, werden gaven genoemd, doch de spijsoffers (*minchae*), welke brood en wijn waren, of koeken met een plenging, in het bijzonder, want *minchah* beteekent in de oorspronkelijke taal gave. Dat men gaven aan koningen en priesters gaf wanneer men tot hen ging, blijkt uit tal van plaatsen in het Woord, zooals toen Saul Samuël raadpleegde, 1 Sam. ix: 7, 8; dat zij die Saul verachtten, hem geen gave aanboden, 1 Sam. x: 27; toen de koningin van Scheba tot Schelomon kwam, 1 Kon. x: 2, en ook de overigen, waarover het volgende: “De gansehe aarde zocht de aangezichten van Schelomon om zijne wijsheid te hooren, en zij brachten een ieder zijn geschenk, vaten van zilver, en vaten van goud, en

kleederen en wapenen, en specerijen, paarden en muilen”, 1 Kon. x: 24, 25; en omdat dit een heilig ritueel was, hetwelk de inwijding beteekende, brachten ook de wijzen uit het oosten, die tot Jezus kwamen toen Hij pas geboren was, gaven: goud, wierook, en mirre, Matth. ii: 11; het goud beteekende de hemelsche liefde, de wierook de geestelijke liefde, de mirre deze liefden in het natuurlijke. Dat dit ritueel geboden was, blijkt bij Mozes: “De aangezichten van Jehovah zullen niet ledig gezien worden”, Exod. xxxiii: 15; Deut. xvi: 16, 17; en dat de gaven welke aan de priesters en de koningen werden gegeven, waren alsof zij aan Jehovah werden gegeven, kan uit andere plaatsen in het Woord blijken. Dat de gaven welke gezonden werden, de inwijding beteekenden, blijkt uit de gaven welke de twaalf vorsten van Israël zonden om het altaar in te wijden nadat het gezalfd was, Num. vii: 1 tot het einde; daar worden hun gaven “de inwijding” genoemd, ald. vers 88.

4263. Twee honderd geiten en twintig geitebokken, twee honderd schapen en twintig rammen; dat dit de Goddelijke goede dingen en de Goddelijke ware dingen daaruit beteekent, staat vast uit de beteekenis van de geiten en de schapen, zijnde de goede dingen, waarover n. 3995, 4006, 4169; uit de beteekenis van de geitebokken en de rammen, zijnde de ware dingen, waarover n. 4005, 4170; hier de Goddelijke goede en ware dingen. Dat de goede en de ware dingen zoo vaak worden genoemd en door zoo vele verschillende dingen worden aangeduid, komt omdat alle dingen welke des Hemels en welke der Kerk zijn, daarop betrekking hebben, die welke der liefde en der naastenliefde zijn op de goede dingen, en die welke des geloofs zijn op de ware dingen, maar nochtans zijn hun verschillen ten aanzien van de geslachten en ten aanzien van de soorten ontelbaar, ja zelfs eindeloos, zooals hieruit kan vaststaan dat allen die in het goede zijn, in het Rijk des Heeren zijn, en nochtans is geen gezelschap daar in een eender goede, zelfs niet één in een gezelschap in een eender goede als de ander; want een en hetzelfde goede is nooit bestaanbaar bij twee, te minder bij meerderen, want dan zouden zij een en dezelfde zijn, niet twee, te minder meerderen; elk eene bestaat vanuit verscheidene dingen, en zulks door de hemelsche harmonie en samenstemming.

4264. Dertig zoogende kemelinnen en hare zonen, veertig vaarzen en tien varren, twintig ezalinnen en tien ezelsveulens; dat dit de dienstbaarheden beteekenen, de algemeene en de speciale, staat vast uit de beteekenis van de kemelinnen en hare zonen, voorts van de vaarzen en de varren, alsmede van de ezalinnen en haar jongen, zijnde *die* dingen welke van den natuurlijke mensch zijn, waarover eenige malen eerder; over de kemelen n. 3048, 3071, 3143, 3145; over de varren n. 1824, 1825, 2180, 2781, 2830; over de ezalinnen,

n. 2781; dat die dingen welke van den natuurlijken mensch zijn, naar verhouding dienstbaarheden zijn, zie men in n. 1486, 3019, 3020, 3167; vandaar komt het dat door die dieren de algemeene en de speciale dienstbaarheden worden aangeduid. Wat de getallen betreft, van de geiten zijnde 200, van de geitebokken 20, van de schapen 200, van de rammen 20, van de kemelinnen en haar zonen 30, van de vaarzen 40, van de varren 10, van de ezelingen 20, en van haar jongen 10, dit zijn verborgenheden welke niet kunnen geopend worden zonder een uitvoerige ontvouwing en zonder in den breede alle afleidingen na te gaan; want alle getallen in het Woord beteekenen dingen, n. 482, 487, 575, 647, 648, 755, 813, 1988, 2075, 2252, 3252; en wat zij beteekenen, werd waar zij in het voorafgaande voor kwamen, aangetoond; en ik heb mij ook somtijds daarover verwonderd dat de spraak der Engelen, wanneer zij in de wereld der geesten neergleed, eveneens in verschillende getallen viel, alsmede daarover dat daar waar in het Woord getallen worden gelezen, door de Engelen dingen werden verstaan; het getal toch dringt nooit den Hemel binnen, want de getallen behooren tot de maat en de ruimte, alsmede tot den tijd, en deze zijn van de wereld en van de natuur, en daarmede stemmen in de Hemelen de staten en de veranderingen der staten overeen. De Oudsten, die hemelsche menschen waren, en vergemeenschapting met de Engelen hadden, wisten wat door de enkelvoudige getallen, ook door de samengestelde, werd aangeduid; van daar is de beteekenis ervan overgegaan op de nakomelingen, en op de zonen der Oude Kerken. Dit zijn dingen waaraan de mensch der Kerk heden, die niet gelooft dat er in het Woord iets heiligers verborgen ligt dan wat in de letter verschijnt, nauwelijks geloof schenkt.

4265. *Vers 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23. En hij gaf in de hand zijner knechten kudde bij kudde bijzonder; en hij zeide tot zijne knechten: Gaat voor mij door, en stelt ruimte tusschen kudde en tusschen kudde. En hij gebood den eerste, zeggende: Wanneer u Ezau, mijn broeder, zal ontmoet hebben, en hij u zal gevraagd hebben, zeggende: Wiens zijt gij, en waarheen gaat gij, en wiens zijn deze dingen voor u. En gij zult zeggen: Van uwen knecht Jakob; dit is een gave, gezonden tot mijnen heer Ezau; en zie, hij is ook achter ons. En hij gebood ook den tweede, ook den derde, ook anen die achter de kudden gingen, zeggende: Naar dit woord zult gij tot Ezau spreken, als gij hem vinden zult. En gij zult ook zeggen: Zie, uw knecht Jakob is achter ons; omdat hij zeide: Ik zal zijne aangezichten verzoenen in de gave die voor mij gaat, en daarna zal ik zijne aangezichten zien; misschien zal hij mijne aangezichten aannemen. En de gave ging door voor hem, en hij vernachtte in dien nacht in het kamp. En hij stond op in dien nacht, en hij nam zijne beide vrouwen, en zijne beide dienstmaagden, en zijne elf kinderen, en hij*

ging over den overgang Jabbok. En hij nam hen, en deed hen over de rivier gaan, en hij deed overgaan hetgeen hij had. Hij gaf in de hand zijner knechten kudde bij kudde bijzonder, en hij zeide tot zijne knechten: Gaat voor mij door, en stelt ruimte tusschen kudde en tusschen kudde, beteekent de ordening hoe zij ingewijd zouden worden; en hij gebood den eerste, zeggende: Wanneer u Ezau, mijn broeder, zal ontmoet hebben, en hij u zal gevraagd hebben, zeggende: Wiens zijt gij, en waarheen gaat gij, en wiens zijn deze dingen voor u; en gij zult zeggen: Van uwen knecht Jakob; dit is eene gave, gezonden tot mijnen heer Ezau; en zie, hij is ook achter ons, beteekent de onderwerping; en hij gebood ook den tweede, ook den derde, ook alien die achter de kudden gingen, zeggende: Naar dit woord zult gij tot Ezau spreken, als gij hem vinden zult, beteekent het continue; en gij zult ook zeggen: Zie, uw knecht Jakob is achter ons; omdat hij zeide: Ik zal zijne aangezichten verzoenen in de gave die voor mij gaat, en daarna zal ik zijne aangezichten zien; misschien zal hij mijne aangezichten aannemen, beteekent de voorbereiding tot de volgende dingen; en de gave ging door voor hem, beteekent de uitwerking; en hij vernachtte in dien nacht in het kamp, beteekent de dingen welke volgen; en hij stond op in dien nacht, en hij nam zijne beide vrouwen, en zijne beide dienstmaagden, en zijne elf kinderen, en hij ging over den overgang Jabbok, beteekent de eerste inboezeming van de aandoeningen van het ware met de verworven ware dingen; de overgang Jabbok is de eerste inboezeming; en hij nam hen, en deed hen over de rivier gaan, en hij deed overgaan hetgeen hij had, beteekent de verdere inboezeming.

4266. Hij gaf in de hand zijner knechten kudde bij kudde bijzonder, en hij zeide tot zijne knechten: Gaat voor mij door, en stelt ruimte tusschen kudde en tusschen kudde; dat dit de ordening beteekent hoe zij ingewijd zouden worden, staat vast uit de beteekenis van in de hand geven, zijnde met macht toerusten; dat de band de macht is, zie men in n. 878, 309I, 3387, 3563; uit de beteekenis van de knechten, zijnde die dingen welke van den natuurlijken mensch zijn, waarover n. 3019, 3020; want alle dingen welke van den natuurlijken of den uitwendigen mensch zijn, zijn ondergeschikt aan den geestelijken of den inwendigen mensch; vandaar zijn alle dingen welke daar zijn, betrekkelijkerwijs dienstbaarheden, en worden zij knechten genoemd; uit de beteekenis van de kudde, zijnde de wetenschappelijke dingen, voorts de erkennenissen, dus de leerstellige dingen, waarover n. 3767, 3768; zoolang deze in den natuurlijken of uitwendigen mensch, dat is, in zijn geheugen zijn, en nog niet in den geestelijken of den inwendigen mensch zijn ingeplant, worden zij aangeduid door “kudden, gegeven in de hand der knechten”; uit

de beteekenis van bijzonder, zijnde aan een ieder overeenkomstig de klassen, of overeenkomstig de geslachten en de soorten; uit de beteekenis van “voor mij doorgaan, en ruimte stellen tusschen kudde en kudde”, zijnde den weg voorbereiden tot het goede hetwelk moest worden opgenomen, want hier wordt gehandeld over de opneming van het goede door het ware, en over hun verbinding in den natuurlijken mensch. Uit de afzonderlijke dingen hier blijkt dat door al die dingen in het algemeen de ordening wordt aangeduid, hoe zij zouden worden ingewijd. Wat de inwijding van het ware in het goede in den natuurlijken mensch aangaat, deze kan geenszins bevattelijk worden uiteengezet, want de mensch der Kerk heden weet zelfs niet eens wat de inwendige of de geestelijke mensch is, hoewel hij meermalen daarover spreekt; en evenmin weet hij dat het ware in het goede in den uitwendigen of den natuurlijken mensch moet worden ingewijd opdat hij een mensch der Kerk worde; te minder dat er uit den Heer een zekere ordening in dien mensch plaats vindt opdat er verbinding van hem met den inwendigen mensch tot stand kome; deze dingen, welke de meest algemeene zijn, zijn heden zoozeer verborgen, dat men niet weet dat zij er zijn; indien dan ook de dingen welke hier in den inwendigen zin aangaande de ordening en de inwijding liggen opgesloten, afzonderlijk werden uiteengezet, zoo zou dat gelijk staan met louter verborgenheden te spreken, dus louter ongeloofelijke dingen, bijgevolg met een spreken in het ledige, of alsof men zaaisel strooide in het water of op zand; dit is de oorzaak dat de afzonderlijke dingen stilzwijgend worden voorbijgegaan, en dat hier, evenals ook in het volgende van deze periode, alleen de algemeene dingen worden uiteengezet.

4267. En hij gebood den eerste, zeggende: Wanneer u Ezau, mijn broeder, zal ontmoet hebben, en u zal gevraagd hebben: Wiens zijt gij, en waarheen gaat gij, en wiens zijn deze dingen voor u; en gij zult zeggen: Van uwen knecht Jakob; dit is eene gave, gezonden tot mijnen heer Ezau; en zie, hij is ook achter ons; dat dit de onderwerping beteekent, staat desgelijks vast uit den inwendigen zin der afzonderlijke woorden, waaruit deze algemeene zin voortvloeit; dat het de onderwerping is, en dat die dingen welke der onderwerping zijn worden aangeduid, blijkt duidelijk; want hij gebood den knechten dat zij zijn broeder “heer” zouden noemen, en hem “knecht”, en dat de gave wordt gezonden zooals aan een heer door een knecht. Dat het goede naar verhouding de heer is, en het ware naar verhouding de knecht, en ook dat zij nochtans broeders worden genoemd, is vele malen getoond; zij heeten “broeders”, omdat wanneer het goede en het ware verbonden zijn, het goede zich dan vertoont in het ware als in een beeld, en omdat zij dan in

verbinding handelen om de uitwerking voort te brengen. Het goede wordt echter “heer”, en het ware “knecht” genoemd, voordat zij verbonden zijn, en nog meer wanneer er over den voorrang wordt getwist.

4268. En hij gebood ook den tweede, ook den derde, ook alien die achter de kudden gingen, zeggende: Naar dit woord zult gij tot Ezau spreken, als gij hem vinden zult; dat dit het continue beteekent, namelijk van de ordening en van de onderwerping, blijkt zonder nadere verklaring uit hetgeen vlak boven in n. 4266, 4267 is gezegd.

4269. En gij zult ook zeggen: Zie, uw knecht Jakob is achter ons; omdat hij zeide: Ik zal zijne aangezichten verzoenen in de gave die voor mij gast, en daarna zal ik zijne aangezichten zien; misschien zal hij mijne aangezichten aannemen; dat dit de voorbereiding tot de volgende dingen beteekent; en de gave ging door voor hem; dat dit de uitwerking beteekent; voorts dat hij vernachtte in dien nacht in het kamp, de dingen beteekent welke volgen, kan vaststaan uit de afzonderlijke woorden in den inwendigen zin, en het is duidelijk dat zij de voorbereiding betreffen om goedgunstig te worden opgenomen. Maar hoe het met de afzonderlijke dingen is gesteld, kan niet bevattelijk ontvouwd worden, want zoolang als de algemeene dingen van een zaak niet bekend zijn, kunnen de afzonderlijke dingen van dezelfde zaak niet in eenig licht verschijnen, maar slechts in louter schaduw vallen; de algemeene begrippen moeten voorafgaan, en als deze er niet zijn, hebben de afzonderlijke dingen niet eenige herberg om in binnen te gaan; in een herberg waar louter schaduw is, verschijnen zij niet; en in een herberg waar valsche dingen zijn, worden zij òf verworpen, òf verstikt, òf verdraaid; en waar booze dingen zijn, daar worden zij belachen; het is genoeg dat deze algemeene dingen worden aangenomen, namelijk dat de mensch moet worden wederverwekt voordat hij het Rijk des Heeren kan binnengaan, Joh. III: 5; dat het ware, voordat hij wordt wederverwekt, schijnbaar op de eerste plaats is, en het goede op de tweede, doch dat de orde wanneer hij wordt wederverwekt, omgekeerd wordt, en het goede in de eerste plaats is, en het ware in de tweede; voorts dat de Heer, wanneer de orde wordt omgekeerd, het zoo beschikt en ordent in den natuurlijken of den uitwendigen mensch, dat het ware daar door het goede wordt opgenomen, en dat het ware zich aan het goede onderwerpt, zoodat de mensch niet langer vanuit het ware handelt maar vanuit het goede, dat is, vanuit de naastenliefde; voorts dat hij vanuit de naastenliefde handelt wanneer hij volgens de ware dingen des geloofs leeft, en de Leer liefheeft ter wille van het leven. De voortschrijding van die dingen welke hier aangaande de ordening, de inwijding, en de onderwerping van het ware voor het goede

in den uitwendigen zin zijn bevat, verschijnt voor de Engelen in het klare licht, want zulke dingen zijn der engellijke wijsheid, hoewel de mensch niets van die dingen ziet; doch nochtans zijn diegenen die in het eenvoudig goede vanuit eenvoudig geloof zijn, in het vermogen om deze dingen te weten; indien zij ze niet in het leven van het lichaam vatten vanwege de wereldlijke zorgen en de daaruit voortvloeiende grove ideen, dan toch in het andere leven, waar de wereldlijke en de lichamelijke dingen verwijderd zijn; want dan worden zij verlicht, en komen zij in het engellijke inzicht en in de engellijke wijsheid.

4270. En hij stond op in dien nacht, en hij nam zijne beide vrouwen, en zijne beide dienstmaagden, en zijne elf kinderen, en hij ging aver den overgang Jabbok; dat dit de eerste inboezeming van de aandoeningen van het ware met de verworven ware dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van de beide vrouwen, hier van Rachel en Leah, zijnde de aandoeningen van het ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819; uit de beteekenis van de beide dienstmaagden, hier van Bilhah en Zilpah, zijnde de tot middelen dienende uiterlijke aandoeningen van het ware, waarover n. 3849, 3931; uit de beteekenis van de kinderen of de zonen, zijnde de ware dingen, waarover n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3373; en uit de beteekenis van den overgang Jabbok, zijnde de eerste inboezeming. Dat Jabbok de eerste inboezeming is, komt omdat het de grens van het land Kanaän was; dat alle grenzen van dat land aanduidende dingen van de hemelsche en de geestelijke dingen van het Rijk des Heeren waren overeenkomstig den afstand en de ligging, zie men in n. 1585, 1866, 4116, 4240; dus ook de voorde of de overgang Jabbok, welke, ten opzichte van het land Kanaän, aan gene zijde der Jordaan lag, en de grens was van de erfenis der zonen van Ruben en van Gad, zooals blijken kan uit Num. XXI: 24; Deut. II: 36, 37; hfdst. III: 16, 17; Joz. XII: 2; Richt. XI: 13, 22; dat het hun als erfenis ten deel viel, kwam omdat door Ruben het geloof met het verstand of de Leer werd uitgebeeld, hetgeen het eerste der wederverwekking is, of in één samenvatting het ware der Leer waardoor men het goede des levens bereikt, men zie n. 3861, 3866; en door Gad werden de werken des geloofs uitgebeeld, n. 3934; deze, namelijk de ware dingen des geloofs, of de leerstellige dingen, en de werken des geloofs welke het eerst betracht worden, zijn het waardoor de mensch die wordt wederverwekt, in het goede wordt ingeleid; vandaar komt het dat door den overgang Jabbok de eerste inboezeming wordt aangeduid.

4271. En hij nam hen, en deed hen over de rivier gaan, en hij deed overgaan hetgeen hij had; dat dit de verdere inboezeming beteekent, staat vast uit hetgeen vlak boven is gezegd, want hij deed niet alleen de vrouwen, de dienstmaagden, en de kinderen overgaan, maar ook de kudde van grootvee

en de kudde van kleinvee, dus al wat hij had, in het land Kanaän, waarin hij Ezau te gemoet ging; en omdat in den inwendigen zin wordt gehandeld over de verbinding van het ware met het goede in het natuurlijke, wordt door “over die rivier gaan” niets anders aangeduid dan de eerste inboezeming; en waar hier hetzelfde de nog eens wordt gezegd, en tevens daaraan wordt toegevoegd dat hij deed overgaan al wat hij had, wordt de verdere inboezeming aangeduid.

4272. Vers 24, 25. *En Jakob bleef achter, hij alleen, en een man worstelde met hem, totdat de dageraad opging. En hij zag dat hij hem niet overmocht, en hij raakte de holte zijner dij aan, en de holte van Jakobs dij werd verwrongen als hij met hem worstelde.* Jakob bleef alleen achter, beteekent het verworven goede van het ware, hetwelk dan het laatste is; en een man worstelde met hem, beteekent de verzoeking ten aanzien van het ware; totdat de dageraad opging, beteekent vóór de verbinding van het door Jakob aangeduide natuurlijk goede met het hemelsch geestelijke of met het Goddelijk Goede van het Ware; en hij zag dat hij hem niet overmocht, beteekent dat het in de verzoeken overwon; en hij raakte de holte zijner dij, beteekent waar het hemelsch geestelijk goede verbonden wordt met het door Jakob aangeduide natuurlijk goede; en de holte van Jakobs dij werd verwrongen als hij met hem worstelde, beteekent dat het goede van het ware nog niet de macht had om zich geheel en al te verbinden.

Deze zelfde dingen betreffen ook Jakob zelf en zijn nakomelingen, en dan wordt het hoedanige van hen aangeduid; in dien zin wordt door “hij raakte de holte zijner dij aan” aangeduid waar de echtelijke liefde verbonden wordt met het natuurlijk goede; en daarmee dat de holte van Jakobs dij werd verwrongen als hij met hem worstelde, wordt aangeduid dat die verbinding in de nakomelingen van Jakob geheel en al beschadigd en verhevoren werd.

4273. Jakob bleef alleen achter; dat dit het verworven goede van het ware beteekent, hetwelk dan het laatste is, staat vast uit de uitbeelding van Jakob Mer, zijnde het goede van het ware; wat Jakob had uitgebeeld, werd in het voorafgaande getoond; voorts dat hij verschillende dingen in het natuurlijke uitbeeldde, omdat de staat van het ware en van het goede een andere is in den aanvang, een andere in de voortschrijding, en een andere aan het einde, n. 3775, 4234; hier het goede van het ware. De oorzaak van deze uitbeelding is deze, dat aanstonds wordt gehandeld over zijn worsteling, waardoor in den inwendigen zin de verzoeking wordt aangeduid; en dat hij Israël werd genoemd, waardoor de hemelse geestelijke mensch wordt uitgebeeld; voorts dat in hetgeen daarna volgt gehandeld wordt over de verbinding van hem met Ezau, door welke verbinding de inwijding van het ware in het goede wordt

aangeduid; dit zijn de oorzaken waarom Jakob nu het laatste goede van het ware in het natuurlijke uitbeeldt.

4274. En een man worstelde met hem; dat dit de verzoeking ten aanzien van het ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van worstelen, zijnde de verzoeking; de verzoeking zelf is niets anders dan een worsteling of een strijd, want het ware wordt aangevallen door de booze geesten, en het wordt verdedigd door de Engelen die bij den mensch zijn; de gewaarwording van dien strijd in den mensch is de verzoeking, n. 741, 757, 761, 1661, 3927, 4249, 4256. Maar er kan niet eenige verzoeking plaats vinden, tenzij de mensch in het goede van het ware is, dat is, in de liefde of de aandoening ervan; want wie zijn ware niet liefheeft of niet daardoor wordt aangedaan, bekommert zich niet in het minst daarom; doch wie het liefheeft, verkeert in angst dat het beschadigd zou kunnen worden; niets anders maakt het verstandelijk leven van den mensch uit dan datgene waarvan hij gelooft dat het waar is, en niets anders zijn willijk leven dan datgene waarvan hij zich heeft ingeprent dat het goed is. Wanneer derhalve datgene waarvan hij gelooft dat het waar is, wordt aangevallen, zoo wordt het leven van zijn verstand aangevallen; en wanneer datgene wordt aangevallen waarvan hij zich heeft ingeprent dat het goed is, zoo wordt het leven van zijn wil aangevallen; daarom gaat het, wanneer de mensch wordt verzocht, om zijn leven. Dat het eerste van den strijd is ten aanzien van het ware, of aangaande het ware, komt omdat hij dat voornamelijk liefheeft; dat wat van iemands liefde is, wordt door de booze geesten aangevallen; maar nadat hij het goede meer dan het ware liefheeft, hetgeen geschiedt wanneer de orde wordt omgekeerd, wordt hij verzocht ten aanzien van het goede. Wat echter de verzoeking is, weten weinigen, omdat heden weinigen eenige verzoeking ondergaan; want geen anderen kunnen verzocht worden dan alleen zij die in het goede des geloofs zijn, dat is, die in de naastenliefde jegens den naaste zijn; zij die niet in die naastenliefde zijn, zouden, indien zij verzocht werden, terstond bezwijken; en zij die bezwijken, komen in de bevestiging van het booze en in de overreding van het valsche, want dan zegevieren bij hen de booze geesten bij wie zij op deze wijze worden aangesloten. Dit is de oorzaak waarom weinigen heden in eenige geestelijke verzoeking worden toegelaten, maar men alleen in eenige natuurlijke benauwenissen wordt gebracht, opdat men daardoor van de liefden van zich en van de wereld wordt afgetrokken, waarin men zich anders ongebreideld storten zou.

4275. Totdat de dageraad opging; dat dit beteekent vóór de verbinding van het door Jakob aangeduide natuurlijk goede met het hemelsch geestelijke of

met het Goddelijk Goede van het Ware, staat vast uit de beteekenis van den dageraad, zijnde in den hoogsten zin de Heer, in den uitbeeldenden zin Zijn Rijk, en in den universeelen zin het hemelsche der liefde, waarover n. 2405; hier het hemelsch geestelijke; want toen de dageraad opging, werd Jakob Israël genoemd, door wien de hemelsch geestelijke mensch wordt aangeduid; daarom wil “voor het opgaan van den dageraad” zeggen: voor de verbinding van het nu door Jakob aangeduide natuurlijk goede met het hemelsch geestelijke; wat het hemelsch geestelijke is, zal gezegd worden bij het volgende 28ste vers, alwaar aangaande Israël wordt gehandeld.

4276. En hij zag dat hij hem niet overmocht; dat dit beteekent dat het in de verzoeking overwon, is zonder verklaring duidelijk.

4277. En hij raakte de holte zijner dij aan; dat dit beteekent waar het hemelsch geestelijk goede verbonden wordt met het door Jakob aangeduide natuurlijk goede, staat vast uit de beteekenis van de dij, zijnde de echtelijke liefde, en vandaar alle hemelsche en geestelijke liefde, omdat deze uit de echtelijke liefde als kroost uit hun ouder afstammen, waarover n. 3021; en uit de beteekenis van de holte of de kom, of de kuil ervan, namelijk van de dij, zijnde waar de verbinding is, hier derhalve waar de verbinding is van het hemelsch geestelijk goede met het door Jakob aangeduide natuurlijk goede; maar aangaande die verbinding kan niets gezegd worden, tenzij men eerst weet wat het hemelsch geestelijk goede is, hetwelk Israël is, en wat het natuurlijk goede, hetwelk Jakob is. Hierover zal gesproken worden in hetgeen volgt bij vers 28, waar gehandeld wordt over Jakob, dan Israël genaamd, en ook daarna wanneer sprake is van Jakobs nakomelingen.

4278. En de holte van Jakobs dij werd verwrongen als hij met hem worstelde; dat dit beteekent dat het goede van het ware nog niet de macht had om zich geheel en al te verbinden, staat vast uit de beteekenis van verwringen, zijnde dat de ware dingen nog niet in die orde gesteld zijn dat zij alle te zamen met het goede kunnen binnentreden in het hemelsch geestelijk goede, waarover in de ontvouwing van het volgende 31ste vers; bijgevolg dat het goede van het ware nog niet de macht had om zich geheel en al te verbinden; want de holte der dij is waar de goede dingen verbonden worden, zooals boven in n. 4277 werd gezegd.

4279. Met de dingen welke tot dusver werden ontvouwd, is het aldus gesteld in den hoogsten en in den inwendigen zin, maar in den lageren zin is het anders; in dien zin wordt over Jakob gehandeld, van welken aard hij was, en over zijn nakomelingen, van welken aard zij zullen zijn. Omdat het Woord vanuit den Heer is, en het uit Hem door den Hemel tot den mensch nederdaalt, is het

derhalve zoodanig dat het ten aanzien van de afzonderlijke dingen Goddelijk is, en zooals het uit den Heer was nedergedaald, evenzoo opklimt, dat is, tot Hem wordt opgeheven, en zulks door de Hemelen. Dat er drie Hemelen zijn, is bekend, en dat de binnenste Hemel de derde Hemel wordt genoemd, en dat de middelste Hemel de tweede Hemel wordt geheeten, en dat de laagste de eerste Hemel heet; en daarom is het Woord. wanneer het opklimt gelijk als het nederdaalt, in den Heer Goddelijk; in den derden Hemel is het hemelsch, want die Hemel is de hemelsche Hemel, in den tweeden Hemel is het geestelijk, want die Hemel is de geestelijke Hemel, in den eersten Hemel echter is het hemelsch en geestelijk natuurlijk, en die zelfde Hemel wordt ook zoo genoemd; in de Kerk echter bij den mensch is het Woord ten aanzien van den zin der letter natuurlijk, dat is, wereldlijk en aardsch; daaruit blijkt hoedanig het Woord is, en hoe het met het Woord gesteld is, wanneer het wordt gelezen door den mensch die in het heilige is, dat is, in het goede en ware is, want dan verschijnt het bij hem als een wereldlijke, of als een historische, waarin evenwel het heilige is; doch in den eersten Hemel verschijnt het als hemelsch en geestelijk natuurlijk, waarin evenwel het Goddelijke is; in den tweeden Hemel echter is het geestelijk; en in den derden Hemel is het hemelsch, en in den Heer is het Goddelijk. De zin des Woords gedraagt zich overeenkomstig de Hemelen; de hoogste zin des Woords, waarin over den Heer gehandeld wordt, is voor den binnensten of derden Hemel; zijn inwendige zin, waarin over het Rijk des Heeren wordt gehandeld, is voor den middelsten of tweeden Hemel; de lagere zin des Woords echter, waarin de inwendige zin wordt bepaald tot die natie welke daar genoemd wordt, is voor den laagsten of eersten Hemel; doch de laagste of de letterlijke zin is voor den mensch terwijl hij nog in de wereld leeft, die nochtans van dien aard is dat de innerlijke zin aan hem kan worden vergemeenschap, voorts ook de inwendige en de hoogste zin, want de mensch heeft gemeenschap met de drie Hemelen, want de mensch werd tot het beeld der drie Hemelen geschapen, en wel dermate dat hij, als hij in de liefde tot den Heer en in de naastenliefde jegens den naaste leeft, een Hemel in zeer kleinen vorm is; vandaar komt het dat binnen dien mensch het Rijk des Heeren is, gelijkewijs de Heer Zelf leert bij Lukas: *“Ziet, het koninkrijk Gods is binnen ulieden”*, xvii: 21. Dit is gezegd, opdat men wete dat in het Woord niet alleen de hoogste zin en de inwendige zin is, maar ook een lagere zin, en dat in dezen, namelijk in den lageren zin, de inwendige zin wordt bepaald tot die natie welke daar genoemd wordt; wanneer dit het geval is, komt het duidelijk in den samenhang uit; dat hier de worsteling van den man met Jakob, en de verwringing en de verschuiving van

zijn dij ook betrekking hebben op Jakob en zijn nakomelingen, is duidelijk; daarom mogen deze zelfde woorden ook volgens dien zin worden ontvouwd. Deze zin zal in hetgeen volgt de Historische Inwendige Zin worden genoemd, en zulks ook ter oorzake hiervan dat die zin somtijds op levende wijze en in vorm pleegt te worden uitgebeeld in den eersten Hemel, hetgeen mij ook eenige malen te zien werd gegeven. Men zie de vooraf gegeven uiteenzetting in n. 4272, nieuwe alinea.

4280. Dat in dien zin daarmede dat hij de holte van Jakobs dij raakte, wordt aangeduid: waar de echtelijke liefde wordt verbonden met het natuurlijk goede, staat vast uit de beteekenis van de holte der dij, zijnde waar de verbinding der echtelijke liefde is; men zie boven n. 4277; dat de verbinding daar met het natuurlijk goede wordt aangeduid, komt omdat daar de dij met de voeten wordt verbonden; de voeten beteekenen in den inwendigen zin het natuurlijk goede; dat de voeten dit beteekenen, zie men in n. 2162, 3147, 3761, 3986. Dat de dij de echtelijke liefde is, en de voeten het natuurlijk goede zijn, behoort tot de dingen van oudsher welke in vergetelheid geraakt en teloor gegaan zijn. De Oude Kerk, welke in uitbeeldende en aanduidende dingen was, wist deze dingen zeer wel; de kennis van zulke dingen was hun inzicht en wijsheid, ja zelfs niet alleen van hen die van de Kerk waren, maar ook van diegenen die buiten de Kerk waren, zooals vast kan staan uit de oudste boeken der heidenen, en uit die dingen welke heden de fabelachtige worden genoemd; want de aanduidende en de uitbeeldende dingen gingen uit de Oude Kerk door afleiding op hen over; bij hen beteekenden de dijen en de lendenen ook het echtelijke, en de voeten de natuurlijke dingen. Dat de dijen en de voeten die dingen beteekenen, is vanuit de overeenstemmingen van alle leden, organen, en ingewanden des menschen met den Grootsten Mensch, waarover, namelijk over de overeenstemmingen, nu aan het einde der hoofdstukken wordt gehandeld; over de overeenstemmingen met de dij en met de voeten zal ook in hetgeen volgt worden gesproken, en het zal daar door levende ondervinding bevestigd worden dat dit hun beteekenis is. Deze dingen kunnen heden niet anders dan tegenstrijdig schijnen, omdat deze wetenschap, als gezegd, geheel en al in vergetelheid geraakt en teloor is gegaan; maar hoezeer nochtans deze wetenschap de andere wetenschappen overtreft, kan hieruit vaststaan dat men zonder haar het Woord ten aanzien van den inwendigen zin nooit kan weten, en omdat de Engelen die bij den mensch zijn, het Woord overeenkomstig dien zin doorvatten; voorts dat den mensch door die wetenschap gemeenschap met den Hemel wordt gegeven; en, wat ongelooflijk is, de inwendige mensch zelf denkt niet anders; want wanneer

de uitwendige mensch het Woord vat volgens de letter, vat gene het volgens den inwendigen zin, hoewel de mensch, wanneer hij in het lichaam leeft, dit niet weet; dit kan voornamelijk hieruit vaststaan dat de mensch, wanneer hij in het andere leven komt en een Engel wordt, dit zonder onderricht als het ware uit zichzelf weet. Wat de echtelijke liefde is, welke door de dijen alsmede door de lendenen wordt aangeduid, zie men in n. 995, 1123, 2727 tot 2759; en dat de echtelijke liefde de fundamenteele liefde van alle liefden is, in n. 686, 3021; vandaar komt het dat zij die in de echte echtelijke liefde zijn, ook in de hemelsche liefde zijn, dat is, in de liefde tot den Heer, en in de geestelijke liefde, dat is, in de naastenliefde jegens den naaste; daarom wordt onder de echtelijke liefde niet alleen die liefde zelf verstaan, maar ook alle hemelsche en geestelijke liefde; deze liefden worden met het natuurlijk goede verbonden genoemd, wanneer de inwendige mensch verbonden is met den uitwendigen, of de geestelijke mensch met den natuurlijken; die verbinding is het welke door de holte der dij wordt aangeduid. Dat er bij Jakob en zijn nakomelingen in het algemeen geen verbinding was, zal uit hetgeen volgt blijken, want daarover wordt Mer in den historischen inwendigen zin gehandeld.

4281. Dat door de “holte van Jakobs dij werd verwrongen als hij met hem worstelde” wordt aangeduid dat die verbinding in de nakomelingen van Jakob geheel en al beschadigd en verschoven werd, kan vaststaan uit de beteekenis van verwringen in dien zin, zijnde verschoven worden en dus beschadigd worden; dat de holte der dij de verbinding is, is duidelijk uit hetgeen boven in n. 4280 is gezegd; en dat Jakob in het Woord niet alleen Jakob is, maar ook al zijn nakomelingen, staat uit zeer vele plaatsen vast, zooals in Num. XXIII: 7, 10, 21, 23; hfdst. XXIV: 5, 17, 19; Deut. XXXIII: 10; Jes. XL: 27; hfdst. XLIII: 1, 22; hfdst. XLIV: 1, 2, 21; hfdst. XLVIII: 12; hfdst. LIX: 20; Jerem. X: 16, 25; hfdst. XXX: 7, 10, 18; hfdst. XXXI: 7, 11; hfdst. XLVI: 27, 28; Hos. X: 11; Amos VII: 2; Mich. II: 12; hfdst. III: 8; Psalm XIV: 7; Ps. XXIV: 6; Ps. LIX: 14; Ps. LXXVIII: 5; Ps. XCIX: 4, en elders. Dat Jakob en zijn nakomelingen zoodanig waren dat bij hen de hemelsche en de geestelijke liefde niet verbonden kon worden met het natuurlijk goede, dat is, de inwendige of geestelijke mensch met den uitwendigen of natuurlijken, blijkt uit elk der dingen welke over die natie in het Woord zijn medegedeeld; want zij visten niet en wilden ook niet weten wat de inwendige of de geestelijke mensch is, weswege het hun ook niet werd onthuld; want zij geloofden dat er bij den mensch niets dan het uitwendige en het natuurlijke was; in geheel hun eeredienst hadden zij ook niets anders op het oog, en wel dermate dat de Goddelijke eeredienst voor hen niets anders dan een afgodische was, want

wanneer de inwendige eeredienst van den uitwendigen wordt gescheiden, is de eeredienst niet dan een afgodische. De Kerk welke bij hen ingesteld was, was niet een Kerk, maar slechts het uitbeeldende van een Kerk, en daarom wordt die Kerk een uitbeeldende Kerk genoemd; dat het uitbeeldende van een Kerk bij dezulken bestaanbaar is, zie men in n. 1361, 3670, 4208; in de uitbeeldingen immers wordt niet gedacht aan de persoon, maar aan de zaak welke wordt uitgebeeld; daarom beeldden niet alleen personen de Goddelijke, de hemelsche, en de geestelijke dingen uit, maar ook onbezielde dingen, zooals de kleederen van Aharon, de ark, het altaar, de ossen en de schapen welke geofferd werden, de kandelaar met de lampen, het brood der schikking op de gouden tafel, de olie waarmede zij gezalfd werden, de wierook, en andere dergelijke dingen meer; vandaar kwam het, dat de koningen, de booze evenzeer als de goede, het Koningschap des Heeren uitbeeldden, en de hoogepriesters, de booze evenzeer als de goede, die dingen welke van het Goddelijk Priesterschap des Heeren zijn, wanneer zij hun ambt uitoefenden in den uitwendigen vorm overeenkomstig de statuten en de geboden. Opdat derhalve bij hen het uitbeeldende van een Kerk kon bestaan, waren hun door een klaarblijkelijke onthulling zulke statuten en wetten gegeven welke geheel en al uitbeeldend moesten zijn, en daarom koeden zij dan ook zoolang uitbeelden als zij in die statuten en wetten waren en ze strikt in acht namen; maar toen zij daarvan afweken, zooals tot de statuten en wetten van andere natin, en voornamelijk tot den eeredienst van een anderen god, beroof den zij zich van het vermogen om uit te beelden, weshalve zij door uitwendige middelen, welke gevangenschappen, nederlagen, bedreigingen, wonderen waren, teruggedreven werden tot de waarlijk uitbeeldende wetten en statuten, niet echter door inwendige middelen zooals diegenen die een inwendigen eeredienst in den uitwendigen hebben. Dit wordt daarmede dat “de holte van Jakobs dij werd verwrongen” aangeduid in den historischen inwendigen zin, welke Jakob en zijn nakomelingen betreft.

4282. Vers 26, 27, 28. *En hij zeide: Laat mij, omdat de dageraad is opgegaan; en hij zeide: Ik zal u niet laten tenzij dat gij mij gezegend hebt. En hij zeide tot hem: Wat is uw naam; en hij zeide: Jakob. En hij zeide: Uw naam zal voortaan niet Jakob heeten, maar Israël, omdat gij als een vorst gekampt hebt met God, en met de menschen, en hebt overmocht.* En hij zeide: Laat mij, omdat de dageraad is opgegaan, beteekent dat de verzoeking ophield toen de verbinding nabij was; en hij zeide: Ik zal u niet laten tenzij dat gij mij gezegend hebt, beteekent dat het verbonden moet worden; en hij zeide tot hem: Wat is uw naam; en hij zeide: Jakob, beteekent het hoedanige van het goede uit het ware; en hij

zeide: Uw naam zal voortaan niet Jakob heeten, maar Israd, beteekent het Goddelijk hemelsch geestelijke nu; Israd is de hemelsch geestelijke mensch die in het natuurlijke is, dus natuurlijk is; de hemelsch geestelijke mensch zelf, die redelijk is, is Jozef; omdat gij als een vorst gekampt hebt met God, en met de menschen, en hebt overmocht, beteekent de aanhoudende overwinningen in de worstelingen ten aanzien van de ware en de goede dingen. In den *historischen inwendigen zin*, waarin over Jakob en zijn nakomelingen wordt gehandeld, wordt door hetzelfde het volgende aangeduid: door “Laat mij, omdat de dageraad is opgegaan” wordt aangeduid dat het uitbeeldende zich van Jakobs nakomelingen verwijderde, voordat zij in de uitbeeldende dingen van het land Kanaän kwamen; door “en hij zeide: Ik zal u niet laten tenzij dat gij mij gezegend hebt” wordt aangeduid dat zij daarop aandrongen uitbeeldend te zijn; door “en hij zeide tot hem: Wat is uw naam: en hij zeide: Jakob” wordt aangeduid dat zij Jakobs nakomelingen waren met het hoedanige van dezen; door “en hij zeide: Uw naam zal voortaan niet Jakob heeten, maar Israël” wordt aangeduid dat zij niet zouden kunnen uitbeelden als zijnde Jakob maar als zijnde vanuit een nieuw gegeven hoedanige; door “omdat gij als een vorst gekampt hebt met god, en met de mensehen, en hebt overmocht” wordt aangeduid vanwege de hardnekkigheid welke in hun begeerten en fantasieën was.

4283. En hij zeide: Laat mij, omdat de dageraad is opgegaan; dat dit beteekent dat de verzoeking ophield toen de verbinding nabij was, staat vast uit de beteekenis van laat mij, namelijk van met mij te worstelen, zijnde dat de verzoeking ophield; dat de worsteling de verzoeking is, zie men boven in n. 4274; en dat zij ophield, blijkt uit hetgeen volgt; en uit de beteekenis van den dageraad, zijnde de verbinding van het door Jakob aangeduide natuurlijk goede met het hemelsch geestelijke of met het Goddelijk Goede van het Ware, waarover ook boven n. 4275. Dat de worsteling begonnen was voordat de dageraad opging, en dat zij beëindigd werd nadat de dageraad was opgegaan, en dat daarna vermeld wordt wat er geschiedde toen de zon opging, komt omdat de tijden van den dag evenals de tijden van het jaar staten beteekenen, n. 487, 488, 493, 893, 2788, 3785; hier de staten der verbinding door de verzoeking; want wanneer de verbinding van den inwendigen mensch met den uitwendigen plaats grijpt, dan is voor hem de dageraad daar, want dan treedt hij den geestelijken of den hemelschen staat binnen; ook verschijnt er dan voor hem een licht gelijk dat van den dageraad, indien hij zich in zulk een staat bevindt dat hij het kan bemerken; overigens wordt zijn verstandelijke verlicht, en het wordt hem te moede zooals wanneer men in den morgenstond

uit den slaap ontwaakt wanneer de dageraad voor het eerst den dag verlicht en inzet.

4284. En hij zeide: Ik zal u niet laten tenzij dat gij mij gezegend hebt; dat dit beteekent dat het verbonden moet worden, staat vast uit de beteekenis van “u niet laten”, zijnde dat het niet zou ophouden, waarover vlak boven n. 4283; en uit de beteekenis van zegenen, zijnde de verbinding, waarover n. 3504, 3514, 3530, 3584; daaruit blijkt dat door “ik zal u niet laten tenzij dat gij mij gezegend hebt” wordt aangeduid dat het niet zou ophouden, vooraleer de verbinding geschied was, dat is, dat het verbonden moet worden.

4285. En hij zeide tot hem: Wat is uw naam; en hij zeide: Jakob; dat dit het hoedanige van het goede uit het ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van den naam, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006; en uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het goede van het ware, waarover boven n. 4273.

4286. En hij zeide: Uw naam zal voortaan niet Jakob heeten, maar Israd; dat dit het Goddelijk hemelsch geestelijke nu beteekent, en dat Israd de hemelsch geestelijke mensch is die in het natuurlijke is, dus natuurlijk is, en dat de hemelsche mensch zelf, die redelijk is, Jozef is, kan vaststaan uit hetgeen over Jakob en over Israd, alsmede over Jozef volgt; want eerst moet gezegd worden wat hier het hemelsch geestelijke is. Weliswaar is het heden in de Kerk bekend dat er een geestelijke mensch en dat er een natuurlijke mensch is, of dat er een inwendige mensch en een uitwendige mensch is, maar wat de geestelijke of de inwendige mensch is, weet men nog niet zoozeer, te minder wat de hemelsche mensch is, en dat deze is onderscheiden van den geestelijken mensch; en omdat men dit niet weet, kan men niet weten wat de hemelsch geestelijke mensch is, die hier Israël is; en daarom moet het in het kort gezegd worden: dat er drie Hemelen zijn, is bekend, namelijk de binnenste, de middelste, en de laatste Hemel, of, wat hetzelfde is, de derde, de tweede, en de eerste; de binnenste of de derde Hemel is de hemelsche, want de Engelen daar worden hemelschen genoemd, want zij zijn in de liefde tot den Heer, en vandaar het allermeest met den Heer verbonden, en omdat het zoo is, zijn zij meer dan alle overigen in de wijsheid, zijn zij onschuldig, en vandaar worden zij Onschuldigen en Wijsheden genoemd; deze Engelen worden onderscheiden in inwendige en uitwendige; de inwendige zijn meer hemelsch dan de uitwendige. De middelste of de tweede Hemel is de geestelijke, want de Engelen daar worden geestelijken genoemd, omdat zij in de naastenliefde jegens den naaste zijn, dat is, in de wederzijdsche liefde, en deze is zoodanig dat de een den ander meer liefheeft dan zichzelf; en omdat zij zoodanig zijn,

zijn zij in het inzicht, en zij worden vandaar Inzichten genoemd; ook deze Engelen worden onderscheiden in inwendige en uitwendige; de inwendige zijn meer geestelijk dan de uitwendige. De laatste Hemel echter, of de eerste, is ook hemelsch en geestelijk, maar niet in dien graad als de vorige, want hun kleeft het natuurlijke aan, en daarom worden zij hemelsch en geestelijk natuurlijken genoemd; zij zijn ook in de wederzijdsche liefde, maar zij hebben de anderen niet meer dan zichzelf, maar zooals zichzelf lief; zij zijn in de aandoening van het goede en in de erkentenis van het ware; ook dezen worden onderscheiden in inwendige en uitwendige. Wat echter het hemelsch geestelijke is, zal ook in het kort gezegd worden; hemelsch geestelijk worden diegenen genoemd die kort tevoren geestelijk werden genoemd, en in den middelsten of den tweeden Hemel zijn; hemelsch worden zij genoemd vanwege de wederzijdsche liefde, en geestelijk vanwege het inzicht daaruit; de inwendigen daar zijn zij die door Jozef worden uitgebeeld, en ook in het Woord Jozef worden genoemd, de uitwendigen daar zijn echter zij die door Israël worden uitgebeeld, en ook in het Woord Israël worden genoemd. Genen, namelijk de inwendigen, die Jozef worden genoemd, hebben deel aan het redelijke, de uitwendigen echter, die Israël worden genoemd, hebben deel aan het natuurlijke, want zij houden het midden tusschen het redelijke en het natuurlijke. Vandaar komt het, dat gezegd werd dat Israël de hemelsch geestelijke mensch is die in het natuurlijke is, dus natuurlijk is, en dat Jozef de hemelsch geestelijke mensch zelf is, die redelijk is; want in den universeelen zin wordt al het goede hetwelk der liefde en der naastenliefde is, hemelsch genoemd, en al het ware hetwelk daaruit des geloofs en des inzichts is, geestelijk geheeten. Dit werd gezegd, opdat men wete wat Israël is; maar in den hoogsten zin beteekent Israël den Heer ten aanzien van het Goddelijk hemelsch geestelijke; in den inwendigen zin beteekent hij echter het geestelijk Rijk des Heeren in den Hemel en op aarde; het geestelijk Rijk des Heeren op aarde is de Kerk, welke de geestelijke Kerk wordt genoemd; en omdat Israd het geestelijk Rijk des Heeren is, is Israël ook de geestelijke mensch, want in elk zoodanig mensch is het Rijk des Heeren, de mensch immers is een Hemel en ook een Kerk in kleinsten vorm, n. 4279. Wat Jakob aangaat, in den hoogsten zin wordt door hem de Heer aangeduid ten aanzien van het natuurlijke, zowel het hemelsehe als het geestelijke, en in den inwendigen zin het Rijk des Heeren hoedanig het is in den laatsten of eersten Hemel, bijgevolg ook dat der Kerk; het is het goede in het natuurlijke, hetwelk hier hemelsch wordt genoemd, en het ware daar, hetwelk geestelijk wordt genoemd. Hieruit kan vaststaan wat door Israël en door Jakob in het Woord

wordt aangeduid, en ook waarom Jakob Israël werd genaamd. Maar deze dingen welke gezegd werden, kunnen wel niet anders dan duister verschijnen, vooral ter oorzaak hiervan dat het aan weinigen bekend is wat de geestelijke mensch is, en nauwelijks aan iemand wat de hemelsche mensch is, bijgevolg dat er tusschen den geestelijken en den hemelschen mensch eenig onderscheid is; de oorzaak waarom het niet bekend is, is deze dat men niet onderscheiden het goede hetwelk der liefde en der naastenliefde is en het ware hetwelk des geloofs is, doorvat; dat deze dingen niet worden doorvat, is omdat er geen echte naastenliefde meer is; waar iets niet is, daar bestaat ook geen doorvatting ervan; voorts omdat de mensch zich te weinig bekommert om de dingen welke van het leven na den dood zijn, dus om die dingen welke des Hemels zijn, maar grootendeels om de dingen welke van het leven in het lichaam zijn, dus om die dingen welke der wereld zijn; indien de mensch zich bekommerde om de dingen welke van het leven na den dood zijn, dus om die welke des Hemels zijn, zoo zou hij al die dingen welke boven zijn gezegd, gemakkelijk vatten, want hetgeen de mensch liefheeft, dat neemt hij gemakkelijk in zich op en vat het licht, doch bezwaarlijk dat wat hij niet liefheeft. Dat Jakob iets anders beteekent, en Israël iets anders, blijkt duidelijk uit het Woord, want in de historische dingen ervan, alsmede in de profetische, wordt nu eens Jakob, dan weer Israël gezegd, en somtijds de een en de ander in hetzelfde de vers; hieruit kan vaststaan dat er een inwendige zin des Woords is, en dat men het zonder dien zin geenszins kan weten. Dat Jakob nu eens Jakob wordt geheeten, en dan weer Israël, blijkt uit de volgende plaatsen: “*Jakob* woonde in het land der vreemdelingschappen zijns vaders; dit zijn de geboorten van *Jakob*; Jozef, een zoon van zeventien jaren; en *Israël* had Jozef lief boven al zijne zonen”, Gen. xxxvii: 1, 2, 3; waar Jakob eerst Jakob wordt genoemd, en terstond daarop Israël, en wel dan Israël wanneer van Jozef sprake is. Elders: “*Jakob* zag dat er koren was in Egypte, en *Jakob* zeide tot zijne zonen. En de zonen van *Israël* kwamen om te koopera in het midden dergenen die kwamen”, Gen. xlii: 1, 5; en daarna: “Zij klommen op uit Egypte, en zij kwamen in het land Kanaän tot *Jakob* hunnen vader; toen zij tot hem gezegd hadden alle woorden van Jozef, welke hij tot hen gesproken had, zoo herleefde de geest van *Jakob* hunnen vader; en *Israël* zeide: Het is veel, nog is Jozef mijn zoon levend”, Gen. xlv: 25, 27, 28. Verder: “En *Israël* verreisde, en al wat hij had; God zeide tot *Israël* in gezichten des nachts, en zeide: *Jakob*, *Jakob*; en hij zeide: Zie mij. *Jakob* stond op uit Beerschebah, en de zonen van *Israël* voerden *Jakob* hunnen vader, heen”, Gen. xlvi: 1, 2, 5; en in hetzelfde hoofdstuk: “Deze zijn de namen der zonen van *Israël*, die in Egypte kwamen, van *Jakob*

en zijne zonen”, Gen. XLVI: 8. Verder: “Jozef bracht *Jakob* zijnen vader binnen, en stelde hem voor Farao; Farao zeide tot *Jakob*, en *Jakob* zeide tot Farao”, Gen. XLVII: 7, 8, 9, 10; en in hetzelfde hoofdstuk: “En *Israël* woonde in het land Goschen; en *Jakob* leefde in het land van Egypte zeventien jaren; en de dagen van *Israël* naderden om te sterven; hij riep zijnen zoon Jozef”, vers 27, 28, 29. Verder: “En het werd *Jakob* geboodschapt: Zie, uw zoon Jozef komt tot u; en *Israël* versterkte zich, en zat op het bed; en *Jakob* zeide tot Jozef: God Schaddai is mij verschenen in Luz”, Gen. XLVIII: 2, 3; en *Israël* wordt in hetzelfde hoofdstuk genoemd in vers 8, 10, 11, 13,14, 20, 21; en ten slotte: “*Jakob* riep zijne zonen, en hij zeide: Vergadert u, en hoort, gij zonen van *Jakob*, en hoort naar *Israël* uwen vader. En toen *Jakob* voleind had zijnen zonen te gebieden”, Gen. XLIX: 1, 2, 33. Hieruit kan duidelijk vaststaan dat Jakob nu eens Jakob wordt genoemd, en dan weer Israël, en dat dus iets anders Jakob en iets anders Israël is, of dat iets anders wordt aangeduid wanneer gezegd wordt Jakob, en iets anders wanneer gezegd wordt Israël; voorts dat men deze verborgenheid geenszins kan weten tenzij vanuit den inwendigen zin. Wat echter Jakob beteekent, en wat Israël, werd boven gezegd; in het algemeen wordt door Jakob in het Woord het uitwendige der Kerk aangeduid, en door Israël het inwendige, want elke Kerk heeft een uitwendige en heeft een inwendige, of is inwendig en is uitwendig; en omdat dat wat der Kerk is door Jakob en door Israël wordt aangeduid, en omdat het al der Kerk uit den Heer is, is vandaar in den hoogsten zin zoowel Jakob als Israël de Heer, Jakob ten aanzien van het Goddelijk natuurlijke, Israël ten aanzien van het Goddelijk geestelijke; vandaar is het uitwendige hetwelk van het Rijk des Heeren en van Zijn Kerk is, Jakob, en is het inwendige Israël, zooals nog verder kan vaststaan uit de volgende plaatsen waar de een en de ander in zijn eigen zin wordt genoemd; in de profetie van Jakob, toen Israël: “Door de handen van den sterke *Jakobs*, vandaar de herder, de steen *Israëls*”, Gen. XLIX: 24. Bij Jesaja: “Hoor, *Jakob* mijn knecht, en *Israël* dien Ik verkoren heb; Ik zal Mijnen geest uitgieten op uw zaad, en Mijnen zegen op uwe kinderen; deze zal zeggen: Tot Jehovah behoer ik; en deze zal zich noemen met den naam van *Jakob*, en gene zal met zijne band schrijven: Van Jehovah; en zich toenoemen met den naam van *Israël*”, xlv: 1, 2, 3, 5; hier staan Jakob en Israël duidelijk voor den Heer, en daar het zaad en de kinderen van Jakob en Israël voor hen die in het geloof in Hem zijn. In de profetie van Bileam, bij Mozes: “Wie zal het stof van *Jakob* tenen, en het getal met het vierde deel van *Israël*”, Num. XXIII: 10; en wederom: “Geene waarzegging tegen *Jakob*, noch tooverij tegen *Israël*; te dezer tijd zal tot *Jakob* en *Israël* gezegd worden wat

God gedaan heeft”, ald. vers 23; verder: “Hoe goed zijn uwe tabernakelen, *Jakob*, uwe habitakels, *Israël*”, Num. xxiv: 5; en wederom: “Eene ster zal opgaan vanuit *Jakob*, en een scepter vanuit *Israël*”, ald. vers 17. Bij Jesaja: “Ik zal Mijne heerlijkheid aan geen anderen geven; let op Mij, *Jakob*, en *Israël*, door Mij geroepen; Ik ben dezelfde, Ik ben de eerste, ook ben Ik de nieuwste”, xlviii: 11, 12. Bij denzelfde: “De toekomstigen zal *Jakob* wortel doers schieten, *Israël* zal ontluiken en bloeien, en de aangezichten des aardrijks zullen met inkomst vervuld worden”, xxvii: 6. Bij Jeremia: “Vrees niet, mijn knecht *Jakob*, en ontzet u niet *Israël*, omdat, zie, Ik heb u uit de verte gered”, xxx: 9,10. Bij Micha: “Verzamelende zal Ik u, *Jakob*, gansch verzamelen, vergaderende zal Ik de overblijfselen van *Israël* vergaderen. Ik zal hen te zamen stellen als de schapen van Bozrah”, 11: 12. Vanwaar Jakob Israël werd genoemd, staat vast uit de woorden zelf, toen hem die naam gegeven werd, namelijk uit deze: “Uw naam zal voortaan niet Jakob heeten, maar *Israël*, omdat gij als een vorst gekampt hebt met God, en met de menschen, en hebt overmocht”; want Israël beteekent in de oorspronkelijke taal hij die als een vorst met God kampt, met welke woorden in den inwendigen zin wordt aangeduid dat Hij in de worstelingen der verzoeking en heeft overwonnen; want het waren de verzoeking en de worstelingen in de verzoeking en, waardoor de Heer Zijn Menschelijke Goddelijk maakte, n. 1737, 1813, en elders; en het zijn de verzoeking en de overwinning en in de verzoeking en, welke den mensch geestelijk maken; en daarom werd Jakob pas Israël genoemd nadat hij geworsteld had; dat worstelen is verzocht worden, zie men in n. 4274; het is bekend dat de Kerk, of de mensch der Christelijke Kerk, zich Israël noemt, maar nochtans is niemand in de Kerk Israël dan alleen hij die door verzoeking en een geestelijk mensch is geworden; de naam zelf sluit ook hetzelfde de in. Dat het naderhand werd bevestigd dat Jakob Israël zou genoemd worden, staat vast uit hetgeen volgt, waar gezegd wordt: “God verscheen aan *Jakob* wederom, als hij uit Paddan Aram gekomen was; en Hij zegende hem, en God zeide tot hem: Uw naam is *Jakob*; uw naam zal voortaan niet *Jakob* genoemd worden, maar *Israël* zal uw naam zijn; en Hij noemde zijnen naam *Israël*”, Gen. xxxv: 9, 10; de oorzaak van deze bevestiging zal verderop gegeven worden.

4287. Omdat gij als een vorst gekampt hebt met God, en met de menschen en hebt overmocht; dat dit de aanhoudende overwinning en beteekent in de worstelingen ten aanzien van de ware en de goede dingen, staat vast uit de beteekenis van kampen als een vorst, zijnde overwinnen in de worstelingen, hier in de worstelingen der verzoeking en, want daarover wordt gehandeld; en

uit de beteekenis van “met God, en met de menschen”, zijnde ten aanzien van de ware en de goede dingen, waarover aanstonds. Omdat in den hoogsten zin over den Heer wordt gehandeld, is Hij het, die in dien zin wordt verstaan onder hem die als een vorst kampt met God en met de menschen; Hij doorstond immers uit eigen macht alle verzoekingén, en overwon door haar de hellen, want Hij liet alle hellen in haar volgorde in zich toe, ja zelfs tot de Engelen toe, waarover in hetgeen volgt; en aldus bracht Hij alle dingen welke in de Hemelen en welke in de hellen zijn, tot de orde terug, en verheerlijkte Hij Zich ten slotte, dat is, maakte Hij het Menschelijke in Hem Goddelijk. Hieruit blijkt dat de Heer in den hoogsten zin Jakob en Israël is, zooals vlak boven in n. 4286 is getoond; niet alleen dat Hijzelf als een vorst gekampt heeft, dat is, alle worstelingen der verzoekingén heeft doorstaan en daarin overwonnen, maar ook dat Hij ze bij feder mensch doorstaat; doch men zie hetgeen hierover eerder vele malere is gezegd, namelijk dat de Heer meer dan allen de zwaarste verzoekingén heeft doorstaan, n. 1663, 1668, 1787, 2776, 2786, 2795, 2816; dat de Heer vanuit de Goddelijke Liefde heeft Bestreden, anders dan alle menschen, n. 1690, 1691 einde, 1789, 1812, 1813, 1820: dat de Heer tegen het erfbooze uit de moeder heeft gestreden, zoodat Hij ten slotte niet haar zoon was, hoewel Hij geen daadwerkelijk booze had, n. 1444, 1573, 2025, 2574, 2649, 3318 einde; dat de Heer door de worstelingen der verzoekingén en aanhoudende overwinningen alle dingen in den hemelschen vorm heeft geschikt, n. 1928, en dat Hij door de aanhoudende overwinningen in de worstelingen der verzoekingén het Goddelijke wezen met het Menschelijke Wezen heeft vereenigd, n. 1616, 1737, 1813, 1921, 2025, 2026, 2500, 2523, 2632, 2776; en dat de Heer bij den mensch de verzoekingén doorstaat, en het booze en de hellen onderjukt, n. 987, 1661, 1692 einde. Dat kampen met God en met de menschen wil zeggen verzocht worden ten aanzien van de ware dingen en ten aanzien van de goede dingen, is een verborgenheid welke niet vanuit de letter verschijnt; dat het niet God is geweest met wien Jakob kampte, kan voor een ieder duidelijk zijn, en het zal ook blijken uit de ontvouwing hieronder, want het kan van niet eenig mensch worden gezegd dat hij met God kampt, en overmag; maar de inwendige zin leert wat hier door God en door de menschen wordt aangeduid, namelijk dat door God hd ware wordt aangeduid, en door de menschen het goede, en zulks deswege omdat God in den inwendigen zin het ware beteekent, en vandaar wanneer over het ware wordt gehandeld, gezegd wordt God, n. 2586, 2769, 2807, 2822; en dat wanneer mensch wordt gezegd, het goede wordt verstaan. Dat de mensch het goede is, komt omdat de Heer de alleene Mensch is, en omdat uit Hem

de mensch een mensch wordt genoemd, n. 49, 288, 565, 1894; voorts omdat uit Hem de Hemel een mensch is en de Grootste Mensch wordt genoemd, n. 684, 1276, 3624 tot 3649, 3741 tot 3751; vandaar ook werd de Oudste Kerk, welke in het hemelsch goede was, mensch genoemd, n. 478; en daarom wordt ook door den mensch in het Woord waar over het goede wordt gehandeld, het goede aangeduid, zooals bij Jesaja: “Ik zal den *mensch* man zeldzamer maken dan goud, en den *mensch* dan goud van Ofir”, XIII: 12. Bij denzelfde: “De bewoners des lands zullen verbrand worden, en de *mensch* man zal weinig overig zijn”, XXIV: 6: mensch man voor het geestelijk goede of het goede van het ware; de mensch voor het goede. Bij denzelfde: “De paden zijn verwoest, die over den weg gaat heeft opgehouden; hij heeft het verbond ijdel gemaakt, hij heeft van de steden gewalgd, hij acht den *mensch* man niet”, XXXIII: 8. Bij Jeremia: “Ik zag het land, en ziet, het was woest en ledig; en naar de hemelen, en hun licht was geen; ik zag, en ziet, niet *mensch* en alle vogelen des hemels waren weggevlogen”, IV: 23, 25. Bij denzelfde: “Ziet, de dagen komen, gezegde van Jehovah, waarop Ik het huis van Israël en het huis van Jehudah bezaaien zal met het *zaad van den mensch* en met het zaad van het beest”, XXXI: 27. Bij Ezechiël: “Uwe knoplieden, met *de ziel des menschen* en met koperen vaten hebben zij uwen handel gedreven”, XXVII: 13. Bij denzelfde: “Gij, Mijne kudde, kudde Mijner weide, *mensch gijlieden*, Ik uw God”, XXXIV: 31. Bij denzelfde: “De steden zullen verwoest zijn, vol van de *kudde des menschen*”, XXXVI: 38. In deze plaatsen staat de mensch voor hen die in het goede zijn, dus voor het goede, want krachtens het goede is de mensch een mensch; het ware echter hetwelk vanuit het goede is, wordt in het Woord mensch man genoemd, voorts zoon des menschen.

4288. Deze zelfde dingen welke tot hiertoe verden ontvouwd, betreffen ook de Joodsche en de Israëlietische natie, welke in het Woord Jakob wordt genoemd, zooals boven in n. 4279 werd gezegd en getoond; in dien zin, welke de historische inwendige wordt genoemd, wordt door deze woorden, namelijk, *laat mij, omdat de dageraad is opgegaan*, aangeduid dat het uitbeeldende zich van Jakobs nakomelingen verwijderde, voordat zij in de uitbeeldende dingen van het land Kanaän kwamen. Boven werd getoond hoedanig die natie was, namelijk dat er bij haar geen inwendige eeredienst was, maar alleen een uitwendige, dus dat het hemelsch echtelijke van haar geseheden was, en dat er derhalve geen Kerk bij haar ingesteld heeft kunnen worden, maar slechts het uitbeeldende van een Kerk, men zie n. 4281. Maar men moet weten wat een uitbeeldende Kerk is, en wat het uitbeeldende van een Kerk; een uitbeeldende Kerk is er, wanneer de inwendige eeredienst in

den uitwendigen is; er is echter het uitbeeldende van een Kerk, wanneer er geen inwendige eeredienst is, maar nochtans een uitwendige; in de eene en de andere zijn bijna eendere uitwendige ritueele dingen, namelijk eendere statuten, eendere wetten, en eendere geboden; maar in de uitbeeldende Kerk stemmen de uitwendige dingen overeen met de inwendige, zoo dat zij en maken, doch in het uitbeeldende van een Kerk is er geen overeenstemming, omdat de uitwendige dingen òf zonder inwendige dingen zijn, òf daarmede in strijd; in de uitbeeldende Kerk is de hemelsche en geestelijke liefde het principale, doch in het uitbeeldende van een Kerk is de lichamelijke en wereldlijke liefde het principale; de hemelsche en geestelijke liefde is het inwendige zelf, doch waar geen hemelsche en geestelijke liefde is, maar alleen lichamelijke en wereldlijke liefde, is er een uitwendige zonder het inwendige. De Oude Kerk, welke na den vloed was, was een uitbeeldende Kerk, maar die welke bij de nakomelingen van Jakob werd ingesteld, was slechts het uitbeeldende van een Kerk. Maar het onderscheid moge, om duidelijk uit te komen, door voorbeelden worden toegelicht: In de uitbeeldende Kerk was de Goddelijke eeredienst op de bergen, omdat de bergen de hemelsche liefde beteekenden, en in den hoogsten zin den Heer, n. 795, 1430, 2722, 4210; en wanneer zij den eeredienst op de bergen hielden, waren zij in hun heilige, omdat zij dan tevens in de hemelsche liefde waren. In de uitbeeldende Kerk was de Goddelijke eeredienst ook in bosschen, omdat de bosschen de geestelijke liefde beteekenden, en in den hoogsten zin den Heer ten aanzien van die liefde, n. 2772; en wanneer zij den eeredienst in de bosschen hielden, waren zij in hun heilige, omdat zij dan tevens in de geestelijke liefde waren. In de uitbeeldende Kerk keerden zij, wanneer zij den Goddelijken eeredienst hielden, hun aangezichten naar den opgang der zon, omdat door de opgaande zon ook de hemelsche liefde werd aangeduid, n. 101, 1529, 1530, 2441, 2495, 3636, 3643; ook wanneer zij tot de maan opzagen, verden zij evenzoo van een zekere heilige vereering doordrongen, omdat de maan de geestelijke liefde beteekende, n. 1529, 1530, 1531, 2495, 4060; insgelijks wanneer zij tot den sterrenhemel opzagen, omdat deze den engellijken Hemel of het Rijk des Heeren beteekende. In de uitbeeldende Kerk hadden zij tenten of tabernakels, en daarin den Goddelijken eeredienst, en zij hielden hem heilig, omdat de tenten of de tabernakels het heilige van de liefde en van den eeredienst beteekenden, n. 414, 1102, 2145, 2152, 3312; aldus in ontelbare andere dingen. In het uitbeeldende van een Kerk was er weliswaar in den aanvang evenzoo een Goddelijke eeredienst op de bergen, en eveneens in de bosschen, voorts was er ook een heenzien naar den opgang der zon, alsmede een opzien tot de

maan, en naar de stenen, desgelijks een eeredienst in tenten of tabernakels, doch omdat zij in een uitwendigen eeredienst zonder den inwendigen waren, of in de lichamelijke en wereldlijke liefde, maar niet in de hemelsche en geestelijke liefde, en op die wijze de bergen en de bosschen zelf vereerden, voorts ook de zon, de maan, en de sterren, alsmede hun tenten of tabernakels, en zij vandaar die ritueele dingen welke in de Oude Kerk heilig waren geweest, afgodisoh maakten, werden derhalve de ritueele dingen ingekort tot een algemeene, namelijk tot den berg waar Jeruzalem was, en ten slotte waar Zion was, en tot den opgang der zon van daar af en vanuit den tempel, alsmede tot een gemeenschappelijke tent, welke de tent der samenkomst werd genoemd, en ten slotte tot de ark in den tempel; en zulks deswege opdat er het uitbeeldende van een Kerk zou bestaan wanneer zij in een uitwendig heilige waren; anders zouden zij de heilige dingen ontwijfd hebben. Hieruit kan vaststaan welk onderscheid er is tusschen een uitbeeldende Kerk en het uitbeeldende van een Kerk; in het algemeen, dat zij die van de uitbeeldende Kerk waren, gemeenschap hadden met de drie Hemelen ten aanzien van de innerlijke dingen, waaraan de uitwendige dingen tot vlak dienden; doch zij die in het uitbeeldende van een Kerk waren, hadden niet gemeenschap met de Hemelen ten aanzien van de innerlijke dingen, maar nochtans konden de uitwendige dingen waarin zij gehouden werden, tot vlak dieners, en zulks op wonderbaarlijke wijze vanuit des Heeren Voorzienigheid, deswege opdat er iets van een vergemeenschapping zou bestaan tusschen den Hemel en den mensch door iets wat op een Kerk geleek, want zonder de vergemeenschapping van den Hemel met den mensch door iets van een Kerk zou het menscheijk geslacht te gronde gaan; wat de overeenstemming van de inwendige dingen is, kan niet in het kort gezegd worden; het moet in hetgeen volgt, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, worden gezegd.

4289. Dat door “laat mij, omdat de dageraad is opgegaan” wordt aangeduid dat het uitbeeldende zich van Jakobs nakomelingen verwijderde, voordat zij in de uitbeeldende dingen van het land Kanaän kwamen, kan vaststaan uit den samenhang in den historischen inwendigen zin, waarin over Jakobs nakomelingen wordt gehandeld; hun staat ten aanzien van die dingen welke der Kerk zijn, wordt in het Woord ook beschreven door den avond, door den nacht, en door den morgen of den dageraad, en door dezen toen zij in het land Kanaän kwamen, bijgevolg in het uitbeeldende van een Kerk daar. Hiermede is het aldus gesteld: het uitbeeldende van een Kerk kon bij hen niet eerder ingesteld worden dan toen zij geheel en al verwoest waren, dat is, toen zij geen erkentenis van de inwendige dingen hadden, want indien zij

een erkenning van de inwendige dingen hadden gehad, zouden zij daardoor aangedaan hebben kunnen worden, en zoo zouden zij ze hebben ontwijd; want de heilige dingen, dat is, de inwendige ware en goede dingen, kunnen ontwijd worden door hen die ze weten en erkennen, en te meer door hen die erdoor worden aangedaan, maar niet door hen die niet erkennen; maar men zie hetgeen eerder over de ontwijding is gezegd en getoond, namelijk dat diegenen de heilige dingen kunnen ontwijden die ze weten en erkennen, niet echter zij die niet weten en erkennen, n. 593, 1008, 1010, 1059, 3398, 3898. Dat zij die binnen de Kerk zijn, de heilige dingen kunnen ontwijden, niet echter zij die buiten zijn, n. 2051. Dat derhalve diegenen zooveel mogelijk van de erkenning en het geloof van het goede en ware worden afgehouden die daarin niet blijven kunnen, n. 3398, 3402. En dat zij in de onwetendheid worden gehouden, opdat zij niet ontwijden, n. 301, 302, 303. Welk gevaar er is door de ontwijding van de' eilige dingen, n. 571, 582. Dat de eeredienst uitwendig wordt, opdat het inwendige niet ontwijd wordt, n. 1327, 1328. Dat daarom aan de Joden de inwendige ware dingen niet werden onthuld, n. 3398. Daarom verd er door den Heer in voorzien, dat het echte uitbeeldende van de Kerk, dat is, het inwendige, zich van Jakobs nakomelingen verwijderde voordat zij in de uitbeeldende dingen van het land Kanaän kwamen, en wel dermate dat zij volstrekt niets wisten aangaande den Heer; zij wisten weliswaar dat de Messias in de wereld zou komen, maar te dien einde om hen tot heerlijkheid en tot den voorrang boven alle natiën der gansehe aarde te verheffen, doch niet om hun zielen voor eeuwig te zaligen; ja, zij wisten niet wat ook aangaande het hemelsche Rijk, noeh aangaande het leven na den dood, zelfs niet aangaande de naastenliefde en het geloof. Opdat zij tot die onwetendheid zouden worden teruggebracht, werden zij ettelijke honderden jaren in Egypte gehouden, en toen zij van daar werden opgeroepen, wisten zij den naam zelf van Jehovah niet, Exod. III: 12, 13, 14; en bovendien hadden zij den ganschen eeredienst der uitbeeldende Kerk verloren, en wel zoozeer, dat zij, nadat de geboden van den Dekaloog voor hen verkondigd waren vanuit den berg Sinai, na een maand der dagen terugkeerden tot den Egyptischen eeredienst, welke die van het gouden kalf was, Exod. xxxii. En omdat die natie, welke uit Egypte was uitgeleid, van dien aard was, vergingen zij dan ook allen in de woestijn; want er werd niet meer van hen geëischt dan dat zij de statuten en de geboden in den uitwendigen vorm zouden bewaren, want dat was het uitbeeldende van een Kerk betrachten; maar daartoe konden niet diegenen worden gebracht die in Egypte waren opgegroeid, maar hun kinderen konden het, hoewel met moeite, in den aanvang door wonderen,

en daarna door vreesaanjagingen en gevangenschappen, zooals blijkt uit de Boeken van Jozua en van de Richteren. Hieruit kan vaststaan, dat al het echte of inwendige uitbeeldende van de Kerk zich van hen had verwijderd voordat zij kwamen in het land Kanaän, waar het uitwendig uitbeeldende van de Kerk in den voilen vorm bij hen werd aangevangen; want het land Kanaan was het eigenlijke land zelf waar de uitbeeldende dingen der Kerk zich konden vertoonen, want alle plaatsen en alle grenzen hadden daar van de oude tijden af uitgebeeld; men zie n. 3686.

4290. In den historischen inwendigen zin wordt door *hij zeide: Ik zal u niet laten tenzij dat gij mij gezegend hebt* aangeduid dat zij daarop aandrongen uitbeeldend te zijn; want het aandrigen wordt aangeduid door “ik zal u niet laten”, en het uitbeeldende van een Kerk door gezegend worden. Wat deze zaak aangaat, namelijk dat de nakomelingen van Jakob daarop hebben aangedrongen, uitbeeldend voor de Kerk te zijn, en dat zij niet boven de overige natiën waren uitverkoren, dit kan weliswaar niet zoozeer uit de historische dingen des Woords in den zin der letter blijken, ter oorzaak hiervan dat de historische dingen des Woords in den zin der letter verborgenheden des Hemels behelzen, en derhalve op deze wijze in een reeks op elkander volgen; en omdat de namen zelf dingen beteekenen, ja, tal van namen zelfs in den hoogsten zin den Heer Zelf, zooals Abraham, Jischak, en Jakob; en dat deze in den hoogsten zin den Heer beteekenen, werd in hetgeen voorafgaat, met vele dingen getoond; men zie ook n. 1965, 1989, 2011, 3245, 3305 einde, 3439. Dat Jakobs nakomelingen niet uitverkoren waren, maar daarop stonden dat de Kerk bij hen zou zijn, kan in tal van plaatsen des Woords blijken uit zijn historischen inwendigen zin, en openlijk in de volgende bij Mozes: “Jehovah sprak tot Mozes: Klim op van hier, gij en het volk, *dat gij uit het land van Egypte deed opklimmen*, tot het land dat Ik Abraham, Jischak, en Jakob gezworen heb, zeggende: Aan uw zaad zal Ik het geven; Ik zal in het midden van u niet opklimmen, want gij zijt een volk hard van nek, opdat Ik u op den weg niet vertere. Toen zij, het volk, dit booze woord hoorden, zoo rouwden zij; en zij legden een iegelijk zijn versiersel van over zich af; en Mozes nam de tent, en hij spande ze voor zich buiten het kamp, ver van het kamp zich verwijderende; Mozes zeide tot Jehovah: *Zie, Gij zegt tot mij: Doe dit volk opklimmen*, terwijl Gij mij niet bekend hebt gemaakt wien Gij met mij nult zenden; nu dan, ik bid u, Indien ik genade gevonden heb in Uwe oogen, zoo maak mij, ik bid U, Uwen weg bekend, opdat ik aangaande U zal kennen dat ik genade gevonden heb in Uwe oogen; zie ook, dat deze natie Uw volk is. Hij dan zeide: Mijne aangezichten zullen gaan, totdat Ik u

rust gegeven heb”, Exod. xxxiii. Hier wordt gezegd dat Mozes het volk had doen opklimmen uit het land van Egypte; dan verder, dat zij hun versiersel aflegden, en rouwden; en dat Mozes zijn tent spande buiten het kamp, en dat zoo Jehovah toestemde; het is aldus duidelijk dat zijzelf daarop aandrongen. Bij denzelfde: “Jehovah zeide tot Mozes: Hoe lang zullen zij mij tergen, dit volk, en hoe lang zullen zij in Mij niet gelooven, van wege alle teekenen welke Ik in het midden van hetzelfde gedaan heb; Ik zal het met pestilentie slaan, en Ik zal het uitblusschen, en Ik zal u tot eene grootere en sterkere natie maken dan dit. Maar Mozes smeekte, en Jehovah, verbeden zijnde, zeide: Ik zal genadig wezen naar uw woord; doch, levend ben Ik, en de gansche aarde zal met de heerlijkheid van Jehovah vervuld worden; want, wat al de mannen betreft die Mijne heerlijkheid gezien hebben, en Mijne teekenen welke Ik gedaan heb in Egypte en in de woestijn, en Mij nochtans deze tien malen verzocht hebben, en ook Mijner stem niet zijn gehoorzaam geweest, zoo zij het land zien zullen hetwelk Ik aan hunne vaderen gezworen heb; allen die Mij getergd hebben, zullen het niet zien; in deze woestijn zullen uwe lichamen vallen; maar uwe kleine kinderen zal Ik daarin brengen”, Num. xiv. Hieruit blijkt eveneens dat Jehovah hen heeft willen uitblusschen, bijgevolg bij hen niet de Kerk heeft willen instaureren, maar dat zij daarop aandrongen, en het daarom geschiedde; behalve ook meermalen elders, toep Jehovah die zoo vaak opstandige natie gansch en al wilde verdelgen, maar Zich even vaak door de smeekbeden liet verbidden. Iets eenders ligt ook daarin opgesloten dat het Bileam niet werd toegestaan, dit volk te vervloeken, Num. xxii, xxiii, xxiv; en ook elders, waar gezegd wordt dat het Jehovah berouwde dat Hij dat volk had binnengeleid; voorts dat Jehovah zich had laten verbidden; alsmede dat Hij zoo vaak een nieuw verbond met hetzelfde sloot. Zulke dingen worden in den historischen inwendigen zin aangeduid met deze woorden: “Ik zal u niet laten tenzij dat gij mij gezegend hebt”; iets eenders ook daarmede dat Jakob met bedrog aan Ezau de eerstgeboorte alsmede den zegen ontnam, Gen. xxv en xxvii.

4291. In den historischen inwendigen zin wordt door *hij zeide tot hem: Wat is uw naam; en hij zeide: Jakob* aangeduid dat zij Jakobs nakomelingen waren met hun hoedanige; dit kan vaststaan uit de beteekenis van den naam, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006; en uit de beteekenis van Jakob, zijnde zijn nakomelingen, waarover boven n. 4281.

4292. Dat in den historischen inwendigen zin door *hij zeide: Uw naam zal voortaan niet Jakob heeten, maar Israël* wordt aangeduid dat zij niet zouden kunnen uitbeelden als zijnde Jakob, maar als zijnde vanuit een nieuw gegeven

hoedanige, kan vaststaan vanuit de beteekenis van Jakob in het Woord, zijnde zijn nakomelingen, waarover boven n. 4281; en uit de beteekenis van den naam, zijnde het hoedanige, waarover vlak boven n. 4291; het nieuwe hoedanige zelf is Israël in den inwendigen zin; want Israël is de hemelsch geestelijke mensch, bijgevolg de inwendige, n. 4286; en omdat Israël de hemelsch geestelijke mensch, dus de inwendige mensch is, is Israël ook de inwendige geestelijke Kerk, want het komt op hetzelfde neer of ge zegt de geestelijke mensch dan wel de geestelijke Kerk; want de geestelijke mensch is in het bijzonder een Kerk, en verscheidenen zijn het in het algemeen; indien de mensch niet in het bijzonder een Kerk was, zoo zou er niet eenige Kerk in het algemeen zijn; het is de vergadering in het algemeen welke in het gewone spraakgebruik een kerk wordt genoemd, maar een ieder in die vergadering zal zoodanig zijn opdat er eenige Kerk zij; elk gemeene sluit in zich de deelen welke aan hetzelfde eender zijn. Wat de zaak zelf betreft, namelijk dat zij niet konden uitbeelden als zijnde Jakob, maar als zijnde vanuit een nieuw gegeven hoedanige, hetwelk Israël is, daarmede is het aldus gesteld: het waren Jakobs nakomelingen in het bijzonder, die de Kerk zouden uitbeelden, niet echter de nakomelingen van Jischak in het bijzonder; want Jischaks nakomelingen waren niet alleen uit Jakob, maar ook uit Ezau; nog minder waren het de nakomelingen van Abraham in het bijzonder, want Abrahams nakomelingen waren niet alleen uit Jakob, maar ook uit Ezau, en eveneens uit Jischmaël, alsmede uit zijn zonen van de tweede echtgenoot Keturah, zooals uit Simran, Jochschan, Medan, Midian, Jischbak, Schuach, en uit de zonen van dezen, men zie Gen. xxv: 1, 2, 3, 4. Omdat nu Jakobs nakomelingen daarop stonden dat zij uitbeeldend zouden zijn, zooals kort te voren in n. 4290 werd getoond, zoo konden zij niet uitbeelden als Jakob, noch als Jischak, noch als Abraham; dat zij het niet konden als Jakob, was omdat Jakob het uitwendige der Kerk uitbeeldde, niet echter het inwendige; en dat zij het niet konden als Jischak tevens, noch als Abraham tevens, was om de nu boven aangegeven oorzaak; opdat zij derhalve de Kerk zouden kunnen uitbeelden, kon het niet anders dan dat aan Jakob een nieuwen naam gegeven werd, en daardoor een nieuw hoedanige, hetwelk, namelijk het nieuw hoedanige, den inwendigen geestelijken mensch, of, wat hetzelfde is, de inwendige geestelijke Kerk zou uitbeelden; dit nieuw hoedanige is Israël; elke Kerk des Heeren is inwendig en uitwendig, zooals eenige malen eender is getoond; het is de inwendige Kerk welke uitgebeeld wordt, en de uitwendige Kerk welke uitbeeldt; ook is de inwendige Kerk òf hemelsch, òf geestelijk; de geestelijke inwendige Kerk werd uitgebeeld door Israël, doch de hemelse inwendige Kerk werd daarna

uitgebeeld door Jehudah; daarom geschiedde er ook een verdeeling, en waren de Israëlieten op zichzelf een Rijk, en de Joden op zichzelf een Rijk; maar hierover zal, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, in hetgeen volgt gesproken worden. Hieruit blijkt dat Jakob, dat is, Jakobs nakomelingen, niet de Kerk konden uitbeelden als Jakob, want dit zou gelijk hebben gestaan met alleen het uitwendige der Kerk uitbeelden, maar ook als Israël, omdat Israël het inwendige is. Dat het het inwendige is hetwelk wordt uitgebeeld, en het uitwendige hetwelk uitbeeldt, is eerder hier en daar getoond, en het kan ook blijken uit den mensch zelf; de spraak van den mensch beeldt zijn denking uit, en de handeling van den mensch beeldt zijn wil uit; de spraak en de handeling zijn de uitwendige dingen, doch de denking en de wil zijn de inwendige dingen van den mensch; verder: het aangezicht zelf van den mensch beeldt door zijn wisselende gelaatstrekken bet eene en het andere uit, namelijk zoowel zijn denking als zijn wil; dat het aangezicht door de gelaatstrekken uitbeeldt, is een ieder bekend, want uit de gelaatstrekken bij de oprechten kunnen hun innerlijke staten gezien worden; in een woord, alle dingen welke des lichaams zijn, beelden de dingen uit welke van den animus zijn, en welke van het gemoed zijn. Evenzoo is het gesteld met de uitwendige dingen der Kerk; deze zijn gelijk als een lichaam, doch de inwendige dingen zijn gelijk als de ziel; zooals de altaren en de slachtoffers daarop; dat deze uitwendig waren, is bekend; desgelijks de toonbrooden, voorts de kandelaar met de lampen, alsmede het voortdurende vuur; dat zij inwendige dingen uitbeelden, kan ook een ieder bekend zijn; desgelijks de overige riten. Uit hetgeen werd aangevoerd kan vaststaan dat deze uitwendige dingen niet uitwendige dingen konden uitbeelden, maar inwendige; dus dat Jakob niet als Jakob kon uitbeelden, omdat Jakob het uitwendige der Kerk is, maar Jakob als Israël, omdat Israël haar inwendige is. Dit is het wat wordt verstaan onder het gegeven nieuw hoedanige hetwelk Jakobs nakomelingen zouden uitbeelden.

4293. Dat in den historischen inwendigen zin door *omdat gij als een vorst gekampt hebt met god, en met de menschen, en hebt overmocht*, wordt aangeduid vanwege de hardnekkigheid welke in hun fantasieën en begeerten was, kan vaststaan uit de beteekenis van god en uit de beteekenis van de menschen, zijnde de ware en de goede dingen, waarover boven n. 4287; deze zelf de woorden hebben hier den tegenovergestelden zin, omdat zij in dezen zin worden gezegd van Jakobs nakomelingen, bij wie, zooals boven werd getoond, innerlijk geen ware en goede dingen waren, maar valsche en booze dingen; de valsche dingen zijn fantasieën omdat zij tot de fantasieën behooren, en de booze dingen zijn begeerten, omdat zij tot de begeerten behooren. Dat die

natie daarop aandrong om uitbeeldend te zijn, dat is, om zelf boven alle natiën in het gansche aardrijk de Kerk te zijn, zie men boven in n. 4290: dat het hun ook werd toegestaan vanwege de hardnekkigheid welke in hun fantasieën en begeerten was, wordt hier bedoeld. Van welken aard hun fantasieën en begeerten zijn, kan niemand weten dan alleen hij die in het andere leven iets van omgang met hen gehad heeft: en opdat ik het zou weten, werd het mij toegestaan; want ik heb daar eenige malen met hen gesproken; meer dan alle anderen hebben zij zichzelf lief, en hebben zij de schatten der wereld lief; en bovendien vreezen zij meer dan alle anderen het verlies van hun eer, voorts ook het verlies van gewin; daarom verachten zij ook heden evenals oudtijds, alle anderen bij zichzelf vergeleken, en zoeken zij ook met den felsten ijver schatten voor zich te verwerven, en bovendien zijn zij vreesachtig. Omdat die natie van de oude tijden af zoodanig is geweest, konden zij meer dan de anderen in een heilig uitwendige zonder elk heilig inwendige gehouden worden, en op deze wijze in den uitwendigen vorm die dingen uitbeelden welke der Kerk zijn; het zijn deze fantasieën en deze begeerten welke een zoodanige hardnekkigheid bewerkt hebben; dit komt ook duidelijk uit in tal van dingen welke in de historische dingen des Woords aangaande hen vermeld zijn; zij konden, nadat zij gestraft waren, in zulk een uitwendige vernedering zijn als geen andere natie, want zij konden heele dagen lang voorover op den grond uitgestrekt liggen, en zich in het stof wentelen, en zich niet eerder dan op den derden dag oprichten; zij konden ook tal van dagen achtereen weeklagen, in zakken gaan, in verscheurde kleederen, met asch of stof over het hoofd gestrooid; zij konden verseheidene dagen achtereen aan een stuk door vasten, en daarbij in bitter gewezen uitbarsten; maar deze dingen alleen vanuit de lichamelijke en aardsche liefde, en vanuit de vrees voor het verlies van den voorrang boven allen, en van de wereldsche schatten; want er was niet eenig inwendige dat hen aandeed, omdat zij in het geheel niet wisten wat het inwendige was, en het zelfs niet eens wilden weten, zooals dat er een leven na den dood is, en dat er een eeuwig heil is. Daaruit kan vaststaan dat het, omdat zij zoodanig waren, wel niet anders kon dan dat zij beroofd werden van elk inwendig heilige, want dit stemt geenszins samen met een zoodanig uitwendig heilige, want deze zijn geheel en al met elkander in strijd; voorts dat zij meer dan de anderen het uitbeeldende van een Kerk konden voorstellen, namelijk de heilige dingen in den uitwendigen vorm uitbeelden, zonder eenig heilig inwendige; en dat er aldus door die natie iets van vergemeenschatting met de Hemelen mogelijk was; men zie n. 4288.

4294. Vers 29, 30, 31, 32. *En Jakob vraagde, en zeide: Geef, ik bid u, uwen naam te kennen; en hij zeide: Waarom is dit, dat gij naar mijnen naam vraagt; en hij zegende hem aldaar. En Jakob noemde den naam der plaats Peniël omdat ik God van aangezichten tot aangezichten heb gezien, en mijne ziel bevrijd is geweest. En de zon rees hem op, als hij door Penuël ging; en hij was hinkende op zijne dij. Daarom eten de zonen Israëls niet de zenuw van het verschovene welke op de holte der dij is, tot op dezen dag, omdat hij raakte aan de holte van Jakobs dij de zenuw van het verschovene.* Jakob vraagde en zeide: Geef, ik bid u, uwen naam te kennen, beteekent den engellijken Hemel en het hoedanige ervan; en hij zeide: Waarom is dit, dat gij naar mijnen naam vraagt, beteekent dat de Hemel zich niet wilde onthullen; en hij zegende hem aldaar, beteekent de verbinding met het Goddelijk hemelsch geestelijke; en Jakob noemde den naam der plaats Peniël, beteekent den staat der verzoeking; omdat ik God van aangezichten tot aangezichten heb gezien, en mijne ziel bevrijd is geweest, beteekent dat hij de zwaarste verzoeking doorstond, alsof zij uit het Goddelijke waren; en de zon rees hem op, beteekent de verbinding van de goede dingen; als hij door Penuël ging, beteekent den staat van het ware in het goede; en hij was hinkende op zijne dij, beteekent dat de ware dingen nog niet in die orde waren geschikt, dat zij alle tegelijk met het goede konden binnengaan in het hemelsch geestelijk goede; daarom eten de zonen Israëls niet de zenuw van het verschovene welke op de holte der dij is, beteekent dat niet die ware dingen werden toegeëigend waarin valsche dingen waren; tot op dezen dag beteekent dat altijd door de valsche dingen niet zouden worden toegevoegd; omdat hij raakte aan de holte van Jakobs dij de zenuw van het verschovene, beteekent de oorzaak, omdat het valsche dingen zijn. In den historischen inwendigen zin, waarin over de nakomelingen van Jakob wordt gehandeld, worden door “Jakob vraagde en zeide: Geef, ik bid u, uwen naam te kennen” de booze geesten aangeduid; door “hij zeide: Waarom is dit, dat gij naar mijnen naam vraagt” wordt aangeduid dat zij niet erkenden dat het uit de booze geesten was; door “hij zegende hem aldaar” wordt aangeduid dat het aldus geschiedde; door “Jakob noemde den naam der plaats Peniël” wordt de staat aangeduid, dat zij de uitbeeldingen aantrokken; door “omdat ik God van aangezichten tot aangezichten heb gezien, en mijne ziel bevrijd is geweest” wordt aangeduid dat Hij op uitbeeldende wijze tegenwoordig was; door “de zon rees hem op” wordt aangeduid toen zij in de uitbeeldingen kwamen; door “als hij door Penuël ging” wordt aangeduid toen zij in het land Kanaän kwamen; door “hij was hinkende op zijne dij” wordt aangeduid dat de goede en de ware dingen geheel en al verloren waren gegaan bij dat nageslacht;

door “daarom eten de zonen Israëls niet de zenuw van het versehovene welke op de holte der dij is”, wordt aangeduid dat de nakomelingen dit moesten weten; door “tot op dezen dag” wordt aangeduid dat zij altijd door zoodanig zijn; door “omdat hij raakte aan de holte van Jakobs dij de zenuw van het versehovene” wordt aangeduid omdat zij een overgeërfde hadden hetwelk niet door wederverwekking uitgeroeid kon worden, omdat zij deze niet zouden toelaten.

4295. En Jakob vraagde, en zeide: Geef, ik bid u, uwen naam te kennen; dat dit den engellijken Hemel beteekent, en het hoedanige ervan, kan vaststaan uit de uitbeelding van Jakob, zijnde de Heer ten aanzien van het Goddelijk Natuurlijke, waarover eerder; en uit de beteekenis van God, wrens naam hij vroeg, en eveneens van de menschen met wie hij als een vorst had gekampt en die hij had overmocht, zijnde de ware en de goede dingen, dus zij die in de ware en de goede dingen zijn, waarover boven n. 4287; en omdat de engellijke Hemel een Hemel is krachtens de ware en de goede dingen, is het deze in het bijzonder welke wordt aangeduid door God en de menschen die de Heer overmocht. De Engelen worden ook hier en daar in het Woord goden genoemd, en zulks krachtens de ware en de goede dingen; zooals bij David: “God stond in de *vergadering gods*, in het midden der *goden* heeft Hij gericht. Ik heb gezegd: *Gij zijt goden*, en zonen des Allerhoogsten gij allen”, Psalm LXXXII: 1, 6; alwaar duidelijk blijkt dat de vergadering Gods en de goden de engellijke Hemel zijn. Bij denzelfde: “Wie zal in den aether met Jehovah vergeleken worden, wie zal met Jehovah vereenzelvigd worden onder de *zonen der goden*” Psalm LXXXIX: 7. Bij denzelfde: “Belijdt den *God der goden*, belijdt den Heer der heeren”, Psalm CXXXVI: 2, 3; hieruit, alsmede uit het feit dat niemand met God als een vorst kan kampen en Hem overmogen, en desgelijks uit het feit dat hij die “god” wordt genoemd, zijn naam niet wilde onthullen, blijkt duidelijk dat het de engellijke Hemel is waarmede de Heer heeft gestreden. Dat in deze dingen een verborgenheid schuilt, komt duidelijk uit in deze woorden zelf “Waarom is dit, dat gij naar mijnen naam vraagt”; immers, als het Jehovah God geweest was, zoo zou Hij Zijn naam niet verheeld hebben, noch zou Hem door Jakob gevraagd zijn “Wat is uw naam”, want den naam vragen sluit een ander of anderen dan God Zelf in. Dat de Heer in de verzoeken ten slotte met de Engelen zelf heeft gestreden, ja zelfs met den ganschen engellijken Hemel, is een verborgenheid welke nog niet onthuld is; maar hiermede is het aldus gesteld: de Engelen zijn weliswaar in de hoogste wijsheid en in het hoogste inzicht, maar alle wijsheid en inzicht hebben zij vanuit het Goddelijke des Heeren; vanuit henzelf of

vanuit het eigene hebben zij niets van wijsheid en van inzicht; voor zooveel als zij derhalve in de ware en goede dingen vanuit het Goddelijke des Heeren zijn, voor zooveel zijn zij wijs en verstaan zij. Dat de Engelen vanuit zichzelf niets van wijsheid en inzicht hebben, belijden zijzelf openlijk, ja zelfs worden zij ook verontwaardigd indien iemand hun iets van wijsheid en inzicht toeschrijft, want zij weten en doorvatten dat het gelijk zou staan met aan het Goddelijke dat wat Goddelijk is, te onttrekken, en voor zich datgene op te eischen wat het hunne niet is, dus beschuldigd te kunnen worden van geestelijken diefstal. De Engelen zeggen ook dat al het eigene van hen boos en valsch is, zoowel vanuit het overgerfde als vanuit het daadwerkelijke leven in de wereld toen zij menschen waren, n. 1880; en dat het booze en valsche niet van hen Bescheiden of afgewischt is, en zij alzoo gerechtvaardigd zijn, maar dat het geheel bij hen aanblijft, doch dat zij door den Heer van het booze en valsche worden afgehouden, en in het goede en ware worden gehouden, n. 1581; deze dingen belijden alle Engelen; en ook wordt niemand in den Hemel toegelaten tenzij hij dit weet en gelooft; want anders kunnen zij niet zijn in het licht van de wijsheid en van het inzicht welke uit den Heer zijn, bijgevolg niet in het goede en ware; vandaar kan men ook weten hoe het verstaan moet worden dat de Hemel niet zuiver is in de oogen Gods, zooals bij Job, hfdst. xv: 15. Omdat dit zoo is, liet de Heer, om den ganschen Hemel in de hemelsche orde terug te brengen, ook in zich toe de verzoeken van de zijde der Engelen, die voor zooveel als zij in het eigene waren, niet in het goede en ware waren; die verzoeken zijn de allerbinnenste, want zij werken alleen op de einddoelen, en dit met zulk een fijnheid dat het geenszins gemerkt kan worden; maar voor zooveel als zij niet in het eigene zijn, voor zooveel zijn zij in het goede en ware, en voor zooveel kunnen zij niet verzoeken. Bovendien worden de Engelen aanhoudend door den Heer vervolmaakt, en toch kunnen zij tot in eeuwigheid nooit dermate vervolmaakt worden dat hun wijsheid en inzicht vergeleken kan worden met de Goddelijke Wijsheid en het Goddelijke Inzicht des Heeren; want zij zijn eindig, en de Heer is Oneindig; er bestaat geen vergelijking van het eindige met het Oneindige. Hieruit kan nu vaststaan wat er verstaan wordt onder den god met wien Jakob als een vorst heeft gekampt, alsmede waarom hij zijn naam niet wilde onthullen.

4296. Waarom is dit, dat gij naar mijnen naam vraagt; dat dit beteekent dat de Hemel zich niet wilde onthullen, staat vast uit hetgeen boven in n. 4295 is gezegd en getoond.

4297. En hij zegende kem aldaar; dat dit de verbinding met het Goddelijk hemelsch geestelijke beteekent, staat vast uit de beteekenis van zegenen, zijnde

de verbinding, waarover n. 3504, 3514, 3565, 3584; dat het de verbinding met het Goddelijk hemelsch geestelijke is, staat vast uit hetgeen aangaande Jakob voorafgaat, namelijk dat hij Israël werd genoemd, want door Israël wordt de Heer uitgebeeld ten aanzien van het Goddelijk hemelsch geestelijke, n. 4286; wat het hemelsch geestelijke is, zie men ook aldaar.

4298. En Jakob noemde den naam der plaats Peniël; dat dit den staat der verzoeking beteekeent, staat vast uit den samenhang; oudtijds werden aan plaatsen waar iets bijzonders voorviel, namen gegeven, en deze namen waren teekenend voor de zaak welke daar voorviel, en voor den staat ervan, n. 340, 2643, 3422; aan deze plaats werd een naam gegeven welke den staat der verzoeking beteekeent, want de staat der verzoeking wordt hier beschreven door de worsteling en het kampen van Jakob; Peniël beteekeent in de oorspronkelijke taal de aangezichten Gods; dat “de aangezichten Gods zien” wil zeggen de zwaarste verzoeking doorstaan, zal in hetgeen nu volgt worden ontvouwd.

4299. Omdat ik God van aangezichten tot aangezichten heb gezien, en mijne ziel bevrijd is geweest; dat dit beteekeent dat Hij de zwaarste verzoeking doorstond, alsof zij uit het Goddelijke waren, staat vast uit de beteekenis van God zien, zijnde de toenadering tot Hem door de innerlijke dingen, namelijk door de goede en ware dingen, vandaar de tegenwoordigheid, waarover n. 4198; en uit de beteekenis van de aangezichten, zijnde de innerlijke dingen, waarover n. 1999, 2434, 3527, 3573, 4066; bijgevolg de denkingen en aandoeningen, want deze en gene zijn de innerlijke dingen, omdat zij van den animus en van bet gemoed zijn, en zich in het aangezicht openbaren; en uit de beteekenis van “mijne ziel is bevrijd geweest”, zijnde doorstaan, namelijk de Goddelijke tegenwoordigheid. Dat door al die dingen wordt aangeduid dat Hij de zwaarste verzoeking doorstond alsof zij uit het Goddelijke waren, kan nergens anders vandaan blijken dan uit de naastgelegen en de verderaf gelegen oorzaken der verzoeking; de naastgelegen oorzaken zijn de booze en valsche dingen bij den mensch, welke hem in verzoeking leiden, bijgevolg de booze geesten en genigin die ze ingieten, n. 4249; maar nochtans kan niemand verzocht worden, dat is, eenige geestelijke verzoeking ondergaan, dan alleen hij die een geweten heeft, want de geestelijke verzoeking is niets anders dan een marteling van het geweten; bijgevolg kunnen geen anderen worden verzocht dan zij die in het hemelsch en geestelijk goede zijn, want deze hebben een geweten; de overigen hebben het niet, en weten zelfs niet eens wat een geweten is; het geweten is de nieuwe wil en het nieuwe verstand uit den Heer; aldus is het de tegenwoordigheid des Heeren bij den mensch,

en deze tegenwoordigheid is des te dichter nabij, hoe meer de mensch in de aandoening van het goede of van het ware is; indien de tegenwoordigheid des Heeren dichter nabij is dan de mensch naar verhouding in de aandoening van het goede of van het ware is, zoo komt de mensch in verzoeking; de oorzaak hiervan is dat de booze en valsche dingen welke bij den mensch zijn, getemperd zijnde met de goede en ware dingen bij hem, de nadere tegenwoordigheid niet kunnen doorstaan; dit kan vaststaan uit hetgeen in het andere leven bestaat, namelijk dat de booze geesten geenszins eenig hemelsch gezelschap kunnen naderen of zij beginnen beangst en gemarteld te worden; voorts dat de booze geesten het niet verdragen dat de Engelen hen in oogenschouw nemen, want zij worden terstond gemarteld en vallen in onmacht; en eveneens hieruit dat de hel van den Hemel is verwijderd, ter oorzake hiervan dat de hel den Hemel niet verdraagt, dat is, de tegenwoordigheid des Heeren, welke in den Hemel is; vandaar komt het, dat in het Woord van hen wordt gezegd: “Dan zullen zij aanvangen te zeggen tot de bergen: Valt op ons; en tot de heuvelen: Verbergt ons”, Lukas xxiii: 30; en elders: “Zij zullen tot de bergen en tot de steenrotsen zeggen: Stort over ons, en verbergt ons van het aangezicht Desgenen die op den troon zit”, Apoc. vi: 16; ook versdhijnt de nevelachtige en duistere sfeer welke uitwasemt van de booze en valsche dingen dergenen die in de hel zijn, in de gedaante van een berg of een steenrots, waaronder zij verborgen worden; men zie n. 1265, 1267, 1270. Hieruit kan men nu weten dat “ik heb God van aangezichten tot aangezichten gezien, en mijne ziel is bevrijd geweest” de zwaarste verzoeking beteekent, alsof zij uit het Goddelijke waren. De verzoeking en de martelingen verschijnen alsof zij uit het Goddelijke waren, omdat zij, als gezegd, door de Goddelijke tegenwoordigheid des Heeren ontstaan, maar nochtans zijn zij niet uit het Goddelijke of uit den Heer, maar uit de booze en valsche dingen welke bij hem zijn die verzocht of gemarteld wordt; uit den Heer immers gaat niet dan het heilige, goede, ware en barmhartige voort; het is dit heilige, namelijk het goede, het ware, en het barmhartige, hetwelk zij die in de booze en valsche dingen zijn, niet kunnen uithouden, omdat die dingen tegenovergesteld of strijdig zijn; de booze dingen, de valsche dingen, en de onbarmhartigheid streven aanhoudend daarnaar om die heilige dingen te sehenden, en voor zooveel als zij ze aanvallen, voor zooveel worden zij gemarteld; en wanneer zij aanvallen en vandaar gemarteld worden, zoo meenen zij dat het het Goddelijke is hetwelk hen martelt; dit is het wat wordt verstaan onder “alsof zij uit het Goddelijke waren”. Dat niemand Jehovah van aangezicht tot aangezicht kan zien, en leven, was aan de Ouden bekend, en van daar ging de erkenenis dienaangaande over op

de nakomelingen van Jakob; daarom waren zij zoozeer verheugd wanneer zij eenig Engel hadden gezien, en nochtans leefden; zooals in het Boek der Riechteren: “Gideon zag, dat het een Engel van Jehovah was; daarom zeide Gideon: Heer Jehovah, *dagrom omdat ik eenen Engel van Jehovah gezien heb van aangezicht tot aangezicht*; en Jehovah zeide tot hem: Vrede zij u, vrees niet, *omdat gij niet sterven zult*”, vi: 22, 23. In hetzelfde Boek: Manoach zeide tot zijne echtgenoot: *Stervende zullen wij sterven, omdat wij God gezien hebben*”, xiii: 22; en bij Mozes: “Jehovah zeide tot Mozes: *Gij zult Mijne aangezichten niet kunnen zien, omdat de mensch Mij niet zal zien, en leven*”, Exod. xxxiii: 20. Dat van Mozes wordt gezegd dat hij met Jehovah sprak *van aangezicht tot aangezicht*, Exod. xxxiii: 11, en dat “Jehovah hem gekend heeft *van aangezicht tot aangezicht*”, Deut. xxxiv: 10, is omdat Hij hem verscheen in een menschen vorm die aangepast was aan zijn opneming, welke uitwendig was, namelijk als een oud man met een baard, die bij hem gezeten was, zooals ik hieromtrent door de Engelen ben onderricht; vandaar hadden ook de Joden geen andere voorstelling van Jehovah dan zooals van een zeer oud mensch met een langen en sneeuwvitten baard, die meer dan de andere goden wonderen kon doen; niet dat Hij de Allerheiligste was, omdat zij niet wisten wat het heilige was; te minder zouden zij ooit het heilige hebben kunnen zien hetwelk uit Hem voortgaat, omdat zij in een lichamelijke en aardse liefde waren, zonder heilig inwendige, n. 4289, 4293.

4300. En de zon rees hem op; dat dit de verbinding van de goede dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van het verrijzen der zon, zijnde de verbinding van de goede dingen; dat door het opgaan van den dageraad wordt aangeduid dat de verbinding nabij is of aanvangt, zie men in n. 4283; hieruit volgt dat het verrijzen der zon de verbinding zelf is; want de zon beteekent in den inwendigen zin de hemelsche liefde, n. 1529, 1530, 2441, 2495, 3636, 3643, 4060; bijgevolg de goede dingen, want deze zijn van die liefde; wanneer de hemelsche liefde zich Hj den mensch openbaart, dat is, wanneer zij wordt bemerkt, dan wordt er gezegd dat de zon hem verrijst, want dan worden de goede dingen van die liefde met hem verbonden.

4301. Als hij door Penuël ging; dat dit den staat van het ware in het goede beteekent, staat vast uit de beteekenis van Penuël, zijnde de staat van het ware in het goede; want het was de Jabbok waarover Jakob eerst ging toen hij het land Kanaän binnentrad, en dat daardoor de eerste inboezeming van de aandoeningen van het ware wordt aangeduid, zie men in n. 4270, 4271. Nu is het Penuël waar hij door gaat; vandaar is het dat daarmede de staat wordt aangeduid van het ware hetwelk in het goede is ingeboezemd; er wordt ook

gehandeld over de verbinding van het goede, en het goede is het goede niet tenzij daarin het ware is, want het goede heeft zijn hoedanige en ook zijn vorm uit het ware, en wel in die mate dat het goede niet bij eenig mensch goed genoemd kan worden tenzij daarin het ware is; maar het ware neemt zijn wezen en bijgevolg zijn leven aan uit het goede; en omdat het zoo is, en over de verbinding van de goede dingen wordt gehandeld, zoo wordt er ook over den staat van het ware in het goede gehandeld. Wat den staat van het ware in het goede aangaat, deze kan weliswaar beschreven worden, maar nochtans kan hij alleen begrepen worden door hen die de hemelsche doorvatting hebben; de anderen kunnen zelfs niet eens een voorstelling hebben van de verbinding van het ware met het goede, want het ware is voor hen in het duister; want zij noemen datgene waar wat zij uit de leerstellige dingen hebben geleerd, en datgene goed wat overeenkomstig dat ware gedaan wordt; doch zij die doorvatting hebben, zijn in het hemelsche licht ten aanzien van het verstand, of ten aanzien van het verstandelijk gezicht, en zij worden aangedaan door de ware dingen welke met het goede worden verbonden, gelijk het oog of het lichamelijk gezicht wordt aangedaan door de bloemen in tuinen en weiden in lentetijd; en zij die in de innerlijke doorvatting zijn, worden door die ware dingen ook aangedaan zooals door de welriekendheid welke van die bloemen uitwasemt; zoodanig is de engellijke staat, en daarom doorvatten die Engelen alle onderscheiden en alle versecheidenheden van de inboezeming en van de verbinding van het ware in het goede, dus oneindig veel dingen meer dan de mensch; want de mensch weet zelfs niet eens dat er eenige inboezeming en verbinding is, en dat de mensch daardoor geestelijk wordt. Opdat men echter eenig begrip dienaangaande hebbe, moet het in het kort gezegd worden: twee dingen zijn het welke den inwendigen mensch uitmaken, namelijk het verstand en de wil; tot het verstand behooren de ware dingen, en tot den wil de goede dingen; want dat waarvan de mensch weet en verstaat dat het zoo is, noemt hij waar; en dat wat hij doet vanuit het willen, dus dat wat hij wil, noemt hij goed; deze twee vermogens moeten één uitmaken. Dit kan worden toegelicht door een vergelijking met het gezicht van het oog, en met het liefelijke en het verkwikkelijke hetwelk door dit gezicht wordt ontwaard; wanneer het oog de objecten ziet, ontwaart het het liefelijke *en* het verkwikkelijke daarvan overeenkomstig de vormen, de kleuren, en vandaar de schoonheden in het algemeene en in de deelen; kortom, overeenkomstig de orde of de rangschikkingen in reeksen; dat liefelijke en verkwikkelijke is niet van het oog, maar het is van den animus en van zijn aandoening; en voor zooveel als de mensch daardoor wordt aangedaan, voor zooveel ziet hij die

dingen, en voor zooveel houdt hij ze met het geheugen vast; de dingen editer welke het oog vanuit geen aandoening ziet, glijden voorbij, en worden ook niet in het geheugen ingevlochten, dus ook niet met hem verbonden; hieruit blijkt dat de objecten van het uitwendige gezicht worden ingeplant overeenkomstig het liefelijke en het verkwikkelijke der aandoeningen, en dat zij in dat liefelijke en verkwikkelijke zijn; want wanneer een eender liefelijke of verkwikkelijke terugkeert, keeren zulke objecten ook terug, en desgelijks keert ook, wanneer eendere objecten terugkeeren, zulk een liefelijke en verkwikkelijke terug, met een verscheidenheid overeenkomstig de staten. Het is geheel evenzoo gesteld met het verstand, hetwelk het inwendige gezicht is; zijn objecten zijn geestelijk en worden de ware dingen genoemd; het veld van die objecten is het geheugen; het liefelijke en het verkwikkelijke van dat gezicht is het goede; aldus is het het goede waarin de ware dingen worden gezaaid en geplant. Hieruit kan het eenigermate duidelijk zijn wat de inboezeming van het ware in het goede is, en de verbinding van het ware in het goede; voorts wat het goede is waarover hier wordt gehandeld; waarover de Engelen zoo ontelbaar vele dingen doorvatten, terwijl de mensch nauwelijks iets doorvat.

4302. En hij was hinkende op zijne dij; dat dit beteekent dat de ware dingen nog niet in die orde waren geschikt dat zij alle tegelijk met het goede konden binnengaan in het hemelsch geestelijk goede, staat vast uit de beteekenis van hinken, zijnde in het goede zijn waarin nog niet de echte ware dingen zijn, maar de algemeene waarin de echte ware dingen kunnen ingeboezemd worden, en zulke dingen welke niet met de echte ware dingen in strijd zijn, waarover aanstonds; doch in den hoogsten zin, waarin over den Heer wordt gehandeld, wordt door hinken op de dij aangeduid dat de ware dingen nog niet in die orde waren geschikt dat zij alle met het goede in het hemelsch geestelijk goede konden binnengaan; dat de dij het hemelsch geestelijk goede is, zie men boven in n. 4277, 4278. Wat de orde aangaat waarin de ware dingen zullen zijn wanneer zij het goede binnengaan, hier het hemelsch geestelijk goede, deze kan evenmin bevattelijk worden uiteengezet, want eerst moet men weten wat de orde is, en daarna hoedanig de orde voor de ware dingen is, voorts wat het hemelsch geestelijk goede is, en daarna hoe die ware dingen door het goede in dat hemelsch geestelijk goede binnengaan; ook al werden deze dingen beschreven, zoo zouden zij toch slechts voor diegenen duidelijk zijn die in de hemelsche doorvatting zijn, en geenszins voor hen die alleen in natuurlijke doorvatting zijn; want zij die in de hemelsche doorvatting zijn, zijn in het licht des Hemels hetwelk uit den Heer is, in welk licht het inzicht en de wijsheid is; diegenen editer die in het natuurlijk licht zijn, zijn

in niet eenig inzicht en in niet eenige wijsheid, dan alleen voor zooveel als het licht des Hemels in dit licht invloeit, en dit zoo schikt dat die dingen welke des Hemels zijn, gelijk als in een spiegel of als in een zeker repraesentatief beeld verschijnen in die dingen welke van het natuurlijk licht zijn, want het natuurlijk licht laat zonder den invloed van het licht des Hemels niets van het geestelijke ware zien. Over de orde waarin de ware dingen zullen zijn om het goede te kunnen binnengaan, kan alleen dit worden gezegd, dat alle ware dingen evenals de goede dingen, zoowel ten aanzien van de algemeene als ten aanzien van de bijzondere, ja zelfs ten aanzien van de meest afzonderlijke, in den Hemel in die orde zijn gerangschikt dat het eene op het andere betrekking heeft in zulk een vorm als waarin de leden, organen en ingewanden van het menschelijke lichaam, of de nutten ervan, in het algemeen, voorts in het bijzonder, alsmede in de meest afzonderlijke dingen wederzijds op elkander betrekking hebben, en maken dat zij één zijn; vandaar, namelijk vanuit de orde waarin de ware en de goede dingen zijn, wordt de Hemel zelf de Grootste Mensch genoemd; het leven zelf ervan is uit den Heer, die vanuit Zich alle en de afzonderlijke dingen in zulk een orde schikt; vandaar is de Hemel de gelijkenis en het beeld des Heeren; wanneer dus de ware dingen in zulk een orde zijn geschikt als waarin de Hemel is, zoo zijn zij in de hemelsche orde, en kunnen zij het goede binnengaan; de ware en de goede dingen zijn bij elken Engel in zulk een orde, en eveneens worden de ware en de goede dingen bij ieder mensch die wordt wederverwekt, in zulk een orde geschikt; in één woord, de orde des Hemels is de rangschikking der ware dingen welke des geloofs zijn, in de goede dingen welke der naastenliefde jegens den naaste zijn, en de rangschikking van deze in het goede hetwelk der liefde tot den Heer is. Dat hinken wil zeggen in een goede zijn waarin nog niet de echte ware dingen zijn, macer nochtans de algemeene waarin gene kunnen worden ingeboezemd, en zulke dingen welke niet met de echte ware dingen in strijd zijn, dus dat de kreupelen diegenen zijn die in het goede zijn, maar niet in het echte goede, ter oorzake van de onwetendheid van het ware, in hoedanig goede de heidenen zijn die in de wederzijdsche naastenliefde leven, kan vaststaan uit die plaatsen in het Woord waar de kreupelen en de hinkenden in den goeden zin worden vermeld, zooals bij Jesaja: “De oogen der blinden zullen geopend worden, en de ooren der dooven zullen geopend worden; alsdan zal de *kreupele* springen als een heri, en de tong van den stomme zal zingen”, xxxv: 5, 6. Bij Jeremia: “Zie, Ik zal hen aanbrengen uit het land van het noorden, en Ik zal hen vergaderen van de zijden der aarde; onder hen de blinde en de *kreupele*, de zwangere en de barende te zamen”, xxxi: 8. Bij

Micha: “Te dien dage, gezegde van Jehovah, zal Ik den *hinkende* verzamelen, en de verstootene vergaderen; en Ik zal den *hinkende* tot overblijfselen stellen, en de verstootene tot eene talrijke natie, en Jehovah zal over hen regeeren in den berg Zions, van nu aan en in het eeuwige”, iv: 6, 7. Bij Zefanja: “Te dien tijde zal Ik de *hinkende* zaligen, en de verstootene vergaderen, en Ik zal haar stellen tot eenen lof en tot eenen naam”, iii: 19. Dat in deze plaatsen de kreupele en de hinkende niet een kreupele en eene hinkende is, kan een ieder zien, want er wordt van hen gezegd dat zij springen zullen, dat zij vergaderd zullen worden, en dat zij tot overblijfselen gesteld zullen worden, en dat zij gezaligd zullen worden, maar het is duidelijk dat met hen diegenen worden aangeduid die in het goede zijn en niet zoozeer in de ware dingen, zoodanig als de rechtschapen natiën zijn en eveneens dergelijken binnen de Kerk. Dezulken worden ook verstaan onder de kreupelen over wie de Heer spreekt bij Lukas: “Jezus zeide: Wanneer gij een gastmaal zult houden, zoo roep de armen, de verminkten, de *kreupelen*, en de Minden; dan zult gij gezegend zijn”, xiv: 13, 14. En bij denzelfde: “De heer des huizes zeide tot zijnen dienstknecht: Ga haastelijk uit in de straten en wijken der stad, en breng de armen, en de verminkten, en de *kreupelen*, en de blinden hierin”, xiv: 21. De Oude Kerk onderscheidde den naaste of de naasten jegens wie zij de werken der naastenliefde zouden betrachten, in klassen, en sommigen noemden zij verminkten, sommigen kreupelen, sommigen blinden, en sommigen dooven, en zij verstonden daaronder diegenen die geestelijk zoodanig waren; zooals ook sommigen hongerenden, dorstenden, vreemdelingen, naakten, zieken, gevangenen, Matth. xxv: 33, 34, 35, 36; desgelijks weduwen, weezen, behoeftigen, armen, ellendigen; onder hen verstond men geen anderen dan zij die ten aanzien van het ware en het goede zoodanig waren, en die op dienovereenkomstige wijze moesten worden onderricht, op den weg geleid, en aldus verzorgd wat hun zielen betreft. Maar omdat heden niet de naastenliefde de Kerk maakt, maar het geloof, weet men derhalve in het geheel niet wat er onder hen in het Woord wordt verstaan, terwijl het toch voor iedereen duidelijk is dat er niet wordt bedoeld dat de verminkten, de kreupelen, en de blinden tot het gastmaal geroepen moeten worden, en dat het niet door den heer des huizes bevolen werd om dezulken binnen te brengen, maar diegenen die geestelijk zoodanig zijn; voorts dat in elk der dingen afzonderlijk welke de Heer gesproken heeft, het Goddelijke is, bijgevolg een hemelsche en een geestelijke zin. Evenzoo onder des Heeren woorden bij Markus: “Indien uw voet u ergert, houw hem af; het is beter *kreupel* tot het leven in te gaan, dan twee voeten hebbende, geworpen te

worden in de gehenna des vuurs, in het onuitblusschelijke vuur”, ix: 45, Matth. xviii: 8; onder den voet welke afgehouden moet worden indien hij ergerde, wordt het natuurlijke verstaan, hetwelk zich bij voortduur tegen het geestelijke verzet, namelijk dat het vernietigd moet worden indien het tracht de ware dingen te fnuiken; en dat het dus, vanwege de weerspanningheid en de tegenspraak van den natuurlijke mensch, beter is om in het eenvoudige goede te zijn, ofschoon in de ontkenning van het ware; dit wordt aangeduid door kreupel tot het leven ingaan; dat de voet het natuurlijke is, zie men in n. 2162, 3147, 3761, 3986, 4280. Door de kreupelen worden in het Woord ook diegenen verstaan die in geen goede zijn, en vandaar in geen ware, zooals bij Jesaja: “Dan zal de roof verdeeld worden, al vermenigvuldigende, de *hinkenden* zullen den roof rooven”, xxxiii: 23. Bij David: “Wanneer ik hink, verblijden zij zich en vergaderen zij zich; tegen mij vergaderen zich de *kreupelen* die ik niet ken”, Psalm xxxv: 15. En omdat door het kreupele dezulken werden aangeduid, was het ook verboden om eenig *kreupele* te offeren, Deut. xv: 21, 22; Malach. i: 8, 13; alsmede dat niet eenig *kreupele* uit het zaad van Aharon het priesterambt bedienen zou, Levit. xxi: 18. Met den kreupele is het evenzoo gesteld als met den blinde, want de blinde beteekent in den goeden zin diegenen die in de onwetendheid van het ware zijn, en in den tegenovergestelden zin zij die in de valsche dingen zijn, n. 2383. In de oorspronkelijke taal wordt door een ander woord de kreupele, en door een ander de hinkende uitgedrukt, en door den kreupele worden in den eigenlijken zin diegenen aangeduid die in het natuurlijk goede zijn waarin de geestelijke ware dingen vanwege de natuurlijke schijnbaarheden en de begoochelingen der zinnen niet kunnen invloeiën; en in den tegenovergestelden zin diegenen die in geen natuurlijk goede zijn, maar in het booze, hetwelk den invloed van het geestelijk ware geheel en al verhindert; door den hinkende worden echter in den eigenlijken zin diegenen aangeduid die in het natuurlijk goede zijn waarin de algemeene ware dingen worden toegelaten, maar niet de bijzondere en de afzonderlijke ter oorzaak van de onwetendheid; in den tegenovergestelden zin echter hen die in het booze zijn, en derhalve zelfs niet eens de algemeene ware dingen toelaten.

4303. Daarom eten de zonen Israëls niet de zenuw van het verschovene welke op de holte der dij is; dat dit beteekent dat niet die ware dingen werden toegeëigend waarin valsche dingen waren, staat vast uit de beteekenis van eten, zijnde verbonden en toegeëigend worden, waarover n. 2187, 2343, 3168, 3513, 3596, 3832; en uit de beteekenis van de zenuw, zijnde het ware; want de ware dingen gedragen zich in het goede zooals de zenuwen in het vleesch; en

de ware dingen zijn ook in den geestelijken zin de zenuwen, en het goede is het vleesch, n. 3813, 3579; eendere dingen worden ook door de zenuwen en het vleesch aangeduid bij Ezechiël: “Alzoo zeide de Heer Jehovih tot deze beenderen: *Ik zal zenuwen op u geven*, en vleesch over u heen trekken, en den geest in u geven. En ik zag, en ziet, *zenuwen op dezelve*, en er kwam vleesch op”, xxxvii: 6, 8; daar wordt gehandeld over de nieuwe schepping van den mensch, dat is, over zijn wederverwekking; wanneer echter de ware dingen verwrongen zijn, zoo worden zij niet langer ware dingen, maar naarmate zij tot het tegenovergestelde worden verwrongen, naderen zij de valsche dingen; vandaar komt het dat door de zenuw van het versehovene het valsche wordt aangeduid. Dat de holte der dij wil zeggen: daar waar de verbinding van de echtelijke lief de met het natuurlijk goede is, bijgevolg waar de invloed van het geestelijk ware in het natuurlijk goede is, zie men in n. 4277, 4280; hieruit blijkt dat door “daarom eten de zonen Israëls de zenuw van het versehovene niet welke op de dij is” wordt aangeduid dat niet die ware dingen werden toegeëigend waarin valsche dingen waren. Dat deze dingen aangaande de zonen Israëls worden gezegd, is ter oorzaak hiervan dat door Israël het Goddelijk hemelsch geestelijke wordt aangeduid, n. 4286; en door de zonen de ware dingen, n. 489, 491, 2623; dus dat de ware dingen van het Goddelijk hemelsch geestelijke zich niet eenige valsche dingen hebben toegeëigend.

4304. Tot op dezen dag; dat dit beteekent dat altijd door de valsche dingen niet zouden worden toegevoegd, staat vast uit de beteekenis van tot op dezen dag, zijnde waar het in het Woord wordt gezegd, het altijd durende en het eeuwige, waarover n. 2838.

4305. Omdat hij raakte aan de holte van Jakobs dij de zenuw van het versehovene; dat dit de oorzaak beteekent, omdat het valsche dingen zijn, staat vast uit de beteekenis van raken aan de holte van Jakobs dij, zijnde hier de oorzaak, omdat het valsche dingen zijn; dat dit door “raken aan de holte van Jakobs dij” wordt aangeduid, kan vaststaan uit hetgeen eerder in n. 4277, 4278, 4303 is gezegd.

4306. Dat die zelf de woorden welke tot hiertoe werden ontvouwd, ook over de nakomelingen van Jakob handelen, en dat die zin de lagere zin wordt genoemd, voorts de historische inwendige zin, zie men in n. 4279, 4288; hoe het met deze dingen in dezen zin gesteld is, zal nu ontvouwd worden.

4307. Dat in den historischen inwendigen zin door *Jakob vraagde en zeide: Geef, ik bid u, uwen naam te kennen* de booze geesten worden aangeduid, kan vaststaan uit tal van dingen in dezen zin, waarin deze woorden en die welke volgen worden gezegd met betrekking tot Jakobs nakomelingen, want

de inwendige zin past zich aan de zaak waarover gehandeld wordt aan. Dat niet de goede geesten, maar de booze worden aangeduid door hem die met Jakob had geworsteld, kan hieruit blijken dat door de worsteling de verzoeking wordt aangeduid, n. 3927, 3928, 4274; en nooit geschiedt eenige verzoeking door de goede geesten, maar door de booze, want de verzoeking is de opwekking van het booze en het valsche welke bij den mensch zijn, n. 741, 751, 761, 1820, 4249, 4299; de goede geesten en de Engelen wekken nooit de booze en de valsche dingen op, maar verdedigen den mensch tegen die en buigen ze tot het goede; want de goede geesten worden door den Heer geleid, en uit den Heer gaat nooit iets anders voort dan het heilig goede en het heilig ware; dat de Heer niemand verzoekt, is uit het in de Kerk aanvaarde leerstellige bekend; men zie ook n. 1875, 2768; hieruit, alsmede uit het feit dat Jakobs nakomelingen bezweken in elke verzoeking, zoowel in de woestijn als daarna, blijkt duidelijk dat niet de goede geesten worden aangeduid door hem die met Jakob had geworsteld, maar de booze. Bovendien is die natie welke hier door Jakob wordt aangeduid, niet in eenige geestelijke en hemelsche liefde geweest, maar in een lichamelijke en wereldlijke, n. 4281, 4288, 4289, 4290, 4293; de tegenwoordigheid der geesten bij den mensch richt zich naar de liefden der menschen; de goede geesten en de Engelen zijn aanwezig bij hen die in de geestelijke en hemelsche liefde zijn, en de booze geesten bij hen die alleen in de lichamelijke en wereldlijke liefde zijn, en zulks in die mate dat een ieder kan weten hoedanige geesten bij hem zijn, zoo hij slechts daarop acht slaat hoedanig zijn liefden zijn, of, wat hetzelfde is, hoedanig zijn einddoelen, want een ieder heeft dat wat hij liefheeft, ten doel. Dat hij zich god noemde, komt omdat Jakob dat geloofde, evenals zijn nakomelingen, die steeds geloofden dat Jehovah in hun heilig uitwendige was, terwijl toch Jehovah slechts op uitbeeldende wijze tegenwoordig was, zooals uit hetgeen volgt zal blijken; zij geloofden ook dat Jehovah in verzoeken leidde, dat al het booze uit Hem was, en dat Hij in toorn en woede was wanneer zij werden gestraft: deswege werd in het Woord overeenkomstig hun geloof zoo gesproken, terwijl toch Jehovah nooit in verzoeken leidt, nooit eenig booze uit Hem is, en Hij nooit in toorn, te minder in woede is; men zie n. 223, 245, 592, 696, 1093, 1683, 1874, 1875, 2395, 3605, 3607, 3614. Vandaar komt het ook dat hij die met Jakob had geworsteld, zijn naam niet wilde openbaren. Dat in den geestelijken inwendigen zin onder hem die met Jakob worstelde, de engelijke Hemel wordt verstaan, n. 4295, komt, omdat de Heer, die daar in den hoogsten zin door Jakob wordt uitgebeeld, ook de Engelen ter verzoeking

toeliet, en omdat de Engelen toen aan hun eigene waren overgelaten, zooals daar ter plaatse werd getoond.

4308. Dat in den historischen inwendigen zin *hij zeide: Waarom is dit, dat gij naar mijnen naam vraagt* beteekent dat zij niet erkenden dat het uit de booze geesten was, staat vast uit hetgeen boven in n. 4307 is gezegd.

4309. Dat in den historischen inwendigen zin door *hij zegende hem aldaar* wordt aangeduid dat het aldus geschiedde, staat vast uit de beteekenis van zegenen hier, zijnde dat zij het uitbeeldende van de Kerk zouden vervullen, waarover n. 4290; derhalve wordt hier door “hij zegende hem aldaar” aangeduid dat het aldus geschiedde.

4310. Dat in den historischen inwendigen zin door *Jakob noemde den naam der plaats Peniël* de staat wordt aangeduid, dat zij de uitbeeldingen aantrokken, staat vast uit de beteekenis van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover meermalen eerder; uit de beteekenis van de plaats, zijnde de staat, waarover n. 2625, 2837, 3356, 3387; en uit de beteekenis van Peniël, zijnde in dezen zin de uitbeeldingen aantrekken, want over deze wordt gehandeld in hetgeen voorafgaat en in hetgeen volgt. Wat Peniël beteekent, wordt ontvouwd door deze woorden: “omdat ik God van aangezichten tot aangezichten heb gezien, en mijne ziel bevrijd is geweest”, waardoor wordt aangeduid dat de Heer op uitbeeldende wijze tegenwoordig was, waarover aanstonds; Mer dus dat zij de uitbeeldingen aantrokken. De namen van plaatsen, evenals de namen van personen, alsmede de dingen zelf, beteekenen niet hetzelfde in den eenen zin als in den anderen; zooals Jakob zelf: hij beteekent in den zin der letter Jakob zelf; in den historischen inwendigen zin zijn nageslacht, n. 4281; in den geestelijken inwendigen zin den natuurlijken mensch bij den wederverwekte; in den hoogsten zin echter den Heer ten aanzien van het Goddelijk Natuurlijke, zooals meermalen werd getoond; evenzoo ook de overige namen; en evenzoo Peniël.

4311. Dat in den historischen inwendigen zin door *omdat ik God van aangezichten tot aangezichten heb gezien, en mijne ziel bevrijd is geweest* wordt aangeduid dat Hij op uitbeeldende wijze tegenwoordig was, staat vast uit de beteekenis van “God zien van aangezichten tot aangezichten” wanneer het wordt gezegd met betrekking tot den staat waarin Jakobs nakomelingen waren, zijnde dat de Heer op uitbeeldende wijze tegenwoordig was; want God zien van aangezichten tot aangezichten in den uitwendigen vorm en met het lichamelijke gezicht, is niet Hemzelf tegenwoordig zien, n. 4299; dat Hij niet tegenwoordig was zooals bij hen die wederverwekt zijn, en vandaar in de geestelijke liefde en in het geloof, blijkt uit hetgeen over die natie gezegd is in n.

4281, 4288, 4290, 4293, namelijk dat zij in een uitwendigen eeredienst waren, en niet tevens in den inwendigen, of, wat hetzelfde is, dat zij in de lichamelijke en wereldlijke liefde waren, en niet in de geestelijke en hemelsche; bij dezulken heeft de Heer nooit anders dan op uitbeeldende wijze tegenwoordig kunnen zijn. Wat het zeggen wil op uitbeeldende wijze tegenwoordig te zijn, moet in het kort gezegd worden. De mensch die in de lichamelijke en wereldlijke liefde is, en niet tevens in de geestelijke of de hemelsehe liefde, heeft geen andere dan booze geesten bij zich, ook wanneer hij in een uitwendig heilige is; de goede geesten toch kunnen bij zoo iemand geenszins aanwezig zijn, want zij doorvatten terstond in hoedanige liefde de mensch is; het is de sfeer welke van zijn innerlijke dingen uitwasemt, die de geesten even duidelijk gewaarworden als de mensch met zijn reuk de walgelijke en afschuwelijke dingen welke rondom hem in de lucht ronddwarrelen. Die natie waarover hier wordt gehandeld, was in zulk een staat ten aanzien van het goede en het ware, of ten aanzien van de liefde en het geloof; opdat zij echter nochtans het uitbeeldende van de Kerk zouden vervullen, werd er door den Heer op wonderbaarlijke wijze in voorzien, dat, wanneer zij in het uitwendig heilige waren, en ook dan van booze geesten omstuwde, nochtans het heilige waarin zij waren, tot den Hemel werd verheven, doch zulks door goede geesten en Engelen niet binnen hen maar buiten hen, want binnen hen was niets dan het ledige of het vuile; daarom was er geen vergemeenschapping met den mensch zelf, maar met het heilige zelf waarin zij waren wanneer zij de statuten en de geboden vervulden welke alle uitbeeldend waren voor de geestelijke en de hemelsche dingen van het Rijk des Heeren; dit wordt daarmede aangeduid dat de Heer op uitbeeldende wijze bij die natie tegenwoordig was. Op een andere wijze is de Heer echter tegenwoordig bij diegenen binnende Kerk die in de geestelijke liefde en in het geloof daaruit zijn; bij dezen zijn de goede geesten en de Engelen niet slechts in den uitwendigen eeredienst, maar ook tevens in den inwendigen, en daarom is er vergemeenschapping van den Hemel met henzelf, want de Heer vloeit door den Hemel door hun inwendige dingen in de uitwendige dingen in; aan dezen komt in het andere leven het heilige van den eeredienst ten goede, niet echter aan genen. Evenzoo is het gesteld met de priesters en de presbyters die de heilige dingen prediken en evenwel boos leven en boos gelooven; bij hen zijn ook niet goede geesten, maar booze, ook wanneer zij in een eeredienst zijn die heilig schijnt in den uitwendigen vorm, want het is de liefde van zich en van de wereld of de liefde van het bejagen van eerbewijzen en tot het behalen van voordeelen en van roem vanwege die dingen welke hen doet ontgloeien en de aandoening van het heilige oproept,

somtjds dermate dat men niets van geveinsdheid waarneemt, en zij dan zelf ook niet gelooven dat er eenige geveinsdheid is, terwijl zij toch in het midden van de booze geesten zijn, die dan in een eenderen staat zijn, en aanblazen en inblazen. Dat de booze geesten in zulk een staat kunnen zijn, en dat zij het zijn wanneer zij in de uitwendige dingen zijn, en overkropt van de liefde van zich en van de wereld, is mij door veelvuldige ondervinding te weten gegeven, waarover, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, in hetgeen volgt aan het einde der hoofdstukken. Die predikers hebben ook geen vergemeenschapping met den Hemel bij zich, maar diegenen hebben haar die de woorden uit hun mond hooren en vatten, indien zij in een vroom en heilig inwendige zijn; want het doet er niets toe van wien het woord van het goede en ware uitvloeit, zoo hij slechts niet openlijk een misdadig leven leidt, omdat zulks aanstoet geeft. Dat de natie uit Jakob van dien aard was, namelijk omstuwd van booze geesten, en dat de Heer toch op uitbeeldende wijze bij hen tegenwoordig was, kan vaststaan uit tal van plaatsen in het Woord; zij vereerden immers allermintst Jehovah met het hart, want zij keerden zich door gaans, zoodra de wonderen uitbleven, terstond tot andere goden, en werden afgodendienaren, hetgeen een duidelijk teeken was dat zij met het hart andere goden vereerden, en Jehovah slechts met den mond beleden, en wel alleen ter wille hiervan dat zij de grootsten zouden zijn en ver uitsteken boven alle natin rondom; dat dit volk met het hart den Egyptischen afgod vereerde, en slechts met den mond Jehovah beleed om de wonderen, en onder hen Aharon zelf, blijkt ten duideliĳkste uit het gouden kalf hetwelk Aharon voor hen maakte, en zulks na een maand der dagen nadat zij zulke groote wonderen in den berg Sinaï hadden gezien, behalve die welke zij in Egypte hadden gezien, waarover Exod. xxxii; dat Aharon ook van dien aard was, wordt duidelijk gezegd in hetzelfde hoofdstuk vers 2, 3, 4, 5, en vooral vers 35, behalve vele andere plaatsen, waarover bij Mozes, in het Boek der Richteren, in de Boeken van Samuël, en in de Boeken der Roningen. Dat zij alleen in een uitwendigen eeredienst waren, maar niet in eenigen inwendigen, blijkt ook hieruit dat het hun verboden werd tot den berg Sinaï te naderen toen de Wet werd verkondigd, en dat zij stervende sterven zouden indien zij den berg aanraakten, Exod. xix: 11, 12, 13, hfdst. xx: 19. De oorzaak hiervan was deze dat hun inwendige onrein was; ook wordt bij denzelfde gezegd “dat Jehovah met hen woonde in het midden van hun onreinigheden”, Levit. xvi: 16. Hoedanig die natie was, staat ook uit het gezang van Mozes vast, Deut. xxxii: 15 tot 43, en uit tal van plaatsen bij de Profeten. Daaruit kan men weten dat bij die natie niet eenige Kerk is geweest, maar slechts het

uitbeeldende van een Kerk; en dat de Heer bij haar slechts op uitbeeldende wijze tegenwoordig was. Men zie ook hetgeen eerder over hen is medegedeeld, namelijk dat bij de nakomelingen van Jakob het uitbeeldende van een Kerk is geweest, maar niet een Kerk, n. 428I, 4288. Dat het uitbeeldende van de Kerk niet eerder bij hen werd ingesteld dan nadat zij ten aanzien van het inwendig heilige volslagen verwoest waren, en dat zij anders de heilige dingen zouden ontwijfd hebben, n. 3398, 4289. Dat zij, wanneer zij in de statuten bleven, konden uitbeelden, niet echter wanneer zij daarvan afweken, n. 388I einde. Dat zij derhalve streng in de ritueele dingen werden gehouden, en dat zij daartoe werden aangedreven door uitwendige middelen, n. 3147, 428I. Dat hun eeredienst, opdat zij het uitbeeldende van de Kerk zouden vervullen, een uitwendige is geworden zonder een inwendigen, n. 428I. Dat derhalve ook de innerlijke dingen der Kerk niet aan hen werden onthuld, n. 30I, 302, 303, 2520, 3398, 3479, 3769. Dat zij zoodanig waren dat zij meer dan de anderen in een heilig uitwendige konden zijn, zonder het inwendige, n. 4293. En dat zij derhalve tot op dezen dag in stand werden gehouden, n. 3479. Dat het heilig uitwendige hen, wat hun zielen betreft, in het geheel niet aandoet, n. 3479.

4312. Dat in den historischen inwendigen zin door *de zon rees hem op* wordt aangeduid toen zij in de uitbeeldingen kwamen, staat vast uit de beteekenis van het opgaan der zon in dezen zin, waarin gehandeld wordt over de nakomelingen van Jakob, zijnde toen zij in de uitbeeldingen kwamen; door het opgaan van den dageraad werd de staat aangeduid voordat zij in de uitbeeldende dingen kwamen, n. 4289. Van de zon wordt ook gezegd dat zij verrijst bij een ieder die een Kerk wordt, dus ook bij hem die de uitbeeldende van een Kerk wordt.

4313. Dat in den historischen inwendigen zin door *als hij door Penuël ging* wordt aangeduid toen zij in het land Kanaän kwamen, staat hieruit vast dat Penuël de eerste halte was nadat Jakob over de rivier Jabbok was gegaan, en dat alle grenzen aanduidend waren overeenkomstig den afstand en de ligging, n. 1585, 1866, 4116, 4240; dus beteekent Penuël, omdat het de eerste grens was, toen hij in het land Kanaän kwam.

4314. Dat in den historischen inwendigen zin door *hij was hinkende op zijne dij* wordt aangeduid dat de goede en de ware dingen geheel en al verloren waren gegaan bij dat nageslacht, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, die hier *hij* is, zijnde zijn nageslacht, waarover n. 428I; en uit de beteekenis van hinken op de dij, zijnde zij die in geen goede zijn, en vandaar in geen ware, waarover n. 4302; derhalve wordt hier door “hij was hinkende op zijne dij” aangeduid dat de goede en de ware dingen geheel en al verloren waren gegaan

bij dat nageslacht. Van welken aard die natie is geweest, blijkt duidelijk uit tal van dingen die de Heer zelf in gelijkenissen heeft gesproken, welke in den historischen inwendigen zin met betrekking tot die natie werden gezegd, zooals uit die in de gelijkenis aangaande den Koning mensch die afrekende met den knecht in wien niets van barmhartigheid jegens den anderen was, Matth. XVIII: 23 tot het einde. In de gelijkenis van den heer des huizes die “eenen wijngaard verhuurde aan de landlieden en heenging in den vreemde; en de landlieden grepen de dienstknechten die hij gezonden had, en sloegen hen met roeden, doodden hen, en steenigden hen; en ten slotte grepen zij zijnen zoon, dien zij uitwierpen buiten den wijngaard, en doodden hem; als de schriftgeleerden en de farizeën deze gelijkenis hoorden, verstorden zij dat Hij van henzelf gesproken had”, Matth. XXI: 33 tot 45; Markus XII: 1 tot 9; Lukas XX: 9 en vervolg. In de gelijkenis van “den mensch die aan zijne dienstknechten talenten gaf; en hij die één talent ontvangen had, ging heen en verborg het in de aarde”, Matth. XXV: 14 tot 30; Lukas XIX: 13 tot 26. In de gelijkenis van “hen die kwamen tot hem die verwond was door de roovers”, Lukas X: 30 tot 37. In de gelijkenis over hen die tot het groote avondmaal waren geroepen, en die zich allen verontschuldigen, en van wie de Heer zegt: “Ik zeg ulieden, dat niemand van de mannen die geroepen waren, Mijn avondmaal smaken zal”, Lukas XIV: 16 tot 24. In de gelijkenis van “den rijke en Lazarus”, Lukas XVI: 19 tot het einde. In de gelijkenis van hen “die anderen bij zichzelf vergeleken verachten”, Lukas XVIII: 10 tot 14. In de gelijkenis van “de twee zonen, van wie de eene zeide: Ik zal tot den wijngaard heengaan, maar hij ging niet heen. En Jezus zeide: Voorwaar Ik zeg u, dat de tollenaars en de hoeren u zullen voorgaan in het koninkrijk der hemelen”, Matth. XXI: 28, 29, 30, 31, 32. Van welken aard die natie was, zegt de Heer openlijk bij Mattheus hfdst. XXIII: 13 en vervolg, alwaar Hij aan het einde zegt: “Gij getuigt tegen uzelf, dat gij de zonen zijt dergenen die de profeten gedood hebben, en gij vervult de maat uwer vadersen”, XXIII: 13 en vervolg, 31, 32, 33. Bij Markus: “Jezus zeide tot hen: Met recht heeft Jesaja van u geprofeteerd: Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart houdt zich gansch verre van Mij; tevergeefs vereeren zij Mij, leerende leeren, voorschriften der menschen, nalatende het gebod Gods”, VII: 6 tot 13. Bij Johannes: “De Joden antwoordden Jezus, dat zij Abrahams zaad waren; maar Jezus zeide tot hen: Gij zijt uit den vader den duivel, en wilt de verlangens uws vaders doen; die was een menschenmoorder van den beginne, en stond niet in de waarheid, omdat de waarheid in hem niet is; wanneer hij de leugen spreekt, spreekt hij uit zijn eigen dingen, omdat hij een leugenaar is en de vader aer leugen”, VIII: 33, 44. Omdat zij zoodanig waren,

worden zij ook een ontaard en overspelig geslacht genoemd, Matth. XII: 39; voorts “adderengebroidsels”, Matth. III: 7; hfdst. XXIII: 33, Lukas III: 7. En bij Mattheus: “O, adderengebroidsels, hoe kunt gij goede dingen spreken, daar gij boos zijt”, XII: 34. Dat bij die natie zelfs niet eenig natuurlijk goede over was, wordt aangeduid door den vijgeboom, waarover bij Mattheus: “Jezus, ziende eenen vijgeboom aan den weg, ging naar hem toe, maar Hij vond niets aan denzelfden, dan alleenlijk bladeren; daarom zeide Hij tot hem: Uit u worde na dezen geene vrucht geboren tot in der eeuwigheid; vandaar verdoerde de vijgeboom terstond”, XXI: 19; dat de vijgeboom het natuurlijk goede is, zie men in n. 217. Hieruit kan vaststaan dat de goede en de ware dingen geheel en al verloren waren gegaan bij die natie. Van de goede en de ware dingen wordt gezegd dat zij verloren zijn gegaan, wanneer er innerlijk geene zijn; de goede en de ware dingen welke aan den buitenkant verschijnen, ontleenen hun zijn en hun leven aan de inwendige dingen; hoedanig dus de inwendige dingen zijn, zoodanig zijn de uitwendige, hoe de laatstgenoemde ook voor de oogen van den mensch verschijnen. Er zijn eenigen die ik in het leven van hun lichaam heb gekend, en die toen verschenen alsof zij in den ijver waren voor den Heer, voor de Kerk, voor het vaderland en het algemeene welzijn, en voor het gerechte en billijke, en toch zijn deze zelfden in het andere leven tusschen de helschen, en, waarover ik mij verwonderde, onder de ergsten daar; de oorzaak hiervan was, dat hun innerlijke dingen schandelijk en profaan waren, en dat zij dien ijver hadden voorgelogen terwille van den roem om eerbewijzen te oogsten en ook om schatten te gewinnen, dus terwille van zichzelf, maar niet terwille van die dingen welke zij met den mond beleden hadden. Wanneer dan ook die uitwendige dingen worden afgelegd, hetgeen geschiedt wanneer zij sterven, zoo komen de inwendige dingen uit, en zij verschijnen zooals zij van binnen waren, welke diegen zij zoolang zij leefden, voor de wereld hadden verborgen. Dit is het wat daaronder wordt verstaan dat de goede en de ware dingen geheel en al verloren waren gegaan.

4315. Dat in den historischen inwendigen zin door *daarom eten de zonen Israëls niet de zenuw van het verschovene welke op de holte der dij is* wordt aangeduid dat de nakomelingen dit moesten weten, kan hieruit vaststaan dat het een gedachtenis was waardoor zij zouden gedenken dat zij van dien aard waren; dus dat zij bet daardoor weten moesten.

4316. Dat in den historischen inwendigen zin door *tot op dezen dag* wordt aangeduid dat zij altijd door zoodanig zijn, staat vast uit de beteekenis van “tot op dezen dag”, zijnde, waar dit in het Woord wordt vermeld, het altijdddurende, waarover n. 2838. Dat dit nageslacht van de eerste tijden aan

zoodanig was, kan uit Jakobs zonen zelf blijken; uit *Ruben*, dat “hij lag met Bilhah, zijns vaders bijwif”, Gen. xxxv: 22; uit *Schimeon* en *Levi*, dat zij Chamor en Sechem doodden, en alle mannen van hun stad, en dat de *overige zonen* kwamen over de doorboorden, en de stad plunderden, Gen. xxxiv: 1 en vervolg, 27, 28, 29; daarom sprak Jakob, toen Israd, voordat hij stierf, aldus over hen; over Ruben: “Gij zult de voortreffelijkste niet zijn, omdat gij uws vaders legerstede beklommen hebt; toen hebt gij u onwaardig gemaakt; hij heeft mijn bed beklommen”, Gen. xlix: 3, 4; en over Schimeon en Levi: “In hunne verborgenheid korne mijne ziel niet; met hunne vergadering worde mijne heerlijkheid niet vereenigd, omdat zij in hunnen toorn den man gedood hebben, en in hunnen moedwil den os ontzenuwd hebben; vervloekt zij hun toorn, omdat hij heftig is, en hunne woede, omdat zij zwaar is; ik zal hen verdeelen onder Jakob, en ik zal hen verstrooien onder Israël”, Gen. xlix: 5, 6, 7. Van welken aard *Jehudah* was, kan ook hieruit blijken dat hij eene Kanaänietische tot echtgenootte nam, Gen. xxxviii: 1, 2, hetgeen toch tegen het gebod was, zooals kan vaststaan uit Abrahams woorden tot den knecht die gezonden werd om Rebekka, aan zijn zoon Jischak uit te huwelijken, Gen. xxiv: 3, 6, en uit tal van plaatsen in het Woord; dat het derde deel van die natie uit dezen stam is, namelijk uit zijn zoon Schelah, die van de Kanaänietische moeder was, Gen. xxxviii: 11; hfdst. xli: 12; men zie Num. xxvi: 20; 1 Kron. iv: 21, 22. En verder uit de schandelijke misdaad van hen en van de overige zonen van Jakob tegen Jozef, Gen. xxxvii: 18 tot het einde. Van welken aard hun nakomelingen waren die in Egypte waren, blijkt uit hetgeen van hen wordt vermeld toen zij in de woestijn waren, waar zij zoo vaak opstandig waren, en daarna in het land Kanaän, waar zij zoo vaak afgodendienaren werden; van welken aard zij ten slotte waren ten tijde van den Heer, werd boven in n. 4314 getoond. Hoedanig zij heden zijn, namelijk tegen den Heer, tegen de diegen welke der Kerk zijn, en tegen de naastenliefde jegens den naaste, en tegen elkander onderling, is bekend. Hieruit kan vaststaan dat die natie altijd door zoodanig is geweest; laat daarom niemand langer meenen dat er bij hen eenige Kerk is geweest, maar slechts het uitbeeldende van de Kerk; te minder dat zij boven de anderen uitverkoren zijn geweest.

4317. Dat in den historischen inwendigen zin door *omdat hij raakte aan de holte van Jakobs dij de zenuw van het versehovene* wordt aangeduid omdat zij een overgeërfde hadden hetwelk niet door wederverwekking uitgerooid kon worden, omdat zij deze niet zouden toelaten, blijkt uit de beteekenis van de dij, zijnde de echtelijke liefde, en vandaar elke hemelsche en geestelijke liefde, waarover n. 4280; en dat de holte der dij is daar waar de verbinding is

van de echtelijke liefde, voorts van elke hemelsche en geestelijke liefde, met het natuurlijk goede, n. 4277, 4280; vandaar wil deze aanraken, of kwetsen, zoodat daaruit lunken voortkomt, zeggen: het goede vernietigen hetwelk van die liefden is; en omdat dit in Jakob geschiedde, wordt erdoor aangeduid dat het uit hem bij de nakomelingen geschiedde, dus het overgeërfde. Dat de zenuw van het verschovene het valsche is, zie men in n. 4303; hier het valsche hetwelk uit het erfbooze is; dat dit overgeërfde niet door wederverwekking bij hen kon worden uitgeroeid, omdat zij haar tiet zouden toelaten, volgt hieruit en uit het verband. Dat zij zulk een overgeërfde hadden, en dat zij niet konden worden wederverwekt, staat vast uit alles wat van hen in het Woord wordt vermeld, en nog uit het volgende bij Mozes: “Mozes riep gansch Israël, en hij zeide tot hen: Gij hebt gezien al wat Jehovah in uwe oogen heeft gedaan in het land van Egypte aan Farao en aan al zijne knechten, en aan zijn gansche land; en *Jehovah heeft ulieden niet gegeven een hart om te weten, en oogen om te zien, en ooren om te hooren, tot op dezen dag*”, Deut. xxix: 2, 4. Bij denzelfde: “*Ik ken het gedichtsel des volks, hetwelk het heden maakt, aler Ik het inbreng in het land hetwelk Ik gezworen heb*”, Deut. xxxi: 21; en verder: “Ik zal Mijne aangezichten van hen ver bergen, Ik zal zien wat het nieuwste zal wezen, want zij zijn een *geslacht der verkeerdheden*, zonen in wie de waarheid niet is. Ik zoude hen verjagen, Ik zoude hunve gedachtenis uit den mensch doen ophouden, ten ware dat Ik de verontwaardiging des vijands vreesde. Omdat zij eene natie zijn welke door raadslagen verloren gaat, en er is geen inzicht in hen, omdat *uit den wijnstok van Sodom hun wijnstok is, en uit de velden van Amorah kunne druiven zijn, druiven van dollerkervel*, zij hebben bittere trossen. *Drakenvenijn is hun wijn, en wreede adderenkop*. Is dat niet bij Mij verborgen, verzegeld in Mijne schatten”, Deut. xxxii: 20, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, en elders zeer vele malen, vooral bij Jeremia. Dat dit werd aangeduid door het aanraken van de holte van Jakobs dij en het kinken dat hij dientengevolge deed, blijkt ook bij Hosea: “Een twist van Jehovah met Jehudah, om bezoeking te doen over Jakob, naar zijne wegen, en naar zijne werken zal Hij hem vergelden. In de baarmoeder heeft hij zijnen broeder den voet gelicht; in zijne smart heeft hij met God gekampt, en hij heeft tegen den engel gekampt, en hij heeft overmocht; hij weende en smeekte hem”, xii: 3, 4, 5; alwaar kampen met God in den historischen inwendigen zin wil zeggen daarop aandringen dat het uitbeeldende van de Kerk bij hen zou zijn, n. 4290, 4293. Dat zij zulk een overgeërfde hadden uit Jakob zelf, blijkt hieruit, en het kan nog met tal van andere plaatsen getoond worden, maar dit zij voor het oogenblik achterwege gelaten. Wat het overgeërfde in

het bijzonder aangaat, men gelooft heden in de Kerk dat al het erfbooze is uit den eersten ouder, en dat daarom alle menschen verdoemd zijn ten aanzien van dat booze; maar het is daarmede niet zoo gesteld; het erfbooze ontleent zijn oorsprong aan de ouders van een ieder, en aan de ouders van de ouders, of aan de grootouders en overgrootouders achtereenvolgens; elk booze hetwelk dezen zich door het daadwerkelijke leven hebben verworven, dermate dat het door veelvuldig gebruik of gewoonte de gelijkenis van een natuur heeft aangetrokken, wordt overgeleid op de kinderen, en wordt voor hen het overgeërfde, te zamen met dat wat den ouders was ingeplant van de grootouders en overgrootouders; het erfbooze uit den vader is innerlijk, en het erfbooze uit de moeder is uiterlijk; het eerstgenoemde kan niet gemakkelijk uitgerooid worden, het laatstgenoemde kan het echter wel. Wanneer de mensch wordt wederverwekt, zoo wordt het erfbooze dat uit de naaste ouders is ingeworteld, uitgerukt, doch bij hen die niet worden wederverwekt of niet wederverwekt kunnen worden, blijft het terug. Dit nu is het erfbooze; men zie ook n. 313, 494, 2122, 2910, 3518, 3701. Dit is ook voor een ieder duidelijk die daarover nadenkt, en eveneens hieruit dat elke familie een of ander bijzonder booze of goede heeft waardoor het van andere families is onderscheiden; dat dit uit de ouders en grootouders is, is bekend. Evenzoo is het gesteld met de Joodsche natie welke heden ten dage nog over is; dat zij van de overige natiën onderscheiden is en onderkend wordt, niet alleen door haar bijzonderen gemoedsaard, maar ook door haar zeden, spraak, en gewoonten, staat vast. Wat echter het erfbooze is, weten weinigen; men gelooft dat het het doen van het booze is, maar het is het willen en daaruit het denken van het booze; in den wil zelf en in de denking daaruit is het erfbooze; het is het streven zelf hetwelk daarin is en zich ook wanneer men het goede doet, toevoegt; het wordt gekend aan het verkwikkelijke hetwelk wordt gevoeld wanneer een ander iets kwaads overkomt; die wortel schuilt diep, want de innerlijke vorm zelf welke het goede en ware uit den Hemel of door den Hemel uit den Heer opneemt, is ontaard en om zoo te zeggen verwrongen, zoodat het goede en het ware, wanneer het uit den Heer invloeit, of teruggekaatst, of verdraaid, of verstikt wordt. Vandaar komt het dat er heden geen doorvatting bestaat, maar in de plaats ervan een geweten bij de wederverwekten, welk geweten voor goed en waar erkent wat men van de ouders en de leermeesters heeft geleerd. Het is vanuit het erfbooze dat men zichzelf meer dan den ander liefheeft, dat men den ander het booze wil indien hij hem niet eert, dat men een verkwikkelijke voelt in wraaknemingen, voorts ook dat men de wereld meer liefheeft dan den Hemel, en alle begeerten en booze aandoeningen welke

daaruit zijn. De mensch weet niet dat zulke dingen in hem zijn, en te minder dat zulke dingen zijn tegenovergesteld aan de hemelsche aandoeningen, maar nochtans wordt het in het andere leven duidelijk getoond hoeveel hij van bet booze uit het overgeërfde door zijn daadwerkelijke leven naar zich heeft toegehaald, voorts voor hoeveel hij door de booze aandoeningen daaruit zich van den Hemel heeft verwijderd. Dat het erfbooze bij de nakomelingen van Jakob niet door de wederverwekking kon worden uitgeroeid omdat zij deze niet zouden toelaten, blijkt ook uit de historische dingen des Woords, want zij bezweken in alle verzoeken in de woestijn, waarover bij Mozes; en ook daarna in het land Kanaän, zoo vaak zij geen wonderen zagen, en toch waren die verzoeken uitwendig, niet echter inwendig of geestelijk; ten aanzien van de geestelijke dingen konden zij niet verzocht worden, omdat zij de inwendige ware dingen niet wisten, noch inwendige goede dingen hadden, zooals eerder werd getoond; en niemand kan verzocht worden dan ten aanzien van die dingen welke hij weet en welke hij heeft; de verzoeken zijn de eigenlijke middelen zelf der wederverwekking. Dit wordt daarmede aangeduid dat zij de wederverwekking niet toelieten. Over hun staat en lot in het andere leven zie men n. 939, 940, 941, 3481.

Vervolg aangaande den Grootsten Mensch, en aangaande de overeenstemming, hier aangaande de overeenstemming met de zinnen in het algemeen.

4318. *Het is het uitnemende van hel inzicht hetwelk de Engelen hebben, te weten en te doorvatten dat al het leven uit den Heer is, voorts dat de gansche Hemel met Zijn Goddelijk Menschelijke overeenstemt, en bijgevolg dat alle Engelen, geesten, en menschen met den Hemel overeenstemmen; voorts te weten en te doorvatten hoedanig zij overeenstemmen. Dit zijn de beginselen van het inzicht waarin de Engelen meer dan de menschen zijn; vandaar weten en doorvatten zij de ontelbare dingen welke in de Hemelen zijn, en vandaar ook die dingen welke in de wereld zijn, want de dingen welke in de wereld en in de natuur der wereld bestaan, en de oorzaken en de uitwerkingen uit gene als uit haar beginselen; want de gansche natuur is hel uitbeeldende theater van hel Rijk des Heeren.*

4319. *Door veel ondervinding werd het getoond dat zoowel de mensch als de geest, alsmede de Engel, niets vanuit zich denkt, spreekt, en doet, maar uit anderen, en ook deze anderen niet uit zich, maar wederom uit anderen, en zoo voort, en aldus allen en ieder af zonderlijk uit den Eerste des levens, dat is, uit den Heer, hoezeer het ook geheel en al verschijnt zooals vanuit hen. Dit werd meermalen getoond aan geesten die in het leven van het lichaam hadden geloofd en zich*

daarin hadden bevestigd dat in hen alle dingen waren, of dat zij vanuit zich en vanuit hun ziel, waarin het leven schijnt geënt, denken, spreken, en doen. Het werd hun ook door levende ondervindingen getoond dat de boozen denken, willen, en handelen uit de hel, en de goeden vanuit den Hemel, dat is, door den Hemel uit den Heer; en dat nochtans de booze dingen en eveneens de goede dingen verschijnen zooals uit henzelf. Dit weten de Christenen uit het leerstellige hetwelk vanuit het Woord is, namelijk dat de booze dingen vanuit den duivel zijn, en de goede dingen uit den Heer, maar het zijn er weinigen die het gelooven; en omdat zij het niet gelooven, eigenen zij zich de booze dingen toe welke zij denken, willen, en doen, maar de goede dingen worden hun niet toegeëigend, want zij die gelooven dat de goede dingen uit hen zijn, eischen deze voor zich op en schrijven ze aan zich toe, en stenen op die wijze daarin verdienste; zij weten ook uit het leerstellige in de Kerk, dat niemand eenig goede kan doen uit zich, en wel dermate dat al wat uit zich en uit zijn eigene is, het booze is, hoezeer het ook als het goede verschijnt; maar ook dit gelooven weinigen, hoewel het waar is. De boozen die zich in die meening hadden bevestigd dat zij vanuit zich leven, en dat bijgevolg al wat zij denken, willen, en doen vanuit hen is, zeiden, toen het hun werd getoond dat het hiermede geheel en al overeenkomstig het leerstellige is gesteld, dat zij het nu geloof den. Maar het werd hun gezegd dat weten niet gelooven is, en dat gelooven inwendig is, en dat dit alleen bestaanbaar is in de aandoening van het goede en ware, bijgevolg bij geen anderen dan bij hen die in het goede der naasten lief de jegens den naaste zijn. Deze zelfde geesten hielden, omdat zij boos waren, vol dat zij nu geloof den omdat zij gezien hadden. Maar het werd onderzocht door een proefneming welke in het andere leven gebruikelijk is, welke daarin bestaat dat de Engelen een blik in hen slaan; toen een blik in hen werd geslagen, scheen het bovendeel van hun hoofd weggenomen, en het cerebrum borstelig van haar en deister. Hieruit bleek hoedanig van binnen diegenen zijn die slechts een wetenschappelijk geloof en niet het ware geloof hebben, en dat weten niet gelooven is; want bij hen die weten en gelooven, verschijnt het hoofd als een menschelijk hoofd, en het cerebrum geordend, sneeuw wit en lichtend, want het hemelsch licht wordt door hen opgenomen; maar bij hen die slechts weten en meenen dat zij vandaar gelooven, en evenwel niet gelooven, omdat zij leven in het booze, wordt het hemelsche licht niet opgenomen, bijgevolg niet het inzicht en de wijsheid welke in dat licht gelegen 422; dagrom wordt, wanneer zij de engellijke gezelschappen, dat is, het hemelsche licht, naderen, dit licht voor hen verkeerd in duisternissen; vandaar komi het dat hun cerebrum duister verscheen.

4320. Dat het leven hetwelk uit den alleenen Heer is, bij een ieder verschijnt alsof het in hemzelf was, is vanuit de Lie fde of de Barmhartigheid des Heeren

jegens het gansche menschelijke geslacht, namelijk dat Hij aan een ieder dat wat het Zijne is, wil toeëigenen, en aan een ieder de eeuwige gelukzaligheid geven; dat de liefde dat wat het hare is, aan den ander toeëigent, is bekend, want zij vertoont zich in den ander en maakt zich in hem aanwezig; hoeveel te meer dan niet de Goddelijke Liefde. Dat ook de boozen het leven opnemen hetwelk uit den Heer is, daarmede is het zoo gesteld als met de objecten der wereld, welke alle het licht uit de zon opnemen, en vandaar de kleuren, maar overeenkomstig de vormen; de objecten welke het licht verstikken en verdraaien, verschijnen in een zwarte of afschuwelijke kleur, doch nochtans hebben zij hun zwarte en afschuwelijke uit het licht der zon; evenzoo het licht of het leven uit den Heer bij de boozen; doch dit leven is het leven niet, maar het is, zooals het wordt genoemd, de geestelijke dood.

4321. *Hoewel deze dingen den mensch tegenstrijdig en ongeloofelijk toeschijnen, mogen zij nochtans niet geloochend worden, omdat de ondervinding zelf het dicteert; Indien men alle dingen loochende waarvan men de oorzaken niet weet, zoo zou men ontelbare dingen loochenen welke in de natuur bestaan waarvan men nauwelijks voor één tienduizendste deel de oorzaken kent; want daarin 4n zoo vele en zoo groote verborgenheden, dat die welke de mensch hent nauwelijks iets zijn in verhouding tot die welke hij niet hent; hoe moet het dan niet gesteld zijn met de verborgenheden welke in de sker bestaan die boven de natuur is, dat is, in de geestelijke wereld; zooals bij voorbeeld deze: dat er een eenig leven is en dat vanuit dat leven allen leven, en een ieder anders dan de ander; dat ook de boozen vanuit dat zelfde leven leven, en eveneens de hellen; en dat het invloeiende leven werkt overeenkomstig de opneming; dat de Hemel door den Heer zoo is geordend dat deze een Mensch weergeeft, waarom deze de Grootste Mensch wordt genoemd, en dat vandaar de afzonderlijke dingen welke bij den mensch zijn, daarmede overeenstemmen; dat de mensch zonder den invloed daaruit in de afzonderlijke dingen bij hem zelfs niet een enkel oogenblik kan blijven bestaan; dat allen in den Grootsten Mensch hun bestendige ligging innemen overeenkomstig het hoedanige en den staat van het ware en goede waarin zij zijn; dat de ligging daar niet een ligging is, maar een staat, en dat vandaar bestendig diegenen ter linkerzijde verschijnen die ter linkerzijde zijn, en ter rechterzijde zij die ter rechterzijde zijn, naar voren zij die vooraan zijn, van achteren zij die achteraan zijn; aan het vlak van het hoofd, de borst, den rug, de lendenen, de voeten. boven het hoofd en onder de voetzolen, rechtstandig en scheef, op grooteren of kleineren afstand, zij die daar zijn, hoe ook en naar welke streek ook de geest zich rondkeert; dat de Heer als Zon bestendig ter rechterzijde verschijnt op gemiddelde hoogte daar, een weinig boven het vlak van het rechteroog; en dat alle dingen daar botrekking*

hebben op den Heer als Zon en op het middelpunt, dus op hun Eenige waaruit zij ontstaan en blijven bestaan; en omdat allen voor den Heer bestendig in hun ligging overeenkomstig de staten van het goede en ware verschijnen, verschijnen zij derhalve aan de afzonderlijken evenzoo, ter oorzake hiervan dat het leven des Heeren, bijgevolg de Heer, is in allen die in den Hemel zijn; behalve ontelbare andere verborgenheden.

4322. *Wie gelooft heden niet dat de mensch natuurlijk ontstaat vanuit zaad en een ei, en dat van de eerste schepping aan in het zaad een kracht is om, zich in zulke vormen voort te brengen, eerst binnen het ei, daarna in de baarmoeder, en daarop vanuit zich, en dat het niet het Goddelijke is dat nog verder voortbrengt. De oorzaak dat men zoo gelooft, is deze dat niemand weet dat er eenige invloed is vanuit den Hemel, dat is, door den Hemel uit den Heer, en zulks omdat men niet wil weten dat er eenige Hemel is; want de geleerden bespreken onder tilkander in hun binnenkamers openlijk de vragg of er wel een hel is, dus of er wel een Hemel is; en omdat zij aan een Hemel twijfelen, kunnen zij derhalve ook niet voor eenig beginsel aannemen dat er een invloed is door den Hemel uit den Heer, terwijl toch die invloed alle dingen welke in de drie rijken van den aardbol zijn, vooral in het animale rijk, en in het bijzonder in den mensch, voortbrengt, en in vorm samenhoudt overeenkomstig de nutten. Vandaar kunnen zij evenmin weten dat er eenige overeenstemming is tusschen den Hemel en den mensch, te minder dat zij zoodanig is dat de afzonderlijke, ja de meest afzonderlijke dingen bij hen daaruit ontstaan, en ook daaruit blijven bestaan, want blijven bestaan is een voortdurend ontstaan; bijgevolg is de instandhouding in nexus en vorm een voortdurende schepping.*

4323. *Aan het einde der vooraf gaande hoofdstukken heb ik daarmede aangevangen, aan te toonen dat er een overeenstemming is van de afzonderlijke dingen bij den mensch met den Hemel, en wel aan de hand van levende ondervinding vanuit de wereld der geesten en vanuit den Hemel, te dien einde dat de mensch wete vanwaar hij ontstaat en vanwaar hij blijft bestaan, en dat er vandaar een aanhoudende invloed in hem is. Later zal insgelijks uit ondervinding worden getoond dat de mensch den invloed vanuit den Hemel, dat is, door den Hemel uit den Heer, verwerpt, en de invloed uit de hel aanneemt, maar dat hij nochtans aanhoudend door den Heer gehouden wordt in de overeenstemming met den Hemel, opdat hij, indien hij dit verkiest, van de hel tot den Hemel, en door den Hemel tot den Heer geleid kan worden.*

4324. *Eerder werd, aan het einde der hoofdstukken, gehandeld over de overeenstemming van het hart en de longen, voorts van het cerebrum met den Grootsten Mensch; hier moet overeenkomstig het opgevatte plan gehandeld*

worden over de overeenstemming met de uitwendige zintuigen van den mensch, namelijk met het zintuig van het gezicht of het oog, met het zintuig van het gehoor of het oor, met de zintuigen van den reuk, van den smaak, en van den tast; nu echter eerst met den zin in het gemeene.

4325. *De zin in het gemeene, of de gemeene zin, wordt onderscheiden in een willekeurigen en een onwillekeurigen; de willekeurige zin is aan het cerebrum eigen, terwijl de onwillekeurige zin aan het cerebellum eigen is; deze beide gemeene zinnen zijn bij den mensch verbonden, maar nochtans onderscheiden; de vezels die van het cerebrum uitvloeien, brengen in het gemeene den willekeurigen zin teweeg, en de vezels die van het cerebellum uitvloeien, brengen in het gemeene den onwillekeurigen zin teweeg; de vezels van dezen tweevoudigen oorsprong verbinden zich in de twee aanhangsels welke het verlengde merg en het ruggemerg worden genoemd, en door deze gaan zij over in het lichaam, en vormen zijn leden, ingewanden, en organen; de dingen welke het lichaam omgorden, zooals de spieren en de huid, voorts ook de organen der zinnen, ontvangen meerendeels de vezels uit het cerebrum; vandaar heeft de mensch de zinnen en vandaar de bewegingen volgens zijn wil; doch de dingen welke binnen dezen gordel of deze omsluiting zijn, en de ingewanden van het lichaam worden genoemd, ontvangen de vezels uit het cerebellum; vandaar heeft de mensch niet den zin van die ingewanden, en zij staan ook niet onder de beschikking van zijn wil. Hieruit kan eenigermate vaststaan wat de zin in het gemeene, of de willekeurige gemeene zin en de onwillekeurige gemeene zin is. Bovendien moet men weten dat er een gemeene zal zijn opdat er eenig bijzondere zij, en dat het bijzondere nooit kan ontstaan en blijven bestaan zonder het gemeene, en zelfs dat het blijft bestaan in het gemeene; en dat elk bijzondere zich gedraagt overeenkomstig het hoedanige en overeenkomstig den staat van het gemeene; evenzoo de zinnen bij den mensch, en evenzoo de bewegingen.*

4326. *Er werd een dreunend gedruisch gehoord hetwelk uit de hoogte boven het achterhoofd neervloeide, en rondom de gansche streek ervan aanhield; ik was benieuwd wie dat waren; er werd mij gezegd dat het diegenen waren die betrekking hadden op den onwillekeurigen gemeenen zin; en verder werd gezegd dat zij goed de gedachten van den mensch kunnen doorvatten, maar dat zij ze niet willen uiteenzetten en uitspreken, evenals het cerebellum, hetwelk al wat het cerebrum denkt, doorvat maar niet openbaar maakt. Toen hun duidelijk waarneembare werking in het gansche gebied van het achterhoofd ophield, werd getoond tot hoever zich hun werking uitstreckte; zij bepaalde zich eerst tot het gansche aangezicht; daarna trok zij naar het linkerdeel van het aangezicht, en tenslotte naar het oor daar; waarmede werd aangeduid hoedanig de werking*

van den onwillekeurigen gemeenen zin van de eerste tijden aan is geweest bij de menschen op dezen aardbol, en hoe zij is voortgeschreden. De invloed vanuit het cerebellum boezemt zich vooral in het aangezicht in, hetgeen hieruit vaststaat dat in het aangezicht de animus is gegrift, en dat in het aangezicht de aandoeningen verschijnen, en zulks meestal zonder den wil van den mensch, zooals vrees, eerbied, schaamte, verschillende soorten van blijdschap, ook van droefenis, behalve tal van andere dingen welke zich daardoor aan den ander kenbaar maken, zoodat hij uit het aangezicht weet welke de aandoeningen en welke de veranderingen van diens animus en gemoed zijn. Deze werkingen zijn uit het cerebellum door de vezels ervan, wanneer er geen veinzerij in is. Op deze wijze werd getoond dat de gemeene zin in de eerste tijden of bij de Oudsten het gansche aangezicht besloeg, en dat hij langzamerhand na die tijden slechts het linkerdeel ervan besloeg, en ten slotte na weer deze tijden zich uitbreidde buiten het aangezicht, en wel dermate dat er heden nauwelijks eenige onwillekeurige gemeene zin in het aangezicht over is. Het rechterdeel van het aangezicht met het rechteroog stemt overeen met de aandoening van het goede, het linkerdeel echter met de aandoening van het ware; de streek waar het oor is, stemt overeen met de gehoorzaamheid alleen zonder aandoening. Want bij de Oudsten, wier eeuw de gouden eeuw werd genoemd, omdat zij in een zekeren staat van ongereptheid, en in de liefde tot den Heer, en in de wederzijdsche liefde gelijk de Engelen leefden, vertoonde zich al het onwillekeurige van het cerebellum in het aangezicht, en toen verstonden zij het in het geheel niet, met de gelaatstrekken iets te vertoonen dat anders was dan zooals de Hemel invloede in de onwillekeurige aandringen, en daaruit in den wil. Maar bij de Ouden, wier eeuw de zilveren eeuw werd genoemd, omdat zij in den staat der waarheid, en vandaar in de naastenliefde jegens den naaste waren, lag het onwillekeurige, hetwelk van het cerebellum is, niet in het rechterdeel van het aangezicht open, maar slechts in het linkerdeel; doch bij hun nakomelingen, wier tijd de ijzeren eeuw werd genoemd, omdat zij niet in de aandoening van het ware, maar in de gehoorzaamheid aan het ware voortleefden, vertoonde zich het onwillekeurige niet meer in het aangezicht, maar trok zich terug in de streek rondom het linkeroor. Ik ben dienaangaande onderricht dat de vezels van het cerebellum op deze wijze haar uitvloeiing in het aangezicht hebben veranderd, en dat er in haar plaats vezels vanuit het cerebrum daarheen zijn overgebracht, welke nu heerschen over die welke vanuit het cerebellum zijn; en zulks ten gevolge van het streven om de trekken van het aangezicht te veranderen naar het believe van den eigen wil, welke vanuit het cerebrum is. Het schijnt den mensch toe alsof dit niet zoo is, maar het komt voor de Engelen duidelijk uit door den invloed des Hemels, en door de overeenstemming.

4327. Zoodanig is de onwillekeurige gemeene zin heden bij hen die in het goede en ware des geloofs zijn; maar bij hen die in het booze zijn en in het valsche daaruit, is er niet eenige onwillekeurige gemeene zin meer welke zich openbaart, noch in het aangezicht, noch in de spraak, noch in hel gebaar, maar er is een willekeurige hetwelk het onwillekeurige voorliegt, of het natuurlijke zooals het genoemd wordt, hetwelk zij zoodanig gemaakt hebben door veelvuldig gebruik of door gewoonte van kindsbeen af. Hoedanig deze zin bij hen is, werd getoond door een invloed, welke stilzwijgend en kood was, in hel gansche aangezicht, zoowel in hel rechterdeel ervan als in het linkerdeel, en van daar zich bepalend naar de oogen toe, en van het linkeroog zich uitbreidend in het aangezicht; waarmede werd aangeduid dat de vezels van het cerebrum zich hadden ingedrongen, en over de vezels van het cerebellum heerschen, en dat vandaar hel verzonnene, het geveinsde, het gelogene, en het arglistige van binnen regeert, en van buiten het oprechte en het goede verschijnt; dat de invloed werd bepaald naar hel linkeroog toe, en van daar ook in het aangezicht, beteekende dat zij het booze ten doel hebben, en dat zij het verstandelijke deel gebruiken om het doel te bereiken, want het linkeroog beteekent het verstandelijke. Dezen zijn het heden die voor het meerendeel den onwillekeurigen gemeenen zin samenstenen, terwijl het oudtijds de meest hemelschen van alien waren, doch heden zijn het de allersnoodsten, en wel het allermeest uit de Christelijke wereld. Zij zijn zeer talrijk, en verschijnen onder het achterhoofd en aan den rug, waar ik hen vele malen heb gezien en gewaarwerd; want zij die heden op dien zin betrekking hebben, zijn diegenen die arglistig denken en booze dingen tegen den naaste uitdenken, en een vriendelijk, ja een allervriendelijkst gelaat vertoonen, en ook dergelijke gebaren, en liefelijk spreken alsof zij meer dan de anderen met naastenliefde begiftigd waren, en ondertusschen zijn zij de verwoedste vijanden, niet alleen van hem met wien zij te doen hebben, maar ook van hel menschelijk geslacht; hun denkingen werden aan mij medegedeeld, en zij waren goddeloos en afschuwelijk, vol van wreedheden en bloeddorstigheden.

4328. Het werd mij ook getoond hoe het in het algemeen gesteld is met het willijke en met het verstandelijke; de budsten, die de hemelsche Kerk des Heeren hebben samengesteld, waarover n. III4 tot II23, hadden een willijke waarin het goede was, en een verstandelijke waarin het ware uit het goede was, en deze twee maakten bij hen een uit; doch de Ouden, die de geestelijke Kerk des Heeren hebben gevormd, hadden een geheel en al te gronde gericht willijke, maar een ongerept verstandelijke, waarin de Heer door de wederverwekking een nieuw willijke vormde, en daardoor ook een nieuw verstandelijke; men zie n. 863, 875, 895, 927, 928, 1023, 1043, 1044, 1555, 2256. Hoe het goede der hemelsche Kerk geweest was,

werd getoond door een vanuit den Hemel nederdalende zuil, welke van azuren kleur was; aan haar linkerszijde was een lichtende zooals het zonnevlammig lichtende; daarmede werd hun eerste staat uitgebeeld; door de azuren kleur hun goede willijke, en door het vlammig lichtende hun verstandelijke. En daarna ging het azuur van de zuil over in een duister vlammige, waarmede hun tweede staat werd aangeduid, en dat hun beide levens, namelijk dat van den wil en dat van het verstand, nochtans als één werkten, maar duisterder ten aanzien van het goede vanuit den wil, want het azuur beteekent het goede, het vlammig lichtende het ware vanuit het goede. Daarna werd die zuil geheel en al zwart, en rondom de zuil was een lichtende hetwelk geschakeerd werd door een zeker blinkend witte, en kleuren te voorschijn bracht, waarmede de staat der geestelijke Kerk werd aangeduid; de zwarte zuil beteekende het willijke hetwelk geheel en al te gronde was gegaan, en niets dan het booze was; het lichtende geschakeerd door een zeker blinkend witte beteekende het verstandelijke waarin een nieuw willijke uit den Heer was; want het verstandelijke wordt in den Hemel uitgebeeld door het lichtende.

4329. *Er kwamen geesten tot op een zekere hoogte; naar het geluid werden zij als velen gehoord, en uit de ideeën van hun denking en spraak welke tot mij werden heengeleid, werd bevonden dat zij in geen helder onderscheiden idee waren, maar in een gemeene van verscheidene dingen; vandaar meende ik dat niet iets wat helder onderscheiden was door hen kon doorvat worden, maar slechts eenig niet onderscheiden gemeene, dus duistere; want ik verkeerde in de meening dat het gemeene niet iets anders was; dat hun denking een gemeene was, dat is, van verscheidene dingen te gelijk, kon ik duidelijk bemerken aan die dingen welke van Jaar in mijn denking invloeden. Maar er werd aan hen een bemiddelende geest gegeven, door wien zij met mij spraken, want zulk een gemeene kon niet dan alleen door anderen in de spraak vallen; en toer ik door bemiddeling met hen sprak, zeide ik, zooals ik gemeend had, dat de gemeene dingen geen helder onderscheiden idee van eenige zwak te voorschijn kunnen brengen, maar een zoo duistere dat het er als het ware geene is; maar na een kwartier toonden zij dat zij een helder onderscheiden idee van de gemeene dingen hadden, en van verscheidene dingen in de gemeene dingen, bovenal daardoor dat zij alle af wisselingen en veranderingen van mijn denkingen en aandoeningen nauwkeurig en duidelijk onderscheiden waarnamen, met de af zonderlijke dingen daarin, als geen andere geesten beter hadden kunnen doen. Hieruit kon ik opmaken dat iets anders een gemeene idee is welke duister is, waarin diegenen zijn die heel weinig van erkentenis hebben, en vandaar aangaande alle dingen in het duister zijn; en dat iets anders de gemeene idee is welke helder is, waarin diegenen*

zijn die zijn onderricht in de ware en goede dingen, welke in hun volgorde en samenhang in het gemeene zijn nedergelegd, en zoo geordend dat zij ze vanuit het gemeene helder onderscheiden kunnen zien. Dezen zijn het die in het andere leven den willekeurigen gemeenen zin samenstellen, en zij zijn het die zich door de erkenningen van het goede en ware het vermogen hebben verworven van de dingen vanuit het gemeene te bezien, en die vandaar de dingen tegelijk in wijden omvang beschouwen, en terstond uitmaken of iets zoo is. Zij zien weliswaar de dingen als het ware in het duister, omdat zij uit het gemeene die dingen zien welke daarin zijn, maar omdat zij op wel onderscheiden wijze in het gemeene geordend zijn, zijn derhalve de dingen nochtans voor hen in de klaarte. Deze willekeurige gemeene zin valt niet dan alleen in de wijzen. Dat zij van dien aard waren, werd ook bevonden, want zij doorzagen bij mij alle en elk der dingen welke tot de gevolgtrekking behoorden, waaruit zij zoo bedreven een gevolgtrekking maakten aangaande de innerlijke dingen van mijn denkingen en aandoeningen, dat ik bevreemd begon te worden nog iets meer te denken, want zij dekten dingen open waarvan ik niet wist dat zij bij mij waren, en toch kon ik niet anders dan ze krachtens de door hen gemaakte gevolgtrekkingen erkennen; vandaar werd ik bij mij een verstarring gewaar in het spreken met hen, en toen deze verstarring merkbaar was, verscheen als het ware iets als van een haarlok en daarin iets stil sprekends; er werd gezegd dat daarmede het lichamelijk gemeene sensitieve wordt aangeduid hetwelk met hen overeenstemt. Den volgenden dag sprak ik wederom met hen, en beyond opnieuw dat zij niet een duistere maar een klare gemeene doorvatting hadden, en dat zooals de gemeene dingen en de staten der gemeene dingen wisselden, ook de bijzondere dingen en de staten ervan wisselden, omdat deze in volgorde en samenhang op gene terugslaan. Er werd gezegd dat er nog volmaaktere willekeurige gemeene zinnen bestaan in de innerlijke sfeer des Hemels, en dat de Engelen, wanneer zij in een gemeene of universeele idee zijn, tegelijk in de afzonderlijke dingen zijn, welke in de universeele idee op wel onderscheiden wijze door den Heer geordend worden; voorts dat het gemeene en het universeele niet iets zijn, tenzij daarin de bijzondere en de afzonderlijke dingen zijn waaruit zij zijn en zoo genoemd worden, en dat zij voor zooveel zijn als deze daarin zijn; en dat daaruit blijkt dat de universeele Voorzienigheid des Heeren zonder de meest afzonderlijke dingen welke daarin zijn en waaruit zij is, volstrekt niets is, en dat het stompzinnig is om te beweren dat er een universeele bij het Goddelijke is, en daaruit de afzonderlijke dingen weg te nemen.

4330. *Omdat de drie Hemelen te zamen den Grootsten Mensch samenstellen, en daarmede, zooals boven werd gezegd, alle leden, ingewanden, en organen van het lichaam overeenstemmen overeenkomstig hun functies en nutten, zoo*

stemmen daarmede niet alleen die dingen overeen welke uitwendig zijn en voor het gezicht uitkomen, maar ook die welke inwendig zijn en niet voor het gezicht uitkomen; bijgevolg die dingen welke van den uitwendigen mensch zijn, en die welke van den inwendigen mensch zijn. De gezelschappen der geesten en Engelen waarmede die dingen overeenstemmen welke van den uitwendigen mensch zijn, zijn voor het meerendeel van dezen aardbol; maar zij waarmede die dingen overeenstemmen welke van den inwendigen mensch zijn, zijn voor het meerendeel ergens anders vandaan; die gezelschappen maken één in de Hemelen, evenals bij den wederverwekten mensch de inwendige en de uitwendige mensch. Maar nochtans komen bedden weinigen van dezen aardbol in het andere leven, bij wie de uitwendige mensch één maakt met den inwendigen, want de meesten zijn zinlijk, en wel dermate, dat het er weinigen zijn die iets anders gelooven dan dat het uitwendige van den mensch het al van den mensch is, en dat er, wanneer dit vergaat, hetgeen geschiedt wanneer de mensch sterft, nauwelijks iets wat leeft overblijft; te minder dat het het inwendige is hetwelk tot in het eeuwige leeft, en dat wanneer het uitwendige weggaat, het inwendige voornamelijk leeft. Het werd door levende ondervinding getoond hoe dezen tegen den inwendigen mensch zijn. Er waren zeer vele geesten van dezen aardbol, die, loen zij in de wereld leefden, van digin aard waren geweest; in hun gezichtskring kwamen geesten die betrekking hadden op den inwendig zinlijken mensch, en toen begonnen zij dezen terstond te bestoken; bijna zooals de redeloozen hen die redelijk zijn, door voortdurend te spreken en te redeneeren vanuit de begoochelingen der zinnen, en vanuit de illusies daaruit, en vanuit louter hypothesen, niets geloovende dan wat door de uitwendig zinlijke dingen bevestigd zou kunnen worden, en bovendien deden zij den inwendigen mensch smaadheden aan; maar zij die op den inwendig zinlijken mensch betrekking hadden, bekommerden zich niet in het minst om zulke dingen, niet slechts verwonderd over hun waanzin, maar ook over hun stompzinnigheid; en, wat wonderbaarlijk is, toen de uitwendig zinlijken de inwendig zinlijken naderden, en bijna in de sfeer van hun denkingen kwamen, begonnen de uitwendig zinlijken moeilijk ader te halen (want de geesten en de Engelen ademen evenzeer als de menschen, maar zij hebben een naar verhouding inwendige ademhaling, n. 3884, 3885 en vervolg, 3893), en aldus bijna verstikt te worden, weshalve zij terugdeinsden; en hoe verder zij van de inwendig zinlijken weg waren, des te kalmer en rustiger werd het onder hen, omdat zij gemakkelijker ademhaalden; en wederom, hoe dichter zij toetraden, des te woeliger en onrustiger; de oorzaak hiervan was dat de uitwendig zinlijken in de kalmte zijn wanneer zij in hun begoochelingen, fantasieën, en hypothetische dingen, en daaruit in valsche dingen doch dat de kalmte voor hen is verdwenen wanneer hun dergelijke dingen

worden afgenomen, hetgeen geschiedt wanneer de inwendige mensch met het licht van het ware invloeit; want er zijn in het andere leven sferen van denkingen en aandoeningen, en zij worden wederzijds vergemeenschap overeenkomstig de tegenwoordigheid en de nadering, n. 1048, 1053, 1316, 1504 tot 1512, 1695, 2401, 2489. Deze botsing hield ettelijke uren aan, en op deze wijze werd getoond hoe de menschen van dezen aardbol heden tegen den inwendigen mensch zijn, en dat het uitwendig zinlijke bijna alles bij hen uitmaakt.

4331. *Het vervolg aangaande den Grootsten Mensch en aangaande de overeenstemming aan het einde van het volgende hoofdstuk, en daar aangaande de overeenstemming met de zinnen in het bijzonder.*

Genesis

Drie En Dertigste Hoofdstuk

4332. Voorafgaande aan het vorige hoofdstuk werd ontvouwd hetgeen de Heer bij Mattheus hfdst. xxiv: vers 32, 33, 34, 35 heeft voorzeggd aangaande Zijn Komst; dat daaronder de laatste tijd van de vorige Kerk en de eerste van de nieuwe Kerk werd verstaan, is daar en eerder op andere plaatsen getoond; tot hiertoe werd gehandeld over den laatsten tijd of het einde der vorige Kerk, en over den eersten tijd of den aanvang der nieuwe Kerk; men zie hetgeen aan hoofdstuk xxxi, n. 4056 tot 4060, en aan hfdst. xxxii, n. 4229 tot 4231 voorafgaat. Nu moet ontvouwd worden hetgeen in hetzelfde hoofdstuk bij den Evangelist volgt van vers 36 tot 42, namelijk deze woorden: *“Doch van dien dag en ure weet niemand, ook niet de engelen der hemelen, dan Mijn Vader alleen. Maar gelijk de dagen van Noach, alzoo zal ook zijn de komst van den Zoon des Menschen. Want gelijk zij waren in de dagen voor den vloed, etende en drinkende, trouwende en ten huwelijk uitgevende, tot den dag toe in welchen Noach in de ark ging. En zij bekenden niet totdat de vloed kwam, en allen wegnam, alzoo zal ook de komst van den Zoon des Menschen zijn. Alsdan zullen twee in het veld zijn, een zal aangenomen, en een achtergelaten worden. Twee zullen malen in den molen, eene zal aangenomen, en eene achtergelaten worden.”*

4333. Wat door deze woorden in den inwendigen zin wordt aangeduid, zal uit de volgende ontvouwing blijken, namelijk dat beschreven wordt hoedanig de staat dan zal zijn wanneer de oude Kerk verworpen en de nieuwe geïnstauréerd wordt. Dat het de verwerping van de oude Kerk en de instauratie van de nieuwe is welke wordt verstaan onder de voleinding der eeuw en onder de Komst van den Zoon des Menschen, en in het algemeen onder het Laatste Gericht, werd eerder meermalen getoond; voorts dat dat Laatste Gericht eenige malen in dit aardrijk heeft plaatsgevonden, namelijk ten Eerste, toen de hemelsche Kerk des Heeren, welke de Oudste was, in de antediluvianen te gronde ging door de overstroming van de booze en valsche dingen, welke in den inwendigen zin de vloed is. Ten Tweede, toen de geestelijke Kerk, welke na den vloed was en de Oude wordt genoemd, en over een groot deel van de Aziatische wereld was uitgebreid, vanzelf ophield. Ten Derde, toen het uitbeeldende van de Kerk bij de nakomelingen van Jakob vernietigd werd, hetgeen geschiedde toen de tien stammen in voortdurende gevangenschap weggevoerd en onder de natin verstrooid werden; en ten slotte toen Jeruzalem

vernietigd werd en de Joden ook uiteengeslagen werden; omdat er toen de voleinding der eeuw na de Komst des Heeren was, zijn derhalve ook tal van dingen welke bij de Evangelisten over de voleinding dier eeuw door den Heer gezegd zijn, eveneens op die natie van toepassing, en worden ook door sommigen heden daarop toegepast; maar nochtans wordt daar in het bijzonder en voornamelijk gehandeld over de voleinding der eeuw welke nu te wachten staat, namelijk over het einde van de Christelijke Kerk, waarover eveneens bij *Johannes* in de Apocalyps wordt gehandeld; dit zal het Vierde Laatste Gericht in dit aardrijk zijn. Wat de woorden behelzen welke vervat zijn in de boven aangehaalde verzen 36 tot 42, zal uit hun inwendigen zin blijken, welke de volgende is.

4334. *Doch van dien dag en ure weet niemand*, beteekent den staat der Kerk alsdan ten aanzien van de goede en ware dingen, namelijk dat die staat aan niemand, noch op aarde, noch in den Hemel, zal verschijnen; want onder den dag en het uur wordt Mer niet dag en uur of tijd verstaan, maar de staat ten aanzien van het goede en ware; dat de tijden in het Woord staten beteekenen, zie men in n. 2625, 2788, 2837, 3254, 3356; en dat ook de dagen ze beteekenen, n. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785; vandaar ook het uur, maar dit den staat in het bijzonder; dat het de staat is ten aanzien van het goede en ware, komt omdat over de Kerk wordt gehandeld, want het goede en ware maken de Kerk. *Ook niet de engelen der hemelen, dan Mijn Vader alleen*, beteekent dat de Hemel den staat der Kerk niet weet ten aanzien van het goede en ware in het bijzonder, maar de Heer alleen, en ook niet wanneer die staat der Kerk zal aanbreken; dat het de Heer zelf is die onder den Vader wordt verstaan, zie men in n. 15, 1729, 2004, 2005, 3690; en dat het het Goddelijk Goede in den Heer is hetwelk de Vader wordt genoemd, en het Goddelijk Ware dat uit het Goddelijk Goede is, de Zoon, n. 2803, 3703, 3704, 3736; zij die gelooven dat een ander de Vader en een ander de Zoon is, en tusschen hen een onderscheid maken, verstaan derhalve de Schriften niet. *Maar gelijk zij waren in de dagen voor den vloed*, beteekent den staat der verwoesting van hen die van de Kerk zijn, welke vergeleken wordt met den staat der verwoesting van de eerste of Oudste Kerk, wier voleinding der eeuw of Laatste Gericht in het Woord door den vloed wordt beschreven; dat door den vloed de overstroming van de booze en valsche dingen wordt aangeduid, en vandaar de voleinding dier eeuw, zie men in n. 310, 660, 662, 705, 739, 790, 805, 1120; dat de dagen de staten zijn, zie men boven. *Etende en drinkende, trouwende en ten huwelijk uitgevende*, beteekent hun staat ten aanzien van de toeëigening van het booze en het valsche, en vandaar de verbinding daarmede; dat eten de toeëigening

van het goede is, en drinken de toeëigening van het ware, zie men in n. 3168, 3513 einde, 3596, dus in den tegenovergestelden zin de toeëigening van het booze en het valsche; dat trouwen de verbinding met het booze is, en ten huwelijk uitgeven de verbinding met het valsche, kan vaststaan uit hetgeen over het huwelijk en de echtelijke liefde in n. 686, 2173, 2618, 2728, 2729, 2737, 2738, 2739, 2803, 3132, 3155 is gezegd en getoond, namelijk dat het in den inwendigen zin de verbinding is van het goede en het ware; hier is het echter in den tegenovergestelden zin de verbinding van het booze en het valsche. Al wat de Heer gesproken heeft, is, omdat het Goddelijk is, niet zoodanig in den inwendigen zin als het in de letter is, zooals het eten en het drinken in het Heilig Avondmaal in den geestelijken zin niet eten en drinken is, maar dat het goede van de Goddelijke Liefde des Heeren wordt toegeëigend, n. 2165, 2177, 2187, 2343, 2359, 3464, 3478, 3735, 4211, 4217; en zooals het echtelijke, wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot de Kerk en het Rijk des Heeren, de verbinding is van het goede hetwelk der liefde is, met het ware hetwelk des geloofs is; daarom wordt krachtens die verbinding het Rijk des Heeren in het Woord het hemelsch huwelijk genoemd. *Tot den dag toe in welken Noach in de ark ging*, beteekent het einde der vorige Kerk, en het begin der nieuwe; want door Noach wordt de Oude Kerk in het algemeen aangeduid, welke op de Oudste volgde na den vloed, n. 773 en elders; en door de ark de Kerk zelf, n. 639; de dag welke eenige malen in deze verzen genoemd wordt, beteekent den staat, zooals vlak boven is getoond. *En zij bekenden niet totdat de vloed kwam, en allen wegnam*, beteekent dat de menschen der Kerk dan niet zullen weten dat zij overstroomd zijn van booze en valsche dingen, omdat zij ter oorzake van de booze en valsche dingen waarin zij zijn, niet zullen weten wat het goede der liefde tot den Heer en het goede der naastenliefde jegens den naaste is, voorts wat het ware des geloofs, en dat dit ware daaruit is, en niet bestaanbaar is dan alleen bij hen die in die liefde en in die naastenliefde leven; ook zullen zij niet weten dat het het inwendige is hetwelk zaligt en verdoemt, en niet het uitwendige gescheiden van het inwendige. *Alzoo zal ook de komst van den Zoon des Menschen zijn*, beteekent het Goddelijk Ware en dat zij het niet zullen aanvaarden; dat de Komst van den Zoon des Menschen het Goddelijk Ware is hetwelk dan onthuld zal worden, werd eerder bij vers 27 en 30 gezegd, en in n. 2803, 2813, 3704, voorts 3004, 3005, 3006, 3008, 3009. *Alsdan zullen twee in het veld zijn, een zal aangenomen, en een achtergelaten worden*, beteekent diegenen die binnen de Kerk in het goede zijn, en hen die binnen de Kerk in het booze zijn, dat zij die in het goede zijn, gezaligd zullen worden, en zij die in het booze zijn, verdoemd zullen worden; dat het veld de

Kerk is ten aanzien van het goede, zie men in n. 2971, 3196, 3310, 3317, 3766. *Twee zullen malen in den molen, eene zal aangenomen, en eene achtergelaten worden*, beteekent diegenen die binnen de Kerk in het ware zijn, dat is, in de aandoening ervan vanuit het goede, dat zij gezaligd zullen worden; en hen die binnen de Kerk in het ware zijn, dat is, in de aandoening ervan vanuit het booze, dat zij verdoemd zullen worden; dat malen en molen in het Woord dit beteekenen, zal vaststaan uit hetgeen nu volgt. Hieruit blijkt nu dat door die woorden wordt beschreven hoedanig de staat zal zijn ten aanzien van het goede en het ware binnen de Kerk, wanneer deze verworpen en een nieuwe Kerk aangenomen wordt.

4335. Dat in het Woord zij die malen diegenen zijn die binnen de Kerk in het ware zijn vanuit de aandoening van het goede, en in den tegenovergestelden zin zij die binnen de Kerk in het ware vanuit de aandoening van het booze zijn, kan vaststaan uit de volgende plaatsen; bij Jesaja: “Daal af, en zit op het stof, maagd dochter van Babel; zit op de aarde, er is niet een troon, dochter der Chalden, *neem den molen, en maal meel*, onthul uwe haren, ontbloot den voet, onthul de dij, ga door de rivieren”, XLVII: 1, 2; de dochter van Babel staat voor hen bij wie de uitwendige dingen heilig en goed verschijnen, maar de innerlijke dingen profaan en boos, n. 1182, 1326; de dochter der Chalden voor hen bij wie de uitwendige dingen heilig en waar verschijnen, maar de innerlijke dingen profaan en vals, n. 1368, 1816; den molen nemen en meel malen, staat voor leerstellige dingen uitbroeden vanuit ware dingen welke zij verdraaien, want het meel beteekent, omdat het uit tarwe of gerst is, de ware dingen vanuit het goede, doch in den tegenovergestelden zin de ware dingen welke zij verdraaien om te verleiden. Bij Jeremia: “Ik zal van hen doen vergaan de stem der vreugde en de stem der blijdschap, de stem des bruidegoms en de stem der bruid, *de stem der molens*, en het licht der lamp; en dit gansche land zal zijn tot verwoesting en verlating”, XXV: 10, 11; en bij Johannes: “Geen ambachtsman van eenige kunst zal meer in Babylon gevonden worden, *geene stem des molens zal in haar meer gehoord worden*, en het licht der lamp zal in haar niet meer lichten, en de stem des bruidegoms en der bruid zal in haar niet meer gehoord worden”, Apoc. XVIII: 21, 22, 23; de stem des molens zal in Babylon niet meer gehoord worden, staat voor: niet het ware; het licht der lamp zal niet lichten, staat voor: evenmin het inzicht van het ware. In de Klaagliederen: “Zij hebben de vrouwen in Zion verkraeht, de maagden in de steden van Jehudah; de vorsten zijn door hun hand opgehagen, de aangezichten der ouden zijn niet geerd geweest; *de jongemannen werden heengevoerd om te malen*, en de knapen vallen onder het

hout”, v: 11, 12, 13, 14; de jongemannen werden heengevoerd om te malen, staat voor: om valsche dingen uit te broeden, door de ware dingen aan te plooiën en door aldus te overreden. Bij Mozes: “Alle eerstgeborene in het land van Egypte zal sterven, van de eerstgeborene van Farao af, zittende op zijnen troon, *tot de eerstgeborene der dienstmaagd die achter de molens is*”, Exod. xi: 5; de eerstgeborenen van Egypte staan voor de ware dingen des geloofs welke gescheiden zijn van het goede der naastenliefde, welke ware dingen valsche dingen worden, n. 3325; de eerstgeborene der dienstmaagd die achter de molens is, staat voor de aandoening van zulk een ware, vanwaar de valsche dingen zijn; dit werd door die historische dingen uitgebeeld. Bij denzelfde: “Men zal de *molens* en den *molensteen* niet te pand nemen, omdat hij de ziel is van den verpander”, Deut. xxiv: 6; deze wet werd daarom gegeven, wijl door de molens de leerstellige dingen werden aangeduid, en door den molensteen de ware dingen der leerstellige dingen, en deze zijn het welke ”de ziel van den verpander” worden genoemd; dat deze wet zonder de geestelijke beteekenis van de molens en van den molensteen niet gegeven zou zijn, en er niet gezegd zou zijn dat het zijn ziel was, blijkt duidelijk. Dat het malen zijn aanduidende ontleent aan de uitbeeldende dingen welke in de wereld der geesten bestaan, werd mij getoond; want er werden geesten gezien die daar als het ware maalden, zonder nuttig doel, alleen voor hun genoegen; en omdat de ware dingen dan zonder hun aandoening vanuit het goede zijn, verschijnen zij wel als ware dingen in den uitwendigen vorm, maar omdat het inwendige niet daarin is, zijn het hersenschimmen; en indien het inwendige boos is, zoo worden zij aangewend om het booze te bevestigen, en aldus worden zij valsche dingen door aanplooiing aan het booze.

Drie En Dertigste Hoofdstuk.

1. En Jakob hief zijne oogen op, en zag, en ziet, Ezau kwam, en met hem vier honderd manners; en hij verdeelde de kinderen over tot Leah, en over tot Rachel, en over tot de beide dienstmaagden.
2. En hij stelde de dienstmaagden en hare kinderen eerst, en Leah en hare kinderen daarachter, en Rachel en Jozef daarachter.
3. En hijzelf ging voor hen door, en hij hoog zich zeven malen ter aarde, totdat hij genaderd was tot zijnen broeder.
4. En Ezau liep hem te gemoet, en omhelsde hem, en viel hem aan den hals, en kuste hem, en zij weenden.
5. En hij hief zijne oogen op, en hij zag de vrouwen en de kinderen, en hij zeide: Wie zijn dezen u; en hij zeide: De kinderen die GOD aan uwen knecht genadiglijk verleend heeft.
6. En de dienstmaagden naderden, zij en hare kinderen, en zij bogen zich neder.
7. En ook Leah naderde en hare kinderen, en zij bogen zich neder; en daarna naderde Jozef en Rachel, en zij bogen zich neder.
8. En hij zeide: Wat is u al dat kamp hetwelk ik ontmoet heb; en hij zeide: Om genade te vinden in de oogen mijns heeren.
9. En Ezau zeide: Ik heb veel, mijn broeder, het zij het uwe wat het uwe is.
10. En Jakob zeide: Neen, ik bid u, indien ik, ik bid u, genade gevonden heb in uwe oogen, en neem gij mijne gave aan uit mijne hand, daarom, omdat ik uwe aangezichten gezien heb zooals het zien van de aangezichten GODS, en gij mij aanvaard hebt.
11. Neem, ik bid u, mijnen zegen aan, welke u toegebracht is, omdat GOD mij genadiglijk verleend heeft, en omdat ik alles heb; en hij Meld bij hem aan, en hij nam aan.
12. En hij zeide: Laat ons reizen en gaan, en ik zal dicht naast u gaan.
13. En hij zeide tot hem: Mijn heer weet dat de kinderen teeder zijn, en zoogende kudden van kleinvee en van grootvee zijn bij mij, en dreven zij ze af eenen eenigen dag, en alle kudden van kleinvee zouden sterven.
14. Mijn heer ga, ik bid u, voor zijnen knecht door, en ik, ik zal langzaam voortschrijden naar den voet van het werk hetwelk voor mij is, en naar den voet der kinderen, totdat ik tot mijnen heer kome, tot Sdr.
15. En Ezau zeide: Laat mij, ik bid u, met u stellen van het volk hetwelk met mij is; en hij zeide: Waartoe dit; laat mij genade vinden in mijns heeren oogen.

16. En Ezau keerde op dien dag weder tot zijnen weg, tot Seïr.
17. En Jakob reisde naar Sukkoth, en bouwde voor zich een huis, en maakte hutten voor zijne verwerving; daarom noemde hij den naam der plaats Sukkoth.
18. En Jakob kwam tot Sehalem, de stad van Schechem, welke is in het land Kanaän, als hij daarheen kwam uit Paddan Aram; en hij legerde zich tot de aangezichten der stad.
19. En hij kocht het gedeelte des velds waar hij zijne tent spande, uit de hand der zonen van Chamor, den vader van Schechem, voor honderd kesitah.
20. En hij richtte daar een altaar op, en noemde het El Elohe Israëel.

De Inhoud.

4336. Hier wordt in den inwendigen zin gehandeld over de verbinding van het Goddelijk Natuurlijk Goede, zijnde Ezau, met het goede van het ware, zijnde Jakob; dus over de onderwerping van het laatstgenoemde, en de inboezeming in het Goddelijk Natuurlijk Goede; het wordt beschreven hoe dit proces geschiedt. Ten slotte wordt gehandeld over de verwerving van de innerlijke ware dingen.

De Inwendige Zin.

4337. In de hoofdstukken welke voorafgaan, werd, waar van Jakob sprake was, in den inwendigen zin gehandeld over de verwerving van het ware in het natuurlijke, welke verwerving geschiedt opdat het met het goede kan verbonden worden, want al het ware is terwille van dat doel; Jakob is in den inwendigen zin dat ware, en Ezau is het goede waarmede het ware verbonden moet worden. Voordat de verbinding geschiedt, schijnt het ware op de eerste plaats te zijn, maar na de verbinding is het goede daadwerkelijk op de eerste plaats; men zie n. 3539, 3548, 3556, 3563, 3570, 3576, 3603, 3701, 3995. Dit is het ook wat wordt aangeduid door de profetische uitspraak van Izak tot Ezau: “Op uw zwaard zult gij leven, en zult uwen broeder dienen, en het zal zijn, wanneer gij zult heerschen, en gij zult zijn juk verbreken van uwen hals”, Gen. xxvii: 40; hier wordt nu gehandeld over dien staat; vandaar komt het dat Jakob Ezau zijn heer, en zich knecht noemt, in dit hoofdstuk vers 5, 8, 13, 14. Men moet weten dat Jakob hier het goede van het ware uitbeeldt, maar het goede van het ware is in zich geschouwd slechts het ware, want het ware wordt, zoolang het in het geheugen alleen is, het ware genoemd; doch wanneer het in den wil en daaruit in de daad is, wordt het het goede van het ware genoemd; het ware doen is immers niets anders; al wat uit den wil voortgaat, wordt het goede genoemd, want het wezenlijke van den wil is de liefde en de aandoening daaruit; en al wat vanuit de lief de en haar aandoening geschiedt, heet het goede. Ook kan het ware niet verbonden worden met het goede, hetwelk door den inwendigen mensch invloeit en van oorsprong Goddelijk is, en hier door Ezau wordt uitgebeeld, voordat het ware naar wil en daad het ware is, dat is, het goede van het ware; want het goede hetwelk door den inwendigen mensch invloeit en van oorsprong Goddelijk is, vloeit in den wil, en gaat daar het goede van het ware tegemoet hetwelk door den uitwendigen mensch is ingeboezemd.

4338. Vers 1, 2, 3. *En Jakob hief zijne oogen op, en zag, en ziet, Ezau kwam, en met hem vier honderd mannen; en hij verdeelde de kinderen over tot Leah, en over tot Rachel, en over tot de beide dienstmaagden. En hij stelde de dienstmaagden en hare kinderen eerst, en Leah en hare kinderen daarachter, en Rachel en Jozef daarachter. En hijzelf ging voor hen door, en hij boog zich zeven malen ter aarde, totdat hij genaderd was tot zijnen broeder.* Jakob hief zijne oogen op, en zag, beteekent de doorvatting en de opmerkzaamheid van het goede van het ware, hetwelk Jakob is; en ziet, Ezau kwam, beteekent dat het Goddelijk Natuurlijk Goede kwam; en met hem vier honderd mannen, beteekent den

staat; en hij verdeelde de kinderen over tot Leah, beteekent de schikking van de uitwendige ware dingen onder hun aandoening; en over tot Rachel, beteekent de schikking van de innerlijke ware dingen onder hun aandoening; en over tot de beide dienstmaagden, beteekent onder de aandoening van de daaraan ten dienste staande dingen; en hij stelde de dienstmaagden en hare kinderen eerst, en Leah en hare kinderen daarachter, en Rachel en Jozef daarachter, beteekent de orde van de algemeene dingen aan waarin de overige zijn; en hijzelf ging voor hen door, beteekent het universeele, dus alle dingen; en hij boog zich zeven malen ter aarde, beteekent de onderwerping van alle dingen; totdat hij genaderd was tot zijnen broeder, beteekent de verbinding van de zijde van het goede uit het ware, hetwelk Jakob is.

4339. Jakob hief zijne oogen op, en zag; dat dit de doorvatting en de opmerkzaamheid beteekent van het goede van het ware, hetwelk Jakob is, staat vast uit de beteekenis van de oogen opheffen en zien, zijnde de doorvatting en de opmerkzaamheid; want de oogen opheffen is een uitwendige dat overeenstemt met de verheffing van het gemoed, het welk het inwendige is, bijgevolg met de doorvatting; vandaar stemt zien overeen met de opmerkzaamheid. Dat Jakob hier het goede van het ware uitbeeldt, zie men vlak boven n. 4337.

4340. Dat “Ezau kwam” beteekent dat het Goddelijk Natuurlijk Goede kwam, staat vast uit de beteekenis van Ezau, zijnde het Goddelijk Goede in het natuurlijke, waarover n. 3576.

4341. En met hem vier honderd mannen; dit beteekent den staat, hier den staat der verbinding van het Goddelijk Goede met het ware in het natuurlijke, want daarover wordt gehandeld; vierhonderd beteekent in het Woord den staat en den duur der verzoeking, n. 1847, 2959, 2966; en omdat alle verbinding van het goede met het ware door verzoeking geschiedt, is het derhalve de staat der verzoeking welke hier wordt verstaan; dat de goede dingen met de ware dingen worden verbonden door verzoeking, zie men in n. 2272, 3318; en dat de verzoeking ontstaat wanneer het goede de leiding neemt, n. 4248, 4249; voorts dat de vereeniging van het Goddelijk Wezen des Heeren met Zijn Menschelijk Wezen door verzoeking werd bewerkt, n. 1737. Het goede zelf dat met het ware moet worden verbonden, wordt niet verzocht, maar het ware; en ook wordt het ware niet verzocht door het goede, maar door de valsche en de booze dingen, voorts ook door de begoochelingen en de illusies, en door de aandoening ervan welke aan de ware dingen in het natuurlijke kleven; want wanneer het goede invloed heeft, hetgeen door den inwendigen weg of door den inwendigen redelijken

mensch geschiedt, zoo verdragen de voorstellingen van den natuurlijken mensch, welke gevormd zijn door de begoochelingen der zinnen en de illusies daaruit, de nadering van het goede niet, want zij stemmen daarmede niet samen; vandaar de angst in het natuurlijke en de verzoeking; het zijn deze dingen welke in den inwendigen zin in dit hoofdstuk daarmede worden beschreven dat Jakob bij de komst van Ezaü met vierhonderd mannen in vrees en vandaar in angst geraakte, en vandaar in den staat van onderwerping en vernedering; want de verbinding van die dingen geschiedt nooit op een andere wijze. Hieruit kan vaststaan dat door vierhonderd mannen de staat der verzoekiugen wordt aangeduid, door vierhonderd die staat zelf, door de mannen echter de redelijke ware dingen welke met het goede verbonden zijn wanneer het invloeit in het natuurlijke; dat door de mannen de verstandelijke en de redelijke dingen worden aangeduid, zie men in n. 265, 749, 1007, 3134; maar deze dingen zijn van diep aard, dat zij in het duistere van den mensch vallen, ter oorzaak hiervan dat het onderscheid tusschen het redelijke en het natuurlijke niet verschijnt wanneer hij in het lichaam leeft, in het geheel niet aan hen die niet zijn wederverwekt, en ook maar heel weinig aan hen die zijn wederverwekt, want zij denken niet daarover na, ja, bekommeren er zich zelfs ook niet om, want de erkentissen van de innerlijke dingen van den mensch zijn bijna in vergetelheid geraakt, terwijl deze toch oudtijds het al van het inzicht bij de menschen binnen de Kerk uitmaakten. Toch kunnen deze dingen eenigermate duidelijk zijn uit hetgeen eerder over het redelijke en zijn invloed in het natuurlijke is getoond, namelijk dat het natuurlijke door het redelijke wordt wederverwekt, n. 3286, 3288; en dat het redelijke eerder de ware dingen opneemt dan het natuurlijke, n. 3368, 3671; het zijn deze ware dingen, welke vanuit het redelijke met het goede in het natuurlijke invloeien, welke in den inwendigen zin worden aangeduid door de vierhonderd mannen die met Ezaü waren.

4342. En hij verdeelde de kinderen over tot Leah; dat dit de schikking beteekent van de uitwendige ware dingen onder hun aandoening, staat vast uit de beteekenis van verdeelen over tot, zijnde de schikking; uit de beteekenis van de kinderen of de zonen, zijnde de ware dingen, waarover n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3373; en uit de uitbeelding van Leah, zijnde de aandoening van het uiterlijk ware, waarover n. 3793, 3819; vandaar zijn de kinderen of de zonen hier de ware dingen van de uiterlijke aandoening, bijgevolg de uitwendige ware dingen; uitwendige ware dingen heeten die dingen welke de zinlijke ware dingen worden genoemd, dat is, die welke onmiddellijk uit de wereld door de zinnen des lichaams invloeien; de innerlijke ware dingen echter,

welke door de kinderen van Rachel worden aangeduid, zijn die dingen welke innerlijk in het natuurlijke zijn, dichter onder den blik van het redelijke, en waaraan de begoochelingen en de illusies daaruit niet zoo kleven als aan de zinlijke dingen; want hoe innerlijker de ware dingen gaan, des te meer worden zij van de wereldlijke en aardsche dingen gezuiverd.

4343. En over tot Rachel; dat dit de schikking beteekent van de innerlijke ware dingen onder hun aandoening, staat vast uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het innerlijk ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819; vandaar zijn haar kinderen of zonen hier de innerlijke ware dingen; men zie hetgeen vlak boven in n. 4342 over de innerlijke ware dingen is gezegd.

4344. En over tot de beide dienstmaagden; dat dit beteekent onder de aandoening van de daaraan ten dienste staande dingen, staat vast uit de beteekenis van de dienstmaagden, zijnde de aandoeningen van de wetenschappen en van de erkentnissen, waarover n. 1895, 2567, 3835, 3849; en zijnde de middelen welke van dienst zijn voor de verbinding van den uitwendigen en den inwendigen mensch, waarover n. 3913, 3917; en uit de uitbeelding van Zilpah en Bilhah, die hier de dienstmaagden zijn, zijnde de als middelen van dienst zijnde uiterlijke aandoeningen, waarover n. 3849, 3931.

4345. En hij stelde de dienstmaagden en hare kinderen eerst, en Leah en hare kinderen daarachter, en Rachel en Jozef daarachter; dat dit de orde beteekent van de meer algemeene dingen aan waarin de overige zijn, kan vaststaan uit hetgeen nu boven over de beteekenis van de dienstmaagden, van Leah, Rachel, en haar kinderen is gezegd, namelijk dat de dienstmaagden de aandoeningen van de wetenschappen en van de erkentnissen zijn, dat Leah de aandoening van het uiterlijk ware is, en Rachel de aandoening van het innerlijk ware; de aandoeningen van de wetenschappen en van de erkentnissen zijn de meest uitwendige, want het zijn de wetenschappen en de erkentnissen zelf waaruit en waarin de ware dingen zijn; de aandoening van het uitwendig ware volgt daaruit, en is innerlijker, en de aandoening van het innerlijk ware is nog innerlijker; hoe uiterlijker de ware dingen zijn, des te algemeener zijn zij ook, en hoe innerlijker, des te minder algemeen zijn zij, en zij worden naar verhouding bijzondere en afzonderlijke dingen genoemd. Het is met de algemeene dingen zoo gesteld dat zij algemeene dingen worden genoemd uit hoofde hiervan dat zij uit bijzondere dingen bestaan, bijgevolg omdat zij de bijzondere dingen in zich bevatten; algemeene dingen zonder bijzondere dingen zijn niet algemeene dingen, maar krachtens de bijzondere dingen heeten zij zoo; het is daarmede gesteld als met het geheel en de deelen; het geheel kan niet een geheel heeten tenzij er deelen zijn, want vanuit de deelen bestaat het geheel; want er is

niet iets in de natuur der dingen dat niet ontstaat en blijft bestaan vanuit andere dingen; dat wat ontstaat en blijft bestaan vanuit andere dingen, wordt het algemeene genoemd, en die dingen vanuit welke het is samengesteld en blijft bestaan, worden de bijzondere dingen genoemd. De uitwendige dingen zijn die 'dingen welke zijn samengesteld uit de inwendige dingen, en daarom zijn de uitwendige dingen betrekkelijk genomen de algemeene dingen; zoo is het gesteld met den mensch en zijn vermogens, namelijk hoe uiterlijker zij zijn, des te algemeener zijn zij, want zij zijn samengesteld uit innerlijkere vermogens, en deze uit de binnenste volgens de orde. Het lichaam zelf en de dingen welke des lichaams zijn, zooals die welke de uitwendige zinnen en de handelingen worden genoemd, zijn betrekkelijk genomen de meest algemeene; het natuurlijk gemoed en de dingen welke van dat gemoed zijn, zijn minder algemeene dingen, omdat zij innerlijker zijn, en zij worden betrekkelijk genomen de bijzondere dingen genoemd; het redelijk gemoed echter en de dingen welke van dat gemoed zijn, zijn nog innerlijker, en zij zijn betrekkelijk genomen de afzonderlijke dingen. Deze dingen komen op levende wijze uit wanneer de mensch van het lichaam wordt ontdaan en een geest wordt; want dan is het duidelijk voor hem dat zijn lichamelijke dingen niets anders dan de meest algemeene dingen zijn geweest van die dingen welke van zijn geest zijn, en dat de lichamelijke dingen ontstonden en bleven bestaan vanuit die dingen welke van zijn geest zijn, dus dat de dingen welke van zijn geest zijn, betrekkelijk genomen de bijzondere dingen zijn geweest; en wanneer dezelfde geest een Engel wordt, dat is, wanneer hij in den Hemel wordt geheven, dat hij dezelfde dingen welke hij te voren in het algemeen en dus in het duister heeft gezien en gevoeld, dan in het bijzonder en in de klaarte ziet en voelt, want hij ziet en voelt dan ontelbare dingen welke hij te voren als een enkel ding had gezien en gevoeld. Dit blijkt ook uit den mensch zelf wanneer hij in de wereld leeft; de dingen welke hij in de kindsheid ziet en voelt, zijn de meest algemeene; die welke hij ziet en voelt in de knapen en jongelingsjaren, zijn de bijzondere dingen van die algemeene dingen; die welke hij echter ziet en voelt op volwassen leeftijd, zijn de afzonderlijke dingen van de bijzondere dingen; want naarmate de mensch in leeftijd voortschrijdt, voegt hij bijzondere dingen in de algemeene dingen der kindsheid, en daarna voegt hij afzonderlijke dingen in de bijzondere, want hij schrijdt geleidelijk naar de innerlijke dingen voort, en vult de algemeene dingen met bijzondere, en de bijzondere met afzonderlijke. Daaruit kan nu vaststaan wat er verstaan wordt onder de orde van de algemeene dingen aan waarin de overige zijn, hetgeen daarmede wordt aangeduid dat hij de dienstmaagden en haar

kinderen eerst stelde, en Leah en haar kinderen daarachter, en Rachel en haar kinderen daarachter. Evenzoo is het gesteld met den mensch wanneer hij wordt wederverwekt, of, wat hetzelfde de is, wanneer bij hem de ware dingen met het goede verbonden worden, en over deze zaak wordt hier gehandeld; dan worden eerst de algemeene aandoeningen met haar ware dingen, welke hier de dienstmaagden en haar kinderen zijn, in het goede gevoegd, daarna de minder algemeene dingen, dat is, de bijzondere dingen, betrekkelijk genomen, welke hier Leah en haar kinderen zijn; ten slotte de nog minder algemeene dingen, dat is, de afzonderlijke dingen, betrekkelijk genomen, welke hier Rachel en Jozef zijn; want dan gaat de mensch evenzoo als het ware de leeftijden door; eerst heeft hij de kindsheid, daarna de knapen en de jongelingsjaren, ten slotte den volwassen leeftijd.

4346. En hijzelf ging voor hen door; dat dit het universeele, dus alle dingen beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, die hier *hijzelf* is, zijnde het goede van het ware, dat is, het ware met den wil en met de daad, waarover n. 4337; het goede van het ware is het universeele van alle dingen, want de algemeene dingen, de bijzondere, en de afzonderlijke, waarover vlak boven, zijn van het universeele, omdat zij daarin zijn.

4347. En hij boog zich zeven malen ter aarde; dat dit de onderwerping van alle dingen beteekent, staat vast uit de beteekenis van zich ter aarde buigen, zijnde een gevoel van vernedering, waarover n. 2153, bijgevolg de onderwerping; de hoogste graad der vernedering wordt aangeduid door zeven malen, en de onderwerping van alle dingen daarmede dat Jakob zich boog, want Jakob beeldt het universeele van alle dingen uit, zooals vlak boven in n. 4346 is gezegd. Wat de vernedering en de onderwerping aangaat, weinigen weten waarom deze er zal zijn voor het Goddelijke, wanneer de mensch in den eeredienst is; vandaar weet men ook niet wat zij uitwerkt; zij die niet in de erkenning der innerlijke dingen zijn, kunnen niet anders gelooven dan dat het Goddelijke de vernedering en de onderwerping van den mensch wil, zooals de mensch die in de begeerte naar roem is, bijgevolg dat het Goddelijke daaruit heerlijkheid wil en wordt aangedaan door de heerlijkheid welke de mensch daaraan toeschrijft; maar het is hiermede gansch anders gesteld; het Goddelijke is niet in eenige aandoening van de heerlijkheid, want wat voor heerlijkheid heeft het Goddelijke uit den mensch; maar het wil de vernedering en de onderwerping niet om Zijnentwil maar ter wille van den mensch; want als de mensch in de vernedering is, verafschuwt hij het booze en valsche bij hemzelf, n. 2327, 2423, 3994; en op deze wijze verwijderd hij ze, en wanneer zij verwijderd zijn, kan het Goddelijke met het goede en ware invloeden. Een

ieder kan dit bij zich weten; wie hoogmoedig is, is in de liefde van zich, en stelt zich boven de anderen niet alleen, maar bekommert zich ook niet in het minst om het Goddelijke; bijgevolg verwerpt hij den invloed van het goede, en vandaar de verbinding ervan met de ware dingen; dit is de echte oorzaak van de vernedering van den mensch voor het Goddelijke. Daaruit blijkt dat het goede niet met de ware dingen verbonden, dus de mensch niet wederverwekt kan worden, tenzij hij zich vernedert en onderwerpt. Met betrekking tot de ware dingen wordt van vernedering en onderwerping gesproken, omdat de ware dingen invloeden door den uitwendigen mensch, het goede echter door den inwendigen; de dingen welke door den uitwendigen mensch invloeden, brengen begoochelingen met zich mede, en vandaar valsche dingen met de aandoeningen ervan; de dingen die echter door den inwendigen mensch invloeden, niet aldus, omdat het het Goddelijke is hetwelk door dezen mensch invloeit, en de ware dingen te gemoet komt opdat zij verbonden worden. Daaruit blijkt nu wat er wordt verstaan onder de onderwerping van alle dingen, welke daarmede wordt aangeduid dat Jakob zich zeven malen ter aarde hoog totdat hij genaderd was tot zijnen broeder.

4348. Totdat hij genaderd was tot zijnen broeder; dat dit de verbinding beteekent van de zijde van het goede uit het ware, hetwelk Jakob is, staat vast uit de beteekenis van naderen, zijnde om zich te verbinden; uit de uitbeelding van Ezau, die hier de broeder is, zijnde het Goddelijk Goede in het natuurlijke, waarover boven n. 4337; en uit de uitbeelding van Jakob, zijnde het goede van het ware, waarover eveneens boven n. 4337. Hoe het hiermede gesteld is, werd vlak boven in n. 4347 ontvouwd.

4349. Vers 4. *En Ezau liep hem te gemoet, en omhelsde hem, en viel hem aan den hals, en kuste hem, en zij weenden.* Ezau liep hem te gemoet, beteekent den invloed van het Goddelijk Natuurlijk Goede; en hij omhelsde hem, beteekent de eerste verbinding der liefde; en viel hem aan den hals, beteekent de tweede verbinding van alle dingen in dat universeele; en kuste hem, beteekent de innerlijke verbinding vanuit de liefde; en zij weenden, beteekent de uitwerking.

4350. Ezau liep hem te gemoet; dat dit de invloed van het Goddelijk Natuurlijk Goede beteekent, staat vast uit de beteekenis van te gemoet loopen, zijnde de invloed; en uit de uitbeelding van Ezau, zijnde het Goddelijk Natuurlijk Goede, waarover n. 4337, 4340; dat te gemoet loopen hier de invloed is, komt omdat het Goddelijk Goede door den inwendigen mensch invloeit, en het ware te gemoet komt hetwelk door den uitwendigen wordt ingeboezemd, opdat zij verbonden worden; dit blijkt ook uit hetgeen volgt, want er volgt

dat hij hem omhelsde, aan zijn hals viel, en hem kuste, en men zal zien dat daarmede de verbinding door de liefde wordt aangeduid.

4351. En hij omhelsde hem; dat dit de eerste verbinding der liefde beteekent, staat vast uit de beteekenis van omhelzen, zijnde de aandoening, waarover n. 3807; en omdat de aandoening is der liefde, en de liefde de verbinding beoogt, is het vandaar de verbinding der liefde welke hier wordt aangeduid; dat het de eerste verbinding der liefde is, komt omdat er volgt dat hij hem aan den hals viel, en daarna dat hij hem kuste, hetgeen de nauwere en innerlijkere verbindingen vanuit de lief de beteekent. Dat het omhelzen de uitwerking is welke uit de verbinding der lief de vloeit, is zonder verdere ontvouwing duidelijk, bijgevolg dat het in den inwendigen zin die verbinding is; want de dingen welke van den inwendigen zin zijn, worden in het Woord door uitwendige dingen voorgesteld.

4352. En viel hem aan den hals; dat dit de tweede verbinding beteekent van alle dingen welke in dat universeele zijn, staat vast uit de beteekenis van aan den hals vallen, zijnde een nauwere verbinding, want het is een nauwere omhelzing; door den hals wordt ook in den inwendigen zin de invloed en de vergemeenschapping van de innerlijke en de uiterlijke dingen, en vandaar de verbinding aangeduid; men zie n. 3542, 3603; dat het de verbinding is van alle dingen of met alle dingen in dat universeele, komt omdat Jakob, die hier *zijn* is, het universeele aller dingen ten aanzien van de ware dingen is, n. 4346. Hier wordt de verbinding van het goede met de ware dingen in het natuurlijke beschreven, en hiermede is het aldus gesteld: het goede vloeit door den inwendigen mensch in den uitwendigen, en het verbindt zich daar met de ware dingen welke door den uitwendigen mensch zijn ingebracht; het goede immers hetwelk door het inwendige invloeit, is der liefde, want er is niet eenig geestelijk en hemelsch goede hetwelk niet der liefde is; het is daaruit, en vandaar heet het het goede bij den mensch; het is de liefde zelf welke in het goede en met het goede is, welke verbindt; indien de liefde niet daarin en aanwezig was, zou er nooit eenige verbinding kunnen zijn, want de liefde is niets anders dan geestelijke verbinding, omdat zij door die liefde plaats vindt. Die liefde komt nergens anders vandaan dan van den Heer, want Hij is de bron en de oorsprong van alle hemelsche en geestelijke liefde, bijgevolg van al het goede daaruit. Die liefde is tweevoudig, hemelsch en geestelijk; de hemelsche liefde is de liefde tot den Heer, en de geestelijke liefde is de liefde jegens den naaste, welke de naastenliefde wordt genoemd; het zijn die lief den waaruit al het hemelsch en geestelijk goede is, en die zich met de ware dingen verbinden welke des geloofs worden genoemd; want de ware dingen

des geloofs beschouwd zonder de liefde, zijn slechts woorden zonder leven, maar door de liefde, dus door de verbinding met het goede der liefde, nemen zij het leven aan. Daaruit kan vaststaan dat er nooit iets van geloof is tenzij bij hen die in het goede der liefde zijn, en dat het geloof is volgens de liefde. En omdat er nooit iets van geloof is tenzij bij hen die in het goede der liefde zijn, is er derhalve ook niet eenig vertrouwen of stellige verwachting; de stellige verwachting of het vertrouwen, hetwelk des geloofs wordt genoemd, is bij anderen dan bij hen die in de liefde en in de naastenliefde zijn, of onecht, of zoodanig als ook bij de duivelsche geesten bestaanbaar is wanneer zij in een staat van vrees of angst zijn, of in een staat van overreding vanuit de liefde van zich en van de wereld. Maar omdat men heden het geloof zonder de goede dingen der naastenliefde tot het zaligmakend geloof heeft gemaakt, en men nochtans uit de verte ziet dat de ware dingen des geloofs niet kunnen zaligen, ter oorzaak hiervan dat zij ook bij de boozen bestaan, erkent men derhalve het vertrouwen en de stellige verwachting, en noemt men die het geloof, niet wetende wat het is, en dat het ook bij de boozen bestaanbaar is, en dat er geen geestelijk vertrouwen is dan alleen dat hetwelk door het goede der liefde en der naastenliefde invloeit, niet dan, wanneer de mensch in vrees en angst is of in de overreding vanuit de liefde van zich en van de wereld, maar wanneer hij in een vrijen staat is; ook niet bij anderen dan bij hen bij wie het goede met de ware dingen is verbonden, en ingeworteld door den voorafgeganen levensloop, dus niet in ziekten, rampspoeden, levensgevaaren, en bij den naderenden dood; indien dat vertrouwen of die stellige verwachting welke in het gedwongene verschijnt den mensch zaligde, zoo zouden alle stervelingen gezaligd worden, want daartoe wordt een ieder gemakkelijk gebracht; de Heer immers, die het heil van allen wil, zou er iedereen mede bedeele; maar aangaande het vertrouwen en de stellige verwachting welke het geloof wordt genoemd, moet elders, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, worden gezegd wat het is, hoedanig het is, en bij wie het is.

4353. En kuste hem; dat dit de innerlijke verbinding vanuit de liefde beteekent, staat vast uit de beteekenis van kussen, zijnde de verbinding vanuit de liefde, waarover n. 3573, 3574, 4215; hier de innerlijke verbinding. In dit vers wordt in het algemeen gehandeld over de verbinding van het Goddelijk Goede van het Natuurlijke, hetwelk Ezaü is, met het ware daar, hetwelk Jakob is; in hetgeen volgt wordt echter over die verbinding in het bijzonder gehandeld. Wat de verbinding zelf aangaat, zoo is zij het welke de wederverwekking bij den mensch maakt, want de mensch wordt daardoor wederverwekt dat de ware dingen bij hem met het goede worden verbonden, dat is, dat die dingen welke

des geloofs zijn, worden verbonden met die dingen welke der naastenliefde zijn; het proces wordt hier en in hetgeen volgt ten volle beschreven. Er wordt weliswaar over den Heer gehandeld, hoe Hij Zijn Natuurlijke Goddelijk had gemaakt, bijgevolg hoe Hij het Goddelijk Goede had vereenigd met het ware in het natuurlijke; maar omdat de wederverwekking van den mensch het beeld van de verheerlijking des Heeren is, n. 3138, 3212, 3296, 3490, zoo wordt ook in den inwendigen zin tevens over haar gehandeld; en omdat de wederverwekking in des menschen idee kan vallen, maar niet zoozeer de verheerlijking des Heeren, zoo mag deze door gene worden toegelicht. Uit hetgeen werd ontvouwd, blijkt duidelijk dat de verbinding van het goede met de ware dingen, waardoor de wederverwekking plaats vindt, al innerlijker en innerlijker voortschrijdt, dat is, dat de ware dingen geleidelijk innerlijker met het goede verbonden worden; want het einddoel der wederverwekking is dat de inwendige mensch met den uitwendigen wordt verbonden, dus de geestelijke door het redelijke met het natuurlijke; zonder de verbinding van den een en den ander is er geen wederverwekking; ook kan die verbinding niet geschieden voordat het goede eerst met de ware dingen in het natuurlijke verbonden is; het natuurlijke toch zal het vlak zijn, en de dingen welke in het natuurlijke zijn, zullen overeenstemmen; dit is de oorzaak waarom, wanneer het natuurlijke wordt wederverwekt, de verbinding van het goede met de ware dingen geleidelijk innerlijker wordt; want het geestelijke verbindt zich eerst met die dingen welke de binnenste zijn in het natuurlijke, en daarna door deze met die dingen welke uiterlijker zijn. Ook kan het inwendige van den mensch zich niet verbinden met zijn uitwendige, tenzij het ware in dit uitwendige het goede van het ware wordt, dat is, het ware met den wil en met de daad, n. 4337; dan immers kunnen zij voor het eerst verbonden worden, want de Heer vloeit bij den mensch in door den inwendigen mensch, en wel door het goede daar; het goede daar kan met het goede in den uitwendigen mensch verbonden worden, niet echter het goede met het ware onmiddellijk; hieruit kan vaststaan dat het ware bij den mensch eerst het ware met den wil en met de daad moet worden, dat is, het goede van het ware, voordat de verbinding van het redelijke met het natuurlijke, of van den inwendigen mensch met den uitwendigen, kan plaats vinden; hoe echter het ware het goede van het ware wordt, kan voor een ieder duidelijk zijn die daarop let; al het Goddelijk ware schouwt deze twee geboden, namelijk God lief te hebben boven alle dingen, en den naaste zooals zichzelf; het zijn *die* geboden waaruit de ware dingen zijn, en ter wille waarvan de ware dingen zijn, en waarop de ware dingen van dichterbij en van verder af gericht zijn; daarom worden de ware

dingen, wanneer zij in de daad worden gebracht, geleidelijk in hun beginsel en einddoel ingeboezemd, namelijk in de naastenliefde jegens den naaste, en in de liefde tot den Heer, en vandaar wordt het ware het goede, hetwelk het goede van het ware wordt genoemd; wanneer dit geschiedt, zoo kan dit goede met den inwendigen mensch verbonden worden, welke verbinding geleidelijk des te innerlijker wordt naarmate innerlijkere ware dingen in dat goede worden ingeplant; de daad gaat voor, des menschen willen volgt, want hetgeen de mensch vanuit het verstand doet, dat doet hij eindelijk vanuit den wil, en ten slotte trekt hij het door de gewoonte aan; en dan wordt het den redelijken of inwendigen mensch ingeboezemd; en wanneer het dezen is ingeboezemd, doet hij niet meer het goede vanuit het ware, maar vanuit het goede; want dan begint hij daarin iets gezegends, en als het ware iets van den Hemel gewaar te worden; dit blijft hem na den dood bij, en daardoor wordt hij door den Heer in den Hemel geheven.

4354. En zij weenden; dat dit de uitwerking beteekent, staat vast uit de beteekenis van weenen, zijnde de uitwerking van de smart, en ook de uitwerking van de vreugde, waarover n. 3801; hier de uitwerking van de vreugde vanuit de verbinding van het goede met de ware dingen door de liefde.

4355. Vers 5, 6, 7. *En hij hief zijne oogen op, en hij zag de vrouwen en de kinderen, en hij zeide: Wie zijn dezen u; en hij zeide: De kinderen die God aan uwen knecht genadiglijk verleend heeft t. En de dienstmaagden naderden, zij en hare kinderen, en zij bogen zich neder. En ook Leah naderde en hare kinderen, en zij bogen zich neder; en daarna naderde Jozef en Rachel, en zij bogen zich neder.* Hij hief zijne oogen op, beteekent de doorvatting; en hij zag de vrouwen en de kinderen, beteekent van de aandoeningen van het ware en van de ware dingen welke zij hadden; en hij zeide: Wie zijn dezen u, beteekent de erkenning; en hij zeide: De kinderen die God aan uwen knecht genadiglijk verleend heeft, beteekent de ware dingen vanuit de Goddelijke Voorzienigheid; en de dienstmaagden naderden, zij en hare kinderen, en zij bogen zich neder, beteekent de zinlijke wetenschappelijke dingen en de ware dingen ervan, en hun onderwerping; en ook Leah naderde en hare kinderen, en zij bogen zich neder, beteekent de aandoening van het ware des geloofs ten aanzien van de uiterlijke dingen, en de ware dingen ervan, en hun onderworpen inleiding; en daarna naderde Jozef en Rachel, en zij bogen zich neder, beteekent de aandoeningen van het ware des geloofs ten aanzien van de innerlijke dingen, en hun onderworpen inleiding.

4356. Hij hief zijne oogen op; dat dit de doorvatting beteekent, staat vast uit de beteekenis van de oogen opheffen, zijnde de doorvatting, waarover n. 4083, 4339.

4357. En hij zag de vrouwen en de kinderen; dat dit beteekent van de aandoeningen van het ware, en van de ware dingen welke zij hadden, staat vast uit de beteekenis van de vrouwen, hier van de dienstmaagden, van Leah, en van Rachel, zijnde de aandoeningen van het ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819, 4344; en uit de beteekenis van de kinderen of van de zonen, zijnde de ware dingen, waarover n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3373, hier de ware dingen welke de aandoeningen hadden.

4358. En hij zeide: Wie zijn dezen u; dat dit de erkenning beteekent, kan hieruit vaststaan dat vragen in den zin der letter niet vragen in den hoogsten zin zijn, want de Heer, over wien in dien zin wordt gehandeld, heeft het niet noodig om den mensch te ondervragen, want Hij kept alle en de afzonderlijke dingen; vandaar beteekent deze vraag “wie zijn dezen u” de erkenning; door Ezau wordt immers de Heer uitgebeeld ten aanzien van het Goddelijk Natuurlijk Goede, en het Goddelijk Goede erkent terstond de ware dingen welke het met zich gaat verbinden; en dit doet overigens elk goede, want het goede kan niet zijn zonder die dingen welke het ware dingen noemt, noch kunnen de ware dingen zijn zonder dat wat zij het goede noemen; zij verbinden zich vanuit zichzelf; maar zoodanig als het goede is, zijn de ware dingen welke het met zich verbindt; het is het goede hetwelk ze erkent, en het verhuwt zich zooals de echtgenoot met de echtgenote; want de verbinding van het goede met de ware dingen is het huwelijk in den geestelijken zin, n. 2508, 2618. Dat het goede zijn ware erkent, en het ware zijn goede, en dat zij verbonden worden, zie men in n. 3101, 3102, 3161, 3179, 3180.

4359. En hij zeide: De kinderen die God aan uwen knecht genadiglijk verleend heeft; dat dit de ware dingen vanuit de Goddelijke Voorzienigheid beteekent, staat vast uit de beteekenis van de kinderen of de zonen, zijnde de ware dingen, waarover vlak boven n. 4357; en uit de beteekenis van “die God genadiglijk verleend heeft”, zijnde vanuit de Goddelijke Voorzienigheid; want al wat God verleent, is van Zijn Voorzienigheid.

4360. En de dienstmaagden naderden, zij en hare kinderen, en zij bogen zioh neder; dat dit de zinlijke wetensohappelijke dingen en de ware dingen ervan, en hun onderwerping beteekent, staat vast uit de beteekenis van de dienstmaagden, zijnde de aandoeningen van de wetenschappen en van de erkentnissen, welke van den uitwendigen mensch zijn, waarover boven n. 4344; bijgevolg de zinlijke wetenschappelijke dingen, waarover aanstonds;

uit de beteekenis van de kinderen of de zonen, zijnde de ware dingen, waarover boven n. 4357; en uit de beteekenis van zich nederbuigen, zijnde de onderwerping. De zinlijke wetenschappelijke dingen welke door de dienstmaagden worden aangeduid, zijn de wetenschappelijke dingen van de uitwendige zaken welke der wereld zijn, en vandaar de meest algemeene van alle, n. 4345, en het zijn die dingen welke onmiddellijk door de uitwendige zinnen binnentreden, en met den zin zelf worden doorvat; in die dingen zijn alle kleine kinderen, en zij dienen in niet geringe mate als vlakken voor de erkentnissen der geestelijke zaken, want de geestelijke zaken worden op de natuurlijke zaken gegrondvest en daarin uitgebeeld. Omdat de ware dingen met het goede verbonden worden overeenkomstig de orde van de meer algemeene dingen aan, zooals boven in n. 4345 werd getoond, wordt hier derhalve vermeld dat de dienstmaagden en haar kinderen zich het eerst nederbogen, dat is, zich onderwierpen.

4361. En ook Leah naderde en hare kinderen, en zij bogen zich neder; dat dit de aandoening van het ware des geloofs ten aanzien van de uiterlijke dingen beteekent, en de ware dingen ervan, en hun onderworpen inleiding, staat vast uit de uitbeelding van Leah, zijnde de aandoening van het uiterlijk ware, waarover n. 3793, 3819; bijgevolg de aandoening van het ware des geloofs ten aanzien van de uiterlijke dingen; uit de beteekenis van de kinderen of de zonen, zijnde de ware dingen, waarover vlak boven; en uit de beteekenis van zich nederbuigen, zijnde de onderwerping, dat is, de onderworpen inleiding in het Goddelijk Natuurlijk Goede, hetwelk door Ezau wordt uitgebeeld.

4362. En daarna naderde Jozef en Rachel, en zij bogen zich neder; dat dit de aandoeningen van het ware des geloofs ten aanzien van de innerlijke dingen, en hun onderworpen inleiding beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Jozef, zijnde het hemelsch geestelijke, waarover n. 4286; uit de uitbeelding van Rachel, zijnde de aandoening van het innerlijk ware, waarover n. 3758, 3782, 3793, 3819; en uit de beteekenis van zich nederbuigen, zijnde de onderworpen inleiding, zooals vlak boven n. 4361. Hoe het hiermede gesteld is, werd boven bij vers 2 ontvouwd.

4363. Vers 8, 9 10, 11. *En hij zeide: Wat is u al dat kamp hetwelk ik ontmoet heb; en hij zeide: Om genade te vinden in de oogen mijns heeren. En Ezau zeide: Ik heb veel, mijn broeder, het zij het uwe wat het uwe is. En Jakob zeide: Neen, ik bid u, indien ik, ik bid u, genade gevonden heb ik uwe oogen, en neem gij mijne gave aan uit mijne hand, daarom omdat ik uwe aangezichten gezien heb zooals het zien van de aangezichten Gods, en gij mij aanvaard hebt. Neem, ik bid u, mijnen zegen aan, welke u toegebracht is, omdat God mij genadiglijk*

verleend heeft, en omdat ik alles heb; en hij hield bij hem aan, en hij nam aan.

Hij zeide: Wat is u al dat kamp hetwelk ik ontmoet heb, beteekent de speciale dingen welke daaruit zijn; en hij zeide: Om genade te vinden in de oogen mijns heeren, beteekent de welgevallige inwijding; en Ezzau zeide: Ik heb veel, mijn broeder, het zij het uwe wat het uwe is, beteekent de stilzwijgende aanvaarding, opdat hij zoo de aandoening van het goede vanuit het ware zou inboezemen; en Jakob zeide: Neen, ik bid u, beteekent den oorsprong der aandoening; indien ik, ik bid u, genade gevonden heb in uwe oogen, en neem gij mijne gave aan uit mijne band, beteekent het wederkeerige der aandoening, opdat zij ingeboezemd zou worden; daarom, omdat ik uwe aangezichten gezien heb zooals het zien van de aangezichten Gods, en gij mij aanvaard hebt, beteekent de aandoening zelf met de doorvatting, waarmede zij wederkeerig was ingeboezemd; neem, ik bid u, mijnen zegen aan, welke u toegebracht is, beteekent de Goddelijke dingen welke moeten worden toegevoegd aan het Goddelijk Natuurlijk Goede; omdat God mij genadiglijk verleend heeft, beteekent vanuit de Voorzienigheid; en omdat ik alles heb, beteekent zijn geestelijke rijkdommen; en hij hield bij hem aan, en hij nam aan, beteekent dat zij uit het goede van het ware werd ingeboezemd door de aandoening welke was ingeblazen door het Goddelijk Goede.

4364. Hij zeide: Wat is u al dat kamp hetwelk ik ontmoet heb; dat dit de speciale dingen beteekent welke daaruit zijn, staat vast uit de beteekenis van het kamp hier, zijnde de speciale dingen, want het zijn die welke in het voorafgaande hoofdstuk vers 14, 15 werden vermeld, namelijk “twee honderd geiten en twintig geitebokken, twee honderd schapen en twintig rammen, dertig zoogende kemelinnen en hare zonen, veertig vaarzen en tien varren, twintig ezelinnen en tien ezelsveulens”, en dat deze de goede en de ware dingen met hun dienstbaarheden waren waardoor de inwijding zou geschieden, zie men in n. 4263, 4264, bijgevolg de speciale dingen; de speciale dingen zijn hier niets anders dan de dingen welke bevestigen dat de ware dingen waar en de goede dingen goed zijn; zij treden tot de denkingen en tot de aandoeningen van den mensch toe, dat is, tot die dingen welke hij kept en welke hij liefheeft, ten gunste van welke dingen hij ondersteunt en bevestigt dat het zoo is; de gaven welke oudtijds in de Kerk aan koningen en priesters gegeven werden, sloten ook dergelijke dingen in; het is bekend dat men een ander tot zijn gevoelen of tot die dingen welke men goed en waar noemt, zoowel door redenen als door aandoeningen brengt; het zijn de bevestigende dingen zelf welke onder de speciale dingen worden verstaan, en hier worden aangeduid door het kamp; en daarom wordt gezegd dat dit kamp

was “om genade te vinden in de oogen mijns heeren”, en daarna “indien ik, ik bid u, genade gevonden heb in uwe oogen, neem mijne gave aan uit mijne hand”. Het is evenzoo gesteld met de geestelijke dingen of met de dingen des geloofs wanneer zij verbonden worden met het goede der naastenliefde. De mensch gelooft dat de goede en de ware dingen onmiddellijk uit den Hemel invloeien, dus zonder bemiddelende dingen bij den mensch, maar daarin dwaalt hij schromelijk. De Heer leidt een ieder door zijn aandoeningen, en buigt hem zoo door een stilzwijgende Voorzienigheid, want Hij leidt hem door het vrije, n. 1937, 1947; dat al het vrije is der aandoening of der liefde, zie men in n. 2870, 2873; en vandaar dat alle verbinding van het goede met het ware geschiedt in het vrije, niet echter in het gedwongene, n. 2875, 2876, 2877, 2878, 2881, 3145, 3146, 3158, 4031. Wanneer dus de mensch in het vrije tot het goede is geleid, zoo worden de ware dingen aanvaard en ingeplant, en dan begint hij daardoor aangedaan en zoo allengs in het hemelsch vrije binnengeleid te worden. Indien hij die is wederverwekt, dat is, die den naaste liefheeft, en meer nog hij die den Heer liefheeft, over zijn vroeger leven nadenkt, zoo zal hij bevinden dat hij door tal van dingen van zijn denking en door tal van dingen van zijn aandoening geleid is geworden. Wat onder de speciale dingen welke daaruit zijn, hier in het bijzonder wordt verstaan, kan door voorbeelden beter uitkomen: het ware hetwelk in het goede moet worden gebracht, zij bijvoorbeeld dit dat de mensch een leven heeft na den dood; indien dit niet door speciale dingen wordt bevestigd, zoo wordt het niet aanvaard; als hierdoor dat de mensch niet alleen kan denken over die dingen welke hij ziet en gewaarwordt, maar ook over die welke hij niet ziet en gewaarwordt; dat hij ook daardoor kan worden aangedaan, dat hij door de aandoening daarmede verbonden kan worden, bijgevolg met den Hemel, ja zelfs met den Heer zelf; en dat hij die met het Goddelijke kan verbonden worden, in der eeuwigheid niet kan sterven; deze en zeer vele dergelijke dingen meer zijn de speciale dingen welke zich eerst voordoen voordat dit ware in het goede wordt gebracht, dat is, voordat het ten volle wordt geloofd; weliswaar onderwerpt zich dit ware in het eerst, maar nochtans bewerken die speciale dingen dat het wordt aanvaard. Tot voorbeeld diene ook het ware dat de mensch een geest is, en dat hij met een lichaam is bekleed wanneer hij in de wereld leeft; ook dit is een ware hetwelk in het goede gebracht moet worden, want indien het niet is binnengebracht, bekommert hij zich niet om den Hemel, want dan denkt hij over zichzelf als over de brute dieren; maar dit ware kan niet dan door speciale dingen worden binnengebracht, zooals door deze, dat het lichaam hetwelk hij met zich ronddraagt, daar tot nutten van

dienst is, namelijk opdat hij door materieele oogen die dingen kan zien welke in de wereld zijn, en door materieele spieren kan handelen, en dat de krachten welke zij ontwikkelen, opgewassen zijn tegen de dingen van zwaar gewicht daar; en dat er nochtans innerlijk iets is wat denkt en wil, welks instrumentale of materieele orgaan het lichaam is, en dat de geest van hem hijzelf is of de mensch zelf, die door die organische dingen handelt en gewaarwordt; en dat hij dit door tal van ondervindingen bij zich kan bevestigen, als hij eenmaal in het geloof is dat het zoo is; al die dingen zijn de speciale dingen welke voorafgezonden worden, en welke bewerken dat dit ware zelf in het goede wordt gebracht; en zij zijn daaruit. Het zijn deze en dergelijke dingen welke hier door het kamp worden aangeduid.

4365. En hij zeide: Om genade te vinden in de oogen mijns heeren; dat dit de welgevallige inwijding beteekent, kan zonder verklaring duidelijk zijn; want “genade vinden” wil zeggen dat zij aangenomen mogen worden, en de dingen welke aangenomen zijn, worden welgevallig ingewijd, dat is, binnengebracht.

4366. En Ezau zeide: Ik heb veel, mijn broeder, het zij het uwe wat het uwe is; dat dit de stilzwijgende aanvaarding is, opdat hij zoo de aandoening van het goede vanuit het ware zou inboezemen, kan vaststaan uit de weigering hier, namelijk dat zij de toestemming insluit, want hij nam het nochtans aan; het doel van de weigering wanneer iemand iets aanneemt, is somtijds opdat de aandoening wordt ingeboezemd; zij wordt daardoor ook vermeerderd, en gaat zoo van goed denken in goed willen over; de mensch wordt van den Heer door bijna eendere dingen in het geestelijk leven geleid als waardoor de mensch anderen in het burgerlijk leven leidt; in het burgerlijk leven is het gebruikelijk om te weigeren, te dien einde dat men vanuit de aandoening, dus niet vanuit het denken alleen, maar ook vanuit het willen handele, want indien men niet aanvaardde, zou het doel dat hij beoogt, teloor gaan; en daarom dringt het doel aan totdat men er sterker aan denkt en het alzo van harte wil. Dat zulks in het geestelijk leven niet zoo verschijnt als in het burgerlijk leven, komt omdat het er weinigen zijn bij wie het goede met de ware dingen verbonden wordt, dat is, die wederverwekt worden, en omdat ook die weinigen die worden wederverwekt, niet over dergelijke dingen nadenken, noch nadenken kunnen, want zij weten niet wat het geestelijk goede is, omdat zij niet weten wat de naastenliefde en wat de naaste in den echten zin is; en omdat zij die dingen niet weten, kunnen zij ook geen innerlijke idee hebben aangaande het ware hetwelk des geloofs is; en bovendien scheiden zij het geestelijk leven dermate van het burgerlijk leven, dat zij uit het laatstgenoemde geen idee durven putten aangaande het eerstgenoemde; dat zij overeenstemmen, en dat

het geestelijk leven in het burgerlijk leven wordt uitgebeeld, weten zij in het geheel niet, ja, sommigen laten zelfs niet eens een vergelijking toe; terwijl het hiermede toch zoo gesteld is dat men geen idee aangaande het geestelijk leven kan hebben tenzij door die dingen welke in het burgerlijk leven zijn; wanneer dan ook het laatstgenoemde ter zijde is gesteld, zoo valt het eerstgenoemde weg, totdat men het ten slotte niet meer gelooft; dit kan duidelijk hieruit blijken dat men niet meer gelooft dat de geesten en de Engelen onder elkander verkeerden zooals de menschen, en dat zij met elkander spreken, en dat zij over het eerbare en het welvoeglijke, en over het gerechte en het billijke, en over het goede en het ware, redeneeren evenzoo als de menschen, en veel volmaakter; en te minder dat zij elkander wederzijds zien, hooren, onderzoeken, zich tot gezelschappen verbinden, samenwonen, en zeer vele andere dingen meer.

4367. En Jakob zeide: Neen, ik bid u; dat dit den oorsprong der aandoening beteekent, kan vaststaan uit hetgeen vlak boven gezegd is, namelijk dat de weigering om de gave te aanvaarden, de aandoening inboezemt, welke zich hier daardoor openbaart dat hij zegt “Neen, ik bid u”; daaruit blijkt dat het de oorsprong der aandoening is.

4368. Indien ik, ik bid u, genade gevonden heb in uwe oogen, en neem gij mijne gave aan uit mijne hand; dat dit het wederkeerige der aandoening beteekent, opdat zij ingeboezemd zou worden, staat vast uit hetgeen voorafgaat en volgt; want er wordt gehandeld over de verbinding van het goede met de ware dingen in het natuurlijke, bijgevolg over de inboezeming van de aandoening door het goede in het ware; dat het daarom was dat de door Jakob gezonden gave werd geweigerd, namelijk opdat de aandoening aan het ware zou worden ingeboezemd, werd boven in n. 4366 getoond; daarom wordt door het vlak voorafgaande *neen, ik bid u* de oorsprong der aandoening aangeduid, n. 4367; vandaar wordt door deze woorden “indien ik, ik bid u, genade gevonden heb in uwe oogen, en neem gij mijne gave aan uit mijne hand” het wederkeerige der aandoening aangeduid, opdat zij ingeboezemd zou worden; want hij zegt dit uit wel willen, dat is, uit aandoening; vandaar wordt in hetgeen volgt gezegd *dat hij bij hem aanhield*. Onder het wederkeerige der aandoening, hetwelk door het goede, zijnde Ezau, aan het ware, zijnde Jakob, wordt ingeboezemd, wordt de aandoening van het ware verstaan; want er zijn twee aandoeningen welke hemelsch zijn, namelijk de aandoening van het goede en de aandoening van het ware, waarover eerder eenige malen is gehandeld; de aandoening van het ware ontleent haar oorsprong nergens anders vandaan dan aan het goede; de aandoening zelf is daaruit, want het ware heeft niet uit zich het leven, maar ontvangt het leven van het goede; wanneer dan ook de

mensch door het ware wordt aangedaan, is het niet uit het ware, maar uit het goede hetwelk in het ware invloeit, en de aandoening zelf maakt; dit wordt hier verstaan onder het wederkeerige der aandoening opdat zij ingeboezemd zou worden. Het is bekend dat er verscheidenen binnen de Kerk zijn die door het Woord des Heeren worden aangedaan en aan het lezen ervan veel moeite besteden, maar nochtans zijn er weinigen die het ten doel hebben, aangaande het ware onderricht te worden, watt de meesten blijven bij hun dogma, en dit alleen zoeken zij vanuit het Woord te bevestigen; dezen verschijnen alsof zij in de aandoening van het ware waren, maar zij zijn het niet; in de aandoening van het ware zijn alleen zij die het liefhebben om in de ware dingen te worden onderricht, dat is, om te weten wat het ware is, en te dien einde de Schriften te doorvorschen. In deze aandoening is niemand dan alleen hij die in het goede is, dat is, die in de naastenliefde jegens den naaste is, en nog meer hij die in de liefde tot den Heer is; bij hen vloeit het goede zelf in het ware in, en maakt de aandoening, want de Heer is in dat goede aanwezig. Dit kan door deze voorbeelden worden toegelicht: Zij die in het goede der echte naastenliefde zijn, en de woorden lezen welke de Heer tot Petrus zeide: “Ik zeg u, dat gij zijt Petrus, en op deze rots zal Ik Mijne Kerk bouwen, en de poorten der hel zullen dezelve niet overmogen; en Ik zal u geven de sleutelen van het koninkrijk der hemelen, en zoo wat gij zult gebonden hebben op de aarde, zal in de hemelen gebonden zijn; en zoo wat gij zult ontbonden hebben op de aarde, zal in de hemelen ontbonden zijn”, Matth. xvi: 15, 16, 17, 18, 19; dezen, namelijk zij die in de aandoening van het ware vanuit het goede der echte naastenliefde zijn, hebben het lief om onderricht te worden wat onder die woorden wordt verstaan, en wanneer zij hooren dat door de rots daar waarop de Kerk gebouwd zal worden, het geloof der naastenliefde wordt aangeduid, en bijgevolg ook door Petrus, en dat op deze wijze aan dit geloof de sleutelen werden gegeven om den Hemel te openen en te sluiten, men zie de voorrede tot hoofdstuk xxii van Genesis, zoo verheugen zij zich en worden door dat ware aangedaan, omdat zoo de alleene Heer, uit wien het geloof is, die macht heeft; doch zij die niet in de aandoening van het ware vanuit het goede der echte naastenliefde zijn, maar in de aandoening van het ware vanuit een ander goede, en meer nog indien het is vanuit de lief de van zich en van de wereld, worden door dat ware niet aangedaan, maar zij worden bedroefd, alsmede vertoornd, want zij willen die macht voor het priesterschap opeischen; zij worden vertoornd omdat zij op deze wijze van de heerschappij worden beroofd, en zij worden bedroefd omdat zij worden beroofd van hun minzaam neerbuigende hoogte. Als voorbeeld diene ook dit: Indien zij die

in de aandoening van het ware vanuit het goede der echte naastenliefde zijn, hooren dat de naastenliefde de Kerk maakt, maar niet het daarvan gescheiden geloof, zoo nemen zij dat ware met vreugde op; doch zij die in de aandoening van het ware zijn vanuit de liefde van zich en van de wereld, nemen het niet op. Zoo ook verheugen zich zij die in de aandoening van het ware vanuit het goede der echte naastenliefde zijn, wanneer zij hooren dat de liefde jegens den naaste niet inzet uit henzelf, maar uit den Heer; doch zij die in de aandoening van het ware vanuit de liefde van zich en van de wereld zijn, nemen dat ware niet op, maar houden stok en stijf vol dat die liefde inzet uit henzelf; vandaar weten zij ook niet wat het is den naaste lief te hebben zooals zichzelf. Wanneer zij die in de aandoening van het ware vanuit het goede der echte naastenliefde zijn, hooren dat het hemelsch gezegende is anderen weldoen uit goed willen, niet voor eenig zelfzuchtig doel, zoo verheugen zij zich; doch zij die in de aandoening van het ware vanuit de liefde van zich en van de wereld zijn, willen dit niet en vatten het zelfs niet eens. Wanneer zij die in de aandoening van het ware vanuit het goede der echte naastenliefde zijn, worden onderricht dat de werken van den uitwendigen mensch niets zijn tenzij zij uit den inwendigen mensch voortgaan, dus uit goed willen, zoo nemen zij het met vreugde op; doch zij die in de aandoening van het ware vanuit de liefde van zich en van de wereld zijn, prijzen de werken van den uitwendigen mensch, maar om het goed willen van den inwendigen mensch bekommeren zij zich niet, ja, zij weten ook niet dat het goed willen van den inwendigen mensch na den dood blijft, en dat de daarvan gescheiden werken van den uitwendigen mensch dood zijn, en vergaan; evenzoo in alle overige dingen; hieruit blijkt dat de ware dingen des geloofs nooit met iemand verbonden kunnen worden tenzij hij in het goede der echte naastenliefde is, dus niet dan met het goede; voorts dat alle echte aandoening van het ware uit dat goede is; een ieder kan dit bevestigd zien uit de ondervinding welke zich elken dag voordoet, namelijk dat zij die in het booze zijn, niet gelooven, maar dat zij gelooven die in het goede zijn; daaruit blijkt duidelijk dat het ware des geloofs verbonden wordt met het goede, en nooit met het booze.

4369. Daarom, omdat ik uwe aangezichten gezien heb zooals het zien van de aangezichten Gods, en gij mij aanvaard hebt; dat dit de aandoening beteekent met de doorvatting waarmede zij wederkeerig was ingeboezemd, staat vast uit de beteekenis van de aangezichten zien zooals de aangezichten Gods, zijnde de aandoening met de doorvatting, want door de aangezichten worden de innerlijke dingen aangeduid, n. 358, 1999, 2434, 3527, 3573, 4066; en door de aangezichten Gods al het goede, n. 222, 223; en dit geeft, wanneer

het invloet, de aandoening met de doorvatting; en uit de beteekenis van mij aanvaarder, zijnde de ingeboezemde aandoening; dat het de ingeboezemde aandoening is, blijkt uit hetgeen over de inboezeming van de aandoening vlak boven is gezegd, dus uit den samenhang.

4370. Neem, ik bid u, mijnen zegen aan, welke u toegebracht is; dat dit de Goddelijke dingen beteekent welke moeten worden toegevoegd aan het Goddelijk Natuurlijk Goede, staat vast uit de beteekenis van den zegen hier, zijnde die dingen welke in het voorafgaande hoofdstuk xxxii, vers 14,15, zijn vermeld, en dat door die dingen de Goddelijke goede en ware dingen werden aangeduid met de dienstbaarheden ervan waardoor de inwijding moest geschieden, zie men in n. 4263, 4264; en dat deze moeten worden toegevoegd aan het Goddelijk Natuurlijk Goede, werd boven in n. 4364 ontvouwd.

4371. Omdat God mij genadiglijk verleend heeft; dat dit beteekent vanuit de Voorzienigheid, staat vast uit de beteekenis van deze woorden hier, zijnde de Voorzienigheid, zooals boven n. 4359.

4372. En omdat ik alles heb; dat dit zijn geestelijke rijkdommen beteekent, staat vast uit de beteekenis van alles wat hij heeft, zijnde hier zijn geestelijke rijkdommen; want het waren kudden van kleinvee en van grootvee, waardoor, zooals eerder werd getoond, de goede en de ware dingen worden aangeduid; en deze zijn het welke de geestelijke rijkdommen worden genoemd; er wordt van geestelijke rijkdommen gesproken met betrekking tot het ware, en van de nutten ervan met betrekking tot het goede.

4373. En hij hield bij hem aan, en hij nam aan; dat dit beteekent dat zij uit het goede van het ware werd ingeboezemd door de aandoening welke was ingeblazen door het Goddelijk Goede, kan vaststaan uit hetgeen van n. 4364 tot hiertoe werd ontvouwd; de aandoening zelf welke aan het goede van het ware werd ingeblazen door het Goddelijk Goede, werd daarmee betuigd dat hij bij hem aanhield, men zie boven n. 4366. Wat verder de aandoening van het ware aangaat waarover in deze verzen werd gehandeld, moet men weten dat zij uit het ware en dus in het ware schijnt te zijn, maar zij is niet uit het ware, maar uit het goede, want in het ware is niets van leven dan dat hetwelk uit het goede is; dat het schijnt alsof zij uit het ware was, daarmee is het vergelijkenderwijs zoo gesteld als met het leven hetwelk in het lichaam is, hetwelk nochtans niet van het lichaam is, maar van de ziel, en ook niet van de ziel maar door de ziel uit den Eerste des levens, dat is, uit den feer; en toch schijnt het alsof het van het lichaam was; en het is er ook mede gesteld als met het beeld in een spiegel, hetwelk in den spiegel verschijnt, terwijl het toch is van de invloeiende gestalte. Dat de inwendige zin van deze en

van de voorafgaande woorden zoodanig is, verschijnt weliswaar niet aan hen die hun gemoed vasthouden in de historische dingen, want zij denken aan Ezau en Jakob, en aan de vooruitgezonden gave, niet wetende dat door Ezau het Goddelijk Goede in het Natuurlijke wordt uitgebeeld, en door Jakob het ware hetwelk daar met het Goddelijk Goede verbonden moet worden, en dat hier door hun vriendschappelijk samenspreken de aandoening wordt aangeduid welke aan het ware door het goede werd ingeblazen; doch nochtans verstaan de Engelen die historische dingen niet anders wanneer zij door den mensch gelezen worden, want de Engelen hebben geen andere idee dan een geestelijke, en in deze wordt de historische zin bij hen verkeerd; op deze wijze stemmen de engellijke denkingen met de menschenlijke overeen; het zijn zulke voortdurende overeenstemmingen welke maken dat het Woord heilig en Goddelijk is, want aldus wordt de letterlijke zin bij het opklimmen geestelijk, en wel tot aan den Heer toe, waar hij Goddelijk is; dit is de inspiratie.

4374. Vers 12, 13, 14, 15, 16. *En hij zeide: Laat ons reizen en gaan, en ik zal dicht naast u gaan. En hij zeide tot hem: Mijn heer weet dat de kinderen teeder zijn, en zoogende kudden van kleinvee en van grootvee zijn bij mij; en dreven zij ze af eenen eenigen dag, en alle kudden van kleinvee zouden sterven. Mijn heer ga, ik bid u, voor zijnen knecht door, en ik, ik zal langzaam voortschrijden naar den voet van het werk hetwelk voor mij is, en naar den voet der kinderen, totdat ik tot mijnen heer kome, tot Sejr. En Ezau zeide: Laat mij, ik bid u, met u stellen van het volk hetwelk met mij is; en hij zeide: Waartoe dit; laat mij genade vinden in mijns heeren oogen. En Ezau keerde op dien dag weder tot zijnen weg, tot Seïr. Hij zeide: Laat ons reizen en gaan, beteekent het opeenvolgende; en ik zal dicht naast u gaan, beteekent dat zij verbonden moeten worden; en hij zeide tot hem: Mijn heer weet dat de kinderen teeder zijn, beteekent de ware dingen welke nog niet het Goddelijk leven hebben verkregen; en zoogende kudden van kleinvee en van grootvee zijn bij mij, beteekent de innerlijke en de natuurlijke goede dingen welke nog niet het Goddelijk leven hebben verkregen; en dreven zij ze af eenen eenigen dag, en alle kudden van kleinvee zouden sterven, beteekent het uitstel en het geleidelijke, en dat zij anders niet leven zouden, dus dat zij tot de verbinding voorbereid moeten worden; mijn heer ga, ik bid u, voor zijnen knecht door, beteekent een meer algemeene tegenwoordigheid; en ik, ik zal langzaam voortschrijden, beteekent den geleidelijken staat der voorbereiding; naar den voet van het werk hetwelk voor mij is, beteekent overeenkomstig de algemeene dingen; en naar den voet der kinderen, beteekent overeenkomstig de ware dingen welke daar zijn; totdat ik tot mijnen heer kome, tot Seïr, beteekent totdat zij*

verbonden konden worden; Seïr is de verbinding van de geestelijke dingen met de hemelsche dingen in het natuurlijke; en Ezau zeide: Laat mij, ik bid u, met u stellen van het volk hetwelk met mij is, beteekent dat eenige dingen van het ware van het goede verbonden zouden worden; en hij zeide: Waartoe dit; laat mij genade vinden in mijns heeren oogen, beteekent de verlichting uit de tegenwoordigheid innerlijk; en Ezau keerde op dien dag weder tot zijnen weg, tot Seïr, beteekent den staat van het Goddelijk Natuurlijk Goede toen, waaraan de goede dingen van het ware waren toegevoegd; de weg is betrekkelijk genomen het goede van het ware.

4375. Hij zeide: Laat ons reizen en gaan; dat dit het opeenvolgende beteekent, namelijk der verbinding van het goede met het ware, staat vast uit de beteekenis van reizen en gaan, en dat zij de voortschrijding tot de verdere dingen insluiten, is duidelijk, want de voortschrijding en het opeenvolgende is vervat in den inwendigen zin van hetgeen nu volgt.

4376. En ik zal dicht naast u gaan; dat dit beteekent dat zij verbonden moeten worden, staat vast uit de beteekenis van naast u gaan, zijnde de aansluiting, Mer derhalve dat zij verbonden moeten worden, namelijk het goede met de ware dingen.

4377. En hij zeide tot hem: Mijn heer weet dat de kinderen teeder zijn; dat dit de ware dingen beteekent welke nog niet het Goddelijke leven hebben verkregen, staat vast uit de beteekenis van de kinderen of de zonen, zijnde de ware dingen, waarover n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3373; en uit de beteekenis van teeder, zijnde de versche dingen, dus die welke eenig leven verkregen hebben, maar nog niet het echte, hier het Goddelijke leven, omdat er gehandeld wordt over de verheerlijking des Heeren ten aanzien van het Goddelijk Natuurlijke. Dit kan worden toegelicht door de dingen welke gebeuren bij den mensch die wordt wederverwekt, want de wederverwekking van den mensch is het beeld van de verheerlijking des Heeren: de mensch die wordt wederverwekt, doorloopt evenals de mensch die geboren wordt, de leeftijden, namelijk de kindsheid, de knapenjaren, de jongelingsjaren of de jeugd, en den volwassen leeftijd, want de mensch die wordt wederverwekt, wordt opnieuw geboren; wanneer hij een klein kind is, hebben de ware dingen bij hem weliswaar leven, maar nog niet het geestelijk leven; het zijn slechts algemeene ware dingen zonder de bijzondere en de afzonderlijke dingen waarmede dan het goede wordt verbonden, bijgevolg niet dan uiterlijk, maar niet innerlijk; innerlijk wordt het geleidelijk verbonden, naarmate hij voortschrijdt in de volgende leeftijden. Het is de staat van die kindsheid welke daarmede wordt aangeduid dat de kinderen teeder zijn, en ook met hetgeen vlak daarop volgt

“en zoogende kudde van kleinvee en van grootvee zijn bij mij, en dreven zij ze af eenen eenigen dag, en alle kudde van kleinvee zouden sterven”.

4378. En zoogende kudde van kleinvee en van grootvee zijn bij mij; dat dit de innerlijke en de natuurlijke goede dingen beteekent welke nog niet het Goddelijke leven hebben verkregen, staat vast uit de beteekenis van de kudde van kleinvee, zijnde de innerlijke goede dingen, waarover n. 2566, 3783; uit de beteekenis van de kudde van grootvee, zijnde de uiterlijke of natuurlijke goede dingen, n. 2566, en bovendien n. 2180, 2781; en uit de beteekenis van de zoogende, zijnde eveneens de versche dingen, hier de geestelijke dingen welke geboren worden in het natuurlijke; want in den staat der kindsheid, wanneer de mensch wordt wederverwekt, zijn de geestelijke dingen er in potentie, want het geestelijk leven gaat geleidelijk uit onverschillig welken leeftijd zooals uit een ei voort, de leeftijd der kindsheid is als het ware een ei voor den leeftijd der knapenjaren, en de leeftijd der knapenjaren is als het ware een ei voor den leeftijd der jongelings en jongemannenjaren, en deze evenals een ei voor den volwassen leeftijd; op deze wijze wordt de mensch als het ware aanhoudend geboren; hieruit blijkt wat er wordt verstaan onder de innerlijke en de natuurlijke goede dingen welke nog niet het Goddelijk leven hebben verkregen, die hier worden aangeduid door de zoogende kudde van kleinvee en van grootvee; men zie ook hetgeen vlak boven in n. 4377 over den staat der kindsheid is gezegd.

4379. En dreven zij ze af eenen eenigen dag, en alle kudde van kleinvee zouden sterven; dat dit het uitstel en het geleidelijke beteekent, en dat zij anders niet zouden leven, dus dat zij tot de verbinding voorbereid moeten worden, kan uit den samenhang zelf blijken; want in hetgeen voorafgaat, werd gehandeld over de verbinding van het goede met de ware dingen in het algemeen, hier echter over dezelfde verbinding in het bijzonder; het proces zelf van de inboezeming van het ware in het goede wordt hier in den inwendigen zin beschreven; hoedanig dit proces is, kan weliswaar eenigermate duidelijk worden door een ontvouwing in het algemeen, maar niet ten aanzien van zijn verborgenheden, welke ontelbaar zijn; deze verborgenheden komen alleen uit voor hen die in het licht des Hemels zijn, en zij vertoonen zich in een soort van grof beeld aan hen die in het licht der wereld zijn, wanneer het licht des Hemels daarin wordt toegelaten.

Dit kan genoegzaam hieruit blijken dat de mensch wanneer hij wordt wedergeboren, de leeftijden doorloopt evenals hij die geboren wordt, en dat de voorafgaande staat altijd als een ei is ten opzichte van den volgenden, dus dat hij aanhoudend ontvangen en geboren wordt; en dit niet slechts wanneer

hij in de wereld leeft, maar ook wanneer hij in het andere leven komt, tot in het eeuwige; en nochtans kan hij verder niet zoo vervolmaakt worden of hij is als het ware een ei ten opzichte van die dingen welke overblijven en welke ein deloos zijn. Hieruit blijkt hoe ontelbaar de dingen zijn welke in verband met de wederverwekking van den mensch plaatsgrijpen, en waarvan de mensch toch nauwelijks eenige weet, bijgevolg hoeveel dingen hier in den inwendigen zin zijn vervat, waar gehandeld wordt over den opeenvolgenden staat en de wijze van de inboezeming van het goede in de ware dingen.

4380. Mijn heer ga, ik bid u, voor zijnen knecht door; dat dit een meer algemeene tegenwoordigheid beteekent, staat vast uit de beteekenis van voor iemand doorgaan, zijnde hier, waar over de verbinding van het goede met de ware dingen wordt gehandeld, een meer algemeene tegenwoordigheid; want met de wederverwekking, welke geschiedt door de verbinding van het goede met de ware dingen, is het aldus gesteld dat het goede is hetwelk handelt, en dat het ware is hetwelk zich laat handelen; en wanneer het goede zich aan de ware dingen heeft aangeplooid en zich een poos daarmede verbonden heeft, zoo schijnt het ware te reageeren, doch het is niet het ware maar het daarmede verbonden of daaraan toegevoegde goede hetwelk door het ware reageert; het is deze toevoeging welke hier wordt verstaan onder de meer algemeene tegenwoordigheid. Gezegd wordt de verbinding van het goede met de ware dingen, maar bedoeld wordt de mensch in wien het goede en het ware is, want van deze dingen kan niet gesproken worden zonder een subject, hetwelk de mensch is. In den Hemel denkt en spreekt men op deze wijze in abstracte dingen, ter oorzake hiervan dat men niet aan zich maar aan den Heer het goede en het ware toeschrijft, en omdat het goede en ware uit den Heer den ganschen Hemel vervult; het was ook bij de Ouden gebruikelijk om zoo te spreken.

4381. En ik, ik zal langzaam voortschrijden; dat dit den geleidelijken staat der voorbereiding beteekent, kan vaststaan uit de beteekenis van langzaam voortschrijden, zijnde hier, waar gehandeld wordt over het inbrengen van het goede in het ware, en over de opneming ervan door het ware, het geleidelijke van de voorbereiding.

4382. Naar den voet van het werk hetwelk voor mij is; dat dit beteekent overeenkomstig de algemeene dingen, kan vaststaan uit hetgeen voorafgaat; onder den voet van het werk worden de dingen verstaan welke boven zijn gezegd, namelijk “dat de kinderen teeder zijn, en zoogende kudden van kleinvee en van grootvee zijn bij mij, en dreven zij ze af eenen eenigen dag, en alle kudden van kleinvee zouden sterven”; dat hiermede werd aangeduid

dat het is overeenkomstig de algemeene dingen, blijkt uit hetgeen daar gezegd werd; er wordt gezegd “de voet van het werk”, en daarna “de voet der kinderen”, omdat door den voet het natuurlijke wordt aangeduid, men zie n. 2162, 3147, 3761, 3986, 4280, en hier over het natuurlijke wordt gehandeld.

4383. En naar den voet der kinderen; dat dit beteekent overeenkomstig de ware dingen welke daar zijn, staat vast uit de beteekenis van de kinderen of de zonen, zijnde de ware dingen, waarover eenige malen eerder; de ware dingen welke daar zijn, zijn de ware dingen in de algemeene dingen; de algemeene dingen toch zijn die dingen welke boven in n. 4378 werden vergeleken met een ei, want in de algemeene dingen zijn de bijzondere dingen vervat, en in deze de afzonderlijke dingen, n. 4325 einde, 4329, 4345; in den eersten staat, namelijk in den staat der kindsheid, zijn de bijzondere dingen en in deze de afzonderlijke dingen daar in potentie; daarna echter brengen zij voort en vertoonen zij zich metterdaad, en wel geleidelijk. Zij die worden wederverwekt, worden op deze wijze door den Heer geleid, want zij worden doordrenkt van de algemeene dingen waarin die dingen zijn welke volgen en die ook achtereenvolgens te voorschijn komen, en zulks in een onbegrijpelijke orde en reeks; want alle en de afzonderlijke dingen zijn door den Heer voorzien, ook hoedanig zij tot in het eeuwige zullen zijn; daarom worden geen andere algemeene ware dingen verbonden met het goede bij den mensch die wordt wederverwekt, dan alleen zulke waarin de bijzondere ware dingen ingepast kunnen worden, en in deze de afzonderlijke. Maar nochtans zijn deze bijzondere dingen, ja zelfs de afzonderlijke dingen der bijzondere dingen in verhouding tot die welke nog over blijven, niets dan algemeene dingen betrekkelijk genomen, want in de afzonderlijke dingen zijn nag weer eidelooze dingen. Dit bekennen ook de Engelen, die toch in verhouding tot den mensch in zulk een groote wijsheid zijn dat de dingen welke zij weten en doorvatten, onuitsprekelijk zijn, namelijk dat zij naar verhouding alleen de meest algemeene dingen weten, en dat die dingen welke zij niet weten, eindeloos zijn; zij durven niet te zeggen oneindig, omdat er geen betrekking en geen reden bestaat tusschen het eindige en het oneindige. Daaruit kan men ook opmaken hoedanig het Woord is, hetwelk, omdat het Goddelijk is, van den eersten oorsprong aan oneindige dingen in zich bevat, en vandaar onuitsprekelijke dingen welke der engelijke wijsheid zijn, en ten slotte slechts zulke dingen welke binnen het bereik van het menschelijk bevattingvermogen vallen.

4384. Totdat ik tot mijnen heer kame, tot Seïr; dat dit beteekent totdat zij verbonden konden worden, namelijk het ware hetwelk Jakob is, met het goede hetwelk Ezau is, kan vaststaan uit de beteekenis van Seïr, zijnde de verbinding

van de geestelijke dingen met de hemelsche dingen in het natuurlijke, dat is, van het ware hetwelk des geloofs is met het goede hetwelk der naastenliefde is; het is het goede waarmede het ware in het natuurlijke verbonden is, en in den hoogsten zin het Goddelijk Natuurlijke des Heeren ten aanzien van het goede verbonden met het ware daar, hetwelk eigenlijk wordt aangeduid door Seïr in de volgende plaatsen in het Woord; in de profetische uitspraak van Mozes aangaande de zonen Israëls: “Jehovah is van Sinaï gekomen, en *Hij is hunlieden opgegaan van Seïr*, Hij blonk op van den berg Paran, en Hij is gekomen uit de tienduizenden der heiligheid”, Deut. xxxiii: 2, 3. In de profetie van Bileam: “Ik zie Hem, en niet nu, ik aanschouw Hem, en niet nabij; er zal eene ster opgaan uit Jakob, en er zal een scepter uit Israd opstaan; en Edom zal de erfenis zijn, en *Seïr zal de erfenis zijn* van zijne vijanden, en Israel makende sterkte”, Num. xxiv: 17, 18. In het lied van Deborah en Barak: “*Jehovah, toen Gij uitgingt van Seïr*, toen Gij uittraadt uit het veld van Edom, beefde de aarde, de bergen vervloten; deze Sinaï voor Jehovah den God Israëls”, Richt. v: 4, 5. Bij Jesaja: “*Tot mij roepende uit Seïr*: Wachter, wat is er van den nacht, wachter, wat is er van den nacht; de wachter zeide: De morgen is gekomen, en ook de nacht”, xxi: 11, 12; men zie in n. 4240 deze dingen aangaande Seïr, alsmede die welke werden aangevoerd.

4385. En Ezau zeide: Laat mij, ik bid u, met u stellen van het volk hetwelk met mij is; dat dit beteekent dat eenige dingen van het ware van het goede verbonden zouden worden, staat vast uit de beteekenis van met u stellen, zijnde verbinden; en uit de beteekenis van het volk hetwelk met mij is, zijnde eenige dingen van het ware van het goede; dat het volk de ware dingen zijn, zie men in n. 1259, 1260, 2928, 3295, 3581; vandaar zijn “het volk hetwelk met mij is” de ware dingen van het goede. Wat de ware dingen van het goede zijn, werd eenige malen eerder gezegd; het zijn die ware dingen welke voortgaan uit het goede, en welke het goede hetwelk door den inwendigen mensch in den uitwendigen invloeit, met zich heeft; dat die ware dingen werden aangeduid door de vierhonderd mannen die Ezau met zich had, zie men boven in n. 4341; hier derhalve eenige van die, want er wordt gezegd “van het volk hetwelk met mij is”.

4386. En hij zeide: Waartoe dit; laat mij genade vinden in mijns heeren oogen; dat dit de verlichting beteekent uit de tegenwoordigheid innerlijk, kan vaststaan uit hetgeen deze formule van onderwerping behelst, want daarmede wordt de naaste tegenwoordigheid afgewezen, maar in een verwijderde tegenwoordigheid toegestemd, welke hetzelfde is als de tegenwoordigheid innerlijk, waaruit de verlichting is.

4387. En Ezau keerde op dien dag weder tot zijnen weg, tot Seïr; dat dit den staat van het Goddelijk Natuurlijk Goede beteekent toen, waaraan de goede dingen van het ware waren toegevoegd, staat vast uit de beteekenis van den dag, zijnde de staat, waarover n. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462; vandaar is “hij keerde weder op dien dag” de staat dien het toen aantrok; uit de uitbeelding van Ezau, zijnde het Goddelijk Natuurlijk Goede, waarover boven n. 4340; uit de beteekenis van den weg, zijnde het ware met den wil en met de daad, n. 4337, 4353; en uit de beteekenis van Seïr, zijnde de verbinding van het ware met het goede, waarover boven n. 4384; uit deze dingen, tot één enkelen zin samengevat, blijkt dat door die woorden den staat van het Goddelijk Natuurlijk Goede toen, wordt aangeduid, waaraan de goede dingen van het ware waren toegevoegd. Dat dit door deze woorden wordt aangeduid, komt geenszins in hun historischen zin uit, waar nochtans is het dit wat zij in den geestelijken of den inwendigen zin behelzen; want de Hemel, welke in den mensch is, dat is, de Engelen die bij hem zijn, bekommeren zich niet het minst om de wereldlijke historische dingen, en zij weten ook niet wat Ezau is, noch wat Seïr is, en evenmin denken zij aan den dag waarop Ezau wederkeerde, noch aan den weg tot Seïr, maar zij vatten uit de geestelijke dingen welke daarmede overeenstemmen, ideegn en daaruit putten zij op hetzelfde oogenblik zulk een zin; want dit bewerken de overeenstemmingen, waarmede het bijna zoo gesteld is als wanneer iemand een vreemde taal spreekt, en de ander den zin terstond als uit zijn eigen taal verstaat, en ook niet wordt opgehouden door de anders klinkende en anders gearticuleerde woorden; evenzoo is het gesteld met den inwendigen zin des Woords, welke geheel en al samenvalt met de universeele taal waarin de Engelen zijn, of met de geestelijke spraak hunner denking; hun spraak is geestelijk, omdat hun denking is vanuit het licht des Hemels, hetwelk uit den Heer is.

4388. Vers 17, 18, 19, 20. *En Jakob reisde naar Sukkoth, en bouwde voor zich een huis, en maakte hutten voor zijne verwerving; daarom noemde hij den naam der plaats Sukkoth. En Jakob kwam tot Schalem, de stad van Schechem, welke is in het land Kanaän, als hij daarheen kwam uit Paddan Aram; en hij legerde zich tot de aangezichten der stad. En hij kocht het gedeelte des velds waar hij zijne tent spande, uit de hand der zonen van Chamor, den vader van Schechem, voor honderd kesitah. En hij richtte daar een altaar op, en noemde het El Elohe Israël.* Jakob reisde naar Sukkoth, beteekent den staat des levens van het goede uit het ware toen; en hij bouwde voor zich een huis, beteekent de aanwassing van het goede uit het ware in dien staat; en maakte hutten voor zijne verwerving, beteekent evenzoo van die dingen welke in het algemeen het goede uit het

ware toen had; daarom noemde hij den naam der plaats Sukkoth, beteekent het hoedanige van dien staat; en Jakob kwam tot Schalem, de stad van Schechem, beteekent de innerlijke ware dingen des geloofs, welke der kalmte zijn; welke is in het land Kanaän, beteekent in het Rijk des Heeren; als hij daarheen kwam uit Paddan Aram, beteekent na den vorigen staat; en hij legerde zich tot de aangezichten der stad, beteekent de aanplooiing; en hij kocht het gedeelte des velds, beteekent de toeëigening van het goede vanuit dat ware; waar hij zijne tent spande, beteekent het heilige; uit de hand der zonen van Ohamor, den vader van Schechem, beteekent den oorsprong van dat ware uit een Goddelijken stam ergens anders vandaan; voor honderd kesitah, beteekent het volle; en hij richtte daar een altaar op, beteekent den innerlijken eeredienst; en noemde het El Elohe Israël, beteekent dat deze was uit het Goddelijk Geestelijke.

4389. Jakob reisde naar Sukkoth; dat dit den staat des levens van het goede uit het ware toen beteekent, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, zijn het goede van het ware, waarover boven; hier het goede uit het ware toenmaals vanuit die dingen welke daaraan waren toegevoegd door het goede hetwelk Ezau is, over welke dingen gehandeld is; uit de beteekenis van reizen, zijnde de orde en de inzetten des levens, waarover n. 1293; dus de staat des levens; en uit de beteekenis van Sukkoth, zijnde het hoedanige van dien staat, waarover in hetgeen volgt, n. 4391, 4392.

4390. En hij bouwde voor zich een huis; dat dit de aanwassing van het goede uit het ware in dien staat beteekent, staat vast uit de beteekenis van een huis bouwen, zijnde den uitwendigen mensch onderrichten in inzicht en wijsheid, waarover n. 1488; en omdat het inzicht is van het ware, en de wijsheid is van het goede, wordt hier door een huis bouwen de aanwassing van het goede uit het ware aangeduid; dat het huis het goede is, zie men in n. 2233, 2234, 3128, 3142, 3652, 3720; wat het goede van het ware is, werd boven in n. 4337, 4353, gezegd, namelijk dat het het ware met den wil en met de daad is; het is dit ware hetwelk het goede wordt genoemd; en het geweten hetwelk vanuit dat goede is, wordt het geweten van het ware genoemd. Dit goede hetwelk vanuit het ware is, groeit voor zooveel als de mensch de naastenliefde betracht vanuit goed willen, dus naar de mate en naar de hoedanigheid waarin hij den naaste liefheeft. Dat in de ontvouwingen zoo vaak het goede en het ware worden genoemd, is ter oorzaak hiervan dat alle dingen welke in den Hemel zijn en vandaar alle dingen welke in de Kerk des Heeren zijn, betrekking hebben op het ware en het goede; deze twee omsluiten in het algemeen alle dingen welke der Leer zijn en welke des levens zijn, de ware dingen die welke der Leer

zijn, en de goede dingen die welke des levens zijn. Het menschelijk gemoed heeft ook in het universeele geen andere objecten dan die welke van het ware en van het goede zijn, zijn verstand de dingen welke van het ware zijn, en zijn wil de dingen welke van het goede zijn; hieruit blijkt dat het ware en het goede van een uiterst ruime beteekenis zijn, en dat de afleidingen ervan onuitsprekelijk in getale zijn. Vandaar komt het dat het ware en het goede zoo vaak genoemd worden.

439I. En maakte hutten voor zijne verwerving; dat dit beteekent evenzoo in het algemeen voor het goede en het ware toen, staat vast uit de beteekenis van de verwerving, zijnde de goede en de ware dingen in het algemeen; en uit de beteekenis van hutten of tenten maken, zijnde iets eenders als een huis bouwen, namelijk een aanwassing van het goede uit het ware ontvangen, met dit verschil dat een huis bouwen minder algemeen is, dus innerlijk, en hutten of tenten maken meer algemeen is, dus uiterlijk; het eerstgenoemde was voor henzelf, namelijk voor Jakob, voor zijne vrouwen en kinderen, het laatstgenoemde voor de dienstknechten, de kudden van kleinvee en van grootvee; de hutten of tenten beteekenen in het Woord eigenlijk het heilige van het ware, en zij worden daarin onderscheiden van de tabernakelen, welke eveneens tenten worden genoemd; dat deze laatste het heilige van het goede beteekenen, n. 414, 1102, 2145, 2152, 4128; gene worden in de oorspronkelijke taal Sukkoth genoemd, deze echter Ohalim; het heilige van het ware is het goede hetwelk uit het ware is. Dat dit de beteekenis van de hutten of de tenten is welke Sukkoth worden genoemd, blijkt ook uit de volgende plaatsen in het Woord; bij David: “Jehovah God reed op eenen cherub, en vloog, en Hij voer op de vleugelen des winds; duisternissen zette Hij tot Zijne verberging, en *Zijne omtrekken tot Zijne tent*, duisternissen der wateren, *wolken der hemelen*”, Psalm XVIII: 11, 12; en elders: “Hij boog de hemelen toen Hij nederdaalde, en dichte duisternissen waren onder Zijne voeten; en Hij reed op eenen cherub, en vloog, en Hij voer op de vleugelen des winds, en Hij zette duisternissen rondom Zich tot *tenten*, bindingen der wateren, *wolken der hemelen*”, II Sam. XXII: 10, 11, 12, alwaar gehandeld wordt over de Goddelijke Openbaring, of het Woord. “Hij boog de hemelen toen Hij nederdaalde”, staat voor de innerlijke dingen des Woords verbergen; “dichte duisternissen waren onder Zijne voeten”, wil zeggen dat die dingen welke aan den mensch verschijnen, naar verhouding duisternissen zijn; de letterlijke zin des Woords is zoodanig; “rijden op eenen Cherub” wil zeggen dat het zoo is voorzien; “duisternissen rondom Zich zetten tot tenten”, of “*Zijne omtrekken tot Zijne tent*” wil zeggen het heilige van het ware in het verborgene, namelijk

van binnen in den letterlijken zin; de bindingen der wateren en de wolken der hemelen zijn het Woord in de letter; dat de wolken der hemelen het Woord in de letter zijn, zie men in 'de voorrede tot hoofdstuk XVIII van Genesis, en in n. 4060. Iets eenders wordt aangeduid door het volgende bij Jesaja: "Jehovah zal over alle habitakel van den berg Zions, en over zijn samenroepingen, scheppen *eene wolk des daags*, en eenen rook en den *glans* des vuurs der vlam des nachts, want over alle *heerlijkheid* zal eene beschutting wezen; en er zal eene *tent* zijn tot eene schaduw des daags, en tot eene toevlucht en tot eene verberging tegen de overstroming en den regen", 1v: 5, 6; de wolk is ook hier de letterlijke zin des Woords, en de heerlijkheid de inwendige zin, zooals ook bij Mattheus, hfdst. xxiv: 30; Markus, hfdst. xiii: 26; Lukas, hfdst. xxi: 27; ook hier staat de tent voor het heilige van het ware. Dat gezegd wordt dat de innerlijke ware dingen in het verborgene zijn, is ter oorzaak hiervan dat men ze, indien zij onthuld waren, dan zou ontwijfd hebben; men zie n. 3398, 3399, 4289; hetgeen ook door de volgende woorden bij David wordt uiteengezet: "Gij verbergt hen in het verholene Uwer aangezichten, voor de verraderlijke raadslagen des mans; *Gij versteekt hen in eene tent* voor den twist der tongen", Psalm xxxi: 21. Dat de tent het heilige van het ware is, blijkt ook bij Amos: "Te dien dage *zal Ik de gevallen tent van David* oprichten, en Ik zal de reten vertuinen, en de vernietigde dingen oprichten, en Ik zal bouwen als in de dagen der eeuwigheid", ix: 11; "de gevallen tent van David oprichten", wil zeggen het heilige van het ware herstellen nadat het vergaan is; David staat voor den Heer met betrekking tot het Goddelijk Ware, n. 1888, want de koning is het Goddelijk Ware, n. 2015, 2069, 3009. Omdat de tent het heilige van het ware beteekende, en tenten bewonen den eeredienst daaruit beteekende, was derhalve het feest der tenten, hetwelk het feest der tabernakelen wordt genoemd, in de Joodsche en de Israëlietische Kerk ingesteld, Levit. xxiii: 34, 42, 43; Deut. xvi: 13, 16, waar dat feest ook het feest Sukkoth of der tenten wordt genoemd.

4392. Daarom noemde hij den naam der plaats Sukkoth; dat dit bet hoedanige van diep staat beteekent, staat vast uit de beteekenis van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421; en uit de beteekenis van de plaats, zijnde de staat, waarover n. 2625, 2837, 3356, 3387, 4321; het hoedanige van dezen staat is dat wat Sukkoth behelst, namelijk dat hoedanige van den staat van het heilige hetwelk het ware uit het goede toen had; want Sukkoth beteekent de tenten, en de tenten beteekenen het heilige van het ware, zooals vlak boven in n. 4391 werd getoond. Iets eenders beteekent ook Sukkoth bij David: "Ik zal Schechem deelen, en het

dal *Sukkoth* afmeten; Gilead is Mijn, en Menaschah is Mijn, en Efraim is de sterkte mijns hoofds, Jehudah mijn wetgever”, Psalm LX: 8 en CVIII: 8.

4393. En Jakob kwam tot Schalem, de stad van Schechem; dat dit de innerlijke ware dingen des geloofs beteekent, welke der kalmte zijn, staat vast uit de beteekenis van Schalem, zijnde de kalmte des vredes, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van de stad van Schechem, zijnde de innerlijke ware dingen des geloofs, waarover in het valgende hoofdstuk, alwaar over Schechem en zijn stad wordt gehandeld; dat de stad het ware met het geloof is, zie men in n. 402, 2268, 2449, 2451, 2712, 2943, 3216; dat Schalem de kalmte des vredes beteekent, kan vaststaan bij David: “God is bekend in Jehudah, Zijn naam is groot in Israël, *en in Schalem is Zijne tent*, en Zijn habitakel in Zion; daar heeft Hij verbroken de vurige kolen van den boog, het schild, en het zwaard, en den oorlog”, Psalm LXXVI: 2, 3, 4; waar duidelijk blijkt dat Schalem de kalmte des vredes is, want er wordt gezegd dat Hij daar heeft verbroken de vurige kolen van den boog, het schild, het zwaard, en den oorlog; voorts uit de beteekenis ervan in de oorspronkelijke taal, want Schalem is de kalmte en de volmaaktheid; wat de kalmte des vredes is, zie men in n. 1726, 3696; in haar zijn de innerlijke ware dingen, dat is, zij die in de innerlijke ware dingen met het geloof en het leven zijn; maar zoolang zij in de uiterlijke ware dingen zijn, en vooral wanneer zij uit de uiterlijke in de innerlijke komen, is de staat onrustig, want dan zijn er de worstelingen der verzoeking. Dit wordt ook hier door Jakob uitgebeeld, namelijk dat hij, na in vrees en angst voor Ezau te zijn geweest, nu den staat der kalmte bereikte.

4394. Welke is in het land Kanaän; dat dit beteekent in het Rijk des Heeren, staat vast uit de beteekenis van het land Kanaän, zijnde het Rijk des Heeren, waarover n. 1413, 1437, 1607, 3038, 3481, 3705; wanneer de mensch in de innerlijke ware dingen is met het geloof en het leven, zoo is hij in het Rijk des Heeren, en in den staat der kalmte, en dan schouwt hij de uiterlijke dingen zooals iemand van een verheven heuvel af een woelige zee beschouwt.

4395. Als hij daarheen kwam uit Paddan Aram; dat dit beteekent na den vorigen staat, staat vast uit de beteekenis van “als hij daarheen kwam”, zijnde daarna; en uit de beteekenis van Paddan Aram, zijnde de erkentissen van het goede en het ware, waarover n. 3664, 4107, 4112, maar de uiterlijke erkentissen, welke van dienst zijn om de echte goede en ware dingen binnen te brengen, want daar was Laban, en dat door hem de aandoening van een zoodanig goede wordt uitgebeeld, zie men in n. 3612, 3665, 3778, 3974, 3982, 3986 einde, 4063, 4189, 4206; daarom wordt gezegd “als hij daarheen kwam

uit Paddan Aram”, omdat het een komen was van de uitwendige ware en goede dingen tot de innerlijke, dus uit een vorigen staat tot dezen.

4396. En hij legerde zich tot de aangezichten der stad; dat dit de aanplooïing beteekent, namelijk aan de goede dingen van dat ware, staat vast uit de beteekenis van zich legeren, zijnde eigenlijk de rangschikking overeenkomstig de orde, waarover n. 4236; hier editer de aanplooïing, want zich legeren beteekent hier zijn verblijf vestigen met zijn kudden van groot en kleinvee, welke ook boven in n. 4364 een kamp werden genoemd; en uit de beteekenis van “tot de aangezichten der stad”, zijnde tot de goede dingen van dat ware, want de aangezichten beteekenen de innerlijke dingen, n. 358, 1999, 2434, 3527, 3573, 4066; bijgevolg de aandoeningen van het goede en ware welke opblinken uit het aangezicht; dat de stad het ware is, zie men in n. 402, 2268, 2449, 2451, 2712, 2943, 3216.

4397. En hij kocht het gedeelte des velds; dat dit de toeëigening van het goede vanuit dat ware beteekent, staat vast uit de beteekenis van koopera, zijnde zich toeëigenen; en uit de beteekenis van het gedeelte des velds, zijnde het goede hetwelk vanuit dat ware is; dat het veld de Kerk is ten aanzien van het goede, dus het goede, zie men in n. 2971, 3196, 3317, 3500, 3508, 3766.

4398. Waar hij zijne tent spande; dat dit het heilige is, staat vast uit de beteekenis van de tent, zijnde het heilige, waarover n. 414, 1102, 2145, 2152, 3210.

4399. Uit de hand der zonen van Chamor, den vader van Schechem; dat dit den oorsprong van dat ware beteekent uit een Goddelijken stam ergens anders vandaan, zal blijken uit hetgeen in het volgende hoofdstuk moet gezegd worden, waar over Chamor en Schechem wordt gehandeld.

4400. Voor honderd kesitah; dat dit het volle beteekent, staat vast uit de beteekenis van honderd, zijnde de voile staat, waarover n. 2636; bijgevolg het volle; maar eigenlijk wordt Mer door honderd het vele aangeduid, want er wordt gehandeld over de toeïgening van het goede vanuit de innerlijke ware dingen, welke worden aangeduid door de zonen van Chamor, den vader van Schechem, n. 4399; door de kesitah, welke munten waren, worden in den inwendigen zin zulke ware dingen aangeduid; dit woord is ook afgeleid van een woord dat het ware beteekent, Psalm LX: 6. Over de verbinding van het goede met die ware dingen zal hieronder in n. 4402 worden gesproken.

4401. En hij riohtte daar een altaar op; dat dit den innerlijken eeredienst beteekent, staat vast uit de beteekenis van een altaar oprichten, zijnde de eeredienst; want het altaar was het voornaamste uitbeeldende van den Heer, n. 921, 2777, 2811; vandaar ook het voornaamste van den eeredienst; onder den

eeredienst wordt hier de innerlijke eeredienst vanuit het Goddelijk Geestelijke verstaan, waarover nu gehandeld wordt in hetgeen volgt.

4402. En noemde het El Elohe Israël; dat dit beteekent vanuit het Goddelijk Geestelijke, namelijk de innerlijke eeredienst, staat vast uit de beteekenis van El Elohe, waarover aanstonds; en uit de beteekenis van Israël, zijnde het geestelijke, waarover n. 4286, 4292. Met hetgeen van vers 17 van dit hoofdstuk tot hiertoe is gezegd, is het aldus gesteld: In dit hoofdstuk wordt in den hoogsten zin gehandeld over den Heer, hoe Hij Zijn Natuurlijke Goddelijk heeft gemaakt; maar omdat die dingen welke in den hoogsten zin aangaande den Heer zijn, de denkvoorstellingen van den mensch te boven gaan, want het zijn Goddelijke dingen, zoo mag het worden toegelicht door zulke dingen welke dichter in het bereik der ideeën vallen, namelijk door dit hoe de Heer het natuurlijke van den mensch wederverwekt; er wordt hier immers in den inwendigen zin ook gehandeld over de wederverwekking van den mensch ten aanzien van zijn natuurlijke, want de wederverwekking van den mensch is het beeld van de verheerlijking des Heeren, n. 3138, 3212, 3296, 3490; de Heer toch heeft zich overeenkomstig de Goddelijke orde verheerlijkt, dat is, Goddelijk gemaakt, en overeenkomstig een zoodanige orde verwekt Hij ook den mensch weder, dat is, maakt Hij hem hemelsch en geestelijk; hier wordt daarover gehandeld hoe Hij hem geestelijk maakt, want Israël beteekent den geestelijken mensch. De geestelijke mensch is niet de innerlijk redelijke mensch, maar de innerlijk natuurlijke. Het is de innerlijk redelijke mensch die de hemelsche wordt genoemd. Welk verschil er is tusschen den geestelijken mensch en den hemelschen mensch, werd eerder meermalen gezegd; de mensch wordt daardoor geestelijk dat bij hem de ware dingen met het goede worden verbonden, dat is, die dingen welke des geloofs zijn, met die dingen welke der naastenliefde zijn, en zulks in zijn natuurlijke. Daar worden eerst de uiterlijke ware dingen met het goede verbonden, en daarna de innerlijke ware dingen; over de verbinding van de uiterlijke ware dingen in het natuurlijke werd in dit hoofdstuk gehandeld van vers 1 tot 17; en over de verbinding van de innerlijke ware dingen met het goede van vers 17 tot het einde. De innerlijke ware dingen worden op geen andere wijze met het goede verbonden dan door de verlichting welke door den inwendigen mensch in den uitwendigen invloeit; vanuit die verlichting vertoonen zich de Goddelijke ware dingen niet anders dan op algemeene wijze, vergelijkenderwijs evenals ontelbare objecten zich aan het oog vertoonen zooals één duister iets zonder onderscheid; deze verlichting vanuit welke de ware dingen niet anders dan op algemeene wijze verschijnen, werd aangeduid door de woorden van Ezau tot

Jakob: “Laat mij, ik bid u, met n stellen van het volk met mij”, en door het antwoord van Jakob: “Waartoe dit; laat mij genale vinden in uwe oogen”, waarover men zie n. 4385, 4386. Dat de geestelijke mensch betrekkelijk in het duister is, zie men in n. 2708, 2715, 2716, 2718, 2831, 2849, 2935, 2937, 3241, 3246, 3833; het is deze geestelijke mensch die door Israël wordt uitgebeeld, n. 4286; een geestelijk mensch wordt hij genoemd uit hoofde hiervan dat het licht des Hemels, waarin het inzicht en de wijsheid is, invloeit in die dingen welke zijn van het licht der wereld bij den mensch, en bewerkt dat die dingen welke van het licht des Hemels zijn, worden uitgebeeld in deze dingen welke van het licht der wereld zijn, en dat zij zoo overeenstemmen. Want het geestelijke is, in zich geschouwd, het Goddelijk Licht zelf hetwelk uit den Heer is, bijgevolg het inzicht van het ware, en de wijsheid daaruit; maar dat licht valt bij den geestelijken mensch in die dingen welke des geloofs bij hem zijn en waarvan hij gelooft dat het ware dingen zijn, terwijl het bij den hemelschen mensch in het goede der liefde valt. Maar deze dingen zijn, hoewel zij helder zijn voor hen die in het licht des Hemels zijn, nochtans duister voor hen die in het licht der wereld zijn, dus voor de meesten heden, en misschien wel z66 duister dat zij nauwelijks verstaan kunnen worden; omdat evenwel in den inwendigen zin over deze dingen wordt gehandeld, en zij zoodanig zijn, mag er niet van worden afgezien ze te openen; de tijd zal komen, wanneer er verlichting is. Dat het altaar El Elohe Israël werd genoemd, en daarmede de innerlijke eeredienst vanuit het Goddelijk Geestelijke werd aangeduid, komt omdat El Elohe in den hoogsten zin hetzelfde is als het Goddelijk Geestelijke en ook als Israël; dat Israël de Heer is ten aanzien van het Goddelijk Geestelijke, en in den uitbeeldenden zin de geestelijke Kerk des Heeren, of, wat hetzelfde is, de mensch die zoodanig is, zie men in n. 4286, 4292. El Elohe beteekent in de oorspronkelijke taal God God, en strikt naar de woorden genomen God der goden. In het Woord wordt Jehovah of de Heer op zeer vele plaatsen El genoemd in het enkelvoud, ook Eloah, en Hij wordt ook Elohim in het meervoud genoemd, somtijds het een en het ander in een en hetzelfde vers of in een en dezelfde reeks; wie den inwendigen zin des Woords niet weet, kan niet weten waarom het zoo is; dat iets anders El insluit, en iets anders Eloah, en iets anders Elohim, kan een ieder hieruit opmaken dat het Woord Goddelijk is, dat is, aan het Goddelijke zijn oorsprong ontleent, en dat het vandaar naar alle woorden, ja zelfs naar het allerkleinste haaltje is geïnspireerd. Wat El insluit, wanneer het genoemd wordt, en wat Elohim, kan vaststaan uit hetgeen boven hier en daar is getoond, namelijk dat El en Elohim of God wordt gezegd, wanneer gehandeld

wordt over het ware; men zie n. 709, 2586, 2769, 2807, 2822, 3921 einde, 4287; vandaar komt het dat door El en Elohim in den hoogsten zin het Goddelijk Geestelijke wordt aangeduid, want dit is hetzelfde als het Goddelijk Ware, maar met dit verschil dat door El wordt aangeduid het ware met den wil en met de daad, hetgeen hetzelfde is als het goede van het ware, n. 4337, 4353, 4390; gezegd wordt Elohim in het meervoud, omdat onder het Goddelijk Ware alle ware dingen worden verstaan welke uit den Heer zijn; vandaar worden ook de Engelen somtijds in het Woord Elohim of geden genoemd, n. 4295, zooals ook uit de hieronder uit het Woord aangevoerde plaatsen zal blijken. Omdat nu El en Elohim in den hoogsten zin den Heer beteekenen ten aanzien van het ware, beteekenen zij Hem ook ten aanzien van de macht, want het is het ware waaraan macht wordt toegekend; het goede immers handelt door het ware, wanneer het macht uitoefent, n. 3091, 4015; daarom wordt dan ook de Heer, waar in het Woord over de macht vanuit het ware wordt gehandeld, El en Elohim, of God genoemd; vandaar komt het ook dat El in de oorspronkelijke taal eveneens de Machtige beteekent. Dat in het Woord gezegd wordt El en Elohim waar over het Goddelijk Geestelijke wordt gehandeld, of, wat hetzelfde is, over het Goddelijk Ware, en vandaar over de Goddelijke Macht, kan nog uit de volgende plaatsen vaststaan; bij Mozes: “God zeide tot Israël in de gezichten des nachts: Ik, *God der goden* (El Elohe) uws vaders, vrees niet van af te trekken naar Egypte, omdat Ik u aldaar tot eene groote natie zal stellen”, Gen. XLVI: 2, 3; omdat daar tot Israël wordt gesproken, diep Hij tot eene groote natie zal stellen, en dus over het ware en de macht ervan gehandeld wordt, zoo wordt gezegd El Elohe, hetgeen in den naasten zin beteekent God der goden; dat Elohim in den naasten zin de goden beteekent, omdat daarvan wordt gesproken met betrekking tot de ware dingen en de macht daaruit, blijkt ook duidelijk bij denzelfde: “Jakob bouwde aldaar een altaar, en noemde de plaats *El-Beth-El*, omdat de *Elohim* hem daar waren onthuld, als hij van voor zijnen broeder vlood”, Gen. xxxv: 7; en elders bij denzelfde: “Jehovah uw God, Hijzelf de *God der goden*, en de Heer der heeren, *God* (El) groot, machtig, en vreeselijk”, Deut. x: 17; alwaar God der goden wordt uitgedrukt door Elohe Elohim, en daarna God door El, aan wien grootheid en macht wordt toegeschreven. Bij David: “Een groot God (El) is Jehovah, en een groot Koning boven alle *goden* (*Elohim*), in wiens hand de doorvorschingen der aarde zijn, en de sterkten der bergen zijn Zijne”, Ps. xcv: 3, 4; daar wordt gezegd Gad of El, omdat er gehandeld wordt over het Goddelijk Ware en de Macht daaruit, voorts wordt gezegd goden, omdat gehandeld wordt over de ware dingen welke daaruit zijn; want de koning

beteekent in den inwendigen zin het ware, n. 1672, 2015, 2069, 3009, 3670; hieruit staat vast wat “de groote Koning boven alle goden” behelst; de doorvorschingen der aarde zijn ook de ware dingen der Kerk, welke de sterkten der bergen worden genoemd vanwege de macht vanuit het goede. Bij denzelfde: “Wie in den hemel zal zich met Jehovah vergelijken, zich met Jehovah gelijkstellen onder de *zonen der goden* (Elim), een vermogende *God* (El) in de verborgenheid der heiligen, Jehovah *God* Zebaoth, wie is sterk als Gij, o Jah”, Psalm LXXXIX: 7, 8, 9; daar staan de zonen der goden of Elim voor de Goddelijke ware dingen, en dat daaraan macht wordt toegekend, blijkt duidelijk, want er wordt gezegd vermogende God (El), Jehovah God der heirscharen, wie is sterk als Gij. Evenzoo elders bij denzelfde: “Geef Jehovah, *zonen der goden*, geeft Jehovah heerlijkheid en *sterkte*”, Psalm XXIX: 1. Bij Mozes: “Zij vielen op hunre aangezichten, en zeiden: *God der goden* (El Elohe), der geesten van alle vleesch”, Num. XVI: 22. Bij David: “Ik heb gezegd: Gij zijt goden (Elohim), en zonen des Allerhoogsten, gij allen”, Psalm LXXXII: 6; Joh. x: 34, waar zij gaden worden genoemd naar de ware dingen, want de zonen zijn de ware dingen, n. 489, 491, 533, 1147, 2628, 3373, 3704. Bij denzelfde: “Belijdt den *God der goden* (Elohe Elohim), belijdt den Heer der heeren”, Psalm CXXXVI: 2, 3. Bij Daniël: “De koning zal doers naar zijn welgevallen, en hij zal zich verhoovaardigen, en zich verhoogen boven allen *god* (El), en boven den *God der goden* (El Elohim) zal hij wonderlijke dingen spreken”, XI: 36. Hieruit blijkt dat El Elohe in den naasten zin de God der goden is, en dat in den inwendigen zin van goden wordt gesproken met betrekking tot de ware dingen welke uit den Heer zijn. Dat gezegd wordt El of God in het enkelvoud waar gehandeld wordt over de macht welke vanuit het Goddelijk Ware is, of, wat hetzelfde is, vanuit het Goddelijk Geestelijke des Heeren, kan uit de volgende plaatsen vaststaan; bij Mozes: “Mijne hand zij voor *God* (El) om met ulieden het booze te doen”, Gen. XXXI: 9; en elders: “En niet voor *God* (El) de hand”, Deut. XXVIII: 32; en bij Micha: “En voor *God* (El) de hand”, II: 1; “voor God de hand” is: dat er macht zij; dat de hand de macht is, zie men in n. 878, 3387; en dat hand wordt gezegd met betrekking tot het ware, n. 3091. Bij David: “Ik zal Zijne *hand* in de zee zetten, en in de rivieren Zijne *rechterhand*; Hij zal Mij noemen: Mijn Vader Gij, Mijn *God* (El), de rotssteen Mijns heils”, Psalm LXXXIX: 26, 27, alwaar aangaande de macht vanuit de ware dingen. Bij denzelfde: “De goddelooze zegt in zijn hart: *God* (El) heeft het vergeten, Hij heeft Zijne aangezichten verborgen, Hij ziet niet bij voortduur; sta op, Jehovah *God* (El), hef Uwe *hand* op, waarom veracht de goddelooze *God* (Elohim)”, Psalm x: 11, 12, 13, evenzoo. Bij denzelfde:

“Jehovah, mijn rotssteen, en mijn burg, en mijn uithelper, mijn *God* (El), mijne rots”, Psalm XVIII: 3, alwaar aangaande de macht. Bij Jesaja: “Het overschot zal wederkeeren, het overschot van Jakob, tot den *machtigen God* (El)”, x: 21. Bij denzelfde: “Een Knaap is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, op wiens schouder is de heerschappij; Zijn naam zal genoemd worden Wonderlijk, Raad, *God* (El), *Machtig*, Vader der eeuwigheid, Vorst des vredes”, ix: 5. Bij denzelfde: “Ziet, de *God* (El) mijns heils, ik zal vertrouwen, en niet vreezen, omdat Hij mijn *sterkte is*”, xii: 2. Bij denzelfde: “Ik, *God* (El), ook sinds den dag, Ik Zelf, en niemand die uit Mijne hand ontruikt, Ik doe, en wie zal het herroepen”, xliii: 12, 13; aldaar aangaande de macht. Bij Jeremia: “*Groote, machtige God* (El), wiens naam is Jehovah der heirscharen”, xxxii: 18. In het Tweede Boek van Samuël: “Met mijn *God* (El) zal ik over eenen muur springep, *God* (El), Zijn weg is ongerept, de rede van Jehovah is zuiver; wie is *God* (El), behalve Jehovah; wie is een rotssteen, behalve onze *God (Elohim)*; *God* (El) is de *sterkte* mijner toevlucht”, xxii: 30, 31, 32, 33. Bij Mozes: “*God* (El) is niet een man, dat Hij liegen zou, of een zoon des menschen, dat het Hem berouwen zou; zou Hij het gezegd hebben, en niet doen; of gesproken hebben, en het niet bestendig maken; Hij heeft hen uit Egypte uitgevoerd, als de sterkten des eenhoorns is Hij voor hem; te dien tijde zal tot Jakob en Israël gezegd worden wat *God* (El) gedaan heeft”, Num. xxiii: 19, 21, 22, 23; alwaar in den inwendigen zin aangaande de macht en het ware. En bij denzelfde: “*God* (El), die hem uit Egypte heeft uitgevoerd, als de sterkten des eenhoorns voor hem; Hij zal de natiën, zijne vijanden, verteren, en hunne beenderen breken, en zijne pijlen verbrijzelen”, Num. xxiv: 8; dat de hoornen en de sterkten des eenhoorns de macht van het ware vanuit het goede beteekenen, zie men in n. 2832, behalve op vele andere plaatsen. Omdat in het Woord de meeste dingen ook een tegenovergestelden zin hebben, hebben dat ook zoo god en goden, welke aldus genoemd worden wanneer over het valsche en over de macht vanuit het valsche wordt gehandeld, zooals bij Ezechiël: “Toespreken zullen hem de *goden* (Elim) *der sterken* in het midden der hel”, xxxii: 21. Bij Jesaja: “Gij hebt u verhit in de *goden* (Elim) onder allen groenen boom”, lvii: 5, waar gezegd wordt goden vanwege de valsche dingen; evenzoo elders.

Vervolg aangaande den Grootsten Mensch, en aangaande de overeenstemming; hier aangaande de overeenstemming met het oog, en met het licht.

4403. *Hoedanig de geesten waren, en tot welk gebied van het lichaam zij behoorden, werd mij eveneens te bemerken en te weten gegeven uit hun ligging en plaats bij mij, voorts ook uit het vlak waarin zij waren, en uit den afstand daarin. Zij die mij nabij verschenen, waren meerendeels subjecten van volledige gezelschappen; want de gezelschappen zenden geesten van zich uit tot anderen, en door hen doorvatten zij de gedachten en de aandoeningen, en op deze wijze hebben zij gemeenschap; maar over de zoogenaamde subjecten of aangaande de uitgezonden geesten zal, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, af zonderlijk gesproken worden; aangaande hen werden de volgende dingen waargenomen: zij die boven het hoofd verschijnen, en nabij het hoofd, zijn diegenen die leeren en zich ook gemakkelijk laten leeren; die onder het achterhoofd zijn diegenen die stilzweigend en voorzichtig te werk gaan; die nabij aan den rug, doen evenzoo, met een verschil; die aan de borstkas of de borst zijn zij die in de naastenliefde zijn; die aan de lendenen zijn zij die in de echtelijke liefde zijn; die aan de voeten zijn zij die natuurlijk zijn; en die aan de voetzolen, zijn de groveren van dat soort; die aan het aangezicht echter zijn van uiteenloopenden gemoedsaard overeenkomstig de overeenstemming met de zintuigen welke daar zijn; zoo zijn zij die verschijnen aan de neusvleugels diegenen die over doorvatting beschikken; die aan de ooren zijn zij die gehoorzamen; en die aan de oogten zijn zij die verstandig en wijs zijn, en zoo voort.*

4404. *De uitwendige zinnen, welke er vijf zijn, namelijk de tast, de smaak, de reuk, het gehoor, en het gezicht, hebben elk af zonderlijk een overeenstemming met de inwendige zinnen; maar de overeenstemmingen zijn heden nauwelijks aan iemand bekend, omdat men niet weet dat er eenige overeenstemmingen bestaan, en te minder dat er een overeenstemming bestaat van de geestelijke dingen met de natuurlijke, of, wat hetzelfde is, van die dingen welke van den inwendigen mensch zijn, met die dingen welke van den uitwendigen mensch zijn. Wat de overeenstemmingen van de zinnen aangaat, de zin van den tast stemt in het algemeen overeen met de aandoening van het goede; de zin van den smaak met de aandoening van weten; de zin van den reuk met de aandoening van doorvatten; de zin van het gehoor met de aandoening van leeren, voorts van de gehoorzaamheid; de zin van het gezicht echter met de aandoening van verstaan en wijs zijn.*

4405. *Dat de zin van het gezicht overeenstemt met de aandoening van verstaan en wijs zijn, komt omdat het gezicht van het lichaam geheel en al overeenstemt*

met het gezicht van zijn geest, dus met het verstand. Want er zijn twee lichten, het eene hetwelk dat van de wereld uit de zon is, het andere hetwelk dat van den Hemel uit den Heer is; in het licht der wereld is niets van inzicht, doch in het licht des Hemels is het inzicht; voor zooveel als vandaar bij den mensch die dingen welke van het licht der wereld zijn, belicht worden door die dingen welke van het licht des Hemels zijn, voor zooveel verstaat de mensch en is hij wijs; dus voor zooveel als zij overeenstemmen.

4406. *Omdat het gezicht van het oog overeenstemt met het verstand, wordt derhalve ook aan het verstand een gezicht toegeschreven, en het wordt het verstandelijke gezicht genoemd; ook worden die dingen welke de mensch ontwaart, de objecten van dat gezicht genoemd; en eveneens wordt in de gewone spreektaal gezegd dat men de dingen ziet wanneer men ze verlaat; en eveneens wordt met betrekking tot het verstand gesproken van licht en verlichting, en vandaar van klaarte, en omgekeerd van schaduw en verduistering, en vandaar van donkerheid. Deze en der gelijke uitdrukkingen zijn uit hoofde daarvan dat zij overeenstemmen, bij den mensch in het spraakgebruik gekomen, want zijn geest is in het licht des Hemels, en zijn lichaam in het licht der wereld, en het is de geest die in het lichaam leeft, en hij is het ook die denkt; vandaar zijn tal van dingen welke innerlijk zijn, op deze wijze in de woorden gevallen.*

4407. *Het oog is het edelste orgaan van het aangezicht, en het staat in een meer onmiddellijke gemeenschap met het verstand dan de overige zintuigen van den mensch; ook wordt het door een subtielere atmosfeer gemodificeerd dan het oor; derhalve dringt het gezicht ook langs een korteren en innerlijkeren weg dan de met het oor vernomen spraak tot den inwendigen zinzetel, welke in het cerebrum is. Vandaar ook kornt het dat zekere dieren, omdat zij het verstand ontberen, twee als het ware plaatsvervangende cerebra binnen de holten van hun oogen hebben, want hun verstandelijke hangt van hun gezicht af; met den mensch is het echter niet zoo gesteld, maar hij beschikt over een ruim cerebrum, zoodat zijn verstandelijke niet van het gezicht afhangt, maar het gezicht van het verstandelijke. Dat het gezicht van het verstandelijke afhangt, blijkt duidelijk hieruit dat de natuurlijke aandoeningen van den mensch zich op uitbeeldende wijze in het aangezicht af teekenen; doch de innerlijke aandoeningen, welke der denking zijn, verschijnen in de oogen door een zekere vlam van leven en door een trilling van licht daaruit, welke opflitst overeenkomstig de aandoening waarin de denking is. Dit weet de mensch ook en hij neemt het waar, hoewel hij daarover door niet eenige wetenschap is onderricht; de oorzaak hiervan is dat zijn geest in gezelschap met geesten en Engelen in het andere leven is, die dit uit duidelijke*

doorvatting weten. *Dat ieder mensch ten aanzien van zijn geest in gezelschap met geesten en Engelen is, zie men in n. 1277, 2379, 3644, 3645.*

4408. *Dat er een overeenstemming is van het gezicht van het oog met het verstandelijk gezicht, verschijnt duidelijk aan hen die daarover nadenken; want de objecten der wereld, welke alle iets uit het licht der zon trekken, gaan door het oog binnen, en leggen zich in het geheugen neder, en zulks duidelijk onder een eendere visueele gedaante, want de dingen welke daaruit weder worden voortgebracht, ziet men van binnen; vandaar de verbeelding van den mensch, en de voorstellingen ervan worden door de filosofen mate rieele voorstellingen genoemd; wanneer deze objecten nog innerlijker verschijnen, brengen zij de denking teweeg, en zulks eveneens onder een of andere visueele gedaante, maar zuiverder, en de voorstellingen van deze denking worden onstoffelijk alsmede verstandelijk genoemd. Dat er een innerlijk licht is, waarin het leven is, bijgevolg het inzicht en de wijsheid, welk licht het innerlijk gezicht belicht, en die dingen tegemoet komt welke door het uitwendig gezicht zijn binnengegaan, blijkt ten duidelijkste; voorts, dat het innerlijke licht werkt overeenkomstig de rangschikking van de dingen welke daar uit het licht der wereld zijn. De dingen welke door het gehoor binnengaan, worden ook inwendig verkeerd in eendere gedaanten als die van de visueele dingen welke vanuit het licht der wereld zijn.*

4409. *Omdat het gezicht van het oog overeenstemt met het verstandelijke gezicht, stemt het ook overeen met de ware dingen, want op het ware hebben alle dingen betrekking welke des verstands zijn, en eveneens op het goede, namelijk, opdat het niet slechts het goede weet maar ook door het goede wordt aangedaan. Ook hebben alle dingen van het uitwendig gezicht betrekking op het ware en het goede, aangezien zij betrekking hebben op de symmetrieën der objecten, bijgevolg op hun schoonheden en op de liefelijkheden daaruit. Wie scherpzinnig is, kan zien dat alle en elk der dingen in de natuur betrekking hebben op het ware en het goede; en daardoor kan hij ook weten dat de gansche natuur het uitbeeldende theater van het Rijk des Heeren is.*

4410. *Door veel ondervinding is het mij duidelijk geworden dat het gezicht van het linkeroog overeenstemt met de ware dingen welke des verstands zijn, en het rechteroog met de aandoeningen van het ware welke eveneens des verstands zijn; bijgevolg dat het linkeroog overeenstemt met de ware dingen des geloofs, en het rechteroog met de goede dingen des geloofs. Dat er zulk een overeenstemming is, komt omdat er in het Licht, hetwelk uit den Heer is, niet slechts licht maar ook warmte is; het licht zelf is hel ware hetwelk uit den Heer voortgaat, en de warmte is het goede; vandaar, en ook vanuit den invloed in de beide halfronden van het*

cerebrum, is er zulk een overeenstemming; want zij die in het goede zijn, zijn ter rechterzijde van den Heer, en zij die in het ware zijn, ter linkerzijde.

4411. *Alle en de afzonderlijke dingen welke in het oog zijn, hebben hun overeenstemmingen in de Hemelen, zooals de drie vochten, het waterige, het glasachtige, en het kristallijnen; en niet alleen de vochten, maar ook de vliezen, ja zelfs ook elk deel; die dingen welke de innerlijke dingen van het oog zijn, hebben schoonere en liefelijkere overeenstemmingen, maar op verschillende wijze in elken Hemel. Wanneer dat Licht hetwelk uit den Heer voortgaat, in den binnensten of derden Hemel invloeit, zoo wordt het daar opgenomen als het goede hetwelk de naastenliefde wordt genoemd; en wanneer het in den middelsten of tweeden Hemel invloeit middellijk en onmiddellijk, zoo wordt het opgenomen als het ware hetwelk vanuit de naastenliefde is; doch wanneer dit ware in den laststen of eersten Hemel invloeit, middellijk en onmiddellijk, zoo wordt het substantieel opgenomen, en verschijnt daar zooals een paradijs, en elders zooals een stad waarin paleizen zijn; aldus volgen de overeenstemmingen op elkander tot aan het uitwendig gezicht der Engelen toe; in den mensch evenzoo; in zijn laatste, zijnde het oog, vertoont het zich stoffelijk door het gezicht, welks objecten de dingen zijn welke van de zichtbare wereld zijn; de mensch die in de liefde en de naastenliefde, en vandaar in het geloof is, heeft zijn innerlijke dingen zoodanig, want hij stemt overeen met de drie Hemelen, en hij is een heel kleine Hemel in beeltenis.*

4412. *Er was iemand die mij bekend was geweest in het leven van het lichaam, maar niet ten aanzien van den animus en de innerlijke aandoeningen; hij sprak eenige malen met mij in het andere leven, maar een korten tijd uit de verte; hij openbaarde zich gemeenlijk door liefelijke uitbeeldende dingen, want hij kon zulke dingen vertoonen welke behaagden, zooals allerlei kleuren, en schoone gekleurde vormen, schoon als Engelen versierde kleine kinderen, en zeer vele dergelijke dingen meer om liefelijk en verkwikkelijk te zijn; hij werkte door een lichten en zachten invloed, en wel in het vlies van het linkeroog; door zulke dingen verschafte hij sick toegang in de aandoeningen der anderen, met het doel om te behagen en hun leven verkwikkelijk te maken. Door de Engelen werd mij gezegd dat dezulken diegenen zijn die tot de vliezen van het oog behooren, en dat zij gemeenschap hebben met de paradijsche Hemelen, waar de ware en de goede dingen in een substantieelen vorm worden uitgebeeld, zooals boven in n. 4411 werd gezegd.*

4413. *Dat het licht des Hemels het inzicht en de wijsheid in zich heeft, en dat het het inzicht van het ware en de wijsheid van het goede uit den Heer is, welke voor de oogen der Engelen als licht verschijnt, werd mij door levende ondervinding te weten gegeven; ik werd opgeheven in een licht hetwelk fonkelde zooals het*

van diamanten uitstralende licht; toen ik daarin gehouden werd, scheen het mij toe alsof ik van de lichamelijke ideeën was weggeleid, en in geestelijke ideeën was binnengeleid, en aldus in die dingen welke van het inzicht van het ware en het goede zijn; de ideeën der denking welke haar oorsprong aan het licht der wereld ontleenden, schenen toen van mij verwijderd en als het ware niet tot mij te behooren, hoewel zij op duistere wijze aanwezig waren. Daardoor werd te weten gegeven dat voor zooveel als de mensch in dat licht komt, hij in het inzicht komt; vandaar komt het dat hoe meer inzicht de Engelen hebben, in een des te grooter en glansvoller licht zij zijn.

4414. *In den Hemel zijn er evenzoo vele verschillen van licht als er engelijke gezelschappen zijn welke den Hemel samenstellen, ja zelfs als er Engelen in elk gezelschap zijn; de oorzaak hiervan is deze dat de Hemel geordend is overeenkomstig alle verschillen van het goede en ware, dus overeenkomstig alle staten van inzicht en wijsheid, bijgevolg overeenkomstig de opnemingen van het licht hetwelk uit den Heer is; vandaar komt het dat er nergens in den ganschen Hemel een volstrekt eender licht is, maar het verschilt overeenkomstig de mengingen met het vlammige en het blinkend witte, en overeenkomstig de graden der sterkte; want het inzicht en de wijsheid zijn niets anders dan een uitmuntende modificatie van het hemelsche licht hetwelk uit den Heer is.*

4415. *Pas aangekomen zielen of nieuwelinggeesten, dat wil zeggen, zij die ettelijke dagen na den dood van het lichaam in het andere leven komen, zijn ten zeerste verwonderd dat er in het andere leven licht is, want zij brengen deze onwetendheid met zich mede dat het licht nergens anders vandaan is dan van de zon en van een materiele vlam; en te minder weten zij dat er eenig licht is hetwelk het verstand verlicht, want dit hebben zij in het leven van het lichaam niet bemerkt; en nog minder weten zij dat dit licht het vermogen van denken geeft, en door den invloed in de vormen welke uit het licht der wereld zijn, alle dingen te voorschijn brengt welke des verstands zijn. Indien dezen goed zijn geweest, zoo worden zij tot hemelsche gezelschappen opgeheven om onderricht te worden, en van gezelschap tot gezelschap, opdat zij door levende ondervinding gewaarworden dat er in het andere leven licht is, en dat het sterker is dan ooit in de wereld mogelijk is, en opdat zij tevens ontwaren dat zij voor zooveel in het inzicht zijn als zij daar in het licht zijn. Eenigen die in de sferen van het hemelsche licht waren opgeheven, spraken van daar met mij, en zij bekenden dat zij nooit zoo iets hadden geloofd, en dat het licht der wereld naar verhouding duisternis is; ook schouwden zij van daar door mijn oogen in het licht der wereld, en zij werden dit niet anders gewaar dan als een duisternen nevel; en met medelijden zeiden zij dat de mensch zich in zoo iets bevindt. Uit hetgeen gezegd werd, kan ook vaststaan*

waarom de hemelsche Engelen in het Woord Engelen des lichts worden genoemd; en dat de Heer het Licht en vandaar het leven voor de menschen is, Job. I: 1 tot 9; hfdst. VIII: 12.

4416. *De geesten verschijnen in het andere leven vanuit het licht waarin zij zijn, hoedanig zij zijn; want het licht waarin zij zien, stemt, als gezegd, overeen met het licht waaruit zij doorvatten. Zij die de ware dingen geweten en ze ook bij zich bevestigd heben, en toch een leven van het booze leefden, verschijnen in een sneeuw wit maar koud licht, zooals het winterlicht is; doch wanneer zij diegenen naderen die in het licht des Hemels zijn, zoo verdonkert zich hun licht geheel en al, en wordt als dikke duisternis; en wanneer zij zich van het licht des Hemels verwijderen, zoo wordt hun licht vervangen door een geelachtig schijnsel als van zwavel, waarin zij evenals spoken verschijnen, en hun ware dingen als hersenschimmen; want hun ware dingen zijn dingen van een overredend geloof geweest, hetwelk van dien aard is dat zij geloofd hebben omdat zij daardoor eer, gewin, en roem hadden, en dat het hun onverschillig is geweest wat voor een ware het was, mits het maar aanvaard was. Zij die echter in het booze zijn en in de valsche dingen daaruit, verschijnen in een schijnsel als van kolenvuur; dit schijnsel wordt geheel en al donkerzwart bij het licht des Hemels; maar de schijnsels zelf waarvanuit zij zien, variëeren overeenkomstig het valsche en het booze waarin zij zijn. Hieruit bleek ook waarom diegenen die een leven van het booze leiden, nooit uit een oprecht hart geloof kunnen hebben in de Goddelijke ware dingen; want zij zijn in dat rookachtige schijnsel, hetwelk, wanneer daarin het hemelsche licht valt, donker voor hen wordt, zoodat zij noch met de oogen, noch met het gemoed zien; en bovendien vallen zij dan in angsten, en sommigen als het ware in onmacht; vandaar komt het, dat de boozen nooit het ware kunnen opnemen, maar eenig en alleen de goeden. De mensch die het leven van hel booze leidt, kan niet gelooven dat hij in zulk een schijnsel is, omdat hij het schijnsel waarin zijn geest is, niet kan zien, maar slechts het schijnsel waarin het gezicht van zijn oog, en vandaar zijn natuurlijk gemoed is; doch indien hij het schijnsel van zijn geest zou zien, en het zou ondervinden hoe het worden zou als het licht van het ware en goede vanuit den Hemel daarin vloeide, zoo zou hij duidelijk weten hoe ver hij verwijderd is van die dingen op te nemen welke des lichts zijn, dat is, welke des geloofs zijn, en nog verder verwijderd van doordrenkt te worden van die dingen welke der naastenliefde zijn, dus hoe ver hij van den Hemel afstaat.*

4417. *Eens ging het gesprek met geesten over het leven, dat namelijk niemand iets van leven heeft uit zich, maar uit den Heer, hoewel het schijnt alsof men uit zich leeft; men vergelijke n. 4320; en toen ging het gesprek eerst daarover wat het leven is, namelijk dat het is verstaan en willen, en dat, omdat alle verstaan*

betrekking heeft op het ware, en al het willen op het goede, n. 4409, het inzicht van het ware en de wil van het goede het leven is. Maar redeneergeesten zeiden — want er zijn geesten die redeneerders genoemd moeten worden omdat zij over alle dingen redeneeren of het zoo is, en zij zijn doorgaans in het duister aangaande elke waarheid — dezen dan zeiden dat zij die in geen inzicht van het ware en in geen wil van het goede zijn, nochtans leven, ja zelfs gelooven dat zij meer leven, dan de anderen. Maar het werd gegeven hun te antwoorden dat het leven der boozen hun weliswaar als leven toeschijnt, maar dat het nochtans een leven is hetwelk de geestelijke dood wordt genoemd, hetgeen zij hieruit konden weten dat wanneer het ware verstaan en het goede willen het leven uit het Goddelijke is, dan het valsche verstaan en het booze willen niet het leven kan zijn, omdat de booze en de valsche dingen strijdig zijn met het leven zelf. Om hen te overtuigen, werd getoond hoedanig hun leven was, en toen dit zichtbaar werd, verscheen het gelijk aan het schijnsel van kolenvuur, doormengd met rookwalm; wanneer zij in dit schijnsel zijn, kunnen zij van geen andere meening zijn dan dat het leven van hun denking en van hun wil eenig en alleen het leven is, en zulks nog des te meer ter oorzake hiervan dat het licht van het inzicht van het ware, hetwelk dat van het leven zelf is, aan hen in het geheel niet verschijnen kan, want zoodra zij in dat licht komen, wordt hun schijnsel beneveld, en wel dermate dat zij volstrekt niets kunnen zien, dus ook niets doorvatten. Ook werd getoond hoedanig de staat van hun leven toen was, door aan hen het verkwikkelijke vanuit het valsche te onttrekken, hetgeen in het andere leven geschiedt door hen te scheiden van de geesten in wier gezelschap zij zijn; toen dit was geschied, verschenen zij met een vaal aangezicht zooals lijken, zoodat men hen beeltenissen des doods had kunnen noemen. Aangaande het leven der dieren echter zal, vanuit des Heeren Goddelijke Barmhartigheid, afzonderlijk behandeld worden.

4418. Van hen die in de hellen zijn, wordt gezegd dat zij in de duisternissen zijn, maar van hen wordt gezegd dat zij in de duisternissen zijn omdat zij in valsche dingen zijn; want gelijk het licht overeenstemt met de ware dingen, evenzoo stemmen de duisternissen overeen met de valsche dingen; want zij zijn, zooals boven werd gezegd, in een schijnsel als van kolenvuur en zwavelig geel; het is dit schijnsel hetwelk onder de duisternissen wordt verstaan, want overeenkomstig het schijnsel, bijgevolg overeenkomstig het gezicht daaruit, is hun verstand, omdat zij overeenstemmen. Duisternissen worden het ook genoemd omdat die schijnsels duisternissen worden bij het hemelsche licht.

4419. Er was een geest bij mij, die, toen hij in de wereld leefde, vele dingen had geweten, en vandsar had geloofd dat hij wijzer was dan de anderen; daardoor had hij zich dit booze aangewend dat hij overal waar hij was, alle dingen wilde

regeeren; hij was door een zeker gezelschap tot mij gezonden om hun van dienst te zijn als subject, of ter vergemeenschapping, n. 4403; en ook om hem van hen te vervreemden, aangezien hij lastig was doordien hij hen vanuit zijn inzicht wilde regeeren. Toen hij bij mij was, werd het gegeven om met hem te spreken over het inzicht vanuit het eigene, namelijk dat dit inzicht in de Christelijke wereld zoozeer de overhand heeft, dat men gelooft dat alle inzicht daaruit is, en vandaar geen vanuit God, hoewel men, wanneer men vanuit de leerstellige dingen des geloofs spreekt, zegt dat al het ware en goede vanuit den Hemel, dus uit het Goddelijke is, bijgevolg alle inzicht, want dit is van het ware en goede. Maar toen die geest daaraan geen aandacht wilde schenken, zeide ik dat hij er goed aan zou doen met zich te verwijderen, omdat de sfeer van zijn inzicht verontrustend was; doch omdat hij in de overreding was dat hij verstandiger was dan de anderen, wilde hij het niet; toen werd hem door de Engelen getoond van welken aard het inzicht vanuit het eigene is, en van welken aard het inzicht uit het Goddelijke, en wel door lichten, want zulke dingen worden in het andere leven op wonderbaarlijke wijze aanschouwelijk gemaakt door schakeeringen van licht; het inzicht vanuit het eigene werd getoond door een schijnsel hetwelk als een dwaallicht verscheen, waaromheen een duistere rand was, en hetwelk zich bovendien slechts op geringen afstand van zijn haard verbreedde; verder werd getoond dat het terstond wordt uitgedoofd wanneer er door een zeker engelijk gezelschap een blik in wordt geslagen, geheel en al zooals een dwaallicht bij zonlicht of bij dag verdwijnt. Daarna werd getoond hoedanig het inzicht uit het Goddelijke is, ook door een licht; dit was blinkend wit en meer lichtend dan het middaglicht der zon, en het breidde zich over elken afstand uit, en het vindt evenals het licht der zon in het heele zijn grens; en er werd gezegd dat het inzicht en de wijsheid overal vandaan in de sfeer van dat licht binnentreedt, en maakt dat het ware en goede wordt doorvat met een schier onbegrensde ziening, maar zulks overeenkomstig het hoedanige van het ware vanuit het goede.

4420. Hieruit kan vaststaan dat die dingen welke van het licht der wereld bij den mensch zijn, overeenstemmen met die dingen welke van het licht des Hemels zijn; bijgevolg, dat het gezicht van den uitwendigen mensch, zijnde dat van het oog, overeenstemt met het gezicht van den inwendigen mensch, zijnde dat van het verstand; voorts, dat door lichten in het andere leven verschijnt, hoedanig het inzicht is.

4421. Het vervolg aangaande de overeenstemming met het oog en met het licht aan het einde van het volgende hoofdstuk.

